40 — Examen omnium Loch, idest Linctuum, Suffuf idest Pulverum, Aquarum, Decoctionum, Oleorum, quorum apud Ferrarienses pharmacopolas usus est, vbi de morbo Gallico tractatur. Venet., apud Iuntas, 1553. 8vo. 300 numb. ll. With 2 printer's devices. Old limp vell. Frs. 120.—

Not in Graesse. Proksch I, p. 101. The very scarce first edition containing the treatise on „Syphilis". Haeser, Geschichte d. Medizin, III, p. 247 knows only an edition of 1559 as the first. The proper work deals on pharmaceutic syrups etc. and contains a plenty of recipes. The theoretical parts of each chapter are written in form of dialogues. But the greatest value of this edition is the Tractatus „de morbi Gallici uocati curatione", which begins on leaf 174 r and which is here printed for the first time. It is an extensive treatise comprising 240 pages and it is the most complete work on venery diseases written untill this time.

Good copy.

1057

L. XLII

16/6

ANTONII MVSAE BRASSAVOLI

MEDICI FERRARIENSIS

Examen omnium Loch, ideſt Linctuum, Suffuſ ideſt Puluerum, Aquarum, Decoctionum, Oleorum, quorum apud Ferrarienſes pharmacopolas vſus eſt, vbi de morbo Gallico diligentiſsime copioſeq; tractatur,

Ad Reuerendiſs. Balduinum de Balduinis Epiſcopum Marianenſem.

L A

VENETIIS APVD IVNTAS.
M D LIII.

442. 52201
EX LIBRIS BIBLIOTHECAE CONVENTUS VIENNENSIS ORD. PRAED.

AD REVERENDISS. BALDVINVM de Balduinis Epiſcopum Marianenſem Antonius Muſa Braſſauolus. C

Poſtquam Roma diſceßi, Reuerēdißime Præſul, intra me ſedulo cogitare cœpi quo muneris genere eſſem Reuerendißimā præſtantiam tuam ſalutaturus.nam ſummos viros antiquitas abſque muneribus nunquam erat ſalutare ſolita.Deniq; occurrit mihi libellus iſte qui proxima fœtura in lucem proditurus erat,vt eßet noſtræ ſalutationis initium, & munus. non quidem vt aliquid dignitatis tibi impartiri poßit, cum à te potius dignitatem, et authoritatem recepturus ſit, ſed quia ad medicam facultatem ſpectat, in qua tu adeo profeciſti,ac excelluiſti,vt ſummum artis D *culmen,ſummumq́; apicem omnibus conſentientibus calculis adeptus ſis.Libellum igitur hunc tuæ celſitudini inſcribimus,dicamus,atq; deuouemus,vt ſit muneris illius inſtar,quo Reuerēdißimam Excellentiam tuam hodierna luce ſalutamus. Quod ſi alacri vultu, vt ſperamus,receperis,ad maiora in tui gratiam edenda excitabimur. Vale.*

ANTONII MVSAE BRASSAVOLI MEDICI FERRARIENSIS

Examen omnium Loch, ideſt linctuum vel eclegmatum, quę in Ferrarienſibus Pharmacopolijs ſeruantur.

BRASSAVOLVS. SENEX.

BRAS. Cur toto hoc die cum iſto nebu
lone, ne dicā lenone garris? iamdudū
magnam illius negocij partem pertra
ctauiſſemus, qđ hodie tibi diſquiſitu-
B rum ſpopondimus, niſi tot bonas ho-
ras cum hoc blaterone amiſiſſes.
SEN. ſecus fieri non potuit. BRAS. īmo cum ita facis, & ætati, & arti, & loco, & dignitati tuæ derogare videris, quin omnes ferè homines qui ī foro ſunt, huc acceſsiſſe conſpicio, vt nugas quas cum illo habes audiant. SEN. tamen ego ſubmiſſa voce loquebar. BRA. ſubmiſſa prorſus voce loquebaris, ſi canes ipſi ſubmiſſe latrāt, & ſi qui alta voce ſtrident, ſubmiſſa voce loquuntur. SEN. ita eſſe iurādo affirmaſſem. BRA. an neſcis iram tuū aīum impedire, ne verū diſcernere poſſit? at hęc miſſa faciamus, & illū cum malo ſuo genio abire ſinas. nos vero illa contēplemur, ī quorum gratiā huc iſta hora acceſsi. SE. īmo nihil magis exopto. Nūc etenim loch gñ̄a ī examē ducēda ſunt. BRA. ſcito illa q̄ ab Arabibus loch vocātur à græcis ἐκλήγματα

dici,& à Romanis linctus, noīa à lingendo deducta. C
nā linctus,vt catapotia minime tranſglutiūtur,nec bi
buntur,vt potiones,ſed in ore ſeruātur,ac ueluti lam-
būtur,atq; lingunt,quo ad paulatim liqdiora effecta,
partim in thoracē,partim in vētriculū deſcēdāt. SEN.
linctus igitur appellādi ſunt, q loch à me prius noīa-
bātur?BRA. appellādi quidē ſi latinum nomē imitari
volueris,& ſi grecū eclegmata.q cum in os inſumpta
ſunt,hō pronus iacere debet,vt in aſperā arteriā faci-
lius deſcendant, qm̄ ſi ſupini iaceamus in gulā potius
dilabūtur.SEN.idē & in aere attrahēdo cōtingere de-
beret?BRA.non eſt par rō,quia adeſt in thorace follis
ille pulmonicus,qui ad ſe aerē atrahit. SEN. neq; hoc
bonū eſt quod p ſolā illam viā atrahatur,& pręſertim
Ferrariæ,vbi aer valde craſſus eſt. BRAS. multæ aliæ
ſunt ī noſtro corpe vię pręter aſperā arteriam, p quas D
aer īgreditur,nimirū inſenſibiles cutis meatus. cū ve-
ro dicis Ferrarienſem aerē eſſe valde craſſum decipis.
nā non eſt adeo craſſus vt arbitraris, alias de hoc no-
ſtro Ferrariēſi aere vbertim diſſerui, cū Illuſtriſs. Vi-
ctoriā Piſcarię Marchioniſſam curarē, vt Marino vi-
ro doctiſsimo ſatisfacerē,qui noſtrū hunc aerē,& na-
tale cœlū reprehendebat,Marchioniſſeq; Ferraria di-
ſcedere ſuadebat,ac ſaluberiorē locū eligere.SE.ſemp
arbitratus ſum noſtrū natalē aerem humidiſsimū eſſe
atq; craſsiſſimū, & ab alijs veteribus id ſemp audiui.
BRAS.tu vnà cū illis decipiebaris.SEN.cur igitur fama
hęc increbruit,et p totā ferè Italiā adhuc vagat̃?BRAS.
vetus fama fuit Ferrariēſe ſolum humidiſsimū eſſe, &
cōuallibus,lacunis,ac ſtagnis plenū, quia in extremis
cōuallib⁹ ſitū eſt,nec tūc fama à vero diſcrepabat,qm̄
vallibus

A vallibus circūſepta erat, vrbs noſtra nullusq; aderat locus quin cannetis, & paludibus ſcaturiret, tū craſsiſsimus & humidiſsimus aer almā vrbē noſtrā ſcpiebat, humidiq; morbi eo tpe ſine delectu vigebant, cruraq; prę ſertim occupabāt, qui ob nimiā humiditatē ſanitati breui reſtitui nō poterāt. SE. ob hoc fortè adagium p totā Italiā puectum eſt, putrida.ſ. eſſe Ferrariēſium crura. BRA. adagium hoc tūc à vero ꝓrſus emanauit. nunc aūt oppoſitū eſſe cōſtat. nā & ars, & noſtroꝝ patrū, ac auorū induſtria, & diligētia, ſolū hoc minus humidū reddidere. nā conualles oēs, & lacunas, hoīum bouūq; laboribus in ſolidā terrā ac fertiliſsimā cōmutarūt, vt paulatim ī talē deuenerit tēperiem Ferrarienſis aer, vt in actiuis qualitatibus ęquilibriū teneat. SE. at in paſsiuis q̄ nā qualitas ſupatur? BRA. de actiuis primo diſſeramus, quas tpatas eē in calido & frigido hūc
B aerē illud oſtendit, qa neq; frigidiſsimas hyemes, neq; calidiſsimas ęſtates habemus, ſed mediocritatē ſeruāt hęc tpa, & ſi qn̄q; rigeat glacies, & nix ſubſtrata ſit, breui pdurant. in paſsiuis vero qualitatibus ferè tpatus eſt, tn̄ in humidū potius vergit, in quo oēs ferè bene ſe hn̄t mortales, & humanæ vitę optime conducit. SE. antiquę noſtroꝝ principum picturę aeris tpiem q̄ nunc viget oſtēdere poſſunt. nā q ante ducētos annos dominabātur, ita picti ſ̄ vn̄r, vt pāno quodā totū caput mentū ac barbā integerēt. BRA. neq; iſtud ab re faciebāt. nā eo humiditatis noxas euitabāt, qm̄ illo tpe cōualles multæ & lacunæ ſole illuſtratæ effumabant, & euaporabant, vt aer hic his plenus vaporibus caliginoſus, & humidiſsimus redderet̄. SE. illā fuiſſe rōnem arbitror, cur tā arcte caput obnecterent, qm̄ cū ætatis

 proceſſu

proceſſu conualles obſtruerentur, & in ductis riuulis aquæ in padum confluerēt, illorū capita tā graue circūdari pāni onus ferre non potuerūt, iccirco pānum in leuiorem pileū cōmutarunt. BRA. hoc & ſecūdo, & 3. & 4. & 5. ac ſępius cōmutatū eſt, idq́; Principum figuræ ac Ichones (vt tu ipſe ꝓbè dixiſti) in variis tēporū ſucceſsionibus oſtēdere ꝓculdubio eſt. SEN. hoc ſępius & vidi, & annotaui, & alios minoris ætatis admonui. BRA. deniq; conuallibus oībus obſtructis, & in feraciſsimā terrā redactis, paruiſsima, leuiſsimaq́; abſq; vllo incōmodo gerūtur pilea, ꝙ planiſsimū indicium eſſe pōt, aeris tēperiem eſſe īmutatā, & ad tpatas ferè qualitates redactā. SE. haud leue eſt eiuſcemodi argumentū ad aeris tēperiem cōprobandā. BRAS. at aliam audias nō mediocrem rōnem. SE. iā audire ſum paratus. BRA. externi hoīes & aduenæ, q̧ ex diuerſis nō modo Italiæ, ſed totius mūdi partibus īdies Ferrariā confluunt, ī hoc aere ꝓbè vitā degunt, ſiue in ſiccioribus ſint orti locis, ſiue in humidioribus, ſiue calidioribus, ſiue frigidioribus. SE. muſca alba profecto eſt aduenā inuenire, qui Ferrariēſem cœli ſtatū, & vitales has auras, hoc eſt aerem in quo viuimus nō bene ferat. BRA. hoc maximū eſt ꝓbi aeris ac bene tpati indiciū. SEN. et quo nullū fortè maius, ne dicā ęquale inueniri poterit. BRA. & hoc potiſsimū ad ꝓpoſitū ſuadendū facit, ꝙ nulla eſt in Italia vrbs (ꝓ populi ac multitudinis ratione) in qua tot antiquiores & ſeniores inueniantur, quot Ferrarię viſunť. nō pauci ſunt q cēteſimū annū trāſegere. octuagenarios plures alit Ferraria, ſeptuagenariū eſſe nullius ferè mōmēti negociū eē videtur, in hac vrbe. SE. & qđ mirū eſt mulieres ēt ad has ętates C D

A tes Ferrariæ pueniunt,& ĩtegra ac ſapiẽti mẽte fruun-tur,& vegetiorib⁹ ſenſibus vt res pręter naturã videa-tur,niſi quiſpiam oculata fide ita eſſe pcipiat.BR.hæc integrũ teſtimoniũ eſſe pñt,ꝙ Ferrarienſis aer tpatus ſit.SE.noſco in pręſentiarũ me diu ex longo rumore fuiſſe deceptũ,qui tñ antiquitus verus erat.nunc vero abſurdus.putabã nimirꝫ Ferrarienſem aerẽ adhuc hu midiſsimũ eẽ,niſi me egregijs rõnibus admonuiſſes. at nũc pcipio,ad tẽperiem q̃dam hoĩbus cõuenientẽ eſſe redactũ,& ſi nõnunq̃ humidus eẽ videatur,eſt ob ſingularẽ tẽpeſtatẽ,& anni conditionẽ,vel vigẽte hye me qua vniuerſus ferè orbis humidus euadit.BRA. ti-bi vero mirũ haud videatur,humidiſsimũ aerem tpa-tũ euaſiſſe,qm̃ vt Plato in libris de legibus ſcriptũ reli qt,oĩa hęc terrena ĩmutãtur,vt vbi mõtes fuerint,ma

B ria nũc latrẽt & vbi maria mõtes,vbi vrbes erant ere-ctę nunc valles viſuntur,apud nos rẽ ita euaſiſſe certũ eſt.nam vbi conualles erãt,& ſtagna,nũc ſolida terra, varijs herbis induta vireſcit, hoĩesq́; ac bruta fert, ac paſcit. SEN.talisq́; terra effecta eſt vt oĩa fertiliſsime ꝓgignere ſit apta.BRA.audias nũc & aliud ad hoc ſua-dendũ argumẽtum. Ferrarienſia vina oligophora ac dilutisſima ex ſoli humiditate antiq̃tus erãt,nũc præ-potentia gignũtur,& talia,q̃ marinos ęſtus ferre pñt, neq; vllã putredinẽ incidũt. hoc vero maximũ eſt in-diciũ ſolum eẽ ab eo ꝙ antiquitus erat ĩmutatũ. SEN. & hoc fortè magnũ eſt hoĩbus incõmodum: nã cum vina erãt oligophora cornix alba videbatur,podagri-cum hoĩes Ferrariæ ĩuenire aut qui veſicæ calculo la-boraret. nunc vero vinis ipſis immutatis potentio-ribusq́; effectis,multi podagra laborant, & nonnulli

veſicæ calculo. BRAS. id veriſsimū eſt,qđ enarraſti.at C
ad eadē perſuadēda hoīum qualitates ac diſpōnes plu
rimū facere vidētur.nā ſi Ferrarienſium hoīum colo-
res contēplabimus,ſtatim viuidos eē pro maiori par-
te ꝑcipiemus.SEN.ſunt pręterea magni corpe Ferra-
rieſes,& ꝑ proportionē craſsi,q̄ tpatas aeris qualitates
atteſtari pñt.BRA.neq; ſplendidus fuiſſet faciei color,
niſi in tpato aere viueremus,idē pręterea & artes atq;
ſtudia oſtēdunt.nā Ferrarię viri nō deſunt in oī arte,
oīq; facultate pręcellētes,ſiue illa ſpectes,q̄ vt cōficiā-
tur manuū auxilio indigēt,ſiue illa q̄ ad ingenij acu-
men,& mētis diſcurſum ſpectare vñr, cū Ferrarienſes
patria exeūt,nullis ſunt in ea quā exercēt facultate ſe-
cūdi.hęc oīa ſunt & ꝓbi,& tpati hoīs indicia.SE.à tua
hac ſnīa diſſentire nō poſſum,qa humida regio hoīes
īgenio hebetiores reddit,et cerebri ſubſtātia piguiuſ- D
culos gignit.BRA. de viriū robore ac mēbroꝝ agilita
te,qd opus eſt eloqui,cū oībus palā ſit,in his exercita-
tionū gñibus Ferrarieſes multū pollere? SE. ī illa qua
ſum ętate cōſtitutus,nunq̄ audiui Ferrarieſem aliquē
in duello dimicantē,q glorioſam palmam nō ſit ade-
ptus,tñ & multi ab eo tpe quo memoria mihi deſer-
uit,ī publico duello dimicarūt.BRAS.ego qui nō ſum
tā grauis annis vt tu ipſe es,nō paucos referre poſſem,
q trophea Ferrariā reportarūt,& adhuc ī Deoꝝ tem-
plis ſuſpēſa manēt.at hæ dotes in his hoībus eſſe non
pñt,qui in tpato aere ortum hñt.pręterea ꝟo in.6. cli
mate vrbs nr̄a ſita eſt,quòd clima tpatiſsimū eſſe au-
thores teſtātur,& in medio ꝓrſus huius ſeptētrionalis
quā incolimus orbis partis.nā à.xl.partiū & dimidiæ
latitudine incipit,& in.xlvij. & quartā alterius partē
deſinit,

A deſinit,vt medius eius punctus à.xlv.parte parũ recedat,q̃ eſt nonaginta partiũ medietas.intelligo aũt partes illas in quas aſtrologi facillioris cõputationis gr̃a, huius quartę mũdi partis quã incolim⁹diuiſere. quod vo mediũ ſit,hinc cõſtare põt, qa ab æquinoctiali tm̃ diſtat,q̃tum à polo diſtare cõcipitur. mediũ pręterea exiſtit in hac pte,q̃ cõmode habitatur, videlicet inter partẽ illã,q̃ à tropico cãcri ad circulũ arcticũ vſq; intercipitur.nã circulus cãcri ab ęquinoctialis partibus paulo minus.24.diſtat,totidẽq; partib⁹diſtat arcticus circulus à polo,vt inter vtroſq; circulos ptes reſtent ferè.xlij.q̃ ſi p mediũ diuidãtur, planũ erit ſextũ clima vtriuſq; dimidij partẽ capere.nã(vt Mathematice ꝓbatur) ab extremis lineę ptibus æquis dẽptis portionibus,pũctus qui erat ĩ tota linea medius ĩ ea pte quę B remanet,& ipſe medius remanebit. nã ſi ad alterũ declinaret extremoꝝ,neceſſariũ eẽt,maiorẽ portionem fuiſſe ab vno latere ablatã,quã ab alio,vel prius ĩ medio nõ fuiſſe dicendum eſſet.at hic ſitus tpatus, tpatas reddit regiones,q̃ ſub ipſo ſunt.vocatur vo p boriſtenem clima,ſub quo neq; hyemes ſunt algidiſsimæ vt hoĩes frigore rigeſcãt neq; illis præſentib⁹ viuere poſſint,neq; ardẽtiſsimę eſtates quib⁹hoĩes exurantur,& calorẽ ferre nõ poſsit.ſed hę oẽs hoꝝ tẽporum qualitates,tã facile feruntur,vt extremę haud videãtur.hęc vo oĩa certiſſima ſunt loci tẽperie pręditi indicia,neq; aſtra q̃ ſub hoc climate ſunt caliditatẽ maximã frigiditatẽúe pręter modũ inferre pñt. nã ab aſtronomis ſcriptũ eſt, p huius climatis initiũ ĩ cœlis Bootis aſtile tranſire,& extremitatẽ alæ ſiniſtræ cygni ſiniſtrum Perſei brachiũ dexterũq; aurigę humerũ.p ipſius vo

medium

medium dicũt trãſire humerũ ſiniſtrũ Artophilacis, C
& dexterũ Perſei crus, caprãq́; Erichtonij. at ꝑ huius
climatis finẽ dicũt Arcturi caput trãſire, & ſiniſtrum
engonaſis genu,& ſiniſtrũ Perſei latus,q̃ aſtra nõ pñt
magnope caliditatẽ & frigiditatẽ excitare, ĩmo neq;
humiditatẽ,aut ſiccitatẽ. SEN. ſub ſexto igitur climate
tpata eſt habitatio?& regno illi correſpondens tpata?
BRAS. tpata prę cęteris eſt atq; ꝑfectiſſima habitatio,
vt in nr̃is in tertiũ lib. Aphoriſ. cõmentarijs ſcriptum
reliquimꝰ. adde ſi vrbes illas contẽplemur q̃ ſexto cli-
mati ſubſunt,oẽs ferè aerẽ hñt ad temperiẽ ĩclinantẽ.
Deniq; ſi vrbis nr̃ę ſitũ contẽplemur, non eſt prorſus
deſpiciẽdus. nã talis eſt vt ex eo tẽperies ſuaderi poſſit,
lõge abeſt à mõtibus,lõge à mari,longe à paludibꝰ in
pręſentiarũ ac ſtagnis. SE. nũc præterea abſunt valles.
BRA. oĩbus vẽtis expoſita ẽ Ferraria pręſertim bonis, D
q̃ illã abſq; vllo ĩpedimẽto circũagunt,ac circũſpirãt,
optimas habemus aquas,ac viuas,q̃ à fontibus ad nos
ꝑ bonã terrã ac fertiliſſimã confluũt, neq; ſtagnantes
ſunt. de aquę dotibus,& aquaꝝ palma in libris de rõ-
ne victus ĩ morbis acutis vbertim tractauimus. huius
gñis vrbes tot dotibꝰ inſignitas laudauit Hippocrates,
ĩ lib. de aere,aquis,ac locis,cũ ait,quãobrem vrbes q̃
bene poſitę ſunt,ſoleq́; ꝓbè luſtrantur, vẽtiſq́; bonis
ꝑflantur,aquiſq́; optimis vtunt̃,minus has mutatiões
ſentiũt,quas prius. ſ. enumerauerat. Ferraria vẽtis oĩ-
bus afflatur,ſed borea,aphrico, ac coro frequentius,
quorũ ſecũdus garbino vulgo dicitur,& tertius Mae-
ſtro. hi ꝟo ſunt ſaluberrimi ĩ Italia vẽti,nihil inſuper
adeſt ꝙ aliqua ex pte ſolẽ ĩpedire poſſit, ne Ferrariã il
luſtret,ac irradiet,illã quotidie circuit,& ipſa ĩ medio

A exultans ſolis vires ac viuificãtes radios,nullo nõ momẽto recipit.SE. cũ igitur Ferrariẽſis aer tẽperie prædıtus ſit,& hoc in oĩbus tã paſſiuis q̃ actiuis qualitatibus,eſt ne aliqua qualitas ad quã potius inclinet?BRA. talis eſt noſtri aeris tẽperies,vt in humidũ tãtiſper inclinet,& hoc pręſertim ĩminente hyeme ſi illã haud frigidã eſſe contingat,& ad craſſã aliquãtiſper ĩclinet. SE.audiui in eiuſcemodi aere tpato quidẽ,ſed ad craſſum inclinante hoĩes & aĩalia cõmodius ac diutius viuere.BRA.ita eẽ & ratio & experientia oſtẽdunt, ratio inquã,quia ſumus cõpoſita corpa,non ſimplicia, craſſa,& cõpacta,iccirco tpato ꝓrſus aere indigemus, ſed tali tẽperie,q̃ ad craſſum potius q̃ ad tenue vertat, experiẽtia vero quia ĩdies videmus hoĩes ĩ hoc aere longęuos eſſe,ac diutius ſupuiuere,et ĩtegra ſanitate frui.

B SE.gaudeo plurimũ atq; lętor noſtrũ natale ſolũ,tali, tãq; exquiſita tẽperie eẽ pręditũ. at nũc tẽpus inſtare videtur vt de ſpẽbus loch verba faciamus.BRAS.vt lubet.at ſchędã tuam depromito, & p ordinẽ linctuum gña referto.SE.tam pauca ſunt,vt abſq; ſchęda(nullo ẽt pręmiſſo)referre poſſim.nã oĩa ita integra memoria teneo,vt ĩ pyxidibus diſpoſita ſunt.BRA. quod nã primum eſt?SE.id ꝙ primũ eſt ſi ab vna parte incipiã,vltimũ erit,ſi ab alia pte exordiri voluerim. BRA. ab ea parte numerare incipito,q̃ verſus hoſtiũ vergit. SEN.primũ igitur eſt loch ſanum & expertum.BRAS. de hoc à Meſue ſcriptũ eſt ꝙ illud inuenerit, & quod tuſſi confert ac raucedini vocis q̃ ob frigiditatem contingit,& pituitã craſſam,q̃ in thorace ac pulmone cõtinetur.at ipſius compoſitionem referto. SE. referam vt in examen veniat, ita à Meſue conficitur.

℞.

℞. Cinnamomi C
Hyſſopi ſiccæ
Glycyrrhizę
Singulorum vnc.ʒ.
Iuiubarum
Sebeſten
Singulorum numero.xxx.
Paſſularum enucleatarum
Caricarum
Dactylorum pinguium
Singulorum vnc. ij.
Fœnu græci drach.v.
Cap.ven.Man.j.
Aniſorum
Fœniculorum
Iridis Calamenti D
Seminis lini
Singulorum drach.iiij.

Hęc oĩa coquantur in lib.iiij.aquæ quo ad duæ libræ ſuperſint, ſupra quas inijciãtur penidiarũ libræ duæ, & ad mellis ſpiſſitudinem coquãtur, poſtea addãtur.

Pineorum mundatorum drach.v.
Amygdalarum mundatarum
Glycyrrhizæ Tragacanthi
Gummi arabici
Amyli
Singulorum drach.iij.
Iridis drach.ij.

Miſceãtur oĩa, & agitẽtur quouſq; cõpoſitũ macereť, & albũ fiat, doſis eius eſt à drach.v. vſq; ad decẽ. BRA. in codicibus Meſuæ ita ad verbũ ſcriptum eſt vt retuliſti.

A liſti. SEN. quare hui⁹ linctus doſim ponit Meſue cum nõ ſit ſolutiuus? BRA. id facit ſi quis voluerit copiã ſcire, q̃ ex ipſo vna vice ſumi poteſt, tñ nos iubemus cochleari vel lingula aut re alia ſimili, modicũ accipi lingendo, itaq; fieri ſæpius, & in ore quantũ fieri poterit retineri, ac ſini vt paulatim deſtillet. nam hoc mõ portio aliqua actu ad thoracẽ tendit, ac pulmonem, craſſaſq; materias incidit, & naturã ad expulſionẽ excitat, tñ nonnulli ſunt Pharmacopolæ non ſolũ in alijs Italiæ vrbibus, ſed & Ferrariæ, qui in aliquibus ſimplicibus põdera euariant. SEN. quo nam modo id faciunt? BRAS. iſto qui ſequitur, vt cõpoſitionẽ ſimul habeas.

℞. Cinnamomi
Hyſſopi
Glycyrrhizæ
B Singulorum drach. iiij.
Iuiubarum
Sebeſten
Singulorum num. xxx.
Paſſularum
Caricarum
Dactylorum
Singulorum vnc. ij.
Fœnu græci drach. v.
Cap. ven.
Aniſorum
Fœniculorum
Iridis
Calamenti
Singulorum drach. iiij.
Seminum lini drach. iiij. ſ.

Aquæ

Aquæ communis lib.iiij. C
Miſ.& bulliãt ad conſũptionẽ medietatis,poſtea adde
Zuccari lib. ij.
Pineorum mundatorum
Amygdalarum mundatarum
Singulorum drach. v.
Glycyrrhizæ
Tragacanthi
Gummi arabici
Amyli
Singulorum drach.iij.
Iridis drach.ij.

Miſce & cõficiatur eclegma ſecundũ artẽ. SEN. modiciſsima eẽ videtur inter Meſuẽ,& iſtos differẽtia. BRA. nõ parua eſt quia hi zuccarũ apponũt, vbi Meſue penidion addit,prętereo ẽt quod cap. ven. ſub pondere D drach.iiij.ponũt.at Meſue dicit Man.j. SEN. vidi etiã Pharmacopolas qui in ſuis cõpoſitiõibus ponũt ſolũ paſſulaꝶ,caricarũ,& dactyloꝶ ſinguloꝶ vnc.j.cum tñ Meſue ponat vnc.ij. BRA. adſunt & nõnulli qui radicẽ iridis ĩponant ad drach.iiij. SE. hęc non magni facio,ſed id ſolũ mihi nõ placet,ꝙ diapenidiarum loco, zuccarũ addiderint. BRAS. cur nunq̃ probè album eſt eiuſcemodi eclegma,ꝙ tñ albũ eſſe deberet? SE. quia diu nõ ducitur,ac agitatur. BRA. diu igitur ducatur vt albũ euadat,veruntñ cũ penidia cõpoſitionẽ hãc ĩgrediãtur nõ ab re forte erit,ad exquiſitiorẽ cõpoſitionis intellectionẽ de penidijs,ac diapenidijs tractare. SEN. vt lubet. BRAS. qũo diapenidia conficis? SEN. vt docet Nicolaus. nã eiuſcemodi cõpoſitio ad Nicolaũ refertur. BRA. at qũo illã conficit Nicolaus? SE. hoc modo.

℞.

A ℞. Penidiarum drach.xvi.ſ.
Pineorum
Amygdalarum mundatarum
Se.papa.albi
Singulorum drach.iij.ſcrup.j.
Cinnamomi
Gariophyllorum
Gingiberis
Succi glycyrrhizæ
Tragacanthi
Gummi arabici
Amidis
Seminum citruli,melonis
Seminum cucumeris,cucurbitæ
Singulorum vnc.j.ſ.

B Camphoræ tertiam partem vnius ſcrupuli.

Syrupi violati,quod ſufficit. poſtea cõpoſitionẽ hoc modo fieri oſtẽdit,in vna aquæ libra,tres violarũ vnciæ bulliat,donec aqua aliquantulũ inficiatur, poſtea coletur,& vna zuccari libra addatur, & bulliat donec ĩſpiſſari ĩcipiat,tũc nuclei pinei addant̃,& amygdalę, & melonis ſemina,citruli,cucurbitę,& cucumeris, & vnaqueq; ſemina p ſe ĩponãtur, ꝓbe cõtuſa,ſemperq; rudicula mouẽdo,deĩde penidia addãtur tenuiter pul uerizata,& cũ liquefacta fuerit,craſſum illud qđ ſupnatat lingula(quã caciã vocãt)pcolẽtur,& ĩ mortario iterũ ꝓbè terãtur,& bene agitãdo cõmiſceatur, deĩde cãphora inijciẽda eſt, & deniq; predictorũ aromatũ puluis,cũ predicto ſyrupo agitando in mortario conquaſsẽtur,donec ad minima ſint cõmixta,mane præbeatur,& veſperi,cũ ptiſana calida.his vero q febrem

non

non hn̄t,cū vino calido,ita Nicolaꝰ ait.BRA. hęc ſunt C diapenidia q̄ in vſu habētur,& q̄ à nōnullis recētibus diapenidia magna vocātur.SE.q̄uo magna dici pn̄t,ſi parua diapenidia haud cōficiātur?BRA.magna ob eorū præſtantiā nuncupātur,& ob eoꝝ efficaciā, & à penidijs q̄ copioſe compōnem ingrediūtur, diapenidia nuncupantur.Nicolaus dicit ad oē vitiū pulmonis ac tusſis valere,& ad raucedinem vocis ex ſiccitate factā, phthi ſi ſuccurrit, & craſſas materias attenuat, ac ita parat,vt cū extuſsitur facile exeāt,neq; tracheę cānali inhæreāt,verūtamē cū ipſa cōpoſitio ab ipſis penidijs diapenidiū nuncupetur,q̄uo penidia ipſa cōficiantur contēplari neceſſariū eſt.SE.penidia in pharmacopolijs ſeruamus.BRA.cuiuſnā authoris ſunt?SE.penidiorū authorē nunq̄ legi,ſed à pręceptore ita parari didici,vt nunc paro.BRA.quid ꝓſolueres, ſi penidioꝝ au- D thorē tibi indicarē? SEN.nihil ꝓrſus,quia ad me nihil ſpectat,an Socrates fuerit,an Plato, modo res ipſa de qua agitur ꝓbè cōficiatur.BRA. & an recte cōficiatur ignoras,ſi authorē neſcias à quo cōpoſitio deſumit̃. nā vtrū in tuo paruo libro recte,an nō recte ſcripta ſit ignoras.SE.authorē igitur pandito.BRA.penidiorum cōpoſitio à Bulchaſi refertur,in libro qui Seruitor inſcribitur,cū ait, Accipe zuccari albi & mūdi lib.j. vel duas,vel ad ſummū tres,quia nō pn̄t ꝓbè fieri in multa copia,idq́; pone ī vas æneum ſtāno circūlitum, vel in vas terreū vitro delibutum,cuius orificium latum ſit.at æneum vas aptius eſt,zuccarumq́; deinde liquefacito,cū tanta aquæ dulcis quantitate,qua cooperiatur,&(ait author)ſi zuccarū eſt forte,pone cū eo pro qualibet zuccari libra,mellis vnciam vnam, & ſupra ipſum

A ipſum deſtillato oleum amygdalarum dulcium, ſi il-
lud habes. ſi vero illo careas oleum aliud eius loco ſu-
perinijcito, & vas ad ignem ponito ſupra prunas, ex
acapnis lignis (hoc eſt adeo ſiccis, vt fumum non emit
tant) confectas, ac ſemper æqualiter miſceto, & co-
quito, donec ſit prope aquæ conſumptionem. experi-
re vero an coctum ſit, gutta, ſupra marmor eiecta;
quam digitis tangito, cũq; fila inter digitos fieri con-
ſpicies, neq; adhęreant, tunc ab igne remouẽdum eſt;
& ſupra marmoreum lapidem eijciatur, atq; extenda-
tur, prius vero aut oleo amygdalarũ dulcium ſit inun
ctum, aut ſeſamino: parteſq; eius vndiq; ſparſæ (dum
calidæ ſunt) in vnum colligant̃. caue autem ne manus
tibi aduras. deinceps trahe & extende p manus vt dul-
cia trahuntur electuaria, curuumq; clauum in pariete
B infigi iubeto, ſupra quem diutius penidia extendito;
frequenter tractãdo, vt fit in dulcibus alijs electuarijs,
quouſq; ad ſummum dealbetur, notatoq; ſemp igne
calefaciendũ eſſe dũ attrahis, vt extenſioni magis obe
diens ſit, & poſt calefactionem iterum ſupra clauum
appone, & attrahito, cum erit albũ vt tibi videbitur,
forficibus incide in fruſtula ſecũdum libitum tuum,
ſi vero tibi animo ſit rotũdas efficere formas, aut ob-
longas, aut alias diuerſas, amylum album accipito, ac
terito, & ſupra marmor ponito, & extende ſupra hãc
farinam, quæ ſupra marmor ſparſa eſt, penidiarũ pa-
ſtam, quam plicato, inuoluito, incidito, ac conforma-
to, vt tibi libuerit, tamen hoc opus cito expedire opor
tet, ne dum manibus tractatur frigeſcat, deinde ſupra
cribrum extendito, & per vnius horæ ſpatium iuxta
prunas apponito, poſtea refrigerari ſinito, ac ſeruato.

SE. ego præciſe ita conficio penidia quæ ſeruo. BRAS. C
nec vllus alter adeſt conficiendi modus, hæc ſunt penidia, quæ diapenidion ingrediuntur, & diapenidion ſuperius enarratum illud eſt, ꝙ loch ſanũ ingreditur, ad quod iam ſermo deflectendus eſt. SE. cur ad loch ſanum redeundum, ſi de eo ſuperius iam vbertim egerimus? BRAS. at iſtud nondum enarratum eſt, cinnamomum. ſ. hyſſopum ſiccum, & glycyrhizã in multis Meſuæ impreſſas codicibus ſumi ad ſemidrachmam ſingulorum, immo & inter pharmacopolas aliqui ſunt, qui ſemidrachmam tantum illorum trium ſimplicium apponunt, & alij ſemiunciam. SE. cui ſententiæ magis inheres tu? BRAS. illi, ꝙ quatuor ſingulorum drachmæ ſumantur: nam & glycyrhiza, & hyſſopus, & cinnamomum in maiori copia, ſumi debet, q̃ ĩ ſemidrachma, vt tota compoſitio ab ipſis etiam vim D
habeat, quam & ab ipſis prorſus habere debet. SEN. ego ſemper horum trium ſimplicium drachmas quatuor appoſui mei Meſuæ manuſcripti verbis ductus. BRASS. etiam ſi fuiſſes tua ſponte ductus probe egiſti. SEN. reperitur ne loch iſtud ſanum apud antiquos? BRAS. eſt Meſuę inuentum, at nullus alius antiquior de eo (ꝙ ſciuerim) mentionem facit, diapenidia tamen apud antiquos inueniũtur, ſi Actuarius, & Nicolaus Alexãdrinus antiqui ſint. SE. cupio & horum authorum compoſitiones audire, num inter ſe conueniant, & an eędem ſint cum illa quam paro compoſitionem. BRAS. non erit mihi moleſtum horum authorum compoſitiones referre. SEN. vt lubet, nam & mihi gratiſsimum feceris. BRAS. ita ab Actuario ſcriptum eſt. Diapenidion antidotũ valet aduerſus oẽm

pectoris

A pectoris noxam, tuſsi à frigore contractæ, vocis iactu-
ræ, tabidis, purulenta excreantibus diluculo, & veſpe-
ri cum cremore ptiſanæ calido ſumptum.

℞. Penidiarum drach. xvj.
Nucis pineæ
Amygdalarum
Seminis portulacæ
Capitis papaueris albi
Singulorum drach. iij.
Cinnamomi ſexquiſcrupulus. j.
Garyophillorum Gingiberis
Succi glycyrhizæ
Tragacanthæ
Singulorum*
Mellis quantum ſit ſatis, hec eſt Actuarij compoſitio.

B SE. eſt multum breuis ac decurtata, nam in ea quam
paramus compoſitione, ſex ſimplicia plus adſunt, q̃ in
iſta, & ſimplicium etiam pondera euariant, at cur ad
gariophylla pondus non addidiſti, ſed locum aſtro ſi-
gnaſti? BRAS. quia neq; in Actuarij codice adeſt pon-
dus. SE. quod vero arbitraris eſſe horum pōdus? BRA.
arbitror omnia illa in eodem pondere, cum cinnamo
mo eſſe debere, qm̃ & in cōpoſitione quā paras in eo-
dem ſunt pōdere, immo verboꝝ Actuarij cōtinuatio
hoc idem innuere videtur, cū dicit, cum ſexquiſcrupu
lo vno cinnamomi, gariophyllorū, gingiberis, ſucci
dulcis radicis, tragacanthæ ſinguloꝝ, arbitror particu
lā hanc ſinguloꝝ referri debere ad idē pōdus, vt hic ſit
ſenſus, ſexquiſcrupulus vnus ſinguloꝝ. ſ. cinnamomi,
gingiberis, & reliquorum. SE. à tua ſententia non di-
moueor. BRAS. nec dimoueri debes. SE. at cur vocat

hunc linctum antidotus Actuarius? BRAS. antidotus C
prorſus dici nõ poteſt, niſi vocabuli ſignificatum ampliemus, forte legendum eſt magnum, cum & in Alexandrino ſcriptum ſit diapenidion magnum. SEN. ad cuius differentiam dicitur magnum? BRAS. ad parui differẽtiam, quod deſcribit, ſed vtraq; referam, ne illa deſideres, ita vero dicit Alexandrinus de magno loquens diapenidio, hoc opitulatur aſthmaticis, arteriacis, ſiue tuſsiẽtibus, vocem perditam ex calido perfecte reparat, peripneumoniacis ſubuenit.

℞. Penidiarum lib. j.
Pineorum
Amyg. purgatarum
Se. papaueris albi
Singulorum drach. xx.
Cinnamomi D
Gariophyllorum
Gingiberis
Succi glycyrhicæ
Tragacanthi
Gummi arabici
Amyli
Seminum citruli
Melonis
Cucumeris
Cucurbitæ
Singulorum drach. x.
Camphoræ ſcrup. iij.

Syrupi violacei quod ſufficit. hoc modo cõficito, penidia cum ſyrupo lento igne aliquantulum bulliant, & inde puluis eorum quæ in puluerẽ redacta ſunt, tem-

peretur,

A peretur, detur mane & veſperi cum tepida. SE. differt ab eo quod conficio in ponderibus tantũ. BRA. & cũ ego crediderim pondera in hac compoſitione magis iuſta eſſe, icirco ſecundum hęc pondera compoſitionem ipſam ſeruandam eſſe maluerim, q̃ illam quam ſeruas, in qua eſt tam magna copia cinnamomi, gingiberis, & garyophyllorum. SE. hoc non erit ſurdo cantatum. deinceps enim maius Alexãdrini diapenidion ſeruabo. BRAS. paulo poſt idem Alexandrinus diapenidion minus refert. SE. & hoc contemplandum eſt. BRAS. ita dicit author. Diapenidion minus faciens ad vlcera quę intrinſecus maturanda ſunt, omnes putredines expurgat, & pectoris conſtipata mollit.

℞. Penidiorum drach. lxxx.

Papaueris

B Gingiberis

Tragacanthi

Pinearum purgatarum

Amygdalarum

Aniſorum

Seminis citruli

Melonis

Cucurbitæ

Singulorum drach. xij.

Spicæ

Croci

Singulorum drach. vj.

Mellis roſei quod ſufficit. detur mane & veſperi cũ tepida. SE. ſum ne hoc cõfecturus ac ſeruaturus? BRAS. minime, ſed ſatis erit primum ſeruare ad vſus. SE. legi, quandoq; apud Meſue loch bonum & expertum, eſt

ne hoc, quod vocatur ſanũ? BRA. non eſt hoc. ſed de eo C
ſermonem habet in capitulo de tuſsi humida, ita vero illud conficit.

℞. Mellis boni vnc. iiij.
Vitellorum ouorum recentium
Butyri
Singulorum drach. iij.

Mel & butyrum coquantur quoad habeant modicum ſpiſsitudinis, deinde paululum infrigidari ſinito, & cum eis ouorũ vitella miſceto, poſtea adde Piperis nigri drach. xij. & ſumatur ex eo lambendo mane, & veſperi, & eſt expertum. SE. arbitror ꝙ pro obſonio cum pane edi poſſet. BRAS. bonum profecto eſt guſtui, propterea illud bonum vocat, & expertum. at alia linctus genera referto.

SENEX. D

Loch de pino ſecundo loco in pyxidibus meis ordinem habet. BRAS. & de illo iam verba faciemus. SE. à Meſue dicitur tuſsi antiquæ conferre, & aſthmati & ſputi glutinoſitati, & anhelitus conſtrictioni. BRASS. modum referas quo illud conficit Meſue. SEN. ita conficit.

℞. Granorum pini drach. xxx.
Amygdalarum dulcium
Auellanarum aſſatarum
Tragacanthi
Gummi arabici
Glyzyrhizæ
Succi glycyrhizæ
Amyli
Cap. ven.

Radicum

A Radicum lilij cœleſtis
Singulorum drach.iiij.
Carnium dactylorum cheyron drach. xxxv.
Amygdalarum amararum drach. iij.
Mellis
Paſſularum
Zucchari taberzeth
Butyri recentis
Singulorum drach.iiij.

Mellis taberzeth quãtũ ſufficit. ex eo accipiatur quaſi lambendo vncia vna. BRAS. aliqui ſunt Ferrariæ, qui ab hac compoſitione loch de pino haud multum euariant, alij vt cœlum à terra diſtĩcti ſunt, illi qui modice euariant, grana pini in eadem menſura ponunt in qua ſunt amygdalæ & auellanæ. SE. hos haud probe B agere arbitror. BRAS. immo praue agunt, quoniam & intentionem omnium Meſuę codicum euariant, & ponunt in minori copia, nucleos pineos, q̃ eſſe deberẽt, nec à pino denoĩatio fieri poſſet. SE. quod legitur mellis, & deinde paſſularum, ab aliquibus continuate ponitur, vt mel paſſulatum intelligatur, hoc eſt mel paſſularum, in quo .ſ. decoctæ ſint paſſulæ vuæ. BRAS. tamen ſiue paſſulas addideris, ſiue mel in quo ebullierint haud magnifaciendum eſt. SE. tamen quid potius ſumendum, num vtrunque an mel ita coctum? BRAS. mel potius accipiendum ſuaderem, in quo paſſulæ fuerint decoctæ. at quid intelligis per lilij cœleſtis radicem? SE. iridis radicem. BRAS. ita prorſus intelligendum erat, nonnulli etiam ſunt, qui butyrum nõ apponunt, quod tamen apponẽdum cenſeo, cũ ad illa quæ præſcripta ſunt conueniat, & quamuis nonnulli

butyrum prætermittant,quia ranceſcit, ob hoc nos C
iubemus hunc linctum in parua fieri copia, in tanta
inquam φ in vno menſe vendatur. S E. quid intelligit
per dactylos cheyron? BRAS. nonnulli intellexere da-
ctylos ex regione quadam,quæ tali nomine vocatur,
at alias nos oſtendimus eſſe corruptum vocabulum
& loco illius particulæ cheyron legendum eſſe fuluũ,
vt legi debeat dactylorum fuluorum. SE. quid autem
vere intelligendum eſt per zuccharum taberzeth, &
per mel taberzeth? BRAS. nonnulli per mel taberzeth
ſuccum ipſum intelligunt,ex quo per cocturam fit za
carum, quod tñ nondum exiccatum ſit, per zuccarũ
vero taberzeth illud intelligũt,quod iam exiccatũ ſit,
at cum hi abſq; authoritate, & ratione loquantur, &
nunq̃ de liquato zuccaro vlla facta ſit apud authores
mentio,propterea cum ſua hac opinione dimittãtur, D
& nos cũ alijs dicamus,zuccarum taberzeth eſſe zuc-
carum vocatum album,& depuratum, ita & mel ip-
ſũm depuratum erit mel taberzeth, fitq; eiuſcemodi
compoſitio cum melle, & non cum zuccaro liquido,
& vbi preſto erit ac preſens zuccarum illud liquidum
anteq̃ dureſcat? SEN. debet ne ſumi in tanta copia, vt
refert Meſue,& nonnulli confirmant qui medicos il-
los reprehendunt,qui in pauca præbent copia? BRAS.
mihi potius arridet,vt frequenter ac modice accipia-
tur,q̃ ſemel copioſe,quoniam in tanta copia,illud de-
glutire cogimur,neq; poteſt diu in ore ſeruari, ſi vero
ad drachmæ quantitatem accipiatur,in ore facile de-
tineri poteſt,& paulatim deglutiri. SEN. vniuerſa hæc
compoſitio,cum ex frigidis & calidis conſtituta ſit, in
quo quantitatum gradu eſſe poteſt? BRA. nonnulli di-
cunt

A cunt in primo ordine calefacere & exiccare, at mihi potius videtur ꝙ ſit in ſecundo ordine calidum, & in paſsiuis ferè tẽperatum vel modice exiccare. SEN. non ne vehementius eſt, q̃ loch ſanum? BRA. minime. nam loch ſanum magis calidum eſt & vehementius iſto. SEN. cur aliqui incipiunt à loch ſano, poſtea præbent loch de pino? BRAS. hi errant & medicamentorum vires ignorant. nam in thoracis affectibus primo debet præcedere loch pini, deinde loch ſanum & expertum. SEN. quæ ſunt cõpoſitiones quibus alij vtuntur pharmacopolæ ab hac diuerſę quã ex Meſue adduximus? BRA. aliqui in ponderibus differunt ita conficientes.

℞. Granorum pini drach. xx.
Amygdalarum dulcium
Auellanarum aſſatarum
B Tragacanthi
Gummi arabici
Glycyrhizæ
Succi glycyrhizæ
Amyli
Capill. veneris
Radicum iridis
Singulorum drach. iij.
Carnium dactylorum drach. xv.
Amygdalarum amararum drach. iij.
Mell. paſſularum
Zuccari taberzeth
Butyri recentis
Singulorum drach. iiij.

Mellis taberzeth quantum ſufficit. SE. in melle quantum tpis debent paſſulæ coqui? BRAS. quo ad omnes

ſint

ſint veluti conſumptæ & liquefactæ, vt expreſsione C
facta & per linteũ excolata, id quod excolatũ eſt mel
paſſularum appelletur. audias vero compoſitionem
quam nonnulli ſeruant pharmacopolæ, ab illa Meſuę
differentem. SE. eſt ne valde differens? BRAS. ſtatim
pcipies, niſi tibi graue ſit audire, ita nimirũ conficiũt.

℞. Capill. veneris
Florum boraginis
Bugloſsi
Violarum
Singulorum drach. iij.
Paſſularum
Succi glycyrhizæ
Singulorum drach. vi.
Iuiubarum numero. xlv.
Iridis drach. iiij.
Dactylorum vnc. j. ʒ.
Hyſſopi ſiccæ drach. iiij. ʒ. D

Aquæ fontis quantum ſufficit, miſce & fiat decoctio ſecundum artem, poſtea adde.

Amyli
Amygdalarum mundatarum
Seminũ omnium mundatorum
Singulorum drach. vj.
Pinearum mundatarum vnc. j. ʒ.
Tragacanthi
Gummi arabici
Seminis papaueris albi
Singulorum drach. iij.
Spodij drach. vij. ʒ.
Zuccari lib. iij.

Miſce

A Miſce& fiat electuarium ſecũdum artem. SE. ab illo Meſuę toto differt cœlo. nam neq; in ſimplicibus conuenit, neq; in ponderibus, neq; in conficiendi modo. BRA. eſt alterum prorſus eclegma, & longe diuerſum. SEN. vę ęgrotis illis, qui in medicorum manus incidunt, qui & compoſita ignorant medicamẽta & compoſitiones quas pharmacopolę ſeruãt, neſciunt. nam eiuſcemodi diuerſitas poſſet eſſe non paucorum malorum cauſa. BRAS. hi medici qui illa quæ indicant ignorant, non ſunt illi q medeantur, ſed ſunt pharmacopolæ. SE. adeſt & Ferrariæ pharmacopola quidam qui Eclegma hoc ſecundum Serapionem conficit, & vocat illud loch de granis pini, ita vero conficit.

℞. Grannorum pini
Tragacanthi
B Auellanarum
Radicis iridis
Gummi
Singulorum lib. j.
Seminis lini torreſacti
Dactylorum
Singulorum drach. vij.
Butyri
Mellis
Singulorum quantum ſufficit.

Miſce & fiat eclegma ſecundum artem. BRAS. alter etiam reperitur pharmacopola, qui ſecundum conficit à Serapionem Methamẽ de granis pini vocatum, ad tuſsim antiquam, & aſthma, & anhelitus conſtrictionem.

℞. Granorum pini C
Tragacanthi
Seminis cucumeris
Citruli
Gummi
Fœnu greci
Amydalarum dulcium excoriatarum
Glycyrhizæ
Amyli
Capill. veneris
Singulorum drach. v.
Amygdalarum amararum excoriatarum drach. ij.
Dactylorum drach. xx.
Butyri recentis drach. xl.

Mellis quantum ſatis eſt. miſceantur. & quibus conue nit adhibeatur. SE. fortè & ſuæ ſunt apud Auicēnam D de pino compoſitiones. BRAS. immo non deſunt, ſed ab his ſunt lõge diuerſę, quales & illæ ſunt, quæ à Raſi in decimo practicæ referuntur. SE. ego vero quã com poſitionem ſeruaturus ſum? BRAS. illam Meſuę, quæ per totam Italiam in vſu eſt. SEN. reperitur ne apud antiquos? BRAS. multæ quidem ſunt apud antiquos compoſitiones quæ pineos nucleos recipiunt, at nulla talis eſt, qualem Meſue deſcripſit, ſi nihil habeas in ipſa Meſuę compoſitione, in quo ambigere poſsis, ad aliud linctus genus te conuertito.

SENEX.

Nihil prorſus habeo, iccirco loch de pulmone vulpis in medium adducam conſiderandum. BRA. à quo authore illud accipis? SEN. à Meſue. BRAS. quomodo conficit? SEN. iſto.

℞.

A ℞. Pulmonis vulpis ſicci
Succi glycyrhizæ
Capill.veneris
Seminis fœniculi
Aniſorum
Singulorum partes æquales.

Confice cum zuccaro decocto in aqua quantum ſuffi cit,& quandoq; conficitur cum rob myrtino, tuncq; magis roborat. BRAS. in quo loco apud Meſuem exſtat hoc eclegma? SEN. illud non vidi in ipſo authore, ſed compoſitionem habeo in meo paruo libello, ſub titulo Meſuę ſcriptam, at nonne eſt in Meſuę antidotario? BRAS. minime omnium, ſed eſt in illa parte in qua de phthiſi ſermonem habet, & eclegma ipſum Gal. attribuit. SE. conficitur ne vt ego retuli ab om-
B nibus pharmacopolis qui Ferrariæ degunt? BRASS. nonnulli ita ſtatute conficiunt.

℞. pulmonis vulpis præparati
Succi glycyrhizæ
Seminis fœniculi
Singulorum vnc. ſ.
Zuccari albi lib.j.vnc.iiij.

Miſce & fiat eclegma ſecundum artem. SE. iſti capillos veneris prætermittunt, & aniſa, quæ tamen ad thoracem conferre poſſunt. BRAS. pauciora prorſus accipiunt, quàm à Meſue ſcriptum ſit, & in zuccari quantitate aberrant. debet eſſe guſtui optimum eiuſcemodi eclegma, cum tantam zuccari recipiat copiam, at nonnulli ita conficiunt.

℞. pulmonis vulpis ſicci
Succi glycyrhizæ.

℞.

Capill.veneris
Seminis fœniculi Aniſorum
Singulorum drach.iiij
Confice cũ ſucco diſſoluto in aqua decoctionis myrti,poſtea adde Syrupi myrtini lib.ij.ſ. Miſce & fiat eclegma. SE. erit valde molle,neq; ita dicit Meſue,ſed inquit ipſe, aut zuccaro confici,in aqua diſſoluto, aut rob myrtino. BRAS. at hi vtrunq; accipiunt ne errent, & præterea magis roborat: in hoc vero Meſuę præceptum nõ ſeruant,qui vult aut vnum aut alterum eſſe recipiendum,& non vtrunq;.nam vnum aliud impedit,aliqui ſunt qui ita prorſus conficiunt, vt à Meſue ſcriptum eſt, tamen aniſa prætereunt, alij ex melle hoc modo conficiunt.

℞. Succi glycyrrhizæ
Pulmonis vulpis ſicci
Seminis fœniculorum
Capillorum veneris
Singulorum vnc.j.
Mellis lib.j.

Contritis conterendis,omnia in melle optimo deſpumato miſceantur,vt pro ſingulis tribus vncijs mellis vna puluęris vncia miſceatur. SE. zuccarũ conuenientius eſſe arbitror. BRAS. ad nonnullos affectus mel eſt efficacius, tamẽ illud à nobis ſeruandum eſt, q̃ probe authores ſcripſere: ſcripſit vero Meſue zuccarum accipiendum, aut rob myrtinum, non autem mel. SEN. ſunt ne aliæ apud pharmacopolas diuerſitates? BRAS. vna adeſt non mediocris. nam nonnulli magnã quandam compoſitionẽ conficiunt, à nullo authore quem ſciuerim poſitam. SENEX. illam audire deſidero.

A BRAS. tuo deſiderio ſatisfaciam, cum ita illi conficiāt.

℞. Radicis iridis
Glycyrhizæ
Hyſſopi ſiccæ
Tragacanthi
Singulorum drach. j.
Pulegij
Cinnamomi
Amygdalarum dulcium
Singulorum ſcrup. ij.
Gingiberis
Ficuum ſiccarum
Dactylorum
Cubebarum
Seminis vrticæ
B Aniſorum
Singulorum ſcrup. ij.
Pulmonis vulpis præparati drach. vj.
Zuccari diſſoluti in decoctione cap. ven.
Glycyrhizæ, hyſſopi, & pulegij vnc. vj.
Miſce & fiat loch

SEN. ampla videtur eiuſcemodi compoſitio, & in ſimplicibus, ac ponderibus ab illa Meſuę longe diuerſa. BRAS. cum à Meſue ſcriptū ſit, pulmonis vulpis præparati, quomodo illum præparas, & quid eſt hoc præparare? SE. ita præparo, pulmonem in primis ab omnibus īmunditijs libero, poſtea ardente aqua lauo, deinde zuccaro probe pulue rizato, illum aſpergo, deinde exiccari ſino in calidario, vel in furno mediocriter calido, deinde cum exiccatus eſt in abſinthio īuoluo, ac conſeruo. BRAS. cur potius in abſinthio q̃ in alia

herba?

herba? SE. quia ita conſuetum eſt in abſinthio conſeruare, idq́; videtur abſinthij eſſe proprium. BRAS. ob hoc forte abſinthio includitur, quia tineę abſinthium fugiunt, ac formicæ, ne ab illis corrodatur. tamen alter adeſt præparandi modus. SEN. qui nam? BRAS. pulmo accipitur, & per bronchia ac canales inciditur, & vino albo potenti odorato abluitur, idq́; quinquies, aut ſexties fieri debet, & lotio vna ab alia vnius horæ ſpatio diſtet, in furnoq́; exiccetur tepido, cum primũ exiccatus eſt in abſinthio reſeruetur. nota præterea vinum quo abluitur calidum eſſe oportere. SE. neq; iſte aptandi modus mihi diſplicet, at reperitur ne apud antiquos, ꝙ vulpis pulmo, pulmonis affectibus cõueniat? BRAS. immo reperitur, nam Gale. in decimo de de Simplicium medicamentorum facultatibus libro dicit, vulpinus pulmo, ſi bibatur reſiccatus aſthmaticos iuuat, & in libello de medicinis facile parabilibus ad Solonem ſcriptum eſt ad aſthmaticos facere pulmonem vulpis ſiccatum & tritum, & vino nigro potui traditum, & Dioſcorides de pulmonibus agẽs ait, quin etiam vulpis ſiccatus pulmo ſuſpirioſis vtiliter bibitur. SEN. reperitur ne apud Gale. eiuſcemodi genus linctus? BRASS. illum in hoc authore diligenter queſiui, & nunquã inuenire potui, ſed alia etiam ſunt, quæ Meſue Gal. attribuit, cum de illis ne quidẽ ſomniauerit. SEN. reperitur ne ſaltẽ apud alios antiquos? BRAS. non ꝙ inuenerim, licet vulpis pulmone nonnunquam vſi ſint. SEN. quam igitur compoſitionem ſeruaturus ſum? BRAS. illam Meſuę in cap. de phthiſi, quam Gale. atribuit, licet illam apud Gal. nunq̃ inuenire potuerim. SE. ſunt ne aliæ apud pharmacopolas diuerſitates?

A diuerſitates? BRAS. nullas præter enarratas. SEN. putas ne magnam eſſe in hoc pulmone vim? BRAS. pulmonem hunc haud magnifacio, neq; ad ea quę dicuntur magnopere valere arbitror, ac alios ſequi volo vbi manifeſtum nō appareat in ęgrotis nocumentū. verumtamē in eclegmatibus ſuperius dictis, primum ordinem hic tenet in imbecillitate, in ſecūdo loco eſt linctus de pino, in tertio loco eſt linctus ſanus & expertus, in quarto vero loco eſt linctus de ſcilla.

SENEX.

Et hic eſt quod in meo ſequitur pharmacopolio linctum de pulmone vulpis. BRAS. quomodo conficis hunc de ſcilla linctum? SEN. vt Meſue conficit. BRAS. ipſe ait eſſe medicamentū magni iuuamenti illis quibus materia craſſa, glutinoſa, & difficilis maturationis exhuberat, in membris anhelitus reddens eam fa-B cilem ad expulſionem, & confert difficultati anhelitus & dolori pectoris, ac laterum, & quomodo illud conficis? SEN. vt author facit, videlicet.

℞. Succi ſcillæ
Mellis deſpumati
Singulorum partes æquales.

Miſce & decoquantur in formam linctus, & lambendo accipiatur. BRAS. ita accipiendus eſt cum affectus illos quos retuli quiſpiam patiatur, omniaq; eclegmata, quæ pro thorace ſumuntur, ita ſunt delingenda, ac in ore ſeruanda, quoad paulatim ſtillent, partim ad thoracem, partim ad ventriculum. SEN. quomodo in thoracem deſcendere poterunt? BRAS. pars aliqua omnino deſcendit, ad pulmones, ſi hō pronus iaceat, alia pars ad gulam tendit, quæ etiam refudat ad tho-

tacem. SE. quid intelligeres tu in hac compoſitione p C hanc particulam partes conuenientes? BRAS. idem intelligo ac ſi dixiſſet partes æquales. nam & ĩ capite de ſcilla eclegma facit, ex ſucco ſcillæ ac melle, & in cap. de tuſsi humida loch refert de ſcilla ſabor expertum & efficax in humida tuſsi, cum eiuſcemodi materias ex pectore educat, & ex partibus conficit æqualibus. nam dicit.

℞. Succi ſcillæ
Mellis
Singulorum partes æquales.

Coquantur quoad incraſſentur. hoc indiciũ eſſe poteſt, quòd æquales partes recipiendæ ſint. SEN. id tibi credebam etiam ſi probare non eſſes enixus, & Auic. in quinto canone inquit loch de ſcilla, conferens ad anhelitus difficultatem, & ſputi, & dolori laterum, & D pectoris. ſumantur ſuccus ſcillæ & mel deſpumatum, & coquantur ſimul, & lambat de eo ante cibũ, & poſt cibum. SEN. arbitror eſſe vehemens medicamentum. BRAS. vehementiſsimum eſt, potiſsimum vero ſenibus præbetur, qui anhelitus difficultate deprehenſi ſunt, & materia craſſa ac glutinoſa abundant. nam mirum in modum illam incidit, ac attenuat, & à Serapione in ſeptimo tractatu ſcriptum eſt, loch de cepa ſcillæ conferens ad aſthma, & anhelitus difficultatem. ſumatur ſuccus ſcillæ, & mel æquali mẽſura, & igne decoquatur, donec ſpiſsitudinem acquirat, & lambatur ante cibum, & poſt cibum. ex his planum tibi eſſe poteſt, quòd æquales partes mellis & ſucci ſunt accipiendæ. SE. quanto ſpatio ante, & poſt cibum ſumi debet? BRAS. vnius horæ ſpatio, tamen toto die ſumi debet,

pro

A pro ſingula vice cochlear nr̃ate, capite vero pronō ſinatur, vt paulatim deſcēdat, ac tu quomodo ſcillę ſuccum extrahis? SE. hoc modo. ſcillam accipio, & extimos cortices, ac intimam pelliculam eijcio, & vna intrinſecam partem quam venenum eſſe fatētur, ſimul cum abiectis pelliculis, poſtea in triticeæ farinæ paſta includo, vel ſiligineæ, vel hordeaceę, neq; lutum accipio vt quidam faciunt, quia ſordities in ſcillam decidit, cum ſcilla in paſta incluſa eſt, illam in furnum po no, & tādiu deſero, quoad paſta ſit cocta, & ſit effectus panis. BRA. calefacis ne vehementer furnum? SE. temperate calefieri iubeo. BRAS. multo igitur tp̃e indigebit ad cocturam. SE. indigeat, quid refert? ego panis cocturam expecto, immo in furnum poni iubeo, poſtq̃ arthocopi panem ſuum decoxerint, neque amB plius furnum calefieri iubeo, deinde à furno eximo, & ſcillæ laminas ita calidas in lapideo mortariolo, piſtillo ligneo pinſo, quo ad ſcilla probe pinſa ſit, deinde in tenue linteum inuoluo, atq; exprimo, itaq; ſuccum colligo. ferro autem nō vtor, quia vti venenum euadit. BRAS. curaui ego vulnera enſe, qui ſcillam inciderat illata. vix poterant vulnera ad cicatricem perduci. SE. ego hoc alias audiui. BRAS. & veriſsimū eſt, puerum vidi qui ſcillam cultro incidebat, & qui eodem cultro pollicem in iunctura ſibi percuſsit, vixq; ſanguis exiuit, verum ex hoc vuluere obijt. SE. nunq̃ audiui, quòd interficeret. BRA. hoc deinceps nunq̃ dicere poteris, ſed eandē ob cauſam qua tu lutum non accipis pro ſcilla in furno coquenda, Actuarius luto etiam non eſt vſus in ſuo de cōpoſitione medicamenrorum libro, vbi de ſcilliticis agit panibus, & inquit,

ſcillam nouellam, non per quam magnã oportet circũlinire, non vt nonnulli luto (ſordidum enim mihi & ſpurcum videtur) ſed ſubactam polline (inaſſatur enim facile tenerrim⁹ hic pollen) hactenus Actuarius. SE. fieri ne poteſt vt non ſint diuerſi ac diſsidentes in hoc linctu pharmacopolæ? BRAS. diuerſi haud ſunt, ſed omnes eodem præciſe modo parant. SE. reperitur ne apud antiquos eiuſcemodi linctus? BRA. immo eſt antiquiſsimus, & apud Dioſcoridem inuenitur, qui vbi de ſcilla agit, inquit, prodeſſe diuturnis tuſsibus, ſuſpiroſis trium obolorũ pondere cũ melle in eclegmate. en quomodo cum melle præbet in eclegmate, & nihil aliud addit, immo & ipſemet Dioſcorides illam vel luto coquit, vel pane aliquo ob vehementem illam q̃ habet, acrimoniã. SEN. ne pigeat obſecro Dioſcoridis modum referre. BRA. ita dicit, cruſtam ex panificio, & opere piſtorio aut luto inuoluitur, inuolutaq; in furnum conijcitur, aut carbonibus obruitur, donec circũlita cruſta illa abunde toſta ſit. ꝙ ſi amota cruſta illa, nondum cocta penitus ſcilla tenerior facta flacceſcet, noua ex panificio, & piſtorio opere cruſta, aut luto circundata iterum cremabitur: quod. n. ſic cremata non fuerit graui periculo preſertimq; interaneis, dabitur. SEN. ita vrere videtur, vt in puluerem deduci poſsit. nam ſecunda vice vrit, quando tenerior facta flacceſcit. BRAS. ſi torreatur vt in puluerem reduci poſsit, ex puluere & melle fiet linctus, tamen hoc Dioſcorides non ſancit, ꝙ ita ſcilicet torreatur, vt in puluerem deduci poſsit, verumtamen alios coquendi modos prębet. SEN. quos nam? illos etenĩ ſcire flagro. BRAS. ita ſequitur Dioſcorides, torreantur hæc ipſa

etiam

A etiam in operculato fictili in furnum coniecta, fumitur ex ea abiectis extimis cunctis partibus quod maxi me intimum eſt, coquitur eadem conciſa etiam, effuſa priore aqua, nouaq́; ſuperinfuſa vſq; dum neq; amaritudo, neq; acrimonia in aqua ſentiatur, ſiccatur in vmbra etiam in taleolas ſecta ſcilla, cum funiculo traiecto, ſic ne taleolæ inuicem ſe tangant, per interualla ſuſpēditur, vtimurq́; ſic ſecta & ſeruata ſcilla ad oleũ, vinum, acetumq́;, quæ à ſcilla ſcillitica nominantur, hæc Dioſcorides. SE. & perpulchre, miror tamen cur Gale. de hoc medicamento mentionem non fecerit. BRAS. quis te hoc edocuit? SE. tu ipſe qui Gal. non adducis. BRAS. nondum erat tēpus, nec præſtabatur occaſio, immo Gal. de hoc linctu mentionem facit, ſed ad ipſum cōficiendũ, neq; ſcillam, neq; mel coquebat. B SE. forte neq; Meſue coquebat, licet de aliquibus ſcillæ coctionibus loqueretur, vbi de illa agit: tunc enim cum cocta eſt, non adeo vehementer agit. BRAS. haud eſt letalis error, ſi quis ita excogitauerit, quãuis Dioſcorides dicat plurimos habere crematã vſus, & quòd non cremata graui periculo ſit & præſertim interaneis. SE. Gale. locum (ni pigeat) mihi indicato, vt in eo authore præſentem linctũ inuenire poſſim. BRAS. eſt prope calcem ſeptimi libri de compoſitione medicamentorum ſecundum locos, vbi inſcriptio eſt Aſclepiade pharmaca ad dyſentericos cōſcripta, & refertur ad Antonium Muſam, ſcillæ crudæ (inquit) ſuccum exprimito, eiq; parem mellis attici menſuram addito, & ad prunas admota coquito. dato inde ante & poſt cibum myſtri mēſuram. SE. non poſſum non arbitrari ab hoc Gal. loco Meſuem accepiſſe. BRAS. id fieri non

poteſt, quia accipit ipſe deſpumatum mel quod à Galeno nõ accipitur, verum cum de hoc ſatis dictũ eſſe videatur ad aliud linctuum genus accedito. SEN. id ſtatim efficiam, ſi me hac ambiguitate leuabis, à te dictũ eſt Gal. ſcillã non coxiſſe, neq; mel, tamen verba quæ ex eo adduxiſti illa decoxiſſe oſtendunt. BRAS. intelligebam ante mixtionem: neque ſcillam coquebat, nec mel, vt alij faciunt, ſed poſt mixtionem coquebat. C

SENEX.

Loch igitur de papauere cum mihi ſatisfactum ſit, contemplemur. BRAS. illud eſt quod diapapauer etiã vocatur. SEN. illud prorſus, verum quibus conuenit affectibus? BRAS. Meſue ait ad calidam tuſsim conferre, & ad pectoris aſperitatem, & ad illum cuius ſputum tenue eſt, & maturatione indiget ac incraſſatione, & febri calidę cõducit, atq; pectoris dolori, & pleuritidi, at tu quomodo illud conficis? SEN. vt Meſue facit, videlicet. D

℞. Papaueris albi drach. xxv.
Amygd. dul.
Granorum pini
Gummi arabici
Tragacanthi
Succi glycyrhizę
Singulorum drach. x.
Amyli drach. iiij.
Seminis portulacæ
Lactucæ
Cotoneorum
Singulorum drach. iiiſ.
Croci drach. j.

Penidiorum

A Penidiorum alborum vnc. iiij.
Syrupi de papauere quantum ſufficit. ſyrupus vero hic proprie fit ex ſeminibus papaueris albi,& nigri,& ſeminibus lactucæ ac violarum. BRA. ſcito me in aliquibus antiquis codicibus ſcriptum reperijſſe, amyli drach. iij. & non. iiij. quibus maxime aſſentio. forte dices cum hic ponat ſyrupum de papauere, cur addidit qui fit ex ſeminibus & reliqua quæ recenſet ſyrupum ingredientia. SEN. immo ambiguitatem facit, quod dixiſti, at dilui poteſt, quòd duas poſuerit ſyrupi de papauere deſcriptiones, vt illam recenſeret, de qua intelligeret, ſimplicia quæ ingrediuntur, enarrauit. BRAS. at ego excuſationem tuam recipiendam nõ eſſe ſuadebo, quoniã & ſi duas referat ſyrupi de papauere compoſitiones, tamen nulla illarum hæc eſt, quæ ſola
B illa accipit, quæ hic referuntur. SEN. verum profecto eſt, ac nos ſyrupum de papauere accipimus, qui in vſu eſt, & quẽ in noſtro ſeruamus pharmacopolio. BRAS. multas præterea habet ſyrupi de papauere deſcriptiones in ſua practica Meſue, tamẽ nulla eſt huic ſimilis, iccirco arbitrandum eſt Meſuem intelligere linctum hunc ex ſyrupo de papauere ita concinnato confici debere. SE. mihi autem dubitatio occurrit contra ea quæ dixiſti, quia Meſue diminutus videbitur, cũ non edocuerit in quo liquore ſimplicia illa ebulliri debeant, & an cõpoſitio ſit zuccaro vel melle conficienda. BRA. non mihi diſplicet & licet nonnunq̃ in neceſſarijs ambigere, vt res ipſe certius inueniantur, ac diſcutiantur, ex his ergo quæ à Meſue enumerata ſunt, ſyrupus confici debet, & quãuis non referat in quo liquore hæc ſint ebullienda, intelligendum eſt in aqua,

& ex zuccaro potius fieri debere q̃ ex melle, cum mel calidius ſit. nam fulgidum linctum parare intendit. SEN. verum & alter eſſe videtur in compoſitione error. BRAS. qui nam? SE. quia ſimplicium quantitatem non ediſſerit. BRA. at facile eſt quantitatem inuenire. nam per hunc ordinem, & his ſeruatis ponderibus confici debet. C

℞. Capitum papauerum alborum cum ſeminibus,
Nigrorum
Singulorum lib. ſ.
Seminum lactucæ
Florum violarum
Singulorum vnc. j. ſ.

Bulliant in ſufficienti quantitate aquæ ſecundum artem, hoc eſt donec ſint papauerum capita decocta, deinde exprimantur, & cum duabus zuccari libris fiat D ſyrupus, vel ex vna zuccari libra, & altera penidiorũ. hic eſt ſyrupus, qui eclegma hoc de papauere ingreditur, alij tamen aliter conficiunt, ſed inepte, & præter artem. SEN. eſſet ne execrandus error, ſi quiſpiã hoc diapapauer ex alio conficeret ſyrupo? BRAS. non ſeruaretur authoris intentio, qui ita fieri monet, tamen ſi cum communi de papauere ſyrupo conficeretur, haud magnifaciendum eſſet, neq; execrabilis eſſet error. SEN. ſemper ex hoc confeci. BRAS. nec ſolus es, ſed omnes hunc modum ſequuntur pharmacopolæ tamen mihi potius arridet, vt authorum veſtigia ſequamur, & cum illorum compoſitiones facimus, illa imponamus, quæ ab ipſis ſcripta ſunt, ſi quis vero alia compoſitione vti voluerit, hanc ſuo modo paret, & cum arte, & non ſequatur authorem. SEN. confeciſti

ne tu

A ne tu quandoq; diapapauer? BRAS. in tenui materia à capite ad pulmones deſcendente, & præſertim ſalſuginea, cum ægroti vexantur vt dormire non poſsint, hoc eclegma confici iuſsi, & optime conduxit.

℞. Seminum peponum
Cucurbitæ
Cucumerum
Singulorum vnc.j.
Seminum papaueris vnc. j.ſ.
Amyli
Gummi arabici Tragacanthi
Succi glycyrhizæ
Singulorum drach. iij.
Seminis hyoſcyami drach.ij.
Nucleorum pineorum
B Amygdalarum
Singulorum drach.vj.
Boli armeni
Terræ ſigillatæ
Singulorum ſcrup.j.
Roſarum rub.
Balauſtiarum
Singulorum ſcrup.ij.

Miſce cum zuccaro violato cãdo, ex ſucco violarum confecto, & iuleb violato eodẽ modo facto fiat eclegma ſecundum artem, quandoq; addo opij grana quatuor. SEN. debet eſſe cœleſtis coloris zuccarum hoc candum violatum, & iuleb violatum, ex ſucco violarum confecta. BRAS. eo prorſus colore affectum eſt, ſomnum inducit eclegma hoc, tuſſem mitigat, & materiam hanc tenuem ingroſſat, neq; illam ad pulmo-

nes

nes deſcendere ſinit, immo craſſa reddita per ſputum C
emittitur. SEM. in quo affectu addis opium? BRAS. cũ
homines in deſperata quadam ſunt inſomnia, vt nullo pacto dormire poſsint, confici iubeo quandoq; ex papaueris albi recentibus capitibus in aqua ad vltimã cõſumptionem ebullitis, & per linteum expreſsis, poſtea hoc, quod è linteo deſcenderit collecto bolum armenum addi iubeo, & zuccarum candidũ violatum ex ſucco violarum & iuleb violatum. itaq; linctus cõficitur, q tenui deſtillationi, & inſomniȩ ſumme prodeſt. nonnulli dicunt Meſuæ diapapauer eſſe frigidũ in primo ordine, & humidum. verũ hoc eſt ſupra ſecundum ordinem frigidum & humidum. SEN. iubes ne & papaueris cortices ebulliri? BRAS. & cortices ipſos. nam capita recẽtia accipi iubeo, & in aquam imponi. SE. ad quam copiam? BRA. hoc nihil refert, ſint D
quotcunq; capita, & in quocunq; pondere. nam poſteaq̃ expreſſum fuerit ex ſingula expreſsi vncia, boli armeni vnciam addo & zuccari violati ſemiunciam. de violato autem iuleb tantum appono, quantum ad corpus molle reddẽdum ſatis erit, nonnunq̃ vero tragacanthum addo, vt glutinoſius euadat, & cum ſumitur diutius in ore permaneat. nã quanto magis in ore ſeruatur, & paulatim ſtillat, tanto magis ꝓdeſt. SE. habem⁹ & ĩ vſu Nicolai diapapauer, qđ author dicit, hecticis, phthiſicis, ac nimiũ vigilãtib⁹, mirifice ꝓdeſſe. BRA. illius authoris compõnem referto. SE. iã refero.

℞. Succi glycyrhizæ
Tragacanthi
Gummi arabici
Singulorum drach. x.

Sem.

A Se. papaueris albi
Penidiorum
Singulorum drach. xx.
Amygd. dul. mundatarum drach. x.
Amyli
Se. cotoneorum
Portulacæ
Singulorum drach. v.
Se. melonis
Cucurbitæ
Cucumeris
Lactucæ
Maluæ
Singulorum drach. viij.

Omnia hæc in puluerem redigantur, & cum ſyrupo B violaceo vel ſapa conficiatur. BRAS. pauci ſunt in hac vrbe, qui hoc ſeruēt Nicolai diapapauer. SE. ego ſemper ſeruaui, tamen nūquam audiui medicum, qui inter indicendum diceret. ℞. diapapaueris Nicolai, ſed omnes ſimpliciter, diapapauer vel loch de papauere indicant, & tunc illud Meſuæ præbeo. BRAS. ergo in tua pyxide, ĩ tuo ve labello Nicolai diapapauer, quod prima vice cōfeciſti integrum eſſe debet. SE. niſi pauperculis quandoq; gratis errogaſſem, totum haberē, quod prima vice confeci. BRAS. iam vires amiſiſſe nō dubito, cum nimis antiquū ſit. SE. ob hoc illud abijcere ſtatui, & deinceps non conficere. BRAS. fruſtra eſt illud ſeruare, ſi non indicitur & in vanum ſimplicia amittantur, quæ illud intrant, at bonum eſſe inficias haud ire poſſum, & vtile, at Meſuę diapapauer potius probo. SEN. nos pharmacopolæ vocamus illud

Meſuæ

Meſuæ loch de papauere,& hoc Nicolai diapapauer. BRAS. tamen vtrunq; eſt linctus vtrunq; eſt eclegma, vtrunq; eſt diapapauer,hoc eſt ex papauere confectũ. uos autem vocabulis vtimini,vt vobis in mentem venit, at Meſue in capite illo vbi agit de medicinis frigidis ad tuſsim catarrhalem, tria refert diapapaueris genera. SEN. poſteaq̃ nobis nihil aliud agendum eſt in prçſentiarum,q̃ de his linctuũ generibus agere,optarem vt tria hæc genera referres. BRAS. id libenter efficiã:primo inquit author, diapapauer ex inuentione noſtra conferens cum auxilio Dei ad tuſsim catharralem recentem,& antiquam,& pectoris ægritudines maturat,& eſt mirabile.

℞. Papaueris drach.xxx.
Glycyrhizæ
Tragacanthi
Penidiarum
Singulorum drach.xxx.
Gummi arabici
Succi glyzyrhizæ
Farinæ fabarum
Fœniculi
Aniſi
Se. lactucæ
Amyli
Se.portulacæ
Maluæ
Singulorum drach. x.
Se.cucumeris
Melonis Cucurbitæ
Singulorum drach. v.

Confice

A Confice cum melle colato, aut cum penidijs & melle ſing. quantum ſufficit. doſis eſt aur. ij. SE. iam vnum audiui Meſuæ diapapauer. ad alia te conferas. BRAS. Meſue iterum dicit, diapapauer ex inuentione noſtra conferens cum auxilio Dei tuſsi catharrali recenti, & veteri, pectoris ægritudines maturat, & eſt mirabile.

℞. Papaueris drach. xxx.
Gummi arabici
Succi glycyrhizæ
Tragacanthi
Penidiorum
Singulorum drach. xxx.
Seminum fœniculi
Aniſorum
Lactucæ
B Maluæ
Singulorum drach. x.
Seminum cucumeris
Cucurbitæ
Melonis
Singulorum drach. v.

Confice cum melle colato aut cum penidijs & melle quãtum ſufficit. Doſis aur. ij. SEN. referas & tertium, vt ad maiora progredi poſsimus. BRAS. iſtud non eſt ex inuẽtione Meſuæ. ſed eſt Hamech filij Zacarię, cuius iuuamentum (inquit) eſt ſublime ad tuſsim catharralem cum caliditate & aſperitate, & ſiti, & ad raucedines vocis, & ad pleuritim.

℞. Papaueris albi
Penidiorum
Singulorum drach. xxv.

Succi

Succi glycyrhizæ C
Tragacanthi
Gummi arabici
Singulorum drach.xx.
Amygdalarum dulcium drach. viij.
Amyli
Seminum cotoneorum
Portulacæ
Singulorum drach. v.
Seminum cucumeris
Citruli
Melonis
Cucurbitæ
Lactucæ
Maluæ
Singulorum drach.iij. D

Tempera cũ ſyrupo violato.doſis eius ab aur. ij. vſq; ad vnciam ſemis cum aqua hordei decoctionis iuiubarum & ſebeſten,& ſi vigilias habeat cum eo quod mulgetur ex papaueris ſemine cum cortice ſuo, hæc ſunt diapapaueris genera à Meſue deſcripta. SE. at in vſu non ſunt. BRA. minime,niſi quiſpiam in vſum ducat,at potius laudo diapapauer illud quòd etiam ex Meſue conficis,& in tuo ſeruas pharmacopolio. SEN. nonne adeſt,& apud Auicennam loch de papauere? BRAS. adeſt in quinto canone,ſumma prima,tractatu quinto. SEN. quomodo ab Auicenna conficitur? BRA. alio modo quàm à Meſue conficiatur. nam ita dicit, loch de papauere cõferens ad ſanguinis per vomitum expulſionem,& ad calidam febrem, tuſsim, pectoris dolorem & pleuritim,cuius compoſitio hæc eſt.

℞.

A ℞. Roſarum rubearum ablatis capitibus
Gummi arabici
Singulorum drach. ſ.
Amyli triticei
Tragacanthi
Granorum papaueris
Singulorum drach. ij.
Spodij
Croci
Singulorum drach. ſ.
Succi glycyrhizæ drach. ij.

Aggrega has medicinas tritas, & cribellatas quæ hac actione indigent, & confice cum triplicato, & repone in vaſe, & vtere quando neceſſe fuerit, & bibatur cum tereniabin, aut decoctione hyſſopi. SEN. quid intelli-
B gendum eſt per hoc, & confice cum triplicato? BRAS. aliqui intelligunt cũ vino cocto, cuius tertia pars conſumpta ſit. SEN. hoc quadrare non videtur, quia hoc triplicatum vocari non poteſt, ſed potius eſt reſolutũ. BRAS. poſſet prorſus in hoc caſu ſumi ſapa, & conueniret, at potius arbitror hic verbum deficere, & legi oportere & confice cum triplicato iuleb violato, aut zuccaro violato, aut aliquo ſimili. SE. ita eſſe non dubito, ſed ad alia contemplanda accedamus. BRA. quid impedit te aliud proponere conſiderandum ex his, quæ in tuo ſunt pharmacopolio?

SENEX.

In meo pharmacopolio, nullæ aliȩ inſunt compoſitiones, quæ ſub nomine loch comprehẽdi poſſent. at multa ſunt quæ delingendo ſumuntur. BRAS. oĩa illa quæ pro thorace & pulmone conficiuntur in me-

dium

dium adducito præſertim ſi delingenda ſint, quamuis non ſint ſub nomine loch imponenda, hoc eſt eo nõ ſint inſignita nomine. SEN. electuarium igitur pectorale in medium proſiliet. BRAS. & hoc linctus vocari poteſt, at quis eſt ipſius author? SEN. ignoro, ſed illud habeo in meo libello ſcriptum, & cum electuarium pectorale indicitur, illud præbeo. BRASS. vocatur & loch pectorale, & multi recentiores medici vocant illud loch pectorale, verũtamen conficiendi modum referto. SEN. iam refero. C

℞. Succi caulium lib. j.
bulliat & deſpumetur, poſtea adde croci drac. ij.
Mellis
Zuccari
Singulorum lib. ſ.

Fiat loch ſecundum artem & vtere lambendo. BRAS. quidam reperiuntur, qui habent quidem electuaria pectoralia, at illa loch non vocãt, neq; electuaria, ſed potius mixturas pectorales. SE. quo modo confectæ ſunt? BRAS. iſto. D

℞. Zuccari violati
Boraginati Bugloſſati
Manuſchriſti violati
Singulorum vnc. iiij.
Dia iris ex zuccaro vnc. vj.
Penidiarum
Diatragacanthi
Singulorum vnc. vj.
Diacalamenthi
Loch de althea
Singulorum vnc. ij.

Miſce

A Miſce cum ſyrupo violato,& fiat mixtura,ac reſeruetur. SEN. ineptum videtur vocabulum,hanc compoſitionem appellare mixturam: BRAS. immo ineptiſsimum. nam vnamquãq; compoſitionem, mixturam eſſe nemo ignorat. in hac vero cõpoſitione, quę prædura ſunt,primo debent in puluerẽ redigi,poſtea con ſeruis recipienda ſunt,deniq; omnia cum ſyrupo violato ſunt miſcenda. SEN. magna eſt differentia inter electuarium pectorale quod conficio,& iſtud. BRAS. non me latet,cum dixeris te neſcire cuius ſit authoris id quod conficis pectorale electuarium,authorem tibi aperiam,reperitur apud Gordonium,& ab ipſo vocatur loch de caulibus,licet tu electuarium pectorale voces. in nonnullis tamen pharmacopolijs hoc quod ſequitur electuarium pectorale conficitur.

B ℞. Althęæ præparatæ lib. j.
Enulæ lib. ij.
Hyſſopi
Gariophyllorum
Cinnamomi
Singulorum vnc. j.
Glycyrhizæ raſæ vnc. ij.
Origani vnc. ſ.
Croci drach. j.

Althęa primo coquatur & enula optime,& ſingula p ſe pſtentur,& fiat electuarium ſecundum artem,quo lambendo vtaris. SEN. vidi apud non paucos pharmacopolas iſtud confici.

℞. Penidiarum
Diatragacanthi
Singulorum lib. ſ.

Miſce & cum iuleb violato fiat loch, aliqui ſunt, qui C
confectum ſeruant, & alij tunc faciunt cum electuarium pectorale indicitur. BRAS. alij vero ſunt qui ita conficiunt.

℞. Penidiarum
Zuccari candi violati
Diatragacanthi
Singulorum partes æquales.

Iuleb violati quantum ſufficit. miſce & fiat eclegma. aliqui miſcent cum ſyrupo de glycyrhiza, at ego diuerſa præparari iubeo pectoralia eclegmata, vt conuenit ac contingit. nam in pleuritidis initio cum nihil expuitur, & materia eſt penitus cruda ex iuleb violato, & zuccaro cando violato eclegma confici iubeo, poſtea ſyrupum de capillis veneris addo, & deinde penidia, poſtea diapenidia, & ſi materia ſit partī craſſa, D
partim tenuis, ita confici moneo.

℞. Diapenidiarum
Diatragacanthi
Singulorum vnc. j.

Cum ſyrupo de capillis veneris fiat linctus, vel cū ſyrupo de hyſſopo, ſi craſſa materia ſuperet. ſi vero tenuis ſuperet, cum violaceo, & plus addo de penidijs, ſi ſit craſſa & multa materia, ſi vero ſit tenuis, & ī copia plus addo de diatragacantho, itaq; vario vt ei conuenit, qui affectus eſt, & materiæ expuendę. nam ipſa eſt quæ augere, & minuere facit illa quę compoſitionem ingrediuntur. SEN. in materia craſſa attenuāda quando magis augere volueris, quomodo incedes? BRAS. poſt penidia, & diapenidia, loch de pino indico, cum ſyrupo de cap. vene. deinde loch ſanum accipi iubeo,
poſtea

A postea diairidem, deinde loch de ſcylla, hisq; addo vt in linctus formam conijciantur, ſyrupum de hyſſopo primum, deinde ſyrupum de praſio, postea oxymeli compoſitum, deniq; oxymeli ſcilliticum, itaq; per ordinem incedo. SEN. in materia vero tenui quem ordinem ſeruas? BRAS. id tibi explicabo cum omnia linctuum genera enodauerimus.

SENEX.

Nunc ſequitur diatragacanthum. BRAS. & ſi ſub linctus nomine poſitum non ſit, tamen cum lambendo ſumatur, & in ore ſeruando, vt eæ materiæ quæ in thorace ſunt expuantur, iccirco ab re non erit, de illo in pręſentiarum tractare, tuq; probe feciſti, cum illud huc adduxeris, at cum duplex ſit diatragacanthum, calidum ſcilicet & frigidum de quo ĩtelligis? SE. cũ ſim-
B pliciter profertur diatragacanthum, frigidum ſemper intelligitur, & cum quiſpiam ſimpliciter petit diatragacanthum, illi ſemper frigidum præbeo, immo ſi calidum porrigere voluerim id efficere nequirem, quia neq; illud ſeruo, neq; vnquam ſeruaui. BRAS. at à quo authore frigidum accepiſti? SE. à Nicolao qui ait diatragacanthum à tragacantho nomen accepiſſe, & addit ſanare oẽ pectoris vitiũ & pulmonis, quod ex caliditate fit & ſiccitate, præſertim phthiſicis, hecticis, pleuriticis, & peripneumonicis, & addit valere ad omnẽ tuſſem quæ ex caliditate fit, vel ſiccitate, & ad omnem linguæ ac gutturis aſperitatem. cum vero ſumitur tam diu in ore ſeruetur, quòd diſſoluatur. BRASS. compoſitiones referto. nam præter ea quæ ab authore ſcripta ſunt, ſcio tenuibus materiebus multum proficere, q̃ incraſſari debẽt. SE. à Nicolao ita paratur.

℞. Tragacanthi albi vnc.ij. C

Gummi arabici albi vnc.j.drach.ij.

Amyli vnc.ʒ.

Glycyrhizæ mundæ drach. ij.

Seminum melonum

Citrulorum

Cucurbitæ

Cucumeris

Singulorum drach.ij.

Penidiorum vnc.iij.

Camphoræ ſcrup. ʒ.

Syrupi violati quod ſufficit. BRAS. quomodo hæc ſimul miſcet, vt compoſitio fiat? SE. ita ait, ſemina cum aqua ponantur ſupra zuccarum, tantáq; ſit aquæ copia, vt zuccarum tegi poſsit, & bulliant vſq; ad aquæ conſumptionem, poſtea per rariſsimum pānum percolētur, & deinde quod percolatum eſt, ad ſyrupi decoctionem ac conſiſtentiam coquatur, poſtea fundatur in mortario aromatum pulueres bene miſcendo. D BRAS. hoc modo conficiendum eſt, primo tragacanthum ſeorſum in puluerem redigendum, & non cum alijs diutina indiget confuſione, priuſquam in puluerem redactum ſic. nam ſi alijs miſceretur, antequam eſſet tuſum, & contenderemus in puluerem omnia ſimul redigere, alia in tam tenuem pollinem redigerentur, quòd per aerem aduolarent, tragacantho igitur ſeorſum in puluerem redacto, & alia in puluerem redigantur, quæ redigi debent, ſemina deinde à ſuis corticibus liberanda ſunt, deinde fiat ſyrupus vt ipſe dicit, at aduertendum ne nimis coquatur. nam tunc pulueres recipere non poſſet. SEN. nonnullos vidi qui

hunc

A hunc ſyrupum clarificabant. BRAS. ob quam rem? SEN. vt tragacanthum magis albũ efficeretur. BRAS. at poſtea eſt minus efficax. in ſyrupũ primo ponatur tragacanthi puluis, deinde alij pulueres ſequãtur probe ſemper commiſcendo, ſcitoque gummi genera in violarum aqua ſolui debere, & in puluerem minime conteri, & hoc eſt in omni compoſitione ſeruãdum. nam ex hac tractatione magis album efficitur, neque illud faciendum, quod aliqui faciunt, qui pro ſingula puluerum vncia zuccari libram commiſcent. at pro ſingulis tribus puluerum vncijs, vna zuccari libra miſceatur, omniaq; probe commiſta in placentulas vel in morſellos redigantur. SEN. in quo loco apud Gal. ſyr. albus reperit̃ Nicolai. BRAS. cur hoc petis? SEN. q̃a quod dixi ſyrupus violaceus, ĩ de cõpoſitionibus & in B multis codicibus ita ſcriptum eſt, ſyrupi albi Gal. authoresq; exponunt. i. iuleb violati, nonnulli vero dicunt, ſyrupi albi. i. ſyrupi violati. BRAS. in meis Nicolai codicibus, non legitur ſyrupi albi Gal. ſed ſimpliciter ſyrupi violati, tamen quia multi codices ita habent, videlicet, ſyrupi albi Galeni dicimus apud Galenum non inueniri ſyrupum album, ne dum hoc nomen ſyrupus, at apud ipſum legitur ius album, quòd huic compoſitioni minime conueniret, neq; Gal. cognitionem habuit iuleborum vel ſyruporum, vt noſtra hac ætate conficiuntur, & quia nonnulli dicunt Galenũ per hunc ſyrupum iuleb ſimplex intellexiſſe, ex aqua, & zuccaro confectum, nos iſtis dicimus Galenum non cognouiſſe zuccarum quo nos vtimur, ex cannis excoctũ, cognouit tamen ſaccharum quod ſupra cannas æſtiuo tp̃e cõcreſcit. at hoc non eſt noſtrũ

vocatum zuccarũ,ſyrupus igitur violaceus deſumendus eſt. SEN. en ad quantam malitiam deuenere homines,vt hoc etiam diatragacanthum adulterare nitantur. BRAS. quo illud adulteratur? SEN. amyli puluerem in magna copia adijciũt,& pulueres alios ſubtrahunt. BRAS. hos ego ſtatim ſuſpendi iuberem,quia ſi in re tam parui momenti,& minimi lucri adulteriũ faciunt,ambigendum non eſt,in rebus maioris momenti & amplioris lucri eſſe adulteria commiſſuros. SEN. nemo ambigere debet. BRAS. ſi quẽpiam noſcis, qui hoc exerceat mihi ĩdicato. nam primus erit quem puniri faciam, ob errore quos in compoſitionibus committunt pharmacopolæ. SEN. ſi mihi quiſpiam occurrat adeo impius,illum protinus detegam,& vt à vitijs ſuis emendetur,atq; expurgetur, tibi indicabo. BRAS. huic illud boni præſtabis,quòd admonitus deinceps cauebit, ne huius generis errores committat. SEN. ſed peſſimus huius ſceleſtis animus nunq̃ corrigetur,erit hic bonus,vel ſaltem nõ malus formidine pœnę,non autẽ virtutis amore. BRAS. tibi iureiurando affirmo,ſi tres aut quatuor huius generis errores, vel potius excogitata adulteria, in aliquo inuenirem pharmacopolio,me illum è pharmacopolarum albo eſſe eiecturum vt nunquam deinceps in noſtra hac alma vrbe artem exerceat,& ſi adulterium in catarthicis ſit medicamentis,præter annotatam punitionem, tercentis etiam mulctabitur ſcutis. nam illorum nulla ratio habenda eſt,qui ob paruum lucellum homines ſponte necare volunt. SEN. nulla eſt tam ſęua punitio,qua hi improbi ac ſceleſti puniri non debeant, ad rem vero redeamus. nam diatragacanthum calidũ

ſequitur

A ſequitur contemplandum. BRAS. à quo authore deſumitur? SEN. à Nicolao vt arbitror. BRAS. in Nicolai codicibus haud inuenitur. SEN. cuius ergo authoris eſt? BRAS. hoc diatragacanthum non legi niſi apud quépiam ex recentioribus, quorum libri nunc vix leguntur. SEN. qui nam eſt hic author? BRAS. Gilibertus vocatur, qui in ſua Praxi in capitulo de thoracis ſtrictura diatragacanthum calidum deſcripſit, quod ad frigidi differentiam ita nuncupatum eſſe conſtat, hoc vero ita confici monet.

℞. Tragacanthi in ſufficienti aqua tpati vnc. iij.
Hyſſopi vnc. j. drach. ij.
Cinnamomi vnc. ʒ.
Gingiberis drach. ij.
Glycyrhizæ
B Succi glycyrhizæ
Singulorum drach. j. & gra. xv.

Conſice cum calamento tragacanthum & ſufficienti melle, & lento igne ad ſpiſſitudinem decoques, poſtea ab igne depoſito, pulueres addito ac vſui reſeruato, & ad caſtaneæ quantitatem prębeto. SEN. ego in meo pharmacopolio ſemel tantum in cuiuſpiam medici gratiam confeci, & ſemel, aut bis tantum vendidi. BRAS. nec immerito, quia cum valeat (vt ferunt) ad aſthmaticos, hęmoptoicos, anheloſos, ſuſpirioſos, peripneumonicos, pleuriticos, & ad oēm pectoris coarctationem, ac ventriculum roboret, & cōcoctionem adiuuet, & tuſſientibus conueniat ob frigidam pituitam quam eijcere non poſſunt, miror cur tragacanthum recipiat, quod adſtringit, coagulat, & expuere non ſinit. nam eius officium eſt incraſſare id quod te-

nuc eſt. non autem quòd craſſum eſt attenuare. SEN. C
forte ponitur ad adſtringenda ſimplicia, vt forma in qua fit perficiatur. BRAS. nimia eſt tragacãthi copia, ſi compoſitionem ad hunc finem ingrederetur. SEN. noui pharmacopolas nõnullos, qui plus etiam addũt in eorũ compoſitionibus tragacãthi. ita. n. cõficiunt.

℞. Tragacanthi triduo in aqua temperati lib. j.
Hyſſopi
Pineorum
Amygd. mundatarum
Singulorum vnc. iij.
Seminis fœnugręci
Cinnamomi
Singulorum drach. ij.
Seminis lini vſti vnc. iij.
Gingiberis D
Glycyrhizæ raſæ
Succi glycyrhizæ
Singulorum vnc. j.

Puluerizentur tenuiter, quæ in puluerem redigenda ſunt, & quę conterenda ſunt, contritioni mandentur, poſtea hoc modo conficiatur. tragacanthum in aqua infuſum, per linteolum extorquẽdo excerne, & cum libris duabus, & vncijs octo mellis cocti vſq; ad ſpiſsitudinem, lento igne rudicula ſemper agitando miſceto, deinde nuclei pinei, amygdalę, lini ſemina et fœnu græcum addãtur, poſtea ab igne deponatur, & ſuprascriptorum aromatum puluis addatur vſuiq; reſeruetur. BRAS. eſt longe diuerſa ab illa quam retuli, & in ſimplicibus, & in ponderibus eiuſcemodi compoſitio, & ſi diatragacanthum calidum eſſet conficiendũ,

A ac ſeruandum hoc proculdubio eſſet, niſi tantam tragacanthi copiam reciperet. nam huius compoſitionis intentio eſt attenuandi ac aperiendi, tragacāthum vero aſtringit, & incraſſat. SEN. prætermittam igitur. BRAS. prætermittito, cùm alij adſint ſuperius dicti linctus ad eoſdem affectus, valentius facientes, interim vero alia contemplemur.

SENEX.

Neſcio an diairidem huc afferre debeam. BRAS. quam ob rem? SEN. quia in linctuum genere eſſe non videtur. BRAS. immo & lingendo ſumitur, & thoraci conuenit, ab re vero non eſt, ſi de eo agamus, cum ſit compoſitio, quæ ad thoracis affectus conuenit. nam vt Nicolaus īquit, dyſpnęis prodeſt, arteriacis, tuſsientib⁹, vocem deperditam reſtaurat, ſi ex frigiditate ſit.
B SEN. hi omnes ſunt & thoracis, & ipſius partium affectus. BRAS. ob hoc de illo tractare conuenit, at compoſitionem referto. SEN. notandum primo reperiri diairidem ex melle, & diairidem ex zuccaro. BRAS. in his nulla alia differentia eſſe debet, q̃ quòd vnum recipiat mel, & aliud zuccarum. SEN. immo multum differunt. BRAS. vtrunq; igitur referto, vt quomodo differant, contemplari poſsimus. SEN. Nicolaus diairim ex melle ita conficit.

℞. Iridis vnc. j.
Polij
Hyſſopi
Glycyrhizæ
Singulorum drach. vj.
Tragacanthi
Amygdalarum

Pineorum

Pineorum C
Cinnamomi
Gingiberis
Piperis
Singulorum drach.iij.
Caricarum
Carnium dactylorum
Paſſularum mundatarum
Singulorum drach. iij.ſ.
Styracis rubræ drach.ij.ſcrup. j.

Mel quod ſufficit.ſumatur veſperi cum vino calido. BRAS.ego vnaquaq; hora præbeo,& perficit ſemper, & præſertim cũ craſſas materias quæ in thorace ſunt expuere oportet. SEN. tu ergo eo vteris ac ſi ſit linctus? BRAS.& quid eſt aliud q̃ linctus, qui lambendo ſumi debet? notaq; & ſi dicat ſumi cum vino calido, D hoc faciendum eſſe intelligit,poſteaq̃ fuerit eliquatũ, & deſcenderit.SEN.amarum eſſe debet.BRAS. ob quã rem? SEN.;quia iridem recipit. BRAS.at radix illa non eſt vehementer amara,totq; adſunt dulcia,vt maiorem extinguerent amaritudinem,q̃ ſit illa iridis. verũtamen hoc diairis quod ex Nicolao adduxiſti, ex melle confectũ eſt,nunc illud adducito,quòd ex zuccaro fit.SEN. id ita conficio,zuccarum depuratum,ac clarificatum,& ad debitam cocturam percoctum accipio,& cum ĩfrigidatum fuerit,puluerem radicis iridis ad debitam quantitatem commiſceo,& in vocatis morſellis confectionem facio. BRAS. illa igitur non recipit,quæ in diairide cum melle ſumuntur? SEN.nó recipit,& hoc eſt,ꝙ perenniter vendo.BRAS.iuberem vt omnia adderentur,& in ſolidiorẽ formam ex zuc-

caro

A caro redigeretur. SEN. ita deinceps efficiã. BRAS. quantam mellis copiam id recipit quod cũ melle eſt? SEN. à libra vna & ſemis vſq; ad duas. BRAS. nõnulli vero ſunt, qui in Nicolai compoſitione tragacanthum accipiunt, & amygdalas ac reliqua in hoc ordine ad vncias tres. SEN. hoc abſurdum videtur, quia reliqua nimis ſuperarent. BRAS. arbitror ego compoſitionem quam adduxiſti eſſe exquiſite illã Nicolai. aliqui prę-terea ſunt, qui vbi legitur caricarum, dactylorum, paſſularum ſingulorum drachmas tres, & ſemis, legunt drachmas quatuor & ſemis. SEN. hic eſt mitior error, verũ reperitur ne apud antiquos eiuſcemodi diairis? BRAS. ſi antiquus eſt Nicolaus Alexandrinus apud antiquos inuenitur, quia apud ipſum eſt, ĩmo Nicolaus propoſitus ab Alexãdrino accepiſſe videtur, quia eiſ-

B dem ferè vtitur verbis. nã dicit, diairis, dicitur ab iride, & prodeſt dyſpnoicis, arteriacis, tuſsiẽtibus, vocem perditã reſtaurat, ſi ex frigiditate fuerint. duodecima pars eſt libræ tres, ita vero conficit.

℞. Radicis iridis vnc. j.
Pulegij
Hyſſopi
Glycyrhizæ
Singulorum drach. vj.
Tragacanthi
Amygdalarum
Pineorum
Cinnamomi
Gingiberis
Piperis
Singulorum drach. iij.

Caricarum

Caricarum
Carnium dactylorum
Paſſularum enucleatarum
Singulorum drach.iij.ſ.
Styracis rubri drach.ij.ſcrup.j.

Mellis quod ſufficit,ſumatur veſperi cũ vino calido. SEN.eadem prorſus eſt cõpoſitio cum illa, quam adduxi. BRAS. nonne tibi dixi propoſitum ab Alexandrino accepiſſe? SEN. at in alijs compoſitionibus aliquo modo differre videtur,ĩ hac vero nihil diſcrepat. nam neq; vna ſyllaba in vna eſt compoſitione,quæ in alia non ſit. BRAS.nota præterea vbi dicit ſtyracis rubri,aliquos addidiſſe ſtyracis liquidæ ſub eodem pondere,videlicet drachmas duas & ſemis. SEN. putas ne hoc eſſe addendum? BRAS. ſiue addatur, ſiue non addatur,haud magnifacio,tamen in maiori parte codicum non adeſt,cum vero de diairide ſatis dictum ſit, ad alia te conuertito.

SENEX.

Neſcio an in hunc ordinem referendum ſit diacodium. BRAS. inferendum,quoniam inter linctus genera numeratur. ſed hoc erit apud antiquos tã diuerſum,vt à Galeno multa ipſius genera referantur,in libro de compoſitione medicamentorum ſecũdum locos. verũtamen cum de ipſo plene tractaturi ſimus, ab illo incipiamus,quod tu paras & in pharmacopolio ſeruas. SEN. ego Nicolai diacodion ſequor, & hoc modo conficio.

℞. Capita papauerum non nimis viridium
nec nimis exiccatorum numero. xij.
Roſarum drach.ij.ſ.

Croci

A Croci
Acaciæ
Glycyrhizæ
Singulorum drach.j.
Boli vnc.ſ.
Cinnamomi
Symphyti
Hypociſtidis
Balauſtiarum
Singulorum drach.j.
Myrtillorum vnc.j.
Corallorum rubrorum,alborum
Sumachiorum
Sanguinis draconis
Laccæ
B Roris ſyriaci
Singulorum ſcrup. ij.
Seminis portulacæ drach.ſ.

Ita vero conficiatur,papauerum capita in tantũdem aquæ pluuialis imponantur,vt bene tegantur,hicque per tres dies dimittantur, & in eadem aqua vſque ad tertiã partem bulliãt,poſtea colentur, & in hoc quod decoctum eſt,libra vna & ſemis mellis myrtini imponatur,in quo melle,quæ præſcripta ſunt admiſceantur. & ſi forte quiſpiam ignoraret, quomodo myrtinũ mel cõficiatur,ſtatim Nicolaus quomodo fiat edocet,cum dicit cõfectio mellis myrtini talis eſt, in duabus deſpumati mellis libris libra vna ſucci myrtillorum imponatur,& ad ſucci cõſumptionem percoquatur, poſtea colatur. quãtitas ſumenda eſt à drachmis quatuor ad ſex. BRAS. nihil plus addit Nicolaus, vt tu adduxiſti.

duxiſti. SEN. & ego Nicolaum ſequor. BRAS. cur potius Meſuem nõ ſequeris in compoſitione illa, quam vocat ſua lingua diaiacur, quæ græce diacodion eſt? SEN. ita didici à præceptore meo, & cũ à medicis diacodion indicitur, ſemper hoc præbui, impræſentiarũ præbeo, & in poſterum præbebo, niſi melius fuerim admonitus. BRAS. tamen cum antiquorum compoſitiones haberi poſſunt, nunq̃ probo, vt illæ deſerantur, & nouæ quædam introducantur. nam illę quę ab antiquis ſcriptæ ſunt, per longam experientiam comprobatę ſunt. at nouæ compoſitiones, nondum certa iudicia habere potuerũt. SEN. in hoc tecum facio, ſed ego ſum id ſemper ſecutus, quod à pueritia didici, ac imbibi, neq; vllus ad hoc, neq; tempus me admonuit, gaudeoq; nondum perijſſe vt diacodij compoſitionẽ conficere addiſcam. BRAS. ſi de diacodio, omnia quæ dici poſſunt referre tentarem, dies prius deficeret, q̃ ipſa compoſitionis diacodij materia, iccirco dicendum eſt diacodion, varijs modis confici debere, vt variæ ſunt intentiones, ad quas eo vti voluerimus, hæ vero diuerſitates à Galeno docentur, in ſeptimo de compoſitione medicamentorum ſecundum locos, capite ſecundo, in quo loco cum multas diacodij compoſitiones attuliſſet, deniq; propriam diacodij compoſitionẽ deſcribit, notat nos ita vti debere ſua compoſitione vt ipſe illam cõpoſuit. SEN. at quomodo illam compoſuit? BRAS. audito, arbitratur illam eſſe pręſtantiorem compoſitionem, in qua ad vnum aquæ ſextarium, decem papaueris capita inijciuntur, vt à Critone ſcriptum eſt, aut ad duos ſextarios quindecim capita vt Soranus dixit, medium deinceps inuenit inter

horum

A horum duorum authorum ſentẽtias, qñ octo aut nouem capita in vnum ſextarium coniecerimus, neque præmacerat Gal. papaueris capita ad triduum vt Hæras faciebat, neq; etiam ſtatim collecta capita coquit. ſed ſi humidiora ſint, & meliora ad vnum diẽ, nocte etiam ſubintellecta; ſi ẽt duriora & ſicciora ſint, longiori tempore macerat, iccirco nondum indurata accipere oportet, & valde mollia abijcienda ſunt, & ſicciora modicum ſuccum habẽt, humectiora vero craſſum quidem, ſed crudum adhuc, & aquoſum ac debilem, vt illa fugiẽda ſint capita, quę ex humidis, & palluſtribus locis affecta ſunt, numerus vero iuxta aquæ proportionem inijciendus eſt, de mediocribusq; intelligito capitibus. nam aliqua ſunt moderatis maiora aliqua minora, alia ĩter hæc mediocria, ex his præ-
B dictum numerum ad ſextarium conijcere oportet, cocturæq; terminus non ſit, vt tertia pars, aut quarta aut aliqua talis pars aquæ fiat reliqua, verum vbi primum ĩ totum flaccida fuerint facta, cur vero flaccida eſſe debeant, ratio à Galeno aſsignatur, quia ſuccum expreſſurus eſt, quod facile fiet ipſis flaccidis effectis, diutius coquere iudicat ſuperuacuũ, huic ſucco mellis dimidiam menſuram commiſcet, & lento igne coquit, ad attici mellis compagem. at quia nonnulli in pluuia aqua primam cocturã fecere, ne videlicet ipſa ad aliquam putredinoſam qualitatem permutetur, iccirco addit & fontanam ſufficere, pluuioſa nõ præſente, aquam vero nõ probat, quę per plumbeos canales percurrit, quia nonnihil ex plumbo in ea continetur. & ideo, qui eiuſmodi aquæ fęcem bibunt, dyſenteriam incidunt. hæc eſt diacodij compoſitio Ga-

leni

leni. SEN. parũ differt ab illa Meſue in ſimplici cõpoſitione diacodij, priusq̃ adſtringentia ſimplicia illi addantur. BRAS. immo Meſue integram Gal. compoſitionem afferre debebat, quia illam ſe relaturum ſpopondit. SEN. qui nam eſt huius compoſitionis vſus? BRAS. multiplex eſt, qui tã plane à Galeno deſcriptus eſt, vt eius verba tantũ audire indigeamus. Datur his (inquit) qui ſomno opus habent, quibus plerunque etiã cogimur dare illa, quę opium receperint, his pręberi debet, qui tenuem habent, à capite ad aſperam arteriam deſtillationem, & ob ſequẽtem tuſsim dormire haud ꝑmittuntur. at Gal. pro his ex ſapa diacodion parat, tuncq; ait, ad huiuſmodi ſufficientem coctură eſſe, vbi papaueris capita ad aquę medietatem fuerint decocta, immo addit, quod per paſſum, & theræum creticum melius eſt, q̃ per mel coctπram fieri, vbi fluxus valde tenuis extiterit. nam non latebat Galenum attenuantis facultatis eſſe mel, propterea tunc fugiendum, quia tenues fluxiones auget, admiſcet etiam dulcem radicem huic pharmaco, dum coquitur, & ſi abfuerit, eius ſuccũ inijcit, qui de Creta aſportatur, ac ſi circa pulmonem adſit deſtillationis copia, quę à capite deſcenderit confectionem ex melle, aptiorem eſſe dicit, ſicuti indigentibus ſomno illa quæ ex ſapa conſtat, his etiã qui indigent reiectione per ſputum, compoſitio quæ recipit mel eſt commodior, ſi æger ſomnum capere voluerit, diacodion accipiat, aut ex melle conditum, aut quod citra mel eſt apparatum, ſi qñq; aliquid vrgeat, vt vtraq; permixta ſint ex eo plus pone quòd magis vrget, notatq; Gal. id vrgere magis, ꝙ maiori auxilio opus habet, & ſi petas in quanta copia

præbeatur,

A prębeatur, inquit datur commoderata menſura duorum cochleariorum ſatis magnorum copia, debet vero eiuſcemodi copia augeri, & minui iuxta corporis magnitudinē eius q ſumere debet, & ętas conſideranda eſt, & anni tempus ac regio. nam in his omnibus frigidioribus minimum dandum, calidioribus amplius. adde deſtillationis reſpectum ſuadere an plus, an minus ſit exhibendum. hæc eſt diacodij Gal. compoſitio, & mutatio, q̃ in ipſa facit. SEN. ſcire optarem & illa diacodionis genera quę apud antiquos erant in vſu. BRAS. nimis prolixū eſſet referre. SEN. quid aliud acturi ſumus, q̃ iſtud? BRAS. audito igitur. hæc, quam referam antiquiſsima fuit, & vſitatiſsima diacodij cōpoſitio, ī qua tamē (vt Gal. notat) multum differebāt. nam aliqui ad centum viginti papaueris capita aquæ
B ſextarios viginti infundebant, vt vnumquodq; ſextarium ſex papaueris capita reciperet, alij vero ī octuaginta aquę ſextaria octingēta papaueris capita infundebāt, vt ſinguli ſextarij capita decē acciperent, nonnulli in vno aquæ ſextario, octo papaueris capita imponebant, alij (quos Galenus reprehēdit) in aquę ſextarios tres octuaginta papaueris capita imponebant. Alij (quos vehementius reprehendit) in tres aquæ ſextarios centum viginti papaueris capita imponebant. SEN. ſi hoc erat commune, quæ poſtea erant propria authorum diacodia? BRAS. Andromachus mille ducenta viridia papaueris capita ſumebat, poſtea pluuiā aquam indebat, neq; ponit (vt Galenus refert) q̃titatē. SE. at quam aquæ q̃titatem Andromachum poſuiſſe arbitraris? BRAS. tantam poſuiſſe arbitror quanta papaueris capita tegerētur, & ebullire poſſent, Crito aūt

hoc modo compoſuit, capita papaueris agreſtis octin- C
genta, aquę ſextarios octuaginta ad tertias coquito, & exprimito, & decem mellis libras adijcito. SEN. hoc eſt ſimpliciſsimum diacodion. BRAS. ſimpliciſsimum quidem, ſed nonunquam compoſitum efficiebat Crito, cum addebat.

Croci
Myrrhę
Succi hypociſtidis
Singulorum drach. xij.
Thuris drach. vj.
Acaciæ drach. xij.

Galenus tamen ſimpliciſsima vſus eſt compoſitione, & non iſta compoſita. SEN. alia proſequaris obſecro. BRAS. Heras ita conficiebat diacodion, capita papaueris viridia centum viginti, aquæ pluuiæ ſextaria tria, D triduo macerentur, poſtea ad tertias coquito, & exprimito, & addito mellis ſextario, ĩ duplici vaſe coquito, & cum ſpiſſari cœperit, adde acacię ruffæ drach. j. ſucci hypociſtidis drach. j. at cum capita in aqua ponebantur, vna croci drachma in linteolo poſita, ſimul erat ebullienda. quidam addunt myrrhæ drach. j. quã cũ modico paſſo terunt, poſtea quoad ſpiſſeſcat percoquunt, à Galenoq; notatur, ſi cum mel apponitur, nihil aliud addatur, eſſe diacodion non medicamentarium. SEN. fuit pauca aquæ quantitas illa q̃ hic author accepit. BRAS. Galenus etiam idem iudicauit, verum Democrates in libro Philiatrus inſcripto .i. rerũ medicarũ ſtudioſus, Themiſonis diacodion refert, ab eodem authore inuẽtum, & in metris confectũ. SEN. & hæc carmina lubentiſsime audirem. BRAS. audies

A ſi aures accomodabis. nam ita cecinit:
Papaueris quòd nominant ipſi agricolæ
Agreſte, nam ſpontaneum eſt, nec conſeritur,
Capita virentia, & recentia, integra,
Semen rubrum, nondum nigrum gerentia
Decem quatuor centumq́; magnitudinis
Mediocris in nouam ollulam atq; amplam indito,
Infunde tres pluuia de aqua ſextarios,
Macerato in his totam diem noctem ſimul
Dein coquito lento igne, ac diutiuſcule, &
Omnem liquorem expreſſum in ollam excipito,
Et mellis attici libras tres addito.
Rurſusq́; lenem ad flammulam decoquito
Dum mellis haud fiat liquidi bona compages,
Mox frigefacta in vitreum vas condito,
B Sic nos quidem, ac Themiſon primus, qui perdidit
Vſum, addidit myrrhã, acaciam, et rubens crocum, &
Hypociſtidis ſuccum, aſt ea obſoleta iam.
Simplex enim parata commodiſsima eſt
Iocunda valde lenis atq; viribus
Ex hac datur myſtri minuti quantitas
In noctem aliquando plus, minus rurſus diem,
Vt tempore pauco in ore hanc ſic detineat
Iuſſus liquentem ſenſim, ita poſt vt deuoret
Quòd ſi nolles aluum morandi gratia, &
Siſtatur vt pulmonis & ſtomachi fluor,
Eruptioq́; ſanguinis ſeptum ſupra
Facere, eupatoricæ, aut tu potius hinc ponticæ
Addes, rhois ſucci, ſimul drachmas duas
Tantũdem & acacię bonæ, non veteris, &
Auferre iam volens ab igne pharmacum

Diluta paſſo ambo hæc ſimul confundito C
Paulatim, adhuc feruentibus in ollula,
Quo ferueant parum ſimul, mox vaſculo
Refrigerata indantur, inde vitreo.

SEN. geſtio animo cum medicamenta audio carminibus compoſita. BRAS. hoc boni habent quod in ipſis ſimplicium pondera facile variari non poſſunt. nã minima queq; mutatio carmen deprauare põt, adde facilius poſſe memoria cõmendari. SEN. alia ꝓſequaris. BRAS. adeſt & Sorani diacodion, ab ipſo authore ita confectum. ℞. Capita papaueris numero centum quinquaginta, aquæ ſextarios viginti, in lebetem nouum coniecta ad dimidias coquito, & reiectis capitibus mellis ſextarium vnum addito, poſtea vero.

Myrrhę
Croci D
Hyppociſtidis
Succi acaciæ
Singulorum drach. j. obolos. iij.

Linteolo illigato, & in lebetẽ ſuſpendito, quo ſimul cum melle coquantur, poſtq̃ vero craſſeſcere inceperit, faſciculum colligatum tollito, & in mortariũ cõiectum, cum paſsi cyathis tribus terito, indeq; in lebetẽ coniectum lente ſimul donec ſpiſſetur, coquito. at à Sorano ſcriptum eſt, mitior eſt confectio, quæ ex ſolo melle, & capitum papaueris cremore conſtat. efficacior autem redditur ſi ĩ faſciculum linteoli pro adſtringentibus mellilotum, & radicem dulcem addideris, hæc à Galeno in præcitato libro referuntur. SEN. hoc ferè modo conficit Meſue. BRAS. immo Meſue Galeni modo cõficit, licet poſtea diuerſa addat, vt antiqui

tiqui

A tiqui faciebant. nam acaciam addit, rubeam, enſiſtidē pro quo legendum eſt hypociſtida, crocū, myrrham, balauſtia, et ramich admonet, preterea nōnullos mellis loco penidia appoſuiſſe. alij vero zuccarum apponunt, quod mihi ſemper magis placet q̃ mel, & mellis vires habet, licet ſint remiſsiores, monet præterea diſpoſitionem quandoq; exigere vt ex nigro papauere conficiatur, ad quinquaginta capita, & quandoq; fieri debere ex papauere nigro & albo ſimul. SEN. in tanta authorum diuerſitate, quod nā diacodij genus confecturus ſum? BRAS. illud quod ex Galeno retuli. SE. illud poſthac conficiā, at reliqua proſequaris. BRAS. refer tu quodnam genus linctus ſuperſit conſiderandum. SEN nullum genus à me prorſus relictum eſt, ex his quæ in vſu ſunt. BRAS. de eclegmatibus ergo B finitum erit.

SENEX.

Finitum prorſus erit, niſi inter linctus, manus chriſti vocatum, diamargaritonem, & ſaponeam numerare volueris. BRAS. cur nō numerāda cū pectori ac thoraci conueniant? SEN. audiui manuſchriſti adſtringere, quomodo igitur pectori ac thoraci cōferet? BRAS. ſi id quòd dicis verum eſſet, in tenui ſaltem ac calida conueniret deſtillatione. at tibi oſtendam genus aliquod manuſchriſti pectori conferre, & aliud ad alia. SEN. iam ore aperto quod dicas expecto. BRAS. ego vero à te peto quomodo cōficias. SEN. à quo initium ſumere debeo? BRAS. à manuſchriſti. SEN. duo manuſchriſti genera conficio, & in meo pharmacopolio ſeruo, alterum ſimplex; alterum perlatum vocatum, ꝙ à perlis hoc eſt margaritis quæ illud īgrediūtur nomen

 ſortitum

ſortitum eſt, eſt vero illius compoſitio quod ſimplex C
eſt, talis.

℞. Zuccari clarificati, & ab aqua percolati lib. j.
Aquæ roſaceæ lib. 5.

Miſce & ad aquæ conſumptionem ſimul bulliant, & vnà ad vehementem zuccari coctionem, deinde ſupra marmor farina aſperſum inijce, & in placentulas conformentur. BRAS. nonnulli oleo amygdalarum dulcium ſibi manus inungunt, & in placentulas conformant. SEN. placet ne tibi hic modus? BRAS. immo diſplicet, ſed potius probo vt ſupra farinam conficiãtur hoc eſt manuſchriſti, quod aliquam habet adſtringendi vim, at conficis ne aliud manuſchriſti genus? SEN. non aliud quàm perlatum. BRAS. tamen & eodẽ modo fieri debet pro thorace manuſchriſti violatum. SEN. quo nam modo? BRAS. iſto. D

℞. Zuccari clarificati, & ab aqua percolati lib. j.
Aquæ violarum lib. 5.

Miſce & coquatur vt ſuperius dictum eſt, & eodẽ modo conformetur. nota me quandoq; ex ſucco violarũ & ſucco roſarũ fieri iuſsiſſe, tuncq; maiorem gratiam habebat, & plus cõferebat, q̃ facta ex aquis deſtillatis. SEN. iubebas igitur & roſarum ſuccum, & violarum ſimul miſceri? BRAS. minime omnium: ſed iubebã fieri manuſchriſti violatũ ſeorſum, & ſeorſum manuſchriſti roſatũ. SEN. forte poſſet, & hoc modo manuſchriſti boraginatum, confici, & bugloſſatum, & ſaluiatum. BRAS. quis fieri impedit? immo & ex his fieri poteſt, & eorum vſus ad illos erunt affectus, ad quos herbæ ipſe, aut flores conferunt. SEN. aliqui ſunt, qui duas tantũ aquæ vncias pro ſingula zuccari libra imponunt.

A ponunt. BRAS. hi errant, quia tunc nullam fere haberet ab aquis efficaciã, at pro ſingula zuccari libra ſex aquæ vel ſucci vrticæ eſſe debent, nunc tuum manuſchriſti perlatum referto, & modum quo illud conficis. SEN. ita conficio.

℞. Zuccari clarificati & in aqua diſſoluti lib. j.

Aquæ roſarum lib. v.

Miſce & bulliant ad conſumptionem aquæ, & quo ad zuccarum conſiſtẽtiam habebit, atq; perfectam, vt. ſ. duriuſculũ euaſerit, tũc inijce margaritarum nõ perforatarum, & in puluerem redactarum drac. j. Miſce & in placentulas redigantur. BRAS. videtur eſſe nimis pauca margaritarum quantitas. SEN. quãta igitur eſſe deberet? BRAS. vncia vna. SEN. ita ſemp cõfeci. BRAS. & ſemper aberraſti, immo & vſque ad duas vncias ap

B poni poſſet; tamen conueniens etiam eſt ſi vnam tantum margaritarum vnciam receperit, cõficis ne aliud manuſchriſti genus? SEN. memini me quandoq; confeciſſe manuſchriſti exfragmentis vocatum, ſed confici dimiſi, quia nullus vnquam illud ĩdicebat. BRAS. cum vero illud ea vice confeceris, quomodo confeciſti? SEN. hoc modo.

℞. Zuccari clarificati & in aqua diſſoluti lib. j.

Aquæ roſarum lib. v.

Miſce & bulliant ad aquæ conſumptionem, & ad zuccari duriciem, poſtea in fine addantur.

Omnium fragmentorum pretioſorum ſubtiliſſime pulverizatorum drach. iij.

Margaritarum drach. j.

Miſce & ſupra marmor farina aſperſum fiant placentulæ. BRAS. an hoc ſerues, an non ſerues nihili facio,

idemq; de perlato intelligo,qui in precioſis illis lapillis,hoc eſt meris vitris paucam habeo fidem,immo & ſi etiam eſſent veri lapilli nullam adhibeo fidem illis lapillis,neq; etiam ĩ margaritis ſpem aliquam pono, niſi pulchrum monile ipſarum haberem, & illud vendere. SEN. hoc forte vtilius eſſet,quàm collo geſtare. BRAS. his manuſchriſti diuerſa addi poſſunt,& ſecundum iſta nomen diuerſum efficere. at hæc quæ dicta ſunt,de his manuſchriſti ſatis eſſe videtur. SEN. & ob id potiſsimum, quia eodem ſemper fiunt modo, quicquid ipſis addatur. BRAS. ſaponeam igitur contemplemur.

SENEX.

Saponea duobus conficitur modis. BRAS. hi modi à te referendi ſunt,vt contemplemur an pectori conueniat,cum multi eã ad hunc vſum ſeruent,& ita prębent ac ſi linctus vice fungatur. SEN. hic vnus eſt conficiendi modus.

℞. Zuccari clarificati & aqua conſumpti lib.j.
Aquæ roſaceæ vnc.iiij.
Amyli pulnerizati vnc.iiij.

Bulliant hæc omnia ſimul ad aquæ conſumptionem, & quo ad zuccarum duram coctionem nactum ſit, poſtea adde

Gingiberis optime pulnerizati drach.ij. deinceps in vocatos morſellos ſupra marmor extendantur. hic eſt vnus modus conficiendi ſaponeam. at ſcire percupio vnde deductum ſit nomen hoc ſaponea. BRAS. ab albo ſapone (vt arbitror) quia ĩ albas redigitur portiunculas, vt albus ſapo,verum ſecuudam afferto compoſitionem. SEN. hæc eſt.

℞.

A ℞. Amygdalarum dul. mundatarum drach. xvj.
Amyli puriſsimi & noui drach. iiij.
Zuccari albi & clari lib. j.
Ex hoc zuccaro nouem vnciæ ſumantur, cum tunſis amygdalis, quæ ſimul mixta per denſum ſetaceū percolentur, & ad ignem ſuſpendantur, cūq; ſpiſſari cępe rit amylum, & reliquę tres zuccari vnciæ ſunt ad prędictam compoſitionem addendæ. ſinendumq; eſt vt ad perfectam cocturam redigantur, ad quam cū peruenerit in bolos quos morſellos vocant, redigēdum eſt. BRAS. cum minori coctura in linctus formā deducitur, & in thoracis affectibus præberi poteſt, ſed modice efficax eſt, immo in hoc iuuandi genere, ęque vel etiam magis iuuabunt pignocata vocata, & mazapanis. SEN. multos vidi qui hæc pro tuſsi emebant.
B BRAS. at quomodo cōficis pignocata, & mazapanes, cum thoraci conferre non dubitem, & in hunc ordinem ſunt reponenda.

SENEX.

A mazapanis incipiam quos ita confici iubeo. Recipiatur amygdalarum dul. ſemilibra, quę tenuiſsime conteratur, & in tenellam paſtam redigatur, his addatur libra vna zuccari tenuiſsime puluerizati, & vnà probe miſceantur, ac piſtentur, inter piſtādum vero, ac ſubigendum valenter miſceantur, & addatur aquę roſaceæ quantum ſufficit. vt probe miſceantur, & ad quantum lubuerit quantitatem extendantur, deinde zuccaro in quo nonnihil tragacanthi diſſolutum ſit, & ex oui albumine clarificato, cruſtam mazapani ſuper induo, quę vti vitrum videtur, quā vulgus Roſellam appellat. BRAS. ego nonnunquam ex amygdalis

& peponum ſeminibus fieri iubeo, quãdoq; ex amygdalis & nucleis pineis, quandoq; ex amygdalis, & piſtachijs, quandoq; ex amygdalis, piſtachijs, ac nucleis pineis, quandoq; ex prædictis, & caponum pulpa cũ quiſpiam nutriendus eſt. SEN. vnde nomen hoc accepit mazapanis? BRAS. eſt nomen compoſitum ex maza & pane, maza vero antiqua fuit cõpoſitio, qua veſcebantur, vnde poſteriores ad compoſitionem illam alludentes mazapanem nuncuparunt. at facilius eſt ſcire, vnde pignocata nomen ſortitũ ſint. nã à nucleis pineis nomen ſortita ſunt, quæ qũo cõficis, enarrato. C

SENEX.

Hoc modo pignocata conficio, zuccari clarificati, at nõdum perfecte cocti libram vnam, accipio, & ligulam in qua decoquitur ab igne remoueo, ac rudicula vehementiſsime circũduco, poſteaq̃ optime agitatum fuerit, ac dealbatum, quod ex hac agitatione fit, addo nucleorum pineorum vnc. iiij. & iterũ probe miſceo, poſtea perfecte coquo, & in vocatos morſellos redigo. BRAS. nõ mihi placet tãta zuccari quantitas, in tam pauca nucleorum pineorum copia. SEN. ſi aliter fierent, diu perdurare non poſſent. BRAS. neq; volo vt perdurent, ſed potius dum recentia ſunt edantur. SEN. nonnulli pro ſingula zuccari libra, nucleorũ pineorum libram imponunt, ſed diu perdurare non poſſunt, idem in mazapane dicendum eſt. BRAS. ſcio cum in tali copia adeſt zuccarum guſtui magis placere, ſed vis nucleorum pineorum minus exercetur, at diamargaritonem vocatum iam contemplemur. D

SENEX.

Duo cõpoſitionis de margaritis genera parata ſeruo,

A uo, alterum ex Nicolao, alterum ex Auicenna ſumptum. BRAS. vtrũq; referas, vt illud probemus, quod magis probandum videbitur. SEN. en igitur Nicolai diamargariton audito.

℞. Gariophyllorum
Cinnamomi
Spicæ
Galangæ
Ligni aloes
Glycyrhizæ
Trochiſcorum diarhodon
Diaui
Singulorum drach. j. ſ.
Nucis muſcatæ
Maceris
B Aliptæ moſcatæ
Zedoariæ
Rhabarbari
Styracis calamitæ
Singulorum drach. j.
Margaritarum perforatarum, non perforatarum
Oſsis de corde cerui
Blattę byſantię
Ambræ
Cardamomi
Leuiſtici
Seminum baſilici
Singulorum ſcrup. j. minus gr. ij.
Camphoræ gra. vj.

Mellis roſati quod ſufficit. detur in ęſtate cum rhodo ſtomate. i. aqua roſacea, vel cũ aqua frigida in hyeme

cum

cum vino mane, & meridie. BRAS. ad quæ conferre dicit Nicolaus? SEN. authoris verba referam, vt inde colligas ad quos cōferat affectus, inquit vero diamargariton à duobus dici margaritarum generibus perforatarum inquam, & non perforatarum, quæ compoſitionem ipſam ingrediuntur. BRAS. miror cur ſolas non perforatas non acceperit, quia perforatio illa à margaritarum perfectione nōnihil aufert. nam ob aliquam acrem materiam, quæ illos erodit, perforantur, iccirco non adeo exquiſitę ſunt, vt non perforatę. SEN. ſi tibi placuerit, deinceps non perforatas ſolas à d duplum ponderis q̃ ſint recipiam, vt vicem perforatarum ſuppleant. BRAS. illa proſequaris quæ à Nicolao ſcripta ſunt. SEN. ſequit̃ valere ad cardiacos triſtes hoc eſt mæſtos, & ad omnem cordis imbecillitatem, & ſtomachi faſtidium aufert, digeſtionem procurat, aſthmaticis, dyſpnoicisq; opitulatur, phthiſicis opem fert, & his qui ex longa ægritudine ſunt extenuati, in calce vero compoſitionis aīaduertit Nicolaus, phthiſicis potiſsimum, & conſumptis prodeſſe. BRAS. hoc non eſt diamargariton quod in vſus ſeruatur & quod in rotulis vbiq; conformatum inuenitur, & albū eſt. nam in electuarij formam hoc potius cōficitur. SEN. ita profecto eſt. at ego nūquam aliud diamargariton confeci, quàm iſtud, & illud Auicennę, quod ex tertio canone ſumitur. BRAS. multa hic eſſent conſideranda vt de trochiſcis diarhodon, de trochiſcis diaui. i. de violis. verum cum in libello de trochiſcis ſint à nobis explanata, non ſunt iterū repetenda, ſed erit ſatis animaduertiſſe hoc non eſſe diamargariton, quod communiter in omnibus fit (præterquam in tuo) pharma

copolijs,

A copolijs, impreſentiarum vero Auicennæ compoſitionem referto. SEN. hæc eſt quæ ſequitur.

℞. Margaritarum non perforatarum
Pyrethri
Singulorum drach. j.
Gingiberis
Maſtiches
Singulorum drach. iiij.
Been albi, rubri
Piperis
Macropiperis
Singulorum drach. iij.
Zedoariæ
Doronici
Seminis apij
B Thapſiæ
Nucis moſcatæ
Maceris
Singulorum drach. ij.
Cinnamomi drach. v.

Zuccari ſublimis ad pondus omniũ,& nonnihil plus ſi opus ſit,& fiant morſelli,immo & in electuarii forma fieri poteſt. BRAS. ad quæ dicit cõferre hoc ſuum diamargariton Auicenna? SEN. mulieribus conferre ait. nam maniacum affectiones ſanat, & affectiones quæ ſunt in mulierum ventriculis remouet. notat vero adhibendum eſſe ſtudium in illarum ventriculis. iccirco ait illos roborari oportere, cum his quæ ſunt veluti zeleniabin cum xyloaloe, & maſtiche,& ſimilibus,his etiam conferunt electuaria ex zuccaro plurimo cum ſpeciebus aromaticis, in quibus non adeſt

multa

multa caliditas facta,& cum emplaſtris ſtypticis calefacientibus aromaticis. BRAS.& cur viris pręberi non poteſt eiuſcemodi diamargariton? SEN. nō negat Auicenna viris præberi. BRAS. mirum tamen videtur cur fœminarum vētriculis tot adhiberi voluerit, cum ipſum diamargariton ad hæc perficienda ſit ſatis. SEN. tot forte adhibuit, vt breuius ī ſanitatem reſtituatur, tamen quicquid ſit, illa ſunt Auicennę verba, quę adduxi. BRAS. at his prætermiſsis dicimus hæc quæ adduxiſti, nō eſſe diamargariton illud quod in publico & communi vſu habet. nam maxima pharmacopolarum pars hoc ſeruat, quod referam. C

℞. Zuccari fini
Margaritarum perforatarum, non perforatarum
Singulorum vnc.ii. D

Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus. ex quo & roſacea aqua fiat confectio in rotulis ſecundum artem. SEN. de hoc iam locuti ſumus. nam eſt manuſchriſti perlatum. BRAS. nota tamen aliquos eſſe pharmacopolas, qui Nicolai diamargariton parāt, & illud vocant dia margariton calidum, & ſubinde aliud conficiunt, ꝙ frigidum appellant. SEN. quomodo frigidū hoc conficiunt? BRAS. hoc modo.

℞. Sandalorum omnium
Florum roſarum
Violarum
Seminis peponum mundatorum
Trochiſcorum diarhodon
Serici contuſi
Singulorum drach. ii.

Oſsis

A Oſsis de corde cerui
Spodii
Doronici romani
Been vtriuſq;
Spicæ nardi
Croci
Singulorum ſcrup. ii.
Margaritarum perforatarum,non perforatarum
Raſuræ eboris
Saphyrorum
Smaragdorum
Hyacinthorum
Seminis acetoſæ
Endiuiæ
Ligni aloes
B Ambræ griſæ
Singulorum drach.ſ.
Auri optimi drach.i.
Camphoræ ſcrup.i.
Moſchi gra.ii.

Miſce & fiat puluis,ex quo deinde poſſunt fieri morſelli vel placentulæ vt lubebit. SEN. nunquam audiueram hoc genus diamargariton frigidi. BRAS. deinceps ita dicere haud poteris. SEN. reperitur ne apud antiquos diamargariton? BRAS. Actuarius compoſitionem quandam parat,quam diamargariton vocat, ſed à præſcriptis differentem. SEN. illum libenter audirem. BRAS. ita dicit Actuarius, diamargariton,ideſt ex vnionibus illinctus, concinnatur contra vehementem cordis vibratum, falſas abolet imaginationes,

aberranteſq;

aberrenteſque à ratione cogitationes animi, quibus C addicti ſunt inſani & atrę bilis principatus, & dęmonia abigit. SEN. hæc mira videntur. BRAS. ita vero conficit.

℞. Intubi
Linguæ bouis maioris, minoris
Santali citrini
Rutuli
Linguæ paſſeris
Singulorum drach. vj.
Agalochi
Succini
Coralli cremati
Ambaris
Gariophyllorum
Margaritarum D
Semi. citri
Baſilici
Cyperi
Boli armeniaci
Corianni ſicci
Auri
Argenti
Aluminis
Galliæ moſchatæ
Setæ crudæ
Scobis cornu ceruini
Spodij
Rhoei indici
Singulorum vnc. ʒ.

Thymi

A Thymi
Florum roris marini maioris, minoris
Senecionis
Zudæræ
Croci
Cubebe.i.carpeſij
Maceris
Nucis indicæ
Seminum intuborum
Singulorum drach.iij.
Moſchi
Camphoræ
Singulorum ſexquiſcrupulum.

Ea tuſa cretaque cum punicorum Zulapio vt fermentescat miſceto, modus eſt ſicilicus ſexquiſcrupulus ex
B antedicto Zulapio. SEN. poteſt ne, & in rotulas conformari? BRAS. quid impedit? SEN. maxima videtur compoſitio. BRAS. idcirco & illi minorem fidem adhibeo, præſertim cum dicat fugare dęmonia. SEN. exorcizata aqua fugantur, atq; benedicta. BRAS. immo rectis actionibus, menteque recta, & ſpe tota in Deo optimo maximo poſita, ac in ſeruatore noſtro Ieſu Chriſto. ad rem verò redeuntes, Alexandrinus diamargariton aliud retulit capite. 159. SEN. neque iſtud prætermittito. BRAS. ita inquit, magnum & precioſiſsimum contra omnes cordis imbecillitates, & ſtomachi diſtemperantiam, faſtidium aufert, coctionem procurat, Aſthmaticis, dyſpnoicis opitulatur, phthiſicos, & eos qui ex longa ægritudine extenuati ſunt reficit, & renutrit ſubito deficientes ma-

gna cum celeritate leuat,& ad miraculum vſque re- C
creat. SEN. non dicit illa fatua, quæ ab Actuario refe-
runtur. BRAS. ita vero conficit.

℞. Cinnamomi
Ligni aloes
Gariophyllorum
Spicæ
Galangæ
Glycyrhizæ
Trochiſcorum violarum
Diarhodon
Singulorum drach. xv.
Nucis moſchatæ
Alyptæ
Zedoariæ
Nardi D
Maceris
Rhabarbari
Styracis
Singulorum drach. x.
Margaritarum integrarum
perforatarum
Oſsis eboris
Oſsis de corde cerui
Gingiberis
Blattæ byſantiæ
Singulorum drach. v.
Moſchi
Ambari
Cardamomi

Seminis

A Seminis libiſtici
Baſilici
Singulorum drach.iij.
Camphoræ drach: j.

Mellis roſei quod ſufficit.dentur de eo drachmæ duæ mane,& in meridie aut cum opus fuerit. SEN. hæc compoſitio oſtendit Alexandrinum non fuiſſe antiquum,quia recepit os de corde cerui, ambracanum, & camphoram. BRAS. id prorſus oſtendit, ſed ad alios linctus te conuertito. SEN. nullos alios ſeruo, aut vidi vnquam ab aliquo ſeruari pharmacopola, niſi medicus quiſpiam nonnunquam genus vnum, aut alterum ſibi parari iubeat, quo dum viuit in ſuis vtatur egrotis.at illo obeunte ab vſu deſueſcit. BRAS. otiari igitur erit opus? SEN. an hæc tibi videtur eſſe B conueniens hora redeundi domum? BRAS. immo iam tranſacta eſt,heus puer mulam ducito, vale mi ſenex. SEN. & tu quoque. verum redire non obliuiſcaris,vt denique nihil in meo pharmacopolio prætermiſſum ſit, quin ſub examen venerit.

ANTONII MVSÆ BRASSAVOLI
MEDICI FERRARIENSIS

Examen omnium infuſionum, quæ apud Ferrarienſes pharmacopolas ſeruantur.

BRASSAVOLVS. SENEX.

BRAS. Planum eſt in veſtris pharmacopolijs nullas decoctiones prius ſeruari, ſed tunc fieri cum à medicis pro ægrotantibus indicuntur. De infuſionibus vero locuturus à te peto nũ aliquæ per quodpiam temporis ſpatium ſeruentur? SEN. immo aliquæ ſunt infuſiones quę diu ſeruantur. BRAS. quæ nam? SEN. roſarum infuſio, immo multæ roſarum infuſiones ſeorſum à pharmacopolis ſeruantur. BRAS. omnes referto. SEN. id in præſentiarum efficiam, ſi aures accõmodabis. BRAS. iam prorſus accõmodatæ ſunt. SEN. audias igitur, ſyrupũ roſatum vocatum ſimplicem conficimus, qui ex paucis roſarum infuſionibus conſtat, infuſionẽ hanc pro hoc ſyrupo conficiendo, ſi eo indigebimus ſeruamus, huius infuſionis quantitatem quampiam conficimus ex cuius parte ſyrupum roſatum ſimplicẽ paramus, ſi cõtingat nobis ſyrupum hunc deficere, ex ſeruata infuſione illum efficimus, anteq̃ nouę roſæ emerſerint, ac floruerint. ſi vero vſq; ad nouas roſas huius ſyrupi ſatis habeamus, infuſionem eijcimus, & aliam paramus, ad eundem conficiendum ſyrupũ. en igitur hæc

vna

A vna eſt roſarum infuſio, quam ſeruamus. BRAS. alias referto. SEN. ſyrupum etiam de ſiccis roſis cõficimus ex ſiccarum roſarum infuſione, hanc etiã infuſionem ſeruamus. BRAS. quid opus erat hanc infuſionem vos ſeruare cum toto anno ſiccæ roſæ habeantur? SEN. vt in promptu habeatur infuſio, & ne illam tunc efficere cogamur. BRAS. quid refert hoc ſi illam etiam, tunc efficeres? SEN. nihil refert. at illam ſemper in meo pharmacopolio ſeruare volui. BRAS. id facis, quod multi alij non faciunt. nam in rariſsimis inuenies hanc infuſionem pharmacopolijs, & fortè in nullis preterq̃ ĩ tuo: SEN. ne ab antiquo more deſciſcam; illam ſemper ſeruabo, neque vnquam me pœnitebit. BRAS. ad alias ſermonem conuertito. SEN. fit etiam ſyrupus roſatus ſolutiuus vel de nouem infuſionibus;
B huius ſyrupi tantam quantitatem paro ſingulis annis in menſe Maij, quãtam arbitror toto anno mihi ſuffecturam, & reliquum infuſionis quod mihi supereſt ſeruo. ſi ſyrupus ipſe deficeret, ex hac ſeruata infuſione tantam ſyrupi quantitatem paro, quãta videbitur ad nouas vſq; roſas ſuffectura. BRAS. corrumpetur ſi tanto ſeruabitur tempore. SEN. nõnunq̃ vidi infuſionem hanc corruptam, & putrefactam. tamen ne putreſcat illam modice ebulliri facio, & in vitrea phiala ſeruo, oleo ſuperingeſto, ne vel tantillum aeris ingredi poſsit, hac nimirum præparatione huius generis infuſa diu ſeruari nihil impediet. BRAS. at ego tãtum ſyrupi ſemel facerem in menſe videlicet Maij dum roſæ floreſcunt, quantum mihi potius ſupereſſet, quàm deficeret, & infuſionem hanc minime ſeruarem. SEN.

huius ſyrupi quantitas quæ conſumi debeat ſciri non C
poteſt,ſicuti neq; ſciri poteſt, quot ægroti futuri ſint
in hac noſtra alma patria Ferraria,qui ſyrupo ſoluti-
uo indigere debeant,inſuper accedit vt nõnunquam
pharmacopolis externis huius ſyrupi plures libras
vendam.BRA.ſi huius ſyrupi mercator eſſe inſtituiſti
ſecus eſt,à te vero hoc agendum eſſet,vt tantam copiã
parares,quanta pro hoc populo ſit ſatis,iamq́; inſtru-
ctus eſſe deberes,quanta copia ſingulis annis in ęgro-
tis conſumatur,& licet par ratio ſemper nõ ſit,tamen
non magnopere euariabit,ſi deinde vt externis vẽdas
copiam aliam conficere volueris conficito, tamen id
ſemper ſeruato quod in noſtræ patriæ gratiam confi-
citur,& nunq̃ niſi ciuibus qui eo indigent ad expur-
ganda corpora vendatur.SEN.hoc ꝙ cõſulis deinceps
efficiam.ſenæ etiam infuſionem per tres aut quatuor D
dies ſeruamus.BRA.hoc non eſt ſeruare, ſed eſt illam
quando opus erit conficere.illa nimirum tantum ſer-
uari dicuntur,quæ per multos menſes,aut de anno in
annum,vel per amplius ſpatium integra ſeruãtur. de
ſenæ vero infuſione nihil in præſentiarum agendum
eſt,cum in ſyruporum libello ſatis ample pertractata
ſit,hic illud tantum addere placet pharmacopolas ex-
tare,qui ſenæ infuſionem prębent etiam corruptam,
qui per decem aut quindecim dies confecta perman-
ſerit.SEN. in meo pharmacopolio in æſtate ſingulis
diebus,in hyeme alternis conficitur, neq; vnquã hoc
ipſe diem quartum attingit.at hi qui corruptam prę-
bent infuſionem dire vti craſſatores puniendi ſunt.
BRA. ita mente volutabam,quempiam in hoc errore

deprehenſum

A deprehenſum in carcerem trudi iubere, & per quindecim dierũ ſpatium nihil aliud in potu ei præbere, q̃ putridam ſenæ infuſionem, quæ dum corrumpitur aceſcit, & hunc ſaporem vehementem habet, qui bibentibus ſummopere diſplicet. SEN. videretur ebullitionem ſemper debere eſſe infuſione potiorem, quia in ebullitione ſimplicia plus mouẽtur cum vehementi calore, q̃ in infuſione. BRA. & hæc eſt cauſa cur aliquorum debet fieri infuſio, aliorum ebullitio, & non infuſio. nam illa quæ vires habent in ſuperficie infundenda ſunt, ne diu ebulliendo vires iſtę exhauriantur. adde illa quæ vires habent tenues, & tenuis ſunt ſubſtantiæ ob eandem cauſam potius infundenda eſſe, q̃ ebulliẽda, & illa quę modicas habent vires potius infundenda ſunt, q̃ ebullienda, inſuper illa quæ ſubſtan
B tiam raram habent, à quibus vis facile euaporare poteſt, infundenda ſunt, non autem ebullienda, vnde flores, tenella folia, ac ſimilia potius infundenda ſunt, q̃ ebullienda. SEN. mihi ſubit memoriæ Meſue ſententia, qua dicit infuſionem meliora reddere medicamẽta. BRAS. poſteaq̃ de Meſue incidit ſermo, optarem vt referres quomodo medicamenta per infuſionem meliora fiant. SEN. id libenter efficiam. nam ſpero me ſaltem hoc recepturum, ꝙ Meſuę contextum vbi obſcurus videbitur interpretaberis. BRAS. incipito igitur. nam agere nequeo quin tibi ſatisfaciam. SEN. à Meſue ita ſcriptum eſt, infuſionem medicamenta ita reddere meliora, quoniam eorum facultatem maleficam aufert. BRAS. miror cur de hac re exemplum nõ præbuerit. SEN. immo præbet. nam dicit ſicut granum

cnidium & Eſula aceto macerata ſuperficialem acri- C
moniam amittunt, quæ alioqui maxime vrerent. BRAS. hoc non voco infundere, ſed macerare. nam non opus eſt acetum calefacere, ſed hæc in ipſum vt frigidum eſt imponuntur, & in illo macerantur, & ſi tibi in his placuerit vti vocabulo infunduntur, nullus impedit, & hāc actionem infuſionem vocare poteris, hoc etiam modo & coriandra in acetum infundũtur, cum præparantur, & aceto ipſo macerantur. SEN. ita prorſus conſtat, ſed aliud exemplum præbet Meſue in eadem re. BRAS. quod nam? SEN. inquit & turbith lacti mulſo infuſum & ſiccatum ventrē non amplius turbare. BRAS. ex his ergo colligere putas infuſionem à medicamentis malignitatem auferre. SEN. immo nihil aliud intelligo. BRAS. tamen cum ſermo noſter de infuſionibus eſſe debeat, quæ per os ſumuntur, & D
nō de ipſis infuſis: propterea quòd à te adductum eſt ad rem ipſam non videtur. SEN. immo ad rem eſt vt de infuſionibus verba facimus, licet omnes non ſint infuſiones quę per os inſumantur, at infuſa diu ſeruari poſſunt. non autem infuſiones ipſæ, immo hæ de quibus verba facimus abijciuntur ſtatim, cum nouerimus à medicamentis vim malignam iam eſſe ablatam. BRAS. fateamur ergo & has infuſiones conſiderari debere, quæ infuſa corrigunt, tamen ipſæ non ſumuntur, ſed abijciuntur. at reliqua proſequaris, quæ de his infuſionibus à Meſue ſcripta ſunt. SEN. iam tenes iuxta Meſuem infuſionem maleficā medicamentorum vim auferre, aliud deinceps à Meſue ſcriptum eſt, & ipſam infuſionem vim habere, bonam medica-

mentorum

A mentorum facultatem augendi. BRA. prębet ne exemplum Meſue? SEN. præbet. nam dicit turbith ſucco cucumeris agreſtis infuſum vel maceratū ab hac infuſione hoc recipere, quòd craſſam materiam ac pituitoſam, à remotis partibus vehementius educit, & hermodactylus ſcillitico aceto infuſus, vt ſcillę ſucco, aut raphani ſucco, id acquirit quòd à iuncturis materias vehementer educit, & longe vehementius quàm ſit ipſius natura. tertium præterea in agarico præbet exemplum, quòd ſcilicet in oxymelite infuſum vehementius purgat quam ſuapte natura facere ſoleat. hæc ſunt tria in his rebus Meſue exempla; quæ etiam ad propoſitum oſtendendum ſatis apta videntur. BRAS. quod de hermodactylo ſcriptum reliquit, non eſt in vero hermodactylo intelligendum: ſed in colchico B ephemero, in pręſentiarum hermodactylum vocato, quod prorſus infundendum eſt vt vim illam amittat, qua inſumentes ſtrangulando necare poteſt. SEN. infuſiones nonnunquam in medicamentis fiunt vt vim quam habent medicamenta cuipiam liquori impartiantur. BRA. hæc eſt vera & exquiſita infuſio. SEN. & eſt in tertio loco à Meſue relata. BRA. authoris exempla referto, vt contemplemur an ſit vera, & exquiſita infuſio. SEN. in aloe exemplum præbet, cum inquit, aloem in aliquem infundi liquorem vt ipſius vis in illum conuertatur. BRA. ad eundem finem fit rhabarbari infuſio, vt ipſius vis in liquorem tranſeat. SEN. multæ vero à Meſue cauſæ referuntur, cur hoc fiat. BRA. cauſas iſtas ne ſilentio pertranſeas. SEN. inquit Meſue medicos infuſiones facere vt infuſæ rei vis ob

multas cauſas in liquores tranſeat, inter quas vna eſt C
vt medicamenti vis ad profundas partes, ac remotas promptius penetret. BRA. & ratio eſt quia medicamẽti vis in craſſa eſt ſubſtantia, cum vero infunditur, & in liquorem quempiam vis exit, quæ ob liquorem facile penetrare poteſt, id vero prius non habebat, aqua igitur infuſionis aloes facilius penetrat, quàm faciat ipſa aloe in ſubſtantia ſumpta. SEN. exemplum vero præbet, vt cum decoctum aromatum, cui infuſa ſit aloe bibendum præbemus. BRA. aromatum decoctum aloẽ proculdubio magis penetrare faciet, quàm ita per ſe ipſam penetraſſet, & quàm penetraſſet, ſi in pura aqua eſſet infuſa, quia aromata aquæ impartiuntur vt facilius penetrare valeat, & omnia quæ ſunt ſimul mixta per eaſdem vires magis penetrare poſſunt.
SEN. aliam rationem reddit Meſue inquiẽs interdum D
fieri infuſionem vt medicamenti vis mitior fiat. BRAS. in aloe ipſa hoc fieri non erat opus, quia vis aloes mitiſsima eſt, neque hoc indiget vt mitior efficiatur. SEN. Meſue in ſcamonio exemplum præbet. nam ſcamonium lineo panno quandoq; ligatum in ſyrupo aliquo incoquimus, ſiue in ſapa, ſiue in alio ſucco, vt ipſius vis quę inſolens eſt ac vehementiſsima miteſcat. BRA. hoc & in colocynthide fieri poteſt, & in turbith, & in vnoquoque vehementiſsimo medicamento. SEN. nonnunquam medicamenta reperiuntur quæ vires habent oppoſitas, tunc infunduntur vt commixtæ vires ab inuicem ſeparentur. BRA. huius rei exemplum præbeto. SEN. Meſuæ exemplum referam in rhabarbaro, & myrobalanis. hæc infunduntur,

A tur,vt deiectoria vis,& ventrem ſubducens in liquorem tranſeat. vis autem adſtringens,in rhabarbaro,& myrobalanis permaneat. BRA. hoc eſt cur nonnulli infundere voluere priuſquam in alui profluuijs rhabarbarum præberent.at in profluuijs opto ego quòd prauum eſt ſubducat,poſtea adſtringat,hęc nimirum cauſa eſt cur in alui profluuijs rhabarbarum exhibeam,& myrobalanos,vt vētrem ſcilicet ſubducant, poſtea adſtringant. nam ſubductoria vis prius agit quàm adſtrictoria. SEN. nō ne ſaltem vſtulatum prębes in alui profluuijs rhabarbarum? BRA. & hoc mihi diſplicet,quoniam vſtulatio illa eductoriam rhabarbari vim exhaurit, tamen rhabarbarum quòd in alui profluuijs adhibetur,primo ſubducere debet, ſecundo adſtringere.& hæc eſt intentio quam in pro-

B fluuijs,in quibus rhabarbarum conuenit medicus habere debet,vt quòd prauum eſt prius educatur, & ꝙ bonū eſt adſtringatur,vel aluus adſtringatur,ne quæ bona ſunt excernat.SEN.nonnulla quandoque infunduntur,vt nouam acquirāt naturam.BRA. quomodo hoc intelligis? SEN. vt Meſue facit, cum ait colocynthidis medullam tragacanthi mucillagine imbutam ventriculi villis adherere deſinere, immo cito permeare,neque ſedi,neque veſicæ obeſſe, & de ſcamoneo exemplum præbet,quod oleo violaceo infuſum nullo modo obeſſe poſsit. BRAS.à Meſue denique notatur inter illa quæ infunduntur,aliqua eſſe quæ vim ſolam in infuſione relinquunt, alia quæ vim ſolam non relinquunt,ſed aliquid etiam eorum ſubſtantiæ commiſcetur.SEN.quæ nam hæc ſunt?BRAS.caſsia,&

tamarindi,

tamarindi,cum hęc infunduntur eorum vis in liquorem tranſit in quem infunduntur,& nonnihil etiam ſubſtantiæ ipſorum in eundem liquorem tranſit. C
SEN.hoc planiſsimum eſt, tamen rarisſime vel nunquam caſsia infunditur, tamarindi vero plerunque infunduntur,& eorum ſubſtantia ab ipſis difficulter remouetur. BRA.cum pinſa ſunt, portio aliqua auffertur,ſed hæc miſſa faciamus, & de infuſionibus quæ quotidie fiunt pertractemus. SEN.ab re tamen non fuit hæc quæ ex Meſue retulimus,in medium attuliſſe,vt cur ſimplicia infundantur cauſam haberemus. BRAS.de infuſionibus nunc pertractemus quæ ſimplicium vires recipiunt, ſimplicia infunduntur, quia decoctionem non ferunt, decoctionem vero non ferunt,vel quia vires illas quas habent in ſuperficie ſeruant, vel quia modiciſsimas habēt.SEN.adde vel vt à profundo aliqua ſimplicis medicamenti vis attrahatur. BRAS.hoc nunquam dixerim, quoniam eiuſcemodi ebullitione potius indigent, vt à profundo ad circunferentiam vis aliqua educatur, nulla autem infuſione indigent.SEN.ita eſſe non dubito,ſed id mihi inconſiderate in mentem venerat effutiendum, nunc vero ad rem propoſitam redeamus. BRAS.de re propoſita iam ſatis dictum eſſe arbitror. SEN. cur hoc? nondum eſt hora quòd de infuſionibus verba facimus. BRAS.tu ergo colloquia horis meteris? dic vero quæ eſt intentio noſtra in hoc ſermone? SEN. de infuſionibus peragere,quæ in Ferrarienſibus pharmacopolijs ſeruari conſueuerunt. BRAS. at cum nullæ ſeruentur à vobis infuſiones, quid nobis dicendum relinquitur? D

linquitur?

A linquitur? SEN. nihil prorſus quantum de hoc ſit. at multa alia ſuperſunt conſideranda. BRAS. tot fortè non ſunt quot eſſe arbitraris, vt autem ſermoni de infuſionibus quæ diu ſeruari non poſſunt finem imponamus (quãquam infuſa aliqua diu ſeruari valeãt) dicendum eſt, infuſiones has tunc eſſe cõficiendas cũ à medicis indicuntur, niſi per tres aut quatuor dies plus minus illas ſeruare lubuerit. de infuſionibus vero intelligo cum herbarum vires in quempiam liquorem recipiuntur, & hæc de infuſionibus iam ſatis eſſe videntur. SEN. dixiſti infuſa diu poſſe ſeruari, infuſiones autem minime, at infuſa ſunt infuſionum infuſa, igitur ſi infuſa diu ſeruari poterunt, & infuſiones diu perduraturas cenſendum erit. BRAS. non me latebat te nonnunquam declaratum eſſe dialectica,

B nunc autem video quantum profeceris. nam argumentum hoc tuum eorum quæ ſunt ad aliquid regulis innititur, videlicet quòd vno poſito aliud ponitur, & quod vno remoto aliud remouetur, quæ regula in ipſis relatiuis, vt relatiua ſunt vera eſt, at in rebus ipſis hoc eſt in ſubſtantia cui relationes innituntur vera non eſt, quoniam nunquam erit pater vt pater, niſi filius adſit, tamen is homo qui fuit quandoque pater abſque filio eſſe poteſt, idem in infuſionibus & infuſis dicendum eſt, infuſio vt infuſio non aderit, ſi abfuerit infuſum, & è contrario. at res iſta quæ infuſio vocatur, abſque infuſo eſſe poteſt, & infuſum ſine infuſione, quãquam dici etiã poſſet infuſum & infuſionem non eſſe vera ad aliquid: ſed hæc quæ ad p ropopoſitum minime ſpectant, miſſa faciamus. SEN. ego

in

in his argutijs ſumme delector. BRAS. à Platone derideberis, qui pueriles has nugas tam longæuus exerceas, quoniam idem author quendam ſenem qui in his verſabatur garrulis nugis deriſit, ac penitus à Philoſophorum ſchola exploſit. SEN. tamen & tu de dialecticæ præſtantia vtilitate ac neceſsitate, nonnunquam verba feciſti. BRAS. tunc pueriles annos agebam, & de vera dialectica verba faciebam. non autem de ſophiſticis his nugis, quæ hominem deriſui tradunt. SEN. optarem vt edoceres quibus argumentis huius artis vtilitatem ac neceſsitatem annotabas. BRAS. iam ſupra crepidam loqui inciperemus. SEN. neque hac hora aliud à nobis agendum eſt. C

BRAS. poſteaquam rem hanc vehementer tibi cordi eſſe conſpicio, alias vt pueriles noſtros luſus legere poſsis efficiam. D

ANTONII MVSÆ BRASSAVOLI MEDICI FERRARIENSIS

Examen omnium aquarum, quæ in publicis Ferrarienſibus pharmacopolijs ſeruantur.

BRASSAVOLVS. SENEX.

BRAS. aquę illæ quas in pharmacopolijs ſeruatis, ſunt ne eodem modo confectæ? SEN. eodem prorſus nam omnes vi ignis eliquatæ ſunt,& per vocatum alambicum ex herbis extruſæ. BRAS. tamen & hoc etiam modo confectæ.i.vi ignis eliquatæ,diuerſo modo extruduntur.
B SEN.ita conſtat.nam aliqui balneo vocato Mariæ has aquas conficiunt,alij ſolo alambico, balneũ vero Mariæ ad id alludere videtur,quòd apud antiquos in duplici vaſe eſt. BRAS.deſtillãdarum aquarum modum ignorarunt antiqui,quod vero frequens eſt apud Galenum in duplici vaſe coqui non eſt balnei Marię modo eliquari.at eſt coctura quædam, quæ ab igne immediate non fit,ſed à re alia,ab igne tamẽ excitata, vt id quod coquitur nihil ignis recipiat, quæ vero per balneum Mariæ fiunt herbarũ vi ignis eliquationes, coctiones minime ſunt,ſed vaporum ab herbis extruſiones,qui vapores deinde conglobati in aquã deſcendunt,in hac deſtillandi arte authores naturam ſummopere imitati ſunt,pluuias mollientem. nam ex vaporibus à terra,& ab aquis eleuatis pluuiæ fiunt, à ſolis

lis vero calore eleuantur, à quo tenuitatem acquirũt, C
& in mediam vſq; aeris regionem aſcendunt, quæ frigidiſsima eſt, in qua cum ſunt ob loci frigiditatẽ condenſantur, & condenſati in aquam cõgelantur, ac deſcendunt, & hæc pluuia appellatur. eodem modo ars paruum quempiam plumbeum mundum effecit, in quo talia ſunt à quibus vapores eleuari poſſunt, q eleuantur, & vſq; in mediam huius parui mundi regionem aſcendunt, in qua cum ſunt, quia frigida eſt condenſantur, & aqua efficiuntur, ac per mũdi latera deſcẽdunt, & in canali colligũtur, per canulamq; exeũt. plerunq; vero ſi aquam extrudere volumus alambicorũ ſummitates frigida aqua refrigerare cogimur, vt vapores intus cõdenſari valeant, qui alioqui ab ignis vi conſumerẽtur, & aqua colligi non poſſet, ſunt vero eiuſcemodi inſtrumenta plumbea effecta, quia metal D
lum hoc frigidum eſt, & vapores condenſare aptum. SEN. putas ne aquas omnes quæ alambico fiunt ſimplicium e quibus extruduntur vires ſeruare? BRAS. aliquas ſeruare arbitror, alias minime. SEN. eas quæ ſeruent libenter addiſcerem, & eas quæ non ſeruent. BRAS. imprimis te in genere docebo, poſtea ſingulatim de vnaquaq; herba, cuius aqua in vſu eſt verba faciemus. in genere igitur herbæ omnes calidæ & ſiccæ aquas ſuas optimas reddunt, quę caliditatem ſeruant, ac ſiccitatem, at herbæ frigidæ & humidæ ſuam non ſeruant humiditatem, neq; frigiditatem, quia ex igne in alambicum recepto nonnihil caliditatis acquirũt, q ſuam propriam ab aqua aufert naturam, neq; aqua iſta illius ſimplicis medicamẽti, à quo extruditur amplius

A plius naturā habet. SEN. nihil igitur habet illius ſimplicis à quo extruditur naturæ? BRAS. dicendum non eſt quod nihil prorſus habeat propriæ qualitatis, at modicam habere nemo ambigere debet. SEN. tamen endiuiæ aqua & lactucę ac ſolatri (vt experiētia oſtendit) infrigidare valent. BRAS. id quidem faciunt, ſed modice, alioqui vero vehemēter infrigidarent, ſi proprias herbarum à quibus extruduntur qualitates ſeruarent. SEN. quid igitur agendum vt proprias ſeruare poſsint qualitates? BRAS. decoquendę ſunt, & decoctū ſumendum eſt, vnde in his aquis in quibus frigiditatem, & humiditatem expetimus, aquę non ſunt alambico extrudendæ, ſed herbæ potius decoquendæ, vel in fluminis aquam infundendæ, & aquæ loco alambico extruſæ hac aqua vti debemus. tamen ſi quiſpiam B his aqs potius vti exoptet, quę vi ignis eliquatæ ſunt, noſcat ſi balneo vocato Mariæ eliquentur, humidarū ac frigidarum virium minus amittere, q̃ ſi alambico eliquentur, vel capello vocato. nam hæ aquæ plus calidi ac ſicci recipiunt, q̃ illæ quæ balneo Mariæ conficiuntur. SEN. deſtillandi hoc munus, vnde hoc nomē ſumpſit vt Mariæ balneum vocaretur? BRAS. à mari. nā magna adeſt aquæ copia, quæ in magno vaſe ebullit, fumus vero qui ab hac ebulliente aqua eleuatur, is eſt qui ſua caliditate humidiores partes & vaporoſas ab herba eleuat, quę in botia vocata condenſantur, & aqua fiunt, quæ in vas recipiens colligitur, vnde aqua quæ ebullit mare eſſe videbitur, vt potius vocari deberet maris balneum, q̃ Mariæ, niſi imaginemur huius balnei inuentorem vel huius modi deſtillādi, mulierem quādam fuiſſe Mariam vocatam. SEN. quicquid

ſit & vnde nomen deduxerit, ad id q cœpimus negocium nihil facit. ego autem ſcire voluerim quæ nam herbæ vi ignis eliquari debeant, & quæ non debeant eliquari, ſed potius decoqui. BRAS. id libenter efficiã, ſi tu ſingulatim aquas omnes vi ignis extruſas, quas in pharmacopolijs ſeruatis in medium attuleris. SEN. id ſtatim efficiã neq; diu immorabor, peoniæ aquam ſeruamus. BRAS. hæc alambico extrudatur, quoniam caliditate ſua viget, & in frigidis affectibus præbetur, vt in epilepſia, in apoplexia, & in eiuſdem generis reliquis, quanq̃ & mulieres illa vtantur ad puerorũ vermes, & ad affectum vulgo brutam vocatum. SEN. ſeruamus & nenupharis aquã. BRAS. hæc alambico conficienda nõ eſt, quoniam ea ad infrigidãdum vtimur, alambici vero calor propriam illius frigiditatem aufert, at flores potius decoquẽdi ſunt, & decoctum vbi opus erit exhibendum, vel ſaltẽ Mariæ balneo extrudatur. SEN. & ſcabioſæ aquam ſeruamus. BRAS. an calida ſit an frigida eiuſcemodi aqua, ambiguum videtur. nam quid ſit apud antiquos ignoratur, & illi qui ſtœbẽ eſſe arbitrati ſunt decipiũtur, ſed in noſtro ſimplicium examine hac de re locuti ſumus, tamẽ quicquid ſit recentes illam calidam & ſiccam in ſecundo ordine arbitrantur. SEN. ſi ita eſſet vi ignis eliquata ſeruari deberet. BRAS. & illam ita ſeruato. SEN. & parietariæ aquam in pharmacopolijs habemus. BRAS. ad quem finem illam ſeruatis? SEN. medici ad vrinã prouocandam illam indicunt. BRAS. an id verum ſit ex Dioſcoride colliges, qui ait helxinem (hoc etenim nomine illam vocat) eſſe frigidæ, & adſtringẽtis naturæ, ſi illã ad refrigerandum ſerues (vt vires habet) vi ignis

eliquanda

A eliquanda non eſt, ſed potius ebullienda, & in ſimplici aqua, ita nimirum propriam frigiditatem ſeruabit, neq; tuo fine fruſtraberis, ſi ea ad infrigidandum vti volueris. SEN. & lactucę aquam ſeruamus. BRAS. cum hac ad infrigidandum & humectandum vtamur, decoctum tunc facito, quando à medicis lactucæ aqua indicitur. SEN. hoc non efficiam ne cum illis contendere cogar. BRAS. verum cum hanc aquam ego indixero, decoctum pro meis ęgrotis præbeto. SEN. alambico etiã diſſoluta frigida eſſe videtur, quia experientia oſtendit imbecilliorẽ nonnullis ventriculum reddidiſſe, qui illam exhauſere. BRAS. non negatur in hac aqua etiam vi ignis eliquata frigiditas aliqua, ſed tanta non eſt quanta indiget medicus vt ægrotanti applicet, qñ ęgrotantẽ ſm talem gradũ alteraturus eſt. SE.
B & malue aquã ſeruamus. BRA. alãbico diſſoluta ſeruari põt, qa caliditatẽ aliquã habet. at ipſius humiditas ab ignis calore remittit. SEN. neq; bardanę aquã prę terimus. BRAS. eſt vngula caballina. SE. nos ẽt farfarã vocamus. BRA. bechion à græcis, à latinis tuſsilago dicitur, qa tuſſi opitulatur, cũ frigida ſit herba decoctio potius faciẽda eſt, q̃ alãbico eliquãda. SE. qũo frigida ſi tuſſi opitulatur? BRAS. partes aliquas calidas habet iccirco à Gal. acredinẽ habere notatũ eſt, iccirco non magnifacio ſiue huius herbæ aqua p alambicum collecta ſumatur, ſiue per ebullitionem in dulci aqua. SEN. & capillorum veneris aquam ſeruamus. BRAS. adianthum eſt apud Dioſcoridem & Galenum capillus veneris, Galenus vero notat ĩter caliditatem & frigiditatẽ eſſe ſymmetron, iccirco vbi moderata indigemus caliditate aqua vi ignis eliquata vti poterimus, ſi

vero temperato frigore indigeremus, eſſet potius de- C
coquenda herba, habet & deſiccandi facultatem quæ in aqua vi ignis eliquata magis pollet. SEN. & maioranæ aquam ſeruamus. BRAS. Galenus dicit in caliditate eſſe tertij ordinis in ſiccitate ſecundi, iccirco igne detruſa quia ipſius caliditas augebitur, ſeruari poterit. SEN. quid ſentis de ſabinæ aqua, qua nullũ caret pharmacopoliũ? BRAS. ipſius vis calida eſt iccirco vi ignis eliquanda, quæ caliditate adhuc magis vigebit. SEN. non deeſt in meo iuæ aqua pharmacopolio. BRAS. & hæc ignis vi ab ipſa herba extrudenda eſt. nam in ſecundo ordine calefacit, in tertio iuxta Galenum deſiccat, hę vero qualitates ignis vi vehementiores redduntur. SEN. arbitror idem iudicium futurũ de apij aqua apud nos recondita. BRAS. idem prorſus. SEN. & idem erit de aqua ex eupatorio iudicium. BRAS. hoc nõ eſt D
tam certum, tamque conſtans, quoniam à Galeno notatur incidendi, extergendique facultatem habere, citra manifeſtam caliditatẽ, propterea poſſet & vi ignis eliquari, & ebulliri. SEN. quid de ſcolopendrio dicendum? BRAS. ſi de illius herbæ aqua, quæ paſsim à pharmacopolis ſcolopendria vocatur, & ab antiquis phyllitis intellexeris, cum frigida ſit herba, & adſtringens, erit potius decoquenda, q̃ ab ea vi ignis extrudenda aqua. at ſi antiquorum ſcolopendriam intellexeris, ꝙ à pharmacopolis citrach vocatur, cum ſit herba calida, caliditateq; vigeat, vi ignis eliquari poterit, atque ſeruari. SEN. & portulacæ aquam ſeruamus. BRAS. hæc nullo modo eſt igne eliquanda. nam ea qua poſſet frigiditas remitteretur. SEN. & chamęmeli aqua noſtra vaſa plena ſunt. BRAS. cum temperata ſit her-

ba

A ba, poterit vi ignis eliquata ſeruari. & ſi opus erit decoctum etiam confici. SEN. de matricariæ autem aquæ quid dicendum videtur? BRAS. cum ſit calida herba, & calor ab alambico vehementior reddatur, igne eliquatam ſeruatam eſſe cenſemus, immo & idem iudicium de ſaluiæ aqua, menthæ & hyſſopi faciendũ eſt. SEN. & has omnes ſeruamus, & vna rutæ aquam. BRAS. & hæc eſt alambico confecta ſeruanda. SEN. forte & cardi benedicti, & lupulorum aquas & aſparagi igne eliquatas ſeruare oportet. BRAS. hæ herbæ prorſus calidæ ſunt caliditateq́; vigent, quãquam in lupulis aliqua forte ſit ambiguitas, tamen calidos eſſe conſtat, propterea & hanc, & illam igne eliquatas ſeruato. SEN. de ſolani aqua quid ſentire oportet? BRAS. quid aliud quàm illam non eſſe ſeruandam, quę igne
B ſit eliquata? frigidiſsima nimirum herba eſt, & frigiditate pollet, iccirco ne vi ignis incaleſcat cum ea indigemus herba decoquenda eſt, & decocto vtendum, idem de cucurbitæ aqua cenſendum eſt, de aqua plantaginis, de endiuiæ aqua, de aqua violarum, & ſimilibus. SEN. quia omnes frigidæ ſunt. at de cuſcutæ aqua quid ſentis? BRAS. neſcio an ciros vocem an herbam hoc ꝙ cuſcuta dicitur, de qua recentiores ambigunt. SEN. ſunt veluti capillamenta, à nonnullis podagra lini vocatur, quoniam lini culmos lædit. nam lini plantas ambigit, tegit, & creſcere non permittit. BRAS. Ferrarienſes ruſtici grũgum vocant, nonnulli exiſtimant eſſe calida capillamenta, alij frigida. in vſu eſt huius plantæ aqua ad iecoris obſtructiones reſerandas, ratione huius actionis calida eſſe videbitur, tamen ſecundum ordinem excedere non ſentio, vnde poteris

& hanc ſeruare vi ignis eliquatam, quamuis & per de- C
coctionem vires proprias ſeruare poſsit. SEN. & gra-
minis aquam ſeruamus. BRAS. hanc herbam tempe-
ratam eſſe arbitror, in actiuis ſcilicet qualitatibus, ta-
men ob dulcedinem quam habet ad temperatam de-
pendere caliditatem, vel ſaltem calidas partes habere,
quãquam Galenus ĩ ſexto ſimplicium dicat, radicem
eius eſſe modice frigidam, & ſiccam, de herba vero di
cit quod primo exceſſu refrigerat, in humiditate vero
& ſiccitate moderata eſt, verum dulcedo aliquid cali-
ditatis habere teſtatur. at mulieribus quæ ipſa vti vo-
lunt ad necandos vermes in puerulis iubeo vt illam
decoquant potius, quàm vi ignis eliquatam accipiãt.
SEN. audiui alias te dicẽtem vermes haud necare, cum
tamẽ herba ſit apud omnes publicitus recepta. BRAS.
& nunc iterum audies. nam herba eſt quæ vermibus D
potius blanditur, quàm aduerſetur. nam non ſolum
non eſt amara, ſed dulcedine quadam viget, quo ſapo
re vermes delectantur, tamen vt mulieribus ſatisfa-
ciam nonnunquam cõtentus ſum vt hac herba vtan-
tur, ne tãdiu imbibitam opinionem ſtatim eruere vo
lens deridear. nam & ſi vermibus non aduerſetur, fe-
bri ſaltem aduerſari videtur, immo iubeo vt ſimul
ebulliat cum huius herbæ radice hordeum, quoniam
qui vermibus vexantur, vtplurimum febre correpti
ſunt, præſertim ſi vehementer ijs corripiantur. at de
his ſatis quæ ad hoc propoſitum minime ſpectant.
SEN. ſum ne graminis igne confectam aquam ſerua-
turus? BRAS. vt lubet, tamen mihi potius arridet vt in
aqua ebulliat. SEN. & betonicæ aquam in pharmaco-
polijs habemus. BRAS. an calida ſit, an frigida, à Gale-
no

A nõ minime explicatum eſt, tamen vires quas refert ca lidã eſſe oſtendunt, quæ nonniſi à calido medicamen to haberi poſſent: inqt enim quod incidit, & eſt ama ra, ac ſubacris, calculos rumpit ĩ renibus, pulmonem, pectus, & iecur expurgat, abſtergitque, menſes quoq; cit, & comitialibus prodeſt, cum rupta conuulſaque curat, poſtremo acidum ructantibus, & iſchiadicis po ta auxilio eſt, hi affectus non niſi à cauſa calida fieri poſſunt. arbitror vero eſſe in ſecũdo ordine calidam, quia ſenſu calidam eſſe percipitur, & in eodem fere ordine exiccare, vel in primo ſaltem intenſo. SEN. ex hac igitur herba aqua vi ignis eliquata ſeruanda erit. BRAS. iam ex te ipſo noſcere incipis, quæ nam herbæ ſint vi ignis eliquandæ, & quæ minime. SEN. vir eſſet pinguiori mineruæ præditus, qui hoc ſtatim non no-
B uiſſet cum à te dictum ſit, & vere dictum aquas ab igne in alambicum agente nonnihil caliditatis adi- piſci, iccirco cum frigidę herbæ hoc modo igne eli- quentur earum aqua frigiditatem remittit. in herbis autem calidis earum caliditas augetur. BRAS. argu- mentum ſumito quod aquæ ab ignis caliditate non- nihil recipiant, quoniam cum bibuntur ſenſus qui- dam vſtionis in ipſis ſemper ſentitur, quem vſtionis ſenſum vulgus bruſtolinum vocat, ac ſi rei vſtulatæ odorem nactæ ſint, ſi vero balneo vocato Marię aquę conficiantur, huius odoris ſpeciem vel nõ habent vel modiciſsime habent. iccirco ſi frigidæ aquæ Mariæ balneo eliquentur, minus caloris recipiunt, vnde ſi ex herbis frigidis aquas vi ignis eliquatas extrudere vo- lueris in vocato Mariæ balneo eliquentur, verumta- men in frigidis herbis decocta potius ſemper ſerua-

bo,quàm aquas vi ignis extruſas.SEN.& pimpinellæ C
aquam ſeruamus.BRAS.ea medici vtũtur ad incipien
tes hydropes,ad cachexias,& alios ſimiles affectus, tamen ignota eſt apud antiquos herba. nonnulli arbitrati ſunt eſſe Dioſcoridis Thelephium, apud Theophraſtum mentio fit bibinellę herbæ,Theodoro Gaza ita vertente,quicquid tamen ſit videtur apud antiquos ignota.vnde vel ea non vtor,vel rariſsima vtor, nonnulli putant quod lapidem in renibus ac veſica confringat.SEN.cum de ſimplici aliquo medicamento audio quòd veſicæ lapidem frangat, ſemper vires aliæ quas illi attribuunt authores,mihi ſuſpectę ſunt, quoniam huius ſentẽtię ſum, nihil prorſus eſſe quod veſicæ lapidem confringere poſsit,pręter malleum & incudem.BRAS.neque ego à tua ſententia, vel tantillum dimoueor,ſed & hi addunt pimpinellam contra D
ſtranguriam valere, & dyſuriam, & quòd vim habet vrinam prouocandi,& iecoris obſtructiones ac lienis aperiendi,nonnulli arbitrati ſunt pimpinellæ puluerem in eclegma redactum in melle,vel zuccaro in febrientibus ad duas drachmas per multum temporis inſumptum, cum quatuor vncijs aquæ pimpinellæ ęgrotum à phthiſi liberare.SEN.hoc mirificum eſſet. BRAS.immo proficuum,ſi experientia ita eſſe oſtenderet.SEN.quid putas tu?BRAS. à phthiſi non liberaturum etiam ſi mille pimpinellæ acetaria ederentur. SEN.in acetarijs plerunque pimpinellam commiſceri vidi.BRAS.tamen ex his herbis eſt quæ difficulter coquuntur.SEN.ſeruanda igitur erit aqua vi ignis eliquata. BRAS.illa inquam ex pimpinella. SEN.at ex chelidonia,quæ nam ſeruanda eſt? BRAS. conſideremus

A mus prius quid Galenus de ea ſentiat, arbitror te ſeruare chelidonij maioris aquam. SEN. illam prorſus. BRAS. de eo autem Galenus dicit eſſe tertij ordinis abſoluti iam calefacientium & exiccantium. SEN. iam ſcio aquam ex chelidonio igne eliquatam potius eſſe ſeruandam, quàm decoctum faciendum: ſed & idem iudicium in abſinthij aqua faciendum eſt, & in aqua meliſſæ, cum ſint calidæ harum aquarum herbæ. BRA. ex te ipſo iam negociari potes. SEN. tamen mihi ſumme placet, vt omnes quas in pharmacopolijs ſeruamus aquas contemplemur, aut illas ſaltem nominemus. BRAS. vt lubet. SEN. neſcio quid faciendum ſit de bugloſſæ & boraginis aquis. BRAS. ſi herba quæ vulgo bugloſſa vocatur cyrſion ſit apud antiquos, eſt calida herba, & borago, quam Dioſcorides ac Gale-
B nus bugloſſum vocant calida eſt, & humida, caliditatis ratione igne eliquari deberet, humiditas vero vt decoquatur expetit, quoniam humiditas per decoctionem facilius ſeruatur, immò & aqua in qua decoquitur ad illam nonnihil addit. at cum hæ aquæ ad hilaritatem inſumantur, & potius tẽperatę ſint quàm in hac vel in illa qualitate multum excedant, iccirco per Mariæ vocatum balneum eliquatæ potius ſeruandæ. nam ita gratiores erunt, neque in hoc conficiendi modo humiditas multum amittitur. SEN. quid dicendum eſt de verbenæ aqua? BRAS. quid? quòd alambico educta ſeruanda ſit. nam vt Galenus dicit vim habet hactenus deſiccandi, vt vulnera conglutinet. an vero calida ſit an frigida minime exprimit. nos in frigiditatem ĩclinare putamus, ſiue de recta loquamur, ſiue de ſupina verbenaca, de recta Dioſcorides dicit

ignes

ignes ſacros cohibere, & exedentia compeſcere, hæc C
vero ſunt rei frigidæ munia. non autem calidæ. ſupinam autem contra tertianas præbet. at quicquid ſit, illam quæ in Mariæ balneo eliquata eſt, ſeruato. SEN. & fumi terræ aquam ſeruamus. BRAS. herbam calidam eſſe ipſius vires oſtendũt, quę obſtructiones aperit, vrinam prouocat, & ventriculum roborat, idemq; ſapor oſtendit, qui acris eſt, & amarus, licet Galenus addat & aliquid habere acerbitatis. SEN. ex his ergo inferendum eſt, aquam vi ignis eliquatam ſeruari debere. at de acetoſæ aqua quid dices? BRAS. nihil aliud quàm eſſe per decoctionem faciendam cum ſit frigida herba. SEN. ſi frigidam eſſe nouiſſem, neque iſtud ignoraſſem, eius ſcilicet aquam per decoctionem eſſe faciendam, verum & cichorij aqua eodem modo erit paranda. BRAS. de hoc ambigendum non eſt, cum fri D
gidæ ſit temperiei. SEN. eſt etiam ſiccæ. BRAS. ita Galenus ait, & has vtraſque habet in ſecundo exceſſu qualitates; notáque domeſticam eſſe ſylueſtri magis frigidam, notat inſuper multæ humiditatis admixtionem ſiccitatem extinguere. vnde per decoctionem potius erit facienda, ſi hac humiditate vtamur. ſi autem ſiccitate vti voluerimus, per alambicum facta potius erit ſeruanda. SEN. & iridis aquam in pharmacopolijs ſeruamus. BRAS. & hæc vi ignis eliquanda eſt, quoniam caliditas in ipſa exigitur & ſiccitas. SEN. in alchachengi aqua quid facturus ſim, ignoro. BRAS. cum hac aqua ad aperiendum, & vrinam prouocandam vtamur, calidam eſſe cõſtat. SEN. reliquum non ignoro. BRAS. quid ſcilicet? SEN. eſſe vi ignis eliquandam, ſed & corticum fabarum aquam ſeruamus.

BRAS.

A BRAS. vrinæ ardorem mitigat, quia frigida eſt, & cortices illi frigidi ſunt & humidi. SEN. hoc oſtēdit aquā eſſe per decoctionem faciendam. BRAS. verum eſſet ſi virides cortices per hyemem ſeruari poſſent. at cum ſeruari non poſsint, aqua balneo Mariç ex his corticibus in æſtate fiat. SEN. immo vtuntur etiam ad mitigandam vrinam ſi acris eſt, cicerum præsbiterorum aqua. BRAS. ſi hçc herba ſaliunca ſit calida potius eſt, quàm frigida, & vrinam prouocat, iccirco potius ſeruanda eſt alambico confecta. SEN. & lauādulç aquam ſeruamus, quam igne eliquari oportere regulæ à te enarratæ oſtendunt. BRAS. ſi ſpicæ genus ſit, vel non ſit tecum facio. nam calida herba eſt, atque ſicca, & his viget qualitatibus ſicuti & roris marini aqua vi ignis eliquata ſeruanda eſt, cum & ipſa caliditate ac

B ſiccitate polleat. SEN. & citrangulorum aquam ad epithemata pro roborando corde ſeruamus. BRA. & hæc quoque calida eſt, & Mariæ balneo conficienda. SEN. quid de Eufragiæ aqua dicendum videtur? BRAS. nondum reperij apud antiquos euphragiam, cum tamen herba ſit oculis vtiliſsima, & quæ illos abſtergit, ac viſum acuit. SEN. ignoras igitur qua qualitate ſit prædita? BRAS. immo non ignoro, quia calida herba eſt in ſecundo ordine, & in eodem etiam exceſſu ſicca, abſtergitque ac emundat, & viſum puriorem redit, oculorumque humiditates reſoluit. SEN. ergo ſeruanda eſt vi ignis eliquata. BRAS. ita ſeruanda prorſus, reliquas proſequaris aquas. SEN. nullas alias ſeruamus. BRAS. in officinis igitur aquam vocatam Nampham non habetis. SEN. neque habemus, neque ſeruamus,

at

at illam myropolæ ſeruant. BRAS. ſi quiſpiam medicus pro epithemate illam ĩdiceret, quid à te agerctur? C
SEN. ad myropolas ſtatim mitterem, quorum in foro copia eſt, & illam ad quantitatem quæ tunc ſufficeret emerem. BRAS. & profecto eiuſcemodi aqua non eſt diu ſeruanda, cum eius odor euaneſcat, ſi nullas alias in pharmacopolijs ſeruatis aquas, ab re non erit ad prandium accedere, reliqua quę ad hoc negocium attinent cum tempus dabitur oportunum tractaturi, interim vero ſcito frigidas aquas vi ignis eliquatas in vſum venire poſſe, cum tanta non indigemus frigiditate quanta eſt herbæ cuius eſt aqua, frigiditas. SEN. neque hoc prætereundum erat. D

ANTONII MVSÆ BRASSAVOLI MEDICI FERRARIENSIS

Examen omnium ſuffuf et puluerum quæ apud Ferrarienſes pharmacopolas in vſu ſunt.

BRASSAVOLVS. SENEX.

BRAS. illa ne ſeruatis quæ à Meſue ſufſuf noĩantur? SEN. neq; ſcio quid ſufſuf nomen ſignificet, immo ſi quiſpiam canem lapide percuteret ac diceret inter iaciendum ſuffuf, nõ dubito quod tantum à loco in quo eſt diſcederet, quantum pedes illum ferre poſſent. BRAS.
B immo & ſi prolata dictione caro vel panis percutiatur idem efficiet. SEN. neq; in illo morabitur loco ſi panibus & oſſibus impetatur. at quid ſignificat nomẽ hoc ſuffuf? BRAS. eſt arabum nomen quod puluerem odoratum ſignificat, antiqui nõnullis vtebantur odoratis pulueribus ad membra intrinſecus & extrinſecus roboranda, & ad flatus ac alia ſimilia arcẽda. ſemper autem erant odorata, propterea dici poteſt quod de odoratis pulueribus hic loquemur. SEN. nos in pharmacopolijs diuerſas puluerum cõpoſitiones ſeruamus, ſed multæ non ſunt odoratę. BRAS. mihi animo eſt vt omnes illos pulueres contemplemur. SEN. nihil ad rem faciunt, quia odorati non ſunt, & prætcrea alias ingrediuntur compoſitiones quibus deinde vtimur compoſitis. at ſi ſuffuf puluerem ſignificat, de his pulueribus agemus, & idem erunt quod ſuffuf.

BRAS.

BRAS. tamen ſuffuf & puluis differre videntur. SEN. quo nam modo? BRAS. quia puluis nomē eſt generale ad quodcunq; pulueris genus, & vnumquodque ſimplex medicamentum ſiue craſſe, ſiue tenuiter in puluerem redactum, puluis dici pōt, & cinis, ac terra ipſa minutiſsime trita puluis dicitur. at ſuffuf eſt puluis tenuiſsimus atq; odoratus. SEN. pulueres igitur omnes quos in pharmacopolijs ſeruamus ſum adducturus? BRAS. illos omnes, vt contemplemur nunquid ipſorū aliquis ſuffuf ſit. nam ſuffuf puluerē ſignificat ex plurium ſimplicium pulueribus confectum, atq; odoratum, hos igitur tuos pulueres in medium adducito. SEN. en puluerem quendam ſeruamus ex quo fit ſtomachica nocrea. BRAS. quis nam eſt? SEN. hic qui ſequitur. C

℞. Cinnamomi D
Gingiberis
Singulorum vnc.j.
Macis
Nucis moſchatæ
Gariophyllorum
Singulorum drach.j.

Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus. hunc ſeruamus puluerem ad trazeam ſtomachicam conficiēdam. BRAS. eſt odoratus puluis & talis qui ventriculum roborat, flatus diſſoluit, coctionē procurat, obſtructiones aperit, & reliqua agit, quæ aromatum calida facere conſueuerunt. at de illo nihil in præſentiarum dicendum videtur, quoniam agemus cū de trazea ipſa verba faciemus. SEN. ſeruamus etiam & diagalangæ ſpecies. BRAS. quæ nam ſunt? SEN. hæ quæ ſequuntur.

℞.

A ℞. Galangæ vnc.j.ſ.
Gingiberis drach. vj.
Glycyrhizæ drach. ij.
Piperis drach. iij.
Hyſſopi ſiccæ
Gariophyllorum
Cardamomi maioris
Cinnamomi
Nucis moſchatæ
Singulorum drach.j.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus. BRAS. & eiuſcemodi puluis ſuffuf vocari poteſt, cũ odoratus ſit, de quo agemus quando de diagalanga ſermonẽ habebimus, diſſoluit & ipſe flatus, ventriculum roborat, & frigida membra calefacit. SEN. cum de hoc puluere alibi etiã
B tractaturus ſis, ſenæ puluerem in medium afferã, qui ad catapotia continenda ſeruatur, ad electuaria inſuper, & quandoque ex iure in potu ſumitur, vel ex aliquo liquore. BRAS. puluerem hunc adducito. SEN. illum audito.
℞. Foliorum ſenæ
Tartari albi
Singulorum vnc. ij.
Gariophyllorum
Cinnamomi
Galangæ
Amidis
Singulorum drach. ij.
Diagridij drach. iij.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus. BRAS. de hoc puluere ĩ libello ĩ quo de catharticis agimus medicamentis

quæ pilularum formam non ſeruant, locuti ſumus. C
SEN. memoria habeo propterea pulueres hieræ ſimplicis Galeni ĩ medium adducam. BRAS. quales nam? SEN. hos.

℞. Cinnamomi
Maſtiches
Aſſari
Croci
Xylobalſami
Spicæ nardi
Singulorum drach. vj.
Aloes optimi drach. c.

Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus. BRAS. de hoc puluere vbertim locuti ſumus in noſtro pilularum examine. SEN. de ſpeciebus ergo hieræ picræ Galeni verba faciamus. BRAS. illas referto. SEN. hæ ſunt. D

℞. Cinnamomi
Croci
Spicæ nardi
Schoeni
Aſſari
Caſsiæ ligneæ
Xylobalſami
Carpobalſami
Violarum
Abſinthij
Epithymi
Agarici albi
Roſ. rub.
Turbith electi
Colocynthidis

Maſtiches

A Maſtiches
Singulorum vnc.j.
Aloes ad pondus omnium.

BRAS.& de hac hiera in prędicto loco verba fecimus, & vna oſtendimus non eſſe Galeni, neq; illam vnquã ſomniaſſe Galenum.SEN.de aromatico igitur roſato Gabrielis agamus, cuius ſpecies.i.pulueres in pharmacopolijs ſeruamus.ita vero conficitur.

℞. Roſ.rub.drach. x.
Glycyrhizæ raſæ drach.iij.ſcrup. ij.
Ligni aloes
Sandalorum citrinorum
Singulorum drach.ij.
Cinnamomi electi drach.iij. ſcrup.j.
Macis
B Gariophyllorum
Singulorum drach.j.ſcrup.ij.
Gummi arabici
Tragacanthi
Singulorum ſcrup.v.gra.viij.
Nucis moſchatæ
Cardamomi maioris
Galangæ
Singulorum ſcrup.ij.
Spicæ nardi ſcrup.j.gra. vij.
Muſci gra. xiiij.
Ambracani ſcrup.j.gra. vij.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS.abſurdum videretur nos medicamentis locum pręoccupare velle:de hoc enĩ agemus quando de aromatico roſato verba facturi erimus.SEN. de ſpeciebus

igit̃, ideſt pulueribus confectionis Eleſcoph agamus, C
quæ ex his conficiuntur.

℞. Scamonij
Turbith albi
Singulorum drach. ij.
Gariophyllorum
Cinnamomi
Gingiberis
Myrobalanorum emblicorum
Nucis moſchatæ
Polypodij
Singulorum drach. ij. ſ.
Zuccari albi drach. vj.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS. de hoc locuti ſumus in medicamentorum exa-
mine quæ pilulæ non ſunt, & catharticam vim ha- D
bent. SEN. fruſtra igitur hæc refero. BRAS. non fruſtra
quia in memoriã ſaltem illa reuocas, quæ niſi ſæpius
pertractentur, obliuioni traduntur. SEN. puluerem
igitur audito quem ad necandos vermes ſeruamus.

℞. Cinnamomi electi drach. ij.
Gingiberis
Cornucerui vſti
Spodij
Peoniæ
Corallorum rubrorum
Lupinorum
Dictamni
Coriandrorum præparatorum
Singulorum drach. j.
Seminum caulium

Centonici

A Centonici
Sementinæ
Singulorum vnc. j.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS. & de hoc etiã puluere locuturi ſumus, cum de electuarijs & vocatis confectionibus agemus. SEN. & ꝓ diacymino cõficiendo puluerẽ ſeruamus q̃ talis eſt.

℞. Cymini præparati drach. vj.
Cinnamomi
Gariophyllorum
Singulorum drach. iij.
Gingiberis vnc. ſ. ſcrup. ſ.
Galangæ drach. j. ſ.
Piperis
Satureiæ
B Calamenthe
Singulorum drach. ij.
Piperis longi drach. ſ.
Spicæ nardi
Nucis moſchatæ
Singulorum ſcrup. ij.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS. & de hoc in prædicto agemus loco. SEN. puluerem igitur diarhodon abbatis contemplemur, qui hoc modo conficitur.

℞. Sandalorum alborum
Sandalorum rubrorum
Singulorum drach. ij. ſ.
Tragacanthi
Gummi arabici Spodij
Singulorum ſcrup. ij.

Aſſari
Spicæ
Maſtiches
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris
Croci
Ligni aloes
Gariophyllorum
Galliæ moſchatæ
Seminum aniſorum
Seminum fœniculorum
Cinnamomi
Seminum baſilici
Berberis
Seminum ſcariolæ
Seminum portulacæ
Maluæ
Lactucæ
Papaueris albi
Cydoniorum
Citruli
Melonis
Cucumeris
Cucurbitæ
Singulorum ſcrup.j.
Oſſis de corde cerui
Margaritarum
Singulorum ſcrup.ſ.
Zuccari candi
Roſarum rub.
Singulorum vnc.j.ſ.

Succi

A Succi glycyrhizæ
Rhabarbari electi
Singulorum ſcrup. j.
Camphoræ gra. vij.
Muſci gra. iij. ſ.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS. neq; de hoc puluere vel tantillum verba factu-ri ſumus, quoniam in libello de electuarijs, de eo vt cõuenit, verba faciemus. SEN. abſtinere non poſſum, quin puluerem illum referã, ex quo diamuſcum dul-ce conficimus. eſt vero hic.

℞. Croci
Doronici
Zedoariæ
B Ligni aloes
Macis
Singulorum drach. ij.
Albarum margaritarum
Setæ crudæ aduſtæ
Carabe
Corallorum rubrorum
Galliæ moſchatæ
Meliſſæ
Singulorum drach. ij. ſ.
Been albi
Been rubri
Folij
Serici
Gariophyllorum
Singulorum drach. j.

Gingiberis
Cubebarum
Piperis longi
Singulorum drach.j.ſ.
Muſci ſcrup. ij.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS.& de hoc etiam puluere tunc agemus cum de diamoſco dulci in electuarijs ptractabimus. SEN. ſeruamus & diambræ pulueres, qui ſunt.

℞. Cinnamomi
Doronici
Gariophyllorum
Macis
Nucis moſchatæ
Folij
Galangę
Singulorum drach.iij.
Spicæ
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris
Sandalorum citrinorum
Ligni aloes
Piperis longi
Singulorum drach. ij.
Ambracani drach.j.ſ.
Muſci drach. ſ.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS.neq; hic puluis in preſentiarum conſiderandus eſt, ſed ſuo loco de illo pertractare ſatis erit. tunc vero pertractabitur cum de electuarijs verba faciemus. SEN. temperare non poſſum quin pulueres diatrion

pipereon

A pipereon in medium afferam, etiam ſi illos minime contemplaremus. hic vero eſt ille puluis.

℞. Piperis albi
Piperis nigri
Piperis longi
Singulorum drach.ij. ß.
Gingiberis
Thymi
Haſce
Aniſorum
Singulorum drach.j.
Spicæ
Amomi
Singulorum ſcrup.j. gra.x.
Caſsiæ
B Seminum apij
Sileris montani
Aſſari
Enulæ ſiccæ
Singulorum gra. xv.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS. de diatrion pipereon ſuo agemus loco, propterea ne ipſius tractationem præoccupemus: tunc enim de illo agemus, quando in aliorum ordine erit pertractandum. mirum vero eſt quod pulueres in pharmacopolijs non ſeruetis, qui deſeruiant ſolum vt pulueres, & cõpoſitiones alias non ingrediantur. SEN. conſtrictuum puluerem ad hunc vſum ſeruamus. BRAS. cuius authoris eſt? SEN. eſt puluis (vt vocant) magiſtralis, qui certum non habet authorẽ, ſed ita in vſum receptus eſt. BRAS. pulueris compoſitiones referto.

SEN. hæc eſt quæ ſequitur. C

℞. Boli armeni
Terræ ſigillatæ
Nucum cypariſsi
Seminum portulacæ
Myrtillorum
Acaciæ
Singulorum vnc. ſ.
Seminum plantaginis
Gypſi
Singulorum vnc. ij.
Thuris albi
Sanguinis draconis
Singulorum drach. ij.
Maſtiches
Tragacanthi D
Gummi arabici
Conſolidæ maioris
Singulorum drach. ſ.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS. cum medici conſtrictiuum puluerem indicunt tu hunc præbes? SEN. hunc ſemper præbeo, niſi medicus quiſpiam particulariter puluerem alium indixerit. BRA. ſunt & alij Ferrariæ pharmacopolæ, qui hũc puluerem conficiunt, ſed plura habent in compoſitione ſimplicia, quàm tu adduxeris. SEN. quæ nam? BRAS. leporis pilos, chartam vſtam, & furni fuliginẽ. SEN. compoſitionem quàm alij parant integram adducito. nã memini me illã qñq; vidiſſe, in quo aũt loco, mente non teneo. BRAS. hęc eſt quam refero compoſitio, à tua etiam in ponderibus differens.

A ℞. Boli armeni
Terræ ſigillatæ
Seminum portulacæ
Myrtillorum
Acaciæ
Pilorum leporis vſtorum
Seminum plantaginis
Chartæ vſtæ
Singulorum vnc. j.
Fuliginis furni
Gypſi
Singulorum vnc.iiij.
Sanguinis draconis
Thuris
Aloes
B Singulorum drach.ij.
Maſtiches
Tragacanthi
Gummi arabici
Conſolidæ maioris.
Singulorum drach.j.
Miſce & in puluerem redigantur.

SEN. percipio iã in hoc puluere, plura eſſe ſimplicia, q̃ in meo. at meo haud pauci vſi ſunt, & valde profuit. BRAS. in hoc puluere conficiendo nonnulli dicunt craſſo modo terenda eſſe ſimplicia, quod abſurdum iudicare oportet. nam non ſolum ſunt tenuiſsime cõterenda, ſed etiam per cribrum ex pergameno eliquanda. SEN. ſumitur ne per os hic puluis? BRAS. ſumi nihil prohiberet. at eius frequentiſsimus eſt p̱ extrinſeca vſus, quando ſanguis ſiſtendus eſt: tunc enim

oui

oui albumen ſumunt ac concutiunt, poſtea huic pulueri miſcent, & ſtuppa, vel linteis, vel penicillis recipiũt, & ſupra locum è quo emanat ſanguis imponũt. nonnulli oui albumine & plantaginis ſucco ad puluerem ipſum diſſoluendum vtuntur. SEN. idẽ eſt & pulueris quem ſeruo vſus. BRAS. idem prorſus eſt, ſed is quem adduxi magis adſtringit. SEN. omnes igitur aut meum ſeruant puluerem aut eum quem adduxiſti? BRAS. minime omnium. nam multi alio vtuntur conſtrictiuo puluere, & alium ſeruant. SEN. quem nam? BRAS. hunc qui ſequitur. C

℞. Boli armeni lib. j.
Myrtillorum vnc. vj.
Sanguinis draconis vnc. iij.
Maſtiches
Thuris D
Singulorum vnc. j.
Roſ. rub.
Balauſtiarum
Singulorum vnc. ij.
Miſce & fiat puluis ſubtilisſimus.

SEN. puluis quem ſeruo eſt longe vehementior iſto. BRAS. inficias minime eo, & ille quem ſuperius adduxi eſt tuo vehementior. SEN. extant ne alij, qui alium ſeruent? BRAS. immo apud aliquos pharmacopolas hunc ſeruari vidi.

℞. Maſtiches
Thuris
Nucum cypariſsi
Antimonij
Corticum granatorum

Balauſtiarum

A Balauſtiarum
Copularum glandium
Singulorum drach. ij.
Miſce & fiat puluis ſubtilisſimus.

SEN. & ego quoq; hunc puluerem ſeruo, ſed cum alicui inteſtinum exit, illum tãtum præbeo. BRA. in hoc caſu ob id conuenit quia adſtringit, verum alij pharmacopolæ pro conſtrictiuo puluere hunc adhibent cum ſimpliciter cõſtrictiuus puluis indicitur, & prorſus conſtrictiuus eſt, nõ tamen aliorum comparatione. nam vehementius adſtringunt ſupraſcripti, & hic quem pro inteſtini recti exitu ſeruas, non tm̃ adſtringit, ſed etiam membra roborat, ſupra quæ ponitur. SEN. ſunt ne antiqui de aliquo cõſtrictiuo puluere locuti? BRAS. ſunt prorſus. nam Galenus in quinto methodi medendi libro puluerẽ quędam deſcribit, quo in omni ſanguinis profluuio ad aſtringẽdum vtitur. SEN. opto ſummopere hunc Galeni puluerem addiſcere. BRAS. id ſtatim efficies. nam ſuum puluerem ita Galenus conficit.

℞. Thuris partem vnam
Aloes partus vnius ſemiſſem
Miſce & fiat puluis ſubtilisſimus.

SEN. quomodo hoc puluere vſus eſt Galenus? BRAS. illum cum oui albumine ad mellis craſſitudinem ſubigit, poſtea pilo leporis molliſsimo excipit, & loco ſupraponit. vnde ſanguis emanat. SEN. nonnullos vidi qui medicamentum pilis non excipiunt, ſed pilos potius minutim incidunt, & medicamento miſcent. BRAS. hoc nõ magnifacio. nam tot poſſent inciſi pili accipi, quòd illis etiam medicamentum exciperetur.

Actius

Aetius vero eodem vtitur medicamento,& pilis non excipit,ſed lana,locoq; imponit.SEN.alios etiam vidi qui goſopion accipiebant.BRAS. nõnulli etiam ſunt, qui ſequenti vtuntur conſtrictiuo puluere. C

℞. Thuris
Aloes
Pilorum leporis vſtorum
Boli armeni
Sanguinis draconis
Terræ ſigillatæ
Maſtiches
Singulorum drach. j.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

SEN. qui nam eſt ipſius vſus modus?BRAS. is qui ſuperius in alijs pulueribus dictus eſt, plantaginis ſucco miſcetur,& oui albumine,ſtuppaque excipitur. SEN. D ego nunq̃ vidi te conſtantem cum pulueres cõſtrictiuos indicis,ſed modo vno,modo alio vteris puluere. BRAS.ita fieri neceſſarium eſt, cum diuerſæ etiam ſint intentiones,ad quas ego vtor,& modo hunc adſtringẽtem puluerem,modo illum vt affectui quem curo, conuenit,mihi parandum iubeo, & nunc duo, nunc tria,nũc plura miſceo ſimplicia,vt plus,& minus,adſtringere animo eſt,& vt ſimul membra ipſa roborare intendo.SEN.quo modo adſtringẽtia per magis & minus differunt?BRAS.ſi omnia in ordinem quæ adſtringunt tibi referre voluerim,& ſecundũ vires proprias,ſecundũ magis & minus diſtinguere,nimis amplum eſſet negotium.at paucula quędam per hũc ordinem tanq̃ omnium ſpecimen adducam, de quibus Galenus mentionem facit, in ſexto de compoſitione

medicamentorum

A medicamentorum ſecũdum locos capite tertio. SEN. hæc haud oſcitanter expecto,& ore aperto à te deprehendere incipio. BRAS. hæc moderate adſtringunt, roſæ,roſarum flos, palmulæ, phænicobalani, pampini vitis,rubus,rubus caninus,aſpalatum,cyperum,cycinum,ſiliquæ mori,mori radices,hypociſthis,mala auſtera,pira acerba,ſorba,rheon,aloe, iunci rotũdi odorati flos,radix nardi indicæ,radix nardi communis. SEN. quæ poſt hæc vehementius adſtringunt? BRA. his fortiora ſunt,neq; manifeſtam habẽt aſperitudinem, fructus ſpicæ Ægyptiæ,rheon,diphryges,rhus obſoniorum,balauſtium,cycini, malicorium,galla, galla omphacitis,baccæ myrthi, cotonea acerba, virgulta tenera ilicis,arbuti,ſmilacis,phagi glãdes, corna,meſpila,fructus memœcilli. eximie vero adſtringentia B ſunt,omnia aluminis genera,ſed ſciſſum eſt tenuiorũ partium,ideo vtilius, atramentum ſutorium, tamen aliquid habet caliditatis. SEN. acaciæ nullam mentionem feciſti. BRAS. ſub Ægyptia ſpina continetur. SEN. neq; de bolo armeno,aut terra ſigillata verba habuiſti. BRAS. inter mediocriter adſtringentia numeranda ſunt. at hic locus non eſt de adſtringẽtibus omnibus pertractandi, tibi autem in præſentiarum ſatis ſit,vt hæc ex Galeno ſumpta pro exemplo poſuerim, vt tu ipſe alia ex his inuenire queas. SEN. cuperem vt tu conſtrictiuum quendam puluerem conficeres qui vehementiſſimus eſſet. BRAS. hic eſt vehemẽtiſſimus adſtrictorius puluis.

℞. Aſpalati
Muſci
Helenij

Myrrhæ C
Thuris
Thuris corticis
Maſtiches
Nucum cypariſsi
Myrices
Cyperi
Hypociſtidis
Litij
Acaciæ
Rhu obſoniorum
Nucleorum pineorum
Balauſtiarum
Malicorij
Buccinorum
Eboris D
Cornu cerui
Seminum plantaginis
Seminum hederæ
Aloes
Sarcocollæ
Symphyti
Mororum rubrorum exiccatorum
Pſylij
Myrtillorum
Plumbi cremati
Aluminis liquidi
Pumicis
Gypſi
Corallorum alborum
Lapidis hæmatitis

A Gallæ omphancitidis
Cornum fructus
Maceris
Maſtiches
Conſolidæ maioris
Singulorum drach. iij.
Lapidis armeni
Boli armeni
Terræ ſigillatæ
Squamæ ferri
Aluminis ſciſsilis
Atramenti ſutorij
Singulorum drach. ij.

Miſce & fiat puluis ſubtilisſimus. cuius vſus erit ad omnia adſtringenda, quæ adſtrictione indigent. SEN. B arbitror tuum hũc puluerem omnia complecti, quæ adſtrictoriam vim habere ſcripta ſunt. BRAS. multo plura ſunt adſtringẽtia q̃ illa quę compoſitionem ingrediuntur, tamen multa ſunt, & talia quæ nunquam te decipient, ſi puluere iſto vtaris, qui & per os inſumi poteſt, & extrinſecus adhiberi, & per clyſteres inijci, vt adſtrictione indigemus & ratione loci in quo fieri debet. SEN. poſſet tamẽ & ex paucioribus fieri adſtringentibus ſimplicibus. BRAS. poſſet profecto, & ego qñq; duo aut tria indico, vt illis opus habeo. at in pręſentiarum reliquos pulueres quos ſeruas, adducito.

S E N E X.

Et capitalem temperatum puluerem ſeruamus. BRAS. nonne & frigidum ſeruatis atque calidum? SEN. minime omnium. BRAS. ergo cum capitalis puluis indicitur, ſiue calidus dicatur, ſiue frigidus, ſiue temperatus,

peratus,hunc ſemper adhibetis, quem temperatum vocaſti? SEN. hũc ſemper adhibemus, & ita præceptor meus faciebat,& ego ad hanc vſq; ætatem ſemper feci,ſi alium me facturum edocebis, illum deinceps cõficiam,ac ſeruabo. BRAS. neceſſarium erit pulueres iſtos ſecundũ has tres intentiones diſtinguere,& vnũquemque ſeorſum paratum ſeruare ne talis deinceps error contingat,qualem ad hoc vſq; tempus ſemper commiſiſti.nunc vero tuum illum referto capitalem puluerẽ,quem ſeruas tpatum. SEN. hic eſt quẽ refero. C

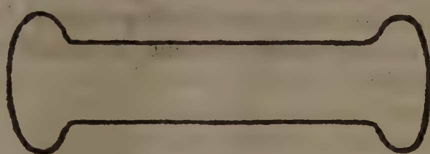
℞. Sandaracæ
Roſ.rub.
Nucum cypariſsi
Myrtillorum
Corticum thuris
Maſtiches D
Gariophyllorum
Singulorum vnc.ſ.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS. gariophylla, contra reliqua ſimplicia ſola pugnant,tamen ad temperiem quodammodo accedũt. at ne putes vnumqueq; tuo modo conficere,cũ nonnulli ſint qui capitalẽ puluerem hoc mõ cõponant.

℞. Florum chamemeli
Florum ſtœcadis
Florum meliloti
Singulorum Man.ſ.
Maſtiches
Macis
Cubebarum
Nucis moſchatæ

A Corticum citri
Roſ.rub.
Singulorum drach.j.
Corallorum rubrorum ſcrup.ij.
Salis vſti ſcrup. iiij.

Conterantur hęc & in puluerem redigantur, ac ſupra coronalem cōmiſſuram extendatur. SEN. præceptor meus hac compoſitione vtebatur ad ſacculum conficiendum ſupra caput imponendū. BRAS. nihil īpedit ſacculum fieri & hoc puluere impleri, ac ſupra caput poni. SEN. quæ nam debet eſſe ſacculi forma ſupra caput imponendi? BRAS. ſi vna & lambdæ commiſſura roboratione indigeat, hæc eſt ſacculi forma

B

qui his pulueribus implendus eſt, & capiti ſupraponendus. nota vero nōnullos ſub alijs ponderibus hūc puluerem ſeruare. SEN. quo nam modo? BRAS. iſto qui ſequitur.

℞. Florum chamęmeli
Florum ſtœcadis
Maioranæ
Singulorum Man. 5.
Macis
Maſtiches
Singulorum drach.j.
Corallorum rubrorum ſcrup. j.

Cubebarum C
Nucis moſchatæ
Corticum citri
Roſarum
Singulorum drach.j.
Salis vſti ſcrup. iiij.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

SEN. pauca eſt in hoc, & in ſuperiori differẽtia. BRAS. paucisſima omnino, quoniam præcedens deſcriptio recipit corallorum rubrorum ſcrup.ij. hæc vero recipit corallorum rubrorum ſcrup.j. in reliquis conueniunt. SEN. vidi ego pharmacopolas qui ſequentem ſeruabant puluerem, & nunc ſeruant, & pro capitali omnibus vendunt. BRAS. nondũ vidi qui nam puluis ſequatur. SEN. neq; videbis, ſed audies. ita.n. cõficiũt.

℞. Sarcocollæ D
Thuris
Iridis
Sanguinis draconis
Myrrhæ
Ariſtolochiæ longæ
Farinæ hordei
Aloes
Singulorum partes æquales.
Miſce & fiat puluis ſubtilisſimus.

BRAS. eſt Auicennæ puluis, ſed qui nõ ponitur ſupra caput, ad roborandum, niſi vlcus in capite adfuerit. nam de hoc puluere Auicenna agit, vbi de cranei fractura verba facit, quoniam poſt ulceris concoctionẽ ac emendationem eo vtitur, vt caro ſub detecto oſſe generetur. SEN. quos pulueres ad hoc propoſitum iuberes

A beres tu ſeruaturos eſſe? BRAS. optarem vt hunc temperatum ſeruares, & cum temperatum puluerem capitalem indixero, hunc præberes.

℞. Roſ. rub.
Balauſtiarum
Maſtiches
Singulorum drach. ij.
Macis
Thuris
Myrtillorum
Singulorum drach. j.
Nucum cypariſsi
Stœcadis
Singulorum drach. j. ſ.
Miſce & fiat puluis tenuiſsimus.

B SEN. multa calida puluerē hunc ingrediuntur. BRAS. ſi frigida calidis comparabis, totam compoſitionem ad temperiem accedere percipies, cum vero capitalē puluerē frigidū indixero, hunc qui ſequitur præbeto.

℞. Boli armeni
Roſ. rub.
Myrtillorum
Maſtiches
Balauſtiarum
Corallorum rubrorum
Gummi arabici
Terræ ſigillatæ
Singulorum drach. ij.
Miſce & fiat puluis tenuiſsimus.

SEN. non videtur multum frigidus hic puluis. BRAS. nec caput vehementer infrigidādum eſt, in quo. ſ. fri-

gidiſsimum continetur membrum, adde non debere C
eſſe valde frigidum, quia frigidi natura eſt obſtruere. SEN. tamen in phrenitide maxime infrigidamus ex oxyrhodino, & non fit obſtructio. BRAS. in oxyrhodino acetũ adeſt quod penetrat ac incidit. iccirco non obſtruit, immo non conueniret ſi obſtrueret, nunc calidum capitalem puluerem audito:

℞. Nucis moſchatæ
Macis
Corticum citrorum
Stœcadis
Maioranæ
Hyſſopi
Acori
Cubebarum
Iridis illiricæ D
Coſti
Menthæ
Singulorum drach. j.
Gariophyllorum
Cinnamomi
Singulorum drach. ij.
Euphorbij ſcrup. j.

Miſce & fiat puluis tenuiſsimus. quo etiam ſacculus fieri poterit, & cõmiſſuris ſupraponi. at ſi puluerem abſq; ſacculo cõmiſſuris applicare volueris, in frigido puluere commiſſuras myrtino oleo vel roſaceo prius delinias, poſtea frigidum puluerẽ ſupraſpargito, pro tẽperato puluere oleo roſaceo vel chamomelino cõmiſſuras delinito. cum vero calidus puluis applicandus erit, nardino oleo cõmiſſuræ delinendæ ſunt, vel

A oleo de nuce myriſtica, quia oleorũ vires pulnerum viribus ſimiles eſſe debent, qui cõmiſſuris ſupraponuntur. SEN. deinceps in tui gratiam hæc tria pulnerum genera parata ſeruabo, vt cum indixeris, diſtincte præbere poſſim. BRAS. alia iam proſequaris pulnerum genera.

SENEX.

Seruamus & pulnerem ſanctũ nũcupatum. BRAS. & ſi de hoc puluere in catharticis locuti ſimus medicamentis, tamen ab re non erit compoſitionem ſaltẽ referre. examen vero ſi quiſpiam ſcire voluerit, ad libellum de catharticis recurrat, in quo omnia ſunt aperta. SEN. ipſum igitur pulnerem adducam. BRAS. id facito. SEN. en adduco.

℞. Folliculorum ſenæ vnc. j. ſ.
B Tartari albi drach. ij.
Gingiberis drach. ſ.
Miſce & fiat puluis

BRAS. alij hunc pulnerem ex elaterio conficiunt, ac reliquis ſupradictis, tamen de hac re in præſentiarum nos minime loquemur, ſed te potius ad alia referenda excitabimus.

SENEX.

Seruamus & ſenæ pulnerem. BRAS. tamen & ille quem ſanctum nominaſti ſenę puluis eſt. at de illo etiam in libello de medicamentis catharticis, quæ pilulæ non ſunt verba fecimus, vnde te pulnerem referre ſatis erit. SEN. ſenæ puluis hic eſt.

℞. Foliorum ſenæ
Tartari albi
Singulorum vnc. ii.

Gariophyllorum C
Cinnamomi
Galangæ
Amidis
Singulorum drach. ii.
Diagridii drach. iiii.
Miſce & fiat puluis.

BRAS. de hoc puluere illa ĩ memoriam reducito, quæ in libello de catharticis medicamentis quæ nõ ſunt in pilularũ forma ſcripta reliquimus. SEN. alios ergo referam quos ſeruamus pulueres. BRAS. iam referto.

SENEX.

Inter illos quos ſeruamus pulueres, puluis cordialis temperatus ſuum ordinem habet. BRAS. alios ne à temperato ſeruatis? SEN. & frigidum ſeruamus. BRAS. calidum vero non ſeruatis? SEN. alium non ſeruamus D à temperato, & frigido puluerem. BRAS. hoc forte probe effectum eſt. SEN. quam ob rem? BRAS. quia cor nunquam calefaciendum eſt, etiam ſi frigidisſimum ſit. at cum calefactione indiget talibus calidis vti debemus, quæ ad temperiem accedant, & ad calidum dependeant. non autem his, quæ cordis caliditatem nimis augere poſſent. at puluerem hunc tuum pro corde temperatum contemplemur. SEN. eſt hic quem refero.

℞. Roſ. rub.
Florum boraginis
Florum bugloſsi
Florum violarum
Singulorum drach. vj.
Sandalorum alborum

A Sandalorum rubrorum
Singulorum drach. ij.
Charabe
Corticum citri
Singulorum drach. j. ſcrup. j.
Spodii drach. i.
Gariophyllorum
Macis
Croci
Singulorum ſcrup. i.
Oſsis de corde cerui drach. ʒ.
Been albi
Been rubri
Singulorum drach. iii.
Miſce & fiat puluis.

B Quidam volunt contundendum eſſe craſſo modo, alii tenuisſime. BRAS. cum his facio qui in tenuisſimũ puluerem cõminuendum eſſe monent, quãdo eo indigemus. SEN. ita facimus, illum ſeruamus in fruſtula conciſum, vel mediocriter contuſum, poſtea cum vti voluerimus eum in tenuisſimum puluerem redigimus. BRAS. hoc probe effectum eſt, ne à tenuisſimo illo puluere vis effluat medicamentoſa, & ideo pro pulueribus ſeruãdis hęc vna ſit regula, primo craſſo quodam modo contundantur, quouſq; oportunitas contingat, qua illo vti voluerimus, tunc in tenuisſimum puluerem facile redigetur, vel etiam integra ſimplicia ſeruentur, quoad ipſis vti voluerimus, & tunc in tenuisſimum puluerem redigantur. SEN. nonne eſt temperatus eiuſcemodi puluis? BRAS. à tẽperato nonnihil declinat, tamẽ alii ſunt qui alio vtuntur pro cor

de temperato puluere. SEN. quo nam? BRAS. iſto. C

℞. Rubini
Granatæ
Iacinthi
Smaragdi
Saphiri
Singulorum ſcrup. i.
Margaritarum non perforatarum ſcrup. i.
Corallorum rubrorum
Corallorum alborum
Oſſis de corde cerui
Cornu vnicornis
Singulorum ſcrup. 5.
Muſci
Ambræ
Singulorum gra. iiii. D
Foliorum auri
Foliorum argenti
Singulorum folia. vi.

Omnia ſubtiliſſime puluerizentur & per linteum eli quentur præter aurum & argentum, quæ poſtea addantur, aliqui ſunt, qui hunc ſeruant (vt vocant) cordialem puluerem. SEN. quid tu de hac compoſitione ſentis? BRAS. quid aliud q̃ quòd alias dixi? compoſitiones quæ precioſos recipiunt lapides, & aurum ac argentum, vanas eſſe, niſi ſint coronæ regiæ, aut pontificum infulę. nam lapides illi precioſi pręter id quod vitra ſunt, etiam ſi eſſent veri lapides, vires illas ad cor non habere arbitramur, quas arabes authores illis imponunt, iccirco quãtum in me ſit potius probo compoſitionem à te adductam, q̃ hanc in præſentiarum à

me

A me relatam,& à multis pro cordiali puluere ſeruatã. SEN. vidi ego & alios qui cordialẽ vocatum puluerem ſeruabant,ad epithemata cõficienda, & precioſorum lapidum fragmenta recipit,tamẽ & multa alia etiam recipit præter precioſa fragmenta. BRAS. illum refer-to. SEN. hic eſt qui ſequitur.

℞. Florum bugloſſi
Florum boraginis
Florum meliſſæ
Singulorum Man.ſ.

Sandalorum alborum
Sandalorum rubrorum
Sandalorum citrinorum
Roſ.rubrarum
B Singulorum drach. ii.
Doronici
Been albi
Been rubri
Carabæ
Oſsis de corde cerui
Singulorum ſcrup.iiij.
Corticum citri
Seminis acetoſæ
Ligni aloes
Gariophyllorum
Singulorum drach.j.ſ.
Croci ſcrup.ſ.
Margaritarum drach. ſ.
Muſci gra.iij.
Camphoræ gra. vj.

Rabini

Rubini C
Granati
Iacinthi
Smaragdi
Saphiri
Singulorum drach. j.
Corallorum rubrorum
Corallorum alborum
Spodij
Singulorum drach. ſ.

Vnumquodq; horum ſimplicium ſeorſum in puluerem redigatur, poſtea vna miſceantur, ex hoc deinde puluere cum aceto, vino cretico, aqua roſacea, & alijs aquis, vt meliſſæ, boraginis, buglosſi, acetoſæ, epithemata conficiunt. BRAS. idem nunc repeto, me. ſ. nullam ĩ his pretioſis lapillulis habere ſpẽ, niſi magni haberentur, & multa pecuniarum ſumma venderẽtur. D at ſi pulueres, vel in epithematibus, vel quocunq; alio modo cordi non applicantur vt calefaciant, vel vt frigefaciant, quando videlicet hæc pretioſa fragmenta recipiunt, ſed ſolum vt cor ipſum roborent. verũtamen alios etiam vidi pharmacopolas, qui ad ſacculos pro corde roborando cõficiendos ſequentem puluerem ſeruabant. SEN. illum audire expecto. BRAS. hic eſt, ne amplius expectes.

℞. Florum boraginis
Florum buglosſi
Florum meliſſæ
Singulorum vnc. ſ.
Roſarum rubrarum drach. ij.
Florum chamęmeli

Florum

A Florum roris marini
Singulorum drach. j. ſ.
Sandalorum alborum
Sandalorum rubrorum
Sandalorum citrinorum
Been albi
Been rubri
Boli armeni
Oſsis de corde cerui
Singulorum drach.j.
Corallorum rubrorum
Seminum acetoſæ
Corticum citri
Singulorum drach.ſ.
Ligni aloes
B Spodij
Singulorum ſcrup . ij.
Croci
Setæ crudæ
Singulorum gra. x.
Camphoræ ſcrup. ſ.

Vnũquodq; craſſo modo pulverizetur,ac miſceatur. SEN.pro conficiendis ſacculis conuenit vt contritio craſſo modo fiat,pro epithematibus autem debent tenuisſime ſimplicia in pollinem conteri. at perdurant ne diu pulueres? BRAS. tantum perdurant, quantum ſimplicium vis in ipſis permanet,& odor,ac ſapor ſeruatur.SEN.ego mihi pulueres paro per duos menſes. BRAS.forte neq; eorum vis tãdiu perdurat, tamẽ puluerum craſſo modo contritorum vis diutius permanet,q̃ in pollinem cõtritorum.SEN.noſco & pharma

copolas

copolas qui hunc ſequentem ſeruant puluerem. C

℞. Zaphiri
Hyacinthi
Rubini
Smaragdi
Granatæ
Singulorum drach.ʒ.
Corallorum rubrorum
Corallorum alborum
Oſsis de corde cerui
Spodij
Limaturæ auri
Argenti
Charabæ
Singulorum drach. ij.
Croci D
Xyloaloes
Singulorum drach.j.
Cinnamomi electi drach. iij.
Miſce & fiat puluis ſubtilisſimus.

BRAS. eſt puluis à Nicolao Florẽtino confectus libro quarto in capite de ſyncope, quo vti poſſumus ad epithemata, ad cataplaſmata, ad linimenta, ad ſacculos, vt alia illi cõmiſcebimus. SEN. ſit vel Nicolai Florentini, vel alterius, nihil ad rem facit. BRAS. nota vero nonnullos in hoc puluere etiam addere.

Criſtalli
Ambræ
Singulorum drach.ʒ.

SEN. hoc ignorabam. BRAS. nunc non ignoras, aliqui præterea extant Venetijs qui pro tẽperatis conficiendis

A dis pro calido corde ſacculis alium ſeruãt puluerem. SEN. quem nam? BRAS. hunc qui ſequitur.

℞. Sandalorum rubrorum
Sandalorum citrinorum
Roſarum
Corallorum alborum
Corallorum rubrorum
Spodii
Camphoræ
Foliorum myrti
Boraginis
Singulorum drach. i.
Been albi, rubri
Corticum citri
Nucis moſchatæ
B Spicæ
Oſſis de corde cerui
Granæ tinctorum
Foliorum lauri
Gariophyllorum
Zedoariæ
Ligni aloes
Ozimi
Roris marini
Cubebarum
Melliſſæ
Singulorum ſcrup. i.
Muſci gra. iiii.
Ambræ
Croci
Singulorum gra. iii.

Contundantur

Contundantur, & fiat puluis qui pro cõficiendis ſacculis reſeruetur. SEN: eſt magna compoſitio. BRA. immo eſt confuſa, neq; combuſtam ſetam in compoſitionem aliquam recipiendam voluerim. de oſſe autẽ de corde cerui, ꝙ eſt chartilago quædam neruea, nihil in præſentiarum loquor. nam nullas pro corde habere vires nõ dubito. at hæc pro temperato puluere qui ad cordis affectus conferat ſint ſatis, nunc de frigido verba faciamus, aliqui pro corde, hunc ſeruant frigidum puluerem.

℞. Roſarum
Florum buglosſi
Florum boraginis
Singulorum drach. ij. ſ.
Corticum citri
Foliorum myrti
Corallorum alborum
Corallorum rubrorum
Coriandrorum præparatorum
Sandalorum rubrorum
Sandalorum citrinorum
Singulorum drach. j. ſ.
Camphoræ ſcrup. j.
Miſce & fiat puluis.

SEN. hic nõ eſt frigidus puluis quẽ ſeruo, ſed pro conficiendis ſacculis pro corde calido hunc potius ſeruari vidi. BRAS. tuum igitur hunc frigidum cordialem (vt aliorum verbis vtar) puluerem explicato. SEN. iam explico.

℞. Roſ. rub.
Florum violarum

Florum

A Florum boraginis
Florum buglosſi
Singulorum drach.vj.
Triaſandalorum
Charabæ
Spodij
Corallorum rubrorum
Corallorum alborum
Myrtillorum
Corticum citri
Singulorum drach.ij.ſ.
Macis
Nucis moſchatæ
Croci
Ligni aloes
B Been albi
Been rubri
Singulorum drach.ſ.
Meliſſæ
Baſiliconis
Florum nenupharis
Singulorum drach. ij.
Camphoræ
Oſsis de corde cerui
Singulorum gra. xv.
Miſce & fiat puluis.

BRAS. neq; hic eſt ita frigidus puluis vt fieri poteſt, ſed forte is qui compoſuit, calida addidit vt frigida penetrare facerent, quoniam frigida ſuapte natura ſunt ad penetrandum inepta. at alij ſunt Ferrariæ pharmacopolæ qui puluerem alium pro corde magis frigidum ſeruant.

ſeruant. SEN. qui nam eſt? BRAS. hic qui ſequitur. C

℞. Roſ. rub.

Florum nenupharis

Florum boraginis

Florum buglosſi

Florum violarum

Singulorum vnc. ſ.

Sandalorum alborum

Sandalorum rubrorum

Sandalorum citrinorum

Raſuræ eboris

Corallorum alborum

Corallorum rubrorum

Singulorum drach. ij.

Coriandrorum vnc. ſ.

Lambruſcæ D

Se. acetoſæ

Singulorum drach. j.

Oſsis de corde cerui ſcrup. ij.

Margaritarum ſcrup. iiij.

Camphoræ drach. j.

Croci ſcrup. ſ.

Miſce & fiat puluis.

SEN. hic prorſus eſt prædicto frigidior. BRAS. nulli dubium eſt, quia nihil recipit calidi, vel euidenter ac inſigniter calidi. SEN. arbitror pulueres pro corde adductos eſſe omnes ad id propoſitum qui à diuerſis pharmacopolis per totam Italiã ſeruãtur. BRAS. adducam & alium puluerem, qui pro corde ſeruatur, ac per os ſumitur, vnde & zuccarum recipit. SEN. nunq̃ audiui pulueres pro corde, zuccarũ recipere. BRAS. hoc deinceps

A ceps dicere non poteris, quoniam hanc pulueris com poſitionem tibi referam per os ſumendam, quãquam & nihil impediret eo in epithematibus vti. eſt vero hic qui ſequitur ne illum deſideres.

℞. Corallorum alborum
Corallorum rubrorum
Terræ ſigillatæ
Singulorum vnc. ſ.
Raſuræ eboris
Cornu cerui
Singulorum drach. ij.
Coriandrorum præparatorum
Spodij
Roſarum
Singulorum ſcrup. ij.
B Seminis acetoſæ
Saphiri
Rubini
Smaragdi
Hyacinthi
Granatæ
Oſsis de corde cerui
Singulorum drach. ſ.
Zuccari albi vnc. iij.
Foliorum auri
Foliorum argenti
Numero. xxv.

Conterantur omnia ſubtiliſsime & ſeruetur.

SEN. zuccarum profecto non reciperet niſi per os inſumeretur. at fragmenta illa per os inſumere, an tutum ſit ignoro. BRAS. tutum quidem eſt, ſed ob quẽ

finem recipiantur, me latet. nam non arbitror illas ha C
bere vires, quas illis attribuunt arabes. ſecus vero eſt pro vna intentione pro roborando corde puluerem adhibere, aliud pro alia. SEN. qd ex tuis his verbis intelligere ſtatuiſti? BRA. iſtud, quod pro corde pulueres quãdoq; ſeruãtur ad cor à venenoſis materiebus tuendum, quandoq; ad infrigidandum, quandoq; ad calefaciendum, & quandoq; per extrinſeca, quandoq; per intrinſeca, quoniã his pulueribus extrinſecus vtimur, ex ipſis epithemata parando. intrinſecus vero in potu præbendo, vel in catapotia redactis tranſglutiendo. SEN. deſiderio quodã agitor quẽpiam pro corde puluerem ex his qui illud roborant, & à materiebus venenoſis tuẽtur ſeruare. BRAS. pulueris cõpoſitionem te edocebo, ſed nunq̃ vendes, niſi ego met indixero, aut ex meis diſcipulis quiſpiam. SEN. & hoc mihi erit D
ſatis. nam plura à te ſingulis annis in meo pharmacopolio pro ægrotis indicuntur, q̃ ab alijs huius vrbis decem medicis ſimul indicantur, verum ſi aliqua contingeret peſtilentia, ego eo in epithematibus vterer, & per os præberem. BRA. hic eſt pro corde puluis qui venenoſis materiebus aduerſatur, & aeri venenoſo ac peſtilenti obſiſtit, quem te ſeruaturum deinceps moneo. SEN. non deficiam quin ſeruem, ſed illum referto. BRAS. iam refero.

℞. Boli armeni
Terræ ſigillatæ
Corallorum rub.
Corticum citri
Singulorum drach. j.
Scordei

Calendulæ

A Calendulæ
Giragæ.i. polemonij
Thlaſpi
Singulorum drach. ij.
Cinnamomi
Roſ.rub.
Singulorum drach.j.ſ.

Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus, quo ad epithemata vti poteris,& ſi per os inſumenda volueris adde zuccari ad pondus omnium,& cinnamomi quantitatẽ auge,vt ad tres drachmas perueniat.nam tunc magis ſapiet. SEN. cur in hoc puluere os de corde cerui non poſuiſti,ſpodium,eboris raſuram,& precioſos lapillos? BRAS. quia ad hoc negocium nihil prorſus conferre arbitror.nam à nullo authore fide digno proditũ eſt, B neq; vllam habent manifeſtam qualitatem, qua hoc efficere poſsint.at illa omnia quæ in præſcripta compoſitione extãt,apud antiquos authores reperiri conſtat,& ad ea peragenda quæ diximus apta eſſe teſtantur, neſcio etenim quid valere poſsit ad cor roborandum chartilago illa neruea, quæ in cerui corde reperitur,minusq; ſcio quomodo ad idem præſtandũ conferat ſpodiũ,ac precioſi illi lapilluli, immo ſi quid ex his eſſet cui hoc præſtari poſſe conſiderem,potiſsimũ eſſent margaritę,quibus tamen modicam fidem adhibeo,& nullam prorſus auro & argento, niſi ratione qua copioſe habentur, & ad neceſſarias res emendas quibus fruimur expenduntur. SEN. ſi hæ compoſitiones quas adduxi tibi minime placuerint tu aliquã parãdam edoceto.nam ego illam in tui gratiã ſeruabo. BRAS. non ne ſeruatis puluerem pro corde calidum?

SEN. ego nõ ſeruo, neq; aliquem audiui qui ſeruaret. BRAS. cur non ſeruatis? SEN. ignoro. BRAS. forte hæc cauſa quia cor calidiſsimum eſt omnium mẽbrorum quæ in corpore cõtinentur, idcirco refrigeratione aliqua ſemper indiget, vt pulueres illi qui temperati dicuntur calidorum vice fungãtur. nam maiorem non exigit caliditatem quam illa ſit, quæ in tẽperatis continetur pulueribus cor, hanc ob rem nemo calidum puluerẽ pro corde ſeruauit. at temperato pro calido vtũtur. SEN. nunq̃ audiui medicum aliquem, qui puluerem pro corde calidum indiceret, ſed temperatum indicentes audiui, cum epithemata fieri volũt. BRAS. id fit ob id quod à me dictum eſt, cum à medicis puluis pro corde frigidus ĩdicitur, illum præbe frigidum quem vltimo loco adduximus, & cum temperatum indicunt illum præbe, quem tu conficis. ego aũt hos pulueres nunq̃ indicam, ſed ſtatim puluerem mihi parabo, cum eo pro meis ægrotis indigebo, tamen pro horum puluerum forma ex ſimplicibus qui cordi vere conferunt, hic qui ſequitur eſt puluis pro corde frigidus, quem ſeruandum voluerim.

℞. Florum nenupharis lutei
Roſ. rub.
Florum violarum
Florum boraginis
Florum bugloſsi
Florum labruſcæ
Se. acetoſæ
Singulorum drach. vj.
Corallorum rubrorum
Terræ ſigillatæ

Boli

A Boli armeni
Singulorum drach. ij.
Sandalorum rubrorum
Sandalorum luteorum
Singulorum drach. iiij.
Camphoræ
Myrtillorum
Singulorum drach. j.
Croci ſcrup. j.
Ambracani gra. iiij.

Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus, qui præbeatur qñ: puluis pro corde frigidus à medicis īdicitur. SEN. ego deinceps hunc parabo. BRAS. ſi temperatum conficere volueris id facile efficies, ſi hæc quę ſequuntur ſimplicia prædictæ compoſitioni addideris.

B ℞. Macis
Nucis moſchatæ
Cinnamomi
Ligni aloes
Corticum citri
Singulorum drach. ij.
Muſci gra. ij.

Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus, & præcedēti puluери miſceatur, quo poteris etiā pro calido vti, quoniam cor ſimpliciter calida non exigit, tamen ſi alicui placeret calidum puluerem parare, id facile fiet, ſi ſupraſcripta ſimplicia tantum ſumantur gariophyllis additis, & in puluerem redactis, ſed calidis ſolum nunq̃ indiget cor. nūc alios ꝓſequaris pulueres qui in pharmacopolijs ſeruantur. SEN. nullos alios (quod ſciuerim) ſeruo. BRAS. tamen alij etiam apud alios ſeruātur

 pharmacopolas.

pharmacopolas. SEN. forte ex ſimplici re. nam & ego omnium fere ſimplicium puluerem ſeruo. BRAS. at hoc non probo, cum melius ſit tunc in puluerem redigere cum medici eo indigent, & pulueres quos dixi ab alijs ſeruari pharmacopolis non ſunt ſimplices, ſed ex diuerſis compoſiti. SEN. tu illos referto. C

BRASSAVOLVS.

Multi incarnatiuum vocatum puluerem ſeruant, quem ſupra vlcera quę exiccatione indigent ſpargũt, quoniam ob nimiam humiditatem caro in ipſis augeri non poteſt. SEN. ex quibus cõficitur ſimplicibus? BRAS. ex his.

℞. Maſtiches
Sarcocollæ
Sanguinis draconis
Boli armeni D
Corticum thuris
Myrrhæ
Lithargyrij
Aloes
Singulorum drach. ij.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

SEN. Ferrariẽſes chirurgos video compoſitiones ſemper indicere vt illis videtur, cum his pulueribus indigent. BRAS. tamen & nonnulli Ferrariæ, Venetijs ac Romæ hunc prædictum ſeruant, & cum puluis incar natiuus indicitur præbent. SEN. alios proſequaris pul ueres quos minime ſeruo, tñ apud aliquos ĩ vſu ſunt.

BRASSAVOLVS.

Nonnulli ſunt qui pro virilis membri exãthematibus puluerem ſeruant, quẽ vulgo vocant puluerem

pro

A pro tarolis. SEN. ego quandoq; hunc puluerem ſeruaui, ſed poſtea animaduerti me nunq̃ illum vẽdere, idcirco illum conficere ac ſeruare prætermiſi. BRAS. tu nullũ debes habere cum tonſoribus cõmercium, & cum nonnullis qui temere medentur. SEN. neq; cũ his partem vllam habere volo. BRAS. ſed hi ſunt qui hos pulueres vendi faciunt, & quæ ingrediuntur ignorant, immo ſi etiam ſcirent quæ ſimplicia ingrediantur, eorum tamen vires ignorãt. SEN. hunc puluerem referto. nã ſtatim an is ſit quem ſeruabam percipiã. BRAS. pro virilis mẽbri exãthematibus hic eſt puluis.

℞. Aloes
Tutiæ præparatæ
Turis
Boracis
B Cucurbitæ
Lythargirij
Aluminis rochæ
Tartari
Ariſtolochiæ rotundæ
Iridis
Boli armeni
Singulorum drach. iij.
Camphoræ drach. ſ.
Zuccari albi vnc. ſ.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſſimus.

SEN. hic eſt pręciſe puluis quem ego ſeruabam. BRAS. mihi ſubijt menti cauſa cur illum amplius non vendis. SEN. quæ nam eſt? BRAS. quia omnes vocato præcipitato vtuntur, in puluerem redacto. nam hoc breuiſſime eiuſcemodi exãthemata tot prętermiſsis ſimplicibus

plicibus in ſanitatem reſtituit. SEN. ego etiam ſeruare C
ſolebam puluerem quẽdam ad virile membrum vlceratum. BRAS. & multi pharmacolæ illum ſeruant, quem referre ne pigeat. SEN. ille quẽ ſeruabã hic eſt.

℞. Gallarum
Aloes
Singulorum vnc.ʒ.
Zuccari albi
Sanguinis draconis
Singulorum drach. ij.

Miſce & fiat puluis, cuius vſus eſt primo aqua aluminoſa locum abluere, poſtea puluerem ſupraponere. BRAS. at hi pulueres nihil ſunt, ſi præcipitato comparentur, verum horum vſus ſit prius vt à leuioribus curatio exordiatur.

BRASSAVOLVS. D

Miror autem ꝙ puluerem aduerſus lumbricos nõ ſerues. SEN. immo ſeruo. BRAS. tamen non retuliſti. SEN. eram oblitus, ſed hanc compoſitionem in meo ſeruo pharmacopolio.

℞. Seminis portulacæ drach. j.
Muſci gra. iiij.
Corallorum rubrorum
Coriandrorum præparatorum
Singulorum drach. j.
Seminis attriplicis vnc. ʒ.

Miſce & fiat puluis, qui cum vino præbeatur potenti, vel aqua decoctionis radicũ graminis, vel agrimonij, doſis eſt drach. ʒ. vel grana. iij. BRAS. neſcio cur tã pauca copia præbeatur. SEN. ita audiui. BRAS. quando ego puluerem pro vermibus indico, tu hunc præbes?

A bes?SEN.hunc met.BRAS.ò Dij immortales nihil ferè habet,vel modicũ quid, quod vermibus aduerſetur, ſed de alijs quibuſdam miror pharmacopolis, qui libiſtici radicem ſumunt,ac exiccant in furno cum panis eductus fuerit,poſtea in puluerem redigunt,& cũ pro vermibus puluis indicitur præbent.SEN.nõ conuenit?BRAS.meliora adſunt,& vermibus magis propria,quis aut tibi perſuaſit vt talem pro vermibus ſeruares puluerem? SEN. nullus, ſed præceptorẽ meum ſecutus ſum virum grauiſsimũ,qui puluerem ita paratum ſeruabat.verumtamen & alium pro vermibus ſeruabat puluerem pręceptor meus,quem ſemel tantum confeci, quia mihi videbatur potius pro corde puluis.BRAS.illum referto. SEN.en refero.

℞. Cornu cerui vſti
B Granellæ præparatæ
Dictamni
Seminum caulium
Sem. acetoſæ
Sem.coriandrorum præparatorum
Sem.portulacę
Oſsis de corde cerui
Singulorum drach.ſ.
Lapidum pretioſorum. Singulorum drach.j.
Rhabarbari electi drach.j.ſ.
Foliorum auri nu. vj.
Sem.libiſtici ſcrup.iiij.

Miſce & ſubtilisſime terantur ac ſeruentur. BRAS. qd eſt granella?SEN.eſt herba Ianuæ.BRAS. ignotum per ignotum tradidiſti.nam minus in præſentiarũ te intelligo,q̃ prius,nempe quid ſit herba Ianuæ non intelligo,

telligo, vocabulũ forte deprauaſti, & vbi herba ianuæ legiſti, ſcriptum erat herba Iamana. eſt vero herba Iamana coſtus, coſtusq́ue (de amaro intelligo, ac nigro non de illo qui nũc eſt in vſu dulci) vermes interficit. SEN. ita nos vocamus herbam quandam, & granellã, & herbam ianuæ. BRAS. alij ſunt qui hanc fere compoſitionem conficiunt, verum nõnulla ex ſuperabundanti addunt, nunc ad alia tranſeũdum eſt, quoniam tua hæc herba mihi ignota eſt, niſi ſit vocata ſementina. SEN. at tu horum compoſitionem referto, vt quæ addiderint, percipiam. BRAS. ita conficiunt.

℞. Cornucerui vſti
Granellæ præparatæ
Dictamni
Myrrhæ
Tormentillæ
Sem. caulium
Sem. acetoſæ
Sem. coriandrorum præparatorum
Sem. portulacę
Oſsis de corde cerui
Singulorum drach. iiij.
Saphyrorum
Smaragdorum
Rubinorum
Granatorum
Hyacinthorum
Singulorum drach. j.
Rhabarbari electi drach. j. ſ.
Sem. libiſtici drach. x.
Foliorum auri num. xl.

Miſce

A Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

SEN. aliqua omnino adeſt differentia. at nõ valde magna. BRAS. tamen vtraq; compoſitio ad cor roborandum potius facit, q̃ ad vermes (ſi illa etiam ad cor faciunt, quæ in compoſitione poſita ſunt. nam multa ſunt quæ neq; cordi conuenire arbitror) at ego de his compoſitionibus admiratione afficior. tu vero ĩ meĩ gratiam hunc qui ſequitur puluerem ſeruato, qui mirum in modum vermes interficit.

℞. Corallinæ
Sementinæ
Scordei
Singulorum vnc. j.
Miſce & fiat puluis ſubtilisſimus.

SEN. hunc tuum puluerem deinceps ſeruabo. BRAS. B at tibi ſum compoſitionem aliam præſtaturus quam in mei gratiam ſeruabis quando pro lumbricis puluerem indixero. illam vero in ſcriptis mandaui in vermium curatione quam edidi. SEN. cũ primum illam præbebis ſtatim parari faciam. extant vero alij pulueres qui in vſu ſint?

BRASSAVOLVS.

Seruatur & à nonnullis pharmacopolis puluis pro his qui in lecto mingunt. SEN. ego alias ſeruare ſolebam, ſed diu eſt quod illum non vendidi, immo & aliqua portio forte adeſt in pyxide. BRAS. modum igitur refer quo illum conficiebas. SEN. hic eſt modus.

℞. Coriandrorum præparatorum
Gummi arabici
Granoꝝ myrtilloꝝ Boli armeni
Singulorum drach. j.

Miſce

Miſce & fiat puluis, cuius ſumēda quātitas eſt drachma vna ex vino calido nigro ſtyptico in lecti ingreſſum. BRAS. at illi pharmacopolæ de quibus intelligebam, alium conficiunt puluerem, cuius compoſitionem in Mōtagnanam referunt. SEN. compoſitionem hanc (ni pigeat) referto. BRAS. hæc eſt quam refero. C

℞. Stomachorum gallinarū præparatarū drach. iiij.

Agrimoniæ drach. j.

Cineris erinacei combuſti drach. iij.

Miſce & fiat puluis, cuius præbeatur ægrotāti drachma ex vino, vel ex iure, cum itur dormitum. SEN. quō præparantur gallinarum ventriculi? BRAS. hoc modo ventriculi gallinarum ſumantur cultro, deinde ab extima pelle liberentur, aquam poſtea quæ à capitello deſcendit cum nigrum ſaponem parare volunt, accipito, & per horam ventriculos in illam infundito, D poſtea duabus aut tribus vicibus vino lauato, dein in nigrum vinum per horam īfundito, poſtea vino alio lauato, & deinde in prędictam capitelli aquam infundito, poſtea lauato, & iterum in vinū infundito, hocq; toties facito, quoties album euaſerit, deniq; ī furnum ponantur in quo prius coctus fuerit panis, & exiccentur, ac ad vſus reſeruentur. SEN. ego compoſitionem iſtam haud magnifacerem. BRAS. & ego minus. SEN. quem ergo puluerem pro hoc negocio ſeruādum deſideras? BRAS. hunc qui ſequitur.

℞. Boli armeni

Terræ ſigillatæ

Singulorum ſcrup. j.

Acaciæ

Balauſtiarum

A Myrtillorum
Corallorum alborum
Roſarum rubrarum
Singulorum drach.j.

Miſce & fiat puluis ſubtiliſſimus, cuius fumēda quantitas eſt drachma vna in vino ſtyptico nigro, cum dormitum itur. SEN. videtur potius conſtrictiuus. BRAS. & quis nam alter eſſe poteſt? SEN. ſunt ne alij pulueres qui ab alijs ſeruentur pharmacopolis?

BRASSAVOLVS.

Non ne & tu Ducis puluerem ſeruas? SEN. ſeruo, ſed illum inter aromata numero. BRAS. iccirco ſuffuſ eſt.i. odoratus puluis, quo ad ventriculum vtimur roborandum, ac calefaciēdum. at quomodo illum conficis? SEN. hoc modo.

B ℞. Cinnamomi drach. ij.
Gingiberis
Galangæ
Gariophyllorum
Nucis moſchatæ
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris
Cubebarum
Piperis longi
Singulorum ſcrup.j.
Zuccari albi vnc. vj.

Miſce & fiat puluis primo pinſendo aromata, poſtea zuccarum. BRAS. melius eſſet pro ſingula puluerum drachma zuccari vnciam commiſcere. at hunc ducis puluerem alij faciunt ex ſolo cinnamomo, & zuccaro, alij hoc modo.

℞.

℞. Cinnamomi vnc. j. C

Gingiberis drach. j.

Croci ſcrup. ʃ.

Zuccari vnc. iij.

Miſce & fiat puluis, vel primo aromata in puluerem redigito, poſtea zuccarum addito, alij ſunt qui magnã cõficiunt compoſitionem, & illam ſub Ducis nomine ſeruant. SEN. quo nam modo hi parant, & ex quibus? BRAS. hoc modo.

℞. Cinnamomi

Gariophyllorum

Corticum interiorum cinnamomi

Amomi

Melegetarum

Trium piperum

Gingiberis D

Folij

Ligni aloes

Macis

Singulorum drach. ʃ.

Cardamomi

Cubebarum

Singulorum drach. j.

Spicæ nardi ſcrup. ʃ.

Muſci gra. iiij.

Nucis moſchatæ drach. ʃ.

Zuccari albi vnc. vj.

Foliorum auri num. vj.

Miſce & fiat puluis ſubtiliſſimus.

SEN. magna profecto eſt compoſitio eiuſcemodi. BRAS. magna quidem eſt, tamen ſimplices compoſitiones

A tiones mihi potius arrident, vt illa cæteris preſtare videatur, quæ cinnamomum tantũ gingiberem, ac zuccarum recipit, neque illa deſpicienda eſt, quæ præter hæc nonnihil etiam aſſumit croci. SEN. extant ne alij pulueres, qui ab alijs ſeruentur pharmacopolis?

BRASSAVOLVS.

Nonnulli puluerem ſeruant ad inteſtini exitum. SEN. cuius inteſtini? BRAS. recti inteſtini, quod inuertitur, & ad quantitatem quãdoq; quatuor aut ſex digitorum plus minus exit. SEN. ego nunquã puluerem hunc ſeruaui. tu vero compoſitionem referto ni ſibi moleſtum ſit. BRAS. moleſtũ minime eſt, ſed illa hæc eſt, quam nunc tibi refero ſi audire ne pigeat.

℞. Maſtiches
Thuris
D Nucis cypariſsi
Antimonij
Corticum granatorum
Balauſtiarum
Glandium
Singulorum drach. ij.
Miſce & fiat puluis.

SEN. quo nam modo hoc puluere vtuntur? BRAS. inteſtinum prius vino nigro tepido quod ſtypticitatem quandam habeat abluunt, poſtea inteſtinum hoc puluere aſpergũt, & paulatim intra anum imponunt: ita enim paulatim conſtringitur, & non exit, tamen de hoc inteſtini exitu ſuo agemus loco, quando exitus inteſtini recti curationem moliemur.

SENEX.

Rhabarbari inſuper puluerem ſeruamus, & aloes.

BRAS.

BRAS. de ſimplicium pulueribus hic verba non faci- C
mus, ſed de cōpoſitis tantū loquimur. nā hoc modo vnumquodq; ſimplex hic eſſet pertractandum.

SENEX.

Memini me quādoq; pulueres alios ſeruaſſe quos in præſentiarum minime ſeruo, cū illos vel nunq̄ vel ſemel tantum vendiderim. BRAS. quos nam? SEN. puluerem ad gonorrhœam ſeruare ſolebam & cū quiſpiam hunc affectum patiebatur hunc puluerem illi præbebā. BRAS. puluerem ipſum referas. SEN. hic eſt,

℞. Menthæ ſiccæ drach. iij.
Sem. agni caſti
Radicum iridis
Singulorum drach. ij.
Sem. ruthæ drach. j.
Sem. lactucæ drach. ij. ſ. D
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

BRAS. quomodo præberi iubebas, & in qua copia? SEN. abſque pondere ſemicochlear commune accipi iubebam, ex albo vino per duas ante cęnam horas. BRAS. melius eſt illum ex iure accipere in quo vitulorum aut boum pedes ebullierint, tamen non multū adſtringebat hic tuus puluis, arbitrorq; vix vnū fuiſſe ſanitati reſtitutū. SEN. ob hoc forte nullus fuit vel vix vnus, qui illum emeret. BRAS. melius eſt ex bolo armeno, terra ſigillata & albis corallis puluerem hūc conficere. nunc vnuſquiſq; medicus ad hoc propoſitum vt illi videtur puluerem indicit. tunc autem alios ne ſeruabas pulueres?

SENEX.

Seruabam & puluerem ad dolores poſt partum,

A cum iuuenis eram,ſtatimq; cũ mulier pepererat puluerem hunc ab ea ſumi iubebam,nunc nulla eſt quæ illũ recipiat,propterea ab vſu itaq; deſiuit, vt amplius non vendatur,ob hoc illum minime ſeruo. BRAS. ipſius compoſitionem ſaltem adducito. SEN. hæc eſt quæ ſequitur.

℞. Corticum caſsiæ
Caſsiæ ligneæ
Cinnamomi
Cap.veneris
Singulorum drach. ij.
Aniſorum
Paſſularum
Singulorum drach. iiij.

Terrantur ſubtiliter, & cum vino albo præbeatur.

B BRAS. puluis hic obeſſe non poteſt,tamen alia multa ſunt quæ exquiſitius ab his doloribus liberant, iccirco non mirum ſi aboletus ſit huius tui pulueris vſus. alios autem vidi pharmacopolas qui ita parabant.

℞. Cinnamomi
Gingiberis
Aniſorum
Amidis
Seſelidis
Cumini
Singulorum drach. ij.
Matricariæ
Arthemiſiæ
Sabinæ
Cap.ven.
Singulorum drach.j.

Myrrhæ C
Bdelij
Singulorum ſcrup.j.
Zuccari ad pondus omnium

Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus, cuius ſumēda quantitas eſt drachma vna ex vino cretico, vel ex iure, in quo petroſelini radices, ac fœniculi ebullierint, ſed nec puluis iſte amplius in vſu eſt. SEN. audiui caſsiæ corticem multum facere ad hoc propoſitum, qui cōpoſitionem meam ingreditur. BRAS. quam caſsiā intelligis? SEN. illam qua ad leniendum ventrē vtimur. BRAS. ergo huius vocatæ caſsiæ quam ego ſiliquam oblōgam nomino corticem ſumis? SEN. illum ſumo. BRAS. ò maxima hominum ignorantia. SEN. multos audiui medicos qui corticem illum ad menſes prouocandos indixere. BRAS. vtinam medici potius eſſent, D q̄ medici, hi qui adſtringētem rem pro aperiēte adhibent. SEN. ergo cortex ille adſtringens eſt? BRAS. hoc hi ſoli ignorant, qui ſenſu carent. SEN. at indies video medicorum turbam, ad ciendos menſes hoc cortice vti. BRA. optime dixiſti medicorum turbam, hoc vti, quia celebres medici huius generis peccatū non cōmitterent. SEN. vnde prouenit hic error? BRAS. hinc errorem iſtum emanaſſe arbitror, quoniam id quod in præſentiarum caſsia vocatur cur ita nominet̄ ignoro, cum potius oblonga ſiliqua vocari deberet, & longum chirath. at apud antiquiores græcos caſsiæ quidem mentio fit, ſed per caſsiā id intelligunt, quod nos vulgo canellam vocamus, vnde recentiores medici, id quod à græcis caſsia dicitur, idem eſſe putarunt, cū eo quòd ab Arabibus caſsia vocatur, vnde omnes anti-

quorum

A quorũ caſsię ꝓprietates quę noſtra canella eſt, Arabũ caſsiæ quæ eſt ſiliqua oblonga attribuunt, verum inter alia ad quæ confert antiquorum caſsia, hoc vnum eſt, menſes ciere, recentiores hinc accepiſſe arbitror, cum & cenſuerunt, & ſcriptis mandarunt caſsiã hanc arabum menſes prouocare, vnde nomine decepti putarunt, & vulgarem caſsiam eaſdem habere vires, eandemq́; eſſe. SEN. non potuit ędepol alia fuiſſe cauſa, q̃ iſta. at quomodo noſti huius vulgaris caſsię corticem adſtringere? BRAS. præter ipſam experiẽtiam, quæ rerum omnium magiſtra eſt, & guſtus ipſe hoc oſtẽdit. nam ſi corticem hunc maſticabis adſtringere prorſus conſpicies præter id ꝙ eſt terreę naturæ, ſiccæ, atq; frigidæ, vnde ſi eo ad infrigidandum, & exiccandum vti volueris, munus hoc efficere poſſe, non dubitamus.

B SEN. adſunt ne alij pulueres qui ab alijs ſeruentur pharmacopolis?

BRASSAVOLVS.

Nullus alius mihi in mentem venit præter puluerem vocatum cyprium. SE. puluis hic ad myropolas ſpectat. non autem ad pharmacopolas. BRAS. immo & nonnullos pharmacopolas illum ſeruare noui, & ſecundum arabes poteſt vocari ſuffuf, cum ſit puluis odoratus. SEN. quomodo conficitur eiuſcemodi puluis? BRAS. varia ſunt huius puluis genera, & tot ferè cõponitur modis quot ſunt myropolæ, & multi cum paucis odoratis compoſitionem parant, vt magis lucrentur, modo nonnihil redoleat puluis. SEN. tu integras compoſitiones referto. BRAS. & integras & optimas tibi referam compoſitiones. audito igitur cypriũ puluerem qui ſuauiter redolet.

℞. Roſarum damaſcenarum
Cyperi
Sandalorum citrinorum
Singulorum vnc.j.
Iridis vnc.5.
Ligni aloes
Calami aromatici
Galangæ
Belzuini
Singulorum ſcrup.j.
Gariophyllorum drach.j.
Muſci Chirath.v.
Zibetti Chirath. iij.

C

Vnumquodque horum in puluerem redigatur, & ſimul ſecundum artem miſceantur. SEN. hic eſt puluis cyprius? BRAS. eſt vnus modus illius pulueris, tamen & hoc poteſt muſcus quercinus ſuffumigari, & reddi odoratus, vt poſtea oſtendemus in alio, qui ſequitur illius pulueris modo. hic vero puluis in vitrea phiala ſeruandus eſt. SEN. illum igitur referto, quem dicebas puluerem. BRAS. iam refero.

D

℞. Muſci quercini lib. j.

Muſcum vero longiorem eligito, & magis albũ qui haberi poſſit, craſſasque illius partes abijcito, poſtea dulci aqua lauato, & toties lotiones repetito quoties vltima aqua qua lauat̃ clara ac limpida euadat, deinde ſupra tabulam optime ſiccam extendatur, ſolique exponatur, donec egregie ſiccet̃, poſtea roſacea aqua aſpergatur, dein linteo tegatur, & ſoli iterum exponatur, donec exiccetur. interim vero ſæpius voluendus, ac reuoluẽdus muſcus eſt, dumq; ſolis feruorẽ adhuc

ſeruat

A ſeruat, fricãdus eſt ac in puluerem redigendus,& per ſetaceum cribrum eliquandus. manibus vero fricandus eſt in linteo & extra linteum. id vero quòd in cribro permanebit,& per foramina nõ eliquabitur, iterum ſoli exponendus eſt,& eodem modo faciẽdum, quoad vniuerſus muſcus ſubſederit,& per ſetacei cribri foramina eliquatus fuerit, dein puluis hic ſumatur,& roſacea aqua moſchata aſpergatur, poſtea ſupra amplam menſam in inferiori parte extendatur, magnoq; linteo tegatur, deinde ſequenti ſuffumigio foueatur, ac ſuffumigetur.

℞. Belzuini drach. iij.
Styracis calamitæ drach. iiij.
Laudani
Ligni aloes
B Singulorum drach. j.
Moſchi Chirath. 5.

Vnumquodq; per ſe conteratur vel cultro incidatur, & omnia ſimul miſceatur, deinde ex hoc ſuffumigio, ad vnius ceraſi quantitatem ſumatur, & igni modico ſupraponatur, hocq; ſuffumigium ſub iã dicta menſa collocetur,& per vnius horæ ſpatium dimittatur, poſtea iterum eodem modo ſuffumigium fiat, & iterum per horæ ſpatium effumet. hocque modo continuandum eſt, quouſque compoſitio ex qua ſuffumigium fit deficiat. cum vero puluis ſuffumigium ita receperit in vitream phyalam probe obturatam repo nẽdus eſt. nota vero ſuffumigium iſtud fuiſſe ſatis ad libram vnam muſci quercini odoratam reddẽdam. SEN. at ſi puluis ſit in maiori copia quid tunc agendum eſt? BRAS. ſuffumigiũ multiplicare eſt opus. cum

vero puluere iſto vti volueris tunc, C

℞. Huius ſuffumigati pulueris vnc.j.
Belzuini drach.j.
Muſci Chirath.iiij.
Zibeti Chirath.iij.

Miſceantur hæc & in vitrea ampulla bene obturata ſeruentur. ſi vero huic ſuffumigato pulueri primam compoſitionem commiſceri volueris non mediocriter odoratum reddes puluerem. SEN. neq; iſte ſecundus erit inodorus. BRAS. immo apprime redolet, & odore haud negligendo. SEN. extant ne alij cõficiendi modi? BRAS. extant, & multi. nam adeſt cyprius puluis roſatus. SEN. quõ conficitur? BRAS. hoc modo.

℞. Roſarum damaſcenarum vnc.ij.
Sandalorum rubrorum vnc. j.
Ligni aloes D
Ciperi alexandrini
Singulorum drach.iij.
Iridis drach.j.
Gariophyllorum tritorum drach.j.
Muſci optimi Chirath.iij.
Zibetti
Ambracani
Singulorum chirath.ij.

Vnumquodq; ſeorſum in puluerem redigatur, & per cribrum ſetaceum eliqueſcat, poſtea ſimul miſceãtur, & ĩ vitrea ampulla bene clauſa reſeruetur, hic ẽ vnus modus cyprij pulueris ab aliis diſtinctus, tamen ex hoc poteſt quercinus muſcus prædicto modo ſuffumigari, & poſtea addantur muſcus, & ambra, tũc erit exquiſitus puluis & ſuauem ſpirãs odorem. SEN. non dubito.

A dubito.at extant ne alii præparandi hunc puluerem modi? BRAS. extat & cyprius puluis niger. SEN. nunq̃ vidi nigrum, ſed vidi equidem non probe album, qui cineritium colorem præſeferebat. ne vero tibi moleſtum ſit nigrum hũc referto. BRAS. hic eſt q̃ ſequitur.

℞. Cyperi vnc. ij. ſ.
Sandalorum citrinorum
Laudani
Singulorum vnc. ſ.
Gariophyllorum drach. iij.
Muſci Chirath. iij.
Zibetti Chirath. ij.

Vnumquodq; ſeorſum tenuisſime conteratur & vna miſceantur, ac in vitrea ampula reſeruetur. SEN. ſi poſtea quercini muſci ſuffumigato pulueri, hũc pulue-

B rem cõmiſcere voluerim, non ne fieri poterit? BRAS. poterit quidem, ſed ſi hoc feceris tam odoratus non erit, vt ſunt pulueres illi quercino muſco haud mixti, neq; iſto addito puluis erit niger. SEN. cur omnes quercinum muſcum accipiunt? BRAS. cur ad odorata conficienda olea, balaninum accipitur? SEN. quia vniuſcuiuſque odoris expers eſt, & omnes facile recipit. BRAS. idem de querno muſco iudiciũ fieri debet. nam nullum penitus odorem ſpirat, & omnes facile recipit, iccirco media eſt ad pulueres odoratos materia. nam pro aliorum medicamentorum materia, illa ſumuntur, quæ exuperantem nullam qualitatem habent, vt neq; calida ſint neq; frigida, neq; humida, neque ſicca, eque illa ſumenda ſunt pro communi odoramentorum materia quæ nullum habent odorem, neq; ſuauem, neq; inſuauẽ, qualis eſt muſcus iſte ro-

boreus, qui ab his ſumitur, qui odoratum hunc cy- C
prium puluerem cõficere volunt. SEN. adſunt ne alii hunc puluerem conficiendi modi? BRAS. îmo adſunt. nam nonnulli ita confecere, primo quercinum muſcum in Ianuarii menſe collectum recepere roſaceaq; aqua lauarunt, poſtea in ſole, vel in furno exiccarunt, itaq; dum adhuc incaleſcebat, ipſius libram vnam recipiebant, iridis vnciam vnam, & in puluerem redigebãt, & tenuiter per cribrum ſetaceum eliquabant, deinde roſacea aqua madefaciebant, vt totum id humidum efficeretur, poſtea ſupra ſetacei cribri fundũ extendebant, linteoq; contegebant, & ſub cribro ſetaceo ſuffumigium hoc modo faciebãt; pro vnaquaq; prędicti pulueris libra, hæc ꝓ ſuffumigio recipiebãt.

℞. Pulueris belzuini vnc. i.
Styracis calamitæ vnc. iii. D
Ligni aloes vnc. i.

Omnia hæc conterantur, ac miſceãtur, & ſupradictus muſci puluis eo ſuffumigetur, cauendumq; eſt ne ab vlla parte exeat fumus. at per ſemihoræ ſpatium dimittatur, poſtea iterum eodem ſuffumigio ſuffumigare oportet, deinde accipiendum ac iterum pinſendum, cum eo quod relictum eſt ex prædicto ſuffumigio, & iterum per cribrum ſetaceum eliquandum, & pro ſingula huius pulueris vncia miſcendum.

Muſci chirath. ii.
Ambracani chirath. i.
Zibetti chirath. iii.

Hęc ſimul miſceãtur, & exquiſitus puluis habebitur. SEN. & etiam bene ſuauiter odoratus. BRAS. & ſuauiter odoratus. SEN. adſunt ne alii conficiendi hos pul-

ueres

A ueres modi? BRAS. adſunt, hunc audito modum, bouillum ſtercus recēs accipito,& in ſole, vel apud ignē exiccato. SEN. odoratus eſſe non poterit ſi ex ſtercore conficiatur. BRAS. reliquum audito, poſtea an fœtere poſſit iudicabis. nam quandoq; ex amaris rebus dulcia fiunt, immatura perſica amara ſunt, quę cum maturęſcunt dulciſsima euadūt. SEN. illud natura fit non arte. BRAS. & ars naturam imitatur,& ea plerunq; ars perficit, quæ natura perficere neſciuit, vnde īmatura perſica quæ amara ſunt, ſi melle vel zuccaro condiantur melleam dulcedinem, ac ſacchaream acquirunt. SEN. proſequaris igitur. BRAS. deinde conterantur & roſacea aqua exquiſita abluatur in catillo per diē dimittendo, quòd quater fiat, deniq; in eodem extēdatur vitreato catillo, vt ſtercus totum in catillo exten-
B ſum ſit, ac illi inhęreat, deinde prædictus catillus vertatur, ſuffumigando vt ſuperius dictum eſt, in ſupradicto puluere, opusq́; eſt prædictum puluerem dum ſuffumigatur commouere. ſi vero exiccaretur, opus eſt iterum aqua roſacea illum madefacere, cumq́; pluries fuerit ſuffumigatus puluis in prædicto catillo bene tecto exiccari permittatur, & cū probe ſiccus erit in vitrea ampulla conſeruetur, poſtea

℞. Huius pulueris ita præparati vnc. j.
Belzuini drach. iij.
Muſci chirath. iij.
Omnia ſimul miſceantur, ac puluis fiat.

SEN. ex ſtercoribus ergo odoramenta fiunt, hoc idem eſt vt cum aliqua condiuntur edulia quæ ſimpliciter edi non poſſunt, ſed conditura efficit, vt guſtui ſint apta, nō pauci acerbi fructus edi non poſſunt, qui po-

ſteaq̄

ſteaq̃ conditi fuerint,à nobis libēter excitātur. BRAS. C
non ne audiuiſti nonnullos quandoq; dicentes ſi calceorum ſoleæ condirentur,ꝙ egregie ſaperent? SEN. audiui. BRAS. & ita eſſe conſtat. nam Illuſtriſsimus & Excellentiſsimus Alphōſus Dux Ferrariæ tertius, qui ſupra omnes quos vnquam nouerim herbarum, florum, fructuum, ſurculorum & caulium cōditura delectabatur, huius rei periculum fecit, poſteaq̃ ſoleas aqua, cinere, & calce diu macerari fecit, zuccaro condiri iuſsit, & omnes conditas ſoleas deguſtarunt, inter quos & ego teſtis ſum, qui per multos etiā annos partem ſoleæ conditam ſeruaui, quis vnquā putaret nuces pineas cum ſummis corticibus edi poſſe? cum ſint tam præduri fructus, ſed illos conditura molliores & eſui aptos reddit. SEN. immo & nucem plurimam cū creſcit nullus vnquam edere poſſet, niſi conditam, at D ſunt ne alij hunc puluerem conficiendi modi? BRAS. adſunt. nā hic eſt vnus modus ab alijs diſtinctus, aridas roſas accipito & in puluerem redigito, & ſi tibi videatur adde modicum pulueris liliorum alborū, poſtea ſtyracis, ac belzuini æquales partes addito, de horum vero ſtatuta quantitate nihil dicitur, quoniam quanto horum plus apponetur, tāto redolentior reddetur compoſitio. SEN ergo puluerem hunc, non ingreditur quercinus muſcus? BRAS. non ingreditur, ſed & alium audito cyprium puluerem.

℞. Florum aranciorum
Florum roſarum odoratarum muſco
Roſarum
Florum gelſmini
Singulorum partes æquales.

Exiccentur

A Exiccẽtur & fiat puluis, vt in cyprio puluere ex quercino puluere ſuperius dictum eſt. at puluis alius cyprius nunc mihi in mentem venit qui violaceus nuncupatur, & albus eſt. SEN. hanc compoſitionem libenter audiam, præſertim cum violarum odor mihi gratus ſit, neq; odoratis vaporibus caput offendit, immo neq; vapores aſcendere ſinit. BRAS. compoſitionem igitur audito.

℞. Iridis vnc. iij.
Sandalorum citrinorum vnc. ij.
Roſarum damaſcenarum
Ligni aloes
Belzuini
Cyperi
Singulorum vnc. ſ.
B Muſci chirath. iiij.
Zibetti chirath. ij.

Omnia ſingulatim in puluerem reddantur, poſtea ſimul miſceantur, & in vitream ampullam ſeruentur. SEN. cur cyprius puluis violaceus appellatur, cũ neq; violas, neq; violarum odorem vllo modo ſpirare poſſit? BRAS. id verum eſt ꝙ dicis, tamẽ à myropolis violaceus nuncupatur. at ſi ego illum violaceum vocandum voluerim, iuberem vt exiccatæ violæ adderẽtur, licet cum ſiccæ ſunt, multũ odoris non habeant. SEN. neq; cum virides ſi manibus tractentur, tamen ſiccæ nonnihil ſeruant odoris. BRAS. immo virides pertractatæ neſcio quid herbacei ſpirare videntur. SEN. adſunt ne alię horum puluerum compoſitiones? BRAS. adeſt & hæc quam qui conficiunt dicũt eſſe cyprium puluerem naturalem, forte quia ſimpliciſsimus iubẽt

in

in Decembris luna, vel Ianuarij colligendam eſſe lalanem. i. vſnem, & in vmbra exiccandam, poſtea cum modico aquæ roſaceæ pinſenda eſt, & in paſtæ modũ redigatur, (ſi vero abſq; roſacea pinſeretur nares ingrederetur, & illas offenderet) cum erit pinſa, & ita in paſtam redacta, ponatur in pateram, & in vinariam cellam, vel in locũ alium humidũ deportetur, quoad mucida euaſerit, ac effloruerit, tunc iſtam ſupra tabellam extendito, & in clibano vel ſole exiccari facito, poſtea iterum in tenuiſsimum puluerem redigito, & ſolo belzuino ſuffumigato, vel pro ſingula pulueris iam ſicci libra Mannę belzuino drachmæ decem miſceantur, & diu in mortario agitanda, & ita erit optimus puluis. SEN. quid lalane ſit ignoro, & quid etiam vſne. BRAS. herba eſt, quæ è Cypro Venetias affertur muſco ſimilis, immo eſt ipſe muſcus quo & tu vteris, & arabes arborum muſcum vſneen vocãt. SEN. hinc forte accepit vt cyprius vocaretur. BRAS. immo hæc fuit nominis cauſa, quia e Cypro Venetias conuehitur. muſcus vero noſter qui in quercubus oritur non eſt adeo exquiſitus, vt cyprius, nonnulli in cypro in puluerem redigunt, & in placentulas ſubigunt, vt cõmodius ferri poſsit. SEN. ſunt ne illæ placentulæ quibus Ferrarienſes myropolæ vtuntur ad hunc puluerem conficiendum? BRAS. illæ prorſus ſunt, quas cirellæ de cypri vocant. SEN. prius quid eſſent ignorabam, & terram quandam eſſe arbitrabar. BRAS. non eſt terra, neque ſub dentibus ſtridet, ſed eſt prædictus puluis, quem & emptores ignorant, ſed dicunt ad cyprium puluerem conficiendum eſſe cirellas. SEN. Ferrarienſes pharmacopolæ quomodo puluerem hunc

conficiunt?

A conficiunt? BRAS. placentulas iſtas in puluerem redigunt, quæ belzuino ſuffiunt, poſtea odoratũ quodpiam addunt, vt muſcum, vel ambracanum, & zibettum nonnunquam commiſcent. at ſuarum commixtionum certam regulam non habent: quoniam aliqui plus odoramenti, aliqui minus, aliqui vnum, aliqui aliud cõmiſcent odoramentum. at pulueres quos ſuperius enarrauimus perfectisſimi ſunt. SEN. cypriæ iſtæ placentulæ ſunt cineritij coloris, ad album vergentis. at adſunt ne alia ſimplicia quibus hic puluis confici poſsit? BRAS. illa omnia quæ ex ſe nullum odorem ſpirant, & odores facile recipiunt, talis eſſe generis arbitrandum eſt, nonnullos vidi qui amygdalarum intimos cortices comburebant, & in puluerem redigebant, & pro huius pulueris fundamento B vtebantur. SEN. quos cortices intelligis? BRAS. non perduram teſtam, ſed intimum illud ſpolium, quòd amygdalæ ſubſtantiam immediate cõtegit, alij (quos potius probo) in clibano exiccant, & in puluerem redigunt, poſtea ſupradictis modis ſuffumigant, in populo albo tenellum quoddam adeſt albumen friabile quòd in puluerem redigi poteſt, & (vt prius dictum eſt) ſuffiri. nam nullum habet odorem hic puluis, & eſt omnium capax, æque vero friabile eſt eiuſcemodi lignum vt optimum agaricum. nonnulli ſunt nunc Ferrariæ qui alabaſtrum vocatum lapidem in tenuiſſimum pollinem redigunt, & ſuffiunt, ac pro cyprio puluere vendunt, alij ampullam ſuffumigant, poſtea implent puluere aliquo, qui cum in ampulla ab emptoribus odoratur, ob odorem ab ampulla contra-

ctum,

ctum, odoratus videtur, poſtea cum extrahitur nihil penitus redolet. SEN. ò ſceleſtiſsimi omnium. BRAS. hic eſt & Ædilium, & Tribunorum plebum error, qui curare deberent ne quiſpiam deciperetur. SEN. adſunt ne alij cyprij puluerés? BRAS. infinitis ferè alijs confici poſſet modis, tamen à præſcriptis haud multum euariare poterunt. at tempus iam eſt huic de cyprio puluere ſermoni metam imponere, tu alios interim pulueres referto, ex his quos in pharmacopolio ſeruas. SEN. nullos alios ſeruo pulueres, neq; (vt Arabice loquar) ſuffuf. BRAS. huic igitur contemplationi finem imponamus. SEN. vt lubet.

ANTONII MVSÆ BRASSAVOLI MEDICI FERRARIENSIS

Examen omnium Oleorum quæ apud Ferrarienſes pharmacopolas ſeruantur.

BRASSAVOLVS. SENEX.

BRAS. Neq; pluuia, neq; ventus, neq; cœnoſa via te remorari potuerunt quin huc accederes? SEN. immo neq; tonitrua, neq; fulgetra, neq; ipſa fulmina talia extitiſſent, vt me vel pauxillũ domi occluſiſſent, vel detinuiſſent, quin ad noſtrum hoc negocium perficiendum
B accesſiſſem. Nam tam vehementi ſum dulcedine affectus in his cõpoſitionibus conſiderandis, quæ in meo ſunt pharmacopolio, & tãta dulcedine illectus. vt cũ bibo, cum edo, cum dormio, cum vigilo ĩ his ſemper verſor. Tota nocte dormiens hanc ſchędam ſcribebã. BRAS. vnum tamẽ ſcio ꝙ te domi per integram diem clauſiſſet. SEN. quod nam illud eſt? BRAS. inſomnium aliquod terrificum, & horrorem inducens. nam audiui te inſomnijs adeo credere, vt tota vita tua ab illis dependere videatur: nihilq́; tibi magis certum eſſe poteſt ad futura prędicenda inſomnio. SEN. neceſſarium eſt me illi rei credere, quę nunq̃ me fefellit. nam nihil prorſus mihi euenit commodi, vel incommodi, nihil dextri vel ſiniſtri, quin illud dormiens longe antea præuiderim. BRAS. id melancholicis præ cæteris contingit naturis. Si tot oſtẽta, tot portenta, tot praua in-

ſomnia,

ſomnia,& terrifica,tot viſa, & tot varios euentus tibi contigiſſet,quot mihi ſuperiori anno.1550.contigere anteq̃ Romam proficiſcerer,non dubito te Romam vnquã fuiſſe profectum.SEN.talia forte extitere, vt neq; domi receſsiſſem.nam his rebus ſum valde addictus,neq; abſq; ratione qm̃ ſæpius mihi verum prædixere.Immo ab inſomnijs nunquã deceptus ſum. at quæ fuere iſta tam horrida, tamq́; terribilia, quæ tibi occurrere?BRAS.quæ,tot,& tanta,tamq́; terribilia, vt relaturus horreſcere incipiam: nocte illa, qua mihi ſummo mane indicatum fuit Illuſtriſsimum Ducem Romam profecturum eẽ,& me accingi oportere, vt illum comitarer,huius generis viſum in ſomnijs acce pi:per aſperos,inaceſſosq́; montes mihi equitare videbatur.cumq́; in ſummũ deueniſſem iugum,è maximo præcipitio equum decidiſſe,& in acutum lapidem caput meum impegiſſe. præ ictu vero magnam vocem emiſi,& cum tanto tremore,tantoque timore experrectus ſum,vt anceps ſim,an in veris diſcriminibus tantum vnquam timuerim: iterum dormiui, & ſtatim per montes mihi equitare videbatur,& à nonnullis latronibus inſequi.at ego citato curſu fugiebã. Equus vero flumen ingreſſus,quod tranſeundum occurrebat bibere volens,ſtatim in caput decidit, meq́; in profundam aquam deiecit,ſubmergiq́; videbar. at latrones occurrentes,me ab aqua liberarunt, ſpoliaruntq́;,& nudum reliquerunt. Ego autem fingebam eſſe mortuum. Abibãt latrones, vnus vero ex illis ad me cõuerſus dicebat,videtur ꝙ adhuc palpitet, illum finire ſtatui,ne quandoq; nos inſequeretur. nam homo mortuus bellum non ingerit,pugioneque euaginato,

A nato, me pũnctim in thorace feriebat. primoq́ue illo ictu, magno cum eiulatu experrectus ſum: tunc vxor mea, quæ vnà in eodem erat thoro, quid haberem interrogabat. nam perſenſerat me in magna eſſe anguſtia, ac anxietate, lamentarique, conqueri, ac eiulare. Ego illi reſpõdi me ſomniaſſe, & nihil eſſe: tertiò obdormiui, & per mõtes tertio equitare videbar. cumq; equum in quandam montis coſtam flecterem. en maximus ac ingens ſerpens, qui quatuor equi mei crura cauda colligauit, & ſub equi cauda collo exire videbatur, & per equi dorſum caput elongabat, quouſq; ad collum meũ perueniret, extenſoq; collo dentibus caput meum amplectebatur, & cauda tam vehementer equi crura arctabat, vt in terram deciderit. Tertio experrectus ſum cum magno timore. cumq; dies iam B illuceſſeret, amplius dormire nolui, ne tam ſeuis inſomnijs premerer. E lecto igitur ſurrexi, mente quodammodo commotus. En Illuſtriſſimi Ducis noſtri Architriclinus ad me acceſsit. & eiuſdem Illuſtriſsimi Ducis nomine me admonuit, vt itineri me accingerẽ ipſum Illuſtriſsimũ Ducem Romam comitaturum. SEN. ego (ſi eiuſcemodi ĩſomnia habuiſſem) Romam nullo pacto profectus eſſem. BRAS. quamobrẽ? SEN. ne in me ipſum terribilia illa inſomnia conuerterentur. BRAS. ſi Principi cuipiam inſeruires, qui te amaret ac veneraretur, non ne in rebus tam honeſtis illi pareres? & præſertim cum vitam ſuam ĩ tuis manibus ſponte cõmiſiſſet nulliq; alij fideret? SEN. ſi eſſet Imperator Auguſtus, aut ſummus Pontifex ab hac vrbe cum his diris inſomnijs, non me dimouiſſent, immo non niſi poſt quintumdecimũ diem domo exiuiſſem

ne ſomniũ in me verteretur. BRAS. imo ſi vera eſſent C
inſomnia,in te etiam domi clauſo verti potuiſſent.nã
ſi à ſchalis cecidiſſes, collumq; tibi fregiſſes, vt non-
nullis contigit,ex alpibus eſſes deiectus,poſſunt nimi
rum ſchalarũ ſummitates in inſomnijs pro alpibus ſu
mi.& quiſpiam ex tuis famulis potuiſſet te pugione
interficere,ac ſpoliare,vt nonnullis quandoq; conti-
git:vndiq; igitur pericula imminent,illis etiam ſimi-
lia,quæ per ſomnia videntur. SEN. at hæc non tam fa-
cile domi contingunt,vt in montibus aſperisq; locis,
& inacceſsis. BRAS. vndique ſunt anguſtiæ.at ſomnia
vti vera recipiẽda non ſunt,cũ & à Catone ſcriptũ ſit.

Somnia ne cures,nam mens humana quod optat,
Dum vigilat ſperat,per ſomnum cernit idipſum.

SEN. ego certus ſum,te nunquã excogitaſſe trucidari,
neq; e ſummis iugis cadere,neque ab angue lacerari. D
nam nemo eſt tam inſanus,qui hæc mente reuoluat.
BRAS. ſatis eſt me audiuiſſe de pręcipitijs multos deci-
diſſe,immo & ſemel vidi in Genuenſibus montibus
Petrum Lauezolum nobilem Ferrarienſem, qui è
ſummo monte in infimam cõuallem vnà cum equo
decidit. SEN. fuit ne in fruſtula cõminutus? BRAS. im-
mo nihil mali perpeſſus eſt.ſed per duos mẽſes peren
niter plorauit.Deus optimus illum ſeruauit: audiui
etiam nõnullos è montibus decidiſſe, & necatos eſſe.
SEN. nunq̃ vidiſti ſerpentem equorum crura colligan
tem. BRAS. Romæ marmoreum vidi Laochoontem,
qui à duobus anguibus cum filijs nectebatur. SEN.
nondum fueras Romæ vt Laochoontem videre po-
tuiſſes. BRAS. alias videram Romæ in Pontificis hor-
tis,immo ſatis eſſet me frequẽter vidiſſe diuum Geor

gium

A gium pictum,& draconem illum fabuloſum ipſius equi crura nectẽtem,hoc inquam ſatis fuiſſet, vt cum dormirem talis in phantaſia irreperet imaginatio. SEN. quicquid ſit ego Romã nunq̃ profectus eſſem, ĩſomnijs illis horribilibus pterritus. BRAS. at ego qui Illuſtriſsimum Ducem vti filiũ diligo. Immo vti me ipſum,illum nunq̃ deſerere potuiſſem: ſed aliud audias vehementius quod tunc contigit, poſteaq̃ Architriclinus mihi ĩdicauit,ꝙ eſſem Illuſtriſsimũ Ducem comitaturus,in librarium meum cubiculum redij,& minime dormiens, ſed vehementer vigilans, vocem audiui vti hominis eiulantis,ac conquerentis,quæ locum ferè contremiſcere faciebat. perterrefactus ſurrexi(nam ſedebam)& quiſnam eſſet interrogaui, vox illa ſuſpirium haud quoddã magnum emiſit,illamq́; B amplius non audiui. SEN. ò magnum ac ſtatum tuæ perniciei portẽtum,poſtea Romam profectus eſſem? BRAS. at aliud audias per multas antea noctes in cubiculo in quo dormiebam, vocem quãdam audieram conquerentem, dum noctu expergiſcerer. hæc; autem vox ſolebat eſſe mihi præſagium, cum aliquid disfortunij illi contingere debebat. ipſa etenim omnia futura bona & mala quæ illi euentura erant per multum ante temporis q̃ fierent, prædicere ſciebat, hanc quandam vocem vigilans audiui,non dormiẽs. immo cum aliquid incõmodi mihi euenturum eſt, ſentio ac ſi ſit aquæ gutta quæ in terram ſtillet, vel ſupra aliquam capſam,aut ſcrinium, hanc ſtillã quam nunc voco ſtillam, per multas noctes anteq̃ Ferraria diſcederem audiui,ſolet nimirum futurorum malorum mihi eſſe prænuntia. SEN. quid eſſe arbitraris?

BRAS. ſi antiquitatem ſequerer, genium meum eſſe dicerem, qui de incõmodo aliquo malo me admonet, vt illud euitem. chriſtiane vero loquens, dicam eſſe Angelũ mei cuſtodẽ, qui me monet, vt ſi fieri poſsit, malum illud euitare tẽtem. SEN. hoc maximum Dei donum eſſe puto. BRAS. nõ ambigo. nam Deum (ob immenſam ſuam miſericordiam) ſemper fautorem habui, ac protectorem, qui direxit me ĩ ſemitas ſuas, & quem in finem vſq; me directurum ſpero, quo ad in ſinu Abrae me reponat, vt vna cum ſanctis ſuis cohabitem in ſecula ſeculorum: ſed & alia audito quę te magnopere deterruiſſent. Vltima illa die qua ſequẽte mane Ferrariæ diſceſſurus eram, cum cubiculi mei feneſtrę inhęrerem, quę viridarium verſus inſpicit, ego contemplans an tempus tranquillum futurum eſſet, nam aer tunc multis nubibus erat oppletum. en fax quædam è cœlo decidit, quæ parietem, feneſtram, & me ipſum lambere viſa eſt, hæc in terram decidit, ac euanuit. SEN. ſi hoc mihi cõtigiſſet certus fuiſſem me breui obiturum eſſe. BRAS. vana prorſus fuiſſet opinio. Sentis ne tu cũ Platonicis quod vnuſquiſq; proprium ſydus habeat, quod decidit cum obiturus eſt? SEN. immo in illa ſum ſententia, experientiaq; oſtendit in illis æſtatibus plures mori homines in quibus plures decidunt ſtellæ. BRAS. eadem eſt in his ratio qualis de Cometæ apparitione refertur. nam cũ hæc apparent. ſ. & multi ignes cadentes & cometę, tũc annus ille valde ſiccus eſt, qui acutas etiam inducit ęgritudines. multi vero in acutis ægritudinibus obire ſolẽt. immo & ſi verum eſſet quod vnuſquiſq; propriũ haberet aſtrum, & maius, & minus ſecundum homi-

num

A num conditiones. ego talis non ſum, vt aſtrum tam ingens habere debuiſſem, quale illud, quod eo tempore decidit. SEN. hanc hominum differentiam non intelligo quo ad progenies, & proſapias. ſed quo ad virtutes, & ad cæteros iuuandos mortales: illi etenim ſunt maiores, qui vti Dei multis benefaciunt. immò ob hanc cauſam rerum inuentores antiquitas Deos vocauit, tamen quicquid ſit, vniuerſus orbis cum his portentis Romam haud me duxiſſet. BRAS. hæc omnia deliramenta eſſe arbitratus ſum & à nemine ſanæ mentis conſideranda. Sed audias quod cõſecutum eſt nocte illa vltima, qua ſummo mane Ferraria diſceſſurus eram, cum dormirem, videbatur mihi eſſe in domo mea antiqua, & genitorem meum, ac genitricem, fratres, ſorores, filios, patruos, conſobrinos ad me veniſſe. meq; circundaſſe, tamen dormiens intra me B dicebam, nonne iſti ſunt mortui? At genitor interrogauit me, nunquid cum ipſis oĩbus proficiſci voluerim, mente commotus annuere nolebam. at denique annui dicens me tunc eſſe illos comitaturum, itaque itineri ſe præſtarũt, & ego vna cum illis ad diui Andreæ templum profecti ſumus, in quo templo Braſſauolorum ſepulchra erecta ſunt. Tunc genitor, ac genitrix me comprehendentes in terram extendere. interim ingẽs ſtrepitus in cubiculo excitatus eſt, & ego expergerectus ſum. SEN. & cum hoc inſomnio Romam profectus es? BRAS. & eſſem in Indiam profectus. iam vero illuceſcebat, è lecto ſurgere cœpi, mihiq; interulã præpoſtere impoſui, deinde è lecto ſurgens, & aeris conſtitutionem ante feneſtram cõſiderans. En cornix verſus me crocitãs volauit, & ligulam qua me nectebam

bam è manibus meis ferè abduxit, ſiniſtrorſum abuo C
lauit, poſtea maxime crocitans ſupra fumarium illius
cubiculi in quo eram, inſedit. Interim ego vxorem
meam deridebam, quæ cornici maledicebat, & iuſsit
vt lapidibus abigeretur, quod famulus quidam præ-
ſtare tentauit, ſed nunq̃ abigere potuit. immo ſtatim
noctua, quæ ſupra idem fumarium inſidebat terrifi-
cam vocem emittere cœpit, forte à cornice deterrita.
SEN. ego nec domo īde ad octo dies exiuiſſem. BRAS.
reliqua vero audito, is qui calcaria mihi impoſuit, id
quod ad ſiniſtrum ſpectabat pedem, dextero aptauit,
& è contrario, quod ad dexterum attinebat ſiniſtro.
SEN. tot refers, vt impoſsibile eſſe videatur, quin ali-
quid ſumme ſiniſtri tibi contigerit. BRAS. nihil tamen
contigit, inſtructus igitur equum aſcendi. cum vero è
domo egrederer in portæ limine tam vehementer ce- D
ſpitauit equus, vt ferè deciderit. Ferraria egreſsi, locus
conſtitutus erat, in quo prandere ſtatueramus. erat ve
ro in dimidio itineris inter Ferrariam & Bononiam,
& locus Sāctus Petrus in Caſali vocatur. Cū ab equo
deſcendere volui, ſagi mei pars ſub Ephibbio conti-
nebatur, deſcendens tota ſagi dextera pars confracta
eſt, & diaphoretico ſudore profluere cœpi, ſyncopéq;
incidi, vt fuerim coactus me ſupra lectū proſternere,
& interula exui, ac fricari, deinde venter cōmotus eſt,
& remiſſam quandam febrem incidi. SEN. hoc ſaltem
te impedire debebat ne Romā proficiſceris. BRAS. &
ego hoc potius verendum iudicaui, q̃ alia omnia por
tenta, & de egreſſu Ferrariam cogitare cœpi, tamē ea-
dem die Bononiam petere volui, nocte quieui, vt ma-
ne conſequenti non eſſem quidem à febre immunis,
ſed

A ſed eſſet remiſsiſsima, vt pro itinere perficiendo equū aſcenderim, deniq; Romam perueni ſoſpes, quamuis ob frigus dextero crure dolere cœperim. at hoc quod ſequitur te forte vehementius detinuiſſet, Reuerendiſsimus Cardinalis Eſtenſis iuſsit me domi ſuę habitare in monte Iordano. præcipienti domino libenter obtemperaui, in die magno ſancti Iouis in templum profectus ſum, quod in monte Iordano erectum eſt, vt Euchariſtię ſacramentum inſumerem. Aderat religioſus quidam (vt plerique ſunt) ignarus, qui & mihi, & alijs Euchariſtiā præbuit per modum viatici. SEN. quomodo per modū viatici? eſt ne eo modo quo pręberi ſolet breui morituris? BRAS. illo inquam, quādo à medicis omni ſpe vitæ deſtituti ſunt, & id ſacerdotibus īdicatur. SEN. ò ignariſsime oīum religioſorum.
B ego hanc Euchariſtiā haud ſumpſiſſem, ſed in aliū locū diuertiſſem. BRA. cū audiſsem religioſum iſtū alijs Euchariſtiā ſub viatici verbis prębētem, mihi in mentem venit abire. at deſiderium hoc primo cōpeſcui, intra me dicens, hoc nihil refert, ſum nunc in via Ferrariam redeundi, & ad æternam patriam ad quā omnes tendere debent. Poſt hanc Euchariſtię ſumptionē in cubiculum meum redij, ac nonnullis diuinis eloquijs operam dedi, poſt prandium religioſum illum ad me vocari iuſsi, acceſsit illico, quē interrogaui, cur illis verbis vteretur, cum Euchariſtiam præberet, ipſe qui nec probe literas colligere nouerat, reſpondit ſe quandoq; audiuiſſe quempiam ita dicentē, nullamq́; inſuper rationem afferre ſciebat. at ſi illius manus vidiſſem priuſq̃ Euchariſtiam ſumpſiſſem, nonq̃ permiſiſſem, vt in os meum illā imponeret. Erant nimi-

rum manus fumario nigriores, prolixosq́; habebat C vngues cœno, aut ſtercore, aut pure plenos. nã totus erat ſcabioſus, & ſcabiei puſtulæ ĩ manibus pure profluebant. SEN. mirum eſt quod hæc omnia non te deteruerint. BRAS. neq; maiora me deterruiſſent, cũ hęc omnia fortuitu arbitrer, nihilq́; futuri portẽdere, niſi ſupra humores, verum tamen cum Ferrariam redirẽ, caſus cõtigit, qui mihi magis diſplicuit. SEN. qui nam fuit hic caſus? BRAS. Magnificus ac nobiliſsimus Philippus Strozza Mantuanus annulo me donauit triginta aureorum precij cyaneo lapide decorato, quem in ſiniſtræ manus auriculari digito gerere cœpi, hunc annulum prope Bolſennam ámiſi, elegiſſem potius longe peiora ſomniaſſe, q̃ anulum amiſiſſem, non ob ipſius precium ſed vt tanti, talisq́; viri monumẽtum, apud me eſſet reconditum, tamen neq; hoc ægretuli, D ſed comitibus omnibus dixi. En omnium portentorum finem nactus ſum. nam omnes ferè prędicta portenta audiuerant. immo quando Romam proficiſcebar, hæc omnia in peſsimum iter interpretatus ſum. nam quotidie pluit, & vię omnes pręter aſpredinem, adeo erãt limo plenæ, vt equi ad ephippia vſq; cœnũ penetrarent. SEN. vno verbo mentem meam tibi aperiam. neq; Duces, neq; Reges, neq; Pontifices id efficere potuiſſent vt Romam profectus eſſem. BRAS. at quid mihi contigerit, contemplator, iccirco & inſomnia, & alia portenta nulli facienda reor, quanq̃ maximus ſim ſomniorum coniector, nonnullaq́; habeam inſomnia, quæ me nunq̃ fefellerunt, vnum præterieram, quod erat primo loco dicendum. nam eo forte deterreberis, cum ab omnibus antiquis obſeruatum

ſit

A ſit mortem ſemper prędixiſſe. SEN. quod nã eſt hoc? BRAS. quod nam? id quod meo magno incommodo magnoq; diſpendio conſecutum eſt. SEN. cõtremiſco audiens, & adhuc quid dicturus ſis ignoro. BRAS. horrendum igitur ac deterrẽdum audito euentum. ſi ego his quæ obſeruata ſunt ab antiquis, fidem pręſtarem: anno. 1549. magnam tegetem centum curruum capacitatis è regione domus meæ apud Sãctum Spiritum fieri feci. anno autem. 1550. cum hora. 21. die. 26. menſis Februarij Epidemicos Hippocratis libros, publice ĩterpretarer. En ex meis famulis vnus ĩ publicas profectus ſcholas totus ſudore profluens, alta voce dixit. Patrone, non eſt amplius legendum, ſed domum celeriter redeundum, quoniam domus ipſa cõburitur, & iam accenſa eſt, & tota flagrat, interim ego campa-
B nas audiebam eo vehemẽter intonantes ſono ad quẽ cum domus, & tectus comburuntur, excitari ſolent & malleo percuti. ego cõtemplationis viribus in me-ipſo collectis, illi reſponſum dedi, comburatur. nam hinc diſceſſurus nõ ſum, priusq̃ integram lectionem non perfecerim. Nam intra me conſideraui domum meam exuri non poſſe, neq; conflagrare, cũ tota concamerata ſit, ac lateritijs fornicibus compacta, tũc lectionem proſecutus ſum, famulus forte conſiderans ſe male locutum eſſe, dixit non eſſe domum quę conflagraret, ſed tegetem quam in auiario ædificari feceram, tunc huic dixi, ito tu, & cum alijs ignem extinguatis. In Hippocratisq; ĩterpretatione procedebam. at ſcholaſtici nouarum rerum cupidi cum campanarum audirent ſonitum ingeminare manibus ac pedibus ſupra tabulas magnum ſtrepitum excitabant, vt

neceſſarium

neceſſarium fuerit me lectioni finem imponere. & cũ C
ipſis ſcholaſticis domum regredi: cum domum redij, tectum reperij quod ſuperiori anno, pro fœno, palea, & lignis cuſtodiendis parari iuſſeram totũ fuiſſe combuſtum, ignemque fuiſſe extinctum: illuc tamen tota vrbs concurrerat. SEN. ad quid peragendum? BRAS. vt in his fit caſibus aliqui ceu amici, vt infortunium deplorarent, qui domi ſuæ potius manere deberent, ne illis impedimento eſſent qui ignẽ extinguere poſſunt, alij accedũt rerum nouarum cupidi, vt videant, pauci vt ignem extinguant. maxima vero pars vt furetur. SEN. hoc nunq̃ credere potuerim. BRAS. immo certus eſto. nam aliqui ligna aſportarunt, alij ſtrigile, alij ſpongias quibus equorum caudæ abluuntur: alij habenas & vſq; ad ſcopas ac ſcopulas deuenere, quiſpiam præterea inuentus eſt, qui cum paucum mulæ D
tegmentũ ſurripere non poſſet, pilam quandam ſurripuit qua veſtis mea detinetur, cum mulæ inſideo ne per ipſius mulæ clunes decidat. ſed vnum fuit, quod præter cætera magis me moleſtauit. SEN. quod nam? BRAS. locus ille in quo teges ędificata erat, meum eſt auiarium, in quo multos habebam, & pingues capos, gallinasque altiles, huius generis animalia, cum ob ignem, tum ob hominum multitudinẽ deterrita extra cohortis parietes abuolarunt. vicinis autem meis ĩdici feci, ſi capos meos, aut gallinas habuiſſent, mihi redderent. Nemo autem fuit, qui vel minimum pullum reddere voluerit. SEN. hoc fuit prorſus maximũ diſpendium. BRAS. & multis rationibus maximum, cum quia erant optimæ prolis gallinæ, tum quia capi erãt pinguiſsimi, quos reſeruabam, vt iura nutritioni

apta

A aptamihi conficerent, cũ in ęſtate nonnunq̃ in appe-tentiam incidam. SEN. in his igitur caſibus opus eſt(vt vulgo dicitur)malum perpeti,& malum annũ. BRAS. hoc mihi præ cæteris diſplicuit. SEN. non dubito: qm̃ illud tibi auferebatur,quod vitam præſtaturum erat. BRAS. alij cellam vinariam meã ingreſsi erant,& certatim abſq; delectu bibebant,vt quempiam viderim qui abſq; intermiſsione decem cyathos biberit. SEN. ignem deniq; extinctum ĩueniſti? BRA. inueni quidẽ, ſed poſtq̃ tectum conflagrauerit,& tegulæ omnes fuere fractæ. SEN. hoc contigit anteq̃ Romam profectus eſſes? BRAS. hoc inquam contigit. SEN. neq; diuus Petrus,& Paulus Ferraria me dimouiſſent. nam conflagrationes,illarum præſertim rerum,quas aliquis condidit,vel ædificari fecit,illius qui condidit perniciem B ſignificare ſolent. BRAS. tamẽ tu vides quid in me ipſo mali conſecutum ſit,diſpendiũ potius ęgre tuli iterum condendi tegetem,& amiſſos capos, ac gallinas, q̃ de vita periculum timuerim,quanq̃ non ignorauerim à Suetonio,& Plutarcho in aliquorum heroum morte ſcriptum eſſe, templa conflagraſſe, turres, domos,& proprias ſtatuas,quæ etiã fuere fulmine ictas, ac ſi illius herois conſecuta eſt mors,ab his ignibus fuiſſet prędicta.at hæc ſunt gentilia à chriſtianis haud credenda,qui totam eorum ſpem in Chriſto ſolũ habere debent. SEN. hæc eſt ſummarũ ſumma,ego nunq̃ Romam fuiſſem profectus.. BRAS. verum ego profectus ſum & incolumis regreſſus. SEN. quomodo potuit exuri locus is cum nullus ibi habitet? BRAS. nullus eſt Ferrarię nobilis,neq; ĩ alia Italię vrbe qui ſuos famulos,ac ancillas melius perſoluat q̃ ego perſoluã.

ſemper ſunt apud me debitores,& ego creditor, tamē C
in viros,ac mulieres adeo iniquas incido(ob mea for-
te apud Deum demerita)vt plusq̄ beluę ſint.quomo-
do autem illos in victu tractem,& in quibuſdam an-
nuatim donarijs,tu noſti.SEN.non eſt opus hæc mihi
referre,qui iam diu domi tuæ verſor.BRAS.ſcis etiam
ī meo viridario multa eē ſimplicia,quæ vt ab hyemis
inclementia defendam,ſingulis annis iubeo milij ni-
gri culminibus tegi. vere aduentante ſimplicia dete-
guntur, & abijciuntur culmina . Ancilla quædam
ebria(vt ferè ſemp eſt) milij nigri culmos combuſsit
in inferiori quæ domi meæ ineſt coquina: vxor mea,
quæ virago eſt,& quotidie totam domum circuit vi-
dens milij nigri cinerem alijs cineribus cōmiſceri, cla-
mare cœpit,ac dicere quod ille cinis in alium locum
aſportandus erat,qui facile poſſet lineos pānos potius D
denigrare,q̄ vel tantillum dealbare. Ancilla hęc ebria
expectauit ꝙ vxor mea abijſſet,& cinerē hūc in auia-
rium portauit.erat vero cinis in quo nondum erant
ſcintillæ extinctæ.cinerem autem apud paleare por-
tauit,in quo multi paleæ currus aderant, quæ paleæ
ſub tegete ſeruabantur,ad equorum & mulorū vſus,
contigit forte fortuna vt eo die vehemens quidā ven-
tus ſpiraret,qui milij nigri culmina ſemiaccenſa exci-
tauit,& in paleam detruſit,itaq; palea accēſa eſt. SEN.
ò vere ebria mulier , quæ ignem apud paleam tulit.
BRAS. ebrijſsima, vt ſui moris eſt.at hæc miſſa facia-
mus,ad præſens negocium nihil attinentia . & id ob
quod conuenimus,pertractemus. Dic igitur quid ſcri-
ptum erat in tua illa ſcheda quam dormiēs ſcripſiſti?
SEN.dormiēs quidem non ſcripſi. ſed illam mihi ſcri-

bere

A bere videbatur, cum tamen eſſet iam ſcripta. omnia vero continet olea, quæ in meo extant pharmacopolio, & quę à medicis quotidie indicuntur. BRAS. nunc igitur tibi animo eſt vt olea omnia, quæ in vſu ſunt examinemus, ac contemplemur? SEN. erit mihi gratiſſimum, ni tibi moleſtum ſit. BRAS. didiciſti ne adhuc quid olei nomine cenſendum ſit? SEN. olea ſunt quæ oleagineam habent naturam, vt inungere poſsint, & liquida ſint, non prędura vt vnguēta. BRAS. immo & olea apud antiquos vnguenta vocantur, & præſertim odorata. SEN. memini cum de vnguentis ageremus, te oſtendiſſe olea apud antiquos vnguēta vocari. immo particulariter docuiſti, laurinum oleum apud Galenum vnguentū nominari. BRAS. gaudeo tibi in mentem hæc veniſſe ne iterum ī memoriam reuocare cogerer, & locos referre, quibus ſuadetur, quæ nūc olea

B vocantur, vnguenta ab antiquis fuiſſe nuncupata, q̃q̃ & nonnunq̃ illa olea vocentur. tamen Galeni ſententiam de hac re non pretermittam, qui in vltimo capite ſecundi libri de Simplicium medicamentorum facultatibus inquit, oleum etenim roſaceum nominare aderit, ꝙ abſq; odoramentis præparatum eſt, cui aūt & horum aliquid inditum fuerit nō id etiam oleum, ſed vnguentum cognominant. SEN. compoſita igitur odorata erunt vnguenta. BRAS. & etiā olea, & ita cenſuiſſe veteres dicit Galenus. ſimplicia vero ſunt olea. at de quibus oleis tractaturi ſumus? SEN. de omnibus quæ in publicis officinis ſeruamus. BRAS. de compoſitis igitur agemus, & de ſimplicib⁹, & de his quæ per expreſsionem fiūt, & per ignis vim. SEN. de omnibus in ſumma. cur vero ita petiſti? BRA. Quia multa ſunt oleorum

oleorum genera, inter ſe diuerſa. SEN. non intelligo quid ſentias niſi planioribus verbis aperias. BRAS. en explico, cum ſimpliciter oleũ dicitur, oliuarũ oleum ſemper intelligit, quod per expreſsionem fit, & p expreſsionem oleũ amygdalarum, laurinum, & balaninũ, & alia multa, vt illa quę ex perſicorum ſeminibus extrudũtur, prunorum, & armenicorum, alia fiunt per odoramentorum impoſitionem in hæc quæ exprimũtur, vt eſt oleum de gelſemino, oleum de roſettis: alia fiunt per foliorum impoſitionem, vel herbarum vt oleum amaracinum, roſaceum, & eiuſdem generis alia, nonnulla ab arboribus exudant, vt oleum abietinum, opobalſamum, et quandoque opus eſt arboris corticem ſcarificare, quandoque non eſt opus: alia vi ignis fiunt per vocata alambica vt nos in præſentiarum facimus cinnamomi oleum, gariophyllorum, & gingiberis, pro his oleis Meſue nos remittit ad Alchymiſtas, tamẽ ego aliqua cõficio chimica arte neglecta. SEN. ſcio cur negligas: BRA. & cur? SEN. quia ex ſtercore, et vrinis ſingulis annis mille aureorũ prouentum tibi accumulaſti. BRAS. hæc fuit mea ars chymica, cui totis viribus ſemper innixus ſum, vt facultatem medicam ſemper diligenter exercerem, extat & aliud oleorũ genus, quod è montibus exudat, ac emanat, vt petroleũ montis gibbij vocatũ, & multa alia. SEN. ſi de his omnibus non agemus, aliquę ſaltẽ oleorum ſpecies ex his quæ enarraſti à pharmacopolis ſeruantur, de quibus agendum erit. BRAS. ab eo igitur incipias oleo, quod in tua ſcheda primo ſcriptum eſt. C D

SENEX.

Oleum amygdalarum dulcium, primum locum occupat.

A occupat.BRAS.cur de communi oleo prius verba nõ
facis?SEN.quia notiſsimum eſt. BRAS. de ipſo tñ mul-
ta pręſcienda ſunt,& multis,ac diuerſis modis ſeruan
dũ eſt.SEN.de illo igitur vt lubet agamus. BRAS. ĩmo
neceſſarium eſt,tum quia diuerſo modo illud ſeruare
debes,tum quia multas ingreditur,& oleorum, & vn
guẽtorum compoſitiones,quomodo oliuarũ oleum
ex expreſsione fiat,tam manifeſtũ eſt, vt edoceri non
ĩdigeat.at tu ex oliuis ĩmaturis oleum ſeruare debes,
quod omphacinum vocatur, & Galenus quandoque
illud vocat omotribes.i.crudum.SEN.hoc ſeruo, im-
mo illud mihi paro,& ita parant omnes alij pharma-
copolæ Ferrariæ.BRAS.habes ne oliuas in tuo virida-
rio?SEN. non habeo, & ob frigus ægre in Ferrarienſi
agro naſcuntur.ſed dulcius oleum quod haberi poſ-
B ſit emo,poſtea optime lauo,hoc eſt omphacinũ oleũ.
BRAS.hoc prius nõ audiueram, arbitraris igitur oleũ
ita lotum,effectum eſſe,ac ſi ĩmatura ſit oliuę? SEN.
non ſed eaſdem vires habere putabam.BRAS. quomo
do eaſdem,ſi hoc oleum etiam ita lotum ſit calidum,
& omphacinum frigidum,ac adſtringens? SEN. quid
igitur deinceps à me agendum erit? BRAS. Mutinam
mittendum,& oliuæ emendæ quæ ĩmaturæ ſint,Fer-
rariamq́; aſportandæ,ac exprimendæ. Notaq́; huius
olei duplex genus ſeruari oportere, vnum ex oliuis
prope maturitatem,ſed tamen ĩmaturis,aliud ex acer
biſsimis,hoc ſecundo in magnis,ac vehemẽtibus vti-
mur inflãmationibus. primo autem in paruis ac re-
miſsis.SEN.nonne idem eſſet ſi ad amicum quẽpiam
meum ſcriberem,qui vt hoc oleum haberem curaret?
BRAS.idem prorſus ſi fidẽ illi præſtare poſſes,verum

contingit,

contingit, quod vir hic ad quem ſcribis circa alia occupatus eſt. & ad hoc peragendum famulum mittit, qui (vt famuli faciunt) omnia ex oppoſito peragit, iccirco tutius eſt ſi ad te oliuæ mittãtur quas electas habebis, & illas eijcere poteris, quæ ineptæ tibi videbuntur, de oleoq; certus eris, quod in pharmacopolio ſeruabis. SEN. erit longe maior expenſa quàm cõueniat. BRA. dic, cur omphacinum oleum in tuo ſeruas pharmacopolio? SEN. vt vendam, & aliquid lucrer. BRAS. quid ĩpediet te carius vendere, & emptoribus cauſam indicare? SEN. omnes pharmacopolium meum euitarent. BRAS. non euitarent, ſi ita conſtare vt aſſeris deprehenderent. at potius euitare deberent, ſi noſcerent te illa non habere, quæ habere deberes, & aliud pro alio vendere. SEN. ad oleum redeamus. nam mores tuos deinceps ſeruaturus ſum. BRAS. ex vtroque omphacini genere, & lotum, & non lotum ſeruare oportet, vt in promptu ſint, cum vel à medicis indicuntur, vel in aliquam compoſitionem ſunt ponẽda. SEN. ita deinceps efficiam. BRAS. cum vero oleum ex maturis oliuis, quod cõmuniter oleum vocatur ad multa ſeruaturus ſis, dulce oleum quærito quod alieni odoris nihil ſpiret. & hoc ſerua lotum, atq; non lotum, & ex omni genere ſalſum ſerua, & minime ſalſum. SEN. mihi ſuperfluum eſſe videtur oleũ lauare, cum in ipſa exigatur pinguitudo. BRAS. ob multa lauatur, primo vt album fiat, præterea vt ab ipſo nonnunq̃ ſalſedo remoueatur, tertio vt acritudinem dimittat, quarto vt oleagineus odor auferatur, quinto vt aliarum rerũ odores, ſapores, & qualitates alias facilius recipiat SEN. ſum ne alia de oleo ſeruaturus? BRAS. antiquum etiam

A etiam & nouum in omni genere ſeruato. nam multæ
compoſitiones antiquum expetunt oleum, aliç recēs.
SEN. de ſimplici oleo nihil aliud ſeruari poſſe arbi-
tror. BRAS. neq; iſta à tua officina abeſſe debent, ne
cum illis indigueris, aliunde quęrere cogaris. SEN. à
tuis mandatis nec quidem diſcedam, ſed omnia inte-
gre exequar. BRAS. neq; iſtud prætereūdum eſt quod
ex diuerſis mundi partibus olea enaciſcaris, quæ te-
nuiora ſint, & minus tenuia. Galenus iubet quādoq;
ſumi Sabinum vti tenuius, quandoque Hyſpanum.
at cum iſta vel haberi non poſsint, vel difficulter ha-
beri, Romæ vero Sabinum facile habetur. in hac ve-
ro noſtra alma, ac inclyta patria difficulter, iccirco Sa
bini loco exquiſitum Salodiēſe ſeruato, & pro hyſpa-
no id quod ex piceno affertur, modo optimum ſit. In
B oleis vero non ſolum diſtantes patriæ differentiam fa
ciunt: ſed in eadem patria diuerſi colles vt ſeptētrioni
magis oppoſiti ſunt, & meridiei hoc in oleis diuerſita
tem facit in tenuitate, & craſsicie. SEN. curabo etiam
vt hæc oleorum genera quæ enarraſti conſequar, ſed
lucrum non feret expenſas. BRAS. immo feret, niſi ſu-
pra modum lucrari volueris. SEN. nondum nouiſti
animum meum circa lucrum. BRAS. immo iam diu
noui, & vtinam omnes tui ſimiles eſſent. nam res vi-
liori precio venderentur, quàm nunc fiat.

SENEX.

2 De dulcium igitur amygdalarum oleo verba facia
mus. BRAS. vt lubet. quomodo illud cōficis? nam hoc
imprimis cōtemplandum eſt & merito poſt id quod
vere oleum eſt, & à cuius nomine alia omnia nuncu-
pata ſunt ſecundum locum obtinet. nam non ſolum

eſt medicamentum, ſed & alimentum, cum dulces amygdalæ,& ipſarum ſuccus (Galeno teſte) animalia nutriant. multis vero confert eiuſcemodi oleum, de quibus agemus,ſi prius tu quomodo illud conficias aperies. SEN. illud cõficio vt à Meſue edocemur,quãq̃ & alium habeam modum,quo ad maiorẽ extrudendi olei copiam q̃ cõmuniter fiat,potius vtor. BRAS. tu potius hoc modo vteris ob auaritiam. nam ita exprimere non eſt opus,vt ex amygdalis quæq; craſsiſsima pars exeat,ſed ſatis eſt tenuiorem partem extrudere, vel ſaltem primam partem à ſecũda ſeorſum ſeruare. SEN. nondum eſt quod hoc obſeruare cœpi, vtranq; ſcilicet partem ſecernere,& craſsiore in conficiendis emplaſtris,ac vnguentis quæ præcipuo alicui mẽbro applicentur tantum vti. BRAS. modos nunc illos quibus hoc oleũ paras referto. SEN. Meſue ita parari docet,dulces amygdalæ accipiantur,& ab omni cortice liberentur. BRAS. ad quantam copiam accipis? SEN. hoc non animaduerto. nam quantitatem,quam voluero accipio, poſtea extreme curo, contundo, & in maſſam redigo,deinde per quinq; horarum ſpacium in loco calido exſiccari ſino,iterumq́; tero ac contundo,hãcq; maſſam ita calidã in torculari pono. adeoq; premo vt oleum exeat. BRAS. quomodo amygdalas ab vltimo liberas cortice? SEN. quandoq; illas in ſartagine vehementer calefacio,poſtea craſſo linteo optime confrico,tunc cortices illi abeunt, ac decidunt. BRAS. oleum iſtud vſtulatæ rei ſaporem enanciſcitur ob hanc vehementem in ſartagine calefactionẽ. SEN. hoc verũ eſt,iccirco alias amygdalas ebulliri feci, poſtea facillime ab illa pellicula imunes reddidi. BRA. &

hoc

A hoc facit vt oleum aqueum euadat. nam amygdalis
aqua imbibitur. SEN. nonnunq̃ ego cum tota mea fa
milia cultris ſumptis amygdalas abradendo ab exti-
mo illo cortice liberauimus. BRAS. tunc nec vſtulatæ
rei odorem, nec aqueam naturã habere debuit. SEN.
ita profecto fuit, ſed magnus labor fuit, longaq́; tem-
poris contritio illa qua vnaquęq; amygdala abraden-
da erat. BRAS. iuxta laborem tuum oleum vendito.
SEN in eodẽ adhuc ſumus ſermone, tunc nullus à me
emeret, ſi vel tantillum plus venderem q̃ alij faciunt.
BRAS. in quo calido loco contuſas illas reponis amyg
dalas? SEN. calidarium quoddam paruũ habeo in quo
bellaria ſeruo, in illud per quinq; aut ſex horas repo-
no, donec totum incaleſcat. BRAS. nimius calor eui-
tandus eſt, ne pinſa illa maſſa torreatur. propterea in
B furno calefieri non debet, tamen in ſolo æſtiuo tem-
pore calefieri poſſent. at ſuauior caliditas eſt ſi per to-
tum hoc tempus lintea igne incaleſcant, & illis circun
detur hæc maſſa, frequẽter illa ĩmittendo, donec per-
fecte calida ſit, tamen Meſue facit, & ex pinſis amyg-
dalis quæ in duplici vaſe coquantur. SEN. haud intel-
ligo in præſentiarum, quomodo in duplici vaſe co-
quendæ ſint. BRAS. hoc multis modis intelligi poteſt,
primo quod amygdalæ bulliant in aqua in vaſe dupli
ci, vt illarum cortex facile auferri poſsit. poteſt & hoc
de iam tritis amygdalis intelligi, & ita prorſus intelli-
gendum eſt, quod. ſ. amygdalæ excorticatæ, ac trite in
vitreum vas, vel in vitreatum abſq; aqua ponantur, &
vas hoc in alio vaſe caleſcat ĩ quo ſit aqua per horam,
poſtea torculari amygdalæ exprimantur, tunc maior
olei copia emanabit. SEN. at erit aquoſius. BRAS. non

aquoſius, quia aquam minime attingunt amygdalæ, neq; aqua ad ipſas peruenire poteſt. Addit & aliũ modum calefaciendi amygdalas Meſue, ſi tritę in ſacculũ ponantur, & ſacculus ſub cineribus recondatur, ſiue ſub calida terra, ſiue ſub arena calida: ita enim & magna exibit olei copia. SEN. ego nonnunq̃ ſub calido furfure iuſsi hunc ſacculum poni, & olei conuenientem copiam eduxi. BRAS. nihil refert ſiue furfur acceperis, ſiue milium, ſiue aliquod aliud, modo calorem ſeruare poſsit. SEN. modus vero proprius quo magnã olei copiam educo, talis eſt, excauatum ferrum ad volæ manus formam, ſed magis concauũ fieri feci, aliud pręterea ferrum fieri iuſsi ad illius cauitatis magnitudinem, quod illam implere poſsit, poſtea amygdalas ad oleum paratas in cauitatem pono, & alio ferro in capite in modum pilæ rotundo comprimo, tunc vehemẽtius oleum educo, & maiorem copiam colligo. BRAS. hic videtur eſſe ſecundus modus à Meſue deſcriptus. SEN. qui nam eſt ille? BRAS. iubet amygdalas in vaſe concidi vt poſtea concitetur, idque in loco calido fieri monet, & aquæ calidæ modicum ſuperfundi, & prælo conſtringi. prelo vero concauitatem habente: in decliuiori autẽ parte adſit veluti ductus per quem oleum in vas deſcendat in quo colligatur. monet vero in inferiori præli parte adeſſe concauitatem, & globum ad concauitatis menſuram, & quod hic globus vacuam cauitatem ſemper impleat. SEN. omnino ille eſſe videtur quem ſeruo modus. at Meſue negligere videtur an ex ferro ſit, an ex ligno. ſed ego experior ex ferro id magis efficere atq; plenius. BRAS. Dioſcorides eodem modo conficere videtur. SEN. Dioſcoridis modum

A modum & ipſius authoris verba referto. BRAS. ſumit ipſe (at de amararum amygdalarum oleo loquitur, quãuis idem ſit conficiendi modus) quartam modij amygdalarum partem, quas purgat hoc eſt à corticibus liberat, deinde areſcere ſinit, quod nobis indiciũ eſt à corticibus feruenti aqua liberaſſe, poſtea ita exiccatas piſtillo leuiter comprimit quo ad in offam, vel in placentulam illas redegerit, deinde aſperſis feruentis aquæ laminis duabus, ſemiſsẽ horæ confundere ſinit, poſtea ab aqua eximit, & iterum in mortario contundit. cum vero ſecunda hac vice fuerint contuſę, in alueolum ponit, vel in prelum ac exprimit. SEN. non eſt magna differentia. at quid nunc dicis cum Dioſcorides aquam ſuperingerat, aquoſum igitur erit? BRAS. omnino magis aquoſum erit, q̃ ſi amygdalæ non fuiſſent aqua imbutæ. Nota vero Dioſcoridem nõ fuiſſe B prima expreſsione cõtentum, ſed amygdalas illas accepiſſe, quæ erant expreſſæ, & aquæ laminam ſuperinfudiſſe, paululumq; ſiuiſſe vt combiberẽt, deinde ab aqua exemiſſe, & iterum expreſsiſſe. SEN. magna olei quantitas hac ſecunda vice exire non debet. BRAS. tanta exit quanta exire poteſt. verum hoc oleum cũ præcedenti ſimul miſcebant antiqui. SEN. ex amygdalis vero ita conficiendo, quanta olei quantitas emittitur? BRAS. Dioſcorides dicit amygdalarũ ſemodiũ, vnam olei heminam reddere. SEN. aliàs ex vna amygdalarũ libra, quinq; vel ſex olei vncias elicere ſolebam. Nũc cum meo illo ferreo inſtrumento ad octo & nouem vncias educo. BRAS. tuũ illud ferreum inſtrumentum gratiſsimum tibi eſſe debet, cum te nõ modice ſuperlucrari faciat. SEN. gratiſsimũ mihi prorſus eſt inſtru-

mentum, tum quia vtile, tum quia à me inuentum. C
BRAS. à te inuentum? forte è ferro illud alias factũ eſſe non conſtat, ſed ex alia materia extitiſſe, ex Meſue ſententia conſtat qui in torculari concauitatem facit, & iuxta concauitatis capacitatem, quæ in torculari eſt globum. nõ exprimit vero num ex ferro, an ex ligno eſſe debeat: ſed modum aliũ audito, quo oleum iſtud efficitur. amygdalæ vehementer terendæ ſunt, poſtea in feruentem aquam inijciendæ, & ebullire ſinendæ, pinguedinem ſemper quæ innatat à vaſe in quo ebulliunt auferendo. nam pinguedo illa oleum eſt, quod ab amygdalis emanat. SEN. at erit multa aqua mixtũ. BRAS. tunc eo vtar cum emollire opus erit. verum & ſi nonnulla aquæ portio oleo ſit cõmixta illam auferre haud difficile eſt, oleum per aliquod ſpacium quieſcere ſinendo, in hoc etenim ſpatio oleum aſcendet, & D
aqua in fundo permanebit. SEN. nõ me latet hoc non eſſe difficile eximere ab oleo, videlicet aquã, domum phyalas habeo perforatas cum quib⁹ oleum ab aqua eximo. nam cum oleum & aqua in phyala ſint, & per aliquot horas quieuerint, foramen aperio quod eſt ferè inter aquam & oleum in phyala, itaq; oleum exit, & aqua relinquitur: & ſi olei pauxillũ ſit derelictum, illud totũ facile aufero. BRAS. non dubito, ſed & alius eſt oleum educendi modus, vt ego ex gingibere, gariophyllis, cinnamomo, & pipere oleum extrudo, in æneo vaſe duobus tantum pugnantibus glacie. ſ. & igne hoc eſt ſummo frigore, & ſummo calore. SEN. ſunt prorſus mirabilia illa quę ex diuerſis rebus extrudis per calorem, & frigus olea, & quod admirabilius eſt odorem, ſaporem, & colorem rei ſeruant, quam in

oleum

A oleum reſoluis. BRAS. at nuper imaginatus ſum (nam facile eſt inuentis addere) modum quo oleum abundantius educam, q̃ prius facerem. SEN. neq; iſtud erit arti inutile, verum tuum hunc diſtillandi modũ mihi aperire ne recuſes. BRAS. de eo in pręſentiarum nihil tibi dicturus ſum, cum de illo ſim ſeorſum libellum ſcripturus, qui totum hũc modum aperiet. SEN. multos vidi qui ex amygdalis integris, & non excorticatis oleum educunt illas in truſatilem molam ponentes, ac prementes. BRAS. non cõuenit hoc, quia eiuſcemodi oleum corticis colorem habere debet, neque tanta educitur copia, quanta educitur ſi ſint pinſi, & calefactæ (vt ſuperius dictum eſt) amygdalæ. SEN. quem modum ſequi debeam (cum tot ſint) ignoro. BRAS. mihi placeret, vt cultro amygdalas cortice liberares, & ſine
B aqua pinſeres, poſtea eo modo exprimeres, quo tibi magis placeret. Et ſi vt Dioſcorides facit aquam addere volueris pro hoc pręliũ inferre recuſabo, verum iſto vtar oleo ad effectus in quibus emollire opus eſt, & multum humectare. SEN. quibus conuenit oleum amygdalarum dulcium? BRAS. illa imprimis referam in quibus peculiariter eo vſus ſum & vtor, poſtea ea quæ ab authoribus dicuntur, exequar in thoracis inunctionibus vbi humectare oportet, eo peculiariter vtor. Cũ vero aliquis torminibus premitur quatuor vncias potui præbeo ex eo quod recenter ſit ab amygdalis expreſſum. SEN. quarum partium torminibus adhibes hoc oleum? BRAS. omnium inteſtinorum torminibus, & ventriculi ſit cuiuſcunq; generis affectio, præbeo & mulieribus q̃ peperere, ad quatuor vncias bibendum cum duabus vncijs zuccari vocati fini, ne

torminibus crucientur,& illas à torminibus liberāt, **C**
cum quiſpiam ex inanitione ſingultum incidit co-
chlear huius olei transglutiendum prębeo, & hoc fre
quenter,immo & ſi ſit ex flatu conuulſio,& ex reple-
tione vtor,& proficit. SEN. id tibi dicā quod Satyrus
domino ſuo dixit,quod eodem ſpiritu ad calefacien-
dum,& infrigidandum vtebatur ita tu eodem vteris
oleo ad ſingultum ex inanitione,& repletione, q̨ fiūt
ex cauſis contrarijs.BRAS.& ego reſpondebo vt Saty-
ro reſponſum fuit,& ſi idem ſit oleum,tamen diuerſa
intentione vtor ad conuulſionem ex repletione, & di
uerſa ad conuulſionem ex inanitione. vtor præterea
hoc oleo pro baſi,& ſubiecto in diuino illo vnguen-
to ad partum facilitandum, & ad dolores ſedandum,
& ad accelerandum fœtus exitū cum in via eſt,& non
niſi difficulter,& cum tempore exire ſoleat, hoc oleo **D**
particulariter ad hæc vtor,& ſemper proficere exper-
tus ſum.vt aūt amygdalas dulces,minus efficaces eē q̃
amaras Dioſcorides iudicat,ita amygdalarum dulciū
oleum minus efficax eſt q̃ amararum. SEN. ita ratio
dictare videtur,ſi id verum ſit quod à Dioſcoride pri-
mo ſcriptum eſt:dulces.ſ. amygdalas eſſe minus effi-
caces amaris.BRAS.ad nonnulla conueniunt amygda
læ dulces,ad quæ non conuenirent amarę,idemq́; iu-
dicium in oleis faciendum eſt. Ad thoracem, ac emol
liendum amygdalarum dulcium conuenit oleū. non
æque vero amararum conuenit,leniunt gutturis aſpe
ritatem dulces amygdalæ,idemq́; efficit oleum,quod
ab oleo amygdalarum amararū minime efficit, idem
in pulmone facit,& in omnibus extrinſecis partibus
valet,& huius generis oleum ad omne prædurorū hu

morum

A morum genus.artubusq; aptiſſimum eſt,ac iũcturis, hecticis in potu prębendum eſt.nam illos impinguat præter id quod ĩteranea humectat,& in hoc caſu oleũ illud melius eſt quod cum aqua effectum eſt, ſi argenteo tubo in veſicam per penem,vel in vterum per colum injjciatur horum membrorum ardori ſuccurrit. SEN.nonne Actuarius ac Alexandrinus de hoc oleo verba fecerunt?BRAS.arbitror de amygdalarum amararum oleo ipſos loqui,vt in illo oſtendemus . de hoc vero ſatis iam dictum eſt.

SENEX.

3 De amararum igitur amygdalarum oleo verba faciamus.BRAS.nihil eſt quod à nobis dicendum ſit de ipſius ab amygdalis eductione, quia eodem modo & eiſdem inſtrumentis educitur,quo & quibus amygda B larum dulcium oleũ ſuperius confici diximus. vnum vero minime probo quod à nonnullis pharmacopolis fieri his oculis vidi,cum amygdalarum amararum oleo carerẽt,dulcium amygdalarum oleum cõmiſcebant,huius olei munus eſt obſtructiones aperire, dolores ſedare flatus reſoluere,& materias etiam à quibus flatus excitãtur, peculiariter aurium doloribus à cauſa frigida ſuccurrit, & ſurditati quæ ab eadem ſit genita cauſa & ſibilis,ac ſtrepitibus qui in auribus gignuntur,aſperitates,quæ in membris reperiuntur lenire dicitur,immo ita eſſe experientia oſtendit, ſi aſperum membrum eo inungatur, cum nerui dolent, & tenſi,ac duri efficiuntur,his prodeſt hoc oleum,faciei maculas aufert,quas vulgus panes vocat,immo,& lẽtiginibus ſuccurrit,ac aſperitatibus quæ in facie contingunt.Dioſcorides ait ad muliebrium locorũ ſtrangulationes

gulationes valere hoc oleum,& eiuſdem partis inuerſiones ac inflammationes ad capitis & aurium dolores facit,intentos ſonos,& ſibila fugat, prodeſt præterea renum cum vrinæ malo aliquo doloribus, vrinæ anguſtijs, calculoſis, ſuſpirioſis, & lienoſis : emendat idem vultus maculas,aſperam,diſcoloremq; à ſole cutem,& rugas melle lilij radicibus,cypriæq; aut ex roſa ceræ commixtum,quinetiam hebetes reſtituit oculos,& cum vino furfurea,atq; manantia capitis vlcera exerit hæc Dioſcorides de amararũ amygdalarum oleo,ſcito etiam aſperis conferre pernionibus,& ſi ad vncias quatuor bibatur aluum egregie ſoluere,& vermes necare. SEN. forte quia amarum. BRAS. & ob hoc etiam, nam cum Galenus de ſimplici aliquo lumbricos necare dicit,addit quia amarũ . rerum vero amararum natura,ratione qua amara ſunt eſt calefacere, attenuare,incidere,digerere,tergere,& valenter. SEN. nunq̃ vidi animal aliquod in hoc oleo naſci. BRAS. & hoc eſt amararum rerum natura,ac proprium, vt neque in vermes conuertantur,neq; vermes admittant, propterea bilis pura in vermes conuerti non poteſt, quia ſupra modum amara,licet pituitę mixta vermes nonnunq̃ gignere poſsit,tamen adeſt tunc maior pituitæ copia,bilis minor. SEN. Alexandrini modum conficiendi hoc oleum nondum edocuiſti. BRAS. ipſe non exprimit amygdalas:ſed in oleum oliuarum infundit,itaq; ait author ille,prodeſt ad Cephalalgiam, aurium dolorem,tinitum,& ſurditatem iniectũ compeſcit,rugas,& ſordes faciei cum cerato irino aut roſaceo detergit,ſtranguirioſis & lithiadicis,ſuper pectinem inunctum,aut per virgam ĩmiſſum prodeſt, ma

tricis

A tricis dolores, phlegmones, ſuffocationes in modum peſſarij ſuppoſitum mitigat. Recipe olei libras quinque, amygdalarum purgata℞ vncias vigintiquatuor, amygdalæ tritæ, & in oleo triduo infuſæ ad medietatem coquantur, & colatum condatur, & vſui reſeruetur. SEN. & ſi non exprimat an de dulcibus, an de amaris loquatur amygdalis, effectus tamen ad quos valere refert, quod de amaris loquatur oſtendunt. BRAS. ita prorſus eſt, ſed aliam apponit confecturam, quę talis eſt, amygdalæ amaræ purgatæ, & ſiccæ in pila diutius tundantur, & cum aliquantulo aquę diu ſubigantur, & poſt quinque aut ſex horas iterum terantur, & manibus fortiter exprimantur, illud autẽ aquæ quod ſupernatauerit cochleari colligatur, hoc iterumq́; facito donec totam pinguedinem excuſſeris, quæ ſicuti
B ſupra diximus cochleari collecta condatur, & vſui reſeruetur, hæc Alexãdrinus. SEN. ſunt alij omnino conficiendi modi. at quomodo conficit Actuarius? BRAS. omnia authoris verba referam ne quicquam deſideretur. Inquit, nimirum amygdalinum oleum prodeſt aduerſum inflammationes vteri, conuerſiones, occluſionesq́;, item ad ſtrangulatus eorũdem locorum infuſum, doloribus capitis ĩſtillatum medetur, aurium grauitatẽ, ſonitus, ſtridores, & ſibilos diſcutit, renum vitio, & vrinæ difficultate laborantibus, calculoſis, viſcerũ tormentis, iocinoroſis, ſuſpirioſis, lienoſis ſumptum ſubuenit, neuos & maculas à facie tollit, & cutem erugat, reliquamq́; eius emaculat labem, cum radice lilij melle roſaceoq́; tanq̃ cerato pmiſtum, oculo abolet hebetudinem, emanantia capitis vlcera, furfureſq́; ex vino detergit, hoc aliqui Metopion vocant,

ratio

ratio eius talis, amygdalæ amaræ chœnices quatuor C
purgatas, & exiccatas piſtillo ligneo in mortarium collatas leuiter contunde quo ad maſſa fiat, cui aquæ feruentis heminas duas affuſas ſemihoram dimitte, poſtea vehemẽtius iterum tunde deinde ad tabellam premens tortiuum cremorem excipe, & quod pingue digitis adheſit in cornicula diffunde, rurſusque in id quod expreſſeris, heminam aquæ vnam infunde, & ſpatio vt combibat interpoſito, iterum exprime forma qua prius, choenices quatuor heminam conficiũt hæc Actuarius. SEN. duo hæc olea amararum. ſ. & dulcium amygdalarum in quo qualitatum ordine reponi debent? BRAS. dulcium amygdalarum oleum in actiuis qualitatibus temperatum exiſtimatur, in paſſiuis in primo ordine humidum. at neceſſarium eſt dicere eſſe in primo ordine intenſo humidum, vel in D
ſecundo arbitror, potius in ſecundo eſſe humidum. amararum vero amygdalarum oleum eſt in primo ordine calidũ, nec aliqua deſtituitur humiditate, q̃q̃ & ſiccitatem habeat, quæ qualitates quodãmodo inter ſe pugnare videntur: deniq; hoc notato, ſi ad quatuor vncias bibatur, omnia expurgare quæ in inteſtinis continentur, & obſtructiones aperire: ſed hęc iam ſatis eſſe videntur.

SENEX.

De regijs nucibus oleum ſequitur, de regijs dico 4
ad auellanarum nucum & ſimilium differentiã, modus condendi hoc oleum eſt. Idem cum his qui dicti ſunt modis in oleo amygdalarum dulcium conficiendo. Nota vero huius generis oleũ triplex fieri, vnum ex oleoſis, & ferè ſemiputridis nucibus: multi enĩ nu-

A ces dimittere ſolent vt inueterescāt,& oleoſæ efficiantur,quo maiorem olei copiam educant. at oleũ iſtud per os haud ſumitur.nam modo mediocriter lęderet. fit ex optimis nucibus oleum, & hoc eſt quod per os prębere debemus:tertium fit ex oleoſis partim,& partim bonis nucibus,& hoc ad clyſteriorũ vſum vti poſſumus. nam mirum in modum flatus diſcutit, vnde in colico dolore clyſterem imponere conuenit ex vino cretico,& oleo de nucibus. Meſue etenĩ dicit craſſos flatus reſoluere,& tumoribus conferre,ac neruorum contractionibus,neruorumq́; puncturæ conuenit ex lota calce ſimul,ſcabiei quoque aduerſatur. at in hoc caſu quanto eſt magis rancidum, tanto efficacius eſt, lucernæ quæ ex hoc oleo ardent ad illas legētibus vel exercentibus capitis dolorem, & perturbationem ingerit,nucũ oleo ad piſces in ſartagine coquendos vſus

B ſum,optimos reddere piſces noui, & ab ipſis magnã humiditatis partem auferre,guſtuiq́; placet: ſed opus eſt vt ex optimis nucibus oleum ſit.non autem ex rancidis.modus vero auferēdi ex hoc oleo ſcabiē, hic eſt.

℞. Olei nucis vnc. vj.
Calcis ablutæ vnc.j.
Salis communis vnc.ſ.
Miſce.

SEN.tamen à Meſue de calce addenda,& ſale nihil ſcriptum eſt. BRAS.de ſale quidem nihil ſcripſit.de calce vero prius ſtatim dixerat, quod huic oleo miſceatur. SEN.hoc dicit cum de neruorum pũctura ſermonem facit.BRAS.tu vero intellige etiam ad ſcabiem quę ſequitur. SEN. miror cur calx non exurat. BRAS. immo lota exiccat abſq; mordicatione, ac digerit. ego vero

ad opus perficiendũ ſalem addo. SEN. quod nam oleũ C
accipis aduerſus ſcabiẽ? BRAS. illud quod ex antiquis,
ac rancidis nucibus confectũ eſt à Galeno in ſeptimo
de ſimplicium medicamẽtorum facultatibus dicitur
eſſe tenuuium partium, & per halitum digerere, ac ſi-
ne morſu ſiccare. quantũ vero in nerui punctura con
ueniat eiuſcemodi oleum, Galenus in ſexto methodi
aperit & in libro de Compoſitione medicamẽtorum
ſecundum genera. ad aurium tinnitus & frigiditatem
mulieres Ferrarienſes hoc oleo frequenter vtuntur,
illud calidum in aures imponentes, quod ab re non
eſt, licet aurium proprium in frigidis affe ctib⁹ amyg-
dalarum amararum oleum eſſe videatur. SEN. maxi-
mus eſt Ferrariæ huius olei vſus, ad capſas, ac menſas
ex nuceis tabulis confectas illuſtrandas. nam cum eo
inunguntur, pulchrum colorem contrahunt. BRAS. D
neq; pauca conſumitur in his inungẽdis, ac perficien-
dis copia. SEN. poſſet ne fieri ex recentibus nucibus?
BRAS. poſſet quidem, ſed nonnihil haberet humidita-
tis, mirificum profecto eſt rem tam humidiſsimam
vt eſt recẽtiſsima nux, tempore adeo ſiccam euadere.
SEN. nux dum nucleum facit non ſolum eſt humidiſ-
ſima, ſed & craſſę & glutinoſæ ſubſtantiæ. nam in ini-
tio nux ſubiectum habet veluti mucum quẽdam craſ
ſum ac glutinoſum, vnde cum quandam habet gluti-
nandi, quam paulatim per coctionem amittit, & ma-
turationem, ſi ex nucibus recentibus expilatis oleum
fiat, guſtui optimum eſt & album eſt ac aqueum. nu
cum etiam olei vſus eſt cũ in dyſenteria tineſmus ad
fuerit, parua accipitur ex nuce tabella, & nucum oleo
bene inũgitur, & caleſit, & hic qui tineſmo cruciatu

ſupra

A ſupra tabellam ſedere iubetur venter adſtringitur, &
tineſmus remittitur, valet & hoc oleũ ad latum lum-
bricum. SEN. legi Dioſcoridem id de nuce ipſa dicen-
tem. BRAS. ſi nux ipſa id efficit, cur nucis oleum id va-
lentius non efficiet? SEN. id effecturum non dubito. at
Actuarius dicit cãdem habere vim caryinum oleum
cum balanino, iccirco vultus maculas, lentigines, va-
ros, & cicatricum nigredinem exterere deberet. SEN.
hęc proculdubto facere deberet, cum à balanino oleo
hæc omnia perficiantur. BRAS. at experientia oſtendit
nucum oleum carnem denigrare. SEN. forte de exti-
mi corticis ſucco intelligis. BRAS. de oleo loquor, qđ
non modo carnem, ſed & tabulas denigrat. oleum ve
ro iſtud aluum ſoluere nõ dubito. at oleum quod ad
alui ſolutionem ſuſcipiendum eſt, ex recentibus nuci
B bus confectum eſſe debet: & ſi vltimo illo cortice qui
carnem tegit excoriatæ eſſent cum premuntur nuces
oleum dulcius efficeretur, & aptius aluum emolliret.
A rancido & veteri abſtinendum eſt, niſi velimus &
gulam, & aſperam arteriam maxime vexare, poteſt
& auribus inſtillari cum ex frigiditate dolent, & cum
ſonitus, ac ſibili in ipſis perſentiantur. SEN. diſperea m
niſi ex hoc oleo recenti piſces in ſartagine mihi coqui
faciam. BRAS. tibi non diſplicebunt, & ſecum afferũt
nucis ſuauitatem: ſed ſummopere caue ne oleum ſit
rãcidum: ita enim & piſces amitteres. SEN. quomodo
amitterem? BRAS. quia edere non poſſes, niſi cũ ſum-
mo faſtidio. SEN. nunquam coqui facerem in huius
generis oleo, niſi eſſet recens. ad id vero quod diceba-
mus redeũtes, eſt Actuarius ſolus qui dicit oleum nu-
cum eandem habere vim cum balanino. BRAS. immo

eſt

eſt & ipſe Dioſcorides, qui in calce illius partis vbi de C
balanino agit oleo inquit confici ſimiliter vt balani-
num, oleum ſeſaminum & ex iuglandibus nucibus
habereq́; eaſdem balanino vires. SEN. forte intelligit
in multis. BRAS. alia nunc referas conſideranda olea.

SENEX.

Oleum de been poſt caryinum accedit. BRA. de illo 5
nuper loquebamur, apud Dioſcoridem eſt oleū ba-
laninum, quod been vocant arabes, à recentioribus,
& à Galeno ſexto de Simplicium medicamentorum
facultatibus libro balanus myrepſica vocatur, hoc eſt
vnguentaria glans quia ad odoramenta oleo ex hac
glande expreſſo vtebantur, vtpote quod nullius odo-
ris ſit pticeps, & reliquos odores facile recipiat, à Me-
ſue dicitur fieri hoc oleum, vt fit oleum de amygda-
lis. Nota vero fieri poſſe per expreſſionem, & cū aqua D
& abſq; aqua, & per ebullitionem, & per modū illum
noſtrum ex æneis vaſculis. Dioſcorides etiā dicit con-
fici & balaninum oleum eodem modo quo amygda-
linum & addit, vultus maculas, lentigines, varos, & ci
catricum nigredinem exterit: aluum idem ſoluit, ſed
ſtomacho nocet, aurium doloribus inſtillatur, ſono-
ribus, & ſibilis cum anſerino adipe vtiliter, hæc Dio-
ſcorides. nota vero aluum mollire, vt oleum amygda
larum dulcium, ac nucum faciunt. nam ſi vnciæ qua-
tuor ſumantur vētrem ſubducit, cicatrices nonnunq̄
delinire iuſſi, & pulchriores effectę ſunt, ſi balanus ip-
ſe edatur, vomitum inducit, & ſi copioſius edatur ven
trem etiam ſubducit. SEN. non eſt in magno vſu apud
pharmacopolas. BRAS. in magno tamen eſt apud my-
ropolas. SEN. ego tamen illud ſemp ſeruaui. BRAS. illo

A frequenter vſus ſum in his, qui feces habent in corpore præduras, venter etenim clyſteri ex hoc oleo remollitus eſt. SEN. nonne & alia eandem vim habēt? BRAS. habēt quidem vt oliuarum oleum, & amygdalarum, ſed non tam efficacem vt balaninum, arbitror quod ſtercoris odorem facile etiam recipiat, cum ĩ rectum inijcitur ĩteſtinum. SEN. nemo ambigere debet. omnibus modis fieri poſſe nõ dubito quos ſuperius enarrauimus, tu reliqua oleorum genera proſequaris.

SENEX.

6 Oleum de Cherua huc accedit. BRAS. tu ſemp magis barbaris vocabulis vteris, q̃ dici poſsint. Dioſcorides illud vocat oleũ κίκινον, latini oleũ cicinũ, vel kicininum. SEN. vnde nomen accepit? BRAS. ſcito herbam illam quæ vulgo myraſole, hoc eſt heliotropium, vel

B ſoliſequa vocatur ſemen parere, quod veluti ſpiculas habet, vel pedicula abſq; acumine in extimo cortice, hoc ſemen animali cuipiam aſsimilatur, quod latine ricinus dicitur, vulgo vero cecca, quod forte nomẽ. ſ. cecca à κίκου deductum eſt. nam κίκου animal hoc græci vocant. Ex expreſsis huius plantæ ſeminibus vt prædictum eſt vel per vocatum alambicum vel per ebullitionem oleum fit, quod cicinum, & ricininum nominatur, nonnulli putant eſſe oleum de catapucia vocatum, quod abſurdum eſt, quia illa inter lactarias herbas numeranda eſt. at cicus vel ricinus lacte carēt. huius olei confecturam ita docet Dioſcorides, ſumito quot ſatisfacere credideris maturos ricinos, contuſosq; eodem modo quæ in cratibus ſiccantur in ſole diſponito, ſinitoq; in ſole eſſe vſque dum veſtiens eos diſruptus cortex ceciderit, tunc collectam eorum car

nem in mortarium cõnijcito, tuſamq́; diligẽter in lebetẽ ſtãno ex ĩteriore parte illitum aqua plenũ transferto, & admoto igne facito ſimul ferueant. cum vero omnem quem habebant humorem iam remiſerint, amoto ab igne lebete illo conchula colligito quod ſupernatabit oleũ, reponitoq́;. SEN. hic eſt modus quo ſuperius in alijs dixiſti per ebullitionem fieri, & olea educi, nonne? BRA. hic prorſus eſt. tamen hic modus, olei haud multum facit. SEN. ob hoc forte Dioſcorides ſcripſit iu Ægypto quod maiore eius copia indiget ea gens. aliter conficitur ricininum oleum. BRAS. hic alter modus plus olei reddit. SEN. qui nã eſt? BRAS. Dioſcoridẽ audito qui ita ait· Purgatos enim ricinos, ſtatim molis ſubijciant ferantq́; diligenter cum farinam eorum in ſportas conijcientes prælo exprimant. Nota vero & ex ricino oleum omphacinũ fieri poſſe, ſi ex illis fiat ĩmaturis. SEN. quando maturitatem habent ricini? BRAS. Dioſcorides monet tunc eſſe maturos, cum ex veſtiẽtibus eos folliculis emerſerint. SEN. ad quos valet affectus huius generis oleũ? BRAS. Dioſcorides inquit valere ad manantia capitis vlcera ad ſcabies, ad ſolis inflammationes, ad præcluſos, & inuerſos muliebres locos, ad cicatrices informes, ad aurium dolores, ſi emplaſtris miſceatur efficaciam illis præbet. præterea hoc denique à Dioſcoride ſcribitur, quod potum per aluum aquas, & ventris lumbricos pellit. SEN. Meſue vero dicit flatũ craſſum diſſoluere. BRAS. & hoc etiam facit glutinoſam pituitam ſimul attenuando, coliq́; inteſtini, & ilij, ac hydropi cõfert, aut bibitũ, aut p clyſterem iniectũ. SEN. hoc eſt quod à Dioſcoride dicitur, ducere aquas potum, immo & pituitam

A pituitam etiam educit,& quicquid in vijs cōtinetur: vim enim habet qualem ricino tribuunt authores: Circūforaneus quidam ſuperioribus annis qui fingebat ſe eſſe Venetū,volebat fieri facere hoc oleum ricininum quod ad aptandas lanas aptum eſſe dicebat,& ad vrendum in lucernis,& ad ſaponem cōficiendum, petebatq; ab Illuſtrisſimo Duce priuilegia,& fingebat partē agri Ferrarienſis cici ſeminibus ſe ſeminare velle,tamen nihil effecit,& deinceps nunq̃ eſt viſus. BRAS. ita ſolent iſti efficere vt videant num aliquid lucrari poſsint,quod ſi illis ſuccedat abeūt,ſed palam. ſi non ſuccedat,diſparent ac ſi vmbræ ſint. SEN. nonne in tuo horto cicum ſeminaſti? BRAS. ſeminaui. at magnam ſeminum copiam non produxit vt de illo multa experiri potuerim, verum futuro anno in maiori B copia ſeminari,vel plantari faciam. SEN. & ego in experiēdis rebus te ſemp cōcomitabor, cum nihil mihi carius ſit,nihilque gratius q̃ noua quotidie addiſcere atq; experiri. SEN. reperitur ne alius hoc oleum conficiendi modus præter hūc Dioſcoridis apud antiquos? BRAS. Actuarius de illo etiam mentionē facit,& modica eſt à confectione Dioſcoridis differentia. nam dicit cicinum oleum (idem vero eſt quod ricininum) facito ad hunc modum,ricinos eius maturos refrigeratos quot putabis huic rei ſatis eſſe in ſolem conferto, expreſſosq; vuarum modo in tabulatis explicitarum ſternito vt perrareſcant,& tantiſper cōtineto dum inueſtiens cortex ſponte decidat,cum carnes eorum collectas,& in pilam iniectas diligenter condito,& in lebetem plumbatum aquam continentem cum vino ſubiecto igni feruefacito,vbi ſuccum omnem reddi-

derint ignem ſubtrahito, atq; oleum omne quod innatat in parua colligens cornua tollito, & ita recondito.. SEN. a Dioſcoridis confectione modice differt. BRAS. addit hic author aquæ vinum, quod non addit Dioſcorides. Audito vero quid ĩ Actuario poſtea ſequatur. Inquit enim, aliqui vbi abundat vſus eius aliter temperant repurgatos ricinos ad truſatiles molas conferunt, vt probe ac diligẽter molantur, molitosq; in ſportulam coniiciunt, deinde machinamentis cremorem omnem exprimunt. Ricini autẽ maturi ſunt cum inuolucris ipſos cingentibus deſtituuntur. prodeſt aũt cicinum oleum pſoris, vlceribus capitis erumpẽtibus, ſolis inflammationibus, vuluis quę occluſę, conuerſęq; obſtrangulant, cicatricibus fœdis, aurium doloribus additum in emplaſtra, affectus eorũ accendit potu, aluum ciet quæ aquis grauatur, lumbricos inteſtina occupãtes depellit. SEN. vt percipere poſſum authores omnes, qui poſt Dioſcoridem ſcripſere, ab eo accepiſſe conſtat. BRAS. tamen Auicenna à Dioſcoride non accepit, cum ipſe mentionem faciat olei de cherua. i. ricinini compoſiti, licet in ſecundo loco ſimplex ponat eo confectum modo quo Dioſcorides ſcripſit. SEN. cupio audire hoc Auicennę compoſitum ricicinum. BRAS. audies compoſitionem quandam barbaram, ſi aures accõmodabis. Ita enim quinto canone dicit Auicenna. Oleum de cherua quod confert ad mollificationem, & paralyſim, & torturam, & hepatis obſtructionem aperit ac ſplenis, & ad colicam confert, cuius permixtio hæc eſt.

℞. Ameos

Origani

Calamenthi

A Calamenti montani
Myrrhæ
Marmacor
Seminum apij
Seminum fœniculi
Seminum aniſi
Se. alandachocha
Maſtiches Aſſari
Fœnugreci
Singulorum drach. vij.
Alſeel
Alphael
Albeh
Acori
Caſsiæ indæ
B Bdelij
Singulorum drach. v.
Serapini
Ammoniaci
Opopanacis
Singulorum drach. iij.
Radicum apij
Corticum radicum fœniculi
Schoeni
Glycyrhizæ
Enulæ ſiccæ
Haſcæ
Singulorum drach. x.
Ezirluſen
Sinſider
Singulorum drach. iij.

Gingiberis C
Cinnamomi
Gariophyllorum
Cardamomi
Girbage
Cubebarum
Macropiperis
Piperis
Nucis moſchatæ
Macis
Nigellæ
Coſti
Carui
Singulorum drach.iiij.
Zedoariæ
Doronici D
Singulorum drach. v.

Tere medicinas craſſo modo,& funde ſup eas aquam adeo vt ſubmergantur,& decoquantur,donec diſſoluantur,& colentur & fundãtur ſuper ea olei de cherua recentis lib.vij.decoquãtur lento igne donec conſumetur aqua, & remaneat oleũ, & adminiſtretur cũ neceſſe fuerit pondus aur.ij.vel.iij.cum aqua de radicibus.SEN.eſt apta compoſitio hæc? BRAS. & nullius momenti.SEN.multa ſunt in hac compoſitione ſimplicia quæ me latent.BRA.& deinceps te latebũt.nam neq; minimum quid tibi explicarem, quoniam non eſt noſtrum propoſitum de vnguẽtis,ſed de oleis pertractare.SEN.tamen ſimplicia ſaltem intelligere optarem,quæ ab Auicenna dicuntur,ne tempus luſiſſe videar.BRAS.neq; vnum vt dixi ſum tibi in præſentia-

rum

A rum relaturus. alias vero quid ſint ad vnũ vſq; explicabo, nunc vtilius erit olea proſequi quæ in veſtris ſeruantur pharmacopolijs. SEN. audiui infœliciſsimum eſſe hoc oleum domi ſeruare. BRAS. de planta dicitur, domum illam eſſe male beatam in qua ſit plantata. Mirum tamen eſt cur ita increbruerit fama cum dæmonibus aduerſari creditum ſit, & eſſe ferè ad omnes incantationes amuletum.

SENEX.

7 Oleum de Chartamo ſedẽ hic poſuit. BRAS. miror cur hoc ſerues cum in vſu non ſit, gaudeo tamẽ quod illud ſerues, qm̃ deinceps eo vtor. quam vero compoſitionem confeciſti? SEN. illam quam refert Meſue. BRAS. & quam refert? SEN. eundem poſuit confectionis modum. BRAS. quomodo tu illud confeciſti? SEN.

B per expreſsionem. BRAS. per expreſsionem fieri nihil impedit omni modo quo fieri poteſt expreſsio & per ebullitionem, & per ænea vaſcula eo modo quo nos conficimus. SEN. omnibus his modis fieri poſſe non dubito. BRAS. excoriaſti ne grana à ſuo illo præduro cortice? SEN. minime, ſed cum pinſo cortice preſsi, nã nimis difficile eſſet vnumquodque granum aperire. BRAS. tamen hoc faciendum eſt ne oleum ab illo cortice nonnihil adſtrictionis acquirat. SEN. eſſet nimis longum ſingulum granum ab eo cortice eximere. BRAS. nonne etiam eximi facis peponum ſemina, cucurbitarum & ſimilia? SEN. ita quidẽ facio, ſed tenellos cortices habent. chartami vero ſemen prædurum eſt, vt comprimi non poſsit, & granum educi. BRAS. imo ſi inter angulos dentibus conſtringatur, granum ſtatim proſilit. SEN. ego in tã parua copia hoc oleum

vendo, vt graue mihi eſſe non debeat ex emundatis C
granis parare. nam ſola grana pro pſitacis nobilibus
vendo. BRAS. eſt proprius pſitacorum cibus, & eo ma
xime delectantur diutiusq; viuunt ſi iſto nutriantur.
SEN. tamen ſunt amara eiuſcemodi grana. BRAS. at
pſitacis dulcia videntur, ſicut & amaræ ſalices capellis
dulces eſſe videntur, experimẽtum vidi pſitacos amá-
ra ſemina plus diligere q̃ dulcia. Pſitacum domi habe
bam qui amaras amygdalas lubentius edebat q̃ dul-
ces, & ſemina citrorũ lubentius q̃ multa dulcia, non
tamen q̃ zuccaro. SEN. ad quos cõfert effectus eiuſce-
modi oleum? BRAS. ad eos ſecundum Dioſcoridem
ad quos cõfert oleum cnidium. cnidium vero oleum
potum in purganda aluo vires habet, tamẽ oleum de
cnico. i. chartamo minus efficax eſt. SEN. Meſue dicit
regio morbo occupatis conferre, obſtructionibus, & D
dolori ventriculi, & dolori coli inteſtini, & obſtru-
ctioni pectoris ac pulmonis pleniſsime conferre, eaq;
emundare, & vocem clariorem reddere. BRAS. his oī-
bus conuenire non dubito, ſed ad aliqua redeamus, &
olea quæ in tuo ſeruas pharmacopolio in examen
ducamus.

SENEX.

Laurinum oleum in mea ſcheda ſeſe offert exami- 8
nandum. BRAS. quomodo oleum iſtud conficis? SEN.
vt Meſue facit qui ita ait. Accipe quot lauri baccas ti-
bi placuerit, quæ maturæ ſint, & dum adhuc recentes
ſunt in pila contundito, & cum aqua in aeno bullire
facito, deinde in torculari plano quod vacuitatẽ non
habeat exprimito, & ex aqua oleum quod ſupernata-
uerit colligito: poſtea iterum contrita grana torculari

cauitatem

A cauitatem habente exprimito, calidamq; aquam īfun dito, & oleum colligito: hoc oleum ita conficere nos docet Meſue. BRAS. Dioſcorides in pila contundere non videtur neq; in alio inſtrumento: ſed inquit, lauri baccas ſumendas iam drupas, & in aqua coquēdas. nam pinguitudo quędam ex veſtiente eas cute remittitur, quam manibus conchula exprimentes colligũt. SEN. ex tuſis baccis oleum facilius exire debet, & exit etiam per expreſsionem, & per æneũ vas, vt nos olea ex ſimplicibus extrudimus. Itaque & exquiſitius exit oleum & magis odoratum. Verũtamen Dioſcorides nonnullos refert qui alia cõmiſcebant huic oleo ſimplicia cum ait. Quidam in confectione eius acerbum oleum anguloſo rotundoq; odoratis iuncis: præterea odorato itidem calamo antea ſpiſſantes, tamen lauri tenerrima folia in id conijcientes ſimul oĩa cogunt. B SEN. laurum magis redolere debet. BRAS. magis profecto laurum redolet: ſed & alia quę ſunt addita odoramenta ſentiuntur. at alij alia etiam addebant, vt Dioſcorides refert, cum ait, quidam & lauri baccas folijs ſuperadijciunt donec odore ſatis eſſe videatur. Aliqui præterea ſunt qui ſtyracem & myrrham cõmiſcent. SEN. cum diuerſa ſint baccarum genera, è quo genere hoc oleum erit efficacius? BRAS. Dioſcorides pro me tibi reſpondebit, cum ait, probatisſima ad laurini olei confectionem montana, & latifolia laurus eſt. SEN. montanam hic Ferrariæ non habemus, tamen latifolia adeſt. at non magnopere laborabo ſi lauri baccas montanas enanciſci voluerim. BRAS. quomodo deprehēdis laurinum oleum in ſuo genere eſſe optimũ? SEN. illud optimum eẽ arbitror quod laurum magis redolet.

redolet. BRAS. à Dioſcoride vero notatur illud eſſe cæteris præſtantius, quod recens ſit colore viridi, amariſſimũ & acre. SEN. de amarore ſum maxime expertus. nam quandoq; illud guſtaui, & ipſius amaritudo linguam, & palatum adeo mihi penetrauit, vt per lõgum temporis ſpacium inhæruerit. BRAS. nõ mirum quia & calidum eſt & tenuium partiũ, poteſt & hoc oleũ ex baccis immaturis confici, quod non erit adeo calidũ, vt illud quod ex maturis conficitur, & aliquid habebit adſtrictionis: propterea aliquibus conueniet ad quæ non conueniret ſi ex drupis baccis. i. optimis ætate ad decerpendum eſſet confectum. SEN. in multis etiam prædictis ex maturis, & immaturis olea confici licet. at quibus cõfert affectibus eiuſcemodi oleũ? BRAS. à Dioſcoride dicitur, calefacere, mollire, laxare, & laſsitudines recreare. SEN. quomodo recreãtur laſſitudines? BRAS. in laſsis eo iuncturæ inunguntur, & laſsitudo remittitur: propterea Dioſcorides ſequitur vtile eſſe cunctis neruorũ malis, febrium horroribus. SEN. bibitur ne ob febrium horrores? BRAS. non bibitur, ſed ex eo calido dorſum inungitur vel linteum in eo madeſcat ac calefiat, poſtea ſupra dorſum extendatur, addit & valere ad auriũ dolores & deſtillationes, conuenireq; contra renum ex frigore dolores ait, vt ſi aliquod aliud valeat, deniq; addit quod potum nauſeam facit. SEN. immo præter nauſeam & ſubuerſionem, nihil eſt quod magis aduerſari ventriculo dici poſsit. BRAS. tu es expertus? SEN. ſum expertus magno meo incommodo, quia illud (vt dixi) guſtando, in os amaritudinem quandam ad multas horas impreſsit, quæ nauſeam mihi cõmouit, fit ne alio mõ hoc oleũ?

A BRAS. Alexandrinus.727.ſui libri de Compoſitione medicamentorum capite,lauri baccas in oleo ebullire facit,cum ait.Sumantur lauri baccæ recẽtes,& maturæ,contritæ,& diu cocte in oleo exprimãtur,& colentur,cumq; refrixerit,illud pingue quod ſupernatauerit,pẽna colligitur. SEN.talem efficaciã habere non arbitror,qualem id habet quod in aqua ebullit, quia aqua ab oleo laurino ſegregatur.oleum vero imbibitum nõ ſegregatur.puto enim quod de oliuarũ oleo intelligat. BRAS.id ſemper intelligendum eſt cum ſimpliciter oleum profertur. SEN. videtur ferè author hic velle,quod oleum hoc laurinum ſupra oleum oliuarum natet,& pẽna colligatur. BRAS. ob hanc cauſam excogitaui mendoſum eſſe Alexandrini codicem, & legendum eſſe,in aqua ebullire. SEN.ad quæ confert B ſecundum ipſum? BRAS.inquit virtutem habere calefactoriam & malacticam,facit etiam ad capitis & aurium dolores,& ad omnes neruorum paſsiones,& dolorem inteſtinorum vniuerſorum in malum pertereбratum immiſſum ; & ad lenes prunas calefactum, anoq; ſuppoſitum ſiue iniectum hemorrhoidum dolorem placat,& ex eis fluentem ſanguinem ſiſtit: ſcabioſis,& pruriginoſis iuxta ignem inunctum aptabitur. SEN.plura retulit q̃ ipſe Dioſcorides. & Meſue ẽt addit,dolori hepatis, & hemicraneæ & ſtomachi, ac lienis,& omnium interaneorum conferre, & dolori coli inteſtini & vteri. Extat ne alius qui de eo locutus ſit? BRAS. Actuarius de eo ſermonem habuit,& conficí docet põdere adhibito,quod nec à Dioſcoride, nec ab alijs adhibitum eſt.ſed ipſi lauri baccas ſumunt,vt ipſis placet. SEN.quomodo conficit? BRA. hoc modo.

Olei è drupis expreſsi libræ ſeptē, & ſemis, baccarum lauri maturarum ſexquilibra commixtis, & molitis oleum excernitur. SEN. & hic quoq; oliuarum oleum apponit. BRA. apponit quidem niſi intelligeremus ex drupis lauri baccis, quę in olea & lauro drupę inſunt, & tunc ex oleo laurino oleum laurinum confeciſſet, iccirco potius intelligo accepiſſe oleum ex drupis oliuis. Sequitur Actuarius, quidam baccas lauri ſolum citra mixtionem aliam moliunt, & ita prælo, vel fiſco oleum exprimunt. hoc vero merum eſt & ſincerum. SEN. hic eſt communis conficiendi modus, verū conuenit ne hic author cum alijs in huius olei viribus? BRAS. conuenit, ſed alia addit quę ab ipſis ſcripta non ſunt. SEN. referas obſecro quæ ab ipſo ſcripta ſunt. BRAS. ita conſequitur author, laurinum excalefacit vehementer, & mollit, ita vt ij qui ſcabie ſcatent, & aſperis impetiginibus obſidentur illiti in balneo perſanantur. ſed eo conuenit abſtinere lichenibus & pſoris inflammationē minantibus. In calidis quoq; temperaturis, & bilioſis: ſi quidē frigidis corporibus, humidis & putricoſis congruit. Item ijs quorum articuli algoribus aut perfrictione affliguntur, iſchiadicis ſubſidio eſt, vermes, & pediculos enecat, furfures capitis emendat. Alopecias, & ophiaſes corrigit, vſus eius in lauacro nitri. poſtea detergere oportet vino & melle, & fœni græci farina. ſed cauendum eſt ne capitis calorem ſentienti laurinum hoc oleum admoueatur. SEN. non mihi diſplicet hic vſus, temperies. ſ. annotare in quibus non conueniat, & quibus conferat effectibus. BRAS. verūtamen in doloribus potiſsimū ventris per clyſterem inijcitur, & hoīem à dolore liberat,

eoq;

A eóq; millies vſus ſum in inteſtini coli dolore, & alijs
ventris, & nunq̃ me decepit, qm̃ ſemper profeciſſe ex-
pertus ſum. ad alia vero nunc pedem conferamus.

SENEX.

9. De oleo Seſamino agendum venit. BRAS. ſeſamus
in græcia frequentiſsimus eſt, quo panum cruſtas cir-
cundant, & copetas ex ipſo faciunt; illa fortè ſunt
quæ à Dioſcoride in cnico coptaria vocantur, vel
ſaltem illæ placentulæ quas nos copetas nuncupa-
mus à coptorijs per ſimilitudinem nomen ſumpſere.
Tu vero quomodo ſeſaminum oleum conficis?
SEN. ſeſaminum oleum ab Apulia Ferrariam trãſpor
tatum, emo, cum ſeſamus Ferrariæ non naſcitur.
BRAS. ego in ruſculo meo Frãculino vocato ſeminari
iuſsi, & profecit. ſed ruſticorum incuria à paſſeribus
B fuit fere totus voratus, eſt negligentia noſtra quæ fa-
cit vt in Ferrarienſi agro non naſcatur: negligentia vé
ro eſt quia non ſeminatur. SEN. de hoc non dubito, ta
men nonnunq̃ à quodam apulo ſemina ipſam Ferra-
riam fuere allata, quæ emi & oleum Meſue modo à
granis eduxi. BRAS. tu deniq; modum hunc Meſue re-
ferto. SEN. primum ab omnibus immũditijs, & à pul-
uere ſeſamum liberaui, deinde ipſum aqua cum pau-
co ſale modicum aſperſi, poſtea manibus confricaui,
deinde iterũ aqua aſperſi vt madeſceret. & quia ſecun
dã vice id madorem non ſumpſit, tertia etiam vice
irroraui, poſtea grana ſupra latam menſam, vt exic-
carentur extendi iuſsi, deinde in furnum poſui, & mo
dica aſſatione aſſaui, quãuis etiam illud effeciſſe po-
tuiſſem ſupra æream patinam igni ſuperpoſitam ſu-
pra quam ſeſami grana extenſa eſſent, quæ modice
aſſarétur.

aſſaretur.at ego in furnum poſui ſupra tabulã extẽſã, C
poſtea in ſacculum poſui ex aſpera tela confectum,
& optime perfricaui,& tanto tempore vt cortices abi
gerentur.deinde illum ſupra mẽſam dilataui, & corti
ces abſtuli, illumq; iuſsi molis emolliri, & in paſtam
quandã deduxi,deinde torculari exprimi iuſsi. BRAS.
lõgus eſt hic cõficiẽdi modus à Meſue dicitur fieri,vt
oleum amygdalarum.ſuperius vero dictũ eſt amyg-
dalarum oleum multis modis fieri poſſe,& exprimen
do,& ebulliendo,& per vocatum elambicum, & alijs
diuerſis modis.SEN.& Meſue etiam breuiorem mo-
dum docet conficiendi oleum ſeſaminum cum ait. &
quandoq; trahitur oleum pręterq̃ excorientur.ſ.gra-
na.ita vero confici debet,ſeſamus primo aſſetur, dein
de molatur, & fiat maſſa, & ſicut diximus oleum tra-
hatur. BRAS.Paulus Ægineta libro ſeptimo cap.19. D
breuibus modum conficiendi hoc oleum docet, cum
ait;oleum ſeſaminum fit contuſis ſeſamis,& per ſpor-
tulã in teſtulam expreſsis in aqua calida, oleo ipſo di-
ſcreto,& vitreis vaſculis repoſito.SEN.quomodo con
fici docet Dioſcorides?BRAS.cõficiendi modus à Dio-
ſcoride haud edocetur,ſed de ſeſamo tractans id tan-
tum dicit,fit ex ſeſami ſemine oleum quo Ægyptij
vtuntur,Paladij temporibus, & Collumellæ in Italia
frequentiſsimus erat,nunc fere aboletus eſt. SEN. pu-
tas tu corticem auferendum eſſe?BRAS. cum ſit tenel-
lus illum auferre negligerem : ſed vno ex ſupradictis
in oleo amygdalarum modis abſq; tanta præparatio-
ne exprimerem.SEN.ad quos confert effectus eiuſce-
modi oleum?BRAS.à Meſue dicitur impinguare, arbi
tror quod beluas vehementer impinguaret,& illis ſa-

peret,

A peret,ſi biberetur in copia. Immo & ſi grana ipſa pabuli loco ederentur,eſt pingue granum, dulcis etiam ac pinguis ſaporis,iuſsi quandoq; eiuſcemodi grana torefacta zuccaro cōdiri, & omnibus mire placebāt, genitale ſemen auget.nam & pingue eſt, duritias ac aſperitates lenit,vocem clarā reddit, guttur aſperum emollit. Et eſt materia oleorū multorum, quoniam ex ſeſamino oleo multa olea conficiuntur. Dioſcorides notat ſeſamum ſtomacho obeſſe & aię grauitatē facere quoties quiſpiam ipſum ederit,& dentibus inhęreat,ratio eſt quia facile putreſcit,& anima hoc eſt halitus qui ab ore exit putrido hoc ſemine inficitur, & fœtidus exit,ſi in neruis aliqua craſſa concreuerint à ſeſamo illito diſcutiuntur;contuſis,& inflāmatis auribus prodeſt, atq; ambuſtis ſtellionū, & ceraſtarum B morſibus medetur. SEN. Dioſcorides multo plura dicit ad quæ confert,q̃ Meſue. BRAS. ſequitur præterea quod herba in vino decocta contra oculorum inflammationes, & grauiſsimos eorum dolores præſertim valere. Adde etiam quod recēs oleum ſeſaminum pectori confert,& tuſsi,& pleuritidi eiusque vſus in olei amygdalarum dulcium defectu pro illo conueniret. SEN. dulce eſt,cum recens habetur. BRAS. & granum ipſum à quo exprimitur dulce eſt & pingue: in puerorum tuſsi huius olei cochlear cum zuccaro cando in puluerem redacto illam ſedat,ſi paulatim transglutiatur,panem ex Creta allatum,granis ſeſami cruſtatum edi guſtui minime ingratum, eo cretenſes nonnunq̃ vtuntur in aliquibus panum generibus, quādo paſta tenella eſt, & panis ſuam formam acceperit in ſeſami grana inuoluunt vt totus panis extrinſecus his

granis impleatur, poſtea coquunt, & tota cruſta eſt ſi- C
ſamis circūſepta. at de hoc oleo iam ſatis.

S E N E X.

Immo & oleum de nuce Indica moras rumpebat, 10 vt in mediū prodiret. BRAS. quid ſit Indica nux in noſtro ſimpliciū examine ſcriptum eſt. Miror cum hoc oleum in vſu non ſit, cur illud ſerues. SEN. ſemper ſeruaui, & frequenter vendidi. BRAS. quomodo confeciſti? SEN. per expreſsionem, vt oleum amygdalarū dulciū exprimitur. BRAS. poteſt & per ebullitionē fieri, & per ebullitionem illam quæ per alambicum vocatū fit ex igne, & glacie. SEN. quomodo ex igne & glacie? BRAS. eo modo quo ego ex diuerſis rebus oleum extrudo: nā & ex pipere, & ex gariophyllis, & ex cinnamomo ſimpliciſsimum oleum educo, quod ita redolet iſta ſimplicia vt ipſamet ſeipſa redoleant: pro- D priumque illius ſimplicis ſaporem ſeruat. SEN. noui illorum oleorum perfectionem ſi in magna conficerentur copia. BRAS. in maiori copia fieri nō poſſunt, quia huius ſimplicis medicamenti ſpirituoſa pars tantum elicitur. SEN. ad quos confert affectus oleum de Indica nuce? BRAS. Meſue inquit neruorū dolori conuenire, thoracemq; ac pulmonem lenire, & clarā vocem efficere, atq; corpora impinguare, genitaleq; ſemē augere. SEN. arbitror me ob hoc vendidiſſe, vt ſemen augeretur emptoribus. BRAS. & ego ob aliud puto, vt. ſ. mulieres nonnullæ quæ concipere non poterant, conciperēt, neq; ſolum hoc oleo vtuntur ad hūc finem, ſed & ex ipſius nuciſcarne ac aromatibus morſellos vocatos aut placentulas confici faciunt, quas edūnt vt concipiant. SEN. ego millies huius generis

A morſellos,& placentulas paraui, & à medicis millies mihi inditi ſunt. BRA. alia igitur olea ſub examẽ veniat.

SENEX.

IL Oleum de ſeminibus lini examini ſubijci cupit.

BRAS. oleum eſt maxime in vſu ad emolliendum. SEN. à Meſue conuulſionibus cõuenire dicitur, & oẽs neruorum duricies ac iuncturas lenire, eſtq; optimũ medicamentũ ad ani affectus, & ad omnes ani abſceſſus, ad hemorrhoidas, ad ani rimas, & potiſſimũ conuenit dolori pulſatiuo. BRAS. intellige dolori pulſatili qui in ano eſt, preſertim cum hemorrhoides vexant. Superioribus diebus quẽdam curaui ex hemorrhoidum dolore, qui vehementer cum pulſatione vexabatur, fatebaturq; quod obijſſet niſi iuſsiſſem linteum in oleo ſeminum lini madefactum imponi. Cõuenit B præterea & ad excitanda ſputa. SEN. multos vidi qui in pleuritide hoc præbent. BRAS. error eſt niſi conuenienti tempore præbeatur. at Ferrariæ nonnulli ſunt temerarij qui ex profeſſo, cum aliquem norunt laterali morbo affectum, illuc accurrunt, & vnum vel alterum adducũt teſtem, quibus hoc oleum præbuere, & ſanitati reſtituti ſunt. SEN. tamẽ illos non referunt qui obiere, hos vero longe plures eſſe q̃ illi, qui ſuperuixere non dubito. BRAS. præbent vero olei ex ſeminibus lini vncias quatuor, aliqui ſex, mellis roſati colati vncias duas, itaq; propinant. Semperq; adducunt Ducem Herculem primum qui cum eſſet à medicis in pleuritide deſtitutus, hoc ſumpto oleo cõualuerit, cum hoc falſiſsimum ſit. at quo modo oleũ hoc conficis? SEN. eo modo (vt Meſue inquit) quo ſeſaminum oleum cõficitur. In hoc vero differt, quia à lini ſeminibus

nibus cortices haud auferuntur, quando oleum ex- C
preſſuri ſumus, ſicut à ſeſami granis remouētur. BRA.
fieri etiam poteſt eiuſcemodi oleũ per ebullitionem,
vt ſi hæc ſemina pinſantur, & veluti in paſtam dedu-
cantur, poſtea hæc maſſa in aqua ebulliat, oleum ſup-
natare percipies, quod lingula colligi debet, fit etiam
& p vocatas botias noſtro modo, & eſt optimũ oleũ,
verum & educitur cũ modica aquæ effuſione: & hoc
quod extrahunt ad lucernas accendendas vtuntur, ta-
men lumen ita clarum non emittit vt oliuæ oleum,
caputq; perturbare videtur, ſi quis prope lucernæ fu-
mum permanſerit. Ad alia vero te conferto.

SENEX.

De Roſaceo oleo hic pertractandum eſt, cum poſt 12
præſcripta ſuam ſedem primo repoſitã habeat. BRAS.
ad olea iam tranſigere videris quæ per expreſsionem D
minime fiunt: ſed per ſolam rerum impoſitionem in
ipſum oleum: hinc olea per impreſsionem vocantur.
Nam (vt Meſue ait) ſicut per ſigillum in ceram impri-
muntur imagines, ita herbarum vires in olea, vt per
ſigillum imprimuntur, poſſuntq; & compoſita dici,
et ſimplicia, vt vnum ſolum ſimplex medicamentum
vel plura recipiunt. Ab roſaceo autem oleo non ab re
incepiſti, quoniam eſt oleum multis nominibus di-
gnum, & tale quod ad infinitos ferè cõuenit affectus.
multa vero ſunt olei roſacei genera, tu quot generib⁹
vteris? & quot in tuo ſeruas pharmacopolio? SEN. ſer-
uo roſatum oleum completum, & ſimplex oleum ro
ſatum, & roſatum omphacinum. BRAS. completum
hoc quomodo conficis? SEN. vt à Meſue edocemur.
nam prima eſt quam refert compoſitio, & quam vo-
cat

A cat oleum roſaceum completum, & roborare dicit, reſoluere, lenire, & dolorem ſedare. BRAS. compoſitionem referto. SEN. id efficiam, poſteaquã notauero Meſuem roſatum oleum in completum diſtinguere, & in rude: completum fit ex maturo oleo & maturis roſis. Rude vero ex immaturis oliuis oleo, & ex roſis nondum maturis. BRAS. quomodo dici poteſt maturum, & immaturum in roſis, cum maturum & immaturum ſolis fructibus conuenire videatur? SEN. Meſue ſano modo intelligendus eſt. nam roſæ per ſimilitudinem immaturę dicũtur, nimirum cum calyx nondum apertus eſt, immaturæ vocantur. BRAS. ſed hæc miſſa faciamus, & quomodo conficiat referto. SEN. oleum de oliuis ſumit, aut oleum ſeſaminum. BRAS. quod nã accipis tu? SEN. oliuarum oleum. nam ſemel

B ex ſeſamino oleo cõfeci, & roſarum odore minus erat refectum. BRAS. cauſa non me latet. SEN. me tamen latet. BRAS. cauſa fuit quia ſeſaminum vetus erat, atq; rancidum. SEN. antiquum quidem erat, non tamen rancidum. BRAS. proſequaris. SEN. oleum hoc pluribus lotionibus fontium aqua lauari iubet, deinde recentium roſarum rubrarum folia ſumi quantitate ſufficienti, & in oleo quod modo lotum eſt ſepeliri, & in vitreo vaſe recondi, cuius orificium obturari monet, & ſoli exponi per dies ſeptem, deinde in vaſe duplici coqui per horas tres, poſtea permutari iubet roſarum folia, & alia accipi recentia, & per alios dies ſeptem in ſole dimitti, poſtea eodem modo coqui vt prius, & iterum roſarum folia permutari, & aquam infuſionis roſarum accipi iubet, de qua ſuperius ſermonem habuit, cum de ſyrupis agebat. eiuſcemodi

vero aqua ad tantam attingat copiam ad quantam ip C
ſum oleum, iubetq; vaſculi os claudi in quo repoſitũ
eſt, & per quadraginta dies inſolari, deinde percolari,
& ſoli per longum tempus exponi. BRAS. cum igitur
oleum roſatum completum indico hoc præbes? SEN.
hoc inquam. BRAS. roſatum vero omphacinum quomodo
conficis? SEN. in eodem loco docemur à Meſue.
vocat vero hoc oleum Rude, ad completi differentiã.
conficiendi vero modus idem eſt cũ prædicto. in hoc
vero tãtum differt, quod hoc rude immaturarum oliuarum
oleum recipit, & roſarum folia quæ nondum
ſunt expanſa aperto calice, immo calix adhuc adſtrictus
eſt. BRAS. de hoc rudi oleo dicit quod inflammationes
extinguit, roborat, in vnum cogit, denſat, fluxionesq;
ſiſtit, ſi bibatur dyſenteriæ maxime conuenit,
& ſi aliquæ materiæ per corpus defluant illas cohibet. D
at quomodo ſimplex à te vocatum conficis?
SEN. vt Nicolaus cõficit. BRAS. modum reſerto. SEN.
duas olei communis libras accipit, ſuoq; modo lauat,
libramq; vnam ac ſemis viridium roſarum aliquantiſper
cõtuſarum ſumit, & in plenam ollam ponit in
caldario aqua pleno ſuſpenſa, & tandiu bullire ſinit,
quouſq; ad tertiam partẽ pertingat, poſtea in lineum
pannum album imponi iubet, & torculari exprimi.
huncq; liquorem conſeruat. BRAS. tam modicam copiam
efficis vna vice? SEN. nunq̃ maiorem efficere volui,
ſed potius pluries reiteraui, hoc nimirum in compoſitionibus
quas facio, obſeruo, vt nunq̃ authorum
quantitatem excedam. BRAS. & hoc mihi ſumme placet.
nam quantitatem augere plerunque eſt cauſa, vt
haud probe fermententur medicamenta. SEN. ita con

ficio

A ficio commune roſaceum, ſunt ne alij qui alio modò conficere moneant? BRAS. de hoc oleo in ſuo antidotario Actuarius peragit, & inquit. Roſarũ rubrarum detractis vnguibus, & noctu diuq; ĩ omphacino oleo decoctarum ſexquilibram operculato vaſe diebus quadraginta inſolato. SEN. hoc eſt oleum roſaceum omphacinum, verum non animaduertit roſas non debere eſſe aptas, ſed accipiendas eſſe calycibus etiam clauſis. BRAS. omnino magis conuenit, ſi ex eiuſcemodi conficiatur roſis. At Alexandrinus. 740. ſui libri capite ex omphacino oleo etiam conficit, cum ait. Accipe olei omotribeos, abluti libras tres, roſarũ lib. j. roſæ exũgulatæ in mortario diutiſsime tritæ, cũ oleo in vaſe vitreo cõdantur, & ad ſolem per octo dies exponantur. nono autem die colentur, & eiectis priori-

B bus, totidem nouellæ contritæ ĩmittantur: iterumq; octo diebus vas ĩ apricum proponatur, circa nonum diem diligenter colentur, & eodem oleo alia eiuſdem ponderis ĩmittantur, & ita fortiter obturatum diebus quadraginta ſoli exhibeatur. conſtitutis vero tranſactis diebus in temperato loco vſui reſeruetur. SEN. eadem videtur eſſe cum prima Meſue compoſitione. BRAS. & forte Meſue ab Alexandrino accepit: ſed Paulum Æginetam audito lib. 7. cap. 19. ita cõficientem. Recipe roſarum rubrarum detractis vnguibus, & per diem, noctemq; refrigeratarum vncias tres, olei omphacini ſextarium Italicum vnum, ſumma cura, ac diligentia vaſculum extrinſecus ne diſfletur, & euaporet coperculãs ſub dio ad quadraginta dies inſolato, quibus diebus elapſis deponito nõ quidem in ſolum aut pauimẽtum, ſed in tabulam. SEN. ob quã cauſam hoc

facit. BRAS. ne à pauimēto humiditatem aliquam at- C
trahat, & ne ſitum redoleat. at aliorum modos quoſ-
dam refert, qui à communi vſu diſsidentes videntur,
quanq̃ illos expertus ſim. SEN. qui nam ſunt hi modi?
BRAS. ita inquit, quidam loco expoſitionis ad ſolem,
ad puteum aquæ frigidę quadraginta dies appendunt
vaſculum, propterea ꝙ ex frigore amoenum ac gra-
tum odorem obſeruat, alij in terram hoc ipſum difo-
diunt. SEN. eſt ne verum quod ob frigiditatem odorē
magis ſeruet? BRA. odor tam fluxibilis eſt, vt cum cali-
ditatē perſentit euaneſcat. & illud quod ſub terra ſer-
uatur ſitum redolet. SEN. ergo melius eſt illud in ſole
conficere q̃ in frigore, vel in alio loco. BRAS. melius
arbitror, tamen frigidius eſt ſi vel in puteo, vel ſub ter
ra ſeruetur, quia à locis frigiditatem acquirit. SEN. id
quod in puteum dimittitur debet ne aquam tangere? D
BRAS. debet, ſed animaduertendum eſt, ne aqua vaſcu
lum ingrederetur. SEN. ſunt ne alij præter dictos con-
ficiēdi modi? BRAS. Meſue præter modum illū quem
nuper adduxiſti, tres alios refert modos. SEN. illos ni
piget cōtemplemur. BRAS. quid aliud à nobis in prę-
ſentiarum faciendum q̃ hæc contemplanda? ex hoc
conficiendi modo, quem ex Meſue nunc referam
Oleum roſaceum ſumit, vt magis ſit reſolutiuum. Re
cipit vero ſucci roſarum, & aquæ infuſionis roſarum
ſingulorum partem vnam. Olei loti partes tres, folio-
rum roſarum contuſarum quantum ſufficit, pone in
vitreum vas, & orificium obturato, ſoliq; per decem
dies exponito, deinde per tres dies in duplici vaſe co-
quito, poſtea iterum adde roſas, & per ſeptem dies in-
ſolato, poſtea iterum coque, & eundem modum ter-

tio

A tio replicato, denique probe exprimito, vt ſimul tantum relinquatur aqua īfuſionis roſarum, & roſarum ſuccus cum oleo, & in vas ponantur, quod bene obturetur, & ſoli per quadraginta dies exponatur. SEN. nó arbitror roſarum ſuccum, et roſarum infuſionem per hoc tēpus debere eſſe reſoluta. BRAS. recorderis quod etiam ī duplici vaſe per tres dies ebulliuit. SEN. alium etiam Meſuæ modum contemplemur. Amygdalæ (inquit Meſue) bene purgatæ ad quantitatem quę lubuerit ſumantur, & in mortario extreme terantur, deinde trita roſarum folia accipito, & cum amygdalis miſceto iterum bene tundendo, poſtea in loco calido per integram diem relinquantur, deinde aquæ calidæ infuſionis roſarum modicum addatur, & abſque vlla intermiſsione miſceantur, deniq; torculari expriman-
B tur, & quod expreſſum eſt ī vitreum vas arcti orificij ponatur, vt probe obturari poſsit, ſoliq; exponatur, quando lubuerit eo vti poteris. BRAS. vt autē has Meſue compoſitiones finiamus, quartam ponit in qua oleū hoc ex ſeſamo excorticato fieri monet, & quod eodem modo fiat, quo tu in tertio modo retuliſti. Meſue vero notat amygdalas ſumi debere, quādo oleum roſaceum rude .i. omphacinū facturi ſumus. melius autem eſſe ad oleum roſatum completum. SEN. ſeſamino oleo vti; intellige vero quando ſumus hoc modo oleum iſtud confecturi. nam ad roſaceum rude .i. omphacinum nihil melius q̄ oliuarum oleum accipere omphacinū. SEN. aliter fieri non poſſe reor, ſi quis illud modice aſtringens, ac refrigerans habere voluerit. BRAS. Verūtamen alio fit modo ex amygdalis, ſumuntur amygdalæ, & à ſuis omnibus liberantur cor-

ticibus, deinde roſarum folia ipſis cõmiſcentur amyg C
dalis, & cum folia aruerint, alia ſumantur, & prima
abijciantur, hocq; multotiens fiat, quoad. ſ. roſarum
odor in amygdalas tranſiuerit. at tranſiuiſſe non ſolũ
cognoſcitur odoratu, ſed & guſtu, cum vna edit amyg
dala, & roſarum odor integre perſentitur, quanq̃ &
hoc ſit minus odoratus ſentire per os odores, verum
ſentitur maſticando: propterea guſtui attribuitur, li-
cet ſit ipſe odoratus qui ſentit, hoc percepto, amygda-
læ exprimantur, & roſaceum habebitur quod mirifi-
ce roſam redolebit. SEN. opus eſt in hoc condendo
oleo decies plerunq; roſas immutare. BRAS. mutẽtur
& vigeties, labori & roſis parcendum nõ eſt. toties ve-
ro immutari debent, quoties odor in amygdalas opti
me receptus ſit, fit & ex Myrepſica balano roſaceum,
& duobus modis vno modo in balaninum oleum ro D
ſarũ folia imponendo: altero modo in mundatis ba-
lanis folia imponendo, vt de amygdalis dictum eſt,
cumq; odor in balanos receptus fuerit, tũc expriman
tur. SEN. hoc modo myropolę odorata olea confice-
re ſolent. BRAS. nõ me latet. SEN. ſunt ne antiquiores
de hoc oleo locuti? BRAS. Dioſcorides de illo mentio-
nem facit, & conficiendi modos in ſcriptis reliquit.
SEN. ni tibi moleſtum ſit hos Dioſcoridis modos refer-
to. nam hunc authorem inter probatiſsimos ſemper
exiſtimaui, & numeraui ſcriptores. BRAS. immo &
inter diligentiſsimos, ſed audias quid de illo dicat, fit
hoc modo roſaceum vnguentum. SEN. de vnguento
non loquimur ſed de oleo. BRAS. non ne alias audi-
uiſti, illa quæ nunc olea vocantur, ſi odorata ſint, ab
antiquis vt Dioſcoride, Galeno, vnguenta vocari, &

non

A non olea? SEN. audiui,ſed memoria exciderat,qđ cępi
ſti iã proſequaris. BRAS. & tunc potiſsimum vnguen-
tum appellant,cum aliud ab oleo recepit. Illud vero
ita conficit Dioſcorides: ſumito rotundi odorati iun-
ci pondo quinque, vncias octo,ſimulque olei pondo
duo,vncias quinq;,tundito dein, maceratumq́; aqua
coquito continue miſcendo,cumq́; per colum traie-
ceris in olei pondo viginti & vncias quinque,roſas ſi-
ne humore aliquo numero mille cõijcito,manibusq;
odorato melle inũctis miſceto, ſępius leuiter p̄ diem
præmens,integram dein noctem dimiſſas matutino
exprimito,cumq́; quod in eo fęculentũ eſt ſubſederit
ex vaſe in quo erit in craterem melle antea inunctum
transfundito,& ſeruato,cõiectis mox in labellum ex-
preſsis illis eiſdem roſis ſuperinfundito,iterum ſpiſſa-
B ti olei pondo octo,& vncias tres.Iterumq́; exprimito
erit hoc tibi ſecundarium roſaceum. & ſi tertium, &
quartũ efficere volueris,nihil impedit: ſed oleum in-
fundito & exprimito. SEN. quanto magis à primo re-
ceditur tanto debent eſſe roſacea imbecilliora. BRAS.
nulli dubium eſſe debet,propterea primum,& ſecun
dum effici iuberem,& amplius nõ progrederer, licet
Dioſcorides dicat primum fieri, ſecundum, tertium,
& quartũ.notatq́; quoties feceris, toties crateras mel-
le inunctas eſſe oportere. Et præterea notat, ſi volue-
ris iterata cõfectione vires roſaceo adijcere, in oleum
primo expreſſum,parem recentium, & ſine humore
roſarum numerum adijcito: manibusq́; melle antea
inunctis exprimito,facitoq́; iterum,tertium & quar-
tum ſimiliter exprimẽs,& quoties facies, nouas quo-
tidie detractis vnguibus conijcito roſas:ſic enim effi-

tacius erit. SEN. hoc modo in īfinitum progredi poſſemus. BRAS. immo finem imponit Dioſcorides quia ait vſq; ad ſeptimam tamen additionem, nec vltra roſarum vires oleũ admittit, melle præterea & prælum inunctum ſit. SEN. cõſentit ergo vt ſeptem fiant roſacea? BRAS. neminem cogit ſeptem efficere, ſed potius monet fieri poſſe, ſi quiſpiam ita oleum multiplicare voluerit. A Dioſcoride vero notatur oportere diligentiſsime oleum à ſucco roſarum ſeparare. nam vitiat minima eius pars totum vnguẽtum. SEN. quomodo hoc fiet? BRAS. in coctura debet eſſe conſumptus. SEN. tamen Dioſcorides huius ſucci mentionem nõ facit. BRAS. in principio quidem mentionem non facit, ſed in fine oſtendit factam etiam eſſe de illo mentionem ſuperius: propterea in contextu nonnulla deſunt verba quæ erant forte vt roſarum ſuccus aquæ miſceretur, quãdo in principio ebullit, vel intellige, quod roſarum ſuccum intelligat, qui in aqua recipitur. SEN. pręparari ne docet alio modo q̃ iſto? BRAS. immo docet. nam ſequitur, quidam ſolas centum roſas, detractis vnguibus inſolatas pondere vnciarum ſex in olei ſextarium demergunt, dimiſſasque in eo diebus octo madere, mox quadraginta diebus tertia roſarum adiectione inſolatas ſic reponunt ac ſeruant. SEN. hi ſunt faciles modi. BRAS. audias & alium compoſitum modum, quẽ & ipſe refert Dioſcorides. SEN. iam audio. BRAS. inquit, ſunt etiam qui odorato calamo, & aſpalatho oleum ante ſpiſſant. SEN. quomodo deinde efficiunt? BRAS. modo iã præſcripto, immo & addit nonnullos eſſe qui ad coloris bonitatem anchuſam & ne ingrato odore ſentiatur ſalem adijciunt. SEN. ad quos

valere

A valere dicit affectus ſuum roſaceũ Dioſcorides? BRAS. audias illum ita dicentem, eſt roſaceo adſtringendi, refrigerandiq́; vis. adſpergitur vtiliter, & cataplaſmatis pari vtilitate miſcetur, potum idem ſoluit aluũ. SEN. nauſeoſum videtur roſaceum bibere. BRAS. cur nauſeoſum, ſi in doloribus etiam ſimplex oleum bibitur, & oleum amygdalarum dulcium? Nota vero non ſolum aluum ſubducere, ſed bilem extrudere, & aquas, & quæcunq; in ventre continentur. SEN. ad quantam copiam hoc facit? BRAS. ad quatuor vncias ſumptum. SEN. in me ipſo proculdubio experiar cum excreare nequiuero, verum illa proſequaris quæ à Dioſcoride de ipſo referuntur. BRAS. ſequitur quod ſtomachi ardores reſtinguit, caua nutrit vlcera, malefica mitigat, manantibus capitis vlceribus, eruptionibusq́; alijs in B ea parte infigitur. Aſpergunt cõtra capitis dolores in principio, dentes eodem in dolore colluũtur, facit ad induratas palpebras contra quas inũgitur. Clyſterem præter hæc infundit, contra inteſtinorũ, muliebriũq́; locorum pruritus, & eroſiones. SEN. id quod nos conficimus ad tot ne valet affectus? BRAS. immo & quod tu cõficis, & id Dioſcoridis ad plura etiam valet, q̃ ab ipſo Dioſcoride ſcriptũ ſit. nam confert podagrarum inflammationi, & hæmorrhoidarum, & infinita ingreditur compoſita, eſt oleum humanæ vitę haud mediocriter vtile, ſicut & roſa ipſa qua nullum eſt magis vſitatum ſimplex, & quod plura ingrediatur compoſita. SEN. quod nam oleum ſum ſeruaturus. i. quam compoſitionem ſum facturus? BRAS. illam Meſue primam. SEN. illam quam vocat oleũ roſaceum completum? BRA. illam inquã, & Nicolai cõpoſitionem prętermittito,

termittito, quia hæc Meſue magis digna eſt, ſemperq́; vidi optimos pharmacopolas Meſuæ cõpoſitionem potius ſeruare q̃ illam Nicolai, quanq̃ & nõnulli ſint qui Nicolai compoſitionem ſequuntur. Iuſsi nonnunq̃ roſaceum ita confici, oleum primo probe lauari iuſsi, & vltima lotio fuit ex aqua roſacea, poſtea in ipſum roſarum folia exactis vnguibus, quæ fuiſſent p quinq; horas à roſario ablata imponi iuſsi, erat vitrea phyala vas in quo roſaceum conficiebatur, tantamq́; roſarum quantitatem apponi iuſsi, vt phyala videretur eẽ ſemiplena oleo, & ſemiplena roſis. Deĩde phyalam obturatam ſoli per octo dies expoſui, poſtea roſas illas exprimi iuſsi ac abijci, & alias imponi, & poſt octo dies id iterũ feci, poſtea exprimi iuſsi. Et in quadraginta dierum ſpacio roſas ſexties mutaui, denique vltima vice, quia amplius roſæ nõ aderant vltimas roſas in oleo reliqui, & per quadraginta dies æſtiuo ſoli expoſui, deinde phyalam reponi iuſsi, oleũ iſtud odoratiſsimum fuit, immo ſi nonnunq̃ aliquæ guttæ in terram deciderent roſarum odor per totum cubiculũ referebatur. Nota vero in Meſuæ compoſitione, cum infuſionis roſarum aquam apponit, & dicit apponendam eſſe, ſicut quãtitas olei, antiquum habemus Meſue contextum quem vidiſti. SEN. & vidi, & multa in eo emendatiora eſſe reperij, q̃ in alijs ſit Meſue codicibus. BRAS. illius particulæ loco, ſicut quantitas olei ſcriptum eſt, ſicut quarta pars olei. SEN. ita legendum non dubito, quia nimia videtur infuſionis roſarum aquæ quantitas, ſi olei quantitatem æquauerit. BRAS. nonnunq̃ ex ruberrimis roſis quæ nullum habẽt odorem, roſaceum fieri iuſsi, reperijq́; eſſe magis adſtringens,

A gens, q̃ id quod ex odoratis cõficitur roſis. Iuſsi nonnunq̃ ex damaſcenis roſis eodẽ modo confici oleum, quod odoratiſsimum fuit, tamen & myropolæ ex excorticatis amygdalis, & damaſcenarum roſarum folijs, vt ſuperius de communibus roſis cum amygdalis dictum eſt, illud conficiunt: ſed quandoque fieri iuſsi oleum præ omnibus adſtringẽs ex roſis albis, & oleo omotribes, hoc eſt omphacino, & ex oliuis immaturis expreſſo, cęteris frigidius eſt, & magis adſtringens: ſed odore caret. Imaginatus autem ſum, cõfici poſſe, & odoratum, & adſtringens hoc oleum, ſi partim ex odoratis roſis, partim ex albis conficiatur: ex illis.n. odorem, ex his adſtrictionem & frigiditatem enanciſcetur. SEN. hæc de roſaceo ſatis videntur, niſi alium habeas conficiendi modum, quem non audiuerim.

B BRAS. cum hæc tibi ſatis eſſe videantur, ad aliud olei genus contemplandum te conuertito.

SENEX.

13. Oleum Chamæmelinum excuti oportet. BRA. excutiamus. at tu quomodo illud cõficis? SEN. vt Meſue docet, qui ait, vt oleum roſaceum confici oportere. BRAS. at cum multæ ſint olei roſacei apud Meſuem compoſitiones, quam ſequeris in hoc chamæmelino conficiendo? SEN. primam in ordine. BRAS. neq; mihi diſplicet. Scito tamen chamæmelinum ex omphacino oleo non eſſe conficiendum: at ſemper ex oleo fiat ex maturis oliuis expreſſo, quod completum author ipſe vocat, quanq̃ & nonnulli ex ſeſamino oleo conficiant. SEN. & Meſue ex hoc fieri debere monet. BRAS. verum non omnes pharmacopolę eodem conficiunt modo. nam aliqui compoſitionem illam olei roſati

ſequuntur,

ſequuntur,in qua in oleum roſarum flores imponũt, C
& per quadraginta dies inſolãt.at ego hoc modo fieri facio mire redolẽs chamęmeli flores primo oleo probe loto in phyalam poni iubeo,& lutea florum parte phyalam impleo,& per octo dies in feruenti ſole ſeruo,poſtea flores exprimi iubeo ac eijci, & alios ſimiles flores imponi,& iterum per octo dies in eodem ſino loco,poſtea exprimi iubeo,hocq; per totam æſtatem facio, quouſque chamæmeli flores haberi poterunt,qui per totam fere æſtatẽ habentur, poſtea ad vſus reponi iubeo,vltimosq; flores in oleo relinquo. SEN.florum chamæmeli odorem ſeruaturum nõ dubito.at cur luteam florum partem accipis, & non albam?BRAS.quia illa eſt quæ odore fragrat,& quę herbæ vires ſeruat,& cum Paulus conficere docet, ſolam luteam partem accipit.albam vero eijci iubet,quanq̃ D
& ſi alba illa foliola in oleum (cum parte tamẽ lutea) imponerentur,errorem commiſſum eſſe non iudicarem. SEN. Pauli conficiendi modum audire optarem. BRAS. ita ait libro ſeptimo capite. 20. conficitur ex chamæmelorum floribus albis foliolis reſectis, per diem integrum naturalem ſinuntur à ſua herba abſciſsi flores,poſtea ſumuntur horum florum duæ vnciæ olei ſextarium vnum Italicum,poſtea in vas ponenda,& vaſis os raro linteo tegendum, quo commodius exhalet.Inſoletur deinde per quadraginta dies, poſtea diligenter tegito,& ad vſus ſeruato. SEN. hic author nullam facit ebullitionem, & nullam expreſſionem. BRAS. ita ſimpliciter conficit vt tibi retuli. SEN.extant ne alij antiquiores,qui de eo locuti ſint? BRAS.Actuarius & ipſe conficere docet, albis exactis

foliolis,

A foliolis, quæ luteam partem circundant. ita vero dicit, chamęmeli flores lutei ſine ambientibus candidis folijs pondere ſextantis in libram olei demerguntur, & vitreo vaſe linteolo cooperto, quadraginta dies ſole ſinatur illuſtrari, dicit etiam per ſe vel cum temperato calore illitum rarefacere, longas maxime febres diſcutere, quod ſi ex mero calido dolores omniũ corporis membrorum illitum leuat. SEN. Meſue plura de illo dicit q̃ Actuarius. BRAS. quid deniq; ait? SEN. eſſe oleum benedictum, multis iuuamẽtum prestans. nã reſoluit, dolores ſedat, cumq; modicam quandam ſtypticitatem habeat, defluxum prohibet materierũ, neruos roborat, & eorum doloribus confert. & omnia neruoſa membra robuſtiora facit. BRAS. quod ſtypticum ſit Meſue aduerſus Galenũ eſſe videtur, qui vim
B laxandi illi attribuit, ob quam vim floribus aduerſatur, & illas prohibet. Alexãdrinus vero in ſuo de compoſitione medicamẽtorum libro inquit. Salubre eſſe ad feruorem, & capitis dolorem, ſtomachi vitia ex biliosſo ſine alio colore cõmota compeſcit, articuliſque proficit, & ad multa alia ſalutiferũ eſt. SEN. inter anodyna numeratur. BRAS. & vere anodynon eſt. SEN. docet ne illud conficere hic author? BRAS. docet. SEN. & quo modo? BRAS. iſto qui ſequitur. Recipi iubet olei dulcis vnc. xxxvi. floris chamæmeli menſe Iulio collecti libram. j. flos in oleo diebus canicularibus in vitreo obſtructo vaſe ad ſolem ſuſpendatur ad quadraginta dies deinde conſeruetur in loco conuenienti. SEN. mediocriter calefacere arbitror. BRAS. temperatum eſt. Immo Galenus in ſecundo de compoſitione medicamentorum ſecundum locos eo ad infrigidandum

dum vtitur. nam illorum qui caput habent inflāma- C
tum ob ſolē, caput hoc oleo perfundit, & linteis ma-
defactis capiti ſupraponit. SEN. vergit ne ad calidum?
BRAS. eſt ī primo ordine remiſſe calidum, icc irco in-
flammationi conuenit, quia illa quę in primo ordine
calida ſunt inflammatas partes refrigerant. Galenus
oleo roſaceo illud comparat. SEN. ſentis ne tu idē cum
Galeno? BRAS. non poſſum non ſentire chamęmeli-
num oleum eſſe roſaceo parumper calidius. At cum
de iſto ſatis dictum videatur, alia oleorum genera in
medium prodeant.

SENEX.

Oleum violaceum ſedem ſuam poſt chamęmelinū 14
collocauit. BRAS. collocauerit vt lubet. à Meſue dici-
tur, quod vniuſcuiuſq; noſtri corporis partis inflāma
tiones ſedat, pectoris aſperitates, ac pulmonis lenit, ca D
lidos abſceſſus mitigat, pleuritidiq; cōfert. At ego in
incipientibus hecticis ad inungendum thoracem eo
vtor. nam ab hectica refrigerando, & humectando
thoracis partes pręſeruat, ne ita abſq; pręſidio dimiſſę
exſiccentur, vel ab ipſis intenſius q̃ ſint tota humidi-
tas exhauriatur. At à quo authore illud accipis? SEN. à
Meſue, & tu ipſe Meſuē adduxiſti de illius viribus lo-
quentem. BRAS. quomodo violatum conficis? SEN. eo
modo quo roſaceum, vt Meſue docet: addit vero hoc
dempto, quod ex viridi oleo fieri debet, vt amygdali-
no, vt ſeſamino. BRAS. per viride oleum, omotribes
oleum intelligit ex immaturis oliuis confectū quod
omphacinum vocatur refrigerandi vim habet ac le-
niendi, inflammationes ſedat vbicunq; ſint, aſperita-
tes lenit, & quæ in pectore ſunt, atq; pulmone, pleu-
ritidi

A ritidi cõuenit,calidosq́; abſceſſus ſedat,hoc ſolo oleo, & cera multos ab hectica quæ iã cœperat præſeruaui toto thorace ante & retro inũcto hoc oleum duobus modis fieri iubeo, primo ſumpto oleo omphacino, quod odorare debes, ſi nihil penitus habeat odoris, nullam præparationem illi adhibeo,at ſi nonnihil habeat odoris iubeo vt probe aqua abluatur . denique vero vltima lotio ſit ex violarum aqua iubeo,deinde vt in phyalam ponatur,in quam nigræ violæ pro ratione olei iniiciãtur,poſtea ſoli per quatuor dies exponantur,à ſole mox auferãtur,violęq́; exprimantur,ac eiiciantur,& recentes aliæ in oleũ imponantur, deinde per quatuor dies inſolentur,vaſe probe tecto, poſtea exprimantur,& ita fiat tertio, quarto, & quinto: deniq; vas à ſole remoueatur, & iterum nouæ violæ
B imponantur,& per triginta dies ſole illuſtrẽtur, & reſeruentur ad vſus. SEN. Meſue iubet ex oleo amygdalarum confici,& ſeſamino. BRAS. ſi ex prædictis oleis confici debeat,opus eſt,vt diligẽter lauentur, tunc nimirum omphacini vim incidunt, præſertim ſi frigidiſsima aqua lota ſint . Alter modus eſt accipiendo amygdalas dulces electas,ac excoriatas quas violis cõmiſceto,& ita facito ſingulis diebus,vel alternis ſaltẽ toto illo tempore quo violæ florẽt, & amygdalæ violarum odorem ample imbibitum habuerint: tunc amygdalæ exprimendæ ſunt,& oleum hoc qđ amygdalas redolet ſeruandum. De ſeſami granis idem fieri poſſet,niſi extrinſecum corticem haberent, qui odorem probe imbibi non ſinit. Ex myrepſica autem balano eodem modo fieri poſſe conſtat, cum & myropolę ita conficiãt. SEN. extant ne alij cõficiendi modi?

BRA. nõnulli iotum oleũ,& violas ſub terrã reponũt, C
odoratius fieri rati. Alexãdrinus ℞o ita cõfici monet.
℞. Olei lib. viij.
Violarum lib. j.

Violæ cum oleo in vaſe vitreo conditæ per dies viginti ad ſolem ſuſpendantur, poſt hæc lento igne aliquantulum in vaſe fictili, vel vitreo bulliãt, poſt rurſus decem diebus ad ſolem exponantur, deinde reponãtur. SEN. refert ne affectus ad quos conferat? BRAS. & plures refert, q̃ dictum ſit. nam dicit phreniticis non dormiẽtibus cum tritici farina & ſtrichni ſucco ſubactũ fronti,& temporibus impoſitum, ſoporem inducit cyathi duo cũ euphorbij ſcrupulis duobus poti lumbricos mire excludunt volis manuum, & plantis pedum illitum ſtomachi feruorem placat, cum ſucco portulacæ,& aquæ cucurbitę mixtum, hepati,& prę- D
cordijs adhibitum ĩtolerabiles cauſi calores mitigat. SEN. ad calidos omnes affectus in genere conuenit. BRAS. Actuarius ad violaceum conficiendum, violarum quadrans,& olei libras duas recipit, poſtea inſolat. Paulus Ægineta ἰατὸν oleum ab aliquibus fieri dicit ex purpureis, ab alijs ex luteis, ab alijs ex albis vnguibus detractis, accipit foliorum violarum vncias tres,& in olei omphacini Italicos ſextarios quinq; recipit,& accurate conſtringit ne exhalent, poſtea decẽ diebus inſolat, ter ipſas poſt triduum cõmutans, & ad conſeruandum pauca quędam viridia folia immittit. SEN. violaceum ex luteis violis violatum non dicitur ſed oleum de Cheir, vel Alcheir. BRAS. de hoc etiam verba faciemus quod violaceo oleo vires habet oppoſitas: tamen & quæ ab arabibus cheir vel alcheir di-

A cuntur, apud græcos ſub violarum genere cõtinetur, de qua re ample in noſtro ſimplicium examine locuti ſumus. at violaceum ex his ſemper fieri debet violis quæ cœleſti colore inſignitæ ſunt. Immo adeo hoc colore, & florido imbutæ ſunt, vt violaceus color nuncupatus ſit & per violaceum hunc intelligamus.

SENEX.

15 Cum de Cheir mentio facta ſit de oleo quod ex eo conficitur, verba faciamus. BRAS. eodem fieri modo conſtat. At ad hoc concinnãdum omphacinum accipi non eſt opus. nam eiuſcemodi oleum calidum eſt, & doloribus ex flatu conuenit, & ex pituitoſa materia frigida, & per clyſterem iniectum ventris torminibus ſuccurrit, neruorum dolores ſedat, & iuncturarũ, pe-B ctori conuenit, renibus, ac veſicæ. Meſue illud magis probat, quod ex cheir conficitur luteo, q̃ quod ex albo. ſed de conficiendi modo dicit fieri ſicut oleũ chamæmelinum: Paulus qui de omni violarũ genere locutus eſt, tres violarũ vncias abſq; vnguibus pro ſextario vno olei, & in vitreum vas ponit quod obturat, & per decem dies ĩ ſole ſeruat. & gelſemini vocati ſub viola vel leucoio contineri videntur. Nobis tamẽ potius arridet vt eo conficiatur modo, quo violaceum oleum confici diximus, vt ſcilicet in optimi olei phyalam, ſed non omphacini, tantum florum violarum lutearum imponatur, quantum phyala capere poteſt, poſtea ſoli per ſex dies exponatur, & flores exprimantur, nouiq; imponantur, poſt alios ſex dies idem fiat, quouſq; hoc per quadraginta dies factum ſit, tũc harum violarum odorem oleo ineſſe, & luteum quendã

colorem acquiſiuiſſe percipies, deniq; flores impone, C quos amplius remouere non debes: ſed ad vſus ſeruato. Tamen à Dioſcoride iaſmini vnguenti mentio fit, quod ex albis violis fieri dicit, non dubito ex noſtris gelſeminis eſſe confectum, quãuis nomen à violis deductum ſit. ita vero confici docet Dioſcorides. At primo ait quæ in Perſide iaſme quaſi facto à violis nomine violaceo appellatur, albæ violæ floribus cõficitur, coniectis in Italicum ſeſamini olei ſextarium eorum florum vncijs duabus, & vt in lilijno demonſtratũ eſt in alia vaſa translatis vtuntur eo Perſæ in conuiuijs odoris cauſa, toto etiam corpori in balneis accommodatum his eſt, quos lauari, & calefieri oportet. Ingrata in eo odoris nimia bonitas eſt, ideoq; multi nõ libenter eo vtuntur. SEN. & nunc etiã qui in balneis lauantur hoc oleo poſt lotionem inunguntur. Conficitur D vero floribus in omphacinum bene lotum impoſitis in phyala & per ſex dies inſolatis, & deniq; ita procedatur quouſq; geſmini florere perſeuerarint, viceque vltima gelſemini flores in oleo ſinantur, & ad vſus reſeruetur, oleum hoc potius ad odorem paratur, q̃ ad medicos vſus, a myropolis hoc modo conficitur. Ieſmini flores dulcibus excorticatis amygdalis miſcent, ac toties mutant quo ad amygdalæ ieſmini odorẽ receperint, poſtea amygdalæ exprimuntur, & oleũ colligitur odoratum. Idem fit ex vnguentaria glande, & gelſemini floribus, poſſet fieri & ex ſeſami ſeminibus eodẽ modo. SEN. hoc eſt omnibus floribus & herbis commune. BRAS. tamen propalandum eſt, & reiterandum ne memoria decidat, & vt illa quæ ſunt apta enodentur, nunc aliud olei genus contemplemur.

A SENEX.

16 Oleum Anethinum ſeſe offert cõſiderandũ. BRAS. à quo authore illud accipis? SEN. à Meſue qui ait, eodẽ modo confici quo chamæmelinum. BRAS. accipis ne flores vt in chamæmelino, flores ſolum accipiuntur, immo ſola lutea pars. SEN. flores accipim⁹, & aliquid herbæ. BRAS. at Dioſcorides ſolos accipit flores. SEN. quomodo hoc conficit Dioſcorides? BRAS. ipſe vocat anethinum vnguẽtum, & accipit olei pondo octo, & dodrante anethini floris pondo vndecim, & beſſem, facitoq; diem vnam in oleo madeant, tũ manibus exprimito ac reponito. SEN. vno ſolo die nõ debet anethi odorem recepiſſe. BRAS. tecum fuero niſi in oleo ebullierit, hoc forte præuidẽs Dioſcorides addit quod ſi volueris ſecũda adiectione vires illi addere, nouũq;

B anethi florem pariter in oleo demergito. SEN. nos flores iſtos in oleũ imponimus, & per quadraginta dies iſolamus, poſtea reponimus. BRAS. melius eſt hoc modo conficere (vt à nobis alias dictum eſt) oleum probe lauare, poſtea anethi flores cum hoc oleo in vitream phyalam imponantur, quæ obturetur, & ſoli per ſex dies exponatur, poſtea flores exprimãtur, & abijciantur, ac alij noui indantur, & ita p ſingulos ſex dies vſq; ad quadraginta fiat, vltima vice ſinendi ſunt in phyala flores, & ad vſus reponendi. SEN. ad quos adhibetur affectus eiuſcemodi oleũ? BRAS. à Dioſcoride dicitur. Poteſt anethinum vnguentum muliebres aperire, & lenire locos contra circularium febrium in acceſſione cum tremore algores accommodatum eſt, calefaciens, & laſsitudines recreans, vtile præterea articulorum doloribus eſt. SEN. at Meſue de ipſius viribus ita

 differit:

diſſerit:dolores ſedat,reſoluit, ſudorem prouocat, ic- C
circo rigori febrium inunctum in ſpina, & membris
neruoſis confert,ſomnum prouocat,& capitis dolori
aduerſatur,abſceſſus reſoluit, & duricies. Paulus pro
anethino oleo conficiendo iubet recipi comã florum
viridis anethi,quæ vno die exſiccata fuerit ad vnciam
vnam,& in olei dulcis ſextarium Italicum vnum im-
poni,& inſolari,tamen & alium docet conficiẽdi mo
dum quo breuius fit,tunc eadem florum coma exic-
cata cum oleo ĩ duplex vas ponatur, & percoquatur,
tamen à Paulo iudicatur hæc eſſe inefficaciora olea,
q̃ illa quę per inſolationem fiunt. Tamen vndecunq;
Galenus de anethino oleo verba facit, ſemper illud ꝑ
decoctionem parare videtur. SEN. in quo loco de hoc
oleo ſermonem habet Galenus? BRAS. non extat vnus
ſolus locus,ſed diuerſi ſunt loci in quibus de ipſo mẽ- D
tionem facit. SEN. volumina ſcire optarem,in quibus
de his pertractauit. BRAS. in quarto de ſanitate tuenda
vno ante calcem folio,de oleis tractat,qui ſuccos non
craſſos nec lentos qui in carne,cuteq́; reſident,euapo-
rare faciunt. Et inquit anethinum oleum præparaſſe
eſt facillimum. poteſt vero & id medicamentum per
halitum digerere ſiue ſolo eo, ſiue cum cera, reſinaq́;
vtare. Danda vero opera eſt vt in vaſe duplici & ane-
thinum coquatur, vtiliusq́; fuerit ſi anethum viride
ſit,quod vtique ſi quo tempore requirit compelletur
maturum id eſſe. SEN. percipio Galenũ in duplici va-
ſe coquere voluiſſe,ſed per hanc ebullitionem nõ ne-
gauit perfectius eſſe ſi inſoletur. BRA. ita à Paulo iudi
catum eſt,tamen nonnullos audiui qui aliam ſeque-
rentur ſententiam,à quibus prorſus ſponte diſſentio.

nam

A nam inſolatum ſemper vehementius eſt. ſed Galenus ita parat quando in promptu non habemus,& eo breui vti velimus. SEN. nõne etiam breuis modus eſt ille, qui à Dioſcoride refertur, qui anethi quantitatem in oleum ponit,& per diem tantũ in illo ſinit poſtea exprimit? BRAS. hunc Dioſcoridis modum non probo, immo & per ebullitionem breuius fit q̃ Dioſcoridis modo. SEN. ampla videtur anethi quãtitas illa quam Dioſcorides in oleum ponit,olei ſcilicet pondo octo, & dodrantem,florum anethi pondo vndecim, & beſſem,hoc eſt ſi velimus per cõmunia veſtra vſitata pondera exprimere,olei libras octo,& vncias nouem, florum anethi libras vndecim,& vncias octo. BRAS. ampla profecto quantitas eſt,& talis vt oleum ſuperet. at forte hæc cauſa eſt,cur tãtum per diem in ſole dimit-
B tit,& deinde exprimat,tamen quicquid ſit mihi ſemper magis placet modus ille quẽ retulimus. SEN. alia referto Galeni loca,in quibus de hoc oleo loquatur. BRAS. in vndecimo methodi, & in duodecimo de eodem agit:ſed omnia repetenda non ſunt,ne labor hic noſter in ĩmenſum creſcat. Ab Actuario de hoc oleo ita ſcriptum eſt,calidũ eſt,illitu medetur horroribus certo circuitu remeantibus,laſsitudines diſcutit, dolores articularios ſubleuat,vteri duricies emollit ſubter inditum. ita vero confici docet: anethum viride noctu,diuq; flacceſcens inſtar vnciæ demergitur in olei dulcis ſexquilibram, & operto vaſe quadraginta dies inſolatur. SEN. hic eſt communis modus. BRAS. nihil refert,ego nunquã præterijſſem quin huius authoris verba audires,neq; mihi graue erit alium parãdi modum tibi referre,quem Alexandrinus partim p ebul-

litionem, partim per inſolationem fieri docet. SEN. q̃ nam eſt hic modus? BRAS. author ille inquit. Recipe olei vncias vigintiſex, florũ anethi vncias duodecim, tribus diebus flos in eo infundatur. quarto vero die lento igne parum coquatur, & ſuccus diligenter eliciatur. Iterumque decoctioni foliorum anethi vnciæ tres addantur, & ad ſolem ſuſpendantur, vſuiq; reſeruetur. SEN. cur ſecunda vice folia apponit, & non flores? BRAS. non dubito flores etiam ſumendos eſſe in quibus maior ineſt vis q̃ in folijs, & Alexandrini codicem mẽdoſum eſſe reor, qui vbi folia habet, legendũ eſt flores, quanq̃ & folia eaſdem quidem habeant vires, ſed ſunt imbecilliores. SEN. docet ne quibus conferat affectibus? BRAS. immo docet cum ait, opitulatur caput dolẽtibus, & hemicraneorum articulorum doloribus inũctum ſubuenit, typica frigora, ſtomacho, renibus, & dorſo iuxta ignem illitum emendat. Matrici ſuppoſitum menſtruis imperat, & omnes caſus eius componit. SEN. omnes fere in his, ad quæ valent conuenire videntur. BRAS. nõ mirum eſt quare nullas alias habet vires ab iſtis. at oleũ quod in tua ſequitur ſchęda iam in aliũ prodeat à nobis conſiderandũ. C D

SENEX.

Oleum Liliorum albo℞ ad examen accedit. BRAS. 17 à quo authore accipitur? SEN. à Meſue, qui ita de illo diſſerit, pectoris dolori conferre, & dolores illos ſedare, qui à frigiditate fiunt, & vteri dolori conuenire, ac eius frigiditati, renes quoq; calefacere, & veſicam, & colicæ prodeſſe. BRAS. hæc prætermittito, & quomodo illud conficias enarrato. SEN. ita conficio vt Meſue docet, qui ait, eodẽ confici modo vt chamæmelinum,

præter

A præter id quod lutea pars in lilio eijciēda eſt. BRAS. & in chamæmelo pars alba erat eijcienda, fit quoq; oleū hoc ex maturarum oliuarum oleo, vel ex ſeſamino, poſſet & ex amygdalarum dulcium oleo cōfici. SEN. docet & alium conficiendi modū Meſue. BRAS. quem modum? illum referto. SEN. inquit accipienda eſſe liliorum folia ad vncias octo.

Maſtiches
Calami aromatici Coſti
Carpobalſami
 Singulorum vnc. j.
Gariophyllorum
Cinnamomi
 Singulorum vnc. ſ.
Croci drach. iij.

B Omnia præter liliorum folia infundātur in ſufficienti aqua, & die ac noctu dimittantur, poſtea ebulliant ebullitione vna aut duabus, deinde ſupra hæc inijce olei ſeſamini, aut olei de oliuis completis libras duas, & ī vitreum vas cum liliorum folijs ponito, in ſoleq; per dies quadraginta dimittito, deinde percolato ac vtaris. Addit Meſue, ſi liliorum oleum ex lilio quod iris dicitur conficiatur eſſe magis reſolutiuum, calefactiuum, penetratiuum. at ſi fiat ex communibus lilijs albis vocatis, eſſe magis ſolutiuum, doloris lenitiuum & maturatiuum. BRAS. cur oleū ex iride his liliorum alborum oleo cōparauit, cum de irino oleo ſeorſum à nobis pertractandum ſit? SEN. forte quia & hic flos apud ipſum ſub lilij nomē venit. BRAS. liliorꝶ oleum quod nuper adduxiſti compoſitum eſt, non ſimplex, hic vero de ſimplici oleo pertractare intēdimus. Nos

itaq;

itaq; confici iubemus,& eſt valde efficax,completum C oliuarum oleum ſumatur optime lotũ, ac in vitream phyalam ponatur,quæ liliorum alborum folijs impleatur,& ore obturato per octo dies ſoli ſuſpẽdatur, poſtea folia exprimãtur,& alia noua in phyalam addantur,itaq; ſingulis octo diebus fiat quouſq; lilia haberi poterunt,vltima vice ſoli per triginta dies exponatur,deniq; bene exprimãtur, & ad vſus reſeruetur. Non mihi etiam diſplicet ſi hac vltima vice folia in phyala relinquãtur,poteſt fieri & ex amygdalis, quibus liliorũ folia inuoluantur,quo ad odor fuerit probe ingreſſus amygdalis,poſtea amygdalæ exprimantur,& oleum conficiatur, quod lilium redolebit hoc eodem modo fit ex vnguentaria glande,& ex ſeſamo, ſi ſeſami ſemina habeantur. SEN. quod nam ex his efficacius eſt? BRAS. illud quod per tot dies fuit inſolatum D immutatis folijs. SEN. fecere ne antiqui de hoc oleo mẽtionem? BRAS. immo maximam & antiquitus vocabant,ipſum vnguentum ſuſinum & crininõ. SEN. cur ita? BRAS. de nomine ſuſino ratio non habetur. nam authores ignorant,cur ſuſinum vocatum ſit. de crinino vero ratio facilis eſt. nam à lilio crininon vocatur cum græci ita lilium nominent,ac ſi diceremus oleum crininon,i. lilijnum. De eo Dioſcorides ample pertractat,& compoſitum facit,non ſimplex, & vnguẽtum vocat, ſicut & multa alia vnguẽta olea noïauit. SEN. ne ti moleſtum ſit illa referre quæ à Dioſcoride de hoc oleo prodita ſunt. BRAS. ſunt nimis prolixa. SEN. & à nobis nullum aliud negocium peragendum eſt,tu breuioribus verbis quibus fieri poſsit referto. BRAS. vt tibi morem geram hoc efficiam, ait ille.

A le. Sumito olei pondo nouem,& quincuncẽ, odorati calami pondo quinque,& quadrantẽ, myrrhæ quincuncẽ,tuſaq; omnia,& vino odorato macerata ĩ oleo decoquito,per colum deinde traijcito,traiectoq; oleo tuſi cardamomi,cœleſtiq; aqua macerati pondo tria & ſemiſſem inijcito, dimiſſumque cardamomum in oleo madere exprimito. ſpiſſati deĩde hoc modo olei pondo,& ſemiſſem ſumito,ſumito itidẽ,& lilia mille numero decerptaq; eorum folia in labrum quod latum,non tamen profundum ſit conijcito, ſuperinfuſoq; oleo manibus melle inunctis miſceto, dimiſſaq; omnia integrum cum ſua nocte diem,matutino in reticulo compoſita exprimito , citiſsime quod defluet oleũ à ſimul expreſſa aqua excolans,& ſeparans: neq; enim roſacei modo mixtam ſibi patitur aquam, ſed
B concalefactum referuet,& vitiatur . Diffundito præter hæc ſepius in alia,atq; in alia melle inuncta vaſcula ſalem inſpergens,& quæ coeuntes deſcendunt ſordes diligentiſsime auferens, poſt hæc translatis ex fiſcella in labrum expreſsis,primum aromatis ſuperinfundito. Iterum aromatis odorati olei par priori pondus,adiectiſq; tuſi cardamomi drachmis decem, manibus efficaciter miſceto, nec multo poſt exprimito, quod defluet purgans ſuperinfundito,& tertium, iterumq; eadem facito, cardamomum & ſalem pariter inſpargens,& manus melle inungens. Erit quod primum fuerit expreſſum probatiſsimum . Secundum quod deinde. poſtremæ vero notæ tertium . Sumito deinde iterum lilia mille,decerptaque eorum folia in labrum cõijcito,ſuperinfuſoq; expreſſo primũ oleo, eadem pariter vt in primo facito, cardamomũ adhuc

miſcens,

miſcens,mox exprimens. In ſecundo itidem, tertioq; vt præmonſtratum eſt facito, cardamomum pariter adijciens & exprimens:quoties enĩ noua folia in oleo maduerint,eo efficaciore poteſtate vnguẽtum habebis,poſtremo cum iam ſatis tibi eſſe videbitur ſingulis eius confectionibus miſceto probatiſsimę myrrhę duas & ſeptuaginta drachmas,croci decem,cardamomi duas,& ſeptuaginta. Addit deinde quidam croci, cinnamomiq; par pondus tuſum, cribroq; excuſſum in labrum cum aqua conijcito,primoque expreſſum vnguentum ſuperinfundito. Cumque aliquantiſper dimiſeris in parua excipito vaſcula ſine humore,gummi & myrrha crocoq; & melle aqua dilutis antea inuncta.Eademq; in ſecunda vnguenti expreſsione facito,& in tertia. SEN. Dioſcoridem militem fuiſſe rebar. BRAS. miles quidem fuit,ſed non talis,quales noſtro hoc tempore militant literarũ ignari, & qui nulla fide inſigniti ſunt,& pietate. SEN. at adeo diligenter vnguentũ hoc efficere nos docuit, vt nihil addi poſſe nõ dubitem. Dioſcorides vere miles fuit, & pro vniuerſa humana natura pugnator, quæ ob ſuã natiuam imbecillitatem facillime collabitur,niſi medicis præſidijs perẽniter ſubleuetur. Verum & alio modo hoc oleum cõficere nos docuit Dioſcorides. SEN. quo nã? BRAS. cum & ipſi notum eſſet id quod edocuerat eſſe compoſitum vnguentum voluit,& ſimplex vnguentum edocere,quod ex balanino oleo,lilijsq; aut quouis alio placuerit oleo conficitur. SEN. poſteaq̃ tot ex Dioſcoride relata ſunt,hoc etiam referas ad quos conueniat affectus. BRAS. libenter efficiam. Sequitur author, calefit vnguentum hoc,mollit,prçcluſos,& in-

flammatos

A flammatos muliebres locos aperit. Eſtq; omniũ aliorum in vniuerſum muliebribus.i.fœminarum menſibus vtiliſsimum,vtile idem manantibus capitis vlceribus, varis,furfuribus,& puſtularum in capite eruptionibus,vibices,præterea quãprimum emendat,& reliquo corpori concolores reddit,rarefacit in vniuerſum lilijnum vnguẽtum potum per inferna purgat. SEN.ergo in potu ſumebatur hoc vnguentum?BRAS. in potu quidem,& ego noſtrum lilijnum in potu mulieribus plerunq; præbui,ob vteri cauſam, & optime contulit.Dioſcorides ſequitur vrinam eijcere,& ſtomacho noxium eſſe,& nauſeam facere. Actuarius in libro de Compoſitione medicamentorum mẽſuram conficiendi hoc oleum docet his verbis.Accipe foliorum liliorum(intellige de florum folijs. nõ autem de B plantæ folijs)exactis vnguibus,ſextans, dulcis olei libras tres tribus inſolentur diebus, deinde prioribus eiectis,noua conijciãtur folia, mox iterum exacto triduo,inducantur alia,ter hoc opus obeundum . SEN. in tuo conficiendi modo ter fieri ne iubes? BRAS. toties fieri iubeo,quoties lilia floreſcunt, & quoties haberi poterunt.SEN.quid de hoc oleo dicit Alexandrinus? BRAS. ipſe compoſitum quoddam oleum non ſimplex conficit. SEN.quod nam eſt illud?BRAS. hoc quod ſequitur .

℞. Olei lib. v.
Liliorum lib.j.
Roſarum lib.ſ.
Maſtiches vnc.ij.
Croci vnc.j.

Lilij,roſarũ, maſtiches, croci puluis ſimul cum oleo

in

in vitreo vaſe cõdatur, quod ad ſolem nouem diebus ſuſpenſum decimo die lento igne coquatur, & colatũ vſui reſeruetur. SEN. quod nam potius probandũ tibi videtur? BRAS. ſimplex. nam cum de liliorũ oleo quæſtio eſt, vim liliorum ſolum petimus, & non alterius ſimplicis, ne putantes nos liliorum viribus vti velle in aliquo affectu, diuerſorum ſimplicium viribus vtamur. SEN. hoc mihi placeret quod dicis, ſi ĩ omnibus ſeruaretur. BRAS. Paulus hoc modo conficit. C

℞. Foliorum liliorum quæ per diem fuerint à lilio diuulſa & noctem vnc. ij.

Olei Italicum ſexrarium.

Inijciãtur in vas bene obturatum ne exhalet, & in ſolem ponantur dies tres, quibus tranſactis primis floribus exemptis, & proiectis, aliæ duæ vnciæ aliud triduum immittãtur, & ſic reponantur. SEN. Actuarius ter hoc fecit, liliorum folia. ſ. ĩmutauit. BRAS. ob hoc illud Actuarij perfectius iudicato. SEN. cur Paulus non dixit flores iſtos eſſe exprimendos. ſed illos abſq; expreſsione eijcit? BRAS. illud ſubintelligere oportet. Nota vero Paulum poſt ſimplex liliorum oleũ, compoſitum etiam retuliſſe. SEN. quo nam modo? BRAS. eſſet nimis longum referre. SEN. & quibus negocijs adſtricti ſumus quin Paulum ſuum hoc oleum conficientem audire poſsimus? BRAS. poſteaq̃ tam impenſe hoc ſcire deſideras, quomodo ab eo authore conficiatur, audito. D

Sumito olei ſextarios. iij.

Calami odorati lib. v.

Myrrhæ vnc. v.

Cardamomi lib. iij.

Foliorum

A Foliorum lilij detractis vnguibus, & per diem & noctem dimiſsis lib.j.
Cinnamomi vnc.iij.
Croci vnc.v.

Præparationem vniuerſam in tres iniectiones diducito, primum quidem myrrham, & calamum vino per quinq; dies macerantes ter in die agitemus, tum oleũ ad pauciſsimum decoquamus. ſecundo vero cardamomum aqua per triduum macerando cõmouentes pari rurſum ratione cum oleo ad horam vnam ſimul elixemus, deinde detrahentes oleo puro liliorum tertiam partem inijciamus, & lapſo iam triduo colando aliam liliorum tertiã partem inijcito, quam iterum poſt triduum colans, & repurgans primæ alteram liliorum tertiam partem cum roſaceo leuigato ĩmitte:
B tranſactis tribus alijs diebus oleo detracto, cinnamomum contuſum loco arnabo, vel caſsiæ duplum carpeſium inijce, & reponito. SEN. compoſitum Dioſcoridis lilijnum eſt magis amplum q̃ hoc Pauli, ſed quã compoſitionem magis probas tu? BRAS. illam Dioſcoridis ex ſimplicibus vero illam magis probo, quã ego adduxi. At ad alia oleorum genera ſermonem conuertamus.

SENEX.

13 Oleum Irinum huc accedit conſiderandum. BRA. & irinum etiam ab iride vocatur, mirificũ eſt oleum. at in eo conficiendo quem ſequeris authorem? SEN. Meſuem. BRAS. cõpoſitionem referto. SEN. iubet accipi radicum iridis quantum placuerit, & florum iridis ad duplum, aquæ decoctionis radicum iridis quãtum ſufficit. funde ſuper hæc oleum ſeſaminũ, vel oleum

roſaceum

roſaceum completum quantum ſatis eſt, poſtea deco- C
que in duplici vaſe, & permuta radices, ac florum fo-
lia, & id facito quod dictũ eſt de oleo roſaceo. BRAS.
quid factum eſt in oleo roſaceo? SEN. ter hoc modo fa
cta eſt roſarum mutatio. multas vero dotes huic oleo
pręſtat Meſue. BRAS. quas nam? SEN. inquit irinum
oleum eſſe abſterſiuum, reſolutiuum, maturatiuum,
& frigidorum dolorum ſedatiuum, & materierũ quę
in pectore ſunt, & pulmone maturatiuum, iecoriſq;
ac ſplenis doloribus confert, atq; eiuſcemodi mẽbra
calefacit. Iuncturarum prӕterea doloribus confert, &
earum duricies lenit, idemq; efficit in duris abſceſſi-
bus, & in ſtrumis, & vteri dolori ac frigiditati valẽtiſ-
ſime confert, conuulſionibus conuenit, ſi in aures in-
ſtilletur, aurium dolores ſedat, & narium fœtori opi-
tulatur. BRAS. pluribus quidem confert affectibus, ſed D
plures etiam prӕtermiſiſti, vt quod inteſtinorum do-
loribus conueniat, & capitis, & chiragris, ac podagris
à frigida cauſa. SEN. nihil prӕtermiſi ex his quę à Me-
ſue ſcripta ſunt. Incuſandus eſt Meſue qui non omnia
ſcriptis mãdauit. Sunt ne antiqui de hoc oleo locuti?
BRA. immo celeberrime extat apud Dioſcoridẽ com-
poſitio, quam deinceps in mei gratiam ſerues, iubeo,
& cum irinum oleum, vel vnguentum indixero, hoc
Dioſcoridis ſemper prӕbeto. SEN. id libẽter efficiam,
immo plurimum gaudeo cum antiqua medicamen-
ta ĩ lucem, & vſum redire video. BRAS. forte igitur ar-
bitraris te ſeniorem in iuuenilem ӕtatem poſſe redi-
re. SEN. at cum ſim hoc irini ſpiſſamentum facturus,
illud referto, vt ſi in aliquo anceps ſim ambiguitates
remoueas. BRAS. hoc libẽter efficiam, ita Dioſcorides
inquit.

A inquit. Sumito noui, nec dum florentis in palma fructus operimẽti pondo ſex,& beſſem,tuſumq́; tenuiſſime in olei pōdo ſeptuaginta tria & ſemiſſem,conijcito,miſcetoq́; aquæ heminas decẽ,tũ in ęneum coniecta omnia coquito,vſque dum operimenti fructus palmæ odorem contraxerint,oleum deinde in craterem melle inũctum excolato,primo ex hoc oleo irinum vnguentum conficitur madente (vt mox tradetur)inſpiſſato ſic oleo iride. SEN. quomodo iris madet,& quæ iridis pars? BRAS. radices. nã hoc mihi magis placet,q̃ ſi flores apponerentur,quoniã radix oleo odorem præbet. hoc vero pacto fiat,ſumito illius olei libram vnam,radicum iridis craſſo modo puluerizatarum vncias tres, ſimul miſceantur, poſtea ſoli p̄ aliquot dies ſuſpendantur,vt iridis vis melius in oleum
B ingrediatur. nam non æque bene ingreditur, ſi non inſoletur,vel ſaltem pauliſper bulliant, tamen & aliũ conficiẽdi modum Dioſcorides tradit. SEN. nec ab re facit quia primo modo confici non poſſet. nam operimenta non habentur nondum florentis in palma fructus,quod ſpathem,vel elatem græci vocant. BRA. non eſſet magni momenti negocium illud habere.

SEN. ſecundam Dioſcoridis compoſitionem audire percupio. BRAS. inquit ipſe. Conficitur idem pręterea hoc modo,ſumito olei pondo ſeptuaginta,& ſemiſsẽ, ligni balſami pondo quinque & ſextantem, tundito vt dictum eſt,omniaq́; ſimul coquito, addito deinde balſami ligno,tuſi odorati calami pro eo adijcito pondo nouem,& dextantem, myrrhæq́; granarum vetere odorato vino dilutũ,& in oleo demergito. Sumito deinde ſpiſſati aut aromatis odorati olei pondo qua-

tuordecim, tuſæq; iridis par pondus in eo demergito, C facitoque integrum cum ſuis noctibus biduum in eo madeant, tuncq; valde & violenter exprimito: & ſi efficaciores vires vnguento addere volueris, iridis par pondus, bis, terq; facito in oleo pariter madeāt, & exprimito, probatiſsimum eſt quod ſolā iridem, nihilq; aliud olebit. SEN. cupio & noſcere ad quos iuxta Dioſcoridem conferat affectus. BRAS. tuum hoc deſideriū facillime explere poſſum. nam ſequitur, molliendi, calefaciendiq; vires irinum habet vnguētum, repurgat quæ medici aſſerunt, putreſcentiaq; & ſordida vlcera muliebrium locorum vitijs accōmodatum eſt, inflāmationibusq; & prçcluſionibus eorum, fœtus ex vtero pellit, hæmorrhoidas aperit, cōtra aurium ſonitus cum aceto, & amaris amygdalis inſtillatur, cōtra diuturnas à capite in ſubiectas partes deſtillationes, & ozę- D nas, inunctis eo naribus ſuccurrit. Purgat idē aluum pondere cyathi potum, prodeſt ileoſis, vrinam cit, vomitus difficultates adiuuat, digitis aut vomitorijs inunctis, quin etiam in anginis inungitur, aut cū mulſa aqua gargarizatur. datur & contra fauciū aſperitates, & his qui cicutam, fungos, aut coriādrum hauſerint. SEN. longe plura ſunt hæc quæ à Dioſcoride referuntur, q̃ illa quæ à Meſue ſcripta ſunt. BRA. & adhuc alia ſuperſunt ab his authoribus prætermiſſa. tanta efficacia pollet eiuſcemodi oleum. SEN. qui modus magis tibi placet vt paretur? BRAS. ille quem ſuperius attuli ex radice, & illo prçciſe modo, & non alio, quādo ſimplici irino vti voluerimus, & non ex multis compoſito. SEN. extant ne alij authores qui de hoc locuti ſint? BRAS. Alexandrinus, & Actuarius de hoc oleo verba

fecere,

A fecere,& conficiendi modum edocuere. SEN. horum authorum conficiendi modos ſcire optarem. BRAS. ita inquit Alexandrinus.

℞. Olei ſextarios decem.
Aquæ ſextarios tres.
Radicis iridis lib.iij.& vnc.iiij.
Radicis lilij vnc.xv.
Radicis cyperi viridis vnc. vj.
Helenij vnc.iij.
Anchuſæ vnc.ij.
Cinnamomi
Aſę
Spicæ
Singulorum vnc.j.

Species in puluerem redactas, radiceſque contritas in B aqua,& oleo diebus quinque infunde, & leuibus prunis ad conſumptionem aquæ decoque, ita tamen ne ardeat oleum,& inde ablatum poſt diẽ integrum refrigeratum cola,& in vaſe conditum vſui reſerua: eſt enim calidum,& leptoriticum. SEN. quid ſignificat hoc vocabulum? BRAS. author vocat hoc oleũ leptopocon,quia craſſos humores extenuat, propterea bene addit.& ideo humores reprimit, & humores pingues ſubtiliando conſumit. SEN.& hoc eſt valde compoſitum oleum. BRAS. cõpoſitum profecto eſt. SEN. ſecundum cõpoſitionem ad plura valere debet. BRAS. referam quæ ab Alexandrino dicuntur. Inquit quod vſurpatur ad diuturnum catarrhum, naribus illitum ozęnas & putredines narium aufert, tinnitũ aurium cum aceto & ruta & amygdalis amaris cõmixtum, & auribus iniectum tollit aſthmaticis gargariſmo adhi-

bito opitulatur, ventrem tollit in menſuram cyathi C
vnius acceptum, & tormina inteſtinorum iniectum pla
cat, tumores hyſtericos, & ſuffocationes vuluæ ſedat,
vice peſſarij ſuppoſitum ambobus menſtrua educit
hæmorrhoidas veteres iniectum, ſiue colo iniectum
aperit. SEN. aliqua refert, quæ à Dioſcoride haud ſcri-
pta ſunt. BRAS. & aliqua etiam præterijt, quæ ab eo
ſunt relata. ſed Actuarij compoſitionem nũc audito,
qui ita ait. Irinum oleum calefacit, emollit, roborat.

Aſpalathi
Iridis
Baccularum viticis
Piperis
Inulæ
Singulorum lib. j.
Lachrymæ panacis D
Iunci odorati
Singulorum vnc. j.
Anchuſæ, duellam.
Olei quantum ſatis eſſe videbitur.

SEN. neminem adhuc audiui, qui hoc irinum oleum
ſimplex conficeret. BRAS. immo nec Paulus illud ſim
plex facit. SEN. Pauli igitur modum non adduces?
BRAS. immo adducam, ſed ad hunc locum ſeruaui, ita
dicit ipſe, irini olei conficiendi ratio.

Iridis
Aſpalathi
Cyperi
Singulorum lib. v.
Succi panacis quadrans.
Anchuſæ vnc. ij.

Olei

A Olei vnc.xxx.

Aquæ ſextarij.xv.

Sunt qui ad hæc addunt floris lentiſci vnc. vj.

Caſsiæ quadrantem.

Xylobalſami vnc.vj.

Nardi celticę vnc.vj.

Omnia contuſa aqua,& oleo diebus quinque macerãs coquito in diplomate horis ſex,& deponito. SEN. aqua reſolui debere arbitror. BRA. immo ob hoc illã ebullire facit. SEN. opus eſt vt vehementer ebulliat, ſi tota aqua ĩ ſex horarum ſpacio reſolui debeat. BRAS. & ſi à Paulo ſcriptum non ſit, tamen cenſendum eſt tantum ebullire debere, vt aqua ſit reſoluta. SEN. immo,& aliquantiſper bulliendum erit poſtq̃ aqua fuerit reſoluta, ſed quid eſt in diplomate coqui? BRAS. eſt
B in duplici vaſe coqui. SEN. & hoc etiam aquæ reſolutionem retardat, iccirco pluſquã ſex horis indigebit. BRAS. tibi iam dictum eſt per ſex horas, & horas intelligendas eſſe quo ad aqua fuerit reſoluta, & vt notaſti aliquantiſper etiam abſq; aqua oleum cum ſimplicibus ebullire debet. Ad alia vero oleorum genera ſermonem vertere conuenit.

SENEX.

19 Oleum Sambucinum in medium adducendũ eſt. BRAS. multi Ferrarię illo vtuntur, cũ partem aliquam combuſtam habent. SEN. dupliciter paratur, ex floribus,& ex medio tenello cortice. BRAS. hoc quod ex cortice confectum eſt, illud eſt quo Ferrarienſes mulieres ad combuſta vtuntur. id vero quod ex floribus confectum eſt, illud eſt quod neruoꝝ doloribus adhibetur,& neruos roborat. SEN. de hoc igitur ſolo con-

ficiendo Meſue locutus eſt,quare ĩquit. Oleum ſam- C
bucinum lenire,cutimq́; mundificare, & neruorum
doloribus conferre,ac illos confortare. BRAS. neque
mihi diſplicet vt ita intelligas. at quomodo à Meſue
conficitur? SEN. inquit vti oleum roſaceum cõfici de-
bere,tamen olei chamęmelini confectio videtur eſſe
magis propria huic olei ſambucini compoſitioni, &
aliqui Meſuæ codices legũt, vt chamæmelinum oleũ
confici debere. nam ita fit vt chamæmelinum. ita ve-
ro illud conficiendum arbitror,oleum probe lotum
accipere oportet,poſtea in vitream phyalã imponen-
dum. & albis ſambuci floribus implenda eſt, & ſoli p
ſex dies ſuſpendenda,poſtea flores exprimerem,& no
uos imponerem,hocq; per totũ id tempus efficerem,
quo ſambuci flores haberi poſſunt, idẽ iudicium eſt
de eo quod ex tenellis conficitur corticibus, quæ ſub D
duro cortice continentur corticem illũ ſepties ſaltem
mutare oportet,& phyala ſemper ad ſolem ſuſpenſa
permaneat,hic eſt melior modus qui fieri poſsit. Si
oleum illud quod ex floribus confectũ eſt odorabis,
flores illos mirum ĩmodum redolere percipies. Non-
nulli decepti ſunt,putantes ſambucinum oleum eſſe
apud arabes oleum de gelſemino,quia arabes non vo
cant illud ſambucinum, ſed ſambacinum, nomen à
ſambac deductum, & non à ſambuco.

SENEX.

Hoc prætermiſſo de oleo de Cotoneis verba facia- 20
mus. BRAS. fuit in maximo vſu apud antiquos, neque
in præſentiarum ad minores eſt vſus, ab antiquis me-
linum oleum vocabatur, non cotoneorum oleũ no-
minatur,faciendi ratio apud Paulum eſt, vt à cortici-
bus

A bus minime mũdetur,ſed lanugo ſupra corticem extenſa tantum auferatur,poſtea cum corticibus incidi iubet,deinde tres cotoneorum vncias in olei omphacini ſextarios Italicos decem imponit & quadraginta dierum ſpacio inſolat.SEN.à Meſue alio modo conficitur.BRAS.hunc Meſuæ modum referto. SEN ita inquit Meſue. Accipe carnem cotoneorũ cum ſuis corticibus tritorum, quibus mediata accidit maturitas, & ſucci eorum ſingulorum partes ęquales olei ex oliuis completis quantum ſufficit in vas vitreatum imponito per dies quindecim ad ſolem, poſtea coque in vaſe duplici per quatuor horas, deinde cotoneorum & ſucci eorum bis,vel ter permutatio fiat vt dictũ eſt, poſtea colato ac recondito.BRA.omnino diuerſus eſt Meſuæ modus ab illo Pauli.Nonnullos vidi qui tan-

B tundem ſucci cotoneorum ſumunt quantũ olei omphacini,poſtea per viginti dies inſolãt,& ad ſucci con ſumptionem in duplici vaſe coquunt, poſtea colant, ac reponunt. SEN. modus hic haud mihi diſplicet. BRAS.tamẽ ex longa ebullitione aliquid nidoroſi acquirit.nam opus eſt vt diu bulliant, ſi ſuccus integre exinaniri debeat.SEN. ad quos confert affectus eiuſce modi oleum?BRAS.non ne Meſuem legiſti?SEN. legi. nam dicit ſtomachum,& nutrientia membra roborare,laxiſq; membris ſuccurrere, & ſudoris multitudinem prohibere.BRAS.optarem vt duo de cotoneis olea conficerentur,vnũ ex cotoneis maturis, alterum ex immaturis.nam primum remiſsius, ſecundũ vehementius adſtringit.SEN.vtrũq; deinceps parabo, atq; ſeruabo.at valet ne ad alios affectus à prędictis?BRAS. Actuarius inquit adſtringere, ideo ſtomachi, & ioci-

noris imbecillitatibus, ventris defluxionibus accommodatum eſſe. SEN. quomodo confici iubet author hic? BRAS. iubet accipi malorum cotoneorum exempta medulla ſelibram, olei omphacini ſextarium, mala particulariter tundũtur, & in oleum dimerſa quadraginta dies inſolantur. SEN. à Paulo non magnopere differt, verum quod dicitur exēpta medulla, quomodo intelligendum eſt? nam medulla exempta, cortex ſolus relinqui videtur. BRA. codicem deprauatum eſſe reor, & legi oportere exempta lanugine, quæ. ſ. in pomi ſuperficie viſitur. nam quod dicit mala particulatim tunduntur, oſtendit mala ſumenda eſſe cũ carne ſua. SEN. eſt conueniens coniectura. BRAS. poſſet etiam intelligi exempta medulla. i. ſeminibus exēptis cum corticibus ſemina ambientibus. SEN. conficit ne eodem modo Dioſcorides vt iſti faciunt? BRAS. Dioſcorides compoſitum facit quod melinũ vnguentum vocat, & dicit ita à Romanis appellari. Dioſcoridis vero conficiendi modus hic eſt. Sumito (inquit) ſimulq́; miſceto olei ſex. aquę vero ſextarios decem, ſuperinijcito deinde tuſi corticis palmæ trientem, rotundiq́ue odorati iunci par pondus, dimiſſaq́; omnia integram diem madere, decoquito, excolatumq́; oleum in patentioris oris vas aliquod conijcito, & ſuperpoſita ex arũdinibus crate, aut rariore ſtorea, cotonea ſuperponito mala, panisque operta aliquot diebus dimittito, vſq; dum cotoneorum odorem oleum cõtraxerit, hic eſt Dioſcoridis conficiendi modus. SEN. cum ſimplex non ſit, illud potius conficerem quod tu edocuiſti. BRAS. & ſi ſimplex non ſit, ad illos tamen cõfert, quos retulit affectus. SEN. & qui ſunt hi affectus? BRAS. inquit

A quit adſtringendi vis huic oleo & natura eſt, refrigeratque,facit ad ſcabies,vlcera, furfures, perniones, & quæ ſerpunt,inſtillatur idem contra muliebrium locorum exulcerationes vtiliter,& eadem vtilitate contra citatam vrinã infunditur. Sudores præterea compeſcit,& contra cantharidas,bupreſtes,& pinorũ erucas vtiliter bibitur,eritq; in eo genere probatiſsimum quod cotonea olebit. SEN. ſi cotonea ſumantur probe matura,cotoneorum oleum facile cõtrahit, ſecus eſt, in immaturis. BRA. cum oleo ex immaturis cotoneis vtimur,tunc non indigemus odore, ſed vehemẽtiore adſtrictione cum membrorum roboratione.ſcito vero alium à Dioſcoride referri conficiendi modũ, quo nonnulli ſuo tempore vtebantur. SEN. neque modus hit prætereundus eſt. BRAS. non præteribo,ita nimirũ B dicit,quidam mala ipſa pannis decem diebus, vt coerceatur,neque effletur odoris bonitas, tum biduum cum ſuis noctibus in oleo dimiſſa exprimunt,& oleũ ſeruant. SEN. ſi iſti ex puro oleo confecerint,& non ex oleo illo cõpoſito,erit ſimplex cotoneoꝶ oleũ & non compoſitum. BRAS. nota ſimplex melinum fieri debere ex ſimplici cotoneorum carne & oleo,reliqua ſunt compoſita. SEN. ſunt ne cotonea in parua incidenda fruſtula? BRAS. in minima,immo non ab re eſſet. Cotonea magna lima in tenuiſsimam ſcobem reddere, quando ſuccus excipiendus eſt, plus nimirum ſucci hoc modo exprimitur,neq; cortices dimittendi ſunt, quare oleo odorem præbẽt. SEN. qñ ſuccus cum oleo ebullit,maxime crepitat. BRAS. ĩmo cũ vehemẽter,vt plerũq; vas exeat,& hęc eſt vna ex cauſis quare ĩ dupli ci vaſe cõficiendus ſit. at tempus eſt ad alia progredi.

SENEX.

SENEX. C

Oleum Myrtinum ſub pręſentem cõſiderationem 21
accedit. BRAS. vtinam ab omnibus eo modo conficeretur, quo nonnunq̄ vi ignis, & glaciei ex ipſius myrti baccis, illud eduxi. SEN. ſi conficiendi modum me edocebis illud ſemper ita parabo. nã perſenſi, & odorem, & ſaporem myrti ita ſeruare, vt nemo in ipſo decipi poſsit. BRAS. quomodo in præſentiarum cõficis? SEN. Meſuem ſequor, qui ait ſtomachum & cor roborare, atq; neruos, fieriq́; ſicut oleum de cotoneis: propterea myrtorũ baccas accipio, ac contero, ſuccumq́; facio, poſtea accipio ex pinſis baccis & ſucco partes æquales, & in oliuarum completarum oleũ in vitreo vaſe per dies quindecim ad ſolem impono, deinde in vaſe duplici per horas quatuor, vel ad ſucci conſumptionem coquo, poſtea myrtillos, & ſuccũ permuto, D
terq́; hoc facio: denique colo, ac ad vſus ſeruo. BRAS. hic eſt ad libellum Meſuæ modus, quo cotoneorum oleum confici iubebat. Scito vero, & ex myrti baccis per expreſsionem oleum cõfici. SEN. tu vero quomodo parares? BRAS. ſatis mihi videretur, myrtillorũ ſuccum accipere, & in oleum ponere ad æquales partes, ac in duplici vaſe vſq; ad ſucci conſumptionem ebullire, poſtea in hoc oleum myrtillos imponere, & per quadraginta dies inſolare, deniq; abſque expreſsione ſeruare myrti baccas in oleo ſinendo, non reprobo tamen ſi cuipiam exprimere placuerit, & oleum abſq; myrtillis ſeruare. SEN. reperitur ne apud antiquos huius generis oleum? BRAS. maxime reperitur. nam (vt ab hoc ordiamur authore) Nicolaus Alexandrinus id conficere docet, ſed compoſitum eſt non ſimplex.

SEN.

A SEN. vt ipſius compoſitionem referas expecto. BRAS. inquit Alexandrinus.

℞. Olei ſextarios quinque.
Vini ſextarium vnum.
Foliorum myrti tenerrimæ lib. ij.
Croci
Oenanthes
Singulorum drach. x.
Maſtiches
Acaciæ
Singulorum drach. viij.

Ita vero conficitur. folia myrthę in pila ſine intermiſſione tundantur, & in vino nocte ac die infundantur. altera vero die oleo ſupermiſſo leues ad prunas vſque ad vini conſumptionem coquantur, deinde fortiter B colentur. ad vltimum autem puluis croci, oenanthes, maſtiches, acaciæ inſeratur: iterumq; lento igne tam diu exagitando bulliat donec optime commiſceatur, & reconditum vſui reſeruetur. SEN. præter id compoſitum eſt, & non ſimplex, id etiam habet quod ex folijs conficitur, & non ex baccis. Cum (vt reor) ex baccis efficacius eſſe debeat. BRAS. in hoc ambigendum non eſt, licet author hic ex folijs conficiat. ego quandoque myrtino oleo confecto, & expreſſo iuſsi myrti folia in ipſum īponi, & non moueri, quare oleo odorem præſtant, quem prius non habebat. SEN. refertur ne ab hoc authore quibus conueniat affectibus? BRA. refertur quidem, ſed cum diuerſorū ſimplicium miſcella. SEN. quomodo hoc intelligis? BRAS. authoris verba referam, & ſtatim percipies, inquit, virtutē habet ſtypticam, & exſiccātem. & ideo putridos humo-

res

res capitis,& dolorem emendat,cum maſtiches,.boli, C
& ſemine volatilis,ſingulorum vncia vna mixtum,&
fronti impoſitum,ſuperciliorum & oculorum dolorem arcet,& lippitudinem ĩ eis ex rheumatiſmo non permittit,cum camphoræ ſcrupulis duobus tragacanthe vno.Mammillas inunctum æſtiuos ſudores male olentes diſpellit,easq; decẽter diſtentas priſtino decori reddit,diaphoreticos ſudores,& cæliacos fluxus ſuper ſtomachum,& totum ventrem inunctum puluerem oenanthes & acaciæ ſuperſparſo adſtringit, hæc ſunt ad quæ conferre dicit hoc oleum Alexandrinus. SEN.faciunt ne alij cum iſto authores? BRAS.Actuarius ita de hoc oleo diſſerit. Myrteum oleum refrigerat,& adſtringit,ideoq; cœliacis affectibus ſubuenit, ſanat igne ambuſti puſtulas rumpentes, illitu emendat attritos hyeme concitulos,& intertrigines illitum D
corrigit,ſedis rimas, condylomata,luxatos artus perſanat, & ſudores coercet. SEN. quomodo conficit Actuarius?BRAS.ita inquit,foliorum myrti recentiũ vncia teritur,& in olei omphacini ſextarium mergitur,& vt cætera factitatur.SEN.& hic etiam author ex folijs conficit,& non ex baccis,cum illud magis probem quod ex baccis confectum eſt.BRA. Dioſcorides vero tres conficiendi modos refert,& ex folijs omnes conſicit,neq; baccarum mẽtionem vllam facit. Duo modi ſimpliciores ſunt. Tertius autem cõpoſitus eſt. SEN.nihil effectum eſſet niſi modos iſtos conficiendi Dioſcoridis referes.BRAS.ecce iam refero,inquit ipſe. Sumito nigræ agreſtis,aut ſatiuę myrti tenerrima folia,tundito ea,tuſaq; exprimito,expreſſo deinde myrti ſucco parem acerbi,olei menſurã miſceto, facitoq;

A in carbonibus caleant, vſq; dum ſimul concoquātur, tum quod in ſummo fluitabit oleum auferto, hic primus eſt Dioſcoridis modus. SEN. ſecūdum audire iam expecto. BRAS. ita ſequitur. Conficitur & aliter minore labore, tūdito tenerrima myrti folia, tuſaq́; in oleo & aqua coquito, quod ſupernatabit oleum colligas. SEN. ſupereſt vt tertium modum referas. BRAS. ſequitur tertio. Priuatim, & per ſe myrti folia itidē in oleū coniecta, in ſole madeāt. Sunt qui oleum malicorio, & cupreſſo, anguloſoq́;, & rotūdo odoratis iuncis antea ſpiſſetur. SEN. hoc eſt forte compoſitum quod dicis. BRAS. hoc inquam compoſitum eſt, ſed de eius efficacia ita Dioſcorides dicit. Efficaciores ad agendum vires habet, quod ſapore amareſcit, pingui liquore, oleoſum, virideq́; & tranſlucidum eſt, myrti odorem

B referens. SEN. percepi & Dioſcoridem ex myrti folijs confeciſſe. BRAS. tamen & ex baccis fieri poſſe, & maiorem habere efficaciam non dubito. SEN. ad quos effectus valere eiuſcemodi oleum dixit Dioſcorides? contemplemur parumper num eiſdem conferat affectibus, qui ex alijs authoribus relati ſunt. BRAS. Dioſcoridem audito de illo ita differentem, eſt illi aſtringendi vis, indurat, eamq́; ob cauſam his quæ inducendis cicatricibus conficiuntur vtiliter miſcetur, facit ad ambuſta capitis manātia vlcera, furfures, puſtularum eruptiones, intertrigines, rimas, cōdylomata, & laxatos articulos, compeſcit idem ſudores, cunctiſq́; alijs prodeſt, quæ adſtringi aut denſari oporteat, à Galeno in primo de Compoſitione medicamentorum ſecundum locos, & in ſecundo de Compoſitione medicamentorum per genera notatur, hoc oleum ratione

olei digerere myrtorũ ratione aſtringere,nos eo vti- C
mur in his qui venam fractam habent in thorace, vel apertam,vel à qua exudet ſanguis,et mirifice prodeſt. SEN.cũ antiqui authores,& probi ex tenerrimis conficiant folijs, cur illos imitari non debemus? BRAS. imitemur ſi placet,ſed ex baccis etiam confectum habens de oleo iſto Plinius mentionem facit, lib.15. capite.7.& monet ex myrti baccis oleum fieri,& ex folijs.SEN.quid putas cenſuiſſe Meſuem?BRAS.cum Serapio,Aliabbas,Raſis,& cæteri arabes ex folijs cõficii doceant,arbitrandum forte eſt, & Meſuem ex folijs confeciſſe,& foliorũ ſucco.SEN. vtrunq; genus parabo Plinium ſequutus,& illud.ſ. quod ex folijs conficitur,& illud quod ex baccis.BRAS. non errabis quia frequentius eo vtar quod ex baccis confectum erit. Ad alia iam te accingere poteris. D

SENEX.

Oleum Rutaceum hinc non longe ſuam ſedem ha- 22
bet.BRAS.quomodo illud conficis?SEN. vt Meſue parat,qui inquit fieri ſicut oleum myrtinum . BRAS. de myrtino oleo ſtatim locuti ſumus , & tunc dicebat oleum myrtinum fieri ſicut oleum de cotoneis . SEN. hoc verum eſt,propterea rutaceum ita confici iubeo. Accipiantur foliorum rutę,& ſucci eiuſdem ſingulorum partes æquales,olei ex oliuis completis quãtum ſufficit,ponantur in vas vitreũ,& per quindecim dies ſoli exponantur,deinde per quatuor horas in duplici vaſe coquantur,poſtea permutari facio folia, & iterũ addi ſuccum,& fieri vt dictum eſt,bis vel ter,denique colari iubeo,& recondi.BRAS. eodem modo conficis vt Meſue oleum de cotoneis conficiebat,tamen abſq;

ſucco,

A ſucco,& ebullitione ita fieri iubeo. In menſe Maij te-
neriora rutæ folia in olei phyalam imponãtur, & per
octo dies inſolentur, poſtea percolẽtur, & iterum alia
teneriora folia imponantur, & per alios octo dies in-
ſolentur, hocq; decies fieri debet, deniq; exprimantur
& ad vſus reſeruetur, hoc oleum rutæ odorem ſpirat,
& omnes rutæ actiones agit. SEN. non dubito. BRAS.
cur non accipis oleum omphacinum ſi fieri debet ſi-
cut myrtinum, & myrtinum ſicut illud de cotoneis?
SEN. ita me docuit præceptor meus à quo hanc artem
didici. BRAS. & non ab re, quia myrtinum, & coto-
neorum olea vim adſtringendi habent, & in illo ſunt
vſu. Rutaceum vero vim oppoſitam habet. ſ. aperien
di, & vt aperiat, ſac calefaciat adhibetur. quod vero à
Meſue dicitur fieri ſicut oleum myrtinum, de confi-
B ciendi modo intelligendum eſt. non autẽ de ompha-
cini ſumptione quia eſt aduerſus rutacei olei intẽtio-
nem. SEN. ſunt ne aliqui antiquiores qui de hoc oleo
mentionem fecerint? BRAS. ſunt & inter alios Alexan
drinus cap. 725. ſui libri, & illud græca voce nominat
oleum peganinum, huius authoris confectura eſt.

℞. Olei vnc. lxx.
Foliorum rutæ vnc. xxiiij.
Sampſuci
Cumini
Singulorum vnc. v.

Herbę, & Cuminũ ſemotim tuſa & ĩ oleo dies quinq;
macerata in vaſe duplici coque, exprime, & reconde.
SEN. ad quos affectus conuenire dicit? BRAS. inquit ſin
gulariter prodeſſe ad genuum dolorem, & ad poda-
gram, cõducit etiam ad capitis, & præcordiorum do-

lorem,

lorem, ex ſicco & calido ortum. SEN. mihi oppoſitum C
videretur, quod ſiccum potius & calidum augeret dolorem. BRAS. immo ita prorſus ſentire debes, quia à calida & ſicca cauſa dolor augebitur. Icciroco cũ ita in authore legatur in codice, mendum eſſe ratus ſum, & legi oportere ad frigidum & humidum dolorem, vel legatur valere ad præcordiorum dolorem, cum calidum & ſiccum ſit. ſ. hoc oleũ. nam ſicca & calida doloribus aduerſantur, qui vt plurimum à flatuoſa materia fiunt. doloribus vero ex calido & ſicco excitatis, calida & ſicca haud conueniunt. vnde ab Actuario probe dictum eſt. Rutaceum oleum calefacere, & reſiccare, propterea deſtillationibus auxiliatur, doloribus cum thoracis tum reliquarum partium, quę vim caloris deſiderant remedio eſt. SEN. hoc conuenientius eſt quod ab Actuario ſcribitur, partibus. ſ. conue D
nire quæ vim caloris deſiderãt. At compoſitio quam refert Alexandrinus ſimplex non eſt. ignoro vero an illa Actuarij ſit ſimplex. BRAS. ſimpliciſsima eſt. nam accipit comarum rutæ, & foliorum die, noctuq́, decoctorum vnciam, olei libram, & anethini modo ſoli exponit. SEN. quomodo anethinũ ſoli expoſuit ipſe? BRAS. per quadraginta dies. SEN. quomodo decoquentur, diu & noctu comæ, & rutæ folia? BRAS. codex deprauatus eſt. nam legẽdum eſt noctu, diuq; flacceſcẽs vt de anethino dictum eſt. nam abſurdum eſt dicere quod nocte ac die coquantur. cõuenit vero quod comæ, & folia noctu ac diu flacceſcent, poſtea in oleum ponantur & inſolentur. flacceſcentia vero ſuperficialem quãdam humiditatem amittunt ex aere contractã, & à rore matutino. SEN. melius igitur videretur

ſiccam

A ſiccam rutã habere,q̃ flaccidam. BRAS. forte melius, & quinquies,aut ſexties illam mutare,mirum in modum valet contra flatus,quãdo ex eo calidum fit clyſma & imponitur. SEN. nullæ extant in hoc oleo difficultates diluendæ? BRAS. nullæ prorſus icçirco genus aliud in medium adducito.

SENEX.

23 De Nardino igitur oleo verba faciamus. BRAS. nõ ab re fuiſſet ſi dixiſſes vnguentum nardinum, tamen confunduntur vocabula, vt olea nonnunq̃ vnguenta vocentur,& vnguenta olea. Non dubito te in huius compoſitione Meſuem ſequi: propterea Meſuæ compoſitionem adducito. SEN. tres refert conficiendi modos Meſue. BRAS. omnes referto vt cõtemplemur quinam melior ſit. SEN. id ſtatim. Primus modus eſt.

B ℞. Spicæ aromaticæ vnc. iij.
Vini
Aquæ
Singulorum vnc. ij. ſ.
Olei ſeſamini lib. ſ.

Decoquatur in vaſe duplici, lento igne per horas ferè quatuor,& frequenter moueatur. BRAS. Hic eſt ſimplex modus. SEN. & eſt ille quem ſeruo. BRA. iam ſecundum modum referto, SEN. ita inquit.

℞. Spicæ Indæ vnc. iij.
Sampſuci vnc. ij.
Xyloaloes
Enulæ
Folij indi
Calami aromatici
Foliorum lauri

Cyperi
Schoeni
Cardamomi
Singulorum vnc.j.ſ.

Anteq̃ conterantur,ſuper ipſa inijciatur vini & aquæ quantũ ſufficit, olei ſeſamini libre ſex, deĩde vt prius dictum eſt conficiatur. BRAS. quando prius? SEN. in prima compoſitiõe. BRAS. quid fecit prius? SEN. coxit in vaſe duplici,iuſsitq; horas ſex coqui,& ſingula hora agitari. BRAS. intellige hic per ſingulam horam frequenter,quia per vnius horæ ſpacium expectandum non eſt,ſed frequenter ſunt commouenda. SEN. nunc tertium Meſuæ modum audito.

℞. Spicæ indę vnc.iiij.
Styracis
Gariophyllorum
Singulorum vnc.iij.
Nucis moſchatæ vnc. v.
Olei balſamini vnc.vj.
Olei ſeſamini lib.iiij.

Fiat ſicut illud,hoc eſt in vaſe duplici bulliat igne lento,ſed hoc oris quinque percoquatur. SEN. quæ compoſitio tibi magis placet? BRAS. illa quę ſimpliciſsima eſt. SEN. erit ergo prima. BRAS. prima ſit,quia tantum habet nardum,& nihil aliud quam vinum,aquam,& oleum ſeſaminum. SEN. conficitur ne hoc modo ab antiquis? BRAS. ſi placet antiquorum compoſitiones in medium afferam. SEN. immo ſumme placet, & nihil gratius mihi efficere poteris. BRAS. Dioſcoridem igitur audito,nardinum vnguentum hoc modo conficientem. SEN. audiui,& multiplicem eſſe apud Dioſcoridem

A ſcoridem compoſitionem. BRAS. eſt multiplex, iccir-
co cum de ipſo agit, ita exorditur. Multifariam confi-
citur nardinum vnguentum malabatri folio ſcilicet,
& ſine eo. plerunq; autem ex vnguentaria glande aut
acerbo oleo miſcetur, vt ſpiſſetur quidem rotundus
odoratus iūcus, vt odoretur autem coſtus, amomum,
nardus, myrrha, & balſamum. SEN. Ferrariæ confici
non poteſt, quia coſto caremus, amomo, & balſamo.
BRAS. ſi verum coſtum, & amomum, & balſamum
oſtenderem, quid præmij à te reciperem? SEN. ex meo
pharmacopolio quicquid placuerit accipito. BRAS.
ego potius accipiam (liceat nunc hoc nomine vti) ex
bellariopolio. SEN. at quis tibi tribuit eiuſcemodi ra-
ra ſimplicia? BRAS. fuere in illis locis ī quibus naſcun-
tur collecta & Ferrariam aſportata. SEN. miſit forte
B Illuſtriſsimus Dux ad hęc accipienda, vt ſuperioribus
annis ſtatuerat? BRAS. neminem īuenit ex his qui ſim-
plicia cognoſcere poſſunt, qui illuc proficiſci volue-
rit, tamen tantam pecuniarum ſummā erogare vole-
bat, quanta is eſſet contentus qui illuc ꝓfecturus erat,
nemo tamē inuentus eſt, qui illuc proficiſci auſus ſit.
SEN. ò humana ineptitudo, nullus experire voluit
quanta ſit dulcedo alienis expenſis orbem peragran-
di. quomodo igitur ad tuas manus eiuſcemodi perue-
nere ſimplicia? BRAS. Illuſtriſsimus Dux noſter ad Se-
reniſsimum Henricum Galliarum Regem literas de-
dit, vt dignaretur ad magnum Turcarum Regem ſcri
bere, qui alicui ex ſuis īponeret, vt ſimplicia quæ ego
uolueram ex proprijs locis colligerentur. hoc effecit
Gallorum Rex, & curauit magnus Turcarum Rex,
vt hæc ſimplicia haberentur, quæ nunc domi ſeruo.

SEN. nihil ardentius videre cupio, Deoq; immortales C gratias ago, quod ante hoc tẽpus vitalem aurã mihi non ſurripuerit, vt eiuſcemodi ſimplicia e fonte videre poſsim. BRA. nunc qđ incepimus proſequamur, cras ſimplicia tibi libenter oſtendã. interim vero magnam audias huius olei, vel potius vnguenti compoſitionem, quam ita refert Actuarius.

℞. Olei trepondo.
Inulæ
Xyloaloes
Iridis
Foliorum myricæ
Ariſtolochiæ
Arboris thuriferæ
Frondium lauri
Caſsiæ D
Xylocaſsiæ
Iunci odorati
Coſti
Amomi
Styracis
Myrrhæ
Cardamomi
Garyophyllorum
Hadi
Ladani
Aſſari
Zarnabi Myrobalani
Fructus balſami
Terebinthinæ
Singulorum ſextula.

Aſpalati

A Aſpalati
Piperis
Cinnamomi
Singulorum duella.
Cyperi
Xylobalſami
Folij
Spicæ nardi
Spicæ celticæ
Ligni cinnamomi
Bochi
Singulorum ſexquiſextula.
Balſami ſcrup.ij.
Foliorum myrti ſiccorum
Caſsiæ
B Singulorum vnc.ij.
Frondium buxi ſextans.
Vini odorati modus qui ſufficere videbitur.

SEN. qũo poſtea hæc cõmiſcet ſimplicia? BRAS. nihil aliud dicit, præterq̃ quod ſimplicia refert. SEN. forte ſupponit nos ſcire quæ neſcimus. ego quoque ſimplicia omnia, quæ in meo ſunt pharmacopolio, commiſcere ſcirem, & id compoſitum quõmodo in mẽtem venerit nuncupare. nam & ipſe hoc nardinũ oleum vocat, cum multa recipiat ſimplicia & in maiori copia, q̃ nardum. BRAS. à nardo forte denominat quia duplex nardus compoſitionem ĩgreditur. Reor præterea quod ebullire faciat vſq; ad vini conſumptionẽ, poſtea exprimat, inſolet, ac recondat, tamen cõfuſam compoſitionem eẽ inficias minime ibo, & talẽ etiam quæ multa habeat ſimplicia, quæ quid ſint non intel-

ligantur,neq; in præſentiarum mihi ſuppetit tempus quid ſint perquirere,& vaticinari: ſed alia meliora potius ſunt à nobis pertractanda. SEN. ſunt ne alij authores qui diuerſam ſequantur compoſitionem? BRAS. Alexandrinus adeſt,qui confuſam quandam, & amplam huius olei compoſitionem attulit. SEN. & hanc libẽter audirem. BRAS. eſt nimis prolixa compoſitio, tu authorem ipſum quando lubuerit, legere poteris. SEN. niſi in præſentiarum illam audiuero, nunq̃ mihi occaſio pręſtabitur illam legendi. BRAS. audito igitur Alexandrinum ita dicentem.

℞. Olei hyſpani vnc. lxxv.
Aſpalathi
Myrrhæ
Nigellæ viridis
Spicæ
Singulorum vnc. vj.
Xylobalſami
Gariophyllorum
Cyperi
Schœnanthi
Ariſtolochiæ
Enulæ campanæ
Singulorum vnc. iij.
Balſami
Cinnamomi
Calami aromatici
Folij Carpobalſami
Caſſami.i.liguſtici
Cardamomi
Singulorum vnc. ij.

Nucis

A Nucis myriſticæ
Styracis
Coſti
Caſsiæ fiſtulæ
Laudani
Phu
Aſſari
Amaraci
Maſtiches
Faſcis gallici
Sami
Myrrhæ ſyriacæ
Singulorum vnc. 5.

Ita deinceps confici docet author aſpaltum, myrrhā, inulam, phu, aſſarū, carpobalſamum, xylobalſamū, B ſanſucum particulatim tuſa, & in aquæ ſextarijs duobus die, & nocte infuſa oleo admiſce, & tādiu coque, donec aqua conſumatur, non tamen vndequaque ne oleum exardeſcat, cumq́; refrigeratum fuerit, die eodem accuratiſsime cola, & ſpecies inijce, deinde cyperum, ſchœnāthum, ariſtolochiam, caſſamum, faſcem gallicum, cardamomū, folium, nigellam, calamum, caſsiam, ſamum, ſeorſum contrita & in vini ſextario vno diebus tribus infuſa, vbi decoxeris, eodem modo efferuefacito. Oleoq́; bene colato ſpecies extermina, tertioq́; phœbo ſpicam, gariophylla, cinnamomum, nuces myriſticas, coſtum trita in vini optimi ſemina vna per biduum infunde, & ſuperiori documento ad vini conſumptionem coque, & non colatum ab igne depone, & in parte ipſius olei, ladanum, maſtichem, ſtyracem, cōtuſa cum balſami medicamine admiſce,

& ad lenes prunas aliquãtulum bulli, ſpatula aſsidue agitando. Ab igne depoſitum in ampulla breui foramine prędita cõde, & diligẽter obtura ne ſuauiſsimus odor expiret. SEN. hęc vr̃ potius cõfuſio, q̃ cõpoſitio. BRAS. non dubito compoſitionem hanc redolere debere, ſed ita nardinum eſt vt aliquod aliud. SEN. ſimpliciores cõpoſitiones potius ſemper approbo. BRAS. ſimplices igitur illas conficito de qbus ſuperius mentio facta eſt. SEN. quibus cõfert affectibus hoc oleum? BRAS. Dioſcorides dicit extenuare nardinum vnguentum. nam acre eſt, abſtergere humores, rarefacere, & calefacere. SEN. Meſue longe plura retulit q̃ à Dioſcoride ſcriptum ſit. BRAS. quæ nam ſunt hæc Meſuæ? SEN. vocat ipſum oleum benedictũ multorum iuuamẽtorum & proprie ad omnes ægritudines frigidas, & flatuoſas, præſertimq; neruorum ſtomachi, iecoris, ſplenis, renum, veſicę, vteri, & confert dolori auris flatuoſo, & dolori capitis, & hemicraneæ ſecundum omnem modum adminiſtrationis eius, & ſi ex eo fiat caput purgium, caput expurgatur, & bonum efficit colorem, odoratumq; reddit corpus. BRAS. in paucisſimis illis Dioſcoridis verbis hæc oĩa continẽtur. ſunt vero paucisſima verba quatuor, videlicet extenuare, abſtergere, rarefacere, & calefacere, quare hæc efficit, iccirco & illa præſtat quæ à Meſue ſcripta ſunt. Alexãdrinus vero multo plura refert, & notat fuiſſe Vindicianum medicum nardini olei authorem. SEN. forte ſui nardini. BRAS. ita intelligendum eſt. Dicit vero valere contra multa humanę ſalutis hoſtilia. vnde calefacit, ac relaxat inunctum, cephalalgicis, & hemicranicis prodeſt. Dolorem aurium cũ pipere tritum

veteratum

A veteratum aufert, paralyticis, & tremulis ſummum remedium eſt, artriticis, & podagricis inunctum, furioſos dolores mitigat, antidotis & electuarijs ad lapidē renum, & veſicę, confectis admixtum non vulgariter opitulatur. Matricis dolores, ſuffocationes, & tumores, peſſarijs adhibitum, et ſuppoſitum mirabiliter ſedat, ſtranguriam & dyſſuriam cum tertia parte ſucci ozimi per cathet erem clyſterizatum abſq; mora ſoluit, & ad multa alia facit, hæc Alexādrinus. SEN. cum tot recipiat ſimplicia Alexādrini nardinū, ad tot ēt valere nulli mirum eſſe debet. at libēter etiam audirem quas vires illi tribuat Actuarius. BRAS. ſed alia cōpoſitio eſt illa Actuarij, ab hac Alexādrini. Inquit ṽo excalefacit, & adſtrĩgit, ideo hic auxiliatur, q̄ adſtrictionē & calorem deſiderant. i. ſtomachicis, cœliacis, diſtillationis, & thoraeis vitio, & obnoxijs, & ſuſpirioſis, miB ſcetur quoq; in emplaſtrorum compoſitionibus, hæc Actuarius. SEN. at quod nardinum oleum ſum ſeruaturus? BRAS. nullum ex his compoſitis, ſed ſimpliciſſimum ex oleo omphacino probe loto, & nardo, reliqua huius generis olea ſunt potius nuncupanda vnguenta, & magnæ compoſitiones quàm olea. Antiquitus in multis conficiebatur locis, ſed potiſsimum laodiceæ in Aſia optimum conficiebatur, vt Galenus teſtatur, in ſexto de Sanitate tuenda, nunc laodicenum non habetur, ſed plerunque fit ex herba vulgo nuncupata lauandula. Nardum gallicum habere haud difficile eſt. at nardum indicum aſſequi difficile quidem eſt. ſed non impoſsibile, præſertim quæ recēs ſit. nam quæ habetur ſicca eſt. SEN. mihi videtur Meſuæ compoſitiones valde celebres. BRA. immo ſecundus

dus & tertius modus ſunt celeberrimi, multumq; nobiles. nam vnguenta reddunt odorata, & pręcioſa. Primus vero modus ſimpliciter eſt, & quem in præſentiarum ſeruare debes, apud nobiles Romanos antiquitus in precio erat. C

SENEX.

Cum iam nouerim quod nardinum oleum confecturus ſim, Maſtichinum oleum contemplandum venit. BRA. Meſue duos conficiendi hoc oleum modos edocet, quorum primus eſt. 24

℞. Maſtiches vnc. iij.
Olei ſeſamini. kiſt. j.
Coque in vaſe duplici.

SEN. ſi ſeſamino oleo careremus, quid agēdum eſſet? BRAS. facillime habetur ſeſaminum oleum, verum in ipſius defectu, dulce oliuarum oleum eſſet ſumendū. D at ambigendum non eſt quod deſit ſeſaminum. nam ſeſamus in Italia naſcitur, & maxima copia habetur in Apulia: ſecūdus cōficiendi modus apud Meſuē eſt.

℞. Olei roſacei vnc. xij.
Maſtiches vnc. iij.
Vini optimi vnc. viij. aliter. iiij.
Decoque ſicut primum ad vini conſumptionem.

SEN. hunc ſecundum modum conficio, ac ſeruo. Arbitrorq; idem efficere omnes pharmacopolas. BRAS. tamen primus modus ſimplicior eſt, hi duo modi vt à Meſue relati ſunt, ita ſunt à Serapione deſcripti. SEN. ad quos valet eiuſcemodi oleum affectus? BRA. Meſue dicit ſtomachum roborare, neruos, iecur, & iūcturas, abſceſſusq; duros lenire, & dolores ſedare, immo & addendū eſt pauliſper adſtringere, & in ore ſeruatum

pituitam

A pituitam à capite educere, immo & maſtiche ipſa hoc efficit maſticata, pituitam nimirum prouocat, & à capite vehementer educit. SEN. ſunt ne antiquiores de hoc oleo locuti? BRAS. omnes ferè. nam Dioſcorides dicit, ex conciſa maſtiche, maſtichinum ſimiliter conficitur oleum. SEN. quomodo ſimiliter? BRAS. ſimiliter reor vt lentiſcinum. lentiſcinum vero fieri dixerat vt laurinum. at laurinum hoc modo conficiebat, lauri baccas ſumebat, & ī aqua decoquebat, pinguitudo quædam ex veſtiente eas cute remittebatur, quā manibus conchula exprimens, colligebat. Eodem pacto maſtiche accepta in aquā ponatur, ebulliriq; ſinatur. quod exit, eſt oleum maſtichinum, ſupra aquā natat, lingula colligitur ac ſeruatur. SEN. eſt puriſsimū oleū nihil habēs admixtum. BRAS. puriſsimum profecto, B ſed & exit et pingui maſtiche expreſſum oleū in fruſtula terenda eſt, & igne calefacienda, torculariq; exprimenda, ſimplex exit oleum, vel maſtiches liquor. nos hoc oleum per vocatas bocias egregie educimus puriſsimum, maſtiches odorem, ac ſaporem, tam euidenter ſeruās, vt maſtichinum oleum eſſe negari non poſsit. SEN. ad quos confert affectus? BRAS. Dioſcorides inquit, omnibus conferre muliebrium locorum vitijs, leuiter calefacere, ſpiſſare ſimul & mollire, miſcetur ceratis, quæ ſtomacho, cœliacis, & inteſtinorū torminibus imponuntur, exterit & vultus vitia, colorisq; amabilem bonitatē illi ácquirit, laudatiſsimum in chio inſula oleum hoc fit. SEN. quare & in eadē inſula maſtiche laudatiſsima oritur. BRAS. hoc vulgatiſsimum eſt. Paulus autem Ægineta duplex maſtichinum conficit, ἁπλούστατον. καὶ ποικιλώτερον, ſimpli-

ciſsimum

ciſsimum videlicet,& magis varium. SEN. vtrunq; ge C
nus à te referendum eſt. BRAS. ſimpliciſsimum hoc modo conficit.

℞. Maſtiches chiæ vnc.j.
Olei omphacini ſextarium Italicum.

Miſce et in diplomate coque. addit Paulus nonnullos abſinthij etiam & ſtyracis vnciam vnam adijcere conſueuiſſe. SEN. tunc non erit ſimpliciſsimum. BRAS. non vt videtur, iccirco vt ſimpliciſsimũ ſit, nihil aliud addatur, q̃ oleum & maſtiche, tamẽ longe ſimplicius eſt, ſi ex ſola maſtiche conficiatur, & ex ea inquam ſola oleum extrudendo, vel per expreſsionem, vel ignis vi per vocatas bocias. SEN. adducito oleũ illud, quod magis varium vocitauit Paulus. BRAS. eſt hoc quod ſequitur.

℞. Olei Sextarios quinquaginta. D
Enulæ campanæ libras quinque.
Xylobalſami lib.x.
Florum lentiſci lib.v.
Cardamomi lib. vij.
Maſtiches lib.v.
Xylomaſtiches lib. viij.
Terebinthinæ lib.iij.
Abſinthij comæ lib.j.
Vini fragrantis ſextarios quinque.
Aquę ſextarios decem.

Macerata vino arrida ante tres dies cõmiſcentur oleo & aquæ, & elixantur horis ſex, cumq; maſtiche, & terebinthina inijciuntur, & exacte commiſcẽdo percolantur, & refrigerata rẽponũtur. SEN. ample hæ compoſitiones haud mihi ſatisfaciunt. BRAS. & in his pręſertim

A ſertim in quibus alicuius ſimplicis vis expetitur: Alexandrinus & ipſe hoc oleum ita cõpoſitum conficit.

℞. Olei ſextarios duos.
Vini odorati ſext.j.
Olei nardini ſext. vj.
Celticæ
Carnium dactylorum
Maſtiches
Singulorum vnc.ij.
Abſinthij
Meliloti
Singulorum vnc.j.

Dactyli,& ſpecies ſeorſum contuſæ in vino & oleo tribus diebus infundantur, quarto deinceps die tam diu coquantur donec vinum conſumatur,poſtea ſuccus eijciatur.ad vltimum vero nardinum oleum decoctioni addatur,& abſolutum habebitur. SEN. ad quos vſus conferre dicit? BRAS. inquit Alexandrinus ad omnem ſtomachi dolorem accommodatum eſſe, & ſcapularum prope ignem inunctum ad dolorem hepatis,& pleurę,cum lanis ſuccidis tepidum appoſitum optatam ſalutem adfert. SEN. ad multa plura valere dicit Dioſcorides. BRAS. Actuarius vero ita conſici iuſsit.

B

℞. Olei lib.lxx.
Xylobalſami lib.x.
Iunci odorati lib.v.
Xylomaſtiches lib. viij.
Terebenthinæ tripondo.
Comarum abſinthij lib.j.
Vini odorati lib. xv.

Arida

Arida vino macerantur,& ante triduum oleo & vino C
miſcentur,mox ſex horas coquuntur, tum maſtiche,
& terebinthina exacte liquefacta conijciuntur, colataq; & refrigerata in vas transfunduntur, hoc eſt compoſitum maſtichinum Actuarij. SEN. maſtichē non appoſuiſti in compoſitione. BRAS. quia in Actuarij codice,qui apud me eſt non reperitur. at reor eſſe decurtatum,& in illa parte poni debere vbi adeſt xylomaſtiches,primo præcedat maſtiches,libras.v. poſtea ſequatur,xylomaſtiches,vt in Paulo ſcriptum eſt, tn̄ diuerſa eſt hæc ab illa Pauli compoſitio.id vero oſtendit Actuarium maſtichē appoſuiſſe, quia cum refert conficiendi modum inquit,tum maſtiche,& terebinthina exacte liquefacta conijciantur. at xylomaſtiche liquefieri non poteſt,ſed maſtiche. SEN. hoc quod dicit ante triduum eſſe oleo & vino miſcenda, quando D
eſt?primo ne die an ſecundo?BRAS.codicem,& in hoc loco deprauatum eſſe arbitror, vel interpretis cauſa, & legendum eſſe poſt triduum, vt per triduum vino macerentur,poſtea miſceantur. SEN. ſi hoc eſt compoſitum Actuarij maſtichinum, quod nā erit ſimplex? BRAS.hoc quod ſequitur.

℞. Maſtiches vnc.j.

Olei omphacini ſexquilibram.

Bulliant in duplici vaſe.

SEN.eiuſcemodi ſimplicia probo potius, q̄ compoſita.at Actuarius non ne refert ad quos cōferat affectus ſuum hoc maſtichinum? BRAS.immo refert. nam dicit leuiter calefacere,ſed plus adſtringere,cœliacis,ſtomachicis,dyſentericiſq; habetur ſalutare,vitia q̄ ſunt in facie illitum delet, & cutis colorem commendat.

SEN.

A SEN. cur in Meſue codicibus ſcriptum eſt vini optimi vncias octo, alias vncias quatuor? BRAS. iſtud alias vncias quatuor abolendum eſt. nam in antiquis Meſuæ codicibus non adeſt, & præterea vnciæ octo exiguntur. SEN. quod nam maſtichinum ſeruaturus ſum? BRAS. illud quod ſimplicius eſt mihi magis placet, vñ quod ex ipſa maſtiche abſq; alterius olei miſcella extruditur mihi magis placet, & pro me hoc parato. pro alijs vero medicis illud Meſuæ. Galenus in primo de Compoſitione medicamentorum ſecũdum locos libro dicit, hoc oleum recens in duplici vaſe calefactũ anodynum eſſe, phlegmonas in gingiua, lingua, oris tunica & gulæ ſedare. Nunc vero vt ad alia te conferas hortor.

B SENEX.

25 De Coſtino oleo pertractandum occurrit. BRAS. mirificum eſſet eiuſcemodi oleum, ſi coſtum verum haberemus. quod autem in præſentiarum ex radice quadam efficitur, quæ coſtum non eſt, & quæ potius dulcis eſt, q̃ amara. SEN. eſt dulcis coſtus? BRAS. tamen authores coſtum nigrũ faciunt, & amarum, quale eſt illud quod nos domi ĩ præſentiarum habemus, quod magnus Turcarum Rex ad Illuſtriſsimum Ducẽ noſtrũ mitti curauit. a quo vero authore huius olei compoſitionem deſumis? BRAS. à Meſue, qui ita ait.

℞. Coſti amari vnc. ij.
Caſsiæ vnc. j.
Extremitatum ſampſuci vnc. viij.
Vini odoriferi quantum ſufficit ad fundendum vicibus duabus.
Olei ſeſamini lib. iij.

Decoquantur

Decoquātur in duplici vaſe per ſex horas. BRAS. mihi C potius placeret, vt ad vini conſumptionem decoquerentur. SEN. in ſex horis debet eſſe conſumptum. BRAS. hoc præſtare poteſt ebullitionis modus. nam ſi vehementer ebullierit, nihil penitus ſupererit vini. SEN. quas vires habet eiuſcemodi oleum? BRAS. nonne Meſuem legiſti? SEN. immo legi, qui dicit neruos, & lacertos calefacere, obſtructiones aperire, quæ in eiſdem ſunt, & omnia neruoſa membra roborare, ſtomachoq́; conferre, ac iecori, & capillos robuſtos reddere, vt tenacius inhęreāt, caniciemq́; prohibere, corporisq́; colorem, & odorem bonum reddere. BRAS. ſi caniciem prohibet, mortem etiā prohibere deberet. SEN. nec ego hoc dico, nec author ipſe. verum reperitur ne apud alios authores eiuſcemodi oleum? BRAS. apud gręcos (quod ſciuerim) non reperitur, ſed apud D arabes aliquæ ſunt compoſitiones ab hac diuerſæ, & aliæ quę hic conueniunt, pro hac re Auicennam lege in quinto canone, & Serapionem ĩ ſuo Antidotario, ego plerunq; hoc oleo vſus ſum in magnis rigoribus ad illos extinguendos, & item ad frigus extinguendũ in febrium initijs collum inungendo, dorſum, & extremas partes ex eo calido. SEN. placet ne tibi eiuſcemodi compoſitio? BRAS. mihi potius placeret vt oleũ ex hac radice vi ignis educeretur, & non adhiberetur oleum ſeſaminum vel aliud ſimile. SEN. tu ſolus Ferrariæ hoc efficere noſti. BRAS. & ego te edocui. SEN. verum inſtrumentis careo ad illud extrudendũ. nam præter vocatas bocias igne & gelu indigemus. BRAS. inſtrumenta omnia quæ exiguntur, tibi mutuo præſtabo, aut domum meā accedito, quoniam nõ deerũt

tibi

A tibi neceſſaria inſtrumenta & præterea carbones habebis quos emere non cogeris. SEN. quid eſt quod in aliquibus manuſcriptis Meſuæ codicibus legitur. olei ſeſamini libras duas? BRA. ſi duæ tantum olei libræ accipiantur, oleũ exquiſitius euadit, putóq; duas ſolum libras accipiendas eſſe, vt facilius ſpiſſetur, quod tãto facilius fiet, quanto olei quantitas erit minor. SEN. non debebat eſſe apud græcos in magno vſu. BRAS. non prſus apud antiquiores græcos (licet de illo quandoq; mentionem faciant) ſed apud arabes in magno erat vſu. SEN. Auicennæ compoſitionem libenter audirem. BRAS. vt tuo ſatisfaciam deſiderio duas referã quæ apud Auicẽnam ſunt huius olei compoſitiones. primo vero dicit in potu præberi, & ad lacertorum frigus conferre, & proprie hepatis, & ſtomachi, & lacer-
B torum obſtructiones aperire, & eos roborare, colorẽ bonũ reddere, & capillorum nigredinem conſeruare.

℞. Coſti amari drach. x.
Caſsiæ drach. vj.
Foliorum almarmacor ſextaria decem.

Terantur craſſo modo, & infundãtur in vino per noctem, & proijciatur ſuper hæc olei ſeſamini libra vna & ſemis, & decoquantur in vaſe duplici donec vinũ reſoluatur, & remaneat oleum. SEN. habet Auicenna minus olei q̃ Meſue. BRAS. iccirco dixi quod in Meſue erant ſolum accipiendæ duæ libræ, tamen & in hac Auicennæ compoſitione pauca videtur eſſe coſti, & caſsiæ quantitas. SEN. adeſt poſtea magna Almarmacor copia. BRAS. & in hoc pondere, error adeſt, qa ſextarium ad minus decem & ſeptem vncias capit. nã vt Paulus notat olei ſextarium decem & octo vncias

Braſſa. T cõtinet:

cõtinet: ſextariũ vini viginti: ſextariũ mellis decem & C
ſeptẽ ac ſemis, tñ debet reliqua ſuperare, ſicut ẽt ĩ Meſuę cõpoſitione ſaluia reliqua ſimplicia pręter oleum ſuperat. SEN. cur ergo coſtinũ vocatur? BRA. ab eo qđ excellentius eſt in cõpoſitione denominatur. id vero eſt coſtum. SEN. quid ĩtelligit per Almarmacor? nam mihi potius videtur Diaboli nomen, q̃ herbæ. BRAS. aliqui marubium exponũt, alij marubiaſtrum. nonnulli vero maioranam. SEN. cum his facio ne diſſentiat ab Auicẽna Meſue. at aliud referto apud Auicennã coſtinum vnguentum. BRAS. hoc eſt quod ſequitur, & dicit ad hepatis dolorem valere, & ſtomachi, & ad iunćturarum dolorem ex frigiditate, & ad lateris mollificationem.

℞. Gariophyllorum vnc. j. D
Calami aromatici
Spicæ Folij
Styracis
Radicis lilij cœleſtis
Dićtami
Vſneæ
Singulorum vnc. ij.
Inulæ
Caſsiæ
Singulorum vnc. j.
Myrrhæ vnc. ſ.
Tere ſimplicia craſſo modo, & in acetum infunde in nocte, & inijce ſuper hæc.
Olei
Aquæ
Singulorum lib. v.

Decoquantur

A Decoquantur lento igne quo ad ſit conſumpta aqua & oleum relictum ſit, & coletur ac miſceatur cũ primo. SEN. cum quo primo? BRAS. cum primo ſuperius relato, hoc eſt ſecundam hanc compoſitionem cum prima miſceto. SEN. erit potius vnguentum quàm oleum: nunc Serapionis modi adducendi ſunt. BRAS. illa referre ægre fero, quę tu ipſe videre ac legere poteris. SEN. verum eſt, ſed te præſentem non habeo, ſi ambigua quædam contingant. BRAS. at fruſtra effectum erit, ſi Serapionis cõpoſitiones adduxero. nam eędem præciſe ſunt cum illis quas ex Auicenna retuli. SEN. hoc prima vice à te dicendum erat: quoniam vt illas adduceres minime petijſſem. BRA. ad alia igitur oleorum genera accingamur conſideranda.

SENEX.

26 Oleum de piperibus contemplemur. BRAS. & hoc
B oleum apud Meſuem reperitur, eſtq; in maximo vſu, & vocatur oleum de tribus piperibus. cõpoſitionem vero contemplemur. SEN. ita ait Meſue.

℞. Trium piperum ſingulorum vnc. iij.
Chebulorum
Belliricorum Emblicorum
Indorum
Singulorum drach. v.
Radicum apij
Fœniculi
Singulorum drach. iij. ʃ.
Serapini
Opopanacis
Hyoſcyami albi
Singulorum drach. ij. ʃ.

Turbith albi drach.xij. C
Zizi drach.iij.
Cardis recentis
Haſech humidi
Foliorum rutæ viridium
Singulorum quantum manu capi poteſt.

Decoquantur omnia prima contritione earum cum aquæ libris.24.vſq; ad tertiam partem,deinde colentur & eijciantur ſuper olei de cherua heminæ duæ, & coquantur vſq; ad conſumptionem aquæ, nonnulli ſunt qui addunt.

Iridis drach.vj.
Thapſiæ drach.ij.
Aniſi
Cardamomi
Singulorum drach.j.ſ. D
Calami aromatici drach.ij.ſ.
Spicæ indæ drach.j.
Expreſsionis alchaſech, ſextaria.iij.

Adminiſtrẽtur vbi oportet.Sũt vero qui loco olei de cherua,irinum oleum apponunt, aut oleũ de cheiri, aut oleum amygdalarum amararũ, aut ex omnibus partes conuenientes. BRAS. ad quos confert affectus, iuxta Meſuem?SEN.inquit valere ad ęgritudines neruorum frigidas,vt ſunt paralyſis, conuulſio,tortura, tremor,& mollificatio,confert etiam epilepſiæ.& vero coxendicum dolori & iũcturarum dolori ac dorſi, colicæ conuenit,& obſtructiones aperit . & planè vero conuenit.nam illum calefacit,& ipſius humiditatem exſiccat,dolori quoq; ani à frigiditate confert, & dolori renum ac veſicæ & lapidem frangit . at quem

lapidem

A lapidem frangat ignoro. BRAS. cū ab authoribus ſimpliciter de lapide ſermo fit, neque de quo lapide loquantur exprimunt, nec ex ſuperioribus illius authoris ſentētijs colligi poteſt, quod de lapide alicuius partis verba fecerit, de veſicæ lapide ſemper intelligere opus eſt. SEN. tamē ſuperius de renibus, & veſica mentio facta erat. BRAS. at vltimum erat veſica, tamē ſi veſicæ lapidem conterit, tanto facilius renum lapidem conterere poterit. SEN. mihi ſumme placeret vt ex ſolis conficeretur piperum generibus, & oleo quocūq; ex enumeratis. BRAS. ſi ex ſolis fieret piperibus, poſſet etiam accipi oleum de euphorbio. nam tūc partim ex piperibus, partim ex euphorbio oleū fieret vehementiſsime calidum, & exiccans. SEN. ignoro cur in hac compoſitione hyoſcyamum album addiderit. BRAS.
B neq; ego id ſcio quare ad compoſitionis intentionem nihil penitus facit, & ſi diceres aliorum ſimplicium caliditatem mitigare, reſpōdebimus compoſitionem hāc mitigatione haud indigere, ſed vigere caliditate. Adde eſſe tam modicam hyoſcyami copiam, vt cum rebus tam calidis nihil poſſe efficere videatur. at quid accipis per haſech humidum? SEN. thymum accipio. BRAS. nō eſt ſimplex quod à compoſitionis intentione remotū ſit. SEN. reperitur ne apud antiquos eiuſcemodi compoſitio? BRAS. non, quod ſciuerim. SEN. magna videtur piperis quātitas illa quæ compoſitionem ingreditur. nam erunt vnciæ nouem. BRAS. deprauatus eſt Meſuæ codex, & legi debet, vt in authore ipſo manuſcripto, quem habeo, videlicet trium piperum ſingulorum drach. iij. SEN. nō eſt modicus error, vbi drachmæ erant apponēdæ vncias apponere. BRAS. ta-

men poſſet in tanta copia fieri, vt vnciæ eſſent deſu- C
mendę. Nota etiam errorem alium in communi Meſuæ contextu, qui error ex his quæ in noſtro manuſcripto habetur codice, facile corrigi poteſt. nam vbi communiter legitur, turbith drach. xij. in meo antiquo codice legitur turbith drac. ij. eſſet nimirum nimia turbith quãtitas, ſi duodecim drachmę ſumerentur, & à turbith, non à pipere denominationem ſumere deberet. SEN. ſi antiqui græci non ſunt de hoc oleo locuti, arabes ſaltem omnes de eo mentionem fecere? BRAS. reperitur apud Serapionem oleũ de piperibus, & apud Hali, reperitur preterea & apud Auicennam: at Auicenna non vocat iſtud oleum de tribus piperibus, ſed de alchechengi. SEN. alchechengi oleum ſeorſum ſeruo ab iſto de tribus piperum generibus. BRA. Auicennæ placuit tali vti in hoc oleo nomenclatura, D
et appellare oleum alchechengi. forte vero eiuſcemodi vox deprauata eſt. Alchechengi loco legendum ſit de piperibus. SEN. differt ne compoſitio hæc Auicennæ ab illa Meſuæ? BRAS. in ponderibus ſaltem differunt, in reliquis magna non videtur differentia. SEN. Auicennę cõpoſitionem adducas, & drĩam contẽplabimur. BRAS. Auicennam igitur audias ita dicentẽ.

℞. Myrobalanorum chebulorum
Belliricorum
Nigrorum
Emblicorum
Singulorum drach. x.
Radicum apij
Radicum fœniculi
Singulorum drach. vij.

Macropiperis

A Macropiperis
Piperis
Gingiberis
Singulorum drach. v.
Oppopanacis
Hyoſcyami
Serapini
Singulorum drach. v.
Turbith, ſextaria quatuor.
Caulis recentis
Rutæ recentis
Haſeich
Singulorum vnc. j.

Terantur ſicca craſſo modo, & incidantur olera, & reponantur in vas, & eijciantur ſuper hæc, aquæ libræ B vigintiquatuor, & coquantur donec dimidium ſit reſolutũ, poſtea colentur & illi miſceantur olei de cherua heminæ quatuor, poſtea decoquantur donec aqua conſumpta ſit, & oleum ſuperſtet: quidam vero in hoc addunt.

Radicum lilij ſextaria duo.
Capſię (eſt vna ſpés caſsiæ apud antiquos) drac. iiij.
Aniſorum
Edubes
Aſid
Cardamomi
Singulorum drach. ij.

SEN. nonne conenit ad eoſdem affectus hoc Auicennæ, ad quos conueniebat & illud Meſuę? BRAS. cum diuerſus ſit in ponderibus Meſue ab Auicenna ſtatui vt in viribus Auicennæ verba audires, qui ait, conue-

nire ad epilepſiam & paralyſim, & mũdificationem, & frigiditatem,& conuulſionem, & ſtomachi imbecillitatem,& veram iſchiam,& dolores iũcturarum, & dorſi,& colicæ cõfert,& menſes prouocat, vterũq; calefacit,lapidem frangit,& ani dolorem ſedat,& cor poris obſtructiones aperit.SEN. ad hæc omnia valere noui.BRAS.nonnulli etiam hoc præbent in potum, ſed in modica copia.SEN.accerrimus debet eſſe eiuſce modi potus. BRAS. excogitato tu. ad alia vero nunc te conferas oleorum genera. C

SENEX.

Ad oleum de Euphorbio ſecundum ordinem me conferre opus eſt.BRA.hoc eſt illud oleũ de quo Meſue dicit eſſe ſolemnem medicinam ad frigidas neruorum ægritudines,& ad eorũdem dolores, & ad iunɾturarum dolores,& hepatis & ſplenis,& de eo caput purgium fit ad ſodam,hemicraneã,& lethargiam . at quomodo confici debeat referto.SEN.cũ Meſue duos ponat huius olei cõficiendi modos,hoc effecit, vt ſint in compoſitione diſsidentes pharmacopolæ.nam aliqui ſecundum,alij primum ſequuntur.BRAS. quem modum ſequeris tu?SEN.ſecundum.nam præceptor meus ſecundum potius approbabat. BRAS. & primum,& ſecundum modum referto.SEN. hic eſt primus conficiendi modus. 27 D

℞. Euphorbij vnc.ſ.

Olei de cheiri vnc. v.

Vini odorati tantundem.

Decoque vſque ad vini conſumptionem,& vtere. BRAS.poſt hunc,ſecũdum modum quem tu paras referto.SEN.hic eſt.

℞.

A ℞. Staphiſagriæ
Condiſi
Singulorum drach. iiij.
Pyretri drach. vj.
Succi calamenti montani drach. xij.
Coſti drach. x.
Caſtorei drach. v.

Tere & decoque in vaſe vitreo cum vini odoriferi libris tribus, & ſemis, poſtq̃ fuerint ĩ eo diebus duobus vſq; ad dimidium vini. BRAS. quæ verba ſunt hęc quę adduxiſtí? SEN. ſunt Meſue verba. BRAS. author nõ ita dicit. SEN. quomodo ergo dicit? BRAS. hoc modo, hæc per biduum infundantur, & coquantur vſq; ad dimidium vini. SEN. hæc prorſus eſt authoris intentio, ſed codex meus ita habet vt ego retuli, ſequitur Meſue, B deinde manibus fricanda ſunt fricatione vehementi, & colanda atq; addendum olei de cheir, vel olei ſeſamini libra vna, & ſemis, poſtea decoquendum vſque ad vini conſumptionem poſtea ſupra, hoc oleũ quód ſupererit eijciendum euphorbij recentis albi exquiſitiſsime triti drachmas quatuor, & vna coquantur, ad vſus denique reſeruetur. BRAS. eſt vehementiſsimum oleum. ſed per expreſsionem adhuc vehementius efficio, & per vocatũ alambicum, eo modo quo ex alijs rebus, etiã ſolidis oleum igne & glacie extrudo. nota vero Meſuem primum modum ſumpſiſſe à Raſi. ſecundum vero ab Auicenna, ſcitoq; oleum de euphorbio per alambicum confectum, & per expreſsionem eſſe veluti cauſtica & inurere, quare purior eſt euphorbij ſubſtantia. hoc vero quod à Meſue fit cauſticum non eſt, licet calidiſsimum ſit, quod p expreſsionem

nem fit egregia educitur, inter duas ferreas laminas C
adeo calefactas, vt oleũ extrudi poſsit, vnde caliditas talis eſſe debet, vt non exurat euphorbiũ, ſed pinguedo quam habet exire poſsit. SEN. Raſis, & Auicennæ compoſitionem adducito. BRAS. quid opus eſt tẽpus cõterere, cum dictum ſit ſuam primam compoſitionem à Raſi accepiſſe, & ſecundam ab Auicenna? SEN. memoriæ iam ſubijt. Reperitur ne hoc oleum de euphorbio apud antiquos? BRAS. reperitur, & eſt apud Galenum in calce ſecũdi libri de Compoſitione medicamentorum ſecundum locos, ſed ſimpliciſsimum facit hoc oleum, ex ſolo ſcilicet euphorbio, & oleo, & illud hemicraneam patienti applicat, propterea dicit. Sępe vero & ex tẽpore ac improuiſo pharmaca præparare coactus, ſimpliciter euphorbij illitione vſus ſum, modica cera compagis acquirendæ gratia adie- D
cta. ſufficit autem in libram olei, ſiue ſabini, ſiue alterius ei propinqui. Ceræ quadrantẽ inijcere, & euphorbij vnciam vnam, atq; ex hoc dimidiam frontis partẽ illinire, vna cũ temporis videlicet muſculo. cæterum in quibus ſuſpicionem habueris à calidis vaporibus dimidiæ capitis partis fieri dolorem, in his ne admoueris hoc pharmacum. his vero qui ob frigidas cauſas infeſtantur, commodiſsimum adeo eſt, vt ſæpe ſemel ante balneum illitum q̃ citiſsime affectionẽ perſanet, vt à balneo oĩno ſani ægri euadant, iuuat etiam hoc ſi oleum tepidum in aurem inſtilletur, modico euphorbio ad oleum iniecto. nimirum ad librã olei vnam euphorbij vncia dimidia ſi validum euphorbium exiſtat. ſi vero non etiam amplius inijcere conuenit, verũ in corporibus molli, ac tenero ſenſu prædi-

A ditis,etiã ſi minus q̃ dimidiam vnciam inieceris melius res procedet. SEN. percipio Galenum parare hoc oleum,ſolum euphorbium in oleũ ponendo, immo augere & minuere euphorbium vt ęgritudini competit. BRAS. & hoc eſt optimum poſſe ſecundum intentionem illa augere ac minuere, quæ affectibus competunt. SEN. arbitror tamẽ acerrimum eſſe omnium ſi vi ignis extrudatur. BRAS. cum eo vti voluero,ita extrudito. nam illo in ſurdaſtris frequẽter vtor. Nota vero in Auicenna vinum poni ad drachmas quadraginta,codicem mendoſum eſſe arbitror, & legendum ad vncias quadraginta. nam in quadraginta vini drachmis non poſſent probe infundi ſimplicia. Meſue vero ponit vncias quadragintaduas. at modice differunt quadraginta, & quadraginta duo, nunc alia

B proſequaris oleorum genera.

SENEX.

28 De oleo Vulpino agẽdum venit. BRAS. Mirificum eſt oleum(vt dicunt)ad neruorum neruoſarumq; partium affectus. SEN. & Meſue dicit eſſe medicamen nobile,& vltimũ ad arthritim, & podagrã, & dolorem renum ac dorſi. BRAS. à quo authore illud accipis? SEN. à Meſue. BRAS. quomodo conficit? SEN. hoc modo,accipe vulpem integram,cuius ĩteriora ſint auulſa,& pone ĩ vas,& funde ſupra ipſam aquæ fontium, & aquæ marinæ,ſingulorum kiſt.j. olei antiqui clari kiſt.ij.ſ.decoque lento igne cũ ſalis vncijs tribus vſq; ad aquæ conſumptionem,deinde in vas pone,& eijce ſuper ipſam herbæ anethi & halaſech ſingulorũ lib.j. & funde ſuper ea aquæ dulcis in qua eædem herbæ ad manipulum vnum fuerint coctæ, quantum ſufficit.

&

&c iterum decoquendū eſt vſq; ad aquæ conſumptionem,& adminiſtretur. BRA. alios vidi qui alio modo conficiebāt. SEN. immo & Meſue addit,& quandoq; præter oleum coquitur vulpes,in aqua fontium,& in aqua ſalſa.& ſit aquę quātitas multa cum eiſdem herbis,& adminiſtretur lauando membra quæ illa indigēt decoctione. Notatq; Meſue vulpem tādiu coquendam eſſe ſiue faciendo oleum,ſiue aquam ad abluendum donec exquiſitiſsime cocta ſit, & omnes ipſius artus laxentur,ac diſſoluantur. BRAS. immo totā conſumptam eſſe neceſſarium eſt, vt ipſius pinguedo ac caro ius effecta ſint, & omnia ſint liquefacta præter oſſa. SEN. multos tamen vidi pharmacopolas qui viuam vulpem in feruens oleum inijciebant,vt ibi moreretur, rati nonnihil magni oleo pręberi ſi vulpes in oleum expiraret. BRAS. ego potius Meſuem probo, q vulpis ſtercora in oleum ebullienda nō ponit, ſed interanea abijcit,tamen nouum non eſt viuam vulpem in oleum imponere,quoniam Paulus ex viua vulpe ſuum cōficit oleum vulpinum,libro nimirum ſeptimo vbi de vulpe ſermonem habet, inquit. Oleum in quo tota vulpes viuens, vel extincta elixa eſt, tantam diſtrahendi potentiam obtinet, vt qui in imo hærent corpore humores in ſummam cutis ſuperficiē extrahat,qua ratione oleo iſto impleto ſolio validiſsimis artuū doloribus vexatos toto corpore infundere diutiusque immorari in eodem cogentes languorem inchoatum ſedarunt,& qui multam in eo moram traxerunt,hoc modo ſanitatem aſſecuti ſunt. SEN. non accipit viuam vulpem Paulus,ſed & ex viua, & ex extincta fieri poſſe oſtendit. BRAS. tamē & ex viua facit,

quod

A quod mihi ſatis eſt ad oſtendendum, & antiquos ex viua vulpe cõfeciſſe, ratioq; redditur, quia & vulpis ſpiritus oleum ſubeunt, ſed vt ſuperius dixi, & ſtercus ſimul ĩgreditur. at fieri poſſet quod vulpes ſtercoribus careret, ſi per aliquot dies abſque cibo ſeruaretur, ſed ĩterim ipſius pinguedo reſoluitur quæ ad hoc oleum cõficiendum exigitur, iccirco ſi viua imponatur vna ſtercus adeſt, ſi abſq; cibo ſinatur macilenta efficitur. ſi vero inteſtina eximantur non aufertur pinguedo, & tota etiam vulpes abſq; ſpiritibus in decocto conſumetur. SEN. Melius igitur eſt ex mortua conficere? BRAS. melius arbitror, licet recentibus videatur oppoſitum. SEN. cur ex integra vulpe fit, & nõ ex vulpe in partes redacta? BRAS. ab omnibus non ſinitur integra vulpes, ſed Alexandrinus comprimit & incidit vulpẽ

B in partes, poſtea oſſa etiam conterit, quod optimum eſt, vt medulla in oleum exeat, & pinguius euadat. ita vero dicit Alexandrinus capite. 745. ſui de Compoſitione medicamẽtorum libri oleum vulpinum ad diuerſos dolores corporis expertum, maxime podagricos, confectio eius hæc eſt, vulpes integra inteſtinorũ excrementis expurgatis, tãdiu contundatur, donec totius corporis oſſa contritiſſima fuerint. Deinde ſufficienti oleo immiſſo, ad ignem tamdiu bulliat donec mẽbratim diſſoluatur, & ſic ſub torculare præſſoriũ poſita fortiter ab ea totus liquor extorqueatur. Poſt hæc decoctionis radicis ſiccidis tribus diebus infuſa, & bene ſubacta ad medietatem coquatur, & coletur, & pulegij tertiam partem diebus octo infunde, deinde in diplomate tribus horis coque, excola, & vitreo vaſe recõde. SEN. ipſe Alexãdrinꝰ ex demortua vulpe,

&

& exēterata ſuum facit vulpinum. BRAS. cum oleum C
hoc confeciſti, es ne pinguem vulpem nactus? SEN.
illam accepi, qualem habere potui. BRAS. eſt adeo difficile in Ferrarienſi agro vulpem adipiſci? SEN. mihi difficile eſt, qui nō ſum venator, ideo neceſſarium eſt me qualēcunq; vulpē accipere à venatoribus. BRAS. tamen pinguē eſſe opus eſt. SEN. vltima vice qua oleū vulpinum cōfeci haud erat pinguis. BRAS. ex illa oleū parare non debebas. SEN. ex illa paraui quam habere potui. BRAS. vis te doceam quod nunquā errabis, ſed ſemper erit pinguis? SEN. doceto. BRAS. Galenus monet, quādo vua matura eſt, vulpes eſſe pingues, & ideo eo tempore venatores illas capere, & poſteriores edere lumbos, ſi pinguem habere volueris hoc oleū præparato quando vua matura eſt, quia pingues vulpes ſemper habebis, vulpes etiam nō debet eſſe nimis antiqua, neq; nimis infans, ſed mediæ ætatis. SEN. D quomodo hoc cognoſcam? BRAS. facillimum eſt ex facie intelligere quæ ſunt ortui propinquę. Venatores vero antiquas ex dentibus & facie egregie cognoſcunt. SEN. antiquas, & puellulas deſeram. BRAS. ita facies, quia primæ pinguedine carent. ſecundę vero ſunt nimis humidæ, iccirco illæ probantur, quæ in media ſunt ætate, quæ calorem acriorem habent, & calidiores humores, & illi qui viuam vulpem ſumunt addere poſſunt, quod & ſtercora, & vrinam calidiora habent. at mihi ſemper diſplicuit, ac impoſterum diſplicebit viuam vulpem in oleum imponere, vel in balneum, quādo lotio facienda eſt. SEN. efficitur ne hoc oleum ab omnibus ita ſimplex, nulla re alia addita? BRAS. nonne dixiſti Meſuem hyſſopū addere, & anethum?

A thum? SEN. dixi. at de alijs intelligo herbis. BRAS. fuere nonnulli qui ſequentes herbas addidere.

℞. Origani
Iuniperi
Roris marini
Saluiæ
Betonicæ
Foliorum lauri
Maioranæ
Stœchadis
Meliloti
Singulorum vnc. j.
Miſce.

Intellige vero præter hyſſopum, & anethum has alias B herbas addidiſſe. SEN. videtur pauca aquæ quantitas illa, quæ in hac cõpoſitione ſumitur, videlicet kiſt. j. BRAS. potius legẽdum eſt vt in alijs codicibus, kiſt. ij. quæ ſunt libræ ſex. at potius intelligendum eſt, quod plus ſint q̃ ſex libræ, vnde ratus ſum, kiſt magnum intelligere. at hoc potius conſiſtit in pharmacopolę diligentia, q̃ in pondere. nam diligens pharmacopola tantum aquæ imponere debet, quantum commode poſsit ebullire, & diſſolui, ac optime conſumi. ad hoc vero peragendum multa indigemus aqua. vulpes vero contundenda eſt, & optime conterenda, vt ab oſsibus medulla disſiliat. nã & ipſa multum facit ad neruos, & oleum efficacius reddit. Verũtamen quantum ſit de aqua in qua vulpes ebullierit, quia aliquæ ſunt maiores, aliquæ minores, maiores plus aquæ exigũt q̃ minores. Et præterea quia nonnullis in locis vulpes ſuo modo haberi non poſſunt. propterea nonnunq̃

pharmacopolæ

pharmacopolæ antiquam vulpem, & annoſam acci- C
pere coguntur, tũc opus eſt multum aquæ addere, qa
in prædicta aqua non coqueretur. nam ad coquendũ
durior eſt, & multa indiget ebullitione anteq̃ diſſol-
uatur, ad quam ebullitionẽ multa exigitur aquę con-
ſumptio, & multa eſt inſumẽda copia: ſed hæc ſit etiá
obſeruanda regula, quando pharmacopola viderit
nõdum vulpis membra eſſe diſſoluta, aquam addere
poterit, & debebit, vt penitus diſſoluantur, & totum
ipſius pingue eliqueſcat, & cum oleo miſceatur. SEN.
nonne & oleum augendũ, ſicut & aqua ipſa augetur?
BRAS. minime omnium, etiam ſi ſit maxima vulpes,
& annoſiſsima, quia vulpinum hoc oleum efficacius
fit, immo potius hoc eſt ſeruãdum ſi vulpes ſit parua,
& recens nata, oleum minui debet, vt perfectius eua-
dat. SEN. quid accipit ex pelle, & oſsibus hoc oleum? D
BRAS. nihil niſi ratione qua medulla exit oſſa, & oleo
commiſcetur. & pinguedo quędam pelli inhęret, quę
eliqueſcit. Verumtamen mihi etiam ſummopere pla
cet ita conficere hoc oleum.

℞. Olei antiqui lib. j.
Pinguedinis vulpis vnc. iiij.
Medullæ vulpis vnc. ij.

Miſce & bulliant quoad in ſpiſſitudinem nunc voca-
ti vnguenti deuenerit, quandoque hoc modo confici
iuſsi, & mirum immodum iuuit. SEN. & hoc referto.
BRAS. eram hoc abſq; prece facturus.

℞. Olei antiqui lib. j.
Pinguedinis vulpis
Medullæ vulpis
Singulorum vnc. iij.

Succi

A Succi liliorum alborum vnc.ij.
Pulueris radicum iridis vnc.j.
Miſce & bulliant ad ſpiſsitudinem vnguenti. cum vero hæc de vulpino oleo ſatis videantur, ad alia te conferas oleorum genera ex his quæ in pharmacopolijs ſeruantur.

SENEX.

29 Seruamus & oleum de Scorpionibus. BRAS. cum multi ſint modi, & ſimplices, & compoſiti hoc oleum componendi, quo modo vteris tu ad illud conficiendum? SEN. ego duplex ſeruo, & ſimplex, & compoſitum, vtrunq; paro, & vtrunq; eſt apud Meſuē. BRAS. referas hos modos. SEN. ita ab authore ſcriptum eſt. Recipe ſcorpiones circiter viginti, vel plus, vel minus ſecundum quantitatem eorum, & in vas vitreum po-
B nito, ac ſupra illos infundito olei amygdalarum amararum libras duas, & liga caput vaſis, & dimitte in ſole diebus triginta, deīde cola, & vtere, hoc eſt ſimplex oleum de ſcorpionibus, mulieres Ferrarienſes eodem modo conficiunt, ſed oleum oliuarum ſumunt non oleum amygdalarum amararum, & ita etiam inſolant, quamuis & aliquæ ſint, quæ non inſolent, neque ſcorpionum numerum ſeruant, neq; olei pondus, ſed ampullam oleo implent, & ſcorpiones quos domi inueniuntur, in oleum imponunt, & quandoque cum vnum impoſuerint ſcorpionem, antequam alium inueniant imponendum, tres aut quatuor menſes pertranſeunt. BRAS. ſecundum vero modum adducito, qui à Meſue ſcriptus eſt. SEN. ita conficit Meſue.

℞. Ariſtolochiæ rotundæ
Gentianæ

Cyperi

Corticum radicum capparorum

Singulorum vnc.j.

Funde ſuper hæc olei amygdalarũ amararum kiſt.j. & pone in ſole viginti diebus, deinde adde ſcorpiones à decem vſq; ad quindecim, & iterum vaſis orificium ſtringe, & in ſole pone p dies triginta, poſtea coletur & reponatur. poſtq̃ patiẽs tinam egreditur, vngatur, & ex eo per virgam modicũ inijciatur hora, poſt horam. BRAS. ad quid iniiciendum in penem? SEN. ad lapidem (vt reor) frangendum. nam dixerat lapidem in renibus & veſica frangere, & eundẽ expellere, & proprie in renibus, & fœmore, & ſuper collum veſicæ inunctum & per virgam eiectum: tunc enim lapidem expellit. Arbitraris ne eſſe verum quod lapides iſtos confringat? BRAS. de renum lapide ſum anceps an ab eo diſſoluatur. de lapide autẽ veſicæ ſum certus, quod ab eo non diſſoluitur. ego ſemper derideo, & deridebo medicamenta quæ lapidem in veſica frangere dicũtur. quoniam ſolum malleus cum incude lapidem veſicæ frangere ſunt apta: ſcorpiones vero non ſunt tales vt hoc efficere poſsint, quia frigidi exiſtimãtur, quanq̃ de hac re ſim anceps. SEN. quod nam oleum ex his exquiſitius putas? BRAS. ſi ſimplex oleũ de ſcorpionibus accipiatur, reor illud antiquum quod in domibus priuatim conficitur eſſe melius, quia multos ſimul habet ſcorpiones, & per multos dies inſolatur, & per multum temporis ſeruatur, vt oleum fiat antiquius, licet prius non fuerit antiquum. SEN. tamen ex amararum amygdalarum oleo confectum non eſt. BRAS. in hoc ſimplici oleo, ſcorpionum vires tantum

exopto,

A exopto, & non olei. SEN. adſunt pharmacopolæ, qui hoc modo parant vt referam.

℞. Olei amygdalarum amararum lib. j.
Seminum hyperici
Florum hyperici
Florum giargæ
Singulorum vnc. j.
Vincetoxici
Florum calendulæ
Biſtortæ
Singulorum drach. ſ.
Amidis
Seſelidis
Terræ ſigillatæ
Boli armeni
B Singulorum drach. i.

Miſce omnia ſimul, & imponantur in oleum, ac per quadraginta dies inſolentur, poſtea torculari egregie exprimantur, & in hoc oleum quod ſupereſt, ponatur ſcorpiones numero centum, & per triginta dies inſolentur: ſint vero ſcorpiones in menſe Auguſti capti, deinde oleum hoc exprimatur, & ad vſus referuetur, dicũt & venenis aduerſari. BRAS. aduerſus venena valere non dubito. at ſi huius generis cõpoſitiones contẽplari voluerimus, infinitæ ferè ſunt, tamen illa quæ eſt in Illuſtriſsimi Ducis noſtri Archiuis ex ſcorpionibus & viperis omnes alias excedit, qua ego decem & octo vicibus in diuerſis vſus ſum qui vehementi veneno erant venenati & omnes in ſanitatem reſtituit, immo nonnunquam integrum religioſarum collegium ad centum triginta mulieres fuere venenatæ,

& omnes ſanitati reſtitutæ ſunt, ego onus ſumpſi Dei C amore illas curandi, & illuſtriſsimus Dux ſua humanitate hoc oleum preſtitit, & nulla deſiderata eſt. SEN. vnguentum hoc vel oleum Illuſtriſsimi Ducis referto. BRAS. non referrem, niſi ab illuſtriſsimo Duce veniam referendi impetrarem. SEN. & cur nõ debet hoc diuinũ munus omnibus impertiri? BRAS. immo impertitur, quia cum hoc cõtigit, pyxidas prębet, & medicamenta & omnia quæ ad venenũ exiguntur commoda. SEN. tamen illi qui Romæ ſunt & extra Ferrariam habere non poſſunt. BRAS. immo & ad diuerſos principes extra Ferrariam mittit, & ad diuerſos nobiles. SEN. optarem vt compoſitionem propalaret, de qua mira audiui ac vidi. BRA. Excellentiam ſuam interogabo num illi placeat, vt hoc ſuum ſecretorum ſecretum propaletur, ſi annuerit, illud ſcriptis mãdabo, D vt ab omnibus participari poſsit, ſcio nimirum multos confeciſſe huius generis olea, vel linimenta ex ſcorpionibus ac viperis, ſed finem non ſunt aſſecuti. Nunq̃ ego expertus ſum magis præſentaneum remedium ad venenum & peſtilentiam iſto. SEN. ſi mihi gratum quid vnquam effecturus es, hoc ab illuſtriſsimo Duce ĩpetrato, & ſuadeas hæc eſſe omnibus propalanda, & occulta nõ ſeruanda, hæc inquam quæ infinitis hominibus vitam prorogare poſſunt, hoc etenim ingenuum eſt, ac benignum viri munus omnibus hominibus vtiliſsima quæq; impartiri. BRAS. de hac re alias loquemur, ad olea redeamus.

SENEX.

De oleo ex ouis confecto ſermo habendus erit. 30
BRAS. vnũ eſt ex his oleis quæ per expreſsionem fiũt,

quomodo

A quomodo illud paras tu? SEN. tres modi à Meſue referuntur, ego ſolum primo vſus ſum. BRAS. hos modos contemplemur vt illum eligamus, qui exquiſitior videatur. SEN. ita ait Meſue. Accipe vitella ouorum elixatorum circiter triginta, & illa manibus cōminue, ac in lapideam ſartaginem pone, & frige ſuper ignem mouēdo ligneo, aut ferreo cochleari donec rubeſcat, & reſoluatur ab eis oleum, & tūc exprime ea cochleari, & oleum abundantius emanabit. BRAS. reor hoc oleum in parua exiturum copia. SEN. immo copioſe exit. BRAS. ſi torculari exprimeretur, copioſius exiret. SEN. ſecundum audias Meſuæ modum. Recipe vitella ouorum elixata, cōminuantur mouēdo, deinde probe concutiantur, vt de oleo amygdalarum dulcium dictum eſt, & oleum exibit. BRAS. ſententiam ſuam B Meſue exquiſite non exprimit. Nam dicturus erat quod mola exprimatur vel torculari, & hic eſt modus quo fieri debet, vt maior olei copia exeat, quàm alijs modis. ego ita conficiendum volo, vt ad ea quæ conuenit valentius ſit. SEN. hunc referto modum. BRAS. oua accipito, quæ ſub cineribus, ac ſcintillis adeo cocta ſint, vt dura euaſerint, poſtea accipe horum ouorum vitella, & leuiter pinſe quoad in paruas micas redacta ſint, poſtea in ſacculum ponito, & bene ligato, deinde torculari vehementiſsime exprimito, oleum educitur, et in maiori copia quàm fieri poſſit. SEN. cur ſub cineribus coqui iubes? BRAS. quia oleum efficacius efficitur, quàm ſi oua coquantur in aqua, tamen et ſi in aqua decoxeris eodem modo parandum erit. Nota vero cum fit expreſsio ouorum vitella debere eſſe calida, pro cicatricibus abolen

dis,ego hoc modo cõfici iubeo,primo puluerẽ hunc C
præparari moneo.

℞. Aluminis rochæ
Scaiolæ
Plumæ
Singulorum vnc. j.
Argenti ſublimati drach. ij.

Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus,poſtea iubeo in ſacculo fieri tabulata hoc modo, primo ſubſternantũ oua contrita poſtea ſuperingeratur puluis, deinde ſupraponantur oua,poſtea puluis,deinde oua,& ita ter,aut quater multiplicentur,deniq; exprimi iuſsi, nõnunq̃ iuſsi puluerem miſceri cum ouorum vitellis,& illa ſimul exprimi. quãdoq; iuſsi ſubſterni vnam ouorum portionem,deinde vnam portionem aluminis liquidi,poſtea vnam portionem ouorum,deinde vnã portionem aluminis ſcaiolæ,poſtea vnam portionẽ ouorum,denique vnam portionem argenti ſublimati,& torculari exprimi,& nonnunq̃ plura addidi ſimplicia,nonnunq̃ pauciora. Expertus ſum etiam eſſe mirificum oleum ad maculas ablegandas & ad cicatrices obſcurandas. at ad quæ ſimplex valere Meſue tradit? D
SEN. ait cutim mundificare,& impetiginem,ac ſerpiginem,& alios cutis morbos curare, & capillos naſci facere,& fiſtulis conferre,ac malignis vlceribus. BRAS eo tantum vſus ſum ad cicatrices delinendas,vt obſcurarentur,& ad maculas abolendas. & nunq̃ meo fine fruſtratus ſum. Illuſtriſsimus Alphõſus Herculis Ferrariæ Ducis quarti primogenitus,cum octo, aut nouem annorum puer eſſet,fronte parietem impegit,& magnum vulnus ſibi intulit. nam ĩ cuiuſpiam parie-

tis

A tis angulum impegit,magnaq; fuit tunc relicta cicatrix quæ ab oleo prædicto(balſamo addito)fuit penitus obliterata,vt in præſentiarum vix appareat cicatricis veſtigium,quandoq; iuſsi hoc oleũ fieri ex myrrha & bdelio præter aluminum genera. Nũc tertium referas quem ponit modum Meſue. SEN. inquit tertium modum eſſe,vt deſtilletur in recipiente,& alambico,vt in oleo philoſophorum edocebit. BRAS. quomodo conficit? SEN. oua in alambici fundum ponuntur,poſtea alambicum fundo coniugatur, & vna calcinetur,deinde ponatur in furnum,& tantum dimittatur quod exeat oleum. BRAS. at nunc exquiſitius fit in vocatis bocijs à chymiſtis, & magis purum euadit. præ cæteris vero illud præualet,quod noſtro educitur modo ex ignis vi & glaciei. SEN. rumpar ni viderim B te hæc quandoq; educentem. BRAS. æſtate futura ne ſomno in meridiem premar, deſtillationibus incumbemus. nã reor nos multa in illa arte inuenturos eſſe. SEN. annus mihi videbitur anteq̃ ſit æſtas,tam ardenter hęc videre peropto. BRAS. non tantum videbis,ſed cogar te circa hæc exerceri,nimirum noluerim vt gratis diſcas. SEN. ſi laboribus præceptorem perſoluam, à laboribus non deſiſtam. BRAS. & hoc eſt præmium quod à te petam. nota vero primum modum conficiendi hoc oleum à Serapione, tractatu ſeptimo deſumptũ videri: ſecundus vero,& tertius modi ab Auicenna in quinto canone accepti ſunt,ſolent hi authores in aliorum referendis compoſitionibus ſeſe conſequi. at alia oleorũ genera proſequaris, quia de hoc ſatis iam dictum eſt. SEN. Nonne podagricis confert? BRAS. in aliquo caſu cõferre poſſe non dubito, quan-

do ſcilicet mollificatione indigemus, ſed pulcram audito Manardi ſententiam, ipſe erat vir podagroſus, ſi qui alter vnquã fuerit. De oleo de ranis in Meſue tractans, quod ad podagram valere tradunt, inquit. ſed in ea (.ſ. podagra) nullum magis præſentaneum vidi auxilium, & abſq; periculo, q̃ vt eam homo ęquo animo ferat, Hippocratis terminum expectans. SEN. quinam eſt hic Hippocratis terminus? BRAS. quadraginta dies ſi breuiſsima ſit podagra. SEN. arbitrabar eſſe mortem. nam hoc termino, & podagræ, & oẽs morbi recedunt, nec hominem deinceps vexare poſſunt. BRAS. de dierum termino intelligit quem podagricis præfixit Hippocrates eadem ſententia oleo de ouis applicari poteſt, cum podagricis adhibetur. SEN. habe res ne artem remouendi ab hoc oleo fœtorem? BRAS. optimum eſt præſidium oua ſub cineribus diligentiſſime coquere, vt duriſsima euadant vitella, & nõnihil muſci, & ambrani addere, fœtorq; fit quando inueteraſcit, iccirco ſingulis octo, aut decem diebus recens fiat, & potius in minori fiat copia, ad alia nunc conuertendus eſt ſermo.

C

D

SENEX.

Oleum de Iunipero iam accedit. BRAS. oleum eſt multis nominibus dignum, quo ſuperiori anno in peſtilentia illa per contagium vſi ſumus, & mirum immodum contulit ad pręſeruationem à peſtilentia, nares inungendo, tempora, & nonnihil in os ſeruando. SEN. à Meſue dicitur cutis infectionibus conferre, & malo mortuo tibiarum, & ſerpigini, & cãcro, & vulneribus malis. SEN. quid eſt malum mortuum tibiarum? BRAS. ſunt vlcera maligna quæ in cruribus ex- 31

citantur,

A citantur,& tamen non ſerpunt. SEN. forte quia non ſerpunt,malum mortuum vocantur, nunc de conficiendi modo agamus. BRAS. à Meſue illud ita confici notatur. Accipe ex lignis iuniperi quantitatem conuenientem,& minutim in fruſtula incide, & vitreatū vas intus imple,cuius orificium ſit arctum, & fac foueam in terram,& præpara parietes eius cum terra figuli,deinde pone ollam hâc vitreatam in fundum foueæ,amplum orificium habentis, & cooperiatur lamina ferrea ſubtili perforata foraminibus multis veluti cribrum,ita vt vndiq; ollę lamina orificiū cooperiat,deinde ſuper laminam vaſis orificium ex vniuerſo præparetur,& præparetur cum terra figuli,vt nihil ex vtriſq; orificijs reſpiret poſtea accēde ignem ſupra totū vaſis corpus,& ita per duas horas ardere dimitti-
B to. manabit enim ex arte hac oleum, quod recondē, & vtaris cum erit opus. SEN. difficilius eſt intelligere Meſuem quomodo hoc oleum conficiat,q̃ oleum ipſum cōficere,ſatis fuiſſet vno verbo dixiſſe fieri in duplici vaſe per accenſionē. BRAS. non redolet hoc oleū, ſed maxime fœtet, iuniperi odorem minime refert, ſed potius ingratiſſimam ac grauiſſimā aduſtionem. SEN. eſt prorſus grauiſſimus odor, & ob hoc forte peſtilentiæ aduerſatur. BRAS. immo fœtida peſtilentiam potius inducunt,q̃ illi aduerſari poſſint, tamen nō eſt fœtor rei putridæ, ſed potius rei aduſtæ, & quæ à putredine præcauere poteſt. SEN. nonne poſſet vocatis bocijs extrudi iuniperinum oleum,quod tam tetrum nō haberet odorem? BRAS. poſſet? & nullus eſt aptior modus q̃ ille quo vſus ſum ex igne,& glacie. nam hic modus odorem rerum præciſe ſeruat,cum eorū ſubſtantia

ſtantia intrinſeca. SEN. confeciſti ne oleũ iſtud? BRAS. C
confeci anno ſuperiore in peſtilentia illa per conta-
gium facta, & eo vſus ſum, iuniperiq́; odorem ſpira-
bat, immo & adhuc ſpirat. nam ampullam paruam
domi adhuc ſeruo, ſi odorare volueris in cœna mecũ
eſto: quoniã diuerſa olerum genera te guſtare faciam,
ac odorare, quæ tibi diſplicitura haud eſſe reor, ſed iu-
uatura ac placitura. SEN. cras forte tecum ero in pran-
dio, vt hæc quę tantopere videre opto percipiã. BRAS.
poteſt etiam ex vocatis bocijs cum igne quidem, ſed
abſq; glacie extrudi hoc oleum, vt à chymiſtis com-
muniter fit.

SENEX.

Eodem modo quo Meſue de olei, e iunipero edu- 32
ctione locutus eſt, oleum ex indico ligno ad tumores D
gallicos, & vlcera gallica optimum extrudo. ita enim
in duplici vaſe ponitur, & ignis ſupra vaſa accenditur.
BRAS. immo hoc modo ex quocũq; pingui ligno vel
ſemine, vel radice, vel fructu oleum erui poteſt, hic ni
mirum eſt modus educendi communiſsimus. SEN. ta
men liquores omnes, & olea omnia quæ hoc modo
deſtillantur, vehementiſsimum enanciſcũtur rei adu-
ſtæ odorem. Melius ergo erit ſi ex bocijs educatur.
BRAS. at optimum eſt guaiaci oleum, & redolẽs, quod
ego vi ignis, & glaciei extrudo prę minima corporis
parte inungenda, facillimum eſt ex quocunq; ligno
oleum extrudere, ſi pauca ligni portio ſumatur & ac-
cendatur, itaque accenſa vnius pateræ cauitati inhę-
reat, ſtatim e ligno oleum emanare percipies. Oleum
hoc indici ligni diuitibus in morbo gallico adhiben-
dum

A dum eſt cum iuncturæ dolent, & vlceribus ſcatent. nam vlcera plene exiccat,& dolores mitigat.

SENEX.

33 De oleo ex Hyperico in prȩſentiarum pertractandum eſt.BRAS.vos illud vocatis de perforata.SEN. verum eſt,miror tamen cur authores, qui de hac herba locuti ſunt,foramina illa parua,quæ in huius herbæ folijs inſunt,non animaduertiſſe,vt non ab re à recentioribus ſit vocata perforata à mille quæ habet foraminibus . BRAS. quomodo vero oleum hoc conficis? SEN.huius herbæ probe maturæ flores accipio,q̃ñ. ſ. cum tractantur,manus inficiuntur,& in vitreum vas impono in quo adſit oleum bene lotum, & his floribus impleo,poſtea per triginta dies inſolo, itaque ſeruo.BRAS.hic eſt communis faciendi modus,præter id B quod non omnes oleum lauant, ſed Ferrarienſes mulieres abſq; olei lotione conficiunt.nam oleum accipiunt,vt à lecyto venit, & huius herbæ floribus implent,& ſoli æſtiuo ſuſpendunt abſq; ordine, & abſq; dierum numero,& abſq; olei,vel florum pondere. SEN.neq; ego oleum pondero,neq; flores,tamen numerum dierum inſolandi,qui triginta ſunt,obſeruo. BRAS.nihil refert etiam ſi per quadraginta, & per integram æſtatem in ſole immoretur.SEN. eſt ne hypericon eiuſcemodi herba?BRAS.ita quidem vocatur,tamen apud Dioſcoridem illa videtur quam ipſe Aſcyron vocat.Nonnulli vero ex ipſius ſucco hoc oleum cõficiunt in oleo ebulliendo ad ſucci conſumptionẽ. SEN.neq; hoc mihi diſplicet.BRAS.at communis modus apud pharmacopolas eſt valde compoſitus . SEN. qualis nam eſt?BRAS.per totam ferè Italiam maxima

pharma-

pharmacopolarum pars hoc modo conficit. C

℞. Olei antiqui
Vini cretici
Florum hypericonis
Singulorum lib.j.

Coque ad vini conſumptionem, deinde torculari exprimatur,& huic expreſsioni adde.

Olei antiqui lib.j.
Vini cretici lib.v.
Florum hypericonis lib.ij.

Coque vt ſupra,eodem modo torculari exprimito. Tunc recipe huius expreſsionis partes duodecim.

Terebinthinæ claræ partes quatuor.
Croci partem ſemis.

Coque in balneo vocato Mariæ,per ſex horas,deinde linteo diligēter percoletur,& in vas vitreatum, quod D optime operculatum ſit reponatur,& p̄ triginta dies inſoletur. Cūq; opus erit eo vtaris. SEN. memini præceptorem meum ita conficere conſueuiſſe. at ego ſemper ſimplicisſimum paraui. BRAS. at hoc eſt efficacius ad ea quibus eſt in vſu. SEN. quæ ſunt hæc? BRAS. valet aduerſus omnes dolores a materia frigida excitatos, contra varices,contra dentium dolores,contra podagram, chiragram,& articularem dolorem, à materia frigida facta,vulneribus opitulatur,& neruorum pūcturas ſanat,cōuulſiones prohibet ac dolores,ſi oblęſa loca inunguntur. SEN. eſt ergo mirificum oleum. BRAS. mirificum eſt eiuſcemodi compoſitum,& ſimplex quoq; mirificum eſt,reperiuntur & aliqui pharmacopolę, qui vt prædictum eſt maxime conficiunt, ſed hoc modo parant.

A ℞. Hypericonis vnc.iij.
Infundantur in vinum odoratum quantum ſatis eſt, tribus diebus,& tribus noctibus, deinde bulliant in duplici vaſe bene obturato,& vehemēs expreſsio fiat, poſtea iterum recipe hypericonis bene contuſi vncias tres,& infundantur in ſupraſcriptum vinum tribus diebus cum ſuis noctibus, deinde addantur.

Terebenthinæ vnc.iij.
Olei antiqui vnc. vj.
Croci ſcrup.j.

Miſceantur & coquantur in bocia in duplici vaſe ad conſumptionem vini, poſtea in vitreato vaſe reſeruetur. SEN. hic modus ab alijs diſtinctus eſt, licet vinum accipiat. BRAS. ſimpliciſsimum oleum magis probo, q̃ iſta compoſita, tamē nec præſcripta compoſita deB ſpicio. Ad reliqua accedamus.

SENEX.

4 Oleum de Maiorana iam expetit cōſiderari. BRAS. antiquitus in magno fuit vſu ſampſucinum oleū vel vnguentum, quia compoſitum erat, & non ſimplex. SEN. obſecro vt antiquum iſtud ſampſucinū referas. nam mirum immodum delector antiquas compoſitiones audire. BRAS. tu prius referto, quomodo amaracinum tuum efficias. SEN. folia amaraci ſumo bene matura & in phyalam pono, oleo omphacino ſemiplenam, poſtea addo ſucci ſampſuci vncias ſex, & ore obturato per octo dies inſolo, poſtea folia aufero, & diligenter comprimo,& alia noua per octo iterum dies indo, itaq; quinquies facio, poſtea in duplici vaſe bullio ad conſumptionem ſucci,& ad vſus reſeruo. BRAS. quandoq; fit abſq; ſucco, ſed ex ſola foliorum

impoſitione in oleum, & nonnunq̃ ſumitur oleum C
non quidem omphacinum, ſed ex maturis oliuis, tamẽ probe lotum. SEN. antiquum ſampſucinum iam expecto. BRAS. hoc audies ex Dioſcoride ſumptum, qui ita conficit.

℞. Serpilli
Caſsiæ
Abrotani
Siſymbrij
Florum myrti
Foliorum ſampſuci

Singulorum tantum ſumito q̃tum pro cuiuſq; viribus ſatis fore conijcis, tundito ſimul omnia, acerbiq; olei cum his infundito menſuram quæ madentium in eo vires euincere non poſsit, cũ quatuor deinde dies in oleo maduerint exprimito. Rurſusq; eorun D
dem omnium recentium par pondus, pari tempore, in eodem oleo demergito, & exprimito: ſic enim efficacius erit, eligito ſampſucum quæ colore nigro in viridi ſit, quæ longe oleat, & mediocri acrimonia ſentiatur. SEN. hoc quod retuliſti vnguentum videtur. BRAS. & à Dioſcoride vocatur vnguentum, tamẽ olea quandoq; vnguenta vocãtur, & vnguenta olea. SEN. ad quos affectus conferre dixit Dioſcorides? BRAS. authoris verba tibi referam: inquit enim facit ad præcluſos, & inuerſos fœminarum locos, menſes, ſecundas, & fœtus trahit, vuluæ ſtrangulatu cõcidentes excitat, lumborum & inguinum dolores lenit, præſtat cum melle eo inungi, quoniam vehementiore adſtringendi vi locos indurat, contra laſsitudines vtiliter eo inunguntur, miſcetur præterea his quæ contra rigores

in

A in ſcapulas,aliterq́; conuulſos illinuntur. SEN. eſt laude dignum vnguentum. BRAS. & odoratum (ſi ita fiat vt dictum eſt) Cyzigenum erat antiquitus in honore. SEN. quando ſampſucinum oleum, vel amaracinum indicis, quod nam intelligis? BRAS. ſimplex quod ex oleo, & ſolis ſampſuci folijs conficitur, quanq̃ neque illud deſpexerim, in quo ſuccus cum oleo ebullierit. ſi vero alicui placeret eo modo parare vt à Dioſcoride ſcriptum eſt, hoc indicarē quando opus eſſet. SEN. ſunt ne alij qui de amaracino oleo mentionem fecerint? BRAS. Actuarius in ſuo de Compoſitione medicamentorum libro ita conficit.

℞. Serpilli
Caſsiæ
B Abrotani
Floris ſyſimbrij
Foliorum myrthi
Sampſuci

Singulorum modus pro viribus eorū capitur. Omnia hęc pariter tunduntur, omphacini olei tātum adijcitur, vt adfuſum vim, & efficaciam eorū quę macerantur, non obliteret qua triduū macerantur, opus eſt demum vt exprimatur. Iterumq́; pari eorundem recentium menſura & eodem temporis ſpacio in eodem oleo macerātur, & vbi fuerint expreſſa adimuntur, hac ratione conficiendi euadit validius. vis ei excalefactoria, acris extenuatoria, fœminarum noxis, ſiue contractio, ſiue cōuerſio vuluæ fuerit auxilio eſt, menſes ſecundasq́; pellit, exanimatas vteri ſtrangulatu recreat, lumborum, inguinumq́; dolores mulcet, vſus eius ex melle commendatior: qm̄ vehementi adſtri-

ctione

ctione locos indurat, laſsitudines illitum diſcutit, cataplaſmatis ad opiſtotonum vtiliter adijcitur, item ad alios quoſcunq; conuulſos. SEN. aut nihil, aut modice à Dioſcoride differt Actuarius. BRAS. audias modo Alexandrinum qui ita de hoc oleo diſſerit. Oleũ amaracinum optime confert ad ſtranguriam, & cephalicas putredines ex chirurgia factas deſiccat, & expurgat. nam & cæteros tumores cum inflammatione, ipſius perunctis locis, emendat, dyſuriam, & ſtranguriã ſuper pectinem inunctum ſoluit, hæmorrhoidas veteres aperit, anaſtomoſim matricis curat inſtar peſſarij ſuppoſitum, menſtrua, & ſecundas educit, lumborũ, & inguinũ dolores, lanis in eodem intinctis, & impoſitis tollit, & ad neruorum cõtractionẽ mire prodeſt. C

℞. Olei omphacini ſextarios quatuor.
Vini odorati ſextarios duos. D
Amaraci vnc.iiij.
Floris ſiſimbrij
Foliorum myrthæ
Serpilli
Abrotani
Caſsiæ
Singulorum vnc.iij.
Cinnamomi
Nardi
Coſti
Calami
Xylobalſami
Carpobalſami
Amomi
Singulorum vnc.j.

Species

A Species in ſubtiliſsimum puluerem redactas, in vino die,& nocte infunde,& herbas bene contuſas admiſce,& vino permixto per totam noctē ſimul dimitte, alio die mane oleum adhibe, & cum marceſcere cœperit per ſeptem dies deſine,aſsidue exagitando & cōmiſcendo. octauo vero die leues ad prunas ad cōſumptionem vini decoque,caueas ne oleum flāmam trahat accenſum,cumq; refrigeratum fuerit diligēter, & in ampulla vitrea cōditum reſerua.habet.n.virtutem calidiſsimam,& malacticam,anoſtomaticam,& aromaticam:& ideo appetitum excitat, digeſtionem celebrat,& debilia confortat. SEN.hoc Alexandrini ab illo Dioſcoridis differt. BRAS. planum eſt, verum ad alia te conferto.

SENEX.

35 Oleum de Mentha ad ſampſucinū ſequitur. BRAS.
B ventriculo conuenit. nam illud roborat, calefacit, & concoctionem adiuuat.at quomodo illud conficis? SEN.eodē modo,quo oleum de ſampſuco. nā oleum accipio,& probe lauo, poſtea mentæ folia exquiſita impono, & per triginta dies inſolo, poſtea exprimo ac reſeruo,quandoq; mentę ſuccum vna commiſceo. BRAS.quam mentam accipis? SEN. illam quæ gentile vocatur,& Florentina. BRAS. illa eſt quā apud antiquos maron eē arbitror,& eſt cæteris ſpeciebus odoratior,& ex illa hoc oleum fieri debet,tamen mihi potius placet,vt hoc modo conficiatur.

℞. Olei probe loti lib. vj.

Ponatur in vas vitreum capacitatis octo librarum,poſtea ſumitur menta hæc odorata quo ad vas plenum ſit,deinde ſoli per octo dies exponatur, mētam dein-

de exime,& torculari exprime,& itidē impone mentæ,& per octo dies ſoli exponatur,ac iterum coletur, & noua indatur menta,hocque quinquies fiat, vt per quadraginta dies inſoletur. vltima vero menta non eximatur à vaſe,ſed in eo dimittatur, & ad vſus reſeruetur.ſi vero alicui placuerit hanc vltimam exprimere,& purum oleum conſeruare,illi concedatur. nam odoratum erit,poteſt hoc oleum ex amygdalis etiam excoriatis confici,quibus menta miſceatur, frequenterq; mutetur,quoad mentæ odorem bene receperit, poſtea exprimantur,& oleum reſeruetur quod odoratiſsimum erit. SEN. ſunt ne alij, qui alio conficiant modo? BRAS. multi etiam pharmacopolæ hoc modo parant. C

℞. Mentæ D

Succi mentæ

Singulorum vnc. iiij.

Olei oliuarum completarum lib. iij.

Tria hæc in vitreum vas reponãtur,& per quindecim dies ſoli exponantur,vaſis os obturando, deinde bulliant per quatuor horas poſtea manibus colentur vehementer exprimendo,hoc ter fiat,deniq; percoletur & ſeruetur. SEN. quibus confert affectibus? BRAS. vtplurimum ventriculo adhibetur. nam ventriculum imbecillum,ac frigidum calefacit,ac roborat,nauſeæ ſuccurrit,& vomitum ſedat, concoctionem adiuuat, appetentiam inducit,duricies abſceſuum qui in ventriculo fiunt,ſoluit.

SENEX.

Cum hæc ſatis videantur, oleum de terebinthina conſiderandum accedit. BRAS. antiqui terebinthina 36

ipſa

A ipſa vtebantur, non oleo, tamẽ oleum hoc eſt tenuiſſima terebinthinæ pars, frigidis neruorum affectibus conuenit, & omnibus ægritudinibus frigidis, ac flatuoſis, ĩ aſthmate, & anhelitus difficultate mirificum eſt, ſi duæ drachmæ ſingulo mane inſumantur. Eſt & in empyemate proficuũ, & breui in omni praua thoracis affectione ex pituita, colicis etiam doloribus, & omnibus flatuoſis conuenit, cicatrices decorat, ac honeſtat, verum quomodo oleum iſtud conficis? SEN. in vocatis bocijs: ita enĩ ab Alchymiſtis fieri didici pulcherrimum exit oleum, & copioſum. BRAS. & terebinthina eſt fere tota oleum, fex pauca in bocia vocata ſupereſſe debet. SEN. immo pauciſsima, quia maxima terebinthinæ pars in oleum conuertitur. BRAS. fit profecto pulchrum oleum chymiſticę modo. at eo B modo quo ego conficio pulcherrimum euadit. SEN. quomodo cõficis? BRAS. vi extremæ frigiditatis, & extremæ caliditatis oleum extrudo, ſicut ex omnibus ferè rebus extrudi poteſt. SEN. chymiſtarum more facillime aſcendit. BRAS. meo vero modo pluſquam facillime nũc vero alia proſequamur, niſi aliquod ambiguum in hoc oleo tibi ſuperſit diluendum.

SENEX.

37 Tam plane extruditur vt nihil mihi ſuperſit dubitandum. at in mea ſchęda oleum de leguro ſequi percipio. BRAS. dicendum eſt oleum de ſtellione. nã vox hæc, leguro, barbariſsima eſt. SEN. ſatis eſt quod ab omnibus facile ĩtelligitur. BRAS. ad quos affectus con uenire ferunt? SEN. ementes plerunque interrogaui ad quem finem emerent, nonnulli reſpõdere ad ſtrumas delinẽdas, alij ad aream. BRA. nullus dixit ad capillos

nutriendos?SEN.nullus quem ſciuerim. BRAS. tamen C
multæ mulieres ad capillos tantum vngendos conficiunt,dicuntq; furfuribus conferre,& capitis ſquamulis & his quæ inſtar farinæ à capite manant, quomodo vero conficis?SEN.hoc modo.

℞. Stelliones viuos nomero.vj.
Olei communis lib.ij.

In vitreum vas ponantur,quod obturatum ſoli exponatur,donec totum in vnguenti modum diſſolutum ſit,poſtea linteo percoletur, & ad vſus ſeruetur. BRA. Ferrarienſes mulieres ex vno ſolum ſtellione conficiunt, minoremq; olei copiam accipiunt, nec in ſole tantum ſinunt,quoad fuerit diſſolutum,ſed etiam relinquunt,& poſteaq̃ fuerit diſſolutum . nam breui in ſole æſtiuo diſſoluitur ſtellio, ſed ipſe per quadraginta dies,& per totam æſtatem inſolant, hoc eſt oleum D de ſtellione quod in publico vſu eſt. reor te modicam huius olei copiam vẽdere,cum multæ mulieres illud ſibi parent,& alijs etiam amicis impartiantur . SEN. raro omnino venditur,tamẽ nonnunq̃ venditur.ego autẽ ſtatui ne quicquã, vel minimum in meo deeſſet pharmacopolio.BRAS.de hoc oleo hęc ſatis quod nec ad multa valere videtur.

SENEX.

Oleum de Capparibus ſedem ſuã hic habet.BRAS. 38
de eo iam tractatum eſſe arbitrabar.SEN. nullum, vel minimum verbum de illo tractatum eſt.BRAS. à quo autem authore illud ſumpſiſti?SEN.à nullo quem ſciuerim,ſed ita ſcriptum eſt ĩ meo libello,quem è præceptoris mei libello deſcripſi,ita vero conficio.

℞. Corticum radicum capparorum vnc.j.

Scolopendriæ

A Scolopendriæ
Tamariſci
Abſinthij
Singulorum vnc.j.ſ.
Olei communis lib.ij.
Aceti albi vnc. iiij.

Miſce & bulliant lento igne, vſq; ad aceti cõſumptionem, ita perfectum eſt. BRAS. alij ſunt qui ita parant.

℞. Corticum radicum capparorum drach. viij.
Iridis
Agni caſti
Tamariſci
Singulorum drach. iiij.
Olei communis lib.ij.
Vini vnc. iiij.

B Hæc omnia vſque ad vini conſumptionem bulliant, poſtea colentur, ac reſeruentur. SEN. inter hoc & meũ non eſt magna differentia. BRAS. immo magna videtur, quia vbi tu ponis ſcolopendriam, hi ponũt agnũcaſtum, & vbi tu abſinthium, hi iridem, & vbi tu acetum hi vinum. SEN. acetum magis conuenire reor. BRAS. & ego eiuſdem ſum ſententiæ, quia acetum incidit, & magis penetrare facit. at alia longe melior eſt compoſitio, qua plerunq; vſus ſum. SEN. referre ne pigeat. BRAS. non piget, immo illam audito.

℞. Corticum radicum capparorum vnc.j.
Scolopendræ
Abſinthij
Radicum iridis
Tamariſci Agni caſti
Singulorum drach. iiij.

Ciclaminis drach.ij. C
Galangæ drach. iij.
Olei communis lib.j. ſ.
Aceti fortiſsimi vnc.vj.

Miſce & bulliant ad conſumptionem aceti. SEN. hæc potius ſunt vnguenta, q̃ olea. BRAS. tamen olea vocantur, ſed ſimpliciſsimum de capparibus oleum, ex ſolo oleo, & capparorum radice conficitur, capparorum radix in puluerẽ redigatur, & in oleum ponatur, modico aceti addito, & nulla re alia, poſtea per menſem inſoletur, poſtea ad aceti conſumptionem bulliant, colentur, & oleum ad vſus ſeruetur. SEN. conueniunt ne prædictæ compoſitiones? BRAS. conueniunt quoniam olei de capparibus vſus ad lienẽ eſt. vnũquodq; vero quod compoſitionem ingreditur, lieni cõuenit, & illi propitium eſt. Nunc alia proſequenda ſunt. D

SENEX.

Oleum de Abſinthio moras rumpit, vt in examen 39
veniat. BRAS. à quo authore illud accipis? SEN. neminem vnquam legi authorẽ, qui de eo loqueretur, ſed eſt compoſitio cõis, quam ita fieri notant nonnulli.

℞. Summitatum abſinthij
Succi abſinthij
Singulorum vnc.iiij.
Olei oliuarum lib.iij.

Omnia ſimul miſce, & in vitreũ vas pone, deinde obtura, & per quindecim dies inſola, poſtea per quatuor horas bulliant, & percolato, & iterũ ſummitatum abſinthij tantũdem, & ſucci abſinthij tantũdem, itaque hoc fiat, vltima vice coletur, & reſeruetur. BRAS. hic eſt ferè communis modus olea ex herbis conficiendi

cum

A cum ſuccus,& herba vnà ſumũtur, cumq́; ebullitur, per quatuor ſolas horas ebulliendũ non eſt, ſed ebulliendum donec ſuccus fuerit exinanitus. SEN. ad quos confert affectus? BRAS. frigida membra roborat, ac calefacit, & præſertim ventriculum, appetentiam excitat, obſtructiones aperit, & morbis omnibus obſtructionum, à cauſa frigida occurrit, vermes interficit, ac educit, ſi in vnguentis vel emplaſtris apponatur. nonnihil etiam habet adſtrictionis, vt in alui profluuijs adhiberi poſsit. SEN. eſt mirificum oleum. BRAS. Ferrarienſes mulieres id conficiunt, abſinthij cimas in oleum bene lotum ponendo, & in ſole per dies multos dimittendo. SEN. forte per quadraginta. BRAS. determinato dierum numero carent. ſed per totam eſtatem, vel per magnam partem inſolari permittunt.

B SEN. exprimunt ne? BRAS. non exprimunt, ſed abſinthij cimas in oleo ſemper derelinquunt. at alij oleum de abſinthio valde compoſitum faciunt, ita nimirum componunt.

℞. Vini cretici lib. j.
Succi abſinthij vnc. vj.
Miſce & bulliant ad conſumptionem vini, poſtea
℞. Olei bene loti lib. ij.
Succi prædicti vnc. vj.
Mentæ
Hyſſopi
Pulegij
Origani
Singulorum drach. iij.
Galangæ
Cinnamomi

Gariophyllorum C
Maſtiches
Nucis moſchatæ
Gingiberis
Singulorum drach.j.

Miſce & per quindecim dies ſoli exponatur, poſtea percoletur & vſui reſeruetur. SEN. nunquã audiui hoc oleum ita cõfici. BRAS. deinceps hoc dicere minime poteris, in frigidis ventriculi affectibus mirifice conducit, & in flatu qui in ventriculo contineatur. at alia proſequaris.

SENEX.

Oleum de lumbricis ſuccedit. BRAS. nullum eſt 40
oleum cui minus fidam iſto. at quomodo illud conficis? SEN. hoc modo.

℞. Lumbricorum terreſtrium lib. ſ. D
Olei oliuarum lib. ij.
Vini vnc. ij.

Omnia ſimul bulliant, & oleum fiat, vt decet. BRAS. ad infrigidatos neruos conuenire fertur, & illos roborare, doloribus iuncturarum vtile eſſe. SEN. in hoc dubito, quod ad ĩfrigidatos neruos valere dicitur. BRAS. & ego tecum ſum. nam lumbricos calidos nõ eſſe pleniſsime conſtat. alij vero ſunt qui ita conficiunt, tantam lumbricorum quantitatem accipiunt, quãta ipſis placuerit, poſtea nigro vino potenti optime lauãt, deinde in ollam imponunt, eodemq; vino illam implent & ebullire faciunt, quoad ex omnibus lumbricis vna fiat maſſa, & lumbrici amplius non appareãt, poſtea tantum olei liliorum alborum indatur quanta eſt lumbricorum quantitas, & iterum probe bulliant,

A liant,quoad corpus vnum effectum ſit, vel olei liliorum alborum loco,coſtinum oleum ſumatur. nonnulli linteo maſſam illam percolant, & ad vſus ſeruant,alij non percolant,ſed vt commixtum eſt ſinũt, aliqui oleum ſub terram ponũt cum lumbricis quouſq; in vnam maſſam,vnumq́; corpus omnia reddita ſint. SEN. quid cenſes tu faciundum? BRAS. ego non multum fido in lumbricis,& ex conſequenti neq; in lumbricorum oleo,iccirco vnumquemq; ſino vt id agat quod illi magis placet,tu reliqua oleorum generâ proſequaris.

SENEX.

Oleum de Caſtoreo in medium accedit. BRAS.
41 quomodo illud conficis? SEN. hoc modo.

℞. Caſtorei
Styracis calamitæ
B Galbani Euphorbij
Caſsiæ ligneæ
Croci
Opopanacis
Carpobalſami
Spicæ nardi
Coſti
Singulorum drach. ij.
Cyperi
Schœni
Piperis longi
Bracteos. i. ſabinæ
Pyretri
Piperis nigri
Singulorum drach. ij. ſ.

Olei

Olei oliuarum lib.iij. C

Vini albi boni lib.ij.

Omnia ſimul bulliant ad vini conſumptionem, poſtea exprimãtur,& reſeruetur ad vſus. BRAS. mihi nõ videtur, quod potius ſit de caſtoreo q̃ de euphorbio, aut de alio ex ſimplicibus quæ ingrediuntur. SEN. id nomen eſt illi inditum,& omnibus neruorum ægritudinibus confert,& tremori ac tetano & neruorum doloribus, ac iuncturarum. BRAS. adde epilepſię conferre, atq; apoplexiæ, at nõ omnes pharmacopolæ ita parant, vt tu retuliſti. SEN. quomodo efficiunt alij? BRAS. ſimplicius conficiunt. SEN. & quomodo? BRAS. ita conficiunt.

℞. Caſtorei vnc.j.

Olei lib.5.

Miſce & decoquantur ad conſumptionem tertię partis, oleumq́; cum caſtorei puluere reſeruetur, hoc eſt ſimplex oleum. SEN. immo ſimpliciſſimum. BRAS. ſimpliciſſimum non dico, quia ego ignis vi, ac glaciei ex ſolo caſtoreo ſimpliciſſimum extrudo, ſi caſtoreũ recẽs ſit, facilius,& copioſius extruditur, ſi antiquum, extruditur quidem. at non in tanta copia. pharmacopolam noui, qui caſtoreum eliquabat, vt ſuis pinguedo eliquatur, poſtea coquebat, ac ſeruabat, hocq́; pingue loco olei de caſtoreo præbebat. SEN. ad prędictos affectus conuenire arbitror. BRAS. optime conuenit, & eſt mera caſtorei ſubſtãtia, alij ꝑ vocatas bocias hoc oleum educũt, qđ haud difficile eſt, verũ alia cõtẽplemur. D

SENEX.

Oleum de Sulphure locũ hunc in ordine occupat. 42

BRAS. ipſius pręparationem referto. SEN. en refero.

℞.

A ℞. Sulphuris citrini
Terebinthinæ
Singulorum vnc.iij.
Vini boni vnc.ij.
Olei roſacei lib. j.

Ad vini conſumptionem lento igne bulliant. quod relinquitur, eſt oleum de ſulphure, oleum eſt ex ſolo ſulphure vi ignis & glaciei mirifice extruditur, ſed optimum eſſet, ſi quis ſulphuris reſudationem haberet, quæ in locis ſulphureis ex montibus tãquam flos exudat, ĩmo flos ſulphuris appellari poteſt, & debet. nam vti ros, vel ſudor ſaxa exit. Cum Illuſtriſsimum Ducem noſtrum. 1535. Neapoli ad Carolum Imperatorem cõcomitatus eſſem, Baias inuiſi & puteolana loca vbi inter montes pulcherrima adeſt conuallis, in B cuius medio feruentiſsima ebullit aqua, & in angulo alia adeſt ebulliens fouea, huius conuallis ſolum cyaneum viſitur, mõtibus vndiq; cingitur, aderant pueruli quidã quos vidi montes digitis tangere, digitoſq; in os imponere, & lingere, quid facerent interrogaui, reſpondere quod ſulphur edebant, & quod dulciſsimum erat, cœpi tunc florẽ illum guſtare, qui à lapidibus vti ros deſudabat, & dulciſsimum eſſe reperij, eo mane nihil aliud in prandio edere volui, q̃ panem & florẽ illum ſulphuris dulciſsimũ, hoc illud eſt, ex quo perfectiſsimum conficeretur oleum. SEN. nõne & ex apyro ſulphure.i.ignẽ non experto exquiſitũ oleum conficeretur? BRAS. in hoc caſu ſulphur melius eſt, q̃d ignem expertũ ſit. nã depuratum eſt, & à lapidibus ac terra defecatũ. at quicquid ſit, optimũ eſſe ex flore ſulphuris oleum, ex ſulphure ignem experto melius, ex

ſulphure

ſulphure ignẽ non experto bonum,inter conficiendi C
vero modos,ille quo ex glacie & igne oleum extrudi-
tur,optimus eſt.iam vero reliqua proſequamur.

SENEX.

Inter olea,quæ in officinis ſeruamus vltimã ſedem 43
habet oleũ de momordica.BRA. momordicam Ferra-
rienſe vulgus cochiã vocat.miror vero antiquos, aut
neglexiſſe,aut ignoraſſe hãc tam pulchrã herbam, q̃
topiario opere ordinari põt, & res diuerſas inducere
valet,totq; habet inſignes virium dotes. SEN. antiqui
igitur de momordica locuti nõ ſunt?BRAS. nec illam,
vel à longe ſalutarunt:aut oculis(quod legatur) cõſpe-
xerunt.ſed qũo oleum iſtud conficis? SEN. deſcriptio
quã habeo,& qua ſemper vſus ſum, hæc eſt. Recipe
herbæ momordicæ quantũ tibi placuerit,& in vitreũ
vas ponatur,in quo oleũ adſit oliuarũ optimum anti D
quum,beneq; obturetur,& ſub terram defodiatur,&
arena bene tegatur,itaq; p integrũ annũ permaneat,
& ſi p duos maneret annos,melius eſſet. nã balſamo
æquiparari poſſet. BRAS. ad aliqua forte particularia
efficacius eſſet,q̃ balſamũ: ſed aliæ ſunt in opobalſa-
mo vires,q̃ in hoc oleo,in antiqua mea domo in cella
vinaria phyalã hoc oleo plenã inueni, & aderat chy-
rographum ex pergameno phyalæ collo ſuſpenſum,
quod legens,oleũ hoc eſſe noui,& quod eſſent trigin-
ta anni quod ibi erat defoſſum, adeo ſpiſſum effectũ
erat,vt pinguedo videretur & albũ.SEN. ad quos con
uenit affectus?BRA.ferũt podagræ cõuenire, & totius
corporis doloribus,& mãmillarum ſi loca in quibus
dolores ſunt inungãtur.nonnulli volunt vterum eſſe
eo inungendum,& herbam in puluerẽ redactam bi-

bendam,

A bendam, poſtea cũ muliere coeundũ, ſi nondum fuerit fœta cõcipiet, iccirco ad cõceptionẽ plurimum valere fatentur, ad hemorrhoidarũ dolores experientia reperij eſſe præcipuũ, immo oĩa alia excedere præſidia, cũ phyalam illã inueni, q̃ ſub terra tãdiu permanſerat, cœpi nõnullis prebere hæmorrhoidib9 affectis, qui ſtatim à dolore releuati ſunt. at tot deĩceps huius olei portionem petierunt, vt breui totum ſit phyalæ conſumptũ oleum. SEN. portionẽ aliquam pro te, & tuis filijs ſeruare debebas, ſi qñq; hemorrhoidarũ dolores inciderent. BRAS. nunq̃ negare poſſem præſidiũ quod haberẽ alicui affecto, ſed vt ſemp feci, deinceps ſemper efficere ſtatui, oĩa mea eſſe oĩbus probis viris cõia, & præſertim præſidia egregia, ac generoſa. SEN. nõne poteſt, & ex calycibus oleum hoc cõfici? BRAS.

B nihil impedit, immo ex folliculis potius probo, q̃ ex folijs, quia pinguiores ſunt, & plantæ vires magis ſeruare poſſunt, ſi ego pararem folliculos & folia vna cõmiſcerem. SEN. ita deinceps ſemper agam. BRAS. optime extruditur vi ignis, & glaciei eo modo quo ex alijs rebus oleum extrudere ſoleo, & perfectiſsimum eſt. Reliqua nunc proſequaris olea. SEN. cum hoc vltimam ſedem habeat, nulla etiam alia in meo pharmacopolio ſeruo oleorum genera. BRAS. de oleis igitur finitum erit? SEN. finitum quidem quo ad hoc examen, non tamen finitum, quo ad confectionem. BRAS. ſcio te ſingulis annis noua olea in omni ferè genere conficere. at interim vale, alias vna conueniemus, & reliqua omnia tui pharmacopolij compoſita ſub examen ducemus. SEN. id quàm citius fieri poterit, expediatur.

1.Oleũ in cõmuni.fo. 95
2.Oleũ amygdalarũ dulcium. fo.97
3.Oleũ amygdalarum amararum. fo.101
4.Oleum nucum. 102
5.Oleum de been. 104
6.Oleum de cherua. 105.
7.Oleũ de chartamo.108
8.Oleum laurinum. 108
9.Oleum ſeſaminum.111
10.Oleum de nuce Indica. 112
11.Oleum de ſeminibus lini. 113
12.Oleum roſaceum. 113
13.Oleum chamæmelinum. fo.119
14.Oleũ violaceum. 120
15.Oleum de cheir. 122
16.Oleũ anethinum. 123
17.Oleum liliorum alborum. fo. 124
18.Oleum irinum. 129
19.Oleũ ſambucinũ. 131
20.Oleũ de cotoneis. 131
21.Oleum myrtinum.133
22.Oleum rutaceum. 135
23.Oleum nardinum.137
24.Oleũ maſtichinũ. 141
25.Oleum coſtinum.144
26.Oleum de piperibus. fo. 146
27.Oleũ de euphorbio. fo. 148
28.Oleũ vulpinum. 150
29.Oleum de ſcorpionibus. fo.153
30.Oleum de ouis. 154
31.Oleũ de iunipero. 156
32.Oleum ex indico ligno. fo. 157
33.Oleũ de hyperico. 158
34.Oleum de maiorana. fo. 159
35.Oleum de menta. 161
36.Oleum de terebinthina. 161
37.Oleũ de ſtellione, qui dicitur leguro. 162
38.Oleum de capparibus fo. 162
39.Oleum de abſinthio. fo. 163
40.Oleum de lubricis. fo. 164
41.Oleum de caſtoreo. fo. 165
42.Oleum de ſulphure. fo. 165
43.Oleum de momordica. 166

ANTONII MVSÆ BRASSAVOLI MEDICI FERRARIENSIS

Examen omnium Decoctionum, quarum vſus eſt apud Ferrarienſes pharmacopolas.

BRASSAVOLVS. SENEX.

BRAS. Dic mi Senex quas ſeruatis vos ſeplaſiarij in veſtris pharmacopolijs decoctiones? SENEX. nullas prorſus ſeruamus decoctiones. at illas tunc paramus cum à medicis indicuntur, vt ſunt fructuum decoctio, tamarindorum decoctio, ex aperientibus radicibus decoctio, ex frigidis ſeminibus decoctio, ex vrinam prouocãtibus decoctio. plerunq; etiã decocta indicũtur pro abluendis noſtri corporis membris, vt pro abluendo capite, pro extremitatibus abluendis, & pro fomentis aliqua in parte exercendis. nãm ad fomenta ipſa & herbæ, & alia ſimplicia in dulci aqua, vel vino vel thermarum aqua decoquuntur, & ſpongijs fomenta adhibentur. fiunt & decoctiones ad balnea & ſtillicidia ab alto ſupra caput vel aliud membrum deſtillanda. BRAS. nonne fiunt & decoctiones ad ſyrupos liquefaciẽdos, & potabiles reddendos? SEN. fiunt & ad multa etiam alia peragenda, quæ pharmacopolis à medicis quãdo opus eſt indicuntur. Dic vero, poteſt ne definiri decoctio ſeu decoctum? BRAS. poteſt eo modo quo huius generis res definiuntur, quæ à fine vt plurimum definiri ſolent, cum ſint vti medicorum inſtrumenta ad

B

nonnihil ad finem medicę artis ſpectantis aſſequen- C
dum. Dici igitur poteſt decoctionem ſiue decoctum
eſſe, aliquorũ ſimplicium virium in aliquem liquorẽ
ebulliẽdo receptionem. SEN. quæ ſimplicia ſunt illa,
quæ decoqui poſſunt ac debent? BRAS. omnia ſimpli-
cia decoqui poſſe nihil impedit, tamen hęc potiſsimũ
decoquenda veniunt, herbæ, radices, aromata, flores,
ligna, cortices, ſemina, ſurculi, ſucci, lanę, liquores, re-
ſinæ, pices, gummi genera, metalla raro decoquũtur,
tamen nonnunq̃ decoctiones ingredi nihil impedit,
ſicuti & terrea oĩa decoquuntur qñq;, & pinguedines
ad vſum medicum, & aĩalium partes, & ipſa integra
animalia. SEN. qũo integra aĩalia? BRAS. nonne oleum
vulpinum ex viua vulpe cõfici nonnunq̃ vidiſti? SEN.
vidi equidem. BRAS. vt autẽ vno verbo te expediam,
illa vere & proprie decoctionẽ recipere poſſunt, quæ D
coquuntur, & alterata in ſubſtantia coctionem reci-
piunt, reliqua quæ coctionem non admittunt, neque
in coquendo in ſubſtantia alterãtur, proprie decoqui
non poſſunt, ſed in ipſis per ſimilitudinem vocabulo
decoctio vtimur. nã ferrum qñq; ebulliri iubemus,
& coqui dicimus, cum tamen vere coqui non poſsit,
neq; in ſubſtantia alterari. at hoc coqui id eſt qđ dice-
bamus, vim ſuam in liquorem aliquem in quẽ ebul-
lierit ĩmittere. SEN. qui nã liquor ad decocta ſumẽdus
eſt? BRAS. vt medici intẽtio exigit, ad aliquẽ aſſequen-
dum finem: qñq; enim ĩ fontis aqua fieri debet, qñq;
in aqua fluminis, qñq; in aqua pluuiali, qñq; in vi-
no, qñq; in aliqua aqua ex his quę igne eliquatę ſunt,
quandoq; in thermarum aquis, quandoque in vrina,
quandoq; in aqua ardẽte, & ita de alijs, ſicuti in lacte,

A in ſero, in aceto, in hepſemate, imo & in butyro nonnunq̃ decoctio ſit. SEN. hoc mirũ videtur, quõ in butyro aliqua coquantur? BRAS. immo mirum non videatur, qm̃ petroſelini folia, & apij in butyro qñq; coquuntur, poſtea ſupra pectẽ calida extẽduntur. ad vrinam prouocandam, ac dolores ſedandos. SEN. nonne aliqua plus coquũtur, aliqua minus? BRAS. cur hoc petis? SEN. vt diſcere poſsim, quæ nam diutius coqui debent, & quæ breuius. BRAS. hæc in præſentiarum à te diſcenda ſunt, cum per ſexaginta iam trãſactos annos hanc artem exercueris? SEN. noui equidem quæ maiorem ferant, & quæ minorem decoctionẽ, ex his quæ in pharmacopolijs ſeruamus, at abs te gñales quaſdã regulas ſcire percupio, quibus de oĩbus ſimplicibus iudicium ferre poſsim. BRA. mihi prorſus mirum videbatur, te in præſentiarum hæc diſcere velle, quę B infinities exercuiſti, verum vt tibi morem geram de his nonnihil agemus quæ breuiorẽ expetunt, & quę longiorem decoctionem, & vires non amittunt. nam aliqua ſunt quæ breui tempore excocta effectũ quempiam faciunt. diuine vero excocta oppoſitum efficiũt prorſus. SEN. hoc impoſsibile videtur. BRAS. immo veriſsimum eſt, en Galenus de braſsica inquit ꝙ modice excocta ventrem ſubducit. diutius vero percocta adſtringit. Quod & Ariſto. in problematibus diu ante Galeni ortum teſtatus eſt, idemq; de lente cenſet, ꝙ in prima coctura ſubducit. in ſecunda vero, vt in diutina ebullitiõe adſtringit. SEN. hęc nunq̃ crediddiſſem niſi à ſummis viris tam affectate prodita eſſent. BRAS. neq; vlli ex authoribus in his credendum voluerim, ſed experientia hoc comprobandum eſt, SEN. de his

in preſentiarum agamus,quæ percoqui debent ac ſo- C
lent,& quæ magnam,quæq; paruam expetũt coctio-
nem cõtemplemur. BRAS. totum hoc negocium bre-
uibus ad regulas quaſdam referã,quas ſi lubebit me-
moriæ mandare poteris. SEN. illas apertis auribus ex-
pecto. BRAS. dicis ne hoc ac ſi qñq; clauſas aures ha-
beas? SEN. & ſi aures patulę ſint,tamen tunc clauſę di-
cuntur,cum mens ipſa his non adhibetur,quæ ab ali-
quo referuntur. nunc vero vt hæc addiſcam totus au-
res euadam,& Midam in hoc membro ſuperare con-
tendam. BRAS. omnia in regulas quaſdam digeram,
quarum prima erit iſta.

Omnes flores facilis ſunt coctionis neq; multã fer-
re poſſunt decoctionẽ,ſed aliquos nullam, alios mo-
dicam ferre experientia conſtat. SEN. non me latet ali D
quos flores modicã,alios nullam ferre decoctionem.
BRAS. violæ, roſæ, boraginis flores, bugloſsi,ſerpilli,
mentæ,ſaluiæ,amaraci,hyſſopi,ac ſimiliũ herbarum
nullam prorſus ferũt decoctionem,iccirco vel impo-
nendi cum vltima ebullitio iam facta eſt, vel cum re-
liqua quæ decoquuntur ab igne ſunt remota. SEN. ob
quid harum herbarum flores tam modicã ferre poſ-
ſunt decoctionem? BRAS. cauſa eſt ſubſtantię tenuitas
qua inſigniti ſunt,ob quam ſi per aliquod tẽporis ſpa
tium ebullierint,eorum vis reſolueretur,ac euaneſce-
ret,hoc nimirum proprium eſt ſimplicium, quæ te-
nui ſubſtantia,tenuibuſq; partibus prędita ſunt. SEN.
de liliorum igitur floribus qui craſſam habent ſub-
ſtantiam decoctionem perpeti dici poterit. BRAS. pa-
tiuntur inquam ſed modicum,qm̃ & ipſi tenelli ſunt,
& in ſuperficie vires habent,à Galeno notatur florem
hunc

A hunc mixtam habere temperaturã, partim ex tenui, partim ex terrena eſſentia, hinc fit vt ſit amarus ſi guſtu percipiatur, partim eſt ex aquea eſſentia, ſed hac temperata, vnde quia terrenus eſſentia, propterea decoctionem aliquã ferre poteſt. at quia tenuis, iccirco id modice feret. SEN. de punicorum floribus quid dicẽdum videtur? BRAS. quid intelligis per punicorum flores? SEN. balauſtium. BRAS. at balauſtium flos non eſt. ſi vero per punicorum flores foliola illa rubra intelligas, quæ à balauſtio pullulãt, dicimus foliola iſta nullam ferre decoctionem, ſicuti de alijs dictũ eſt tenellis floribus. balauſtium vero maiorem fert decoctionem, ac ebullitionem. SEN. de lauri autẽ floribus quid ſentis? BRAS. quod aliquam ferunt, ſed modicam decoctionem, qm̃ & vires habent ad profundam florum partem permeantes. SEN. multi arborum flores B extant, qui prædura ſubſtantia inſigniti ſunt, quid de illis ſentire oportet? BRAS. quòd decoctionem quampiam ferre poſſunt, & perforatæ flores quam aſcyron vocant, & ſclareæ, quæ herba Sancti Ioannis dicitur modicam quidem ferre poſſunt decoctionem, tamẽ aliquam prorſus ferunt. SEN. herbarum folia ſunt ne diu coquenda? BRAS. nõnulla ſunt, quæ decoctionem minime ferunt, aliqua quæ modicam, alia quæ ampliorem. SEN. hæc per regulas noſcere optarem. BRA. en hæc tibi ſit obſeruanda regula.

Herbæ quarum folia in ſuperficie vires hñt, decoctionem paucam ferre poſſunt. quæ vero ĩ profundo viribus inſignita ſunt, maiorẽ expetũt decoctionem. SEN, qua arte percipiam herbarũ vires eſſe in ſuperficie, & non in profundo? BRAS. hic vnus eſt cognoſcen

di modus,cum herbam quampiam manibus tracta- C
ueris,ſi poſt modicam tractationem odorẽ proprium
amiſerit,vim in ſuperficie habere indicium eſt.ſi vero
manibus herbam tractaueris, & quanto magis illam
tractas tanto vehementius odorem proprium ſpirat,
hæc herba,vel hæc folia(nam de folijs verba facimus)
ſuas habent in profundo vires. SEN. de hac regula in
re nota exẽplum expecto.BRAS.en,ſi ozimi folia mo-
dice tractes,odorem prorſus amittunt,& ſi violas per
manus modice duces, odorem breuiſsime amittunt,
& neſcio quid herbacei redolent.ſi quis vero lauri fo-
lia pertractauerit,quanto magis pertractantur, tanto
magis odorem proprium ſpirant, idem de citri folijs
iudicium eſt,& de vocatæ ſpicæ folijs.SEN.hinc igitur
inferendum eſt,& ozimum,& violas ſuas habere in
ſuperficie vires.ſpicam vero laurum, & citri folia in D
profundo.BRAS.ita ꝓfecto eſt,ſed aliã regulã audito.

Folia quæ pręduraſunt,profundiorem vim magis
habẽt,quãuis & aliqua prædura in ſuperficie habeat,
ſed hoc rarius cõtingit,& in paucioribus forte quàm
enumerari poſsit. SEN. ad reliqua iam progrediaris.
BRAS.en progredior.

Radices,ligna,fructus,ac ſemina,diutinã ferre poſ-
ſunt decoctionem,regula tamen vniuerſalis non eſt,
qm̃ in his fallit,quæ in ſuperficie vires habent. SEN.
cortices etiam diutinam debent ferre poſſe decoctio-
nem.BRAS.& cortices,& lapides,& mineralia prædu-
ra ſunt,immo duriſsima coctu, & cũ his animalium
carnes numerari poſſunt.SEN.tamen inter carnes ali-
quæ citius,aliquæ tardius decoquuntur, verum quid
de carnibus pertractare opus eſt? BRAS. maxime qm̃

A ex veruecis carne fit decoctio pro clyſterijs in dyſen-
teria,& pro abluendo capite melancholicis, & iura
fiunt ex caponibus, phaſianis, perdicibus medicata,
multaq; medicamenta in carnium iure inſumuntur,
& ad impinguãdum (quod eſt medici opus) carnibus
indigemus,& carnium iuribus,ac decoctis, & teſtudi
nis carnis decoctio,& cochlearum hecticis tradũtur,
immo & ex albo Galeni iure piſciculi decoquuntur,
& ægrotantibus edendi præbentur, diu etiam ebulli-
ri debẽt,quæ denſa ſunt,craſſa & glutinoſa, & quę vi-
res habent adſtringentes,inſup quæ integra coquun-
tur,plus ebulliri debent,q̃ quæ conciſa & in minutas
partes diſtincta,& adhuc minus ebullire oportet,quę
in tenuiſsimum puluerem redacta ſunt, pinguia lon-
giori indigent decoctione, & vehementer coquenda
B ſunt coria. SEN. iccirco taurinum corium valde ebul-
liendum eſt,qñ eo vti voluerimus,ad vulnera, vel vl-
cera abluenda. BRAS. oſtreacea diu ebullire oportet,
& omnia quę calloſam carnem habent,& quę prædu
ram,& quæ aſperam. SEN. cãnarum radicibus magna
decoctio neceſſaria eſt. BRAS. ita conſtat cum illis vti-
mur ad capillorũ quod ex gallico affectu contractum
eſt defluuium,& illas in lixiuio ebulliri facimus, ta-
men non ſunt extreme decoquẽda,& alijs etiam prę-
ſto ſunt,quibus ob alias pili decidunt cauſas. SEN. odo
rata decoctionem minus ferre videntur,q̃ non odora
ta. BRAS. hoc in multis verum eſt, quæ in ſuperficie
odorem habent,ſed illa quæ in profundo habent de-
coctionẽ aliquam ferre poſſunt, fœtida diutius ebul-
lire oportet(modo nõ exigatur in alicuius curatione
fœtor)vt fœtor ipſe abeat. SEN. in quibus affectibus

conuenit fœtor?in nullo conuenire arbitrabar. BRAS. C immo in multis conuenit,& præſertim in vteri affectibus,ac præfocationibus. SEN. reliqua iam proſequaris. BRAS.

Omnia ſimplicia quæ tenuium ſunt partium pauca indigent decoctione: quæ vero craſſarum pluri ac lõgiori. SEN. eſt ne hæc regula, quæ nunq̃ fallere poſſit? BRAS. immo ſuas habet & hęc regula exceptiones, qm̃ in his opus eſt vires non eſſe in ſuperficie. nã cum in ſuperficie ſunt, modicã decoctionem ferre conſtat. SEN. mihi ſummopere placeret, vt negocium iſtud ad breuiſsimas quaſdam regulas deduceres. BRAS. hoc q̃ lubenter efficiam, hæc ſit vna regula, & breuis.

Simplicia q̃ vires habent maxime reſolubiles, modicam decoctionẽ ferre poſſunt. SEN. ob quas cauſas ſimplicium vires facile reſoluuntur? BRAS. ob tres. D SEN. illas ni piget referto. BRAS. en.

Prima cauſa eſt, quia in eiuſcemodi ſimplici vis imbecilla eſt, ac pauca, & facile reſolubilis.

Secũda cauſa eſt, quia eiuſcemodi ſimplex, vim illam qua inſignitur in ſuperficie habet, iccirco facile ab ebullitione reſoluitur.

Tertia cauſa eſt, quia ſimplex medicamentum, raram habet ſubſtantiam, vt eius vis facile exire poſsit, tunc nimirum breui coquendum eſt, ne vis illa in raris contenta partibus exhalet.

SEN. hęc videtur Meſue ſententia. BRAS. & eſt, quem putas fuiſſe Meſuem in medicis negocijs? SEN. virum probum. BRAS. & diligẽtiſsimum, ſi quis alter vnquã diligentia vſus eſt in rebus medicis. SEN. ab hoc authore ſcriptum eſt, ſemina maiora frigida decoctionem

minime

A minime ferre, ego ſæpius hoc cōſideraui, & mihi ſemper viſum eſt, aliquā poſſe ferre decoctionem eiuſcemodi ſemina. BRAS. immo mediocrem ferre poterūt, quia raram non habent ſubſtantiam peponum ſemina & cucurbitarum, ac aliorum communium maiorum ſemina, neque vires ſuas in ſuperficie habent, ſed in profundum vſq; penetrant, neq; eorum vires adeo tenues ſunt, vt in decoctione euaneſcant, propterea concedēdum eſt ſemina maiora frigida, decoctionem, ſi non mediocrem, ſaltem aliquā ferre poſſe. de adianto vero, violis, ac floribus verum prorſus eſt, quod decoctionem minime ferunt, cum quia vires habent in ſuperficie ſitas, tum quia modicę ſunt, tū quia raram habent ſubſtantiam, ſi violas vel pauxillum manibus tractabis odorem amittunt, & herbaceum quid redo-
B lent. audito vero & aliam regulam.

Vnumquodq; denſæ ſubſtantiæ ſimplex medicamentum, modo imbecillas vires non habeat, & in ſuperficie, magnam decoctionem ferre poteſt.

Medicamenta q̄ vires in profundo habent, modo non ſint modicæ nec raræ texturæ ſint ipſa, diutinam decoctionē ferre poſſunt. Simplicia omnia quorum vis difficulter reſoluitur, diutinam ac amplam ferunt decoctionem, modo eorum vis non ſit adeo modica vt facile reſoluatur. SEN. iam in genere noſco, quę ſimplicia decoctionem minime ferunt, & quæ maxime ferunt. BRAS. ſi hæc habes inter ipſa extrema cognoſcis. opus autem eſt vt mente concipias aliqua eſſe inter hæc duo extrema, media, quæ mediocrem ferunt decoctionem, cum aliqua ſint quę neq; modica, neq; amplam ferant decoctionem. SEN. maximum debet

eſſe inter eiuſcemodi extrema ſpatiũ. BRAS. magnam habent ipſa extrema latitudinem, & maximum inter ipſa ſpatium, ſi ab his diſcedamus, quæ nullã vel modicam decoctionem expetũt, & ad illa progrediamur quæ ampliſsimam ferũt & maximam decoctionem. SEN. optarem ſummopere vt hæc ſingulatim referres, & quæ in extremis ſunt, & quæ in medio. BRAS. ſingulatim? quid putares me facturum ſi hæc ſingulatim eſſem allaturus? opus eſſet vt de vnoquoque ſimplici medicamẽto verba facerem, & omnia in medium afferrem, & ex tenui ac exili libello ĩmenſum volumen pararem. at non ſum hæc omnia in præſentiarum tractaturus. SEN. id ſaltẽ edoceto cur ſimplicia decoquantur medicamenta. BRAS. multæ ſunt huius quam petis rei cauſę, vna eſt vt medicamenti vis in aliquem liquorem quo bibi poſsit tranſeundo accõmodetur, ſiue eo poſsint aliqua corporis mẽbra ablui, ſiue quia medicamentum aliquod nimis acre ſit, vt acredinem deponat, ſiue vt ĩ ipſo vis aliqua, ſeu venenoſa, ſeu humanæ vitæ aduerſa corrigatur, ſiue vt emolleſcat, & alijs rebus facilius commiſceri poſsit. Decoctiones vero plerũq; cum oppoſitis fiunt, vt quępiam venenoſa vis ab aliquo ſimplici medicamento demeretur, ebullitur nonnunq̃ vt maſticari facile poſsit, nõnullos vidi qui pyrethrum ebulliri faciebãt, vt maximã quam habet acredinem deponeret, & facilius maſticari poſſet. SEN. in decoquendo vires amiſiſſe debuit. BRAS. ſi non penitus ſaltem maiorem amiſerat partem, guſtaui tunc, modicum acredinis erat illi derelictum. at ſaliuam minime excitabat vt ſui moris eſt, & nomẽ habet herba ſaliuaris, aſt modicũ quid acredinis adhuc

C

D

A ſeruauerat, immo & pro cibis multa coquuntur, quæ alioqui cruda minime eſitaretur, vt de Ari radice Galenus ſcripſit, & ſucci quos in pharmacopolijs ſeruatis niſi coquerentur diu ſeruari non poſſent, & pinguedines à vobis coquuntur, vt diutius ſeruentur, & ne rancidæ euadant. SEN. imo & ſyrupi ſunt decocti, & multa alia in noſtris pharmacopolijs. BRAS. verũtamen multæ ſunt herbarum decoctiones, quę à medico pro ægrotis indicũtur. SEN. multæ quidem ſunt, ſed nullę ſeruantur. tunc vero fiunt cum medicus illas ĩdicit. BRAS. immo multæ mulieribus, & ægroto aſsiſtentibus indicũtur, inſcio pharmacopola, vt ſunt clyſmatum decoctiones, quas Ferrarienſes mulieres ſeruant, cum quempiam habent ęgrotum qui minime excernat, & illas cõficiunt. SEN. & nos pharmacopolę multas
B cõficimus pro clyſmatibus decoctiones. BRAS. tamen non ſeruatis. SEN. ſeruamus cum quiſpiã ægrotus clyſmata ſæpe recepturus ſit. BRAS. at Ferrarienſes mulieres decoctiones ſeruãt, quæ cões vocantur. SEN. ex quibus conficiunt? BRAS. ex maluis & violis, vel ex maluis, & violis, ac hordeo, vel ex maluis, violis, mercuriali, ac hordeo, qñq; betam addunt, qñq; braſsicarum folia, qñq; furfur ſimul ebulliunt, ſed hic non eſt de his tractandi locus, ſat fuit decoctiones indicaſſe, quæ à mulieribus fiunt, & quas non conficiunt pharmacopolæ, neq; ſeruant. SEN. alia proſequaris. BRAS. fiunt & alię decoctiones ad diuerſas intentiones à mulieribus, quas pharmacopolæ non faciunt, vt illę ſunt quæ in phrenitide ad conciliandũ ſomnum adhibentur, & ad vigilias inducendas, in cathoco. SEN. ex quibus conficiuntur? BRAS. in phrenitide ex perſicorum

folijs

foliјs,lactucę,portulacę,nymphęę floribus,roſarum, vitium folijs ac ſalicum, & hoc decocto per multos dies vtũtur in lethargo. fiunt ex chamæmeli floribus, meliloto,ſtœcade, baccara, capillis veneris, hyſſopo, & multa inſuper decocta a medicis mulieribus indicunt,quæ à pharmacopolis non fiunt,neq; ipſis indicuntur. SEN. nos fructuum decoctionem paramus, & alias multas ex herbis, pro ſyrupis aquarum vice liquefaciendis. BRAS. hoc nõ me latet, & plerũq; aquarum loco cuiuſpiam herbæ decoctũ fieri iubeo, cum frigida aqua vti voluerim. nam aquę illæ quę vi ignis eliquantur,ſi herba ſit frigida,ipſius frigiditatem minime ſeruant,iccirco iubeo vt ex eiſdem herbis quibus indigemus decoctum efficiatur,ex quo ſyrupum liquefieri moneo,vt facile bibi poſsit. SEN. alias audiui te de aquis vi ignis eliquatis verba facientem, & illas haud magnopere probãtem. BRAS. immo aliquas probo huius generis aquas,calidas videlicet,alias non probo videlicet frigidas. at hic locus non eſt de aquis vi ignis eliquatis pertractandi,cum de ipſis (vt noſti) ſeorſum egerimus,immo tu ipſe videris in ea parte dux facti. SEN. iam memoria habeo . at diu eſt quod pertractatæ ſunt,iccirco nõ mirum ſi nunc in promptu non ſint,ſenio præſertim obliuionem inducente, ſed ad rem ipſam de qua agere cępimus,redeamus. BRAS. in ſimplicibus præterea contemplandum eſt, quæ terreæ ſint ſubſtantiæ,quæ aereæ, & quæ aqueæ, & in his perpendẽda ſunt illa in quibus terrea ſubſtantia atten[illegible]ata eſt,& in quibus aquea,atque aerea. nam maiorem ferrent decoctionem quæ terrea ſubſtantia prædita ſunt,& nõ attenuata,minorem quę aqueam,

minimam

A minimam quæ aeream. de his vero in ſuis de ſimplicium medicamentorũ libris Galenus plene egit. SEN. neq; iſtud prætermittendũ erat, verũ in noſtris pharmacopolijs nulla decocta ſeruantur, ſed tunc à nobis fiunt, cũ medici pro eorũ ęgrotis curãdis illis indigẽt. BRAS. neq; ĩmerito, qm̃ hæc herbarũ decocta pro faciẽdis fomentis, ſiue lotionibus, ſiue pro catharcticis diſſoluẽdis medicamentis ſi p triduum ſeruetur putreſcere ſolẽt, vt eſt fructuũ decoctio, ac ſimiles alię, quę breui corrũpuntur, ppea non ſeruãtur, & vt ſunt clyſmatũ decoctiones, q̃ per octo tm̃ dies plus minus perdurare ſolẽt, poſtea & ipſę corrũpuntur. SEN. vnũ eſt decoctũ nuper inuentũ quod adeo diuerſo modo fieri video, vt ipſi diuerſi ſunt facie pharmacopolę. BRA. quod nã iſtud eſt. SEN. indici ligni decoctũ, obſecro te B vt verũ decoquendi modũ mihi aperias. BRAS. de eo in morbi gallici curatione egimus, immo multi ſunt decoquẽdi modi. SEN. & hos abs te ſcire ardenter exopto. BRAS. in gallici morbi curatione ſcripti ſunt, tu locũ illum legere poteris in noſtris ſupra ſecundũ Epidemiorum Hipp. librũ cõmentarijs. SEN. optarẽ vt à te nunc repeterẽtur. BRA. vis ergo vt gallici morbi curationẽ repetam? SEN. quid poterit mihi gratius cõtingere, ĩmo ſupplex vt hoc agas oro, obſecro, ac efflagito. BRAS. curationẽ igitur ab initio repetã, illam audito.

DE MORBI GALLICI VOCATI CVRATIONE.

NOn pauca occurrunt conſideranda, priuſq̃ ad morbi gallici curationem accedamus, quæ erunt veluti præludia ad affectum probe intelligendum,

dum,probeq; curandum . primo autem nominis ratio conſideranda venit,ab Italis gallicus affectus vocatur.à gallis autem morbus Neapolitanus. gallicus morbus à noſtris vocatus eſt,quia tunc viſus eſt in Italia à gallis deportatus cũ Carolus huius noĩs octauus Francorum Rex maximo cum exercitu Neapolim obſedit,&.1485.magna cum gloria cœpit tunc noua hæc lues Italiã vexare cœpit. primoq; Neapolitanos, ac gallos inuaſit,vnde ab ipſis gallis gallicũ affectum Itali nominarũt.galli vero à loco in quo primo viſus eſt Neapolitanum potius nũcupandum cenſuerunt, vel dicamus gallicum fuiſſe nũcupatum, quia eodem tempore Italia,& gallis,& hac lue fuit infeſtata. rei vero ſumma eſt luem hanc tunc cœpiſſe cum galli Italiam infeſtarunt,& Carolus octauus Frãcorum Rex Neapolim ſub ditionem poſuit, hæc eſt nominis ratio,& nulla alia,quanq̃ & nõnulli indicum morbum voluerint appellatũ,qa morbus eſt indicis peculiaris.

Nicolaus Leonicenus in libello quem de morbo gallico edidit, morbum gallicum hoc modo definire,vel potius deſcribere tentauit,puſtulæ ſunt ab obſcęnis partibus incipientes,mox totum corpus,atque ipſam præcipue faciem occupantes,pręter fœditatem magnum inſuper cruciatum plerunq; afferentes, quę deſcriptio(ne præceptori repugnare videar) Leoniceni tempore huic morbo conueniebat . nam cum hic morbus vexare cœpit,ſtatim de illo ſcripſit Leonicenus,iccirco modi illi affectus ac ſymptomatum nondum erant perfecte noti, ſub quibus oriebatur, neq; quot modis,& per quot vias homines aggredi poſſet planum erat,propterea vnamquãq; huius deſcriptionis

A nis particulam deſideremus, & poſt Leoniceni tempora multum euariaſſe oſtendamus. primo igitur dicit, puſtulæ ſunt à partibus obſcenis incipientes, mox totum corpus, atq; ipſam præcipue faciem occupantes. verumtamen affectus hic nonnunquam abſque puſtulis contingit, (vt vnicuique planum eſſe poteſt) vel ſaltem, quæ totum corpus ne dum faciem occupent, inſuper nonnulli doloribus ſolis capiuntur, & nulla afficiuntur puſtula, alij nullam etiam habent puſtulam, tamen præduros tumores per totũ corpus habent ſparſos, & nonnunq̃ in capite tantum ſunt, neq; à pudendis ſemper incipit, ſed quandoq; ab ore quandoq; à mãmis, quandoq; ab ano, quandoque ab inſenſibilibus meatibus (licet hoc rariſsimum ſit) ab his nimirum omnibus partibus initium habet, vt ſu-
B perioribus annis affectum gallicum in tres ſimplices ſpecies deſtinxerimus.

In illam in qua aderant ſolæ puſtulæ, & cruſtæ, & hoc genus gallicam ſcabiem vocare conſueuimus.

Et in illam in qua tantum adſunt dolores, & hanc dolores gallicos nuncupauimus.

Et in illam in qua ſunt tantum præduri tumores, & hanc tumores gallicos, vel duricies gallicas nominare conſueuimus.

Hę ſunt ſimplices huius affectus ſpecies, ex quibus tres compoſitæ reſultabant, vna harum erat in qua ſimul puſtulæ adſunt, & dolores, quæ ſcabies gallica cũ doloribus nuncupanda erat. hic vero per puſtulas vlcera etiam intelligere oportet, & cruſtas, tam latas, q̃ arctas, & mediocres.

Alia ſpecies erat in qua puſtulæ complicabantur,

ſimul,& duricies,vel tumores,quæ vocari poterat ſcabies Gallica cum præduris tumoribus. C

Tertia ſpecies erat cum doloribus, & præduris tumoribus,quę vocari poterat dolores gallici cum prę-duris tumoribus.

Ad tres has ſpecies illa accedit in qua tres ſimplices ſpecies complicatæ ſunt,videlicet dolores,prędurí tumores,& quandoq; molles,& puſtulæ,quæ vocari poterat,ſcabies gallica cum tumoribus,ac doloribus.

At à viginti annis citra,aliæ quædã ſpecies ortum habuere,quæ an ad declinantem morbum ſequãtur, an aliquo modo immutatum ſit genus ambigendum eſſet.quinque vero ſunt potiſsimum modi, quos referre non pigebit.

Vnus eſt qui vulgo pellarola vocatur, vel defluuiũ pilorũ,ab aliquibus alopecia, ſed alterius generis ab ea de qua mentionem faciũt authores,qui modus homines ridiculos reddit,cum capilli deciderint, barba, cilia,ſupercilia,& palpebrarũ pili, nullus etenim eſt qui hos videat ita depilatos,et non rideat,vt nonnunquam ob riſum ploratum ſequi viderim. nam quiſpiam expilatus ridentem vulneraūit,& obijt, ęgreferens vt ridendo illum derideret. D

Alius eſt modus qui vulgo dicitur dentarola, quoniam dentes patienti decidunt,& hic modus qñq; talis incipit,qñq; ad pilorum defluuium conſequitur.

Tertius modus eſt vnguium caſus,qui plerunq; ad defluuium pilorum ſequitur,tamen & nonnunq̃ vngues ipſi decidunt,& nihil aliud mali patiuntur, quia natura venenoſam morbi gallici qualitatẽ ad has partes vti à cẽtro remotiſsimas tranſmittit. verumtamen

raro

A raro contingere ſolet,quin ad pilorum defluuium ſequatur vulgus,hunc modum vocat vngiarola .

Quartus modus eſt cæteris deterior & ſumme verendus in quo homines oculos amittunt,et occhiarolam vulgo nuncupant, modus hic quandoque incipiens fit,quandoque ad pilorum defluuium ſequitur, quandoq; ad dentium defluuium.

Quintus modus eſt gonorrhœa,nam gallicus affectus ex gonorrhœa ĩcipit,& poſtea pilorum defluuiũ ſequitur,quandoq; incipit gonorrhœa & in gonorrhœam finit.nã nihil aliud ad illam ſequitur, q̃ quod ipſa perſeuerat,neque facile euinci poteſt,ſed neceſſariũ eſt,ſi ſedari debeat,generoſis vti præſidijs, de quibus poſtea verba faciemus.

B Ante vigeſimum annum hi nõ aderant modi, qui complicari poſſunt,& nõnunq̃ cum prædictis tribus ſimplicibus ſpeciebus complicari poſſunt, multæque fient ſpecierum complicationes,quas omnes in ordinem reddemus,primo ſimplices ſpecies enumerãtes, poſtea cõplicationes omnes quæ fieri poſſunt annotantes,à ſimplicibus igitur ita exordiamur.

Scabies gallicæ
Dolores gallici
Tumores gallici
Defluuium pilorum
Defluuium dentium
Vnguium caſus
Oculorum amiſsio vel peruerſio
Gonorrhœa

Hæc ſunt ſimplices ſpecies ex quibus.28.oriuntur duplices,videlicet.

Scabies

Scabies gallica cum doloribus C
Scabies gallica cum tumoribus
Scabies gallica cum defluuio pilorum
Scabies gallica cum dentium caſu
Scabies gallica cum vnguium caſu
Scabies gallica cum oculorum amiſsione
Scabies gallica cum gonorrhœa
Dolores gallici cum tumoribus
Dolores gallici cum defluuio pilorum
Dolores gallici cum dentium caſu
Dolores gallici cum vnguium caſu
Dolores gallici cum amiſsione oculorum
Dolores gallici cum gonorrhœa
Tumores gallici cum defluuio pilorum
Tumores gallici cum dentium caſu
Tumores gallici cum vnguium caſu D
Tumores gallici cum oculorum amiſsione
Tumores gallici cum gonorrhœa
Defluuium pilorum cum dentium caſu
Defluuium pilorum cum vnguium caſu
Defluuium pilorum cum oculorum amiſsione
Defluuium pilorum cum gonorrhœa
Dentium caſus cum vnguium caſu
Dentium caſus cum oculorum amiſsione
Dentium caſus cum gonorrhœa
Vnguium caſus cum oculorum amiſsione
Vnguium caſus cum gonorrhœa
Oculorum amiſsio cum gonorrhœa

Poſt duplices ſpecies quæ viginti octo ſunt, triplices ſequũtur ſpecies,quæ ex tribus ſimplicibus fiunt cõplicatis,& ſunt numero quinquaginta ſex, videlicet:

A Scabies gallica cum doloribus & tumoribus
Scabies gallica cum doloribus & defluuio pilorum
Scabies gallica cum doloribus & dentium defluuio
Scabies gallica cum doloribus & vnguium caſu
Scabies gallica cum doloribus & oculorũ amiſsione
Scabies gallica cum doloribus & gonorrhœa
Scabies gallica cum tumoribus & pilorum defluuio
Scabies gallica cum tumoribus & caſu dentium
Scabies gallica cum tumoribus & vnguium caſu
Scabies gallica cum tumoribus & oculorũ amiſsione
Scabies gallica cum tumoribus & gonorrhœa
Scabies gallica cum defluuio pilorũ & caſu dentium
Scabies gallica cum defluuio pilorũ & caſu vnguium
Scabies gallica cũ defluuio piloꝝ & oculoꝝ amiſsiõe
Scabies gallica cum defluuio pilorum & gonorrhœa
B Scabies gallica cum dentium caſu & vnguium caſu
Scabies gallica cũ dentium caſu & oculorũ amiſsione
Scabies gallica cum dentium caſu & gonorrhœa
Scabies gallica cũ vnguiũ caſu & oculorũ amiſsione
Scabies gallica cum vnguium caſu & gonorrhœa
Scabies gallica cum oculoꝝ amiſsione & gonorrhœa
Dolores gallici cum tumoribus & pilorum defluuio
Dolores gallici cum tumoribus & dentium defluuio
Dolores gallici cum tumoribus & vnguium caſu
Dolores gallici cũ tumoribꝰ & oculorum amiſsione
Dolores gallici cum tumoribus & gonorrhœa
Dolores gallici cũ defluuio pilorum,& dentium caſu
Dolores gallici cũ defluuio pilorũ & vnguium caſu
Dolores gallici cũ defluuio piloꝝ et oculoꝝ amiſsiõe
Dolores gallici cum defluuio pilorum & gonorrhœa
Dolores gallici cũ defluuio dentiũ & caſu vnguium

Dolores gallici cũ defluuio dẽtiũ & oculorꝝ amiſsiõe C
Dolores gallici cum defluuio dentium & gonorrhœa
Dolores gallici cũ vnguiũ caſu & oculorũ amiſsione
Dolores gallici cum vnguium caſu & gonorrhœa
Dolores gallici cũ oculorũ amiſsione & gonorrhœa
Tumores gallici cum caſu pilorum & caſu dentium
Tumores gallici cum caſu pilorum & caſu vnguium
Tumores gallici cũ caſu pilorũ & oculorũ amiſsione
Tumores gallici cum caſu pilorum & gonorrhœa
Tumores gallici cum caſu dentium & caſu vnguium
Tumores gallici cũ caſu dentiũ & oculorũ amiſsione
Tumores gallici cum caſu dentium & gonorrhœa
Tumores gallici cũ caſu vnguiũ & oculorũ amiſsiõe
Tumores gallici cum caſu vnguium & gonorrhœa
Tumores gallici cũ oculorꝝ amiſsione & gonorrhœa D
Defluuium pilorum cũ caſu dentiũ & caſu vnguium
Defluuiũ pilorũ cũ caſu dentiũ & oculorꝝ amiſsione
Defluuium pilorum cũ caſu dentium & gonorrhœa
Defluuiũ pilorũ cũ caſu vnguiũ & oculorũ amiſsiõe
Defluuiũ pilorum cum caſu vnguium & gonorrhœa
Defluuiũ pilorũ cũ oculorꝝ amiſsione & gonorrhœa
Caſus dentiũ cum caſu vnguiũ & oculorũ amiſsione
Caſus dentium cum caſu vnguium & gonorrhœa
Caſus dentiũ cum oculorũ amiſsione & gonorrhœa
Vnguium caſus cũ oculorꝝ amiſsione & gonorrhœa.

Poſt ſpecies triplices quæ quinquaginta ſex ſunt, ſpecies quadruplices numerare oportet, hoc eſt, quę ſunt ex quatuor paſsionum prædictarum complicatione, & ſunt numero ſexaginta quatuor, videlicet.

Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis, & defluuio pilorum.

A Scabies gallica,cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis,& dentium caſu.
Scabies gallica,cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis,& vnguium caſu.
Scabies gallica,cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis,& oculorum amiſsione.
Scabies gallica,cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis,& gonorrhœa.
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio pilorum,& caſu dentium.
Scabies gallica,cum doloribus gallicis,defluuio pilorum,& caſu vnguium.
Scabies gallica,cum doloribus gallicis,defluuio pilorum,& oculorum amiſsione.
Scabies gallica,cum doloribus gallicis,defluuio pilo-
B rum,& gonorrhœa.
Scabies gallica,cum doloribus gallicis, defluuio dentium,& caſu vnguium.
Scabies gallica,cum doloribus gallicis, defluuio dentium,& oculorum amiſsione.
Scabies gallica,cum doloribus gallicis,defluuio dentium,& gonorrhœa.
Scabies gallica,cũ doloribus gallicis, caſu vnguium, & oculorum amiſsione.
Scabies gallica,cum doloribus gallicis, caſu vnguiũ, & gonorrhœa.
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, oculorum amiſsione,& gonorrhœa.
Scabies gallica,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,ac caſu dentium.
Scabies gallica,cum tumoribus gallicis, defluuio pi-

lorum, & caſu vnguium. C

Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, & oculorum amiſsione.

Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, & gonorrhœa.

Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio dentium, & caſu vnguium.

Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio dentium, & oculorum amiſsione.

Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio dentium, & gonorrhœa.

Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, caſu vnguiũ, & oculorum amiſsione.

Scabies gallica, cũ tumoribus gallicis, caſu vnguium, & gonorrhœa.

Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, amiſsione oculorum, & gonorrhœa. D

Scabies gallica, cum defluuio pilorum, caſu dẽtium, & vnguium caſu.

Scabies gallica, cum defluuio pilorum, caſu dẽtium, & oculorum amiſsione.

Scabies gallica, cum defluuio pilorum, caſu dẽtium, & gonorrhœa.

Scabies gallica, cum defluuio pilorũ, caſu vnguium, & oculorum amiſsione.

Scabies gallica, cũ defluuio pilorum, caſu vnguium, & gonorrhœa.

Scabies gallica, cum defluuio dentiũ, caſu vnguium, & oculorum amiſsione.

Scabies gallica, cum defluuio dentium, caſu vnguiũ, & gonorrhœa.

Scabies

A Scabies gallica,cum caſu vnguium, oculorum amiſſione,& gonorrhœa.

Dolores gallici,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,& caſu dentium.

Dolores gallici,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,& caſu vnguium.

Dolores gallici,eum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,& oculorum amiſsione.

Dolores gallici,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, & gonorrhœa.

Dolores gallici,cum tumoribus gallicis,defluuio dentium,& caſu vnguium.

Dolores gallici,cum tumoribus gallicis,defluuio dentium,& oculorum amiſsione.

Dolores gallici,cum tumoribus gallicis,defluuio den-

B tium,& gonorrhœa.

Dolores gallici,cum pilorum defluuio, dentium caſu,& caſu vnguium.

Dolores gallici, cum pilorum defluuio, dentium caſu,& oculorum amiſsione.

Dolores gallici,cum pilorum defluuio,dentium caſu,& gonorrhœa.

Dolores gallici,cum defluuio pilorum, caſu vnguiũ, & oculorum amiſsione.

Dolores gallici,cum defluuio pilorũ, caſu vnguium, & gonorrhœa.

Dolores gallici, cum defluuio pilorum, oculorum amiſsione,& gonorrhœa.

Dolores gallici,cum defluuio dẽtium,caſu vnguium, & oculorum amiſsione.

Dolores gallici, cum defluuio dentium, caſu vn-

guium,& gonorrhœa. C
Dolores gallici, cum defluuio dentium, oculorum amiſsione,& gonorrhœa,
Dolores gallici,cum caſu vnguium, oculorum amiſſione,& gonorrhœa.
Tumores gallici,cum defluuio pilorum,dentium caſu,& vnguium caſu.
Tumores gallici,cum defluuio pilorum,dentium caſu,& oculorum amiſsione.
Tumores gallici,cum defluuio pilorum,dentium caſu,& gonorrhœa.
Tumores gallici,cum defluuio pilorꝝ,caſu vnguium, & oculorum amiſsione.
Tumores gallici, cum defluuio pilorum, caſu vnguium,& gonorrhœa.
Tumores gallici, cum defluuio pilorum, oculorum amiſsione,& gonorrhœa. D
Tumores gallici, cum defluuio dentium, caſu vnguium,& oculorum amiſsione.
Tumores gallici, cum defluuio dentium, caſu vnguium,& gonorrhœa.
Tumores gallici, cum defluuio dentium, oculorum amiſsione,& gonorrhœa.
Defluuium pilorum,cum defluuio dentium, caſu vnguium,& oculorum amiſsione.
Defluuium pilorum,cum defluuio dētium, caſu vnguium,& gonorrhœa.
Defluuium pilorum,cum defluuio dentium, oculorum amiſsione,& gonorrhœa.
Defluuium pilorum,cum caſu vnguium, oculorum amiſsione,& gonorrhœa.

Defluuium

A Defluuium dentium,cum caſu vnguium, oculorum amiſsione,& gonorrhœa.

Nunc illa ſequuntur,quæ ſpecies, vel modos faciunt per complicationem ſimul quinque ſimplicium ſpecierum,& ſunt numero quadraginta ſeptem.

Scabies gallica,cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis,defluuio pilorum,& caſu dentium.

Scabies gallica,cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis,defluuio pilorum,& caſu vnguium.

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,defluuio pilorum,& oculorum amiſsione.

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,defluuio pilorum,& gonorrhœa.

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,caſu dentium,& caſu vnguium.

B Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,caſu dentium,& oculorum amiſsione.

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,caſu dentium,& gonorrhœa.

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,caſu vnguium,& oculorum amiſsione.

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,caſu vnguium,& gonorrhœa.

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,oculorum amiſsione, & gonorrhœa.

Scabies gallica,cum doloribus gallicis,defluuio pilorum,caſu dentium,& vnguium caſu.

Scabies gallica,cum doloribus gallicis,defluuio pilorum,caſu dentium,& oculorum amiſsione.

Scabies gallica,cum doloribus gallicis,defluuio pilorum,caſu dentium,& gonorrhœa.

Scabies gallica,cum doloribus gallicis, defluuio dentium,caſu vnguium,& oculorum amiſsione. C

Scabies gallica,cum doloribus gallicis,defluuio dentium,caſu vnguium,& gonorrhœa.

Scabies gallica,cum doloribus gallicis,defluuio dentium,oculorum amiſsione,& gonorrhœa.

Scabies gallica,cum doloribus gallicis, caſu vnguiũ, oculorum amiſsione,& gonorrhœa.

Scabies gallica,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,caſu dentium,& caſu vnguium.

Scabies gallica,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,caſu dentium,& oculorum amiſsione.

Scabies gallica,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,caſu dentium,& gonorrhœa.

Scabies gallica,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,caſu vnguium,& oculorum amiſsione. D

Scabies gallica,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,caſu vnguium,& gonorrhœa.

Scabies gallica,cum tumoribus gallicis, defluuio dentium,caſu vnguium,& oculorum amiſsione.

Scabies gallica,cum tumoribus gallicis,defluuio dentium,caſu vnguium, & gonorrhœa.

Scabies gallica,cum tumoribus gallicis,caſu vnguiũ, oculorum amiſsione,& gonorrhœa.

Scabies gallica,cum defluuio pilorum, caſu dẽtium, caſu vnguium,& oculorum amiſsione.

Scabies gallica,cum defluuio pilorum,caſu dentium, caſu vnguium,& gonorrhœa.

Scabies gallica,cum defluuio pilorũ, caſu vnguium, cum oculorum amisſione,& gonorrhœa.

Scabies gallica,cum defluuio dẽtium,caſu vnguium,

oculorum

A oculorum amisſione,& gonorrhœa.
Dolores gallici,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,caſu dentium,& caſu vnguium.
Dolores gallici,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,caſu dentium,& oculorum amisſione.
Dolores gallici,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,caſu dentium,& gonorrhœa.
Dolores gallici,cum tumoribus gallicis,defluuio dentium,caſu vnguium,& oculorum amisſione.
Dolores gallici,cum tumoribus gallicis,defluuio dentium,caſu vnguium,& gonorrhœa.
Dolores gallici,cum tumoribus gallicis,defluuio dentium,oculorum amisſione,& gonorrhœa.
Dolores gallici,cum tumoribus gallicis,caſu vnguiũ, oculorum amisſione,& gonorrhœa.
B Dolores gallici,cum defluuio pilorum, caſu dẽtium, & vnguium,cum oculorum amisſione.
Dolores gallici,cum defluuio pilorum, caſu dẽtium, & vnguium,cum gonorrhœa.
Dolores gallici,cum defluuio pilorum, caſu dẽtium, cum o culorum amisſione,& gonorrhœa.
Dolores gallici,cum defluuio pilorũ, caſu vnguium, oculorum amisſione, & gonorrhœa.
Dolores gallici,cũ defluuio dentium,caſu vnguium, oculorum amisſione,& gonorrhœa.
Tumores gallici,cum defluuio pilorũ, caſu dẽtium, & vnguium caſu,cum oculorum amiſsione.
Tumores gallici, cum defluuio pilorum, caſu dentium,cum vnguium caſu,& gonorrhœa.
Tumores gallici, cum defluuio pilorum, caſu dentium,cum oculorum amiſsione, & gonorrhœa.

Tumores gallici, cum defluuio pilorum, caſu vnguium, oculorum amiſsione, & gonorrhœa. C

Tumores gallici, cum defluuio dentium, caſu vnguium, cum oculorum amisſione, & gonorrhœa.

Defluuium pilorum, cum caſu dentium, cum caſu vnguium, oculorum amisſione, & gonorrhœa.

Poſt hos quadraginta ſeptem modos, qui ſunt ꝑ complicationem quinque ſimul ſimplicium modorum ſequuntur viginti duo modi, qui ſunt ex complicatione ſex modorum ſimplicium ſimul, videlicet.

Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorũ, caſu dentiũ, & caſu vnguium.

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribꝰ gallicis, defluuio pilorꝝ, caſu dẽtiũ, et oculorꝝ amisſiõe.

Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorũ, caſu dentium, & gonorrhœa. D

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorum, caſu vnguium, & oculorum amisſione.

Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis, pilorũ defluuio, caſu vnguiũ, & gonorrhœa.

Scabies gallica, cũ doloribꝰ gallicis, tumoribꝰ gallicis, defluuio pilorũ, oculorũ amisſione, & gonorrhœa.

Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis, dentiũ caſu, caſu vnguiũ, & oculorꝝ amiſsione.

Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio dentiũ, caſu vnguiũ, & gonorrhœa.

Scabies gallica, cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis, caſu vnguiũ, oculorũ amisſiõe, & gonorrhœa.

Scabies gallica, cũ doloribꝰ gallicis, defluuio pilorũ, caſu dentiũ, caſu vnguium, & oculorum amisſione.

Scabies

A Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio pilorum, caſu dentium, caſu vnguium, & gonorrhœa.
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, defluuio dentiũ, caſu vnguiũ, oculorũ amiſsione, & gonorrhœa.
Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum, caſu dentium, vnguium caſu, & oculorum amiſsione.
Scabies gallica, cũ tumoribus gallicis, defluuio pilorum, caſu dentium, vnguium caſu, & gonorrhœa.
Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorũ, dentiũ caſu, oculorũ amiſsione, & gonorrhœa.
Scabies gallica, cum tumoribus gallicis, defluuio dentiũ, caſu vnguiũ, oculorũ amiſsione, & gonorrhœa.
Scabies gallica, cũ defluuio pilorũ, caſu dentium, vnguium caſu, oculorum amiſsione, & gonorrhœa.
B Dolores gallici, cum tumoribus gallicis, defluuio pilorũ, caſu dentiũ, vnguiũ caſu, & oculorũ amiſsione.
Dolores gallici, cũ tumoribus gallicis, defluuio pilorum, caſu dentium, vnguium caſu, & gonorrhœa.
Dolores gallici, cum tumoribus gallicis, defluuio dentiũ, caſu vnguiũ, oculorũ amiſsione, & gonorrhœa.
Dolores gallici, cũ defluuio pilorũ, dentiũ caſu, caſu vnguium, oculorum amiſsione, & gonorrhœa.
Tumores gallici, cũ defluuio pilorum, caſu dẽtium, caſu vnguiũ, oculorum amiſsione, & gonorrhœa.
Poſt viginti duos modos ex mixtione ſex ſimplicium modorum ſimul, octo ſequuntur modi per complicationem ſeptem ſimplicium modorum, videlicet.
Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumorib⁹ gallicis, defluuio pilorum, caſu dentium, vnguium caſu, & oculorum amiſsione.

Scabies

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis, defluuio pilorum, caſu dentium, caſu vnguium,& gonorrhœa. C

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,defluuio pilorum,caſu dentium,oculorum amiſſione,& gonorrhœa.

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,defluuio pilorum,caſu vnguiũ, oculorum amiſſione,& gonorrhœa.

Scabies gallica, cum doloribus gallicis, tumoribus gallicis,defluuio dẽtium,caſu vnguium, oculorum amiſſione,& gonorrhœa.

Scabies gallica,cum doloribus gallicis,defluuio pilorum,caſu vnguium,dentium caſu,oculorum amiſſione,& gonorrhœa.

Scabies gallica,cum tumoribus gallicis, defluuio pilorum,caſu dentium,caſu vnguiũ, oculorum amiſſione,& gonorrhœa. D

Dolores gallici,cum tumoribus gallicis,defluuio pilorum,caſu dẽtium,caſu vnguium,oculorum amiſſione,& gonorrhœa.

Poſt ſpecies illas,quæ variationem habẽt per ſeptem, & octo ſunt ſpecies,illæ ſequuntur, quæ variationem habent per octo conditiones, verum cum tantum octo ſint conditiones quæ octo faciunt ſimplices ſpecies,iccirco erit tantum vna ſpecies, quæ omnes octo habebit conditiones,& omnes ſimplices ſpecies com plectetur, videlicet.

Scabies gallica,cũ doloribus gallicis, tumoribus gallicis,defluuio pilorum,caſu dentium, vnguium caſu,oculorum amiſſione,& gonorrhœa .

Homo

A Homo ille qui has oēs conditiones habebit galli-
cum morbū exquiſitiſsime patietur,cui ad hoc vſque
tēpus nihil addi poſſe certū eſt,niſi alia de nouo emer
ſerint,quæ variationem facere poſsint,ſicuti de nouo
citra annos viginti,pilorum defluuium, dentium ca-
ſus,& vnguium,oculorū amisſio,& gonorrhœa con-
tigere, hęq; complicata vt ſuperius annotauimus,ita
diſtincte contingunt, vt diſtinctę ſpēs videri poſsint.

Erunt ergo ducentę & triginta quatuor morbi gal
lici ſpecies,ſiue modi,octo ſimplices, viginti octo per
complicationem ſimul duorum ſimplicium modo-
rum , quinquaginta ſex per complicationem ſimul
trium modorum,ſexaginta quatuor per complicatio
nem ſimul quatuor modorum, quadraginta ſeptem
per complicationem ſimul quinque ſimplicium mo-
B dorum,viginti duæ per complicationem ſimul octo
modorum,octo per complicationem ſimul ſeptē ſim
plicium modorū.vnicus vero eſt,& ſolus modus per
complicationem ſimul omnium octo modorum . ſi
vero vna colligantur erūt modi.234.Ex his vero mo-
dis planum eſt Leoniceni definitionem his omnibus
modis,& ſeorſum,& coniunctim non conuenire .

Nunc vero quid ſit in genere morbus gallicus, vel
affectus iſte vocatus gallicus contemplandum eſt, ad-
ſunt nimirum Galeni methodi per quas facile in ge-
neralem vniuſcuiuſq; morbi cognitionem deuenire
poſſumus,morbi dico etiam innominati, & amplius
non viſi,in quo genere ſit,neq; modus deeſt generales
differentias ipſius morbi inueniendi , affectum galli-
cum morbum eſſe, morbi definitio quæ ex Galeno
ſumitur in primo de morborum cauſis ac differentijs

planiſsime

planisſime oſtendit.nam morbus diſpoſitio eſt præter naturam,qua corporis actiones ſenſibiliter lędun tur. Affectum gallicum diſpoſitionem eſſe præter na turam nemo inficias it:non enim naturalis eſt, ſed po tius naturæ oppoſita,hunc inſuper morbum operationes lædere,& actiones manifeſte patet. nam & mo tiuæ vires,& omnes aliæ tam intrinſecæ q̃ extrinſecæ læduntur. Hinc igitur facile colligi poteſt affectum gallicum morbum eſſe.cum vero morbus amplũ genus ſit,ſub quo ſpecies non paucæ continentur, iccirco in qua ſpecie ſit hic morbus,inquirendum venit. Tres autem ſunt in genere vniuerſales morborũ ſpecies,quæ tria vniuerſalia genera vocantur, videlicet praua temperies,praua compoſitio, & continui ſolutio.nam opus eſt ſi corpus ſanum eſſe debeat,vt bonã habeat in quatuor qualitatibus temperiem, vel illam ſaltem,quæ ſibi conueniens eſt,bonam pręterea compoſitionem habere debet,ſi integra ſanitate fruatur. eiuſcemodi autem bona cõpoſitio multas exigit conditiones, vt Galenus monet in primo de morborum cauſis,& in arte medicinali,verum omnes has conditiones ad quatuor reduxit, videlicet ad debitã & conuenientem membri conformationem, ad numerum partium,quæ tot ſint,quot exiguntur, ad perfectam membri & totius ſymmetriam,& ad decentem quantitatem,ne nimis magna ſit pars, q̃ eſſe debeat, & ne nimis parua,& ad bonam diſpoſitionem.hę vero oẽs partes,quæ in debito ſunt numero,ac debita quantitate,continuæ etiam ad inuicem eſſe debent, & non ſeparatæ,ſi homo ſanitate frui debeat.

Quærendum igitur eſt, in quo horum trium genere

nere

A nere ſit morbus gallicus. An.ſ. ſit praua qualitas, vel praua cõpoſitio, vel ſolutio continui, reſpondendum eſt ſi de morbo gallico in gñe loquamur, fateri oportere morbum gallicum eſſe in vnaquaq; ſpecie, ex his tribus. nam cum vlcera adſunt, puſtulæ, cruſtæ, tumores præter naturam, ſignificatur morbum eſſe in ſolutione cõtinui. puſtulæ vero illæ, & illa vlcera fieri nequeunt, niſi ſanguis, & corporis humores prauam habeant qualitatem, acrem, & erodẽtem, & febrem plerunq; iunctam habent. eſt ergo & in praua qualitate morbus. eſſe vero & in compoſitione morbum, ex hoc planum eſt, quia eſt morbus (vt omnes fatentur) in membris organicis. videmus autem in nonnullis brachia præter ſuam naturam extenuari, & crura ſu-
B pra ſuam naturam augeri, ac ĩtumeſcere, vt morbum in compoſitione incidant, quæ eſt debita mẽbrorum formatio, quam plaſmationem vocauit Galenus. eſt ergo in compoſitione morbus quo ad figuram, quo ad membrorum quãtitatem, & quo ad diſpoſitionẽ, vt omnia generalia morborum genera cõplectatur, hæcq; in genere intelligenda eſſe admonemus.

Si vero de morbi gallici ſpeciebꝰ particulariter loquamur, ſingulatim de vnaquaq; cõtemplandũ erit. ſunt vero octo ſimplices ſpecies, quibus conſideratis compoſitæ omnes planę erunt, & manifeſtæ. à ſcabie vero gallica incipiamus. nam ita vocatur cum puſtulæ adſunt, & vlcera, ac cruſtæ, in hac adeſt continui ſolutio manifeſta, quæ cum humoribus fit prauã qualitatem habentibus, acrem, & exedentem, vnaque praua adeſt figuratio: nam horum figura nonnunquam adeo turpis efficitur, vt qui affectum hoc morbo viderint

derint, ridere cogantur. C

Gallici dolores nonnunq̃ ſunt abſq; vllo tumore, abſq; vlla puſtula, vel cruſta, vel vlcere, tunc ab huius morbi praua qualitate venenoſa, de qua loquemur, fiunt. & hæc gallicorum dolorum ſpecies, eſt in praua qualitate. ſi vero cum doloribus tumores adſint, vel tumores adſint abſq; dolore, tunc adeſt continui ſolutio, praua qualitas, & praua compoſitio. nam tumores prauam figuram inducunt, & prauam compoſitionem in membra in quibus fiunt.

At ſi pilorum defluuium contemplemur, eſt morbus ſolum in praua qualitate. nam eſt praua qualitas acris corrodẽs, quæ eſt in humoribus, quos natura ad circunferentiam expellit, in qua cum aliquantiſper ĩmorantur ob eorum prauam qualitatem pilorum radices corrodũtur, & pili omnes corruunt, nonnullis citius, alijs tardius. D

In caſu vero dentium præter prauam qualitatem quæ ad gingiuas tendit, gingiuæ etiam vlcerantur, & continui ſolutio fit, & cum dentes deciderint, deformes euadunt homines. nam os & rictum & genas magis arcta, q̃ conueniat faciũt, quale pictores Diuo Bernardino os pingere ſolent, vt dici poſſit morbus in qualitate, in ſolutione continui, & formatione.

De vnguium caſu idem ferè iudicium eſſe debet. nam humores ſunt acres, qui illos decidere faciunt vnguium radices erodendo, vt hic dici poſſit, prauam qualitatem, ſolutionem continui, & malam conformationem adeſſe.

In ſpecie inſuper illa in qua oculi amittuntur, vel male tractantur. nam cum dico amitti, intelligo praue tractari,

A ue tractari, omnia adſunt morborum genera, quippe oculos non ſtatim amittũt, ſed id paulatim ſequitur, vt oculi ophthalmiam pati videantur, & valde rubri ſint, tumidasq; habeant oculorum venas, vt hic neceſſario praua ſit qualitas, praua compoſitio, & continui ſolutio.

Deniq; & illa ſpecies ĩ qua adeſt gonorrhœa à praua qualitate dependet, quæ quandoq; intrinſecas penis partes corrodit, cum materia acris per illas tranſit, & continui ſolutio ſequitur.

Breuibus ergo nulla eſt ſimplex morbi gallici ſpecies, in qua tria morborum genera fere non complicentur, preter illam in qua ſolum adeſt defluuium pilorum: in hac. n. ſola praua qualitas peccare videtur, & ſi dicas eſſe humores qui capillorum radices, & pi-
B lorum exedunt ac corrumpunt, dicimus eſſe quidem humores, ſed ratione qua prauam habent qualitatem id efficere valent, iccirco erit tantum à qualitate praua morbus gallicus, in quo ſolum decidunt pili.

Poſt ſpeciei inquiſitionem in gallici morbi genere ad ſpeciem particularem aliquam cognoſcẽdam peruenire oportet, per illa quæ in arte medicinali à Galeno traduntur. hoc vero erit, conſiderare, nunquid in aliqua ſpecie morborum apud authores nominatorũ reperiatur hic gallicus affectus. tria vero ſunt quæ contemplanda veniunt, ſi hanc cognitionem aſſequi voluerimus. primo enim conſideranda ſunt illa quæ eſſentialiter inherent, ſecundo propria, tertio ſymptomata, ex his etenim in huius morbi, ſpeciei particularis cognitionẽ deueniemus, ſi tñ in aliqua ſit denoĩata ſpẽ, & ab authoribus excogitata affectus gallicus.

Primo igitur cõtemplemur in qua particulari ſpe- C
cie ſuperiores medici illum poſuerint. nonnulli ſunt qui dixerint gallicum affectum eſſe elephãtiaſim, alij lepram,alij lychenem, alij ſpeciem illam morbi eſſe quæ ab Arabibus aſafati vocatur,alij prunam eſſe voluerunt, alij perſicum ignem . at morbum gallicum nullum horum eſſe elegantisſime probauit Nicolaus Leonicenus in libello de morbo gallico, vt merito excuſati eſſe videamur,ſi de his ſententijs ac opinionibus,nihil pertractabimus, verum ne laborem penitus ſuffugere videamur, primo cõtemplemur quibus rationibus ſuffulti ſint qui hunc morbũ elephantiaſim eſſe arbitrantur,inquiunt hi:cum hic morbus naturalem formã deprauet in figura,in lenitate,aſperitate,in tumore,& diminutione. nam membra craſ- D
ſiora euadunt,& puſtulis plena, vnde membra tãtam crasſiciem contrahunt, tantamq; pellis duriciem, ac deformitatem,vt cum elephantis pelle ſimilitudinem quandam habere videãtur,immo facies adeo tumida ſit,vt ſatyris asſimilari posſit.hæc vero omnia à Galeno elephantiaſi attribuũtur, iccirco morbus gallicus elephantiaſis eſt,hoc ſuadent ex Galeni verbis in libro de atrabile,in quo monet, quandoq; ex atrabile puſtulas in corpore abſq; febre excitari,& apparere. fiunt vero in cute crasſiore reddita,vt eſt elephãtiaſis, igitur elephantiaſis (inquiunt) eſt morbus gallicus, quia cum cutis crasſicie puſtulas habet, & in medicis definitionibus Galeno adſcriptis habetur, elephas eẽ affectum,qui cutem craſſam atq; inæqualem reddit, liuor adeſt,cum cuti,cum oculorum albis,exeduntur partes manuũ ac pedum ſummæ,ex quibus ſanies li-

uida,

A uida, ac fœtida emanat, & in introductorio ſibi adſcripto inquit, Morbus quem græci ἐλεφαντίασιν vocāt ab elephanti ſimilitudine, nomen ſortitus eſt. nā qui hoc vitio laborant, cutem craſſam, duram, elephantorum modo aſperatam habent, originem mali faciunt, pituita craſſa, & atrabilis, vel mucoſa maxime inhereſcens: hi enim humores ferinum ipſum denuntiant, quare ſolum veratrum, ſiue nigrū, ſiue album præſentaneum elephantiaſis eſt remedium, hæc introductio ſiue medicus. Si horum ſententiam cōtemplemur, in cutis duricie atq; craſſicie maximam vim facere videntur, addunt & Galenum in ſecundo de morborum cauſis, in illa parte vbi loquitur de deprauata figura dicere, quippe morbus qui elephas nominatur, planè formam imutat, itidem & tabes, etenim B naſus ſimus, labia craſſa, aures acuminatę in elephantiaſi videntur, atq; in totum qui ſic laborant, ſatyris ſimiles ſunt. cum vero & his qui patiuntur affectum gallicum hæc contingant argumento ab his ſumpto quæ ſubſtantialiter inhęrent, concludendum volunt gallicum affectum eſſe elephantiaſim, in libro etiam de humoribus præter naturam ait, & ipſe elephas eſt melancholica. ſ. affectio, primam quidem generationem ex ſanguine melancholico habens. ſpacio vero temporis ipſius nigræ plus ſanguine fit, cum male olentes ſunt, & moleſti viſu, horum nonnullis vlcera cōtingunt, hàc affectionem cum incipit ſatyriaſmon nominant, quoniam ſatyris ſimiles fiunt viſu. Ex his Galeni verbis inferendum iudicant morbū gallicum hūc eſſe affectum qui elephas dicitur, & qui in initio quādoq; vocatur ſatyriaſmos. Et in ſexto de Sympto-

matum cauſis de cacochymia inquit, vniuerſi corporis colorem mutari, vt in elephante, & ad tertias ferè eiuſdem libri partes ait. Atrabilis ſi in vniuerſo fuerit corpore elephas, ſi in vna aliqua parte cãcer vocatur, iccirco cum iſta in morbo gallico cõtingat, videlicet, eſſe per vniuerſum corpus humorem, propterea erit elephantiaſis, & hoc planius probant ab his quæ neceſſario conſequuntur, quia in gallico morbo deformitas ſequitur, quæ etiam ad elephantem ſequitur, is igitur antiquus morbus qui elephas vocatur, ille eſt qui nunc gallicus dicitur, vel morbus gallicus eſt antiquorum Elephas. C

Hanc opinionem abſurdam eſſe in libello de morbo gallico Leonicenus oſtẽdit. ſupponit vero elephantiaſim apud arabes idem eſſe quod lepra nominant apud græcos, verum elephas apud græcos non eſt lepra, iccirco arabes, & gręci in lepra, & elephante diſſidentes ſunt, tu differẽtiam vide in Leoniceni libello, niſi in ipſis authoribus contẽplari volueris, ne multa referre cogar, quæ ab alijs iam ſcripta ſunt. D

Nos vero in præſentiarum probemus gallicũ morbum elephantiaſim eſſe nõ poſſe, quod ita facile fiet, morbus gallicus totius corporis cancer eſſe non poteſt: igitur neq; eſt elephãtiaſis. antecedẽs planum eſt, quia multi qui gallico morbo affecti ſunt, neq; totũ corpus affectum habent, neq; niger adeſt color, qualis eſt in elephante, vt in omnibus ferè citatis ex Galeno locis patet, conſequẽtia probatur, quia elephas eſt totius corporis cancer. hoc autem ita eſſe oſtẽdit Paulus, cum ait elephas eſt cancer totum corpus occupãs, quod à Galeno accepit ĩ ſexto de Symptomatũ cauſis,

cum

A cum ait atrabilis ſi ĩ vniuerſo fuerit corpore elephas, ſi in vna aliqua parte cancer ſequitur, vt planum ſit atrabilem in vna particulari corporis parte collectã cancrum efficere. at ſi multa eſſet, vt per totũ corpus diffundi poſſet, & iam eſſet diffuſa, elephantiaſis eſſet, quæ eſt totius corporis cancer.

Preterea à Paulo eodẽ loco docetur, ſicuti particularis cancer curationem non admittit, ita minus vniuerſalis cancer curationem admittet, ſed elephas vniuerſalis cancer eſt, igitur curationem nõ admittet, verum morbus gallicus curationẽ admittit, vt planum eſt, igitur non eſt elephas. quod vero cãcer ſanitati reſtitui non poſſit, apertiſſime teſtatur Hippocrates.

Adde elephanta ex atrabile ſemper fieri, ac gigni. at morb⁹ gallicus ex vnoquoq; humore gigni poteſt, B licet omnes qui gallico affectu cruciantur, temporis tractu atrabilares euadãt. in principio autem à pituita eſſe poteſt, à ſanguine, à bile, & ab illo humore qui in huius corpore abundat, vt deinceps ſuo loco oſtendemus, ſed elephantiaſis talis eſſe non poteſt, quia ſemper ab atrabile generatur, igitur gallicus morbus elephas eſſe non poteſt.

Amplius qui elephanta patiũtur carnem denigratam habent, & præduram vt elephãtes habent cutim, ſed qui gallico affectu deprehenſi ſunt, hoc minime habẽt, vt experientia oſtẽdit, igitur gallicus morbus, elephanta eſſe non poterit, quod vero elephante affecti nigram carnem habeant, non ſolum nomẽ ipſum indicat, quia morbus elephanti ſimilis eſſe debet, ſed & Galenus ipſe in ſexto de Symptomatum cauſis inquit, illos qui elephante laborant, nigram habere car-

nem,tuberibusq; plenam,qualis eſt elephantũ cutis. C
videmus aũt non eſſe tales morbo gallico affectos.

Alij dixere morbum gallicum eſſe lepram,quia leproſi tales ſunt vt omnes exulcerentur, & puſtulas habeant,& quandoque doleant,& cutis tota defedetur.

At hi aberrant,quia neq; arabum lepra eſt, neque græcorum,neq; etiam illa de qua in ſacris literis mentio fit,igitur gallicus affectus lepra eſſe nõ poteſt, con ſequentia proba eſt,quia nulli alij de lepra tractarũt, q̃ iſti,& diuerſo modo illam poſuerunt.nam arabum lepra idem eſt quod elephantiaſis, immo elephantiaſim à Galeno deſcriptam lepram vocat Auicenna. à Galeno enim dicitur,& Paulo elephantem eſſe cancrum totũ corpus occupantẽ,& Auicenna ait lepram eſſe cancrum toti corpori cõem,vt idem ſit apud Auicennam lepra quod apud græcos elephas. D

Præterea Galenus dicit elephanto ex atrabile fieri, & Auicenna ex atrabile ſuam lepram fieri facit. at elephas morbus gallicus non eſt, igitur nec arabum lepra quæ eſt elephas morbus gallicus erit.

Probatur inſuper arabum lepram eſſe græcorum elephanta,quia Paulus elephanta diuidit in vnam ſpeciem,quę veluti à fece ſanguinis fit,& mitior eſt,& in vnam ſpeciem quæ à bile aduſta fit,& eſt prima deterior,ita apud Auicennam duæ reperiuntur leprę ſpecies,altera à ſanguinis fęce,quæ mitior eſt,altera à flaua bile aſſata,quæ deterior eſt, vt nulli dubium eſſe poſsit,Auicennę lepram eſſe græcorum elephanta. at morbus gallicus vt ſuperius probatum, elephas eſſe non poteſt,igitur nec arabum lepra eſſe poterit, prætereo & ſuadere elephas græcorũ eſſe arabum lepram

per

A per curationis modum, vel ex curationis modo qui idem eſt in lepra apud Auicennam, vt in elephante apud Galenum,& Paulum.

Præterea Auicennæ verba de lepra quod ſit plurima in Alexandria & quod ſit ob aeris caliditatem, & ob cibi malitiam,& quia ſalſis veſcantur edulijs, à Galeno integre referuntur, in ſecũdo de arte curandi ad Glauconem, vt hæc ſit ſumma, arabum lepram eſſe græcorum elephanta,& cum elephas morbus gallicus eſſe non poſſit, neq; etiam arabum lepra morbus gallicus eſſe poterit.

Verũtamen nec gręcorum lepram morbum gallicum eſſe poſſe ex hoc planum eſt, quia Paulus libro quarto cap. 2. dicit, lepra pariter & pſora cõis quædã ſummæ cutis ſcabredo eſt, cui ſanè prurigo lentaque B corporis aſſumptio accedere conſueuit ex atrabile vtraq; originem trahens, verum gallicus morbus in ſumma cute non eſt, neq; ſemper ex atrabile ſit, præſertim in principio. igitur gallicus morbus lepra non eſt, minor plana eſt, quia gallicus morbus ad iuncturas vſq; & ad medullas pertingit, & cum incipit hic gallicus affectus, cum eo humore incipit, qui huic peculiaris eſt qui afficitur.

Præterea Paulus differentiam ponẽs inter lepram & pſoram inquit, ſed lepra profundius circularibuſq; eroſionibus corporis cuticulam depaſcit, & ſquamatorum piſcium inſtar ſquamulas ex ſe demitit. pſora vero ſuperficiatenus ſummam corporis cutem, varia eroſione depaſcit, furfuroſaq; magis, q̃ ſquamoſa ex ſe corpuſcula edit. at in gallico affectu nullæ decidunt ſquamæ, quãuis nonnunquã cruſtæ decidere poſſint,

igitur gallicus affectus grecorum lepra eſſe non poterit, vt neq; ſecundum arabes, neq; ſecundum græcos morbus gallicus lepra ſit.

Adde in medicis definitionibus Galeno adſcriptis ita lepram definiri, lepra eſt cutis mutatio in habitum qui præter naturam ſit cum aſperitate, & prurítibus, doloribusq;, nonnunq̃ & ſquamis decidẽtibus, intrinſecus, plures hæc etiam corporis partes depaſcitur. at morbus gallicus non eſt cutis mutatio, ſed totius habitus, tam intrinſeci q̃ extrinſeci, igitur morbus gallicus antiquorum græcorum lepra eſſe non poteſt.

Adde & Hippocratem in tertio Aphoriſmorum libro Aphoriſmo. 20. lepras ĩter veris morbos numerare. Galenus vero eodem loco dicit, eo tempore profundum corporis expurgari vitioſis humoribus à partibus principalibus ad cutem peruenientibus, & ait, ſic igitur & lepræ. at morbus gallicus non ſolum in vere fit, ſed in quocunq; tempore, neq; in morbo gallico profunda corporis expurgantur. ſed tam intrinſecus q̃ extrinſecus vexantur, morbus igitur gallicus græcorum lepra dici non poteſt.

In calce libelli de cibis boni, & mali ſucci ait Galenus. at quibus malus corporis humor melancholicus fuerit, cancri, leprę́q; fient. at morbus gallicus his etiã contingit (vt planũ eſt) qui ſanguineæ ſunt, & optimę tẽperiei. igitur morbus gallicus grecorum lepra nõ erit.

In quinto de locis affectis poſt primum folium, inquit Galenus impetiginem tranſire in ſcabiem & in lepram. at impetigo in gallicum morbum non tranſit, ſed in alium cutaneum morbum ſolũ tranſire debet. in lepram vero tranſit, igitur lepra morbus cutaneus

A neus eſt, licet vehementior ſit, q̃ impetigo, verũ morbus gallicus nõ eſt cutaneus morbus, immo maxime intrinſecus eſt, igitur morbus gallicus lepra eſſe non poteſt, in morbo nimirũ gallico nihil extra apparet, ſed tantũ adſunt ĩtrinſeci dolores qui maxime vexãt.

Galenus in.14. Methodi medendi libro, vbi de his loquitur quæ toto genere præter naturam ſunt, dicit. Porro triplex horum omniũ eſt differentia, quædam nanq; ex mutatione conſiſtunt ſolidarum partium, ſicut myrmecia, & leuce, & vitiligo, & oſsis caries quã ſphacelum vocant, & elephas, & ſcabies, & lepra. at hæc mutatio extrinſeca eſt. illa vero gallici morbi eſt & ĩtrinſeca, igitur gallicus morbus lepra minime eſt.

In libro etiã de Dynamidijs Galeno adſcripto ſcriptum eſt. Ruffi hieram vtiliſsimam ſcabioſis, & le-

B proſis vt ferè ſemper faciat lepram ſcabiei vel pſoræ propinquam. at hiera illa morbum gallicum non ſanat, nedum iuuat, igitur alia res eſt ipſa lepra, q̃ gallicus ſit affectus, & in libro de medicinis expertis Galeno adſcripto, vbi de his medicamentis mentio fit, quibus achaaſos vtebatur dicitur, ex lactis vſu lepras ſanaſſe, verum gallicus affectus ex lactis vſu ſanari nõ poteſt, igitur lepra non eſt idem affectus.

Deniq; ſupereſt vt oſtendamus gallicum affectum lepram illam eſſe nõ poſſe, de qua in ſacris literis mentio fit, lepra nanq; illa, eſt antiquorum leuce, ſeu vitiligo alba, quoniam ſquamæ albæ illis inſtar furfuris decidebant. conſtat vero leuce non eſſe antiquorum lepram, neque morbus gallicus leuce dici poteſt, quia albæ ſquamæ ab eo non decidunt.

Alij fuere medici qui arbitrati ſunt morbum gallicum

licum illum affectum eẽ,qui lychene apud antiquos vocatur,quos diligenter Nicolaus Leonicenus reprehendit,quia lychen morbus ille eſt,qui latine impetigo dicitur.vulgo autem volatica . at gallicus affectus impetigo non eſt,vel volatica, igitur affectus gallicus lychen eſſe non poteſt. C

Scito autem ſi lychen pro eo accipiamus, quod impetigo latine dicitũ,& volatica vulgo, omnino abſurdum erit dicere morbum gallicum impetiginem eſſe vel volaticam,veruntamen hi qui dixere morbũ gallicum eſſe lychenẽ,de lychene locuti non ſunt vt impetiginem ſignificat, quemadmodum illis imponit Leonicenus,ſed de alio locuti ſunt morbo qui in pręſentiarum non extat,tamen quandoq; fuit, & illum lychenem vocauerunt,neq; erat opus multum laborare probando lychenas impetigines eſſe,& eſſe morbum lepra minus moleſtum . nam ſicuti probatum eſt morbum gallicum non eſſe lepram,ita erit iã probatum morbum gallicum non eſſe lychenem neque impetiginem. D

Verũtamen morbus quidam extitit nouus, qui Tiberij Claudij Cęſaris tempore ortus eſt, & Romæ potisſimum,morbus inquam ſęuus,quem græco nomine lychenes appellauere, & latine mentagram, non quia eſſet qualis mentagra, quæ volatica dicitur, ſed quia à mento ferè incipiebat, immo hoc nomẽ mentagra fuit illi per iocum inditum, ſed poſtea ceſſit in vſum,hic eſt morbus lychene vocatus, quem hi arbitrati ſunt eſſe morbum gallicum, & non lychenem de qua antiqui verba fecere,quæ impetigo eſt & volatica.cũ vero de hoc morbo Plinius ample locutus

ſit

A ſit ſtatim in principio.26.libri naturalis hiſtoriæ, iccirco ipſius adductis verbis facile ĩtelligemus nõ eſſe lychenem illam quæ impetigo eſt, & non eſſe etiam gallicum morbũ. inquit vero Plinius, ſenſit & facies hominum nouos, omniq; ęuo priore ĩcognitos, non Italiæ modo, verum etiam vniuerſæ probè Europæ morbos, tunc quoq; nec tota Italia, nec per Illyricum Galliaſue, aut Hyſpanias magnopere vagatos, aut alibi q̃ Romæ circaq;, ſine dolore quidem vllo, aut ſine pernicie vitæ, ſed tanta fœditate, aut quæcunq; mores præferenda eſſet, grauiſſimum ex his lychenas appellauere græco nomine, latine quoniam à mento ferè oriebatur, ioculari primum laſciuia (vt eſt procax natura multorum in alienis miſerijs) mox & vſurpato vocabulo mentagram occupantem in multis totos B vtiq; vultus, oculis tantum ĩmunibus. deſcendentem vero & in colla, pectuſq; ac manus fœdo cutis furfure, nõ fuerat hæc lues apud maiores patreſq; noſtros, & primũ Tiberij Claudij Cęſaris principatu medio irrepſit in Italia, quodam Peruſino Equite Romano Quæſtorio ſcriba, cum in Aſia apparuiſſet, inde contagionem eius importante, nec ſenſere id malum fœminę, aut ſeruitia, plebſq; humilis, aut media, ſed proceres, veluti trãſitu oſculi maxime fœdiore multorũ qui perpeti medicinam tolerauerunt cicatrice quàm morbo. cauſticis nanq; curabatur, nec niſi vſq; in oſſa corpus exuſtum eſſet, non reluctante tedio, aduenerũtq; ex Ægypto genitrice taliũ vitiorum medici, hãc ſolam operam afferentes, magna ſua pręda, ſi quidem certum eſt Manilium Cornutum ex prætorijs legatũ Aquitanicæ prouinciæ HS.CC.elocaſſe in eo morbo

bo ad curãdum ſeſe, hic eſt morbus lychene vocatus, & non impetigo, licet aliquid cum illa haberet cõmune, & hic eſt ille quem hi exiſtimant eſſe morbum gallicum. nõ autem lychene quæ eſt impetigo. Pliniusq; impetiginem cognouit, ac antiquorum lychenas, & ad ipſam diuerſis in locis præſidia ponit. non autem ad has lychenas de quibus mentionem facit præadducto loco. C

Quod autem in præſentiarum à Plinio vocatæ lychenæ non ſint morbus gallicus, id primo ſuadere poteſt, quia inquit inuaſiſſe ſine dolore quidem vllo, & pernicie vitę: at gallicus affectus cum dolore eſt, & vehementisſimo & cum nonnullo vitę diſcrimine, cum aliquos ob gallicum affectum mori conſtet.

Præterea à mento oriri dicit, at gallicus affectus à pudendis potius incipit, licet ab ore nõnunq̃ oriatur, & nonnunq̃ à mammis, vt ſuo oſtendemus loco. D

Adde lychenes per totam faciem apparere, oculis tantum ĩmunibus. deſcendentes vero & in colla, pectus ac manus fœdo cutis furfure. at morbus gallicus oculos etiam afficit, nec fœdi furfures ab horum facie dimouẽtur, ideo gallicus affectus lychene non eſt. dico autem lychene de qua mentio fit à Plinio loco præcitato.

Inſuper addidit nec ſenſiſſe id malũ fœminas, aut ſeruitia plebsq; humilis, verum fœminæ potiſsimum gallico morbo corripiũtur, & ſeruitia, & plebs humilis, iccirco morbus gallicus non poteſt eſſe lychene.

Lychen oſculo tranſibat in alium, & facili oſculo. gallicus vero affectus breui oſculo non tranſibat in alium, ſed bene longo oſculo ac frequentato in alium

tranſit,

A transit,igitur morbus gallicus lychen non eſt.

Deniq; Plinius de lychene ait, cauſticis nanq; curabatur,nec niſi vſq; in oſſa corpus exhauſtum eſſet, non rebellante tedio,at gallicus affectus cauſticis minime curatur,immo quia nonnulli cauſticis vtebâtur ſuperioribus annis,præſidium dimittere coacti ſunt, quia in peius ruebat affectus,vnde experientia oſtendeae,cauſtica morbo gallico obeſſe.

Simpliciter igitur dici non poteſt morbum gallicum hunc eſſe morbum qui Tiberij Claudij Cæſaris tempore fuit,poſtea extinctus eſt,à græcis lychene vocabatur,à latinis mentagra. hoc vero morbi genus in medio principatus Tiberij Cæſaris fuit, anno poſt Chriſti natiuitatem vigeſimo quinto. ab inchoante vero mundo.5224.

B Alij arbitrati ſunt morbum gallicum eſſe morbũ illum qui apud Auicennam vocatur Aſafati, verum aſafati apud Auicennam eſt impetigo, malignior tamen q̃ impetigo ſit.verumtamen impetigo nõ poteſt eſſe morbus gallicus,iccirco neq; aſafati erit gallicus affectus,aſafati vero impetiginem eſſe, adeo pulchre & clare Leonicenus docet, vt ſuperfluum eſſe videatur,quid ſit, & qualiſnam ſit morbus, & quomodo idem ſit velle edocere,cum vnuſquiſq; etiam mediocriter eruditus hoc in Leoniceni libello facile legere poterit ac intelligere.

Nonnulli dixere morbum gallicum eſſe prunam, vel ignem perſicum.at Leonicenus hæc eſſe nõ poſſe oſtendit,& omnia ad vnguem pertractat: docet enim quid pruna ſit,& ignis perſicus, poſtea oſtendit morbum gallicum nõ poſſe eſſe prunam,nec ignem perſicum,

ſicum,tu Leonicenum legito, qui etiam ſuadet non C
poſſe eſſe ignem ſacrū,hæc tam diligenter, tamq́; exquiſitæ pertractat,vt nos ea repetere non ſit opus.

Nonnulli recentes ita hunc morbum definire tentarunt. Morbus gallicus eſt mala epidemialis diſpoſitio totius corporis,& humorum eius,verum hi aberrant,tum quia non eſt epidemicus hic morbus, vt in his quæ ſequuntur oſtēdemus,tum etiam quia faciūt hunc morbum ſolum in qualitate peccare, cum & in ſolutione continui,& in mala formatione ac deprauata conſiſtat.

Nos vero de huius morbi cauſa agamus,ideſt contemplemur quomodo cœperit,& quæ cauſæ illū primo excitarint. Leonicenus inquit eſſe morbum epidemicum quia paſsim vagatur per populum.

Verum hæc non eſt ſufficiens cauſa quod epidemicus ſit,niſi ex vi vocabuli,videlicet quia vagatur per populum,ſed requiritur quod per populum indifferenter,& ab aeris temperie proueniat. non autem à contagio, & à tali contagio, quod non niſi per coitum recipitur. D

At Leonicenus ſuadere videtur quod ſit ſufficiens cauſa,cum aeris diſpoſitione,& cum temperie humida,quæ tunc viget,iccirco ait eo tempore quo morbus gallicus cœpit,magnam fuiſſe aquarum copiam per vniuerſam Italiam,Romaq́; teſtis eſt, quæ prima hoc malum ſenſit,cum Tybris ita intumuerit,vt tota ſit facta nauigabilis,Pomponijq́; illius tēporis Poetæ egregij carmina adducit,quæ de hac inundatione confecit,& marmore ſcripta fuere in publica columna, quæ adhuc etiam noſtris temporibus extat, quamuis

ſecundam

A ſecundam inundationem prima maiorem ſubierint Romani. 1534. ſunt vero Pomponij carmina hæc quæ ſequuntur.

Tempore Alexandri ſexti, noniſq; Decembris
Intumuit Tybris, bis ſenas circiter vlnas
Inſula quæq; domus facta eſt, medijſq; repente
Circunducta vijs æquabat cymba feneſtras.

Huic tetraſtico duo carmina addidit Leonicenus, & hexaſticum fecit. Leoniceni vero carmina ſunt hęc duo quæ ſequuntur.

Deucalioneo vix tantum tempore tellus
Diluuium paſſa eſt, latuit cum tota ſub vndis.

Adducit & Leonicenus Blondum hyſtoricum qui peſtilentiam quandam ob pluuias & fluminum inundationes ortam refert, ſuadetq; multitudinem aquarum aliquid mali ſemper portendere, & ad illam ſequi famem ac peſtilētiam, propterea Leonicenus inferendum cenſet ob aquarũ multitudinem morbum gallicum eo tempore fuiſſe exciiatum.

B

At mirum videretur, quod toties antea fuerint cataclyſmata, & inundationes vehementisſimæ, tamen non extiterit hic morbus, inſuper ſi ab his humiditatibus fuiſſet genitus neceſſarium eſſet, vt alijs aduentantibus humiditatibus augeretur, aut de nouo prodiret, tamen ab eo tempore quo cœpit, quo inquam tempore fuit vehementisſimus, paulatim declinare cœpit, nuncq; adeo declinauit, ac ſeſe remiſit vt mitiſſimus dici posſit, defluuium pilorum tãtum incidere videntur, nonnulliq; quos non pudet videri glabros ſponte, nullaq; medicamentorum vi ſanitati reſtituuntur, tamen & fuere particularia cataclyſmata noſtro tempore,

tempore,& maxime inundationes,& ſi vnquam moleſtare deberet ob humiditatem pręſenti anno.1551. fieri oporteret. quoniã totus annus. 1550. humidiſſimus fuit,& aquæ multæ Ferrarienſe ſolum occuparunt,tamen indies mitior euadit hic affectus. C

Præterea humiditates morbos quidem excitant,& multos,ſed tales vt eodem anno vel ſequẽti finire debeant,ſi quiſpiam epidemicas conſtitutiones ab Hippocrate deſcriptas contempletur, percipiet qui nam morbi ad humiditates ſequantur. nam humiditas eſt prauorũ morborum, & prauarũ putredinum cauſa. quod vero annus ille fuerit humidisſimus quo cœpit morbus gallicus, eſto, fateamur, & quod humiditas tunc fecerit morbum.at cum præter putredinem alia ſint ſymptomata conſideranda, iccirco dicendum eſt alia eſſe ſymptomata quæ à putredine dependent,alia quæ ab ipſo morbo,putredo, & quæ à putredine dependent ſymptomata,ab aeris humiditate fieri poſſunt,augeri,& conſeruari.ſed ſymptomata illa quæ à putredine non dependent,ſed potius ab ipſo morbo, à putredine ortum non habent,nec ab illa conſeruantur.hęc dico vt aeris humiditatem non eſſe propriam huius morbi cauſam oſtendamus,quod tamẽ in pluuioſo tempore generẽtur putredines,nulli dubiũ eſt. Si vero petas in qua morbi ſpecie ſit affectus iſte vt cauſam facilius rimari poſsimus quomodo fiat, ſimpliciter dicendum eſt gallicum affectum in nulla eſſe morbi ſpecie, ex his quæ ab authoribus numeratæ ſunt,nec ex excogitatis,qa nullus à ſeculo prætereq̃ in pręſentiarũ de hoc morbo locutus eſt,tot nimirũ habet facies,quot ſunt homines qui illo afficiuntur. D

Dicamus

A Dicamus ergo morbum gallicũ,eſſe nouum morbum ab aliquo non deſcriptum, nedum cognitum, niſi noſtris his tẽporibus.poſſe vero & nonnunquam nouos fieri morbos planisſimũ eſt, ſi quis hiſtoricos legerit authores.nam morbos nouos genitos eſſe plerunq; teſtantur,qui neq; prius fuerant viſi,neq; excogitati.deinceps vero ijdem morbi obliterati ſunt, ac delituere, forte huius ratione poteſt dici epidemicus morbus,non quia delituerit tam cito , vt epidemici communiter deliteſcere ſolent,ſed quia nunc deliteſcit,& ĩ nihilum reſoluetur,cum per aliquod temporis ſpatium vexauerit.fieri vero quãdoq; nouos morbos Plinius præcitato loco oſtendit, videlicet primo capite.26.libri de naturali hiſtoria,vt fuit lychene in B Plinij ſignificato.non autem in communi apud antiquos ſignificato.

Morbos autem nouos ob aliquam prauam aeris qualitatem eſſe ortos nulli dubium eſſe debet.illa vero aeris qualitas peior eſt quo ad corruptionem, cum humiditatem ſequitur & caliditatem,q̃ quando ſiccitatem,verũtamen ſi in ſiccitatibus contingant morbi quo ad acutiem ſunt vehementiores, & in febre caliditas ardentior eſt,iccirco cum morbi oriuntur noui, magnas vt plurimum humiditates ſequuntur , & in præteritum ſecuti ſunt.nã & magnæ ad illas ſequuntur putredines,vt in epidemijs Hippocratis planisſime patet,quoniam vt plurimum morbi illi epidemici fuere in humiditatibus vel poſt humiditates,nouorum igitur morborum vt plurimum ambientis aeris humiditas cauſa eſt,& ſi petas vnde ſit hęc humiditas, hoc eſt vnde aer illam contraxerit. Dicendum a mul-

tis pluuijs & à multis fluminum inundationibus. ſi C
vero iterum petas, vnde pluuiæ ortum habuerint, neceſſarium eſt ad cœlum vſq; aſcēdere, & fateri cū Ariſtotele ſupiora corpora hæc īferiora regere, in totis.ſ. qualitatibus. hinc nō ab re ab Aſtronomis ſcriptum eſt, cœleſtes influxus concurrere: quoniam res hę inferiores eodem modo procederent, niſi à ſuperiori cauſa hoc & illo modo proſequi cogerentur. Epidemici ergo morbi vt plurimum ab humiditate generantur, dico vt plurimum quia & nonnunq̄ à ſiccitate fiunt, vt Anglicus ſudor ſuperioribus annis in Britania qui hoc anno.1551.qui fuit ſiccisſimus, adeo Flādros vexauit, vt multa hominum millia deſiderari fecerit, nūcq; dum hæc ſcribo adhuc viget, decimo quinto.ſ. Septembris die, & morbi etiam noui vtplurimum ab D
humiditate ortum habēt. humiditas vero in aere imbibitur, vel ob pluuias, vel ob inundationes, vel ob vtrunq; ſimul, adde & ad multas niues idē ſequi. magnæ vero pluuię, & magnę niues, non fiunt, niſi multæ humidæ materiæ attrahantur, & ab aſtris, vel cœli motu agitentur, & aquarum abundantiam, vel humiditatum faciant, vnde aſtra neceſſario concurrunt, ad ſuperfluam in aere humiditatem, ex qua humiditate cum alijs occaſionibus morbi contingunt. fateor igitur in illo principio cum gallicus morbus inchoauit, magnas fuiſſe humiditates, magnaſq; inundationes, & quòd ad eiuſcemodi humiditates ſequutę ſint putredines, ad quas morbus gallicus ſit conſecutus, non quidem ſponte, ſed adueniente confrictione per mulieris vergen, vnde in gallorū caſtris. 1485. Scortum aderat nobilisſimum ac pulcherrimū in vteri ore pu-

trefactum

A trefactum gerens abſceſſum. Viri qui cum illa coibāt adiuuante etiam humiditate ac putredine, dum mem bra virilia per vteri collum perfricabāt, ob loci etiam putredinem in eorꝫ virilibus membris prauam quan dam affectionem contrahebant, qua exulcerabantur, & per penem mollisſimum mēbrum praua quædam qualitas ad emunctoria aſcendebat, & ad adenoſas inguinum partes, ibiq; bubones excitabant natura nimirum vt prauæ qualitati venenoſæ obuiaret, materiam illuc tranſmittebat, quæ & ipſa inficiebatur, & bubones excitabat, irrepebat deinde praua illa qualitas ad iecur, & ſanguinem cōmaculabat. in aliquibus hic ſanguis, qui pro parte ad nutriendum caput defer rebatur, caput ipſum inficiebat, & ſi natura fortis illũ ad circunferentiam expelleret, cruſtæ inducebantur,
B ſin minus dolores vehementes, & quandoq; vtrunq;, & ſi hæc infecta materia ad iuncturas deferebatur vehementes in ipſis dolores excitabat, quandoq; tumores duri inducebantur. in his vero qui plethora afficiebantur, vel ſanguine abūdabant, ac bile per totum corpus puſtulæ cruſtæue prodibant. paucæ vero erāt puſtulæ in atrabilarijs hominibus, & qui plethora ca rebant, verum in his præduri tumores fiebant, hæc lues vnum primo infecit hominem, poſtea duos, & tres, & centum, quia illa erat publica meretrix & pulcherrima, & vt procax eſt humana natura in coitum, multę mulieres cum his vitiatis viris coeuntes lue iſta infectę ſunt, quam deinde alijs viris ſūt impartitę, vt deniq; lues per totā Italiam ſparſa ſit, & per Gallias, & breuibus ꝑ vniuerſam Europam. audiui vero & nunc eſſe in ſummo vigore, in Aſia, & iam in Africa pullu-

lare, de India nihil loquor, cum ſit ferè huic regioni peculiaris eiuſcemodi affectus. C

Nota vero præter humiditatis putredinem, loca in quæ ingrediebantur priapi cum cōfrictione, tertiam quādam qualitatem concitaſſe, vt ita dicam venenoſam, quæ eſt gallici affectus venenum, & eſt qualitas ſecunda à prima dependens, ſicut etiam in epidemicis morbis præter morbi genus in quo continetur, adeſt praua qualitas venenoſa, quæ ex primis qualitatibus nō eſt, & ſi quis in morbo gallico peteret quid ſit hęc venenoſitas, dicimus prauā eſſe talis generis affectionē, q̄ nomen nō habet & à nullo eſt definita. dico prauam huius morbi affectionem qui excitatus eſt, tum à praua aeris qualitate, tum à frictione in loco mulieris cauernoſo, in quo praua adſit affectio, & morbus eſt inter contagioſos numerādus, hæc quæ retuli ſunt D de primo, qui hunc incidit affectum. at de alijs qui illum recipiunt, per contagium ſatis eſt affecta mulier. aer vero nihil efficit, quoniam & in temperatiſsimo aere, & in temperatiſsima conſtitutione hic morbus etiam per contagium recipitur, eſtq; talis morbus, vt paulatim per totū corp⁹ irrepat, totūq; male afficiat.

Aliqui attribuere huius morbi cauſam Saturno: tunc enim quando ortus eſt, arietem ingrediebatur cum alijs cœli diſpoſitionibus.

Nos vero non magis Saturno, q̄ alijs planetis hoc attribuimus, quia cœleſtia tripliciter agunt, motu, lumine, & influentia, Saturnus eſſe potuit qui peſſimus iudicatur planeta, potuere eſſe & alij ſimul, vnum eſt quòd per influentiam, lumē, & motum fuit male diſpoſitus aer, à corporibus cœleſtibus, poſtea particu-

lari

A lari adueniente cauſa, quæ fuit confrictio militis gallici cum Thaide, quæ pudenda habebat male affecta hoc morbi genus excitatum eſt, quod contagioſam naturā habet. vnde vero hoc recipiat vt cõtagioſus ſit ignoratur, niſi qđ eſt ex propria huius morbi natura.

Aliqui huius morbi cauſam in Deum referũt qui hũc miſerit morbum, qm̃ vult homines luxuriæ peccatũ euitare: propterea eiuſcemodi diſcrimina in coitu impoſuit, vnde nonnulli hunc morbum diuinum appellarunt, alij ſaturninum, illi inquam qui à Saturno excitatum volunt. Dicunt igitur hoc eſſe diuinum iudicium quòd de luxuria vlciſcitur. Verũtamẽ eiuſmodi ratio in vnoquoq; morbo eſſe poteſt, qui à luxuria dependet, & qui ob illã oritur, propterea hi oẽs erunt diuini, & cur ſi Deus in luxuriam inuectus eſt, B in fœneratores inuectus non eſt, in graſſatores, in latrones, in blaſphemas, in homicidas, qui ſeuiora mala perpetrantur, q̃ qui coitu vtuntur, q̃ ſi ſolutus cum ſoluta iungatur. nam venerem exercere vnicuiq; naturale eſt. hanc vero vel illam ſibi deligere, eſt cõſilio & præcepto factum. hominem vero ĩterficere, graſſari, furari, blaſphemare, ſunt à toto genere pręter naturã, ſiq; Deo tantũ diſpliceret, vt homines venere vterentur poſſet illico ab ipſis tentiginem auferre, & nullus inueniretur, qui Venere vti vellet, dic inſuper pueri quibus cõtingit in aluo materno affectus gallicus qđ mali perpetrati ſunt, & qua luxuria ſunt vſi? cum Hippocrate igitur ĩ libello de ſacro morbo dicamus non magis ſacrum eſſe hunc morbum, q̃ alij ſint.

At ambigere poſſes, quia ſi cœleſtium corporum motus, influentia, & lumen fuere huius affectus cau-

ſa, neceſſarium eſt vt alias etiam fuerit, & alias futurus ſit. verũtamen ego nõ ibo inficias, quãdoq; fuiſſe, & alias futurum eſſe, tamen nullus eſt author, qui de eo pertractauerit, nullus eſt hiſtoricus apud quem ſit ipſius facta mentio, fatendũ præterea eſt quod & alias in futurum excitabitur. qñ autem hoc futurum ſit ignotum eſt, ſicuti Ariſtoteles in libris de Cœlo dicit, quod infinities ſunt mutatę & extinctæ eædẽ opiniones, & ſi infinitum ſit tempus (vt Ariſtoteles fatetur) tam à parte ante, q̃ à parte poſt, hic morbus infinities fuit, & infinities etiam excitabitur, hæc omnia concedenda ſunt, quæ ad curationem nihil faciunt. ſi vero vt nos chriſtiani putamus, mundus ortum habuerit, à ſex millibus ſexcentis quinquaginta duobus annis citra, dici poſſet nunq̃ fuiſſe affectum gallicum, ſed noſtro hoc tempore primum prodijſſe, cum prius non fuerit amplius viſus, tamẽ & hoc noui in mulieribus ſanis ac bene diſpoſitis contingere cum illis menſes profluunt, ſi quis cum eiſdem venere vtatur, puſtulas ſupra penem incidere, & plerunq; excoriari, hoc tñ in omnibus non contingit, ſed in illis ſolum quæ menſes habent acriores, & viri qui cum his coeunt, virile membrum valde molle habuerint, ſed huius generis puſtulæ ob hanc occaſionem natæ breui ſanitati inſtituuntur, ex ſolo ieiuni hoīs ſputo, cum mulier nõ eſt affecta morbo gallico, ſecus eſſet, ſi eo affecta eſſet. C D

Ex his quæ dicta ſunt quiſpiã petere poſſet ꝑ quas partes per contagium gallicus affectus recipiatur, reſpondendum eſt per molliores partes recipi, mulieres etenim illum recipiunt, per os, per mammas, per vterũ, & per anum, vt ſi vir morbo gallico affectus cum

muliere

A muliere coeat in illa perfrictione, qua vteri collũ perfricatur incaleſcit hæc pars vna & rareſcit, vnde venenoſam illam impresſionem facile recipit, ita & ſemen q; affectum eſt calidum exiens, in locum calidum ob frictionem rarefactum facile imprimit prauam illam qualitatem in talem locum, itaq; mulier gallico morbo corripitur, è contrario ſi mulier ſit morbo gallico affecta, vir contagium recipit, primum in penis extrema parte, & in cole, ac præputio, quia per vteri collũ fricando incaleſcit, & rareſcit, affectionemq; facile recipit, quæ etiam ab agẽte facile datur, quia ob frictionem iam diſpoſitum eſt, & ad ĩmittendum rarefactũ, nonnunq̃ tamen haud recipi contingit, tum ob humorum integritatem, qui ad recipiendum apti minime ſunt, tum ob breuem ĩ loco morã. nam ad actio-
B nem requiruntur agens, & patiens diſpoſita in debita diſtantia, & tempus quod ſatis ſit ad actionem imprimendam. contingit vero quãdoq; vt virile mẽbrum non ſit male affectum, neq; mulieris vterus, ſed in muliere ab ore cœperit, vel à mammis, vel ab ano, tũc vir non tam cito recipiet à muliere hunc affectum, cum veneream rem cum illa exercet, tamen deniq; contagium recipiet. mulier vero citius recepit q̃ vir, quia venenoſum ſemen in ſui vteri gremium recipit. à viro autẽ mulieris ſemen non recipitur, licet eo madeſcat, propterea mulier facilius recipit, qñ vir non habuit primo penem affectum, tamẽ ſit affectus, q̃ faciat vir, qñ mulier primo affectum vterũ. Dominus Orobonus de Orobonis nobilis Ferrarienſis Vxorem habet honeſtiſsimam quæ affectum gallicum per mammas recepit, vir tamen eius illam frequẽtiſsime cognouit,

tamen nunq̃ affectum recepit. per oſcula vero facile C
recipitur hic affectus, q̃m vibratio illa & linguarum conflictus caliditatem auget, linguæq; rareſcunt, quæ ſunt etiã molliores carnes, & quæ facile impreſsiones recipiunt, ſaliua inſuper prauam affectionem augẽte, & hi qui affectum gallicum per os recipiunt, exulcerationem in faucibus, ac palato cõtrahunt. Et quãdoq; pars illa putreſcit, & ad nares peruenit, & quod bibitur vinum per nares exit, nõnullisq; naſus vlceratur, ac decidit, & in lingua puſtulæ fiunt, hoc eſt primum indicium quod apparet cum per os contagium accipitur, puſtulæ primo in lingua apparent, quæ taroli vocantur, poſtea fauces male afficiuntur, & palatum, deinde caput, deniq; totum corpus.

Per mammas contagium recipitur, quia puer exugendo, & attrahendo mammam calefacit, ipſiusq; os D
incaleſcit ac rareſcit, vt facile ſumere poſsit ex muliere contagium, hocq; exugit lac quod praue affectum eſt, è cõtrario ſi infans ſit qui affectum habeat mammam exugendo illam rarefacit, & facile recipit à puero contagium. Vt Domini Oroboni vxori cõtingit. hæc.n. vtero gerebat, & ad ſeptimum vſque menſem peruenerat, nutricem conduxerat quę naſciturum fœtum nutricaret, cui obierat infans quem lactabat, ob hoc ex berophotrophio infantem accepere, qui gallico affectu erat imbutus. illum enim ab vtero materno aſportauerat, paupercula hæc nutrix ab hoc infante affectum recepit, interim vxor Domini Oroboni peperit, & nutrix remiſſo ad berophotrophiũ infante, filium Domini Oroboni nutrire cœpit. receperat vero in mamma contagium, inde ad octo dies nõ po-

terat

A terat nutrix ob affectum in mãma lac ĩfanti præbere; Mater nutricis vices ſuppleuit,interim dũ nutrix ipſa curabať,ſed nõ multo poſt,et mater à puero contagiũ accepit,fuitq; ſęuiſsimus morb⁹,ſed deniq; poſt multos labores ſanitati reſtituta eſt,& multos pepit filios.

Per anum huius affectus contagium recipitur ex confrictione illa calefaciente,& rarefaciente, vnde ab ano peni prębetur,& à pene ano,& cum hoc fieri nõ poſsit niſi ex concubitu præter naturam , iccirco hoc videtur diuinum in his qui per hanc viam ſumpſere contagium,ꝙ affectus hic gallicus ſemper ſęuiſsimus eſt,ob vindictam,quam ſumit Deus de hoc nefando ſcelere,quãuis dici poſsit,magis imprimi ob loci arctitudinem,tamen vt ab eo nefando ſcelere homines deterreamus,dicendum eſt eſſe Dei omnipotentis iu-B dicium,quòd pro meritis illos ita tractat,& longe vehementiorem morbum efficit,cum per talem locum contagium recipitur. Cum vero in mulieribus ſint quatuor viæ recipiendi huius morbi contagium,vterus,os,anus,mammæ in viris, vnde ſunt tres penis, os , anus . petes vero num per alias carnis poroſitates recipi poſsit, vt ſi quiſpiam cum affecto morbo gallico ederit,& in eodem vaſe bibat, ac cum eo dormiat,nunquid poſsit hũc affectum recipere. Dicimus in præſentiarum,quantum ſit de re ipſa, huius poſsibilitatem non negandam . at addendum eſſe ad hoc vſq; tempus,non eſſe viſum,neq; cognitum, ꝙ quiſpiam niſi per coitum,vel oſculum, vel per mammas hunc morbum receperit, quantum in me ſit cum eo haud cubarem qui ſcabie gallica affectus eſſet,neq; in eodem poculo biberem,aut in eadem ederem lance,

neq;

neq; eadem vterer mappula ad extergẽda labia, tamẽ C
nunquam aliquem noui, qui morbum hoc modo ſu-
ſceperit, per ſolam ſcilicet conuerſationẽ, neq; quem-
piam audiui, qui id viderit, verũtamen hoc obſerua-
ui, ſi hi qui cum his verſantur, & potisſimum cubant,
ſcabiem incidant, ſcabies illa curatu difficillima eſt,
hoc vidi & obſeruaui, vt ferè videatur aliquid mali-
gni ex mora quam habet cũ affecto contraxiſſe. Con-
ſobrinus quidam meus puer, matrem habebat galli-
co affectu correptam, & cum ea cubabat, quandoque
ſcabiem incidit, quæ ſanitati reſtitui nõ poterat, & cir
ca crura cruſtas habuit, & tubercula, quæ depelli non
poterant, ſed diu in illis perſeuerarunt, tunc erã puer
& coniectatus ſum illud contigiſſe, ob moram quam
trahebat cum matre praue affecta. non vidi autẽ gal-
licum affectum per hanc conuerſationem vnquã eſſe D
receptum, hoc tamen vidi quod dixi, morbos in illis
fieri vehementiores, iccirco laudarem vt euitarentur,
vnde per poroſitates extrinſecas aliorum mẽbrorum
præter membra dicta recipi poſſe non videtur, quo-
niam hæc praua affectio confrictione indiget, & vehe
menti caloris excitatione, partium apertione, & petes
ſi manus cum manu fricaretur, aut venter cum vẽtre,
num per hunc modum recipi poſſet? Reſpondemus,
non eſſe negandum quod recipi poſsit, cum ſuapte na
tura ſit morbus contagioſus, ſed difficilius eſt, & non
viſum antea, neque partes enumeratæ molles ſunt,
quales illæ per quas recipit.

Cum morbi omnes peculiarem ſoleant habere hu
morem cui primo inhærent, vt phrenitis bilem, le-
thargus pituitam, inſania atram bilem, et ita per alios
diſcurrendo

A diſcurrendo morbos, hinc quiſpiam de morbo gallico petet, qui nam ſit ipſius proprius humor. rñdendum eſt, qñ in initio recipitur affectus nullũ habere propriũ humorẽ, ſed in illo eſſe humore, qui in illius corpore qui affectus eſt, abũdat, vnde ſi bilioſus natura ægrotans ſit, affectus gallicus in initio bilioſus eſt, ſi ſit pituitoſus, morbus eſt pituitoſus, ſi atrabilaris, atrabilaris erit, ſi ſanguineus ſit, affectum ſanguineũ eſſe oportet, nam illi innititur humori, qui in corpore dominatur, tamẽ proceſſu ipſis attrabilaris euadit, & pituita abundat, vel ſit quia morbus qui dolorem incutit, multa inducit faſtidia, vt mente quieſcere non poſſit, ſed ob cogitationem atrabilis generetur, vel ſit quia morbi natura ſit talis, vt atrãbilem inducat, & vnãquamq; temperiem in atram bilem vertat, B vel ſit qualitas illa praua, quicquid dicatur, ad rẽ ipſam nihil facere videbitur. At id ſolum dicamus in ipſis proceſſu omnes gallico morbo affectos atrabilares euadere, in aliquo videtis in initio cruſtas adeſſe latas, coloris lutei, quæ bilem præſeferũt, in proceſſu vero nigræ euadunt, in aliquibus ſunt rubrę, in alijs albæ, in alijs nigræ, in alijs diuerſis coloribus mixtæ, vt ſunt & ipſi mixti humores, puſtularum etenim colores, & cruſtarum, peccantis humoris genus oſtendunt, hæc igitur concluſio ſit, in initio eſſe ſecundum temperiem, & humorum genus, qui illo qui affectus eſt abundat, in proceſſu vero omnes atrabilares euadunt, & pituita etiam abundãt, mire ſanguineos vidi ob gallicũ morbũ atrabilares eſſe affectos. initiũ ꝙo curatiõis ab illius humoris euacuatiõe ĩcipere debet, qui in hoc ægrotãte peccat, vt ſuo edocebimus loco.

At

At dices cum morbus gallicus ſit quæpiam veneноſa qualitas,& vnaquæq; qualitas per contrariã curetur qualitatem, quæ erit qualitas qualitati morbi gallici oppoſita? dicimus cum in gallico affectu duo ſint, vnum eſt humor cui innititur hæc affectio, alterum qualitas ipſa venenoſa, quæ hunc morbum in ſpecie collocat, primum quod eſt humores, ita curandum eſt, illos euacuando,& alterando, ac illa adhibẽdo, quæ humoris qualitati contraria ſunt. C

At hæc ſecunda gallici affectus qualitas, qualitate ſibi oppoſita remoueri debet, verũ hæc qualitas, non eſt calidum neq; frigidum, neq; humidum, neq; ſiccũ, neq; eſt albedo, neq; nigredo, neq; dulcedo, neq; amaritudo, ſed eſt qualitas quędam innominata, quę omnino oppoſitam habet innominatam qualitatẽ. At dices ſi eſt innominata igitur eſt incognita, dicimus conſequentiam nõ valere, cum multa ſint innominata tamen incognita non ſunt, niſi vt nomine carent. At vero notas eſſe qualitates quæ gallici morbi qualitati aduerſantur ex ſanitate quæ inducitur planum eſt, nam nõ induceretur, niſi rerum quæ adhibẽtur qualitates, morbi gallici qualitatibus eſſent oppoſitę, quia omnis curatio per contrarium fit. experientia vero fuit, quæ medicamentum oſtendit qualitati morbi gallici, qualitatem oppoſitam habens, vnde experientia compertum eſt, hunc affectum ex decocto indici ligni remoueri, hoc autem non facit, quia calidum, cum multa habeantur calidiora, neq; quia ſiccum, cum multa adſint ſicciora, quæ tamen hoc minime pręſtant, ſed fit ob quandam innominatam qualitatem, quæ per experientiam inuenta eſt, D

morbi

A morbi gallici qualitati aduerſari, vt peſtilenti morbo etiam contingit, ſi cum febre ſit bilioſiſſima Theriaca ſanatur, nō quia frigida ſit, ſed quia venenoſę qualitati aduerſatur, tamen ratione febris à medico frigi da etiam adhibentur, ac Theriacę cōmiſcentur, vnde Theriaca qualitate ſua peſtilentię aduerſatur, & non quia calidam, neq; quia aliquam habeat ſenſibus notam qualitatem, ſed quia innominatam qualitatem habet, quæ peſtilētis morbi venenōſitati aduerſatur, & ſi petas quę nam ſit eiuſcemodi morbi gallici qualitas. Dicimus oculis oſtendi non poſſe, ſed nonnulli oſtenduntur effectus qui illam pręſentem eſſe monent, vt ſunt cruſtæ, tumores, dolores, pallores, & alia multa quæ ad gallicum morbum ſequuntur, ſicuti nec multæ aliæ ſecundæ qualitates poſſunt vel ocu- B lis videri, vel alijs ſenſibus percipi, ſed per aliquos effectus percipiuntur, vt eſt peſtilentis morbi qualitas, quæ eſt venenoſitas, ob maximas cognoſcitur inquie tudines, perturbationes, & mortes.

Multi gallicum affectum hoc modo definire conati ſunt, eſſe prauam epidemialem diſpoſitionē in corporis membris, pręcipue in hepate, & venis, & eorum humoribus, ex qua veluti ſymptomata dolores ſequuntur, & per vniuerſum corpus puſtulę, verum tamē eiuſcemodi definitio potuit forte in huius mor bi initio fieri, cum ſemper dolores, & puſtulæ ſimul aderant, & nihil aliud. in pręſentiarum vero, vbi adſunt pręduri tumores, vbi pilorum defluuium, vbi vnguium caſus, vbi dentium atq; oculorum amiſſio, eſt imperfecta definitio. non conuenit inſuper quia vult & dolores, & puſtulas per vniuerſum corpus

ſemper

ſemper adeſſe, cum poſſint eſſe puſtulæ abſq; dolori- C
bus, & dolores abſq; puſtulis, & plerunq; puſtulæ vnam ſolam corporis partem vexant, vt caput, & nõ aliam, dolores nonnunq̃ in capite tantum ſunt, & nõ in alia parte, quandoq; neq; dolores adſunt, neq; puſtulæ, cum ſimpliciter pili decidunt, in quo caſu plerunque neq; dolores adſunt, neq; puſtulæ, forte vero quando in initio cœpit in bello Neapolitano puſtulę ſimul aderant, & dolores, & hoc per vniuerſum corpus, nunc vero res haud ita ſe habet, ſed octo diſtincti modi reperiuntur, & compoſitę complicationes ducentæ & triginta quatuor, ſi quis recte computabit.

Si vero gallicum morbum nos definire tentaremus, in genere potius deſcriberemus, cum ſit valde multiplex, q̃ vera aliqua definitione explicaremus, vt dicendo, eſſe affectum multiplicem modo qualitate D
afficiẽtem, modo in compoſitione, modo in ſolutione continui, modo cum doloribus, modo ſine doloribus, modo cum cruſtis, modo ſine cruſtis, modo cum tumoribus duris, modo ſine his, modo cũ defluuio pilorum, modo ſine illo, modo cum dentium defluuio modo ſine illo, modo cum vnguium caſu modo ſine illo, modo cum oculorum amiſſione, modo ſine hac amiſſione, modo cum gonorrhœa, modo ſine gonorrhœa, modo cum omnibus, modo cum aliquibus, vt ſuperius ducentæ triginta quatuor diſtinctæ ſunt ſpecies, contempleris in quomodo poſſit vna forma, & vna definitione muniri tam diuerſus, tamq; varius morbus, & tot habens diuerſitates, iccirco ſatis eſſe arbitror haberi quid nominis de gallico affectu, cum quid rei vere haberi non poſſit.

De

A De his in preſentiarum agendum eſt ſignis, quæ oſtendunt hũc tam multiplicem affectum eſſe hunc vocatum gallicum, cum quempiam videbis qui cum meretricula muliere veneream rem exercuerit, & circa preputium vel penis glandem paruas habeat puſtulas corrodentes, et inguina intumeſcunt, indicium eſt hunc recepiſſe contagium, nam puſtulæ illæ in glande corrodentes quæ taroli vocantur, indicia ſunt receptionis contagij, irrepit deinde paulatim morbus (niſi prouideatur) & totum inficit corpus, primo inguina petens & bubones inducens, poſtea in iecur irrepens, deniq; in cor & caput, et breuiter per totum dilatatur corpus.

Cum aliquem videbis qui poſtquam cum im-
B pudicis mulieribus cubuerit gonorrhœam incidat, etiam ſine vlcere in pene, & ſine bubonibus (quia & cum his eſſe poteſt) & adhibitis preſidijs minime curetur, iudica hunc affectum eſſe morbum gallicum. Cum quiſpiam cum inpudica muliere rem venereã habuerit, & puſtulas in ore incidat, & in faucibus ac gutture exulceratio fiat, & haud facile curari poſſit, ſed abire videatur, poſtea reuertatur, indicium eſt hunc eſſe morbo gallico affectum.

Si quiſpiam puer a turpiſſimo in moribus homine fuerit ſubagitatus, & illi in ano & circa anum puſtulæ contingant, quæ facile remoueri non poſſint, ſed potius vſq; ad oſchreum dilatentur, & extendantur, morbum gallicum eſſe iudicato.

Si infans lac exugens circa os puſtulas contrahat, quæ extranei coloris ſint, nec curari facile valeant, iudica hunc morbi gallici contagiũ à nutrice recepiſſe.

E contrario

E contrario ſi infans à berophotrophio receptus C
puſtulas per corpus habeat,ſitq; praue affectus,& nu
trix in mammis,ac papillis,puſtulas incidat , quæ fa-
cile curari non poſſint , iudica nutricem hanc ab in-
fante recepiſſe contagium. Capitis grauitas cum do-
lore qui ad humeros vſq; extendatur , vt ille brachia
eleuare non poſſit,neq;ſibi caput detegere,neq; quã-
doq; bolum ſibi in os immittere, vel vini cyathũ ſuis
manibus apprehendere , hoc eſt gallici affectus indi-
cium.Cum capitis dolores,humerorum, brachiorũ,
& reliquarum corporis venenoſarum partium veſpe
ri fiant vehementiores,vſq; ad dimidium fere noctis,
poſtea dolores remitti incipiant,indicium eſt eſſe do
lores ex gallico affectu , potiſſimum quando multis
adhibitis pręſidijs,obliterari non potuerunt. D

At quiſpiam petere poſſet,cur potius noctu q̃ in-
terdiu vexent hi dolores. Nonnulli cauſam reddunt,
quia humores noctu augentur , verum æque augen-
tur interdiu , nã ſicut vna cibatio in nocte coquitur,
ita vna coquitur in die, iccirco par ratio eſt crementi
humorum tam in nocte q̃ in die. Dicendum potius
eſt noctu dolores augeri, quia hoc tempore humidi-
tates mouentur,& nox ipſa humida præcipitat cœlo,
humores vero ab humiditate extrinſeca cõmouen-
tur,augentur,& agitantur,tum etiã quia noctu natu
ralis calor ad intrinſecas retrahitur partes,iccirco hu-
mores cõmouet, qui commoti dolores augent. Adde
materias morbum gallicum facientes vt plurimum
eſſe frigidas,vel ſi in principio frigidę non ſint in pro
ceſſu frigidæ euadunt.

Cum in aliquo videbis cruſtas circa frontem pul-

A lulare luteas, ſiue nigras, ſiue albicantes, ſiue mixtas, quæ illum deforment, gallicum affectum habere iudicato, nam hæ cruſtæ humorum ratione ſunt coloratę. Si vero petas, quomodo diſcernantur, reſpondemus ſi cruſtæ ſint liuidæ, & hi acuto capitis dolore deprehenſi ſint à bile eſſe ne dubitato, tum ob cruſtarum colorem, tum ob doloris capitis vehementiã, & hæ cruſtæ bilioſæ vt plurimum in pyramidis formã exacuuntur. Si vero cruſtę hę dealbeſcãt, & latę ſint, capitisq; dolor obtuſus videatur, à pituita eſſe fatendum eſt. Ab atrabile vero contingent ſi nigræ appareant, & aſperę, & dolor ſit vehemens. At ſi dolor mitior ſit, cruſtæ vero ſubrubrę ſint, à ſanguine eſſe iudicari debet. Cum vero ſunt varię & diuerſorum colo-
B rum, à diuerſis gignuntur humoribus, tu vero diuerſitatem & humorum diuerſitatem, ex colorum diuerſitate deprehendes, quia ſi color niger ſit & luteus, à flaua bile & atrabile cruſtas confectas eſſe iudicabis; ſi albicans & luteus à pituita & à bile. Si ſubruber & luteus à ſanguine & bile, & ita de alijs complicationibus dicendum eſt.

Si à quopiam videas capillos decidere, & barbam, & potiſſimum ſupercilia, hunc morbo gallico affectum eſſe iudicato, intelligendum vero eſt modo hęc non ſequantur ad aliquem magnum morbum, & pręſertim cum ſcitur hunc venere, & cum meretriculis eſſe vſum.

Idem iudicium de dentibus facito, de vngulis, & de oculis, nam in pręſentiarum in his ſolis quandoq; eſt partibus hic affectus.

Ex pulſibus difficulter cognoſcitur gallica lues;

immo neceſſe eſt vt variet ſecundum humorum variationem,& vt dolores intenſi ſunt,ac remiſſi, in intenſioribus enim magis frequens eſt,& velox,ſed imbecillus,tamen cum febre plerunq; careant neq; etiã habent certam rationem ex pulſibus,vnde ſimpliciter dicendum eſt,horum pulſus certum iudicium nõ prębere,quod ſit affectus gallicus. C

Neq; certum faciendum eſt ex vrinis iudiciũ,quia vrinę humorum ratione variæ ſunt, & pręterea dolor ac reliqua ſymptomata vrinarum variationem faciunt,tamen ſi quę vrinę ſunt ac lue affectis propriæ ſunt vrinæ crudæ,albæ,abſq; hypoſtaſi,vel cum modica hypoſtaſi,quia materia quę per vrinam exire deberet & hypoſtaſim facere,ad iuncturas tendit, ad puſtulas,ad caput,& ad alias partes. D

Ex ſputis ac ſimilibus tuta non habentur gallici affectus ſigna,neq; propria ſunt ipſius ſigna,niſi intelligeremus quod ſputa de affectu in faucibus iudicare poſſent, quia quandoq; ephelcides.i.cruſtę expuuntur,quod indicium eſt exulcerationem adeſſe.

Qui colorem viuidum habere conſueuerunt, & floridum,poſtea pallidus efficiatur,& luteus, & macilentus qui alioqui erat plenus, & ita diu perſeueret, neq; aliquo alio affectu laboret, morbum gallicum hunc incidiſſe arbitrandum eſt,ſolet enim eiuſcemodi morbus colorem maxime immutare, & liuidum pallidum,ac luteum reddere.

PROGNOSTICA.

In gallico affectu cruſtæ & puſtulæ ſunt minus malę, q̃ dolores, nam per cruſtas, & puſtulas prauæ materiæ corpus exeũt q alioqui illud praue efficerẽt.

Dolores

A Dolores gallici qui cum cruſtis ſunt, ac puſtulis; (nam quandoq; cum his ſiunt) mitiores ſunt q̃ dolores abſq; cruſtis.

Dolores cum duris tumoribus ſunt vehementes, ſed minus mali q̃ dolores abſq; vllo tumore, nam tumor hic aperiri poteſt, at ſi nihil adſit tumoris difficilius eſt negotiari.

Omnium morbi gallici modorum minus malus eſt pilorum amiſſio, ſed hominem tm̃ deriſui reddit.

Lentæ febres, ac longæ cum morbo gallico futuram hecticam minime ſignificant. infinitos ferè vidi qui tales incidêre febres, & in vrinis pinguitudo innatans videbatur, tamen hectici haud euaſere, immo gallico affectu curato, & etiam per exiſtentia, febris ipſa vnà curata eſt, ac abijt.

B Gallicus morbus raros interficit, tamen interficere poteſt, & nonnunq̃ id facit, ſed tunc potiſſime eſt, quando præter gallicum affectum, ægrotantes ſe regere noluerint, & inordinatiore victu vtuntur, vt mors potius ad eorum errata ſequatur, q̃ ad morbũ.

Gallicus affectus homines ſemper imbecillos reddit, & qui facile in alia morborum genera incidant.

Morbo gallico affectus ſi in ſanitatem reſtituatur, & ſibi digitum, vel aliquam corporis partem leuiter incidat, per longum temporis ſpatium ſanitati non reſtituitur, nam membra prauam quandam qualitatẽ amittunt, vt cum diſcontinuantur in continuationẽ difficulter reduci poſſint.

Gallica lues recenter inducta facile curari poteſt, iccirco cum primum ægrotans ſe tali morbo correptum perceperit, illico ſe curari iubeat, ſi vero anti

quior ſit, difficilius curatur, immo ex mora tantū intendi poſſet, vt curationem nunq̃ admitteret. C

Puſtulæ facilius curantur, q̃ dolores, & præduri tumores difficilius curantur q̃ puſtulæ.

Qui raucam vocem habent ac perſeuerantem cū faciei pallore inuſitato, tibi de affectu gallico ſuſpecti ſint, & per os recepiſſe contagium indicium eſt, quāq̃ poſſet & illuc per alias vias irrepiſſe.

Atrabilares ad affectum gallicum magis parati ſunt, q̃ cætera hominum temperies, nam & omnes gallico morbo affecti, deniq; atrabilares euadunt, & atrabilares per aduſtionem illi potiſſimum ſunt, qui facile hunc morbum incidunt, hoc vero intelligendum eſt ratione humoris, non autem ratione ſoliditatis carnis. nam hoc ſecus eſt, caro etenim atrabilariorꝫ cū ſit arida & dēſa, difficilius recipit cōtagiū, at atrabilares humores facilius recipiunt ob ſymbolum quoddam ægritudinis. ſunt ergo humorum ratione ad hunc affectum magis parati atrabilares, in ſecundo loco ſunt bilioſi, in tertio ſanguinei, in quarto pituitoſi, quāuis omnes in proceſſu atrabilares euadunt, & pituita inſuper abundent. D

Raræ texturæ homines facilius incidunt hunc affectum, q̃ non raræ texturæ, vnde qui ſcabiem facile, & morbos contagioſos recipiunt, facile etiam luē gallicam recipere poſſunt.

Qui prauis humoribus repleti ſunt facilius, & citius hunc affectū incidunt, quàm qui probos habent humores.

Qui inordinato victus genere vtūtur, & potiſſimū ſi atrabilarijs veſcantur cibis, hunc affectū facilius incidunt

A cidunt, q̃ qui ſecus faciunt, & probo victu vtuntur.

Iuuenes & pueri facilius ab hoc affectu liberãtur, q̃ ſenes, & qui in alijs ætatibus ſunt.

Qui tota nocte cum meretricula cubauerit, hunc affectum facilius incidit, q̃ qui interdiu rem venereã exercuerit, & ſubito receſſerit.

Facillime omnium illi morbũ gallicum incidunt, qui primo eo fuere correpti, poſtea ſanitati reſtituti iterum contagium recipiunt, nam relicta eſt (etiam ſi ſit ſanus) qualitas quædam praua, quæ cum lue gallica ſymbolum habet.

In his ediſſerendis prognoſticis non eſt opus vel Galeni vel alterius antiqui ſententias querere, quia nouus eſt morbus citra ſeptuaginta quatuor annos ortus quem antiquiores illi non cognouere auctores, neq; aliquẽ de eo prius ſcribẽtẽ legere authorem.

B Quæ vero ſolo gallici morbi modo affectus eſt, facilius curatur, q̃ qui multis afficitur morbis, & ita ſecundum complicationem facilius & difficilius curatur, at vero opus eſt vt omnia ſemper æqualiter intelligantur. nã ſi quiſpiã ſolis doloribus affligeretur, ſed vehemẽtioribus, alter vero cruſtas remiſſas haberet, et remiſſum dolorem, hic qui habet duo hec remiſſa, facilius curabitur (licet duo ſint) q̃ ille qui habet ſolos intenſos dolores, ſi vero æqualia eſſent, ſemper facilius is curatur, qui vnum ſolum modum habet, q̃ qui plures, & q̃to plures ſunt, tanto difficilius curabitur.

Qui pilorum caſum incidunt, ridiculum morbũ incidunt, & illi hominibus deriſui ſunt, qui hoc affectu ſunt deprehenſi, At quibus dentes, ac vngues decidunt, in deriſum quidem veniunt, ſed miſericordia

iunctum,at qui oculos amittunt,miſericordia ſolum C
ac pietate digni ſunt.

Quiſpiam vero dubitare poſſet cur à pudendis vt
plurimum incipiat hic affectus,reſpondent nonnulli
quia influxus ille pudendis aduerſabatur,quando hic
morbus per influxum excitatus eſt, nam in pudendis
conformitas quædam adeſt,quę eſt inter morbi qua-
litatem,& hæc membra ac cœleſtem influxũ. At hoc
videtur eſſe reddere rationem,per illa quæ maiori in-
digent percunctatione,quęrendum nimirum eſt,cur
ille influxus pudendis aduerſetur, & cur deinceps in-
fluxu remoto, qui pudẽdis amplius non aduerſatur,
vnde concipiatur per illam viam affectus,& præterea
illi qui cum muliere non concumbebant, cur non in
cidebant hunc affectum,ſi ab influxu dependebat,tñ
nemo vnq̃ viſus eſt,qui hunc affectũ inciderit, niſi re D
venerea vſus ſit,aut lac exugerit,aut deoſculatus fue-
rit,nec ꝑcipitur conformitas iſta,inter morbi qualita
tẽ,& hæc mẽbra, immo cũ multũ neruoſa ſint coru-
ptiõi multũ repugnare vidẽt̃,iccirco magis affici nõ
deberẽt, q̃ alia mẽbra q̃ ad curationẽ magis apta ſũt.

Alij dicunt in pudendis abundare magis humores
qui ſunt putrefactioni parati, ideo in illis membris
potius fit,vel ab illis potius incipit. At hoc abſurdum
videtur,quia ſemper non incipit in illis membris,ſed
quandoq; à mammis incipit, quandoq; à lingua,pa-
lato,& faucibus, præterea ſi illa membra plus habe-
rent materiei ad putredinem aptæ,tunc non morbus
gallicus ſolum,ſed multi morbi in his locis orirẽtur,
quanquam negandum non ſit ad has partes tanquã
ad cloacam multos deſcendere humores.

Dicendum

A Dicendum igitur eſt ideo à pudẽdis incipere, quia illa ſunt quæ primo contagiũ recipiũt,nam perfricatio illa inſenſibiles meatus aperit, & cõtagium facile recipitur, à pudendis ergo incipit, quia illa ſunt quæ primo recipiũt, vel q̃ primo prębẽt,& agitatio cõcurrit,quę calefacit,& aperit,conuenit etiã mẽbri mollities,quod facile recipit,& hęc eſt vera cauſa cur vt plurimũ à pudendis incipiat,et non alia,quia ſunt prima mẽbra,q̃ tangũtur,& fricantur,& incaleſcunt ac rareſcunt,ſuntq; mollia membra, neq; illud etiam parui eſt momenti, quod ad illa tanquã ad cloacam multi praui à natura illuc delegati decurrunt humores.

At quia nonnulli dixere, ab illis etiã incipere mẽbris quando primum oritur,& abſq; contagio, propterea quęrendum eſt nunquid hic affectus de nouo B abſq; contagio excitari poſſit, dicimus rei poſſibilitatem eſſe quoddam aptum, & hic morbus alias fuiſſe potuit,licet de ipſo nulla ſit facta mentio,& futurum eſſe alias,tamen ſemper crediderim pręter influxum particularia etiam requiri circa ſubiectum, quod recipit, vt quod rem habeat cum aliqua muliere, quæ vteri partes male affectas habeat,& quandoq; exulceratas,licet non ex morbo gallico, tamen hic rem veneream cum illa habeat, & ex illa confrictione cum cœleſti influxu fiat hic morbus. quod autẽ abſq; his oriatur nunquam crediderim. Audiui medicos quoſdam de religioſa muliere fatentes,quod morbũ gallicum ex ſe contraxerat, & non ex concubitu, & ego certe ſcio matronam illam religioſam virginem eſſe, & probiſſimã,immo in tali eſſe loco, vt ſi praue etiã perpetrari vellet,minime poſſet, at ego medicos iſtos

rationibus conuici, cum hanc mulierem viſitaſſem, C
& illis oſtendi huius mulieris affectus eſſe vterinos,
non gallicos,& illam deinceps curaui ex vterinis affe
ctibus,& ſanitati deniq; reſtituta eſt,abſq; medicamẽ
tis quæ morbum gallicum ſanare conſueuerũt, vnde
arbitror morbum hunc non poſſe vel de nouo exci-
tari,vel per contagium recipi,niſi per coitum,vel per
lactis exuctionem.

Vt autem ad ſuperiora redeamus, Hippocrates in
tertio Aphoriſmorum libro in æſtate dicit pudendo-
rum putredines oriri,Galenus hoc intelligit in humi
da æſtate, aut in ea in qua non abundauerit ventus,
aut ſpirauerit auſter, vnde tẽporis humiditas in ipſis
putredines excitat, quãuis Galenus intelligat hoc nõ
ſolum in pudendis fieri,ſed in alia etiam parte,eſt 21.
Aphoriſmus, ex hoc tamen non habet,quod hęc pu- D
tredo cauſa ſit,cur in pudẽdis ĩcipiat gallica affectio.

Nec dubium iſtud pretereundum eſt,cur nõnunq̃
contingat vt aliqui atrabilares ſint,& victu tali vtan-
tur,qui temperiem adiuuet,tamen cum gallico mor
bo affectis mulieribus coeunt,& contagium non re-
cipiunt,nonnulli reſpondent ex proprietatis indiui-
duæ diuerſitate hoc contingere, quæ eſt alia in alio,
vt prima primi ex Auicenna colligitur, vnde aliqui
temperiei ſanguineæ hunc morbũ incident,alij atra-
bilares,non incident. ſuperioribus diebus tres vidi q
cum quadam meretricula venere vſi ſunt, & duo ve-
hementiſſime affecti ſunt gallico morbo & potiſſi-
mum pilorum defluuio; hiq; duo optima temperie
prediti ſunt,& optimo habitu,tertius vero qui ẽ pra-
uę temperiei contagium minime recepit,tamen non
ſemel

A ſemel tantum, ſed pluries cum eadem meretricula venere vſus eſt, primi vero illi duo cõſocij, qui erant bona temperie prędití, ab hoc affectu male tractati fuerunt, & adhuc in ipſis veſtigia ſuperſunt, quãuis diu ſit quod laborent, tñ pręter hanc proprietatem dici poſſet, illum non incidiſſe hunc affectum propter aliquam indiuidualem proprietatẽ, ſed quia obſtructos meatus habebat, nã hi atrabilares (vt ille eſt qui praua tẽperie pręditus eſt) corpora habent denſiora, quæ ſunt ad recipiendum inepta, vnde ille contagium minime recepit, quod fuit ratione intenſioris carnis, & pororum occluſionis, non autem ratione humoris qui facile recipit.

Cum vero gallicus affectus ſub puſtularum ſpecie appareat, & ſub ſpecie dolorum, petendum eſt quãdo B cum puſtulis erit, ſub quo puſtularum genere contineatur, & ad quod genus reduci debeat. Nonnulli recentes dicunt eſſe Auicennæ Aſafati. at ſuperius diximus Nicolaum Leonicenum illos optime reprehendiſſe, qui cenſuere morbum gallicum eſſe Auicennæ Aſafati, fortè dices illi ſaltem aſſimilari. nam Aſafati inter exulceratas puſtulas numerari. Dicendum vero eſt duplex eſſe puſtularum genus in hoc affectu, prædurum vnum quòd vulgo gummi vocatur, alterum quòd cruſtam ĩducit, prædurum ſub ſclirorum genere continetur, & qñq; ſub prædurorum œdematum genere, & plerunq; nodi dici poſſunt, quia ita ſunt aliquibus membris infixi, vt natiui nodi tabulis infixi ſunt, licet nonnunq̃ & tales viderim duricies, quæ natę vocari poterant, cum per membra cõmouerentur, & veluti natarent. puſtulæ vero quæ cruſtas habent

ſecundum colorem ad puſtulas illius humoris reduci C poſſunt, vt ſi ſint luteæ puſtulę bilioſæ vocentur, ſi nigræ atrabilares, ſi albicantes pituitoſæ, & ſi rubrę ſanguineæ, & licet ſanguis inflammationem faciat, bilis eryſipelas, pituita œdemata, atrabilis ſcirrhum, tamē hæc fiunt qñ hi ſoli humores ſunt. in cruſtis vero in in hoc morbo non ſunt puri humores, ſed à ſupabundāti denominatio fit. nam bilioſæ cruſtę ſi à bile fuiſſent pura, cruſtam non induxiſſent, ſed eryſipelas, & ita de alijs vt conuenit dicendum eſt.

In doloribus etiam dubitatio cōtingit in quo ſint genere reponendi gallici iſti dolores, nōnulli dicunt inter extenſiuos dolores reponendos eſſe, q iuxta Auicennam à flatu fiant, aut à materia, quæ in neruis aut in muſculis impacta ſit. verūtamen ſi hic dicere intendant, qñq; extenſiuos eſſe dolores gallicos, hoc fatebimur. D ſimpliciter vero non fatebimur, dolores omnes gallicos ſemper eſſe extenſiuos. nam qñq; ſunt pulſatiui, qñq; acuti & pungitiui, vt ferreus ſtilus in membra infigi videatur, qñq; ſunt obtuſi, quandoq; grauatiui. Nonnulli arbitrati ſunt, hos dolores eſſe (vt Auicennæ verbo vtar) frangitiuos, ſed hoc ſimpliciter dicere, ſimpliciter etiam falſum eſt. nam fieri quidem poteſt vt aliqui ſint frangitiui, ſed omnes ita eſſe cenſendum non eſt. nā cum frangitiuus dolor iuxta Auicennam à materia fiat inter os & pelliculam tegētem os contenta, non poterit ſemper gallicus morbus vocari frangitiuus, quia & in alijs à prędictis locis materia continetur, quæ hos dolores excitat.

Nos ergo in genere dicamus gallicos dolores in oī ferè eſſe dolorum genere, quòd inueniri poſsit, neque

ad

A ad vnam certam dolorum ſpeciē reduci poſſunt,quia aliqui erunt in vna ſpecie, in qua alij deinde non erunt,hæcque dicenda ſunt de morbi gallici puſtulis & doloribus.

Cum in affectu gallico dolores contingant, & vtplurimum ſint circa iuncturas, iccirco dubitare contingit propter quid in iuncturis potisſimum excitentur,nonnulli dicunt in illis excitari locis, quia & materiæ in eiſdem colliguntur.at eiuſcemodi ſolutio abſurda videtur,qm̄ per motum qui in iuncturis fit reſolui deberet.nam in omni corporis motu arctus & iuncturæ mouentur,& ideo humores ob motum potius reſolui deberēt,q̄ colligi.at eiuſcemodi ratio hoc modo ſoluenda eſt quòd iuncturæ cauitatem habēt, quæ materia implentur,& quæ per motum tam facile
B reſolui non poteſt,immo in motu plerūq; dolores augentur,tamen ſi vehemētiſsimus ac diuturnus fieret motus materię reſoluerentur,& dolores ceſſarent, denique ſunt nonnulli qui ex vehementisſimo motu quotidie frequentato à gallicis doloribus euaſere, vt contingit Dono Batano Campanario qui ſeuisſimis doloribus cruciabatur, ſed cordas trahendo magnæ campanę Epiſcopij Ferrarienſis ab eiſdem doloribus euaſit. Ad rem igitur motus quilibet nō eſt aptus oēs reſoluere materias quæ in iuncturis continentur, ſed tantum vehementiſsimus motus . plerunque vero ex motu dolor augetur,quādo materias quidem flatuabit,ſed reſoluere nequibit .

Nota inſuper eos,qui cruſtas habent vtplurimum mitiores habere dolores vel nullos,qa materia ad circunferentiam exit,& non ad iuncturas.qui vero dolo

ribus

ribus abſq; cruſtis affliguntur vehementiores ſemper habent dolores, hi etiam ſunt vehemẽtes dolores, qui ex præduris excitantur tumoribus circa iuncturas. C

Priusq̃ vero ad gallici affectus curationem conuertamur, ſcire oportet aliquem eſſe gallicum morbum incipientem, alium confirmatum, & non inueteratũ, alium & inueteratum, & confirmatum, primo de curatione gallici morbi qui incipit verba faciamus. i. de eo qui nondũ mẽſem excesſit vel mẽſem cũ dimidio.

DE CVRATIONE GALLICI AFFECTVS INCIPIENTIS.

SI tibi quiſpiam occurrat ex gallico affectu curandus, qui in initio ſit. i. nõ diu ſit quòd cõtagium receperit. id vero cognoſcitur quia paruæ puſtulæ in D præputio vel cole pullulare incipiũt, & panus, vel bubo excitatur, vel puſtulæ in ore incipiunt. hic poteſt in ſanitatem reſtitui ex ſola purgatione prętermittendo maiora, vt ſunt maiores inunctiones & ligni indici potiones. primo igitur contemplator an hic macilentus ſit, vt ſanguine non abundet, an plethoram habeat. nam ſi ſanguine non abũdabit, ſed eo potius indigebit, venæ ſectio exercenda non eſt. ſi vero abundabit, iecoraria dexteri brachij vena ſecetur, prius tamen hoc clyſteri ventre lenito.

℞. Maluæ
Violarum
Altheæ
Mercurialis
Singulorum Man. j.

Miſce

A Miſce & bulliant in aqua ſecundum artem, poſtea

℞. Huius decocti lib.j.
Olei violacei vnc. iiij.
Caſſiæ nuper extractæ vnc.j.
Salis communis drach.ij.
Miſce & imponatur

Clyſteri ſecreto, venæ ſectio fiat ad ſanguinis libram plus minus vt vires exigunt, poſtea huius generis ſyrupi præbeantur, ſi ſanguineæ ſit temperiei hic qui ſequitur adhibeatur.

℞. Syrupi de cap.ven.
Syrupi de endiuia
Singulorum vnc.j.
Inf.ſenæ vnc.iiij.
Miſce.

B At ſi bilioſæ ſit temperiei, & præcedēti ſyrupo vti poterit, & hoc qui ſequitur.

℞. Syrupi violacei
Syrupi de endiuia
Singulorum vnc.j.
Inf.ſenæ vnc. iiij.
Miſce.

Si vero pituitoſæ fuerit temperiei, hoc qui ſequitur, ſyrupus adhibeatur.

℞. Syrupi de hyſſopo
Syrupi de cap.ven.
Singulorum vnc.j.
Inf.ſenæ vnc. iiij.
Miſce.

At ſi ſit temperiei atrabilaris tunc qui ſequitur ſyrupus præbendus erit.

℞. Syrupi de epythimo C
Syrupi de fumo terræ
Singulorum vnc.j.
Inf.ſenæ vnc.iiij.
Miſce.

In hoc caſu nunq̃ deſerenda eſt ſenę infuſio.vnum.n.
ex his eſt,quæ ſupra alia omnia affectu gallico aduer-
ſari videntur,quod per nullam ex manifeſtis qualita-
tibus agit,vt neceſſarium ſit in ſena ipſa dicere ratio-
ne huius affectus adeſſe qualitates occultas,nobiſque
ignotas,niſi quiſpiã arbitraretur ſenam huic morbo
aduerſari quia educit,& præſertim atrabilares humo-
res. verũtamen euacuare non eſt affectus qualitatẽ re-
mouere,niſi dixerimus affectus qualitatem humori-
bus inhęrere,iccirco cum humores euacuãtur praua
etiam affectus qualitas remouetur. at hoc abſurdum D
eſt,quia humoribus etiã euacuatis,praua adhuc mor-
bi qualitas derelinquitur,quæ ſolidis ĩnititur mẽbris.
nam omnes corporis partes affectæ ſunt, præſertim
qñ eſt confirmatus.dum vero in initio eſt,in ſolis con
tinetur humoribus,iecore,ac vijs, iccirco euacuatio-
ne curari poteſt,vnde prĩcipium hoc gallici affectus,
euacuando tantum curamus.

Cum nouem vel decẽ ex illis ſyrupis accepti ſunt,
medicamentum præbere oportet.at prius notandum
eſt,ſyrupos præſcriptos hoc modo ſumendos eſſe, ſi
quiſpiam quinquies aut ſexties pro ſingulo ſyrupo
deijciat,alternis diebus inſumãtur.ſi vero bis, aut ter
ſingulis diebus accipi poterũt,deinde vno vel duobus
interiectis diebus,qui ſanguinea præditus eſt tempe-
rie,hoc ſumat medicamentum, non quidem ſangui-
nem

A nem educens,ſed alios corporis humores.

℞. Pulpæ colocynthidis
Scamonij
Singulorum ſcrup. j.
Turbith
Hellebori nigri
Singulorum ſcrup.ſ.
Gingiberis
Cinnamomi
Camphoræ
Aniſorum
Singulorum gra. x.

Miſce & infundantur in quatuor vncias infuſionis ſenæ per decem horas,poſtea exprimãtur,& expreſſum B zuccaro dulcoretur,vel ſequentes deuoret pilulas.

℞. Pilularum aurearum
Pilularum cochiarum
Pilularum de lapide lazuli
Singulorum ſcrup.j.

Miſce & tot fiant pilulę quot ęgrotanti placuerit. at ſi natura ſit bilioſus medicamentum iſtud recipiatur.

℞. Scamonij drach.j.
Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorum
Singulorum drach.ſ.

Miſce & infundantur in quatuor vncias infuſionis ſenæ per decem horas,poſtea exprimãtur,& expreſſum hora conuenienti præbeatur,zuccaroq; dulcoretur. ſi quis vero pilulas magis diligat,aureas pilulas iſumat. at ſi natura ſit pituitoſus,medicamentum quod ſequitur adhibeatur.

℞. Turbith drach.j.
Myrobalanorum chebulorum drach.j.ſ.
Agarici drach.ſ.
Gingiberis
Cinnamomi
Aniſorum
Camphoræ
Salis gemmæ
Singulorum gra.x.

Miſce & infundantur in quatuor vncias inf. ſenæ per decem horas, poſtea exprimantur, & expreſſum hoc zuccaro dulcoretur, vel cochiæ pilulæ præbeantur. ſi vero eſſet natura atrabilaris ſequens medicamentum præbendum eſt.

℞. Polypodij
Epythimi
Singulorum drach. iiij.
Senæ vnc.j.
Hellebori nigri ſcrup.j.
Florum boraginis
Florum bugloſſæ
Florum violarum
Florum roſarum
Singulorum drach. ij.
Gingiberis
Cinnamomi
Aniſorum
Amomi
Singulorum drach.ſ.

Miſce & infundantur in aquam fumi terræ ſecũdum artem, poſtea exprimantur, & zuccaro dulcorẽtur, ac

præbeantur,

A præbeantur,vel pilulæ ſumantur de lapide lazuli, vel de lapide armeno.ſi vero ſit mixtæ temperiei miſce q̄ dicta ſunt ſecundũ humoꝝ tẽperiem,ac miſcellam.

Si hic videatur ſanitati reſtitutus,bene illi erit. hoc autem videbitur,per vnius mẽſis,vel duoꝝ ſpatium . nam per octo vel decem dies non eſt tempus valde aptum.in toto autem hoc ſpatio,& horum.ſ. dierum in quibus fit purgatio,& poſt purgationem, ægrotus in ſex rebus non naturalibus conueniẽter regatur.

Pullorum iura edat,& carnẽ, & vitulorum, hędorum,paruorum auium,phaſianorum,perdicum ; iurulenta euitet,ſalſa, acria, & aromatibus valde plena, album vinum bibat,tenue,odoratum,vel rubellum.

Corpus vehementer moueat.nam inuẽti ſunt qui B ex ſolo motu vehementiore & continuo in ſanitatem reſtituti ſunt,vnde quantum naturæ ſatis ſit quieſcãt.

Euacuatus ſemper potius ſit,q̃ repletus,neque impleatur,ſed perenniter quantũ fieri poteſt euacuetur.

Vigilet etiam plusq̃ dormiat.nam vigilię exſiccãt, tamen opus eſt tantum dormire,quantum naturæ ſatis ſit,ne imbecillitetur.

Animi paſſiones ſummopere euitare oportet , & illas præſertim quę atrambilem inducunt,ac augent, cum hic affectus per ſe homines reddat atrabilares. aer ambiens ad temperiem vergat.

Si poſt menſem vel duos mẽſes integre ſanum eſſe deprehendas, nihil aliud agas q̃ iubere vt frequenter expurgetur Alexandri pilulis de quibus mentionem faciemus,& deſcriptionem ſuo loco referemus . ſi vero hunc non eſſe perfecte ſanum percipies, tunc id ꝗ ſequitur decoctum, fieri iubeto .

℞. Polypodij C
Epythimi
Singulorum drach.iiij.
Turbith ſcrup.ij.
Scamonij
Hellebori nigri
Singulorum ſcrup.j.
Rhabarbari electi
Agarici
Singulorum drach.ſ.
Senæ vnc.j.
Gingiberis
Gariophyllorum
Cinnamomi
Aniſorum D
Fœniculorum
Amomi
Camphoræ
Singulorum gra. x.
Florum boraginis
Florum bugloſsi
Florum roſarum
Florum violarum
Singulorum drach.ij.
Paſſularum vnc.j.
Sebeſten numero.xv.
Prunorum ibericorum numero. x.

Miſce & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ fumi terræ ſecundum artem, vt quæ maiorẽ patiuntur decoctionem, primo inſumantur, quæ minorem deinde,& quæ minimum in vltima ebullitione. quæ vero

nullam

A nullam expetunt infundantur, poſtea ſingulo mane ſex vnciæ inſumantur per viginti dies. ſi vero ſit ſanitati reſtitutus, & puſtulæ reſolutæ ſint, ac bubones (ſi adhuc perſeuerent) nihil aliud agendum ſupereſt, verum ſi nõ videatur ſanitati exquiſite reſtitutus, vt integre ſanitati reſtituatur ligni indici decoctum eo modo exhibeatur quo poſtea dicemus, ſitq; decoctum in aqua. tunc vero integre ſanitati reſtituetur, victusque ratio erit ita ſeruanda vt poſterius oſtendemus.

Nonnulla vero ſunt hoc loco pertractanda, quæ virile membrum, inguina, os, vteri collum, & mammas plerunq; vexare ſolent, vtplurimum primum ꝙ contingit in hoc affectu, puſtulæ ſunt in præputio vel in glande, vel in vtroq;, quę ex humorum acredine in perfrictione venerea excitatorum, & ex praua quali-B tate gallica in vteri collo mulieris, vel è contrario excitantur. dico autem è contrario, quia ex eiſdem cauſis in vteri collo eædem puſtulæ excitantur, quando mulier non eſt affecta, & cum viro affecto concubitũ habet. eadem vero erit tam in mulieribus, q̃ in viris harum puſtularum curatio. ſciendum vero eſt vtplurimum prius oriri puſtulas in pene, vel in vteri ore, quæ taroli vocantur, q̃ oriãtur bubones, tamen nonnunq̃ prius oriuntur bubones, q̃ puſtulæ iſtæ licet raro ſit, & loci propinquitas, ac virilis mẽbri perfrictio in illa parte ſupra vteri mulieris praue affecte collum oſtendunt primo fieri debere in preputio & glande prauum affectum, q̃ in inguinibus, immo & hoc pro maiori parte contingit, licet dici poſſet illas eſſe adenoſas partes in quibus bubones gignuntur, quæ facile recipiunt, ꝙ verum eſſe fatemur, ſed & præputij ac

colis partes adeo molles ſunt, vt facilius etiã recipiant q̃ adenoſæ partes & glandoſæ, quæ aliquam habent duriciem, & ſi dicas naturã eiuſcemodi officium adenoſis partibus præbuiſſe, vt recipiãt. Dicimus & prębuiſſe hoc officium, & naturã mollioribus partibus vt facile recipiant, & ad omnia ſint aptæ cum adenoſæ partes ſint magis duræ q̃ molles. C

Si hæ puſtulæ contingant quæ taroli vocantur, & quæ pro maiori parte rubrę ſunt, & in medio albicantes, ita curari debent, ſi hic venæ ſectione indigeat, iecoraria vena ſecanda eſt, poſtea expurgandus eſt vt ſuperius diximus in incipiẽte morbo, interim ſupra puſtulas primo hic puluis imponatur.

℞. Roſ. rub.
Balauſtiarum
Boli armeni D
Singulorum drach. j.

Miſce & fiat puluis ſubtiliſſimus, qui ſupra hæc vlcuſcula ponatur, vt exſiccẽtur, ſi hoc efficiatur bene eſt, ſin minus prędictis pulueribus aloen addito, ſi ſanitati non reſtituatur, hoc alio vtaris puluere.

℞. Aluminis rochæ drach. j.
Aloes drach. ſ.

Miſce & fiat puluis ſubtiliſſimus. ſi non exſiccentur, vnguẽto vocato Apoſtolorum vtaris, ꝙ ſi finem non aſſequeris ęgyptiaco vnguento vtaris, ſi adhuc ſanitati non reſtituatur lotionem hanc fieri iubeto.

℞. Tuciæ pręparatæ
Aluminis rochæ
Viridis æris combuſti
Singulorum drach. j.

Miſce

A Miſce & bulliant in vino albo, vel ſi ſentiret caliditatem in aqua plantaginis, poſtea locus bene abluatur, poſt ablutionem ex hoc vnguento inungito.

℞. Vnguenti ęgyptiaci drach. j.
Pinguedinis anſeris drach. iij.
Mercurij drach. ij.

Miſce & mercuriũ pri⁹ pĩguedine mortificato, ſi finẽ nõ aſſequeris mercurij quantitatẽ augeto. interim vero continuis euacuationibus, & præparationibus homo præparandus eſt, & vt vnguẽtum quod ſupra ponis ſeruetur, linteolum ſuper adde cocta ceruſſa delinitum, his effectis arbitror in ſanitatem iam eſſe reſtitutum, & nulla re alia indigere. at ſi alia creuerint vt dolores, vel puſtulæ per corpus, aut ſupra caput, & hæ quæ ſunt ſupra colem & præputium ſanitati reſtitutę B ſint, tunc curationem eo modo proſequaris quo dictum eſt, indici ligni decoctum præbendo, vel inunctiones adhibendo, vt de illis verba facturi ſumus.

Notandum vero eſt in aliquibus magnas fieri per totum virile membrum puſtulas, & vſq; ad profundũ, quandoq; tendere potiſsimum, qñ per aliquod tẽporis ſpatium ęgrotãs noluerit affectum ſuum medico propalare, ſed ſeſe curauerit, vt contingit, tunc ſolet magna priapi pars, vel totus vlcerari, in hoc caſu lotione iſta vtaris.

℞. Aloes
Aluminis rochæ
Viridis æris combuſti
Ariſtolochiæ rotundæ
Antimonij
Singulorum drach. ʒ.

Miſce & bulliant in vino ſi non adſit in loco calor, ſi calor adſit bulliant in aqua plantaginis quantum ſufficit, poſtea totus penis abluatur & præſertim vbi vlcera adſunt quæ plerũq; maligna ſunt & cacoethica, & veluti chironia, videnturq; in ſuperficie benigna. in fundo vero ſunt mali moris, facta ablutione, & loco abſterſo adhibeatur vnguentum Apoſtolorũ cum mercurio, & pinguedine anſeris, vel vrſi. quidã ſunt quibus diſplicent in his affectibus pinguia & oleaginea, verum vnguenta abſq; his fieri non poſſunt, & præterea eorum ratio abſurda eſt, qua illa non probant. eſt vero quia penetrare non ſinit id quod oleagineum eſt, ob ſuam glutinoſitatem medicamenta. at iſti adeo abſurda ratione vtuntur, vt nulla reprehenſione indigeant, immo oleum ob tenuem ſuam ſubſtantiam præ cæteris penetrare poteſt, & nihil eſt, vel raro ſunt oleo magis penetratiua, & cum Galenus in methodo medendi obſtructiones aperire tentat, id facit vniuerſum corpus oleo aliquo inungẽdo: inungit enim vel abſinthite, vel chamemelino, vel rutaceo, vel alio ſimili, ꝓpterea non ſunt recipiendi qui dicũt olea ſimpliciter obſtruere, tñ ſi ſupra penis vlcera poſt ablutionẽ ſequẽti puluere vti volueris, nihil ĩpediet. C D

℞. Lythargiri auri
Antimonij
Plumbi vſti
Aluminis rochæ
Ceruſæ
Tutiæ preparatæ
Æris viridis vſti
Singulorum drach. j.

Miſce

A Miſce & pulueriꝫentur, poſtea madeſcant in vino nigro ſtyptico, deinde exſiccentur, poſtea iterum madeſcant & exſiccentur & hoc ſexties fiat, deniq; redigatur in puluerem, & adde.

Aloes
Boli armeni
Terræ ſigillatæ
Singulorum drach. ʒ.
Mercurij vſti ſcrup. j.

Miſce & fiat pulūis ſubtiliſſimus, qui ſupra maligna vlcera inſpergatur. nam omnia huius generis etiam antiquiſsima ſanitati reſtituit, quādo vlcera ſunt prope ſanitatem, & tu volueris cicatricem inducere, hoc cerato vtaris.

℞. Lythargirij auri
B Ceruſſæ
Singulorum drach. iiij.
Ceræ nouę vnc. j.
Olei veteris vnc. iiij.

Miſce & bulliant quo ad cōtrahat colorem pellis leonis, hoc cerato facile cicatrix inducetur, non tantum in affectu gallico, ſed & in oī alio vlcere ſaneſcente.

Nota autem plerunq; in initio gallici affectus pręputium, & glandem valde intumeſcere, & pręputium adeo intumeſcere, vt neceſſe ſit glādem tectam permanere, neque poſſe exui pręputio, & vrinarij tubi foramen clauſum videtur, & plerunq; adeo ſunt dura vt doleant, iubeo vt in lacte per aliquod tempus ſeruentur, vt dolor ſedetur, & parumper miteſcant, poſtea iubeo vt in hoc decocto lauentur, ac bene tractentur.

℞. Maluæ
Violarum Altheæ
Seminum lini
Singulorum Man.j.
Pinguedinis anſeris
Pinguedinis gallınæ
Singulorum vnc.ſ.

Miſce & bulliant in aqua in qua ſint lotæ lanę, poſtea tumefacta pars tota lauetur, & in hoc decocto calido per horam ſeruetur, ſupraponendo herbas, & tractando herbis loca iſta tumefacta ac duriora, veruntamen quia ſub preputio ꝙ conuerti non poteſt adeſt plerũq; dolor, & praua qualitas inducta, propterea opus erit inter glandem & præputium ſyringa inijcere aliquod decoctum . decoctum vero ſit hoc, quia & adſunt puſtulæ in illa parte, licet non videantur .

℞. Maluæ
Violarum
Foliorum plantaginis
Foliorum quinqueneruię
Taſsi barbaſsi
Balauſtiarum
Singulorum Man.j.

Miſce & bulliant in aqua fumi terræ & ſyringa per tres aut quatuor dies in locum inijciatur, poſtea acceptis ſex vncijs eiuſdem decocti & ad hanc menſuram addito melle roſaceo, & viride ęris iterũ hoc inijciat.

℞. huius decocti vnc.vj.
Mellis roſati colati vnc.j.
Viridis æris vſti drach.j.
Miſce.

Cum

A Cum in hoc caſu perſentiunt ex medicamẽtis in præputio & glande teredinem, ſtatim debet medicus iubere vt penem in lac vaccinum imponat, quãdoque diſſolui iubeo in prædictum decoctum vnguentum apoſtolorum, quandoque vnguentum Ægyptiacum & ſyringa inijci, extrinſecus poſt lotionem in hoc tumore preputij hoc linimento vtaris.

℞. Olei antiqui. vnc. ij.
Butyri bene loti. vnc. j.
Lythargirij auri.
Antimonij Plumbi vſti
Singulorum drach. iiij.
Viridis æris vſti. drach. j.
Miſce & fiat linimentum.

Quandoq; etiam in pene poſt puſtulas quæ vocantur B caroli preſertim in his qui diu voluere morbum occultare, contingunt durities, quæ vulgo gummi vocantur, tunc alio modo negociandum eſt, nam opus eſt & emollire, & reſoluere, propterea fomentum huius generis ſupra locum efficiendum eſt.

℞. Maluæ.
Violarum.
Radicum althææ.
Florum braſſicæ.
Singulorum man. j.
Seminum lini
Seminum fœnu græci.
Singulorum. vnc. ſ.
Medullæ ceruinæ.
Pinguedinis Anſeris.
Singulorum. vnc. vj.

Miſce

Miſce & bulliant in ſufficienti quãtitate aquæ in qũi C
bus lanæ ablutæ ſunt, in fine coctura addantur

aceti. vnc. ij. vt vis prędictorũ facilius ad pro
funda penetret, poſtquã fuerit factum fomentum &
penis fuerit bene pertractatus in illa purte in qua
ſunt præduri illi tumores, tunc hoc linimento vtaris
ad emolliendas ac reſoluendas durities.

℞. Pinguedinis Taſſi.
Pinguedinis vrſi.
Singulorum. vnc. j.
Olei antiqui. vnc. iiij.
Radicum liliorum alborum.
Radicum iridis recentis.
Singulorum. vnc. ſ.
Mucilaginis althęę.
Mucilaginis fœnu gręci. D
Mucilaginis ſeminum lini.
Mucilaginis pſilij.
Singulorum. vnc. vj.
Diaquilonis nigri. vnc. j.
Amoniaci pręparati drach. iij.
Miſce & fiat linimentum.

Contingit vero & in illo initio ſimul habere bubones in inguinibus, tunc cauendum eſt ne repercutientia apponantur, quoniam ad iecur repercutiunt, & totum corpus inficiunt, vnde reprobandi ſunt qui ceratum de Marchaſita apponunt, ac ſimilia, ſed attrahentia potius apponenda ſunt, & maturantia, vnde cataplaſma iſtud conficiatur.

℞. Maluæ.
Violarum.

Florum

A Florum chamęmeli.
Meliloti.
Singulorum man.j.
Farinæ hordei. vnc.vj.

Miſce & cum oleo amyg. dulcium & roſaceo ob inflãmationem fiat cataplaſma, quod per tres vel quatuor dies loco ſupraponatur, ſi extra trahatur, & emolleſcat, bene ē, ſin minus hoc aliud parari iubeto.

℞. Maluæ.
Florum chamęmeli.
Stœcadis.
Meliloti.
Rutæ.
Hyſſopi.
Singulorum man.j.
B Altheæ.
Fœnu gręci.
Seminum lini.
Singulorum man.ſ.

Miſce & ſimul bene bulliant poſtea in mortario pinſantur, & adde.

Farinę orobi. vnc.vj.
Olei liliorum alborum quantum ſufficit.
Miſce & fiat cataplaſma.

Si extra ducatur et emolleſcat bene eſt, ſin minus hoc parari iubeto.

℞. Altheæ.
Radi. liliorum alborum.
Radi. iridis.
Florum vrticæ Maluæ
Singulorum man.j.

Miſce

Miſce & bulliãt ſm artẽ poſtea pinſentur,& addatur. C

Galbani.

Bdelij.

Myrrhæ.

Singulorum. drach.ij.

Fermenti.vnc.j.

Stercoris columbini. vnc.ſ.

Miſce & cum oleo irino fiat cataplaſma, quod ſupra bubonem ponatur. Scito columbinum ſtercus ac ſimilia adhiberi, vt pellis attenuetur ac fatiſcat, ſi hoc non effecerit quod petitur, quid agendum eſt? ego nõ nunquam emplaſtrum de ſinapi apponi iuſſi, quod locum mire rubrum reddidit, & materiam ad circũferentiã traxit, deinde iuſſi apparari Galeni maturans emplaſtrum ex triticea farina, oleo, & aqua, & breui ac facili caput fecit, & ad exituram venit. D

Ambiguum vero eſt nunquid immaturum aperiri debeat eiuſcemodi abſceſſus, an vltima concoctio ſit expectanda, ego ſemper immaturum potius incidi voluerim, non tamen penitus immaturum ne ob dolorem inflãmatio exoriretur, immo ſi inciſio etiam fieret antequam pus adeſſet conueniret, nam malum non eſt vt aliquis adſit dolor ob quem materia ad locum trahatur ac decurrat, poſtea apertum ſeruetur quantum fieri poterit vlcus, curatio vero fieri debet vt in eiuſdem generis vlceribus fit, tamen aliqua miſcenda ſunt vnguentis quę hunc affectum reſpiciant, vt aliquid vocati pręcipitati, vel pulueris ligni indici ad abſtergendum ac mundificandum, ſemper vero aliqua commiſcẽda ſunt ad locũ attrahentia, nihilq; repulſiuum accipiatur, pręterq̃ prima vice quando

inciſio

A incisio facta eſt, pro hoc die albuminis oui vſus conuenit, laudoq; vt ſimul cum vitello ſit, cum vero inciditur tanta ſanguinis quantitas exire ſinatur, quanta exire poterit, ſerueturq; quãdiu fieri poterit apertum vlcus, & vnguentis vtaris ſuperius enarratis in vlceribus penis malignis, cum bubo apertus amplius ſeruari non poterit, claudi ſinatur, ſed hic ægrotus bene expurgetur & per aliquas hebdomadas ac menſes Alexãdri pilulis vtatur in victusq; ratione optime ſe regat, vt in cõtracta iã, ſanitate cõfirmetur, ſi affectus ad iecur non irrepſit, neq; per totũ corpus diſſeminatum eſt bene huic erit. ſi vero p totũ corpus irrepſiſſet hoc cognoſcitur vel quia pili decidunt, vel puſtulæ, aut duricies p totã ſpargũtur, aut dolores excitantur, tũc eo modo curationẽ moliaris quo ſuperius dictũ
B eſt, in poſterũ vero de pilorũ defluuio dicemus, quod cum adeſt affectus iam bubonem prętergreſſus eſt.

Quandoq; affectus hic gallicus abſq; bubone & abſq; vlceribus in pręputio vel cole incipit. At gonorrhœa quędã incipit, quę cõtingit ob prauã affectionẽ vim retentricem lędentẽ, & expultricẽ ad expellendũ laceſcentem, quæ materias per vias proprias tranſmittit, & in inguinibus non colligũtur neq; in pene, hoc vero profluuium difficulter ſanatur, neq; etiam adſtringi debet, ſed purgando potius curandum eſt, vt de purgatione ſuperius verba habuimus, hæc tamen non eſt vera gonorrhœa. i. veri ſanguinis defluxus, ſed ſunt pituitoſę materiæ, qñq; alijs mixtę acriorib⁹, quæ praua qualitate gallica affectę ſunt, & ſi quiſpiã hac gonorrhœa detentus cum ſana muliere rem venercam habuerit, & ipſa hunc materię defluxum in-

cidat,

cidat, vt videatur ferè eſſe alter contagij modus, qm̃ C
in hac ſpecie per contagium recipitur, vt gonorrhœa gonorrhœã pariat,non aũt panos vel bubones, neq; in pene vel pręputio puſtulas, curatio fiat p purgationes ſuperius enarratas, & ſi intentum minime aſſequeris, ad decoctum,& ad inunctiones deueniẽdum eſt. de vera autem gonorrhœa ſeorſum agemus,& de huius generis profluuijs tam in mulieribus, q̃ in viris,nam multa ſunt per penem profluuia,quæ gonorrhœa vocãtur, tñ vere gonorrhœa non ſunt, immo ſunt pituitoſæ materię quæ exeunt. Tamen cum plerunq; contingat vt in huius materiæ exitu hi vrantur ꝓpterea conſiderare oportet an ſit bilis quæ exeat,an pituita ſalſa, neceſſarium nimirum eſt eſſe materiam aliquam acrem quæ vſtionem illam parit, ſi ſit bilis ex colore percipitur,ſi autem pituita,& ex colore in- D
dicabitur,at quicquid ſit ſemper eſt acris materia,tũc ſyringa per vrinariam fiſtulam in penem inijce hoc decoctum.

℞. Maluæ.
Altheę.
Corigiolæ.i.polygonari.
Roſarum rubrarum.
Balauſtiarum.
Singulorum man.j.

Bulliant hæc omnia in aqua plantaginis ſecundũ artem, quandoq; cogimur huic decocto miſcere lac ſiue vaccinum ſiue alterius animantis, & quandoq; ſolum lac inijcere,facta expurgatione vt ſuperius dictum eſt penis & partes penis,& perineum hoc linimento inungantur.

℞.

A ℞. Infrigidantis Galeni ſucco ſemperuiuæ ter abluti. vnc.iij.
Boli armeni.
Corallorum alborum.
Acatię.
Miſce.
Singulorum ſcrup.j.
Miſce

Ante prandium & ante cœnam ſumant ad caſtaneæ quantitatem ex hoc electuario.

℞. Zuccari roſati.
Zuccari nenupharini.
Singulorum vnc.j.ſ.
Boli armeni.
B Terræ ſigillatæ.
Corallorum alborum
Singulorum ſcrop.j.
Sandalorum rubrorum.
Sandalorum luteorum.
Singulorum. drach.ſ.

Miſce & cum ſucco cotoneorum fiat eclegma prędicto modo ſumendum, ſi ex his ſanitati reſtituatur bene erit, ſin minus ad guaiaci decoctum deueniendum eſt, & ad inunctiones de quibus poſtea mentionem faciemus, ſcitoq; ad hanc gonorrhœam plerũq; ſequi defluuium pilorum, & alias omnes gallici affectus ſpecies, licet quandoq; diu perſeueret, abſq; alijs gallicę luis ſpeciebus.

Verũtamen & in lingua, faucibus, ac gutture in huius affectus initio puſtulæ oriuntur, quæ nõnunq̃ adeo dilatantur, ac creſcunt, vt palatum, fauces, vt

gutturis

gutturis initium corrodant, vt quandoq; cum bibere tentant vinum, ſiue aqua, ſiue liquor is qui bibitur p nares exeat, nam cum tranſglutire volunt, ſupra rem liquidam linguę compreſſio fit, & palatum verſus cõprimitur, quod cum exeſum ſit & apertum liquor ille aſcendit, & per nares exit, at qui animaduertunt neq; verſus palatum liquorem comprimũt, ſed abſq; tranſglutionis motu deſcendere ſinunt, his liquor deſcendit, & per nares minime aſcendit, quandoq; & labia & gingiuæ præter linguam ſunt exanthematibus plena, quæ vulgo caroli vocantur, in medio albicantia, & circũcirca rubentia, quãquam & alios qñq; habeant diuerſos colores, vt humores ſunt affecti qui in hoc ægrotante ſuperabundant, cum quempiam incideris ita affectum qui à te curandus ſit, purgationibus illis perfectis quę ſuperius enarratæ ſunt, primo hoc leui gargariſmate gargarizandum eſt. C D

℞. Diamori. vnc. ij.
Aceti roſati. vnc. j.
Aquæ plantaginis. lib. j.
Miſce.

Poſt hoc gargariſma iſtud aliud pręparandum erit, atque exercendum.

℞. Roſ. rub.
Balauſtiarum.
Boli armeni.
Acacię.
Hypocyſthidis.
Singulorum. drach. ij.
Aquæ plantaginis. lib. j.
Aceti. vnc. ij

Miſce

B Miſce & bulliant ad conſumptionem duarum librarum poſtea gargarizetur & frequenter.

Tertio exerceto & hoc aliud gargariſma.

℞. Aluminis liquidi
Aluminis ſciſſilis
Singulorum vnc.ſ.
Boli armeni drach.ij.
Aqua plantaginis lib.j.

Miſce & bulliant ad conſumptionem duarum librarum, poſtea adde
Aceti fortiſſimi vnc.ij.
Oxym.compoſiti vnc.j.
Miſce & gargarizetur.

B Nonnunquam in his gargariſmatibus vnguentum apoſtolorum vocatum diſſoluitur, nonnunquã ęgyptiacum, quando affectus ſunt ſordidi, tamen cum eiuſcemodi gargariſmata in illis exulceratis partibus vredinem quandam inducere ſoleant, propterea poſt huius generis gargariſmata, aliquo lactis genere gargarizari iubemus, & quandoq; ſeminum peponum expreſſo vt vredo dimoueatur. ĩmo fuit plerũq; opus in hac vredine amygdalarum dulcium olei cochlear adhibere, quod eſſet recenter expreſſum vt paulatim deglutiretur, nam hoc oleum vredinem lęuat, neque vlceribus obeſt, quandoq; iuſſi fieri hoc decoctum.

℞. Se.lactucę
Endiuię
Portulacæ
Singulorum drach.iiij.

Miſce & bulliant in aqua plantaginis. hoc decocto gargarizato vredo viſa eſt abiſſe: interim vero aliqua

ſemper per os prębenda ſunt, quę ſi non profecerint C ad indici ligni decoctum deueniendum eſt, & ad alia magna pręſidia, quæ ab hoc liberant affectu, nõnulli pituitoſi ſanitati reſtituti ſunt, quibus eiuſcemodi vlcera fuere ardente aqua frequenter contracta, nam vlcera hac aqua vehementer exiccantur, & ſanitati reſtituti ſunt, aliquibus oleo ex calchanto confecto vitrioli oleum vocato, contracta ſunt, & profecere. alijs adhibita eſt aqua fortis vocata, vel da partire, qua aurifices vtuntur cum aurum ab argēto (cum ſimul mixta ſunt) ſecernere tentant, hæc præſidia vlceribus cruſtas induxere, poſtea exiccatæ ſunt, & ſunt ſanitati reſtituti, eiuſcemodi aqua ſola non adhibetur, ſed alicui roſaceæ aquæ portioni miſcetur, nõnullis talium generum vlcera palatum corroſere, ac na- D res, & hominem deformem reddidere, vt quibuſdam neceſſarium fuerit actualem ignem adhibere, & inurere, & corroſio amplius procederet, & ne magis deformarentur q̃ iam eſſent deformati, hæc his vlceribus adhibentur pręſidia, quę quandoq; ſunt huius affectus initiũ, qñ videlicet per os cõtagiũ recipitur.

Cum & hic affectus plerunq; per mãmas recipiatur, & mãmæ ipſę exulcerentur, ꝓpterea purgationibus ſuperius enarratis præmiſſis, eo modo tractanda erunt quæ in his partibus prodibunt, vt illa quæ in pene oriebatur, de quibus ſuperius locuti ſumus. vnum tantum animaduertendum, ne ſint in mãmis adeo aſpera medicamenta, ſed ſemper gummi generibus & maſtiche mitigentur, hæc de his quæ in initio huius affectus contingere ſolent.

At ſi quiſpiam hunc gallicũ affectum iam contra-

xerit,

A xerit, tamen non ſit inueteratus, neq; ſit nouus, ſed affectio iecur iam attigerit, & ſanguinem affecerit, & per totum corpus diducta ſit, puſtulaſq; excitauerit, & cruſtas, & durities, vel dolores, vel vtrunq; ſimul, tunc vehementiori indigemus curatione, nam homo cuius vis temperiei neceſſario atrabilaris efficitur, & pituita abundat, iccirco ſyrupi ſemper prębendi ſunt qui hos humores reſpiciant, alijs haud neglectis, ſi igitur ſanguineæ temperiei naturaliter fuerit, ſyrupus hic præbeatur.

℞. Sypupi de fumo terræ
Syrupi de hyſſopo
Syrupi de endiuia
Singulorum drach. vj.
Inf. ſenæ. vnc. iiij.
B Miſce

Si vero ſit bilioſæ temperiei, vel præſcriptus prębeatur ſyrupus vel hic qui ſequitur.

℞. Syrupi violati
Syrupi de endiuia
Singulorum vnc. j.
Syrupi de fumo terrę vnc. ſ.
Inf. ſenę vnc. iiij.
Miſce

At ſi ſit temperiei pituitoſæ hic adhibeatur.

℞. Syrupi de hyſſopo
Mellis roſati colati
Singulorum vnc. j.
Syrupi de epitymo vnc. ſ.
Inf. ſenæ vnc. iiij.
Miſce

Et ſi ſit atrabilaris temperiei, hunc inſumat qui ſequitur ſyrupum. C

℞. Syrupi de epithymo
Syrupi de fumo terræ
Singulorum vnc.i.
Inf. ſenæ vnc.iiii.
Miſce

Si quis vero ſit mixtæ temperiei ſecundum mixtionis genus ſyrupi cõmiſceri debent, ſumptis ex his ſyrupis ad quindecim vſq; Alexandri pilulas præberi poteris quas in capite de Epilepſia deſcribit, & à Meſue referũtur, cũ de Epilepſia verba facit, ego etenim in gallico affectu his vtor pilulis quæ maxime proficere videnť, quarũ deſcriptio hęc eſt ne illã deſideres.

℞. Aloes
Colocyntidis D
Scamonii
Bdelii
Hellebori nigri
Gummi
Singulorum partem vnam
Euphorbii
Nitri
Singulorum partem ſemis.

Miſce & cum ſucco caulium cõficiatur maſſa ex qua poſtea pilulę adhibeantur quando opus erit, quãtitas ſumenda eſt ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. Si quis vero ſit qui catapotia inſumere recuſet, aut nequeat, omnia prædicta ſimplicia quæ in compoſitione iam dicta ſunt in puluerem redigantur, & additis.

Gingibere

A Gariophyllis
Cinnamomo
Galanga
Calamo aromatico
Ad quartam partem ſingulorum

Miſce & cum zuccaro fiant rotulæ quarum ſumenda quantitas eſt à drachmis quatuor vſq; ad ſex, puluis prædictus in iure ſumatur, tamen poteſt & in ſumi ex electuario quod ſequitur.

℞. Pulpę colocyntidis drach.i.
Tubith drach.ſ.
Scamonii drach.i.ſ.
Hellebori nigri ſcrup.iiii.
Salis gemmæ
Cinnamomi
B Calami aromatici
Maſtiches
Gummi arabicį Camphoræ
Singulorum ſcrop.ſ.

Miſce & cum ſyrupo de fumo terræ quantum ſufficit fiat electuarium, cuius ſumenda quantitas eſt à drachma vna vſq; ad tres, cum probe euacuatus fuerit (ſi vires conſtent) ligni indici decoctum adhibeatur, cum illa ratione victus de qua ſermonem habebimus, ex his etenim ſperandum eſt quod in ſanitatem ægrotans reſtituendus ſit, at ſi imbecillis eſſet, & minime rubuſtus hoc decoctũ ligni indici in vino præbendum eſt, in qua ſumptione tanta victus tenuitate non indigemus, quanta in aquę ſumptione indigemus, quanquam & in aquæ ſumptione tanta non indigemus victus tenuitate, quantam requiri ſcripſit

Vtennus Nobilis Germanus. C

At ſi morbus inueteratus ſit,ac antiquatus, ſic neceſſario effectus eſt melancholicus, & multa pituita abundat, & totum habet habitum iam immutatum,doctoresque habere poteſt, cruſtas, ac duricies ſimul,nũc de ſimplici curatione loquemur,illa deinde adducemus quæ à cruſtis liberant, à duris tumoribus,& à doloribus,ſimplex vero curatio eſt ita hunc purgare,vt ſimul & euacues ac concoquas,iccirco huius generis ſyrupus exhibeatur.

℞. Inf.ſenæ.vnc.iiii.
Syrupi de epithymo
Syrupi de fumo terræ
Syrupi de pomis ſabor
Singulorum vnc.j.

Miſce ſi hi ſyrupi multum educant alternis ſuman- D
tur diebus,& hoc per multos dies cõtinuetur, poſtea Alexã.pilulæ exhibeãtur,vel hæ q̃ ſequuntur pilulæ.

℞. Hellebori nigri
Turbith
Scamonii
Singulorum drach.i.
Agarici
Rhabarbari
Epithymi
Singulorum drach.ſ.
Salis gemmæ
Maſtiches Aniſorum
Cinnamomi
Gingiberis
Singulorum ſcrop.ſ.

Miſce

A Miſce & cum ſyrupo roſaceo ſolutiuo fiat maſſa, ex qua deinde pilulæ conficiãtur, cuius ſumenda qu antitas eſt à ſcrupulis duobus vſq; ad quatuor, vel hæc eadem met ſimplicia cum ſyrupo de fumo terræ in electuarii formam ſecundum artem reducãtur quod poſtea vel in bolos ſumatur, vel in fumi terræ aquam diſſoluatur, aut in aliam ſimilem, idem medicamentum ex zuccaro in rotulas reduci poteſt, ac in placentulas, electuarii quantitas ſumenda eſt à drachmis duabus vſq; ad quatuor, in rotulis à drachmis tribus vſq; ad ſex.

Purgatio bis terúe reiterari debet, & in ſex rebus non naturalibus probè regendus eſt, hi in tam longo affectu in inedia ſinendi non ſunt, & preſertim ſi febre careant, vel ſi illa correpti ſint, ſit remiſſa, in his B vero modus ſeruetur ſuperius ſcriptus in incipiente morbo, quãuis in cofirmato aliqua in vino adhiberi debeant, quæ atrambilem reſpiciant, & pituitam, poſſunt enim varij pro his humoribus fieri intinctus, & ad appetentiam excitandam, quæ quandoq; adeſt.

Purgationibus perfectis quia per ipſas ab effectu nõ liberatur ægrotus, nam purgationes humores quidẽ euacuant ſed à praua qualitate non liberant, iccirco opus eſt per aliquod ingenium illum remouere, tria inuenta ſunt ad hanc prauam qualitatem remonendam præſidia, vnum eſt ſuffumigium, ſecundũ inunctio, tertium ligni indici decoctum, quatrum nuper additum eſt quod eſt radicis chinæ vocatæ decoctũ, de vnoquoq; horum quatuor plenè tractandum eſt, primo igitur de ſuffumigiis verba faciamus, cõmune ſuffumigium hoc modo ſit, poſt expurgationem de-

nudetur ægrotus,& ſub conopeũ exerto capite pona- C
tur, mundusq; harum rerum per totum corpus fu-
mum recipiat.

℞. Cinnabaris vnc.ii.ſ.
Thuris
Styracis liquidæ
Singulorum vnc.j.
Miſce & fiat puluis.

Huius pulueris portio ſub conopeum ponatur ſupra ignem, & fumus recipiatur, ſi vero petas quomodo locandus ſit ad hunc fumum recipiendum, dicimus poſſe erectum manere,& ſupra ſcamnũ ſedere poſſe perforatum,vt fumus totum corpus attingere poſſit, tantumq; in hoc fumo permanendum, quantum ſudor exire inceperit, ac inualeſcere, cum vero inualeſcere incipit,ægrotus in calidum lectum ponẽdus eſt, D probeq; tegendus, ac per vnius horæ ſpatium ſudare ſinendus,poſtea ſtragulæ ſenſim remouendæ,& calidis linteis abſtergẽdus,cũq; à ſudore qeuerit prandiũ adhibẽdũ eſt,prãdiũ dico qm̃ eiuſcemodi ſuffumigiũ mane potius q̃ veſperi exercẽdũ eſt,q̃uis & veſperi fieri nihil impediat,in prandio pullos edat,capos, vitulinam carnẽ,hædinam,veruecinam,oua,phaſianos, ꝑdices,& huius generis alia, vina bibat mediocria, qm̃ ſuffumigium hoc vires reſoluit, & ſi petas per quot dies debeat eiuſcemodi ſuffumigium exerceri, dicimus per octo, vel ad ſummũ per decem dies, aliqui normam prębent,cum dentes dolere incœperint,verũtamen nos ne doleant,vel ne tam cito fiat, ſingulo mane ſcrupulum vnum pilularũ Alexandri ſuperius deſcriptarum præbemus,& ſi dicas excernere nõ poſ-

ſe qñ

A ſe qñ ſudabit dicimus pilulam eſſe prębendam quando ſuffumigandus eſt.nam hac hora præbendo, antequam ad actionem actuetur,extra ſudorem eſt, his plerunque gingiuæ vlcerantur,lingua & fauces, tunc gargariſmatibus vti oportebit, vt in inunctionibus dicemus.

Scitoq; nonnullos medicos iſtos ſuffumigaſſe capite etiam à conopeo non exerto,quòd periculoſiſsimũ eſt.nam quempiam vidi qui ex hoc fumo caput petente apoplexiam īcidit,& ſtatim mortuus in terram corruit,iccirco laudo ac iubeo vt exerto capite ſuffumigētur,immo papilio circa collum ſtringatur,tum ne fumus exeat,tum ne nares feriat.

Id fuit ſuffumigium cõe quod hoĩem in ſanitatẽ reſtituere videtur,ſed oẽs in ea nõ perſeuerant,aliqui tñ B ſanitati reſtituti ſunt,ſed longe rariores q̃ ex aliis medicamentis quæ in hoc caſu exercentur. nonnunq̃ ex aperientibus herbis & roborantibus ſuffumigia tentaui,quæ ſudorem quidem induxere,ſed exulcerationes in ore minime fecere, & affectum prorſus diminuere,ſed penitus non leuarunt, vt compoſitionem aliquam habeas ſuffumigiorũ ex herbis odoratis, ac roborantibus factorum.hoc quod ſequitur audito.

℞. Hyſſopi
Saluiæ
Iuæ
Roris marini
Foliorum lauri
Roſ.rub.
Pulegii
Calamenti

Chartami

Carthami C
Cardi benedicti
Amaraci
Arthemiſiæ
Rutæ
Polii montani
Millefolii
Chalendulæ
Singulorum Man.i.
Aniſorum
Amidis
Fœniculorum
Gingiberis
Seſelidis
Amomi
Carui D
Cumini
Singulorum drach. ii.

Miſce & fiat puluis qui ſupra prunas ponatur,& eodẽ modo vt dictum eſt fiat ſuffumigium, quod quidem blandum erit,ſudorẽ prouocat, & reſoluit, affectũq; mitigat,ſed penitus non liberat. nã materiæ quidem pars reſoluitur,ſed nõ tota,& praua affectus qualitas non remouetur,nunc ſuffumigium addam quo qñq; vſus ſum cum eſſem iuuenis, quinquies, inquam aut ſexties.at poſtea neglexi ſuffumigia cum certe ab affectu non liberent,niſi raro, videbãtur in principio liberaſſe,poſtea ad duos vel tres mẽſes redibat affectus.

℞. Cinabaris vnc. iij.
Maſtiches
Gummi arabici

A Colophoniæ
Styracis calamitæ
Singulorum drach.iii.
Antimonii drach.ii.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſſimus.

Alii ſunt qui aliis vtuntur ſuffumigiis.at omnia in ſimilia incidunt,quippe alii cypariſſi gallas adiiciunt, alii gallas omphácitidas,& alii alia ſimplicia,nonnulli ſunt qui addunt etiam aromata,vt nucem moſchatam,gingiberẽ,ac ſimilia.omnes vero cinabarim accipiunt, tamen & nonnulli vocatum præcipitatum adhibent,in quo,& in cinabari tota vis reducendi in ſanitatem fixa eſt.

Ego nonnunq̃ ligni indici ſuffumigium tentaui, quòd prorſus contulit.at affectũ pœnitus nõ exhau-B ſit,tamen cum cinabari mixtum duo agit,prauam cinabaris vim mitigat,& affectui valde confert. eligendum autem eſt lignum quòd pinguiſſimum ſit. quid vero cinabaris ſit,& q̃uo ab hydrargyrio diſtet in noſtro ſimplicium examine diſcuſſum habetur.

Illos non probo qui bis in die ſuffumigiũ faciunt, mane.ſ.& veſperi,ſed illos probo qui ſemel tantum hoc efficiunt,& mane,licet alicui non negarim q̃ magis cõmodum veſper haberet,vt veſperi id efficeret,et nõ mane,quia vires imbecillitantur ſi bis in die fiat.

Neq; mihi etiam illi placent,qui volunt hos ſudare per integram horã anteq̃ à ſuffumigio remoueantur.at ne imbecillitentur,vt in magno ſint ſudore ſatis eſt,poſtea in calidum lectum ponantur, & probe tegantur,& vnius horæ ſpatio ſudare ſinantur,deniq; abſtergantur,immo bis vel ter interim abſtergi poſ-

ſunt.

ſunt. nam hac abſterſione magis ſudabunt. C

Illi inſuper mihi diſplicent qui ſtatim cibum præbẽt, vel potum, ſed per triũ horaꝝ ſpatium à ſuffumigio & a ſudore dimitti debẽt, vel ſaltem ꝑ duas horas.

Deniq; rariſſimos vidi qui fuerint per ſuffumigiũ ab affectu gallico penitus abſoluti, licet aliqui plus temporis ĩtermiſerint, alij minus à recidiuatione, ſed pro maiori parte illos vidi in recidiuam incidere. de inunctionibus ac ligni indici decocto ſecus eſt, hæcq; ſint ſatis de ſuffumigijs in hoc affectu.

De inunctionibus in præſentiarum loquendũ eſt, verum ſub inunctionibus cerata contineri videntur. nam illis propinqua ſunt, iccirco priuſq̃ de inunctionibus verba faciamus, de ceratis agendum duximus. fit vero communiter hoc modo ceratum.

℞. pinguedinis ſuis vnc. xij. D

Argenti viui vnc. viij.

Styracis

Theriacę

Singulorum vnc. j.

Miſce & cum cera & reſina pini fiat ceratum, aliqui ceratum hoc ſupra linteum extendebant, & à genibus infra applicabant, & per octo vel nouem dies applicatum dimittebant, hocq; in vtroq; crure faciebãt. Magnæ vero fiebant in ore exulcerationes, & in gingiuis ac palato. alij cũ minori hydrargirij copia conficiunt, & cum alijs ſimplicibus, verum quia nõ ſum aliorum modos relaturus, ſed proprios, iccirco id tantum referam ꝙ effeci, cum vſus ſum ceratis in hoc affectu, primo ceratum ꝙ ſequitur confici iubebam. id vero ſecundum ætates alterabam, ſecũdum anni tem-

pora,

A pora,& ſecũdum temperies,in ſanguineis natura huius generis ceratum parari iubebã,vel (vt vno ac ſimplici verbo vtar)in calidis ita confici monebam.

℞. Hydrargirij vnc.iiij.
Pinguedinis anſeris vnc. vj.
Miſce & hydrargirium probè mortificetur; poſtea adde
Gummi arabici
Maſtiches
Colophoniæ
Singulorum drach.ij.
Camphoræ drach.j.
Mucilaginis pſilij vnc.j.
Olei roſati omphacini
Ceræ
B Reſinę pini
Singulorum quantum ſufficit.

Miſce & fiat ceratum, hoc eſt ceratum medium eſt. quando vehemẽs confici volebã, hydrargirij vnc.vj. ſumi iubebam.in frigidis vero naturis eadem compoſitione vtebar,camphora,mucilagine pſilij & oleo roſato omphacino prętermiſsis,& q̃ ſequuntur additis.

Styracis liquidæ
Styracis calamitæ
Singulorum drach. ij.
Olei laurini quantum ſufficit.

Et in hoc genere vehemens quandoq; faciebam,q̃nq; mediocre,quandoq; imbecillum, hydrargirii quantitatem mutando.nam ipſum eſt quod vehemẽs, mediocre,& imbecillum reddit medicamentum, vehemẽs ſex recipit hydrargirii vncias,mediocre quatuor,

imbecillum

imbecillum duas,poſtea ſupra nouum linteum, vel C
ſupra corium extēdi iubebam, quod eſſet latitudinis
quatuor digitorum,& tantę longitudinis vt membra
ambire poſſet,itaq; ſupra vtrunq; talum ceratum ap-
poni iubebam,quòd totum ambiret talum, & ſupra
vtrunq; genu,& ſupra vtraſq; coxendices, & etiam ſu
pra vtrunq; carpum imponebam, & ſupra cubitum,
& ſupra humerum, & per tres dies hoc modo ſerua-
bam,poſtea noua alia cerata imponebam, q̄ per alios
tres dies adhuc ſeruabam,iterumq́; mutabam, & per
alios tres dies in illis locis dimittebam,interim ſingu-
lo mane Alexādri pilularum ſcrupulum præbebam,
ne gingiuæ,palatum,& fauces exulcerarentur,ſcitoq́;
tot debere eſſe cerata,quot ſunt membra quibus ap-
plicātur,aliqui per nouem integros dies cerata prima
dimittunt,et nunq̄ mutant.verūtamen neq; multum D
probo eiuſcemodi cerata,quoniam fallacia ſunt.nam
& ſi vnum quandoq; in ſanitatem reſtituant, decem
erunt qui ſanitati minime reſtituētur, iccirco horum
ceratorum vſum prætermiſi.

Inunctiones in præſentiarum conſiderari debent,
quæ ad hunc affectum valent,& homines ab eo pro-
culdubio liberant. hæ vero inunctiones ſecundum
temperaturas variari debent,& anni tempora,ac æta-
tes,iccirco neceſſarium eſt multas adducere compoſi-
tiones,quæ ſecūdum harum conditionum diuerſita-
tem variæ eſſe debent,hęc quę ſequitur cōis inunctio
eſt,qua multi in omnibus vtuntur abſq; delectu.

℞. Axungiæ ſuillæ neq; recentis,neq; antiquę lib.i.
Butyri recentis vnc.iii.
Theriacæ quæ ſit in decimo anno vnc.i.ſ.

Mitridati

A Mitridati vnc.i.
Argenti viui vnc.ii.ſ.
Cinabaris vnc.ſ.
Lythargirii auri
Salis communis
Singulorum vnc. i.
Maſtiches
Colophonię
Singulorum drach.v.
Olei laurini quantum ſufficit.

Miſce & fiat vnguentum, aliqui non accipiunt oleum laurinum, ſed aquam fumi terræ & ſcabioſæ ad tantā quantitatem quòd omnia ſimul commiſceri poſſint, mihi tamen potius arridet vt oleum recipiatur, aliqui B ſunt qui ita conficiunt vnguentum, ſed eſt vehementiſsimum.

℞. Pinguedinis ſuis liquefacti vnc.iii.
Argenti viui vnc.iiii.
Styracis liquidæ
Theriacæ
Singulorum vnc.ſ.

Miſce & fiat linimentum ſecundum artem. nos vero aliis vtimur vnguentis, quorum compoſitiones ne quiſpiam illas deſideret in præſentiarum adducemus, ſi ſit medium tempus vt ver vel autumnus hoc vtor vnguento.

℞. Vnguenti Aragon.vnc. vi.
Butyri recentis bene loti vnc.iiii.
Axungiæ ſuillæ vnc.ii.
Argenti viui vnc. iiii.
Maſtiches

Colophoniæ

Colophoniæ
Camphoræ
Gummi arabici
Singulorum drach. iiii.
Olei laurini vnc. iii.
Myrrhæ Styracis
Bdelii
Singulorum drach. vi.
Miſce & fiat linimentum molle.

Hoc vtor in mediis temporibus, & in temperaturis neq; calidis, neq; frigidis, tamen ex perſeuerante affectu frigidi efficiuntur huius morbi ęgrotantes, & hæc eſt mediocris compoſitio, inter vehementem, & imbecillam media. compoſitio enim vehemens ſex recipit hydrargirii vncias. imbecilla vero duas, vel tres. in æſtate vero ſequēti vtor linimēto, & in calida tēperie. D

℞. Vnguenti Aragon. vnc. vj.
Axungiæ ſuillæ aqua roſacea lotæ
Butyri eadem aqua loti
Singulorum vnc. iiij.
Hydrargirij vnc. iij.
Olei roſati omphacini vnc. iiij.
Camphorę vnc. ʓ.
Bdelij
Styracis
Myrrhæ
Singulorum drach. iij.
Maſtiches
Gummi arabici
Colophoniæ
Singulorum drach. ij.

Olei

A Olei nenupharini vnc. iij.
Miſce & fiat linimentum.

Si vero ſit hyemale tempus & temperies frigida hac vtor inunctione.

℞. Vnguenti Aragon. vnc. viij.
Butyri loti cum aqua ſaluiæ
Pinguedinis equinæ
Singulorum vnc. iiij.
Olei laurini vnc. v.
Myrrhæ
Aloes
Croci
Styracis
Bdelij
Singulorum vnc. j.
B Maſtiches vnc. i. ſ.
Mitridati
Theriacæ
Singulorum vnc. ſ.
Hydrargyrii vnc. iiii.
Petrolei vnc. iii.
Sulphuris vnc. ii.

Miſce & fiat linimentum, quòd fieri poteſt vehementius, ſi ſex vncias hydrargyrii recipiat, & minus vehemens immo imbecillum, ſi duę vnciæ tantum ſumantur, vel tres. Nota vero in ęſtatis linimento nunquam eſſe faciendũ vehementius linimentum, q̃ quod quatuor vncias recipiat hydrargyrii, quia ob æſtatis calorem vires vehementer reſoluuntur. ſi vero ſit temperies frigida, & tempus æſtiuum ſimplicia cõtempero, & ſi ſit temperies calida, & hyemale tempus. nam ne-

ceſſarium eſt medicum ex præſcriptis hiſce formulis ſecundum varias & temporum & temperierum complicationes, compoſitiones quæ conueniunt ſibi parare, & magis ac minus addere, vt opus eſt. C

De inungendi autem modo diuerſi inter ſe videntur authores. nam aliqui à genu infra inungunt, & à cubito infra, idq; faciunt bis in die. mihi vero potius placet vt ſemel tantum in die inũgatur, & hoc modo ſummo mane brachia inungantur, ac crura, brachia inquam ab humeris ad extremas manus, apud ignem fricando, & penetrare faciendo, & à coxis ad extremas pedis partes, apud ignem etiam fricando, poſtea quatuor faſciis & crura vinciantur, & brachia, & in calidum lectum ponatur, calidiſq; pelliceis veſtibus contegatur, vt ſudare valeat, & per integram horam probe tectus remaneat, vt prorſus ſudet, poſtea bene abſtergatur, & per aliam horam cum minori ſtragularum copia ſinatur vt à ſudore quieſcat, poſtea per aliam horam adhuc quieſcat abſq; ſtragulis, quæ ſudorem excitare poſsint. poſt has tres horas è lecto ſurgat ſi voluerit, & prandeat, in hoc caſu qa vires ab hac inunctione reſoluuntur, faſcię auferantur, & induat ſe interula alba, quam deinceps non mutabit, niſi poſteaq̃ fuerit lotus, ciboſq; probi nutrimenti ſumat, vt phaſianos, perdices, auiculas, capos, pullos gallinaceos, & columbaceos, oua, edos, vitulos, optimaq; vina bibat, & ſi è lecto ſurgere voluerit ſurgat, ſique hyems ſit in calido cubiculo maneat. ſi vero æſtas in frigido minime preſtet, ſed in temperato. Et ita in mediis temporibus, in his tamen temporibus mediis, ad calidum potius inclinet. ante inunctionem debuit in- D

ſumpſiſſe

A ſumpſiſſe pilularum Alexandri ſcrupulum vnum, hocq; ſingulo mane fiat, vſque in inunctionis finem, quæ per dies nouem perdurabit, niſi tantum excerneret quod nonnunq̃ pilulas prætermittere cogeremur, quia octies vel decies & copioſæ, ꝑ tres aut quatuor dies ſucceſsiue excreuiſſet, veſperi hora conuenienti cenet, & cibis iam dictis veſcatur.

Secunda die ſummo mane eodẽ modo inungatur, eodemq; in omnibus tractetur modo, & tertio die, & quarto, vſq; in nonum diem. nota vero quod ſecunda & tertia die ægrotus peius habere videbitur, poſtea quarto die dolorum remiſsionem vel cruſtarum manifeſte ſentire incipiet. & hoc in his qui de recẽti contagium recepere. in his vero qui morbo antiquo laborant, ad ſextum vſq; diem peius habere videntur, po-
B ſtea in ſanitatem reſtituũtur, immo medicus animaduertere debet, cum in nona ſunt inunctione nunquid ſanitati reſtitutus eſſe videatur, ſi adhuc heſitet, decima vice inungi faciat, & vſq; ad duodecimam ſi opus eſt. notandum vero eſt in forti inunctione non eſſe pertranſeũdum nonum diem, in mediocri decimum in imbecilla duodecimum.

Solent quarto die dentes, & gingiuæ dolere, atque exulcerari, tunc hordeũ ſumatur, cum aliquibus plantaginis foliis ac myrtillis, bulliantq; ſimul, & ex hoc decocto os frequenter abluatur, poſtea ſi aliquæ paruæ fiant exulcerationes, mel roſaceum addatur, deinde alumen, & frequẽtisſime abluatur cum probe expuit decoctum iſtud fiat.

℞. Caricarum
Paſſularum

Sebeſten C

Singulorum vnc.5.

Miſce & bulliant in aqua, poſtea melle roſaceo addito os abluatur, ac gargarizetur. hoc vtor decocto, quandoq; ex vlcuſculis pus excitandum eſt, quãdoq; æſtiuo tempore coactus fui ſinere vt hi in ore cucurbitæ ſuccum ſeruarent, vel cucumeris, vel portulacæ, & quãdoq; oleum amygdalarum dulcium in ore ſeruandum iuſsi, quod recenter expreſſum eſſet. nota vero inter illa quæ in hoc caſu magnum faciũt ardorem potiſsimum eſſe vinum, quandoque lacte ablui iuſsi, quandoq; iure pingui, vt magis commodum videbatur ęgrotanti, in nouem inunctionum fine ſequenti die iubeo, vt vino albo potenti, in quo roſæ ebullierint crura ac brachia linteo madefacto probè lauentur, & alba interula induantur, ſequenti die iubeo vt aquæ dulcis balneum ingrediantur, in qua ſequentes herbæ ebullierint, neq; opus eſt, vt tot ſint, vel paucio res, vel plures, ſed illę ex his ſumãtur quæ haberi pñt. D

℞. Saluiæ

Mentę

Roris marini

Roſarum rubrarum

Florum chamęmeli

Stœcadis

Meliloti

Foliorum lauri

Rutæ

Pulegij

Calamenti

Hyſſopi

Arthemiſiæ

A Arthemiſiæ
Abſinthij
Iuæ
Singulorum Man.iij.
Miſce & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, & ęgrotans hyeme, ac in medijs temporibus lauacrum huius decocti ingrediatur, & optime lauetur, vt nihil inunctiōis ſupra carnem relinquatur. ſi vero ſit æſtas ex ſequentibus herbis balneum conficiatur.

℞. Roſarum rub.
Violarum
Cap.ven.
Florum nenupharis
Florum chamęmeli
Singulorum Man.iij
B Myrtillorum
Nucum cypariſſi
Balauſtiarum
Singulorum Man.ij.
Meliloti
Baccaræ
Singulorum Man.j.
Miſce & bulliant in aqua ſecundum artem.

Poſtq̃ fuerit bene lotus inungatur oleo de roſetis vocato totus, ac in lectum ponatur, vel oleo de floribus citrāguli. lectus vero ſit albis linteis odoratis ſtratus, & alba induatur interula, nitida, et odorata, & hoc niudo lecto parumper fruatur, poſtea cibū ſumat, quia ſanitati reſtitutus eſt, tamē ab re nō erit ſingulis hebdomadibus per menſem ſcrupulos duos pilularum Alexandri exhibere, in hoc etiam caſu dum inunctio

ſit principalia membra roborãda ſunt: cor igitur hac C
inunctione perungatur.

℞. Olei de citrangulis vnc.iij.
Boli armeni
Terræ ſigillatæ
Singulorum drach.j.
Theriacæ vnc.ſ.

Miſce & cum cera fiat linimẽtum molle, quo in hyeme vtaris,& in temporibus medijs. in ęſtate vero non miſceatur Theriaca, ſed theriacæ loco apponantur.
Sandalorum rubrorum
Sandalorum luteorum
Singulorum drach. ij.

Poſt inunctionem epithema cordi ſupraponatur, ſi hyems ſit ita confici debet.

℞. Aquarum roſarum D
Aquarum citrangulorum
Aquarum meliſſæ
Singulorum vnc.iiij.
Galliæ moſchatæ
Corticum citrorum
Singulorum vnc.ſ.
Gariophyllorum
Cinnamomi
Singulorum drach.ij.
Aceti vnc.j.
Vini cretici vnc.ij.
Muſci
Ambracani
Singulorum gra.ij.
Croci gra.vj.

Hæc

A Hæc omnia ſimul miſceantur, deinde linteum madeſcat, & ſupra cordis regionem extendatur. ſi vero ſit æſtas hoc fiat quod ſequitur epithema.

℞. Aquarum roſarum
Aquarum citrangulorum
Aquarum boraginis
Singulorum vnc. iiij.
Specierum triaſandalorum
Succi limonis
Singulorum drach. iiij.
Succi nenupharis drach. ij.
Aceti vnc. ij.
Muſci
Ambracani
Singulorum gra. j.
B Croci gra. iij.
Miſce.

Iecur inſuper infrigidante Galeni inungẽdum eſt, cui nonnihil vnguenti ſandalini hoc modo addatur.

℞. Infrigidantis Galeni vnc. ij.
Vnguenti ſandalini vnc. j.
Miſce.

Ante prandium atq; cœnam ſequentis eclegmatis ad auellanæ quantitatem inſumendum eſt, ſi hyems ſit aut medium tempus.

℞. Zuccari roſati
Zuccari boraginati
Singulorum vnc. ij.
Lœtificantis Almanſoris
Diamuſci dulcis
Singulorum drach. j. ſ.

Theriacæ magnæ drach.j. C
Boli armeni
Terræ ſigillatæ.
Singulorum ſcrup.j.

Miſce & cũ ſyrupo de corticibus citri fiat electuariũ. ſi vero ſit æſtas ex his eclegma conficiatur.

℞. Zuccari roſati
Zuccari boraginati
Singulorum vnc.iij.
Letificantis Almanſoris
Diamuſci dulcis
Singulorum drach.j.
Camphoræ drach. ſ.
Sandalorum rubrorum
Sandalorum luteorum D
Singulorum ſcrup. j.

Miſce & cum ſyrupo de acetoſitate citri fiat eclegma. ſi vero ægrotum reficere tibi placuerit, quia ipſius vires haud robuſtę ſint, tunc ſequentes morſellos (vt cõmuni vtar nomine) fieri iubeto.

℞. Pulpę caponum vel phaſianorum vnc.vj.
Nucleorum pineorum
Piſtachiorum
Amygdalarum dulcium
Singulorum vnc.iij.
Cinnamomi vnc.ſ.
Gingiberis
Gariophyllorum
Singulorum drach.j.
Muſci gra. ij.
Ambracani gra.iij.

Miſce

A Miſce & cum zuccaro quantum ſufficit fiant vocati morſelli, quorũ vnuſquiſq; ſit quantitatis ſemiunciȩ, & vnus ſingulo mane ante prandium accipiatur, ac vnus ante cœnam.

His omnibus ex ordine peractis arbitrandum eſt hunc ȩgrotum eſſe in ſanitatẽ reſtitutum, tamen poſt inunctiones ad abundantiorem cautelam, iubeo vt per viginti ſaltem dies, ligni indici decoctum ſumatur, hoc etenim eſt id extremum quod ſanitatem exquiſite confirmat.

Contingit nonnunq̃ dum aliqui inũguntur vt duros habeãt in capite tumores, aut in alijs corporis partibus, ſed prȩſertim ſupra tibia ſpiculum, in eo in quo ſunt loco prædicto linimento inungendi ſunt aut ce-

B rotum hoc parandum, ac loco intumeſcenti ſupraponendum, cum illud prius ſupra corium extenderis.

℞. Mercurij vnc. ſ.

Diaquilonis maioris vnc. i.

Ammoniaci præparati drach. vi.

Miſce & fiat ceratum. ſi vero in eiſdem locis adeſſent cruſtæ eodem modo eſſent inungendæ, & prȩdictum ceratum apponendum, tamen ex ſola inunctione ad brachia & ad crura cruſtæ in quocunque ſint loco decidunt.

Dum inungũtur ȩgroti euitandum eſt, ne teſtium burſa inungatur. nam pelle exuitur cũ maximo pruritu, id tamen nihil eſt preter incommodum pruritus ea noua pelle induitur burſa.

Deniq; ne aliquid prætermittamus ex his quȩ fieri poſſunt in hoc affectu, vel quæ fieri conſueta ſunt, nonnulli hac inunctione vtuntur.

℞.

℞. Olei chamęmelini C
Anethini
Laurini
Iridis
Roſacei
Singulorum drach.ii.
Terebenthinæ vnc.i.
Axungiæ ſuillę recentis lib.ſ.
Lythargirii auri
Ceruſſæ
Sublimati pulerizati
Singulorum drach.ii.

Bulliant ſimul vna ebullitione,& cum ab igne remouentur adde ſimul.

Cineris vitis
Thuris D
Maſtiches
Singulorum vnc.ſ.

Omnia ſimul miſceantur,& conficiantur ad formam vnguenti,poſtea accipe.

Argenti viui extincti vnc.iii.
Styracis liquidæ vnc.i.

Miſce omnia ſimul & ĩ mortario bene pinſantur quo ad fuerint probè ſimul mixta,& in vnguẽti formam redacta,hæc eſt aliquorum inunctio qua in omnibus differenter vtuntur tam in calidis q̃ frigidis, tam in eſtate,q̃ hyeme,& mediis temporibus, & eſt non valde efficax vnguẽtum,ſed illud addere volui,ne quicq̃ prætermitteretur,quod deſiderare poſſes.

Dubium vero contingit cur in hac vnctione, morbus per os ferè expurgari videatur, & quanto magis

expuunt

A expuunt,tanto magis in ſanitatem reſtituuntur,non-
nulli hoc referunt in proprietatem quandam ad q̃ ha
bet argentum viuum,vt ipſius natura ſit ad os tranſ-
mittere materias,quę in corpore cõtinentur. at mihi
inſulſum videtur ad has proprietates, quarũ rationes
reddi non poſſunt confugere velle,alii dicunt eſſe ca-
lidisſimę naturę,nam ad quartum ferè ordinẽ attin-
git,iccirco materias craſſas liquefacit, & ad os tranſ-
mittit.at dices cur ad alias partes non tranſmittit, &
cur ad os potius q̃ ad illas?Alii dicũt ad os illas ſolum
materias tranſmitti,quę in capite ſunt,& experientia
oppoſitum oſtendit, qm̃ & reliquæ materiæ quæ in
corpore ſunt,ad os tranſmittuntur. nam tanta mate-
riæ copia qñq; exit,vt ad illam recipiendam ſex capi-
ta non eſſent ſatis.calidum vero eſſe argẽtum viuum
B ex Paulo colligere volũt,ſed de hac poſtea,nos potius
arbitramur frigidæ eſſe,& tenuuium partiũ naturæ,
cum & ipſa intenſisſimi hyemis frigiditas dum ſubiit
noſtra corpora illa penetrat,& neceſſario eſt tenuuiũ
partium,aeri nimiũ innititur qui per cutaneos mea-
tus ad oſſa vſq; penetrat,ita argentum viuum,& ſi fri-
gidum ſit,tamen tenuuium eſt partium,cũ ſit aqueæ
naturæ.hoc vero ita oſtenditur, ſi in crasſisſimi corii
marſupium argẽtum viuum imponatur,& bene cõ-
primatur per ſolidas corii partes exit hydrargyrium.
nam ſua tenuitate nouit inſenſibiles illius corii me-
tus inuenire,quos fortè aqua ipſa non inueniret, vel
non tam cito, quia aliquid habet ſulphuris admixti
in ſua ſubſtantia,vnde dicendum eſt argẽtum viuum
ſua frigiditate membra omnia comprimere, & ad lo-
cum illum comprimere per quẽ natum eſt, naturam

Humores

humores tranſmittere. cum vero os vnus ſit locus ex illis, non mirum ſi ad os materiæ repercutiantur, tamen & in aliquibus ad anum tendunt, & per anum exeunt, qui eſt alter locus per quem natura ſolet trãſmittere humores, & ideo ad expulſionis loca repercutit. hic vero locus qui os vocatur, materias facile recipit, quæ à capite, thorace, & aliis partibus ab aliquo violento medicamento repercutiuntur, itaq; hanc arbitror eſſe cauſam, cur materias ad os tranſmittat, ſua inſuper tenui natura craſſas materias attenuat, vt illas ad os facile repercutere poſſit. quempiam vidi cui ex hac inunctione anus ita erat exulceratus, vt ſunt gingiuæ, ob harũ.ſ. materierum tranſmiſſionem ad anũ, vt cauſa cur ad os tranſmittit, ſit quia repercutit, & cũ vehementia, ad vnam expulſionis viam materias trãſmittit. Vna autem via eſt os, quæ facilior eſt q̃ anus, cum plures partes ſint ori magis propinquæ q̃ ano, ex his inquam partibus quæ in corpore ſunt humorũ capacibus, hæcq; vehemẽs expulſio per venas fit, quæ ad os expreſſe tranſmittunt, forte ita dicendum eſt de repercuſſione per hydrargyrium, facta ad os. C D

Alias ſentire ſolebam eſſe calidæ temperiei hydrargyrium, & tũc facilius erat rationem reddere cur materiæ ad os decurrant mouebatq; ad ſentiẽdum quod eſſet calidum ex quodã Galeni loco in quarto de Simplicium medicamentorum facultatibus, cap. 19. vbi incidenter de hydrargirio tractat, & inquit, eẽ craſſarum partium, & poteſtate calidum ſicut ferrum. nam illud ferro comparat, & dicit vẽtrem exulcerare, non aliter q̃ ferrum ignitum ac lapidẽ. ſequitur vero tum exurũt, cum.ſ. in corpus diſtribui præ grauitate haud

poſſint,

A poſſint,ſed Galenus in hoc mihi parcat, nã experientia oſtẽdit per corpus mire diſtribui argentũ viuum, & maxime penetrare. nam ſolis inũctis manibus vnguento in quo argẽtum viuum receptum ſit,per totũ corpus penetrat, ego met cum nonnunq̃ ſcabie affectus eſſem,& inungi renuerẽ argentum viuum ſuillæ axungię miſcui,poſtea manuum carpum tantum deliniui & vniuerſi corporis ſcabies triũ dierum ſpatio tota exhauſta eſt,hinc colligi poteſt an penetret, & p corpus diſtribuatur, an non. prætereo quæ ſuperius dicta ſunt de argento viuo in defunctorum capitibus in ſepulchris repertum,tamen brachia tantum & crura inuncta ſunt,dici inſuper Galenum illud facere calidum potẽtia ſicuti ferrum,qm̃ igniri poſſit & incaleſcere,ſed in actuali ſua natura frigidum eſt. verũtamen de argẽto viuo hoc dici non poteſt, quoniam vt
B igniatur minime expectat. nam totus euaporat cum ignem ſentit,niſi ſit alicui rei mixtũ, & mortificatũ, vt cum aduritur. antiquitus vero vrebatur etiam,& p os præbebatur ad nonnullos alui dolores, Paulo teſte lib.7. at dices Galenum dicere igniri in humano corpore,& in animante accipere mutationẽ,non aliter q̃ lapis ferrumq; ignitum,tum exulcerant,tum exurũt, verum hoc non videtur quod exulceret viuum argentum exuratúe. Alias arbitratus ſum Galenum modicam habuiſſe hydrargirij cognitionem. nam in.9.de Simplicium medicamẽtorum facultatibus aperte dicit hydrargirium non eſſe ex ſponte naſcentibus medicamẽtis,ſed ex ijs q̃ præparantur, veluti pſimithiũ, ęrugo,pſoricũ,lythargyros. at lydrargyros qñq; ẽ vomica terrenis,q̃ à minera exit,forte Galenus intelligit

quod

quod poſtquã collectum eſt expurgatur, ſed hoc non C
aufert quin ſit ſponte naſcens medicamentum . id vero confirmat meam ſententiam quod Galenus haud probè cognouerit argenti viui naturam quia ſtatim ſequitur. nullum autem eius feci periculum, neque quod ĩterimat ſi deuoretur, neq; vbi foris admota ſit, vt planè videas Galenũ haud probè hydrargyrij naturam nouiſſe, ſed aliud etiam me cõmouebat vt putarem eſſe calidæ temperiei, argentum viuum, Pauli videlicet ſententia à Raſis adducta qui expreſſe fatetur (iuxta Raſim) calidum eẽ hydrargyrium, verũtamen Paulum diligenter conſiderans nullum inueni locum in quo hoc fateretur Paulus. tamen bis de hydrargyrio verba facit, & libro quinto capite lxiiij. & libro vij. in litera v, & tamen neq; in vno neq, in alio
loco mentionem facit quod calidum ſit, ne dũ quod D
tali qualitate, vel tali, ex primis ſit prȩditum. Et Ariſtoteles calidũ eſſe ſuadere videbatur in iiij. Metheor. lib. cum de his quæ coagulari non poſſunt agit, & inquit incoagulabilia autem ſunt, quæcũq; aut humiditate aquoſa carent, aut non aqueȩ ſunt, ſed plus calidi & terræ puta mel, & muſtũ, aut plus aeris, ſicut oleũ, & argentum viuum, hic ſupple, iterum aut plus calidi & aeris, vt notetur in argento viuo adeſſe plus calidi & aeris, propterea nõ poſſe coagulari, hinc addiſcant chymiſtȩ quomodo fixum reddere poſſint ſuum mercurium, quod tantopere quȩrunt, & quȩſiuere, nunq̃ tamen inuenerunt, neq; (vt arbitror.) inuenturi ſunt; at hæc eſſet via remanere ab ipſo aeream naturam, & calidam, tunc enim fixũ redderetur, ſed amplius non eſſet viuum argentum, neq; etiam argentum, ad rem

vero

A vero redeuntes Ariſtoteles argentum viuum calidũ facere videtur, & aeræ ſubſtantiæ ob quam naturam perenni motu agitatur, at liber hic quartus Metheororum Ariſtotelis tali authore dignus non videtur, multæq; in eo imperfectiones ſunt, neq; ad tres metheologicos pręſcriptos libros aliquid commune habet, immo ad ipſos nihil penitus ſperare videtur, iccirco ſi non recipiatur vt Ariſtotelis liber, non erit magni momẽti erratum, tamen argẽtum viuum aqueũ facit, & monet eſſe vti aquam, quæ cum terra valde tenui miſcetur ſulphurea, & eſt horum mixtio vehementiſſima hinc perenniter mouetur, album eſſe dicit, ex aquæ albedine, & tenuiſſima terra mixta, cum vero partes aqueę magis appareát in ipſo q̃ ſulphureę B frigidum potius cenſendũ eſt, q̃ calidũ. At Haliabbas ac Raſis in vltimo continentis illud faciunt non tm̃ calidum, ſed & adurentis naturę, q̃q̃ alij calidum tm̃ in ſecundo eſſę fateantur, tamen ſimpliciter nos potius frigidum eſſe dicendum iubemus, at argumentátur recentes quomodo illud poteſt eſſe frigidũ quod corrodit ac mordicat? id profecto quod huius generis eſt frigidum eſſe non poterit. at argentum viuũ corrodere ac mordicare Dioſcorides teſtatur, igitur calidum eſſe oportet, at eiuſcemodi argumentatio non vno errore ſcatet, ſed pluribus cum prima propoſitio cui tota ratio innititur, abſurda ſit, nõ enim omne qđ corrodit, & mordicat calidum eſt, nam hyemis tẽpore frigidus aer corrodit, ac mordicat, tamen nulla caliditate præditũ eſt, ſed ſimpliciter frigidum, neq; etiã Dioſcorides aliud dicit, q̃ inteſtina erodere ſuo pondere, illa inq̃ non qualitate aliqua calida, ſed ſuo pondere

dere

dere lędit,ac perforat, at hoc non facit in parua copia C
ſumptum,qm̃ pondus tale non eſt vt inteſtina perforare,ac penetrare poſſit,at iterum argumentantur cũ in rebus ſymbolum ſit, ſi argentum viuum ſtatim eſt in aerẽ conuertatur quis negabit illud eſſe aereę naturæ?in aerem vero ſtatim conuerti id oſtendit.quod ſi igni applicetur in fumum conuertitur qui ſtatim aer euadit, at quantum ratio; hæc conueniat tibi oſtendere poteſt aquæ in aerem conuerſio per ignis applicationem,nam cum ignis aquæ applicatur ſtatim in vapores conuertitur,qui aer mox efficiuntur, tamen non ſequitur,ergo aqua calida eſt,ita neq; ſequi debet in fumos conuertitur qui ſtatim aer efficiũtur,igitur argẽtum viuum eſt calidum, qm̃ & id ſymbolum qđ dicunt nõ facit vt habeat qualitates illius in quod habet ſymbolum,nam aqua habet ad aerem ſymbolũ, D
tamen non ſeqtur quod aqua aeris qualitates habeat, vt in genere ego potius arbitrer eſſe frigidæ tẽperiei, tamen ob pondus maximum quod habet,tũ quia cũ eo aliqui delinuntur naturalis calor retrahitur, ac ad interiora retruditur,tũ quia iuxta Auicennam ægritudines frigidas inducit,vt paralyſim,ſtuporem, epilepſiam,apoplexiam,& ſimiles ęgritudines. pretereo in prẹſentiarum argumẽtum à nominis ratione, qm̃ hydrargyros vocatur, ac ſi dicatur aqueum argentũ, vt notetur eius naturam eſſe de aquæ natura,quãquã hoc attribui poſſet ſuæ mobilitati vt aqueũ dicatur, nõ quia ſit de aquæ natura, ſed quia motum habeat, albedinem ac luciditatem vt aqua, immo nõnulli ex mobilitate ſumere volunt quod calidum ſit, qm̃ res calidæ motu magis præſtant, q̃ frigidæ,ſed friuolum

eſt

A eſt argumentum, cum aqua ipſa quæ frigida eſt, ſi in plano ponatur diſcurrat, nec ſiſtere poſſit, ita argentum viuum in plano poſitum diſcurrit, cum vero terminum habet ibi ſiſtit, neq; amplius mouetur, vt in ſumma inferre voluerim argẽtum viuum eſſe potius frigidum q̃ calidum, tamen & aliquas partes habere calidas, non enim eſt ſimplex corpus elementare, ſed ex elementis compoſitum, aqueo elemẽto ſuperante cum aerei miſcella terra potiſſima ac tenuiſſima quæ ſulphurea eſt cũ ignis portione vehemẽter cõmixta, planum vero eſt ſulphuream ſubeſſe naturam, ſi quis illud tractet, nam manus ſulphur olent, conciliator in ſuis differentijs duobus modis conatus eſt 151. differentia authores in tanto diſſidio conciliare, vnus eſt modus quia ex duabus conficitur partibus viuum ar-
B gentum, ex aquea inquam parte et ſulphurea, ratione aqueę frigidũ dici poteſt, ratione vero ſulphureæ calidum, alter conciliandi modus eſt quod triplex reperitur argenti viui ſpecies, vna quæ (iuxta Dioſcoridem) ex minio fit, & cinnabari, nam hæc in teſteum cacabum ponuntur, & ferreo cooperculo exquiſite tegitur, & igni exponitur, poſt tres aut quatuor horas ab igne remouetur, & quod operculo inhæret colligendum, aliud eſt huius argenti genus quod decurrit per montes, & eſt (Plinio teſte) veluti vomica quæ perenniter illud emittit, extat & tertiũ genus quod ex montis lapidibus extruditur, ſicut & alia extruduntur metalla, hocq; vi ignis efficitur, tunc monet hoc tertium genus eſſe calidum, reliqua duo frigida, vt ex harum ſpecierum diſtinctione inter authores differentiã ſtatuat, & conuenientiã, & illos haud diſſidentes reddat.

Braſſa. GG Sed

Sed vt huic negocio finem imponamus, dicẽdum C
eſt argentum viuum eſſe diuerſarum partium, calida
rum inquã & frigidarum, at frigidæ calidas ſuperant,
itaq; diuerſitatem partium ponẽdo facilius ratio red-
ditur, cur ad os materias tranſmittat, nam pars calidà
penetrat, & frigida illam ſequitur, calida attenuat, fri-
gida repercutit, & ad ꝓpinquiora loca repellit, vnde
cum materię quę in capite, thorace, ac ſimilibus parti
bus ſunt, ori potius q̃ ano propinqua exiſtant, iccirco
ad os facilius tranſmittũtur, & per illud exeunt. cum
vero experiẽtia oſtẽdat eos qui inungũtur oris fœto-
rem incidere cum inunctiones hydrargyros ingredi-
ditur, ſecus vero eſt ſi alijs inungãtur inunctionibus,
in quibus abſit hydrargyros. iccirco petendum vide-
tur cur oris fœtorem inducat viuum argentum, non- D
nulli reſpondent hanc eſſe argenti viui naturam, nã
ſua proprietate oris fœtorẽ inducit, arbitror eſſe ma-
terias iſtas, os petentes quæ oris fœtorem pariunt, tñ
cum experientia oſtendat, non paucas mulieres hy-
drargyro vti ſputo extincto, ad mactandos in pueru-
lis pediculos, & compoſitio huiuſmodi ex ſputo. ſ. &
hydrargyro fœteat, arbitrandum eſt & nonnihil etiã
ad fœtorem addere viuum argentum, in inunctione
vero corpora penetrat, & ſputo miſcetur, per inſenſi-
biles vero meatus corpora penetrare, planum fiet, ſi
quis inunctorum capita cum mortui ſunt inſpicere
tentet, ego non ſemel in ſepulchris argentum viuum
in mortuorum capitibus reperi, vidi & quẽpiam, qui
ter fuerat in brachijs ſolũ de more & cruribus inun-
ctus, tamen cum nonnunq̃ latrinæ inſideret argenti
viui pateram ferè euomuit, rei quam euomuerat pon

dus

A dus perſenſit, vxorem acciuit, quæ lumen (nam nox erat) afferret, nimirum quid euomuiſſet inſpecturus erat, arbitrabatur ipſe craſſam pituitam ſe inuenturum, in terram aſpiciens nihil prorſus inuenit, at ꝓpe loci parietes argenti viui quod euomuerat magnam quantitatem reperijt, vt planum ſit à brachijs & cruribus in ventriculum per occultos meatus penetraſſe, referebat vero quod anteq̃ euomuiſſet multi erant dies quod in ventriculo pondus quoddam & miram anguſtiam ſentiebat, mirum tamen videtur quomodo in ventriculo permanere potuerit, & ad inteſtina non deſcenderit, fortè quia erat in ventriculi cauitate, & ob pondus ad pyloron aſcendere non poterat, at magno naturę nixu facto illud euomuit.

C Petes iterum cum venenum ſit, cur hunc non interfecit qui tãta Mercurij copia plenus erat. Dicimus B naturam fuiſſe paulatim illi veneno aſſuetam, vel dicamus Dioſcoridem & alios authores dicere eſſe venenum ſuo pondere, at inquies in tanta copia cur vẽtriculum non perforauit, fortè dicendum naturã ſuæ qualitati ſuoq; ponderi paulatim fuiſſe aſſuetam, ſecus eſſet ſi ſtatim biberetur, & per os ventriculum ingrederetur. Nota inſuper multa eſſe quæ homini venena ſunt, cum vero homo aliud veneni genus receperit cui illud ſit aduerſiſſimum hoc nõ eſſe amplius venenum, ſed magis antidotum aduerſus primum venenum. hoc elegantiſſime oſtendit Auſonius Gallus in epigrammate, in quo refert vxorem quandam veneno virum ſuum necare voluiſſe, & cum venenum temperaſſet, viſum eſt illi nõ eſſe decentem copiam, & huic primo veneno addidit argẽtum viuum, quod

fuit viro ſuo aduerſus primum venenũ antidotum, C
ita vero cecinit poeta.

Toxica Zelotypo dedit vxor Mœcha marito
 Nec ſatis ad mortem credidit eſſe datum.
Miſcuit argenti lætalia pondera viui
 Cogeret vt celerem vis geminata necem.
Diuidat hæc ſiquis, faciunt diſcreta venenum
 Antidotum ſumet qui ſociata bibet,
Ergo inter ſe ſe dum noxia pocula certant
 Ceſſit lætalis noxa ſalutifera.
Protinus & vacuos alui petiere receſſus
 Lubrica deiectis qua via nota cibis.
Quàm pia cura deum prodeſt crudelior vxor.
 Et cum fata volunt bina venena iuuant.

Eodem pacto gallicus affectus venenũ quoddam eſt D
humano corpori cui argẽtum viuũ aduerſatur, vnde
homini gallica lue affecto non eſt venenum, ſed potius antidotum, tamen nec homini venenum eſſe argentum viuum dici poteſt, nam per os nonnunquam puerulis pro vermibus adhibui, & ſanitati ſtatim reſtituti ſunt.

At hic dubium non mediocre occurrit diluẽdum, quia in lue gallica nerui vt plurimum afficiuntur, at argentum viuum neruis obeſſe cõmunis omniũ conſenſus aſſerit, et paralyſim inducere teſtatur Auicẽna, conueniens igitur non erit ad luem gallicam medicamentum hydrargyros, cum & neruis, ac iuncturis obſit, quæ partes à morbo gallico maxime infeſtantur, dicendum eſt eſſe cõmunem ſententiam & veram qđ neruis obſit, ac iuncturis, ĩmo & dentibus etiã obeſt, ſed quod medicamentum eſt quod alicui non obſit

parti?

A parti? tamen multo minus argenti viui nocumentum eſt, q̃ id ſit quod preſtat vtilitatis, nam ex tam ſeuo affectu in ſanitatem reſtituit, quãquam læſio quædam neruis illata ſit, atq; iuncturis, ſed tantum excellit ſanitatis præſtantia, vt hæc minima nocumenta digna non ſint vt conſiderentur. immo & læſio iſta palam non ſentitur.

Nota etiam cum quiſpiam ex hac lue inungitur ſecunda ac tertia die, & vſq; ad quartam dolores ac affectum ſupercreſcere, poſtea remitti incipere, nam cũ primis illis diebus homo inungitur, magna fit materierum cõmotio ob quam dolores augentur, at in inunctionis perſeuerantia reſoluuntur humores, & iam omnia miteſcere incipiunt, per oſq; expuuntnr, immo vidimus hos nonnunq̃ febre correptos eſſe, & B dum inunguntur à febre immunes euadunt, vt q̃nq; quarto vel qnto die febres ac dolores penitus ceſſent.

Cum vero in gallico affectu dolores potiſſimum circa iuncturas homines exerceant, ac ꝑturbent, quęrendum forte erit cur aliæ partes æque non moleſtantur, dicendum eſt in iuncturis adeſſe cauitates quæ materia implentur, & ideo partes illæ potius, ac magis q̃ aliæ quę nihil recipiunt dolitant, ſi vero dicas & ſi in iuncturis materiæ coadunẽtur, tamen & in eiſdẽ iuncturis fieri motus qui materias in ipſis contentas reſoluere poſſunt, dicendum eſt motum non eſſe tm̃ vt materias omnes qnę in iuncturis continentur reſoluere poſſit, immo nouæ ſemper in ipſis aggregantur, nunc de cõmuni motu quo vtimur loquor, non de violento, & continuo, ac vehemente, quoniam nõ nullos vidi à lue gallica abſolutos, per ſolum vehe-

mentem motum, ac continuum.

Petes inſuper cur inungi hoc modo ab omnibus ferè euitetur. Reſpondemus hanc ſolam eſſe cauſam, quia omnes exulcerationem illam oris verentur, tamen inunctio ipſa ſalutaris eſt à dijs potius quàm ab hominibus inuenta.

At petes etiam quæ cauſa ſit cur argentum viuum ita proſit & nihil aliud ſit quod æque prodeſſe poſſit, in hoc caſu neceſſarium eſt ad occultas recurrere proprietates, quia nulla alia videtur poſſe aſſignari cauſa, quàm iſta, ꝙ argenti viui proprium ſit hoc efficere, & ꝙ aliorum medicamētoꝝ non ſit hoc propriū; vnde proprietas manifeſta eſt hoc efficere argentum viuum, occultum vero eſt propter ꝙ & per quā qualitatem hoc efficiat, niſi ſi perſiſtamus in illa repercuſſione ex frigido cum parte calida quæ ingreditur, & attenuat, per quas qualitates humores ad os repellun tur, & oris partes exulcerant, & per illud exeunt.

Forte petes nunquid per eiuſcemodi inunctionē omnes ſanitati reſtituāt, reſpondemus nos rariſſimos vidiſſe, qui per hanc inunctionem nō ſint ſanitati reſtituti, vel pro parte ſaltem ab ægritudine abſoluti, quāuis nonnulli ſint qui inunctiones reprehendant, & dicant argentum viuum epilepſiam, paralyſim, & apoplexiam inducere, at ego neminem vidi qui ob inunctionem, aliquod horum inciderit, tamen aurifices vidi, & nonnullos qui aurum purificant, & qui alia metalla auro deliniunt, qui ob argenti viui fumum, epilepſiam incidêre, paralyſim, & apoplexiā, & breui, quos etiam curaui, & aliquos vidi ab eodem fumo reſolutos, ac curaui, immo qui ferè ſtupidi euaſere,

A ſere,& iuxta Auicennam tremorem inducit, & recta membra flectit, auditum obtundit ac viſum, & oris fœtorem parit,& omnibus animalibus eius obeſt fumus iuxta Dioſcoridem, prauum colorem efficit,& oris putredinem,cerebrumq́; offendit, & Plinius lib. xxxiij.capite tertio & ſexto dicit eſſe vomicam liquoris æterni argentum viuum, & eſſe omnium rerum venenum, aurum inſuper corrumpit, nam ſi aurum in viuum argentũ impoſueris liqueſcit ac deſtruitur, Auicenna iubet à ſtomacho & à membris nobilibus eſſe illa remouenda, in qubus recipitur argentũ viuũ extinctum; tamen nihil horum efficit in vnguento ad hunc morbum receptũ, ipſius vero fumus omnia quæ prędicta ſunt efficere poteſt,qñ igne exagitatur.

Petes præterea nunquid ſit aliqua præparatione B muniendum ne tantopere lędat,dicimus nonnullos ita illud præparaſſe,acetum recepiſſe, & in eo viuum argentum impoſuiſſe in teſtea olla,poſtea lento igne ebulliri feciſſe, quo ad acetum fuerit conſumptum, ſemperq́; baculo miſcebant,vt ad minimas partes, diuelleretur,poſtea toties aceto lauabãt,ꝙ cærulei eſſet coloris, ita magnus Chymiſta Geber præparari docuit,hiq́; fatentur huius ita diluti vncia plus valere,q̃ duæ nõ diluti,alij vero ſunt qui hoc modo pręparãt, argentum viuum abſq; alio liquore in vitreo vaſe ponunt, poſtea vas aliud vitreum obtortum ſupraponunt, & luto occludunt, & igni lento ſupra ponunt, tenues ipſius partes vti fumus eleuantur, & vaſis vitrei lateribus inhęrent,poſtea vaſa aperiuntur,& quę lateribus vaſis inhærent, ſunt argentum viuum præparatum quod in vſu eſſe debet.

Forte petes quid per hanc præparationem efficiat, C reſpondent ab argento uiuo omnem ſulphuris partem auferri,& omnem plumbeam partem, ac terreã, at hoc abſurdum eſſe arbitror, quia amplius nõ eſſet viuum argentum, nos vero ita præparamus vt cum eo nihil ſit pulueris, nihil craſſi mixtum iubemus vt in dẽſum corium imponatur, ac probè exprimatur, ſtatim è corio exilit purificatũ, hoc vtimur abſq; alia præparatione, hæcq; ſunt illa quæ de his inunctionibus in gallico affectu fieri conſueuerunt. Duo modi gallicum morbum expellendi iam pertractari ſunt, ſuffumigia. ſ. & inunctiones, & ſub inunctionibus tertium quẽdam ſub intelleximus modum qui erat per ceratariaillud abigere, nunc modum alium, & ſaluberrimum adducemus, quo hic affectus non ininſtrenue repellewur, fit vero per decoctũ indici ligni D in aqua, vel in vino, primo decocto in aqua, poſtea de cõfecto in vino verba faciemus. ego primus Ferrariæ ligni indici decoctũ in aqua Illuſtri Æneæ Pio 1525. exhibui, qui affectu gallico vehementiſſime afficiebatur, videbatur tunc Ferrariæ inſomnium eſſe eiuſcemodi lignum, immo nõnulli ex nobilioribus illius temporis medicis hoc decoctum deridebant, & ego etiam primus decoctum in vino Ferrariæ adhibere cœpi 1534. peruenerat ad me libellus quidam ab Hiſpania allatus, in quo modus præſtabatur præbendi huius ligni decoctum in aqua, eodem modo præbui Illuſtri Æneæ Pio, & egregie ſucceſſit, deinde vero multa iam inuentis addere cœpi, vt nunc cõmodius, ac facilius, q̃ antea præbeatur.

Triplex huius ligni indici genus noui, quod indica lingua

A ca lingua guaiacum vocant, vnum eſt cõmune hoc ꝙ paſſim venditur,quod in extremis buxeum ferè colorem habet,ſubalbidum etenim eſt, meditulium vero nigricat,& ſplendidam quandam duriciem habet,vocatur & lignum ſanctum,& palum ſanctum,nõnulli crucis lignum nominare cœperunt,aliud genus noui quod peculiariter nonnulli pharmacopolæ palũ ſanctum vocari cenſuerunt,ac ſi primum non ſit eodem nomine inſignitum,hoc lignum magis albicat q̃ primum,& ad luteum quendam colorem vergit, paruũ habet meditulium ac pellucidum . Nõ pauci decepti ſunt rati lignum hoc eſſe primi ligni Ramos, verum & ſi hoc genus non ſit nimis craſſum,tamen diuerſum colorẽ habet,Luſitanosq; allocutus ſum qui Indiam pluſtrarunt, mihi retulerunt hoc eſſe diuerſum
B arboris genus à primo,in genere inter hebani ſpecies numerari poſſunt,color inſuper oſtẽdit eſſe diuerſa, & odor, immo huius ſecũdi ligni indici decoctũ longe acrius eſt, q̃ primi decoctum , at ſi primum lignũ eſset truncus , & hoc ſecũdum rami,opus eſset trunci decoctum,eſſe longe acrius q̃ ramorum decoctũ.oppoſitum vero experiẽtia oſtendit,immo cum Genuę nonnunq̃ eſsem 1528.lignũ hoc vidi longe amplius q̃ primum relatum indicum lignum, hoc indiciũ eſt ſi ſecundum hoc lignum ſint rami,quod ſuæ proprię arboris rami ſint , vidimus & tertium genus ab alijs diuerſum Venetijs,in pharmacopolio egregij viri Caroli,qui pro inſigni cãpanam ſuſpenſam habet . Rubebat hoc lignum,et videbatur vti cornu rubrum in meditulio, immo lignũ hoc eſt ferè totũ medituliũ, tm̃ margine quodam minus rubro cingitur , deniq;

extrinſecus

extrinſecus adeſt cortex, eodem cum alijs corticibus colore inſignitus, de hoc nullum habui experimentũ nullamq; notitiã, immo neq; bonus Carolus qui oſtẽdebat hoc lignũ aliud referre ſciebat, q̃ eſſe aliud indici ligni genus, quod breuius in ſanitatẽ reſtituit q̃ alia faciant, primum & ſecũdum ligni genus in vſu habui, primo autem frequẽtisſime ſum vſus, bis vero aut ter ſecundo, iccirco de his duobus verba agemus tertio poſthabito. à ſecundo vero incipiemus veluti ab eo in quo modicum permanſuri ſumus, ac immo raturi, qm̃ diu eſt quod illud in Italia non vidimus, ipſius vero vſus hic eſt, in primis is qui affectus eſt expurgatur, poſtea ſequenti die vel altero victum remittere incipit, & minus edi, quàm eſſet aſſuetus, ſecũdo die adhuc minus edat, & tertio minus, quartoq; adhuc minus, ſemper quotidie minuendo quouſq; ad nonum attingat diem, tunc vero tribus panis vncijs in prandio ſit contentus, & duabus in cœna, cum coriandrorum cõditorum vncia, vel paſſularum mane, veſperi autem ſemiuncia ſit, & in hoc victus genere p nouem dies perſeueret, & ſingulo mane poſt ſeptem horas à cœna ſex decocti huius ligni vncias inſumat, poſt quinq; horas ab huius ſyrupi ſumptu prandeat, poſt ſeptem à prandio horas, iterum ſex alias huius decocti vncias ebibat, poſt quinq; ab hoc decocto horas cœnet, in potu vero dum pradet ac cœnat, ſecũdũ bibat decoctum, tertium, quartum, & quintum, quibus etiam vtatur ſi interdiu vel noctu ſitierit, cũ decoctum ſumit in lecto ſit, & iubeat ſe tegi vt ſudet, vel ſi à lecto ſurrexerit, calidũ lectum ingrediatur, in quo per horã cũ dimidia, vel per duas horas iaceat, poſtea
ſurgat,

A ſurgat,& ſi ſudauerit abſtergatur, ſi hyems ſit vel fri-
gus adhuc vigeat in cubiculo maneat calido, ſi æſtas ſit & vehementisſimus calor feneſtras aperire poteſt, & domum etiam exire, véto autem inualeſcente occluſus maneat.

Decoctum vero iſtud eo modo conficietur vt explanabimus, quando modum conficiendi decoctum ex cõmuni ligno edocebimus, & eodem modo de ſecundo decocto intelligito, tertio, quarto, & quinto, quoniam fieri poſſunt quinq; decocta, quando opus eſt, & non plura.

Poſt nouem hos dies quibus decoctũ ebibit opus eſt paulatim cibũ augere, vt primo die nonnihil plus ſumatur, tertio die augere, quarto, quinto, vſq; ad nonum, quo die in naturalem cibi quantitatem perueni-
B re debet, & cõſuetudinem ſibi propriã, interim vero dum cibus augetur paucifero vino vtatur, dum vero decoctum ſumit ſi nõ excreuerit, alternis ſaltẽ diebus huius generis clyſma imponendum erit.

℞. Braſſicarum man. j.
Senæ
Polypodij
Epithymi
Singulorum vnc. ſ.
Saluię
Maioranæ
Roris marini
Iuæ
Foliorum lauri
Singu orum man. ſ.
Aniſorum

Fœniculorum

Fœniculorum
Amidis
Singulorum drach.ij.
Pulpæ colocynthidis drach.j.
Agarici drach.j.ſ.
Miſce & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ ſecũdum artem, poſtea.
℞. Huius decocti lib.j.
Olei anethini
Olei rutacei
Singulorum vnc.ij.
Hieræ picræ vnc.j.
Hieræ logadij drach.ij.
Mellis roſati colati vnc.j.
Salis cõmunis drach.ij.
Miſce & imponatur. D

Deinceps lignum hoc luteum non vidi amplius in Italia, cuius adhibitio viginti ſeptem dierũ ſpatio perficitur, nam diebus nouẽ victus minuitur, diebus nouem decoctum ſumitur, cũ victus ratione tenuiſſima & diebus nouẽ cibus augetur, quo ad ægrotus in ſuam naturalem victus rationem deuenerit, poſt hos viginti ſeptem dies hoc ordine peractos ægrotum ſanitati reſtitutũ eſſe cenſendum eſt, nonnulli vero hũc ordinem per tringinta dies ſeruarunt, vt diebus decẽ victus rationem diminuerent, & diebus decem decoctum preberent, et vltimis decẽ diebus victus rationẽ augerent, cum vero diu ſit quod lignum hoc in Italia nõ viderimus, de illo iam ſatis dictũ eſſe putemus.

Nũc ad exhibitionẽ decocti indici ligni cõmunis in aqua ſermonem conuertamus, ſuperioribus annis huius

A huius decocti ſumptio, nimis arcta eſſe videbatur, ac difficilis, nunc adeo plana, adeoq; facilis relicta eſt, vt qui æſtiuo tpe id ſumũt, domum etiã exire poſſit.

Scito autem huius ligni decoctum & ſimplex fieri poſſe, & compoſitum, ſi ſimplex fiat hoc modo conficiendum eſt, duodecim aquæ libræ ſumantur, & vni libræ ſcobis indici ligni miſceãtur, & per viginti quatuor horas in infuſione dimittantur, poſtea pendẽda eſt aqua quæ non eſt in ligni ſcobe imbibita, ſi ſex libras ęquet ſatis eſt: ſi non ęquet quia ſcobi illa multũ aquę in bibẽdo conſumit, tm̃ aquę ſuppleatur, quod ad ſex librarum pondus attingat, & ſupra ligni ſcobẽ huius aquæ tres libras inijce, ſint vero in olla quę duplæ ſit capacitatis harum rerum quas receptura eſt, B ſcobis.ſ. & aquæ, ſitq́; noua olla vitro delinita, poſtea cum tres aquæ libras inieceris paruum quendam baculum accipito, & in ollę fundum immergito, poſtea baculũ in illa parte ſignato, qua vltimo ab aqua madeſcit, deinde alias tres libras aquæ inijcito, quas à primis tribus diuiſeras, quæ ſi tres non eſſent tantũ aquę adijcito quod tres efficiantur, & bulliri facito quo ad tres librę fuerint conſumptæ, id vero erit qñ tm̃ aquę fuerit conſumptum, quod aqua ad ſignum vſq; in baculo factum conſumpta ſit, tunc tres aquę libras quæ in vaſe ſunt per denſum linteum percolato, & pro ſumendis ſyrupis reſeruetur, ſi quiſpiã voluerit ſimplex decoctũ accipere, & nihil aliud, hoc inſumat ita ſimpliciter confectum, verũtamen primo ægrotans purgandus eſt, vt ſuę cõpetit temperiei, & humorũ abundantiæ quã habet, purgatione perfecta ſtatim ſequẽti die per quinq; horas ante prandium quatuor quinq;

vel

vel ſex vncias ſumat huius decocti, vt diligenti videbitur medico qui illum curat, de quantitate vero ſumendi decoctum poſtea verba faciemus, mox bene tectus dormiat quãtum illi lubuerit, vt ſi fieri poſſit ſudet, poſt quinq; horas prandeat, in prandioq; quatuor panis vncias ſumat, & pugillũ coriandrorũ, ſiue paſſularũ, ſiue ſeminum peponum conditorum, ſiue nucleorum pineorum, ſiue piſtachiorum, ſiue amygdalarum, ſiue vuarum exiccatarũ ex Illirio Ferrariã allatarum, ſiue lactucæ conditę, ſiue cucurbitæ conditæ, ſecundum vero decoctũ, tertium, quartũ, & quintum vini loco bibat, ita vero conficitur ſecũdũ decoctum, ſupra prędictã ligni ſcobem ſex aquæ libras inijcito, & bulliant ad conſumptionem trium librarum, poſtea percolentur, & ſeruentur, & ſecundo & tertio & quarto & quinto eodem fiat modo, non eſt autem opus quintam cocturam excedere, qm̃ nihil virium haberet aqua. rari etiã ſunt qui ſecundam cocturam attingant, qm̃ rari inueniuntur huius aquæ potatores, poſt ſeptem à prandio horas primi etiam decocti ſex vncias inſumat, & probè tegatur, & ſi fieri poſſit ſudet, poſt quinq; horas à ſumpto decocto cœnet, tresq; panis vncias edat, & ex prędictis rebus quę in prandio ſumpſit pugillum edat, poſtea dormiat, & per ſeptem horas à cœna iterum decoctum inſumat, & ita pro cõmuni more vſq; ad quadraginta dies perſeueret. Nota primũ decoctum eſſe libras tres, cuius ſi ſex vnciæ ſumantur per tres dies ſupplebit, vnde ſecundo die opus erit noui ligni ſcobem in infuſionẽ imponere, eodem modo quo dictum eſt prius, & ita in finem vſque ſemper proſequi.

Nota

A Nota vero ſi vires defecerint vt hic videatur inediã ferre non poſſe pullorum iure veſcatur, & loco ſecundi & tertij decocti vinum bibat, hanc ob cauſam medicus quotidie huius pulſum tãgere debet, qui in hac tenui victus ratione ſeruatur, vt noſcat an imbecillior euadat, quanq̃ & decoctũ hoc nutriat, cũ pingue ſit.

Quia plerunq; aluus adſtricta efficitur, propterea præſcriptus clyſter bis in hebdomada imponi debet, & frequentius etiam ſi neceſſitas exegerit, neq; ab re erit ſingula hebdomada caſſiã adhibere, aut mannã, quæ cum exhibeatur nõ eſt opus illi mane decoctum præbere, potio hæc conuenientiſſima eſt in hoc caſu.

℞. Inf. ſenæ vnc. iiij.
Syrupi de pomis ſabor
B Syrupi de epythimo
Singulorum vnc. j.
Miſce.

Vel hoc inſumatur.

℞. Diacatholiconis vnc. j.
Syrupi de pomis ſabor vnc. ʒ.
Inf. ſenæ vnc. iiij.
Miſce.

Decipiuntur illi qui arbitrantur medicamenta debere eſſe decoctioni propria, & nihil ab ea euariare. at potius debet eſſe humoribus qui euacuãtur propria.

Nonnulli arbitrantur decoctum iſtud hyeme bibi non poſſe, neq; debere, immo quòd poſt Septembris menſem non ſit bibendum, ſed tantum ſumatur verę aduentante. at nos dicimus hyeme etiã pręberi poſſe, qñ opus eſt, etiam ſi profunda eſſet hyems & frigidiſſima, qm̃ cum maxime affligit affectus ſit quæcunq;

anni

anni pars ægroto prouidendum eſt, neq; per menſes C
expectãdum. hyeme vero opus eſt cubiculi aerem tepidum reddere, vel parumper ſupra tepiditatem calidum, iccirco rimæ omnes quæ in feneſtris ſunt & quę in oſtijs, ac parietibus occludendæ ſunt, ne ventus ingredi poſsit, et caliditas exire, vnde ver aptisſimum eſt tempus ad huius ligni decoctum ſumẽdum, ſecundo autumnus, quia hæc tempora ad tẽperiem magis vergunt, poſtea æſtas, deniq; hyems, & niſi eſſet reſolutio caloris æſtiui præ omnibus temporibus ęſtatem eligerem, qm̃ domum exire poſſent ægroti, & publice ſpatiari, quod alijs temporibus fieri nõ poteſt, neq; opus eſt calidarium parare, quia totus aer ſpõte calidus eſt, & totus noſter orbis calidarium eſt, immo & quandoq; æſtuarium.

Idq; animaduertito decoctum in eodem fieri cubi- D
culo, in quo ægrotãs degit, ac moratur, præſertim primum decoctum, & debet ſini frigefieri in eodem cubiculo, vt vapores per aerem ſpargantur, qui ab ebulliente decocto eleuãtur, & cubiculi aerem impleant. nam aer ipſe hoc modo fit ægrotãti opportunus. ollæ vero operculum in qua decoctum cõficitur in ſumitate præparatum eſſe debet, dum feruet, vt fumi paulatim per aerem ſpargi poſſint.

Hinc qui decoctum ſumpturus eſt, qñ expurgatur paulatim minus ac minus comedere debet, vt victui tenui (quando incœperit) ſit ferè aſſuetus.

Dum decoctum iſtud paratur expumandum eſt, & ſpuma illa ſeruanda. nam vbi adſunt puſtulæ, ſiue dolores, ſiue duricies hac ſpuma locus inungendus eſt, quæ in hoc caſu mirifice prodeſt, & ſi ſpuma colligi

non

A non poſsit vt plerunque in hac ebullitione contingit decoctum ipſum ſpumæ officio fungetur.

Nota inſuper primis duobus diebus quãdo decoctum bibi incipitur non eſſe penitus à carnibus abſtinendum, ſed pullorũ carnes comedendę, ſemper paulatim diminuẽdo, vt tertio die ſolo pane & rebus prę-ſcriptis pro obſonio veſcatur ægrotans.

Et ſi quatuor panis vnciæ mane ſumi dictum ſit, & tres veſperi, hoc pro certa regula ac determinata accipiendum non eſt, qm̃ nonnullis minus præberi conuenit, alijs plus. at hoc de quatuor ac trib⁹ vncijs pro exemplo tantum poſitum eſt, in quo tamen exemplo multi conueniunt. pro panis vero quãtitate exhibenda ætas conſideranda eſt, vis, conſuetudo, ac eiuſdem B generis reliqua. an vero panis biſcoctus eẽ debeat, an ſemel tãtum coctus haud magnifacio, tamen exiccat magis biſcoctus panis, q̃ non biſcoctus, & ſua ſiccitate decoctum hoc magis retineri ĩ ſtomacho creditur, q̃ ſi eſſet panis non biſcoctus, quia natura ſicci eſt detinere humidum ne defluat. verũtamen ſi panis ſemel coctus ederetur, facilius ligni decoctum ad iecur tranſiret, & in ſtomacho nõ coqueretur. at eniti debemus vt hoc decoctum perfecte concoquatur, priuſquã ad iecur trãſeat, ſed nos præbemus & panem non biſcoctum, nec veremur quod in ventriculo nõ retineatur decoctum, quia naturæ opus eſt non emittere à ventriculo quicq̃ niſi poſteaq̃ eſt coctum, vt etiam in potatoribus planum eſt, modo ſupra vires naturæ non potauerint, natura id quod in eorum vẽtriculo eſt nõ tranſmittit, licet fluidum ſit, priuſquã coctum fuerit. Adde biſcoctum panem ſemel cocto pane difficilius

concoqui,ego ſino ægrotantes id panis genus ſibi ipſis eligere quod magis placuerit. C

Nonnulli ſunt medici qui iubent vt ad nonũ vſq; diem,panem abſq; obſonijs edat. à nono autem vſq; ad decimum octauum diem volunt præbẽda eſſe obſonia ſuperius enumerata; verum medicus frequẽter ægroti vires luſtrare debet,& cibum iuxta illas augere ac minuere.

Hoc eſt animaduerſione dignum neminẽ vnquam in hac ligni ſumptione obijſſe,quod indicium eſt decoctum ipſum nutrire.nam niſi nutriret,impoſſibile eſſet nonnullos in tanta victus tenuitate perdurare poſſe,& qui decoctum bibit,videtur ferè ex decocto ſumpto fieri ſatur ac impleri,temporeq; ĩdiget vt coquatur,& pinguedo quã habet nutrire poſſe oſtẽdit. D

Illi etiam audiendi non ſunt qui dicunt ęgrotos ex victu tenui in ſanitatem reſtitui. non autem ob ligni vim.at hoc abſurdum eſſe conſtat, qm̃ plures ægroti per multos dies in tenuiſſimo victu perſtiterunt, tamen in ſanitatem reſtituti non ſunt,in quam ex hoc decocto teſtituuntur.miraq; videtur huius ligni natura,ex his quas habet qualitatibus.nã pingue eſt, odoratum,denſum,ponderoſum,oleagineum,multaque alia habet dona,vt lenitatem,& ad ſolẽ relucere, quæ omnia vim aliquam eſſe in hoc ligno medicamentariam oſtendunt,ac excellentem, ſi ardeat aromatum odorem reddit,& non ingratum.

In huius decocti ſumptione vinum bibendũ non eſt,ſed ſecũdum,tertium,et quartum decoctum.nam hi melius euadunt qui hæc decocta bibunt,q̃ qui ceruicoſi vinum bibere volunt,tamen ſi ſint aliqui deli-

licatuli

A catuli qui huiuſmodi decocta bibere nequeãt, cogantur ſaltem per nouem aut decem dies illa bibere, vel per quot fieri poteſt, poſtea vinum bibere.

Nonnulli decocta iſta vino miſcent. nam vinum ipſis diluũt, ſed hoc valde moleſtum ægrotis videtur, & fortè pernicioſum, nec minus hi errãt q̃ Staphyllus ille primus vini iugulator fecerit, neque illos probo qui ſyrupos & medicamenta hoc decocto perfundũt, intelligo iam facta medicamenta, ſecus eſt de medicamentoſis ſimplicibus, q̃ in hoc decoctũ infundũtur.

Poſt prandium dormiendum non eſt, niſi illa hora qua ſecunda vice decoctum inſumitur, tunc ſi dormire poſſit optimum eſt. nam ſudor fortè prodibit, qui in hac actione optimus eſt.

Totum diem in delitijs trãſigat, ac gratis confabu-

B lationibus, muſicis inſtrumẽtis, & reliquis ſimilibus, quibus tempus ſine perceptione conſumitur.

Nõnullos inſuper in initio ſanitati reſtitui qui primis tribus diebus panis vnciam inſumebant, & ſemiunciam paſſularum, poſt tertium diem ſolis paſſulis ægrotum nutriui. at rari hanc vltimam inediam ferre poſſunt, ꝓpterea vt ſuperius dictũ eſt cibare opus eſt.

Sex diebus ab initio elapſis, ab re non eſt, ĩmo maxime conuenit huius ligni pulueris ſcrupulum ſingulis ſyrupis eſſe iniiciendum.

Poſt ſtatutum tempus cum ægrotus amplius non bibit, primis diebus cibi ſunt paulatim augendi, vt hoc modo procedendo in propriam conſuetudinem deducatur.

Præterea à calidario in tepidarium tranſeundum eſt, & à tepidario in locum minus calidum, quouſque

in aerem deueniat omnibus hominibus communem ac conſuetum. nam locus calidus eligendus eſt, qui ad meatus aperiēdos decoctum adiuuet, & eoſdem meatus apertos ſeruet. hoc autē frigore minime efficitur, notandumq́; hunc locum debere eſſe magis & minus calidum ratione temperierum ęgrotantiū, & vt morbi ſunt magis antiqui vel recentes. C

Hic eſt ſimplex modus ſumendi decoctum ligni indici ex aqua.

Si cui vero placeret nonnihil medicamentoſi aquę miſcere, id illi concedatur, ſemilibra huius ligni in aquam infundatur, poſtea aqua bulliat (cum lignum in infuſione fuerit per viginti quatuor horas) & dimidium ebulliendo reſoluatur, deniq; hæc quę ſequuntur in hoc decocto infundantur.

℞. Senæ vnc.iiij. D

Polypodij vnc.j.ſ.

Florum boraginis

Florum bugloſsi

Florum roſarum

Florum violarum

Singulorum vnc.j.

Gingiberis

Cinnamomi

Singulorum drach.j.

Miſce & infundantur in prædictum decoctum ſecundum artem, poſtea eodem modo ſumantur quatuor aut ſex vnciæ vt dictum eſt bis in die, eodemq́; edatur modo. Nota quod primis ſex diebus hoc infuſum ſumi poteſt, & ægrotus erit à purgatione excuſatus, poſtea per ſex alios dies ſimplicis ligni decoctum ſumat,

abſq;

A abſq; rebus prædictis infuſis, poſt hos ſex dies per tres dies infuſionem ſupradictam ſumat, & deinde per ſex dies decoctum, & ſecundum hunc ordinē quouſq; in ſanitatem peruentum ſit perſeuerato, nonnunq̄ per tres dies īfuſum accipitur, & per tres decoctum, quouſq; ad ſtatutum tempus perueniatur, nonnulli contenti ſunt diutius in hoc potu perſeuerare, & ſolum vna vice in die infuſionem prædictam bibere.

Mihi etiā illi ſumme diſplicēt, qui ligni cortice potius vti volūt, q̄ ipſo ligno, quia & ſi cortex magis ſiccus ſit, quia etiam magis terreus eſt, tamen odore caret, pinguitudinem non habet, neq; aliquam qualitatem ex his quæ oſtendunt ſimplicia aliqua vires habere, quæ medicamentariæ ſunt. neq; etiam illos probo qui corticem cum ligno miſcent. nā cortex lignum B potius impedit, q̄ adiuuare poſsit, q͂a eſt res arida non pinguis abſq; odore, terrea, à natura facta, vt ſolum arborem ſuam ab imminentibus extrinſecis periculis tueatur. in genere igitur illos non probo qui huius ligni cortice vtuntur, licet ſiccior ſit q̄ arbor.

Si vero petas per quot dierum ſpatium ſumi debeat eiuſmodi decoctum, dicimus præfixum tempus minime adeſſe, ſed tātum temporis ſumi debere, & nonnihil etiam plus quod ægrotātes ſanitati reſtituti ſint, vnde ſi quiſpiā decimo octauo die ſanus euaſerit, per viginti dies vel viginti duos decoctum bibat. ſi vero ſanitatem trigeſimo tantum die enanciſcatur p duos aut tres dies adhuc inſumat, deinde quieſcat. at ſi quadrageſimum diem excedat, & nondum ſit ſanitati reſtitutus, ad quinquageſimum pertingat, vel ad ſexageſimum, tamen communis terminus eſt quadraginta

dies, et rariſſimi inueniuntur, qui in quadraginta dierum ſpatio non ſint ſanitati reſtituti, iccirco hunc dīē pro ſanitatis termino accepere, immo & multa medicamenta apud antiquos per quadraginta dies exercebantur, & in hoc ſpatio opus ſuum perficiebant, hoc planiſſimum eſt apud Plinium lib. 2. cap. 9. qui braſſicæ ſuccum præbet in vino albo per dies quadraginta ſpleneticis, & libro. 26. cap. 8. inquit. Ciſſanthemus drachma bis die ſumpta in vini albi cyathis duobus p dies quadraginta lienē dicitur paulatim emittere per vrinam, & decimo eiuſdem libri capite inquit, ventrē in totum adimit Nymphæa Heraclia eadē ſemel pota in. 40. dies, & lib. 27. cap. 5. de Aſplenio loquēs ait, huius foliorum iure in aceto decocto per dies. 40. poto lienem abſumi aiunt, & octauo eiuſdem libri capite inquit, ſunt qui florem cratægoni bibentes mulieres intra quadrageſimum diem concipere tradunt, & lib. 28. cap. 12. ait talum candidi iuuenci quadraginta diebus noctibusq; donec reſoluatur in liquorem decoctum, & illitum linteolo, candorem, cutisq; erugationem præſtare, &. 15. eiuſdem libri capite inquit, calculos expellunt lichenes equini ex vino aut mulſo poti diebus quadraginta, & cap. 16. de aſinis agēs inquit, ſunt qui è mare nigroq; cor edendum cum pane ſub dio prima, aut ſecunda luna pręcipiant, alij carnem, aliqui ſanguinem aceto dilutū per quadraginta dies bibendum ob morbum comitialem, &. 19. cap. ſcriptum eſt, iecur aſini admixta modico panace inſtillatum in os à comitialibus morbis, et alijs, infantes tuetur, hoc quadraginta diebus fieri præcipiunt, & Dioſcorides de altera ciclamino quę ciſſanthemos dicitur ait,

A ait, acini huius drachma ſumpta in vini albi cyathis duobus per quadraginta dies lienem paulatim emittunt per vrinam & aluum, & cappare dicit, ſemen ipſum duabus drachmis in vino hauſtis per quadraginta dies lienẽ obliterat, & de ſylueſtri ruta ſcripſit propter coxendicũ morbos diebus quatuordenis bibenda prębetur, & de Aſpleno ait, huius foliorum iure in aceto decoctæ per quadraginta dies poto lienem abſumi contingit, & de hyperico inquit ſemine diebus continuis quadraginta poto coxẽdidum dolores diſſoluit, & de periſtereo ſupino ait, morbum regium folio drachma, cum thuris polline obolis tribus ex vini veteris hemina quadraginta diebus continuis ieiunis dato, de chamęciſſo inſuper ſcripſit, cuius bibant Iſchiadici folia tribus obolis ĩ aqua cyathis tribus qua-
B dragenis, aut quinquagenis diebus. cum igitur tot reperiantur apud antiquos medicamenta quæ quadraginta dierum ſpatio opus ſuum perficiunt, nõ mirum ſi & noſtro tempore recentiores medici in hoc ligni ĩdici decocto quadrageſimum diem perfectionis ſuæ actionis inuenere, qui eſt terminus acutorũ morborum, & initium diuturnorum. at re vera pręfixus dierum numerus eſſe non debet, ſed dies tunc erunt ſatis cum ægrotus in ſanitatem reſtitutus erit. nam haud raro quadrageſimus dies non eſt ſatis, ſed diutius perſeuerare opus eſt.

Cum etiam hoc decoctum præbetur per aliquos dies ex ſena, obſeruandum eſt, quod vltimæ potiones ex illis ſint, quæ ſenam recipiunt atque euacuant. at nonnulli ſunt qui à principio in finem potiones euacuantes ſemper inſumunt.

Cum è Roma Ferrariã redijſſem.1535. his qui gal- C
lico affectu laborabant huius ligni decoctum in vino præbere cępi,& in primis ſolo vino potẽti vtebar,poſtea expertus ſum magis proficere ſi nõnihil aquę adderetur,præſertim cum hi ſumunt qui natura ſunt calidiores.in vino aũt ſimplex decoctum fieri poteſt ꝗ nullum recipiat ſimplex medicamentum, & fieri poteſt ex ſimplicibus,ſi ex ſolo fiat indico ligni decoctũ, huius ligni in ſcobem redacti libra inſumatur, & in decem libras vini albi potentis, & in duas aquæ ꝑ viginti quatuor horas infundatur,poſtea ponderãdum an liquor qui in ligni ſcobe imbutus non eſt,ſex ſit libræ.ſi hoc liquoris pondus reperiatur cum ſcobe ſimul ebulliat,ſemper ſpumãdo,quoad tres libræ euadant,ſpumaq; reſeruetur,ad corporis partes delinendas,ſi liquor ad ſex libras non acceſſerit,tantũdem vini adijcito,quod ſex libræ efficiantur. (nam ſcobs illa multum imbibit)poſtea bulliant ad dimidias.at ſi vinum plus ſit ꝙ̃ ſex libræ id quod ſuperexcedit auferatur,& ſex illæ quæ ſuperſunt libræ ad dimidias bulliendo reſoluãtur,& tres hæ vini libræ quæ ſuperſunt percolentur ac reſeruentur pro ſyrupis mane & veſperi ad quatuor,vel ſex vncias inſumendis, ſecundumq; fiat & tertium & quartum decoctum, vt de aqua dictum eſt,& vſq; ad quintum,ſi is qui ſumit vehementer biberet.eodem vero modo accipiatur hoc in vino decoctum & eiſdem horis vt ſuperius de decocto in aqua dictum eſt.

D

Scito autem alternis diebus niſi excreuerit,clyſma imponendum eſſe ſuperius enarratum , ſingulaque hebdomada lene præbendum eſt medicamentum ,

A quale casſia, manna, vel hoc quod ſequitur.

℞. Inf. ſenæ vnc. iiij.
Syrupi de epythimo
Syrupi de pomis ſabor
Singulorum vnc. j.
Miſce.

Vel hoc ſit.

℞. Diacatholiconis vnc. j.
Inf. ſenæ vnc. iiij.
Miſce.

Id preterea notandum eſt, in vini ſumptione, conſuetum eſſe plenius nutrire, q̃ in aquæ ſumptione, cum tamen aqua minus nutriat, q̃ vinum, iccirco nos dicimus & in vini decocto ita ſimpliciter ſumpto victus rationem debere eſſe tenuuiorem, & fortè tenuuiorẽ, B quàm cum præbetur aquæ decoctum, ſecus eſt cũ vehementia ſimplicia vino commiſcentur.

Nonnulli prohibent hoc vini decoctum ſimpliciter in febre. at nos dicimus ſi febris eſſet intenſa, à vino prorſus abſtinẽdum eſſe. ſi vero remiſſa ſit preberi poſſe. nam vinum hoc & ſi potens ſit, ebulliendo tamen imbecillius efficitur, quia tenues & calidæ vini partes exeunt, & duæ aquæ libræ commixtæ vinum mitigant, neq; potens eſſe ſinunt.

Quando vini decoctum ſimpliciter confectum ſumitur, corpꝰ prius expurgare neceſſe eſt, poſtea vinũ præſcripto modo præbere, quod neceſſarium nõ eſt, cum alijs ſimplicibus iungitur.

Si quiſpiã in cœna & prandio, decocta illa ſecunda & tertia ferre nõ poſſit, vinũ bibat mediocre, album, limpidũ, ac odoratũ, ꝙ etiam decocta aqua diluat.

Decocto

Decocto ſumpto tegi ſe iubeat, vt dictũ eſt de decocto in aqua & ſudare tentet. C

Si vero ligni decoctum cum alijs ſimplicibus præbere voluerimus, & quod euacuet, hoc duobus modis fieri poteſt, vno modo per medicamenta, ac ſimplicia vehementia, alio modo per imbecilla, ſi per vehemẽtia fiat, hic egregie comedere debet, capones, phaſianos, ꝑdices, vitulos, hędos, modo coquere poſſit, & ſecunda bibat tertia & quarta decocta, vel ſi hæc ferre nequeat, vinum bibat potens quod optime nutriat, & modice dilutum ſit, oua abſorbeat, ſi vero ſimplicia ſint non vehementia, ſed imbecilla tam vehementer edendum non eſt, ſed mediocriter.

Hæc quæ ſequuntur ſint vehementia ſimplicia, quæ in vinum ebulliri debent.

℞. Senæ vnc. iiij. D

Polypodij vnc. ij.

Roſ. rub.

Florum violarum

Florum boraginis

Florum bugloſſi

Singulorum vnc. ſ.

Gingiberis

Cinnamomi

Singulorum drach. j.

Turbith

Hermodactylorum

Singulorum vnc. j.

Miſce & infundantur vt dictum eſt de infuſione in aquæ decocto facta, hæc vero ſunt imbecilla ſimplicia quæ in hac infuſione ponuntur.

℞.

A ℞. Senæ vnc.iij.
Polypodij vnc.j.
Epithymi
Thymi
Singulorum vnc.ſ.
Florum violarum
Florum roſarum
Florum boraginis
Florum bugloſſi
Singulorum drach.ij.
Gingiberis
Cinnamomi
Singulorum ſcrop.j.
Aniſorum
Fœniculorum
B Maſtiches
Gummi arabici
Singulorum drach.j.

Miſce & eodem modo infundantur vt de aqua dictũ eſt, nõnullos vidi circũforaneos, qui hæc quæ ſequuntur ſumebant ſimplicia, quæ vehementiſſima ſunt.

℞. Hellebori nigri
Turbith
Hermodactylorum
Scamonij
Colocynthidis
Singulorum vnc.j.

Deinceps hæc omnia in vinũ infundebant, alij ebullire faciebant, itaq; abſq; vlla præparatione hoc decoctũ præbebant, tamen & hic eſt facilis huius vini modus, ſi ex his quæ ſequuntur fiat.

℞. Senæ vnc. ij. C

Polypodij

Epithymi

Singulorum vnc.j.

Mirabolanorum indorum

Mirabolanorum luteorum

Mirabolanorum chebulorum

Singulorum drach.iiij.

Agarici

Rhabarbari electi

Singulorum drach.vj.

Florum boraginis

Florum buglosſi

Florum roſarum

Florum violarum

Singulorum drach.iij. D

Gingiberis

Cinnamomi

Gariophyllorum

Singulorum drach.j.

Paſſularum vnc.j.

Miſce & eodem modo infundantur. hęcq; de indici ligni decocto, & in vino, & in aqua, & ſimpliciter, & cum alijs ſimplicibus mixtis.

Quiſpiam vero ambigere poſſet, quod ná potius ſit decoctũ an illud quod ex vino fit, an qđ ex aqua, reſpondemus vtrunq; ad diuerſa conuenire, in morbis nouis, calidiſq; naturis aqua potior videtur, quã vinum, in antiquis vero morbis, & in quibus magna ac profunda indigemus penetratione, vinum potius quàm aqua eligendum eſt; nam vinum eſt vti vehiculum

A lum quod medicamẽta ad illa ducit loca ad q̃uæ profectura ſunt, & antiquiores etiam in medicamentis præſtandis vino vſi ſunt, & multa vinorum genera medicata à Dioſcoride ſcripta ſunt, nam vinũ vires roborat, ſimulq; eſt medicina ac nutrimentum, & naturalem calorem ac ſpiritus auget & per omnes artus facile recipitur, in frigidis igitur & humidis, in longis morbis, in imbecillibus vẽtriculo, & vi concoctrice, vino potius vtamur, q̃ aqua, in calidioribus natura, in incipiẽte morbo, in robuſtis, aqua potius vtamur, quàm vino.

Forte etiam petes de vini ſumendi ad decoctionẽ natura, dicimus, vinũ (apud nos) debere eſſe antiquũ, flauum, potens, odoratum, ſubdulce, tenuiũ partiũ, et quod facillime penetret, dixi vero de vino apud nos B antiquo, quia Ferrarienſia vina diutius non ſeruarentur, antiquum nos vinum dicimus, ꝙ ſecundum expleuit annũ, cauendum a vocatis albanis, quæ potius frigidæ ſunt, q̃ calidæ, acerbę ſunt, & adſtringentis naturæ, optima habentur ad hoc negocium vina Mutinę & Regij Lepidi, & apud ſancti Felicis caſtrũ, hoc vinum ad huius ligni decoctum ſumendum eſt.

Dices vero ſi in vini ſumptione alicuius ægrotantis iecur ſupercaleſceret, quid agendum eſſet? reſpondemus hoc minime contingere, quãdo aqua additur, immo ſi etiam abſq; aqua ſumeretur non contingeret, quoniam tm̃ frigidis præbetur abſq; aqua decoctum, et ebullitio reddit uinum imbecillius & minus calidum, tamen ſi contingeret, iecur Galeni infrigidante inungatur, & in decocto, endiuia ebulliat, portulaca, atq; lactuca, q̃q̃ hoc minime cõtingere ſoleat.

At dices

At dices non ne ſunt ratione membrorum patien C
tium herbæ ac ſimplicia addenda decocto? Scito uniuerſam actionem in ligni ui reperiri,qua unũquodq; membrum in affectum lapſum corrigi debet,iccirco cum ſimpliciter inſumitur decoctum,uel ex aqua ſit, uel uino nihil addendum,ſed ligni indici ſolius actio expectanda,ita enim & indi obſeruant, neq; aliquod uel minimum addunt,cum tamen frequentisſime ac ferè ſponte hunc morbum incidant, huius nimirum ligni natura eſt omnibus affectis membris accõmodata, & ex vino per totum corpus defertur, & etiam ſi ex aqua cõfectum ſit, ex ſui natura totum permeat corpus,& in illas agit potisſimum partes, quæ ſua indigent actiõe, ſi in aquæ decocto calido indigeamus, vinũ aquę addatur,potius q̃ aliquod aliud ſimplex,tamẽ ſi cuipiam placeret ſaluiam adijcere,mentam,li- D
banotim,hyſſopum,ac ſimilia nõ prohibeamus, ſed nobis magis placent hæc decocta ſimplicia,q̃ compoſita,quando non ſunt euacuatiua.

Multi conati ſunt ex alijs lignis decocta conficere vt experirentur nunquid ex illis finem aſſequerẽtur, ſed res minime ſucceſſit,ego primum pinguem accepi,& in vino atq; in aqua decoctum præbui,non profecere in ægrotis,q̃uis viſi ſint pro parte leuati,& meliuſcule habere,ſed in exquiſitam ſanitatem minime redacti ſunt.

Nonnunq̃ vſus ſum iunipero, neq; exquiſite profecit, ſicuti nec pinus: tamen meliuſcule habuere.

Expertus ſum & præbere ex ligno cornu decocta, neq; etiã exquiſite profecere ægrotantes, licet omnes qui accepere melius habere viderentur,in idem tamẽ

redibant,

A redibant,& iterum vexari cœperunt,alij inſuper medici alijs ſunt vſi lignis,nullus tamen lignum inuenire potuit, quod (non dico æque) propè huic morbo obſiſteret, vt indicum lignum facit, licet in aliorum vinorũ decoctis victus ratio fuerit tenuiſſima. hocq; argumentum eſt non eſſe victus tenuitatem quæ in ſanitatem redigat, ſed eſſe vim medicamenti, hoc eſt guaiaci,quod eſt pingue,ponderoſum,odoratu m,tenuium partium,& talium, quæ huic gallico veneno ſuapte natura obſiſtunt, tamen & tenuis victus ratio ad opus perficiendum non modice adiuuat.

Fertur lignum hoc indicum guaiacum ab accolis nuncupatum fructum quẽdam ferre, inter prunum, & ficum, nam prunum nõ eſt,neq; ficus: vtriq; tamẽ B aſſimilatur. inſularum nuper repertarum incolæ hoc fructu veſcuntur,& in ſanitatem reſtituuntur,à morbo tali qualis eſt gallicus affectus, nam in illis locis gallica vocata lues eſt morbus ferè patrius, quãuis & per contagium etiam recipiatur,faciunt inſuper ex ligno decocta,fertur autem & præter contagium hunc affectũ apud ipſos oriri ſicuti apud nos oriuntur morbi abſq; contagio, ſed ex intrinſecis humoribus,Luſitani qui illuc nauigarunt, genus morbi videntes affectioni gallicę ſimile,& quomodo in ſanitatem reſtitueretur,lignum hoc in Hiſpaniam attulerunt,deinde per totã Italiam ſparſum eſt,& ab hoc affectu optime liberare nemo non nouit.

Ex fructus eſu incolæ ſanitati reſtituuntur, illos vero ſolũ abſq; pane edunt,quo plenè nutriũtur, vnde fructus octo in prandio præbent, & octo in cœna, poſtea nihil aliud edere ſinunt, & ita in triginta vel

quadraginta

quadraginta dierũ ſpatio, à doloribus, à puſtulis, à cru ſtis, & à duris tumoribus liberantur, vtinam hos fructus in Italia haberemus, qui ſapidi eſſe dicũtur, nam ægrotantes haud magno labore à tam ſæua ægritudine vindicaremus. C

Cruſtæ vero quæ habentur, & vlcera, vel vlcuſcula, vel puſtulę, & prędurі tumores, cocturę primę ſpuma delinantur, ſiue in vino ſit, ſiue in aqua decoctũ, ſi eiuſcemodi ſpuma non profecerit, ex ligno oleum fieri iubeo, quod per alambicum educitur, vel per noſtrum vſitatum modum, ſi etiam oleum iſtud nõ profecerit (quod tamen proficit) hoc linimento ſupra cruſtas vti ſoleo, vel ſupra puſtulas, vel ſupra vlcuſcula, et etiam ſupra duros tumores.

℞. Butyri recentis vnc.ij. D
Pinguedinis anſeris
Pinguedinis gallinę
Singulorum vnc.j.
Gummi arabici
Colophoniæ
Myrrhæ
Bdelij
Singulorum drach.j.
Argenti viui vnc.ſ.

Probè miſce vt hydrargyrium non appareat, poſtea affectæ partes inungantur, & hoc quod ſequitur pro duriciebus potiſſimum eſt, & modis qui in hoc morbo contingunt, id quod ſuperius dictum eſt præparato, adde.

Mucilaginis althææ
Mucilaginis fœnu græci

Mucilaginis

A Mucilaginis ſeminum lini
Singulorum drach.iij.

Ex his quæ dicta ſunt ſperandum eſt ægrotũ in vnaquaq; huius affectus gallici ſpecie eſſe in ſanitatem reſtituendum.

Preſcripto modo vt plurimũ vlcera ſanantur, cruſtæ, dolores, & tumores præduri, tamen nonnunquã adeo ſunt ſanitati rebellia, ac contumacia, vt preſcriptis etiam paratis aboleri non poſſint, propterea de vnoquoq; horum quando ita rebellia ſunt, & inueterata nunc agere oportet, ab vlceribus vero & cruſtis exordiamur.

Cum vlcera, & cruſtæ curationi aduerſantur, & illa quæ ſuperius facta ſunt nihil profecere, tunc ad vehementiora recedẽdum eſt, cum vero hę puſtulæ ſint B ratione humorum diuerſæ, nam atrabilares ſubnigricant, flaueſcunt bilioſæ, ſanguineæ in ruborem vergunt, ſunt vero albicantes, & pallentes pituitoſæ, ſi puſtulæ fuerint ſanguineæ facilius curantur, & ſi bilioſæ etiam facile recipiunt curationem, difficilius curantur pituitoſæ, & difficillime omnium atrabilares, à ſanguineis, & à bilioſis inchoemus, ſi exiccãdæ ſunt hac aqua probè lauentur.

℞. Balauſtiarum
Roſ.rub.
Sumachiorum
Maſtiches
Thuris
Tartari
Sandarachę mineralis
Singulorum drach .ij.

Braſſa. II Aluminis

Aluminis liquidi C
Ceruſſæ
Singulorum drach.j.ſ.
Argenti ſublima.ſcrup.j.
Aquæ plantaginis vnc.iiij.
Aquæ roſ.vnc.ij.
Succi limonum vnc.iij

Miſce & bulliant ſemper baculo circūducendo, & is qui circūducit caueat ne fumus ipſius nares pertingat, cum ebullierit ad conſumptionem ſextæ partis, ab igne remoueatur, & per linteum excoletur, ac ſeruetur, hoc enim vlcera (ſi profunda non ſint) & cruſtæ madefaciendæ ſunt, quoniam mire exiccantur. Si verò eſſent vlcera, & cruſtæ pituitoſæ hac aqua abluēdæ ſunt. D

℞. Tartari
Thuris
Sandarachæ mineralis
Galangæ
Gingiberis
Singulorum drach.ij.
Aluminis rochæ
Ceruſſæ
Singulorum drach.j.ſ.
Argenti ſublimati ſcrup.j.
Aquæ Saluiæ vnc.vj.

Miſce & bulliant eodem modo & idem ſit huius decocti in his cruſtis ac vlceribus vſus.

At ſi atrabilares ſint cruſtæ, & vlcera atrabilaria non profunda, tunc hac alia ablutione vti oportebit.

℞. Maſtiches

Thuris

A Thuris
Gummi arabici
Myrrhæ
Bdelij
Sandarachę mineralis
Tartari
Singulorum drach.ij.
Aluminis liquidi
Ceruſſæ
Singulorum drach.j.ſ.
Argenti ſublimati ſcrup.j.
Aquæ fumi terrę vnc.iiij.
Aceti vnc.ij.

Miſce & eodem modo ebulliant, & percolentur vt dictum eſt.

B Si ex his in ſanitatem reſtituantur, bene illis erit, ſin minus, ſaponem facito, & cõmuni ſapone & ſublimato in hac proportione.

℞. Saponis optimi vnc.ij.
Argenti ſublimati ſcrup.j.

Miſce prius ſapone liquefacto, poſtea loca omnia puſtulis plena, cruſtis, ac vlceribus non profundis, ſapone iſto abluantur, aliqui idem efficiunt ex oui albumine probè agitato, & augeto ſublimato.

Tamen quia cruſtæ cum abolentur ſolent in facie maculas derelinquere, quæ ægrotis maxime diſplicent, vt neceſſarium ſit & medicum eiuſcemodi maculas delere, id fit ex oleo de vitellis ouorum, cũ aluminis confecto, vt de eo locuti ſumus in noſtro de oleis libello, nonnulli vtuntur oleo tartari, quod poteſt alambico educi, tamen videtur efficacius ſi fiat in

loco ſub terra excauato, ſumatur tartari quantum lubuerit, & comburatur, ac in puluerem redigatur, poſtea in linteum ponatur, vt ſub terra ſuſpendatur, vitreo vaſe ſuppoſito, in hoc vas oleum deſtillabit, & ſi locus eſſet etiam humidisſimus, quāquā non eſſet ſub terra reconditus exiret oleū, hoc oleo vel de ouis cum aluminibus facies mane, & veſperi vbi maculæ ſunt inungatur. C

Cum nonnunquā vlcera in his affectibus ſint profunda, tunc his non ſunt curanda, ſed curatio adhibēda eſt ratione vlcerum, ſemper vero in vnguētis argētum viuum addendum, vel argentum ſublimatum, nam hæc videntur aptisſima ad hanc gallicam luem medicamenta, vnguenta vero ſint vt vlceribus conueniant; ratione humorum qui in homine ac in vlcere ſuperabundant. D

Predūros vero tumores qui in affectu gallico ſunt, hoc cerato remouere oportet.

℞. Mucilaginis althęæ
Seminum lini
Seminum fœnu græci
Singulorum drach.ij.
Myrrhæ
Bdelij
Singulorum drach.j.
Pinguedinis anſeris
Medullæ ceruinæ
Axungię ſuillæ
Singulorum vnc.ſ.
Argenti viui.drach.vj.
Ceræ

Reſine

A Reſinę pini
Olei liliorum alborum
Quantum ſufficit

Miſce & conficiatur ceratum, quod extenſum ſupra corium duris in hoc affectu tumoribus adhibeatur, ſi etiam tibi placuerit prius duritiem aliquo decocto fouiſſe ab re nō erit, iccirco fomentū iſtud prębetur.

℞. Maluæ
Violarum
Althęæ
Florum chamemeli
Foliorum braſſicarum
Singulorum man. j.
Oeſipi cerati vnc. ſ.
Myrrhæ
B Bdelij
Gummi arabici
Singulorum drach. ij.
Pinguedinis anſeris
Butyri recentis
Singulorum vnc. j.

Miſce & bulliant in aqua in qua lana lota eſt, vel in aqua in qua pelles ſunt aptatæ, & fiat fomētum ſupra locum, poſtea ſupraponatur ceratum, & hęc quæ prę dicta ſunt fieri debent, etiam dum homo decoctum in vino vel in aqua ſumit, quando ex ipſorum ſpuma non abolentur qn̄q; in cruſtis, vlceribus paruis, & tu moribus, iubeo vt ſimplex hoc adhibeatur linimētū.

℞. vnguenti Aragon. vnc. iiij.
Argenti viui vnc. j.
Miſce.

Et ex hoc cruſtæ, vlcuſcula, & tumores remouentur C
ab ægrotante, ſed in particularibus tantum locis adhibentur, vbi illa fuerint, quæ prædicta ſunt.
Maxima ſolent fieri in ore vlcera, quæ palatum perforant, & ad nares vſq; pertingunt, hæc pertractanda ſunt, vt ſuperius à nobis de his vlceribus dictum eſt, quę & guttur etiam & fauces exulcerare ſolēt, & erodere, niſi prouideatur.

Nonnunq̃ in hoc affectu quando veteraſcit oſſa corrūpuntur, & denigreſcunt, & corroduntur, & hoc tam in capite, q̃ in cruribus, & in alijs corporis partibus, et potisſimum putreſcunt partes illę osſium, quę ſub duris tumoribus continentur, tūc quando os putrefactum eſt, conſiderandum an ſit detectum carne, vel ſub carne, & cute, ſi detectum ſit planisſime apparet, ad oculum putredo, tunc opus eſt conſiderare, an D
ſit osſis ſuperficialis pars quæ putrida ſit, an etiā profunda, & ſi quidem ſuperficialis ſit pars, pulueres ſequentes ſupra os ſpargendi ſunt.

℞. Ariſtolochiæ rotundæ
Sarcocollæ
Aloes
Singulorum drach. j.
Aluminis liquidi drach. ij.
Argenti ſublimati ſcrup. j.

Miſce & fiat puluis ſubtilisſimis. Qn̄q; hoc vſus ſum.

℞. Aluminis liquidi drach. ji.
Ceruſſæ drach. j.
Euphorbij
Argenti ſublimati
Singulorum ſcrup. j.

A Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

His potiſsimũ pulueribus vtaris,qñ os nõ eſt totũ pu
trefactum,ſi vero totũ putrefactum eẽt,neceſſarium
eſſet totum auferre,ĩ aliquibus tota fibula ablata eſt.
Plerunq; partes oſsis putrefactæ hoc mõ remouẽtur.

℞. Præcipitati drach.ij.
Calchanti vſti
Sulphuris viui
Singulorum drach.iij.
Miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus.

At inter generoſa quæ poſſunt adhiberi in hoc caſu
præſidia vnũ eſt ignis actualis,ex candenti ferro, hoc
præſidium egregie in ſanitatem reſtituit, qñque iuſſi
adhiberi quadrageſima & quĩquageſima ignis ictus,
ſupra aliqua oſſa, quæ non poterant auferri per alia
B medicamẽta, et ſtatim igne adhibito tabula illa oſsis
ablata eſt,quę putrida erat & denigrata.

Ignis eſt pręſidium quod maxime roborat,pręſer-
tim in tabulis oſsis capitis remouendis, videntur nõ-
nunq̃ in capite oſſa veluti carie corroſa & perforata,
quæ omnia igne corriguntur,emendantur,& ſanita-
ti reſtituuntur, & vt res ſuo ordine ſuccedant,cũ oſſa
putrida apparent,medicamentis primo emendari cu
rentur, ꝙ ſi medicamentis id fieri non poſsit, ferro
abradantur,ſi ferrum nihil iuuerit ignem adhibeto,
ſi etiam ignis nihil proficeret inſanabilia eſſe iuxta
aphoriſmum inferrendum eſt.

Si vero oſſa ſint carne,& cute tecta negociari diffici
lius eſt,cũ vides tumores cũ doloribus nũc abire,nũc
redire,& iã eſſe ĩueteratos, ſuſpicandũ eſt de oſsis cor
ruptione,in capite potiſsimum & in cruribus,& bra-

chijs, vexare ſolent, cum medicus de oſſe ſuſpicatur etiam ſi id certe neſciat tumori illi cauſticum capitelli vocati apponi iubere debet, & tumorem durũ aperiri, quouſq; ad os perueniatur, & oculis an putridũ ſit an non putridum intueri, ſi putridum ſit vt dictũ eſt proſequi, ſi minime putridum melius eſt, neq; ab re fuit tumorem durum aperire, quoniam tunc facilius eſt illum ſanitati reſtituere. C

Immo hoc notato pręduros tumores qñ non poſſunt diſſolui eſſe cauſticis aperiendos, nam deinceps facilius corriguntur, in nonnullis huius generis inueteratis tumoribus iuſſi omnes cauſticis aperiri, ꝙ citius ægrotantes in ſanitatem redigerentur, nam plerunq; omnibus etiam prædictis ad vnguem obſeruatis emolliri minime poſſunt, tam rebellis eſt diſſolutioni hæc materia, at per cauſtica ſcirrhi hi aperti curationem facilius recipiunt, hæcq; de præduris tumoribus ſint ſatis. D

Dolores vero & noui, & inueterati, inunctiõibus, ceratis, ſuffumigijs, ligni indici decoctis, tam in vino q̃ in aqua reſoluũtur, & abiguntur, at ſi per potiones illos remouere tentemus, interim dum bibũtur eiuſceſmodi decocta pro abolendis doloribus, vel mitigandis, modo abſint ſcirrhi, & cruſtæ, membra quæ dolent hoc linimento inungantur.

℞. Saluiæ
Mentæ
Roris marini
Stœcadis
Iuæ
Perforatæ

Maioranæ

A Maioranæ

Singulorum man.j.

Miſce & bulliant in vino albo potenti poſtea

℞. huius vini lib.j.

Olei coſtini

Olei liliorum alborum

Olei rutacei

Singulorum vnc.iiij.

Miſce & bulliant ad vini conſumptionē poſtea adde Galangę

Thuris

Maſtiches

Singulorum drach.iiij.

Terebinthinæ vnc.ij.

Styracis calamitæ vnc.j.

B Miſce & cum modico cerę fiat linimentum molliſſimum è quo doloroſa membra inungantur, nam roborantur,& dolores mitiores redduntur,interim poteſt ęgrotus ferre decocta, & expectare ꝙ à morbo penitus liberent,quod effectura ſperandum eſt.

Dum hæc in publicis haberē ſcholis Excellentiſſimus vir Alexander Fontana Mutinēſis, medicus,nulli noſtra ætate in medica facultate ſecundus lectiones noſtras frequentauit, & quindecim de ligno indico quæſita interrogauit, obſecrans vt illa in eius gratiā diſſoluere tentarem, quod me facturum ſpopondi, īmo cū multa alia eſſem de hoc ligno dicturus,illa in his enodandis interrogatiōibus referā.inter has vero à celeberrimo viro ꝓpoſitas q̄ſtiones, ſex ſunt vniuerſales. nouē vero circa ligni naturā,quas oēs in tam celeberrimi viri gratiā ſingulatim referā ac diſſoluā.

Excellentiſſimi

EXCELLENTISSIMI ALEXANDRI FONTANAE QVAESITVM I.

QVis primus modū exhibendi hoc decoctum, conficiendiq́;,& in hoc morbo vires eius explicuerit.

BRASSAVOLVS.

Duo in hac quæſtione contineri video , vnum de huius ligni decocti inuentore,alterum de huius ligni decocti viribus aduerſus hunc morbum,primæ parti ita ſatisfaciendum putamus.

Cum gallicus affectus , vel ſimilis quidam ſit ferè peculiaris incolis qui indicas nuper repertas inſulas inhabitant, Luſitani viri ingenio perſpicaces,qui frequenter illuc appellunt hoïes indicos videntes tali affectu præditos,talibusq́; ſymptomatibus,qualibus in Hiſpania ac Luſitania illi afficiuntur, qui lue gallica laborant,quomodo indi illi curarentur,ac facile in ſanitatem reſtituerentur animaduerterunt, & curandi modum in Luſitaniā ac Hiſpanias attulerunt, & vna ſecum lignum hoc indicum comportarunt, tamē primus oīum Conſaluus quidam fuit Hiſpanus morbo gallico ſæuiſsime affectus, qui rei fama commotus. (nam oībus ferè alijs expertis præſidijs ſanitati reſtitui nō potuerat)vna cum alijs ad inſulas nuper repertas nauigauit,ſeq́; curari fecit,ac ſanitati reſtitui, poſtea in Luſitaniam rediens medici officio functus eſt, & eodē modo gallico morbo affectos curare cœpit, quo & ipſe ab Indo quodam medico curatus fuerat, ligni ſcobem ſimpliciter decoquēdo,vt primis etiam annis fieri cōſueuerat,nūc.1551. viginti ſex anni agun

tur,

A tur, ꝙ in Italiam deuectum eſt eiuſcemodi lignum. at
paulatim res proceſsit, quod in oībus alijs contingit
rebus, & ars ſemper iam inuẽtis addit, vt his modis in
preſentiarum paretur, quo ſuperius dictum eſt, Con-
ſaluus ſemel tantum in die decocta præbebat, nũc bis
præbentur magno ægrotantium commodo, multiq́;
ſunt anni quod bis præbetur, vt author quidam Hi-
ſpanus teſtatur, qui de hoc ſcripſit, ante q̃ lignũ eſſet
in Italiam cõiectum, & Vtennus nobilis Germanus, à
lue gallica (ſi quis vnquam alter fuerit) peſsime tracta
tus, bis in die decoctum iſtud prębendum ſcripſit, for
tè hic gallicus affectus fuit in Italiam ab Indis parti-
bus aſportatum, ſicuti & lychene Romæ quandoque
fuit allata, in diuerſis deinde Italiæ vrbibus, & totius
Europæ, diuerſi fuere primi qui hoc decoctum præ-
B buere, ego primus Ferrariæ hoc decoctum præbui,
Illuſtri Æneæ Pio, in dulci aqua. 1526. cum omnibus
alijs medicis, nouum ac inuſitatum videretur (vt vere
erat) medicamentũ, multiq́; id ipſum deridebãt, quo-
uſq; videre Illuſtrem virum ſanitati reſtitutum eſſe.
Ego etiam primus Ferrariæ. 1535. decoctum in vino
adhibui, in alijs Italiæ vrbibus, alij fuere primi, nunc
res adeo facilis reddita eſt, vt nemo ſumendi laborem
ſubterfugere videatur, cũ prius omnibus minus mo-
leſtũ videretur, ad Indias nauigare, q̃ decoctum iſtud
ebibere. eſt vero lignum hoc ebeni ſpecies. at ad nos
prius non afferebatur, quia nigrum non eſt. Ebeni ve
ro vſus in Italia eſt tantum ad capſas & tabulas varie-
gandas, & opere vermiculato pingendas, ſunt nanq;
multæ ebeni ſpecies. nam aliqua eſt rubra, aliqua al-
ba, aliqua lutea, & diuerſis coloribus affecta. nulla ve-

ro ebani ſpecies ſupernatat, ſed vnaquæq; ad ima flu- C
minis deſcẽdit,neq; illud eſt conueniens argumentũ,
non eſſe ebanum quia nigrum non eſt. nam multæ
ebani ſpecies reperiuntur,quæ nigrę non ſunt,minus
illud arguit quod ſit ebanum,quia non ita maceratur
in aqua indicum lignum ſicut ebanum, qm̃ ſunt di-
uerſæ ſpecies,iccirco neceſſe eſt vt diuerſis etiam pro-
prietatibus ſit inſignitum.nam longe durius eſt indi-
cum lignum,nec tam facile recipit ignem admotum,
vt ebanum nigrum, & ob denſitudinem quam hoc
habet lignum,non adeo redolet vt ebanum nigrum,
tamẽ & ipſum redolet.verum hæc diſputare ſunt hu-
ius affectus curationi inutilia,vel ſit ebani ſpecies vel
minime ſit,cum tamen eſſe non dubitem.de huius ve
ro ligni pfectione ſi loqui voluerimus, dicamus poſſe
perfectionem ſumi, & ex loco in quo ortum habet, D
& ex ipſius dotibus,ex loco inquã, qm̃ vt in alijs ſim-
plicibus,aliqua ſunt ĩ vno loco perfectiora, q̃ in alijs,
vt maſtiche in chio inſula,mel hybleum,æs cyprium,
ita cum hoc lignum in diuerſis naſcatur locis,in inſu-
la tamen Sancti Ioannis.(ita enim vocatur vna inſu-
larũ Oceani maris è qua eiuſcemodi lignũ defertur)
egregius oriri guaiacũ lignum exiſtimatur, q̃ in tota
oriatur India.multæ vero ſunt inſulæ in Oceano ma-
ri,ĩ quibus naſcitur eiuſcemodi lignũ, vt inſula Cor-
terati,inſula Sancti Benedicti,Hiſpaniola,inſula San-
ctæ Crucis,& multæ aliæ ſunt inſulæ,è quibus defer-
tur,tamen nos ex patria lignum hoc cognoſcere ne-
ſciremus,neq; fieri poteſt vt cognoſcatur ex loco, qm̃
onuſtæ hoc ligno naues afferuntur in Hyſpaniã, Ge-
nuam, Venetias,et neq; vnus eſt,qui certe ſciret,è qua
inſula

A inſula eſſet conuectus, propterea opus eſt ex alijs iudicijs lignum eligere, q̃ ex eo in quo naſcitur ſolo. eligatur vero ex ipſius dotibus, id quod pinguisſimum eſt, & oleagineum, denſum, ponderoſum, quod in medio nigricat, ac relucet, circuncirca ſublutei coloris eſt, vel ſubalbidi, & quod aromatum odorem ſpirat, & ſi igni admoueatur oleũ ab eo reſudat, his notis cognoſcitur optimum guaiacum, quod nonnulli palũ ſanctum, alij indicum lignum, alij alio modo vocant.

Ad ſecundam quæſiti partem dicimus lignum hoc aduerſus hunc affectum per nullam manifeſtã qualitatem valere, immo cũ ipſius vſus ad multos alios ſit morbos præter gallicum, potisſimum aduerſus contagioſos morbos connenire videtur. nam & ipſo p decoctum nonnullos à ſcabie liberauimus, qui inungi B abhorrebant, ſed potius contenti fuere per. xv. dies hui⁹ ligni decoctũ bibere, & ita ſanitati reſtituti ſunt. cur vero ad omnes valeat affectus, nulla alia põt reddi ex euidentibus cauſa, q̃ quod in actiuis ac pasſiuis qualitatibus non multum excedit, vnde ratione qua tale, & calidis, & frigidis conuenit affectibus, ſed & tali præditum eſt à cœlo dotibus vt ſanguinẽ corrigat, & prauos omnes humores reſoluat, & mẽbra omnia roboret, ac in priſtinum vigorem deducat. de actiuis vero & pasſiuis qualitatibus dicimus eſſe calidum ac ſiccum in ſecundo ordine remiſſo, eſſe calidum in ſecundo id oſtendit, quia planè ac ſenſu perſentitur eſſe calidum, nec caliditas eſt acris vt tertium attingat ordinem, tamen humiditate quadam pingui non deſtituitur, qua corpora nutrit, immo ſi ipſius decoctum non nutriret, vt iura faciunt, & oleagineorũ iura, non

poſſent

poſſent ægroti tantam inediam ferre. decipiuntur ve- C
ro qui putant eius caliditatem accedere ad tertium or
dinem, quod abſurdum eſt, quia neceſſarium eſſet vt
caliditatem induceret, ex vſu vehementem. at quan-
tũcunq; ſumatur nunq̃ ſupra modum corpora cale-
facit, quod indicium eſt tertium caliditatis ordinem
minime attingere, ſed in ſecundo tantum eſſe, & qua-
litatum remiſsionem quandam habere, vt morbis fri
gidis, calidis, humidis, atq; ſiccis, aduerſetur, neq; hoc
mirum ſit cum à Galeno edoceamur, multa eſſe ſim-
plicia quæ ex diuerſis partibus contraria agunt, inſu-
per indicum lignum non tantum humana corpora
ñutrit, & in ſubſtantiam ipſorum conuertitur, verum
& nutriendo omnes corrigit qui ſunt in corpore pra-
uos affectus, nonnulli comparant in nutriendo huius
ligni vires ad ius pulli perfecte cocti, quibus non ſolũ D
cõſentimus, ſed fatemur etiam magis robuſtum eſſe
hoc nutrimentum, quod ex ligni decocto habetur, q̃
ꝙ ex pulli iure, hæcq́; de huius ligni viribus, & quo-
modo huic morbo aduerſare iure dici poſsit.

QVAESITVM. II.

QVibus ętatibus magis conferat, & ſi tuto pue-
ris, ſenibusq́; exhiberi poſsit.

BRASSAVOLVS.

Cum indici ligni natura, ac vires ſint tã mites, tam
benignæ, tamq́; ad iuſtam temperiem accedentes, oĩ
ætati conueniet, vtriq; ſexui, & omni temporiei, No-
bili Cæſari Orobono ſex annorum puero huius deco
ctũ prębui, & à ſeua lue gallica quam ex nutrice con-
ceperat egregie abſolutus eſt, nihilq́; diſpẽdij penitus
vnquam perſenſit, & viginti iam anni à curatione illa

abſoluti

A abſoluti ſunt,fertur apud indos infantes à manis vtero prodeuntes,plerunq; diſcrimen hoc gallicę luis ſecum afferre,& per totum corpus puſtulas ſpargi. matres vero huius ligni radicis decocto illos ſanitati reſtituere.in his vero ętatibus illud obſeruandum cenſeo, puerulis ac iuuenibus aquam potius q̃ vinũ eſſe adhibendam.conſiſtentibus vero ac ſenioribus, vinũ potius q̃ aqua præbeatur,tamen tanta eſt huius ligni benignitas,vt vini vel aquę decoctum vnicuiq; cum indiget in quacunq; ſit ętate pręberi poſſit. nam ſi puer ſit vel iuuenis,qui huius ligni decocto indigeat, cũ ex prædictis aquã potius ſumere deberet, tamen ſi morbus ſit diutinus,vt diu ſit quod ęgrotet vinum potius præbeatur,q̃ aqua,& è cõtrario cum ſenex vt dictum
B eſt vinum potius ſumere debeat,tamen ſi morbo hoc recẽter correptus ſit,decoctum in aqua potius bibat, q̃ in vino,& ita de alijs intelligendum eſt. mulierculis etiam præbui quibus egregie profecit, vnde vtrunq; decoctum vnicuiq; poteſt præberi ætati,& naturæ,vt ipſi exigunt affectus,& à ſenibus tutiſſime ac puerulis inſumi poteſt.

QVAESITVM. III.

AN maribus, fœmelliſue plus proſit.

BRASSAVOLVS.

Ex his quæ ſtatim ſuperius dicta ſunt huic quęſito ſatisfactũ eſſe videretur. nunc vero repetimus vtraſq; naturas ex his decoctis in ſanitatem reſtitui, vnde ad naturæ mollitiem videretur potius aqua mulieribus eſſe præbenda.vinum autem viris, aut è contrario ſi exiccationem reſpiceremus.at experientia ipſa oſten-

dit

dit vtrunq; decoctum vtriſq; conferre naturis. fateor C
vero me pluribus viris hæc decocta exhibuiſſe q̃ fœminis, quoniã & plures viri ſunt hoc morbo affecti, q̃ mulieres, quoniam facilius eſt mulierẽ vnam multos inficere viros, q̃ virum vnum mulieres multas, tamen vtrunque poſſibile eſt, verũ huius ligni decocta vtriſq; naturis prodeſſe exploratum eſt.

QVAESITVM. IIII.

QVibus morbis præter gallicũ præſentaneum ſit hoc lignum.

BRASSAVOLVS.

In genere dicendum eſt nullum eſſe morbi genus cui non conferant huius ligni decocta, tamen nos peculiariter illis in his affectibus vſi ſumus, & perfeciſſe experiẽtia oſtẽdit, ad podagram valere expertus ſum, ad chiragram, ad artritim, ad ventriculi dolorem, ad D
ilij ac coli dolorẽ, ad phthiſim, & ad vniuerſum malum habitum, & ad omnes frigidas, ac humidas ægritudines, ad antiquũ capitis dolorem, ad hemicraneã, ad cephaleam, ad longa inteſtinorum tormina, & ad longas omnes ægritudines, ad perennem tuſſim ad pituitæ abundãtiam, ad hydropem, & ad omnia in quibus opus eſt exiccare, ad frigidas ac humidas vẽtriculi intemperies, & omnium membrorum, ad deſtillationes, & ad peripneumoniam, multosq; poſt ſumptum decoctum pinguefecimus, qui alioqui non poterant ex pleniſſimis dapibus pingueſcere, & ĩ ſumma cum ad temperiem vergat ad oẽs ferè ęgritudines cõuenit.

QVAESITVM. V.

SI fieret ex hoc ligno poculum, ſicut ex tamariſco lienoſis an opem conferret.

Braſſauolus.

A BRASSAVOLVS.

Ita gallico affectui confert hoc poculum, vt lienoſis confert ex tamariſco poculũ, quod nunq̃ prodeſſe percepi, vel ſi profuit, non fuit ſenſu perceptum, ĩmo nonnunq̃ iuſſi vt guaiaci fruſtula in vino quod bibituri eſſent ſubmerſa ſeruarent, tamen nihil (quod viderim) profecere, verum credendum eſt aliquid conferre poſſe, ſed tam minimum eſt vt vel vix nullo modo percipiatur. ratio vero dictat aliquo modo conferre poſſe.

QVAESITVM. VI.

SI decoctum in thermarum aquis fieret, an magis proficeret, vt in doloribus ac tumoribus ſcirrhoſis in balnei porretani aqua, in cruſtis & vlceribus, in B aquis lucanis quæ de villa dicuntur.

BRASSAVOLVS.

In cachexia præbui huius ligni decoctum in aqua Aponenſis fontis & in triginta dierum ſpatio ęgrotãs hæc in ſanitatem reſtituta eſt. erat vero religioſa mulier, quæ ad leucophlegmatiã ferè deuenerat, idemq; de porretano balneo iudicium faciendum eſt, ſi in affectu gallico exiccare ſit opus, & ſi ferro pro cruſtis & vlceribus ſanandis indigeamus, in fontis villæ balnei aqua, vel caldarij fontis decoctum fieri poterit, tamẽ nihil æque humanã naturam adiuuat vti vinũ, quod vires roborat, nutrit, penetrat, & alia ſibi commixta penetrare facit, reſoluit, & exiccat, verum neque in thermarum aquis decocta deſpiciẽda ſunt, præſertim cum vehementer exiccandum eſt.

Nouem ſequũtur queſita circa ligni naturã ab eodẽ Excellẽtiſſimo Alexãdro Fontana nobis ꝓpoſita.

QVAESITVM PRIMVM. C

QVomodo extrahatur oleum eius, & quibus morbis conferat.

BRASSAVOLVS.

Ex hoc ligno oleum duobus modis exprimi poteſt, & cum pingue ſit facile extruditur. vnus eſt modus ꝑ impoſitionem in duplex vas vt ex iunipero oleũ educitur, ignem ſupra vas excitando, alter eſt modus vt chymiſtæ ex diuerſis rebus per vocatas bocias oleum educũt, adeſt & pulcherrimꝰ modus quo nos ex igne & glacie ex omnibus rebus oleũ extrudimus, poteſt & quarto feſtuca quædam huius ligni aut parua portio accendi, & iuxta conuexam tegulam applicari, vel iuxta patere concauum, tunc oleum circa paterã breuiſſime defluit. hoc indici ligni oleum duricies in gallico affectu diſſoluit, cruſtas exiccat, dolores mitigat, D ſi affectæ partes inungantur, mirificum eſt in his qui affectu gallico correpti ſunt in faucibus, & in vtero, omnibus frigidis & humidis affectibus confert, & reliquis omnibus ſuperius enumeratis affectibus.

QVAESITVM. II.

AN meditullium eius ſit reliquis partibus efficacius, cum ſit ipſius centrum, an è contrario diſtantiores partes ꝓpinquioribus ſint maioris virtutis.

BRASSAVOLVS.

De cortice ſuperius locuti ſumus, & diximus eſſe quidem ſiccisſimam huius ligni partem. at cũ odore careat, pondere, ſapore, ac pinguitudine, ineptiorem partem eſſe iudicauimus, & potius eſſe abijciendam, q̃ ad opus medicum exercendam. de ligno autem ipſo locuturi, primo illud notare debemus, inter ligna

omnia,

A omnia,& omnes radices,aliqua eſſe quæ præter ſuperiorem corticem,carnē habēt à meditullio diſtinctā, vt eſt cichorei radix,quę ſuperiorem habet corticem, quo in acetarijs veſcimur , & meditulliū amariſſimū quod abijcitur,& in nucis ligno cortex adeſt ſuperior niger,& meditullium fiſtuloſum,& inter ſuperiorem corticem & meditullium adeſt lignum veluti caro,& cichoreū etiam ſupra carnem,qua veſcimur hymen habet ꝙ abraditur, anteq̃ edatur . extant vero aliqui ligna & radices,quæ ſuperiorem quidē corticem habent.ſed meditullio carent , qđ à cæteris partibus natura diſtinctum ſit,vt eſt inter radices rapa,atq; rheubarbaricum.nam corticem quidem ſuperiorem habent,ſed meditullium non habent à reliqua carne diſtinctum.in lignis vero lignum hoc indicū corticem B quidē habet,ſed meditullio caret,à reliquo ligno præterq̃ colore diſtincto,& buxus corticē habet, ſed meditullium non habet à reliquo cortice diſtinctum,in his quę meditullium habent à reliquo corpore diſtinctum,media inter corticē, & meditullium pars, ſemper potior eſt,& in vſu,niſi contingat meditulliū eſſe denſius,q̃ mediū inter corticem & meditullium corpus,qñ meditullium denſius eſt, caro media ad cibos magis apta eſt.quo vero ad medicamentilias vires minus,vt in cichoreo cõtingit, & in apio hortulano, qđ petroſelinum vulgo vocatur, & in alijs ſimilibus, ſed quæ meditullio carent, ſemper centrum verſus exquiſitiora ſunt,vnde cum hoc indicum lignum diſtincto careat meditullio vt inter radices & rhabarbarū , iccirco dicendum eſt verſus centrum eſſe perfectiora,& quod vires in centro vehementiores exiſtunt, & licet

in hoc indico ligno pars quædam media videatur nigra,à parte alia verſus corticem quæ ſubalbida eſt colore diſtincta,tamen hoc ſolum eſt quo ad colorem. non autem quo ad ſubſtantiæ cōtinuationem,& ideo diſtinctum non habet meditullium à parte quæ inter centrum ſit & ipſum corticem,idē de rhabarbaro iudicium faciendum eſt, quod efficaciorem vim habet verſus centrum,q̃ verſus circunferentiam, licet qñq; in pauperibus cortice ſim vſus,& egregie ſubduxerit. efficacior igitur indici ligni pars eſt cētrum verſus . in reliquis vero in quibus meditullium varium eſt & harundinaceum,vt in nucis baculis,caro quæ inter meditullium & corticem continetur ſemper melior exiſtit,& ad rem medicamentariam magis apta . C

QVAESITVM. III.

SI lignum viride haberetur,an magis prodeſſet q̃ id ſiccum,quo communiter vtimur. D

BRASSAVOLVS.

Cum lignum hoc magis recens eſt, tāto odoratius eſt,ac pinguius,iccirco tanto melius lignum eſt,quod recentius eſt,q̃ quod inueteratum, experientia nimirum oſtendit,quod temporis proceſſu & odorem, & pinguedinem amittit,tamē magis amarum redditur, cum magis exiccatur,veruntamen nunquam habere poſſumus recentiſsimum, quoniam & ſi citiſsime ex India ad nos afferatur,citius afferri decē & octo menſium curriculo non poteſt .

QVAESITVM. IIII.

AN lignum ponderoſius eligibilius ſit, cum Galenus quinto Aphoriſmorū libro Aphoriſmo 26.electionem aquæ ex pondere reprobet .

Braſſauolus.

A

BRASSAVOLVS.

Rerum naturas diuerſas eſſe conſtat, vt aliqua pondere probentur alia leuitate, aqua improbatur ponderoſa, quia talis per humanum corpus minus permeare poteſt, ꝙ eſt optimæ aquæ propriũ. ſ. corporis partes facile penetrare. Plinius vero præ cæteris oſtendit non probari ſtatera aquas, qm̃ fruſtratur diligentia, cum nulla ſit magis alia pöderoſa, ſed aqua illa apud Hippocratẽ leuis intelligitur cæteriſque melior, quæ humanum corpus facilius permeat, & partes minime obſtruit. illa vero intelligitur eſſe grauis, quæ corporis partes non permeat, ſed illas potius obſtruit. indicum vero lignum ꝙ elementũ non eſt, ſed ex elementis compoſitũ, in quo adſunt terreæ partes aqueis vehementer mixtæ, denſum eſſe debet, & quanto magis B denſum eſt, tanto habet ponderoſiores partes, itaque denſitatẽ probari debet, ac pondere, quæ vires ipſius vehementiores eſſe oſtendunt, ſicut & id rhabarbarũ efficaciores vires habet, quod põderoſius eſt, & ita de alijs multis rebus dicere oportet. alia vero raritate probantur, & leuitate, non autem denſitate, ac pondere, ſicuti agaricum.

QVAESITVM. V.

Quid potius in ligno indagandum ſit, an pondus, an gumoſitas, an aromaticitas, an aſpredo illa oliualis immatura.

BRASSAVOLVS.

In compoſitis medicamentis, in quibus multa inſunt ſimplicia, quæ ad vnam formam redigũtur, non dicitur per hãc formam agere, ratione huius, vel illius ſimplicis, ſed omnino ſimul mixtorũ ratione agere,

licet membrum quod vno ĩdiget illud ad ſe traheret, C
& aliud membrum quod alio indiget hoc etiam ad ſe traheret, ita in ſimplicibus dicere oportet ex quatuor elementis compoſitis, ex quibus multæ ſecundæ reſultant qualitates, ſecundum omnes illas agunt, & non ſecũdum vnam particularem, q̃q̃ dici etiam poſſet ex aromatica illa qualitate cor ipſum roborari, & cerebrum, & ex conſequenti neruos, ex gummea illa ſubſtantia & pingui preduros tumores & puſtulas emolliri, ex pondere ſubſtantiæ denſitas oſtẽditur, qua notatur vires etiam in ipſo magis intenſas, itaq; ſecundũ diuerſas qualitates ſecundas diuerſa agit. in hoc igitur indico ligno hæ omnes qualitates ſecundum diuerſas intẽtiones cõſiderandę ſunt, & ſm quod ex ipſis tertia quædã vis reſultat, multis aduerſandi affectibus apta.

QVAESITVM. VI. D

SI indicum lignum combureretur, an ipſius cinis alicuius eſſet roboris gũmea natura, & aromatũ odore exhauſtis.

BRASSAVOLVS.

Vt diuerſorum lignoꝝ cineres viribus diuerſi ſunt, nam roboris cinis efficacior eſt, ac vehementior ſalicum cinere, ita huius ligni cinis, eſt roboris cinere ad exiccandum, ac roborandum vehementior, & quãuis aromatum odor, & gũmea natura ꝑ aduſtionem auferantur, tamen nõ aufert quod exiccet, & membra roboret, hoc cinere vſus ſum ad cinerem conficiendum ad alopecias, & ęgrotantes ſanitati reſtituti ſunt.

QVAESITVM. VII.

AN puluis ipſiꝰ debeat exq̃ſite ĩ pollinẽ redigi, vt de pipe & colocynthide ambigũt practici.

Braſſauolus.

A BRASSAVOLVS.

In tenuiſsimum puluerem redigendus eſt, vt vires omnes integre in decocto ſpargantur. nam ſi in maiora fruſtula redactum eſſet lignum, cum duriſsimũ ſit, vis ipſius in aquam, vel vinũ haud facile reciperetur, & ideo cõmodiſsimus modus hic fuit, lima in tenuiſſimam ſcobem lignum illud reducẽdo, neq; illa ambigua quæ in pipere & colocynthide dicuntur, in hoc ligno contingere poſſunt, quia piper partes quibus inheret adurit, & colocynthis exulcerat. at huius ligni pollen ſi inteſtinis inhereat, illa roborat, & vna ventriculi vires auget, iccirco in tenuiſsimum pollinem conteri debet.

QVAESITVM. VIII.

B SI puluis hic bibatur, an conferat cum indigeſtibilis ſit, vt aurum & ceraſorum ſemina.

BRASSAVOLVS.

Et ſi puluis hic concoctionem nõ admittat, tamen cũ ipſius qualitates à naturali calore actuantur, in humanum corpus agunt, vt reliqua agunt medicamenta, quæ concoctionem non admittunt, tamen à naturali calore in actũ agendi redacta, vel alterant vel ſubducunt, neq; hoc ſcilicet non poſſe concoqui à medicamentis aufert quin agere poſsint. at neque aurum medicamentum eſt, nec ceraſorum ſemina, quãuis de auro dici poſsit, quod ſecundum vires, quæ illi ab authoribus attribuuntur agit.

QVAESITVM. IX.

AN huius pulueris vis poſt aliquot mẽſes exoluatur vt probi medici de aliorum ſimplicium puluerizatorum fatentur, q.ſ. tempore fatiſcant.

BRASSAVOLVS. C

Huius pulueris vim exolui, non quidem poſt aliquot menſes,ſed poſt aliquot dies planiſſime conſtat, iccirco ſingula vice quo decoctum paratur, iubeo vt tanta huius ligni quãtitas lima in ſcobem reducatur, quanta ad coctionem illam ſatis ſit. nam aromatum odor expirat,pinguedo conſumitur,quę omnia in ligni ſoliditate conſeruantur,& breuius ẽt huius ligni vis,q̃ in ſoliditate cõtinetur, q̃ aliorum vis euaneſcit.

Hæc ſunt quindecim quæſita,quę Excellẽtiſſimus vir Alexander Fontana Mutinenſis medicus,mihi ꝓpoſuit enucleanda.at optaſſem potius vt ipſe met interfuiſſet,q̃ abſens hæc legere.nõ dubitamus etenim, & hunc doctiſſimum virum prædictis ſolutionibus aliquid egregij addidiſſe,hæcq; de indici ligni exhibitione ſint ſatis. D

NOn diu eſt qđ ex India ĩ Italiam radix quædã aduehitur,quã chinã vocant,q́ noſtratũ cannarum radicibus ſimilis eſt,immo & cãnarum indarum radicem eſſe non dubito,neq; multum adhibeo ipſi chinę fidem,quoniã nullas videtur habere qualitates,ex his quę oſtendunt medicamenta educere,aut vires aliquas habere medicamenticias. nam neq; odorata eſt,neq; pinguis,neq; põderoſa, neq; denſa, neq; amara,neq; pellucida,neq; dulcis,ſed penitus inſipida eſt,leuis,rara,abſq; vlla pinguedine,& abſque vllo odore,iccirco chinæ fidem nullã adhibemus, quanq̃ planum ſit chinam ipſam exiccare,cum ſit ſicciſſima radix,tamen ne ipſius decoctum,& ſumendi modum prætereamus,ita decoctum conficere oportet.

Recipe radicis vocatę chinę vnc. viginti duas, quas

A in viginti quatuor partes diuidito, vt vnaquęq; pars vnoquoq; die ſumi poſsit, tuncq́; portionẽ ſumendã de die in diem in minimas partes, ad quadrantis quantitatẽ diuidito, & ad ignem ſuſpendatur, vel ſupra tripoda vas ponatur, vt ebulliat in tribus aquæ bocalis (ita enim in præſentiarum me loqui liceat, & vti vocabulo bocale) vas autem in quo ebullliturum eſt mera ſit olla, vitro delinita, ſex bocalorum capacitatis, ollamq́; probè tegito, & lento igne coquito. tãdiu vero coquito, vt duę ex tribus partibus ſuperſint, poſtea ab igne remoueto, & tectam ſemper ſeruato. ſingulis diebus hoc modo facienda eſt decoctio, qua eodẽ die vti debes. nam vlterius bona non eſt. ſi quiſpiã ſit naturaliter adſtrictæ alui, in decoctione prædicta imponatur ſemiuncia radicis apij, & ſimul bulliat, is qui B affectus eſt ſingulis diebus in aurora, paruã phyalam accipiat huius decocti, tantum calidi quantum ferri poſsit, & ſi integre phyalã exhaurire non poterit, maiorem ſaltem partem exhauriat, & id quod facile inſumere poterit, in lectoq; ſit, & probè tegatur, vt ſudor euocetur. nam quanto vehementius ſudabit tanto melius erit, è lecto ĩterdiu ſurgere poterit. domum vero minime exeat, immo à vento caueat, primorum ſaltem octo dierum ſpatio. ſi interdiu ſitiret è decoctione bibat, & ſi biberit illam ſemper calidam, quandoque frigidam bibat, tamen melius eſt, illam valde calidam ſumere.

Horum cibus per primorum quindecim dierum ſpatium ſit pullus elixus, non autem aſſus, à ſalſis cauere oportet, dum hic ordo ſeruatur, ab acetoſis, & acribus.

Si

Si delicatulus ſit, qui mane & veſperi gallinas, & gallinaceos pullos ſemper edere nequeat, perdices edat, phaſianos, hedos, veruecis carnem, & ſimiles, in chynę inſula pdices ſemper nõ edunt, ſed nonnunq̃, quia (vt ferunt) infernam aluum ad excernendum prouocant. C

Scito autem in inſula chinæ in qua lignum iſtud oritur, medios piſces non cohibere, neq; vinũ ſi affectus ſit imbecillus, in illa etiam inſula hæc in vniuerſum prohibent, coitum, acetum, res acetoſas, res ſalſas, hircinam carnem, caprinam, & gallorum carnes, reliqua hedi permittunt, tamen præcipuus eorum cibus eſt pullorum caro, & caſtratorum elixa.

Si is pauper ſit & ligni impenſas euitare cupiat, id met lignũ qui bullierit accipiat, & in fruſtula adhuc minora q̃ eſſent incidat, & ſecundam faciat decoctionem, hocq; ter & quater fieri poteſt, & adhuc decocta ſunt vtilia. D

Si ęgrotus vlceribus ſcateat tenuia accipienda ſunt lintea, & in decoctum immergenda, & ſupra vlcera imponenda, quæ neq; liganda ſunt, ex his madefactis linteis proficiet.

Scito à ſeptem diebus vltra, ad quintumdecimum videlicet diem, in affectis partibus dolor augebitur, poſtea melius habere incipiet, vt vigeſimo die in ſanitatẽ reſtitutus ſit, etiã ſi magnis vexaretur vlceribus.

Si quiſpiam decoctum iſtud ſupra vigeſimũ quartum diem inſumere voluerit, hoc illi ſponte conceda tur, & quod illi placuerit perſeueret, id autem ſit cum viderit ſe ſanitati exquiſite reſtitutum, ſi aluus adſtricta ſit, clyſterijs alternis ſaltẽ diebus vtatur, ſint vero

clyſteres

A clyſteres vocati cõmunes, vel fiat hic q̃ ſeq̃tur clyſter.

℞. Maluæ
Violarum
Boraginis
Buglosſi
Singulorum man.j.
Hordei vnc.j.

Miſce & fiat decoctio ſecundum artem, poſtea.

℞. Huius decocti lib.j.
Olei cõmunis vnc.iiij.
Zuccari rubri vnc.j.
Salis cõmunis drach.ij.
Miſce & imponantur.

Nota etiam ſi vires conſtent, & ægritudo in inferioribus membris occulta ſit, hic ægrotus ad ſeptimum B vſq; diem tenuisſimo victu vtatur, nihil vero aliud in hoc temporis ſpatio edat, q̃ paſſulas, amygdalas, & panem neq; etiam in magna copia, nota inſuper huius radicis vſum, non ſolum eſſe ad morbum gallicum, ſed & ad alios affectus. alij vero affectus qui chinæ decocto ſanãtur, ſunt hydrops, obſtructio, & potisſimũ ventriculi obſtructio, iecoris, & lienis, venenoſis medetur morbis, hęmorrhoidibus ſuccurrit, paralyticis conuenit, capitis dolori continuo, ſiue ſit ob gallicũ affectum, ſiue ob id quod dum ſit alſcioſus, ſiue ab alijs humoribus, & ab alia cauſa conuenit, & iuncturarum doloribus potisſimum à cauſa frigida excitatorum, quartanæ aduerſatur, & vnicuiq; continuę febri obſtructioni iunctæ, modo diutina ſit, neruorum doloribus à frigida cauſa ſuccurrit, dentium doloribus opitulatur, ſi decoctum calidum in ore ſumatur,

vale

valet etiam ad hydropas, & ad vrinæ difficultatem, ipſum ventriculum rectificat atq; roborat. C

MODVS BREVIOR PRAEBENDI decoctum ligni vel radicis chinæ.

ALij alio vtuntur modo ac breuiori, nam huius radicis vnciam accipiunt, & illam in tenuiſſimas incidunt partes, ita vt ſingula pars non ſit maior quadrante, poſtea in tribus aquę boccalis in noua olla in infuſione ponũt, & per viginti quatuor horas dimittunt, poſtea igne lento ebullire faciunt ollaq́; ſit probè tecta, ne fumi extra euaporent, quoad fuerit coctum, & dimidia pars reſoluta, poſtea colantur, & in vitreum vas, vel in fictile vitro delinitum reponuntur, vasq́; per ſeptem dies apud ignẽ ſeruant, vt ſemp tepidum maneat, lignum vero quod poſt primã hãc decoctionem relictum eſt, in vmbra exiccant, & ita ſingulo die decoctionem fieri iubẽt & cum decoctio vna facta fuerit, ſtatim lignum aliud in infuſionem ponunt, in qua per 24. horas immorari volũt, poſtea vt dictum eſt decoqui monent. D

Ex præſcripto decocto ſemiampulla aduẽtante aurora accipiatur, quod vt ferri poſſit calidũ ſit, & ſtragulis vt ſudet probè tegatur, nam totis viribus excitandus eſt ſudor, poſt ſudorem linteis calidis perfricetur, & exiccetur, interulaq́; mutanda, ac lintea, poſtea per aliquod temporis ſpatium in lecto quieſcat, itaq; hora noctis prima eandem decocti quantitatem accipiat, & tegatur, in hocq́; permaneat loco vſq; ad ſequentem diem, cibi ſint pulli gallinacei abſq; ſale eli

xati,

A xati, tamen nonnihil croci in iure ebulliatur, & coriandrorum, prandij hora ſit integra ante meridiem hora, ex prædicta aqua quantum lubuerit bibatur, paſſulæ edendæ ſunt, & recens panis, poteſt etiam ex omnibus conſeruis edi, ſiue ex melle confectæ ſint, ſiue ex zuccaro & hoc tam in cœna & prandio q̃ alijs temporibus, cœna ex paſſulis erit, amygdalis, auellanis, & pane. & de prædicta aqua quanto plus bibitur, tanto melius eſſe exiſtimatur, vnde ſi id totum quod ſingulo die fit bibatur, melius eſt.

Interdiu domum exire poterit, & ſupra omnia flatus, frigus, nocturnum tēpus, & præ cæteris coitum euitare oportet.

Per vigintiquatuor dies hic ordo abſq; intermiſſione ſeruandus eſt.

B Si radix hæc tibi deficeret, duas vncias ex illo recipito quod ex prædictis decoctiōibus exiccare feciſti, nam duæ vnciæ iam ebulliti pro vna non ebulliti ſatis erunt.

Si ægrotus iſte vlceribus ſcateret, lintea in decoctum madefactio, & ſupra vlcera ponito, & cum exiccantur alia madida indantur, & deinde alia.

Poſtquam pet vigintiquatuor dies hunc ordinem ſeruauerit ægrotus, per ſubſequētem menſem victus ratione moderata vtatur, ne recidiuet.

Scito vero prius q̃ decoctum iſtud recipiatur corpus vniuerſum purgandum eſſe, vt humores qui in illo ſuperabundant exigunt, hi ſunt modi ſumendi huius radicis chinæ decoctum.

Ego huic radici non fido, licet nonnunquā illa in meis ægrotis qui ita voluere vſus ſim, quoniam neq;

odorem

odorem habet,neq; ſaporẽ, neq; pinguedinem, neq; C colorem,neq; pondus,neq; leuitatem,quæ oſtendere poſſint per aliquas manifeſtas vires actionem ſuam perficere, iccirco illam neglexi,immo ſi illi fiderem, iam ex vino illam exhibere cœpiſſem, & ſenę cõmiſcere,polypodio, & alijs febus, quæ in guaiaci decoctum nunc reponuntur.

Scito etiam in hoc chinæ decocto, ſi vlcera adſint vel durities,quæ per decocti impoſitionem non aboleantur,ſuperioribus linimentis vti debemus.

His omnibus præſcriptis modis gallicus affectus in ſanitatẽ reſtituitur, per ſuffumigia, per cerata,per inunctiones, per guaiaci decoctum in vino, vel in aqua & inſuper per decoctum.

Nonnulli potentiali cauterio in hoc affectu vtuntur,& dicunt ex his quæ hunc affectum in ſanitatem D reſtituunt cauterium eſſe pręcipuum. nota vero ſi in gallico affectu durities adſint,quę difficulter,vel nũq̃ remolliantur, tunc ſupra duritiem hanc cauteriũ poni poteſt, & ſcirrhum exulcerare, quoniam hæc via eſt ducendi in ſanitatem, ad quam hæ durities nunq̃ perueniret,verũtamen exercere cauteria in cruribus & in brachijs vt nonnulli fecere,ad materiam aduertendam longe peius eſt, q̃. talium generum cauteria non adhibere,nam plerunq; vlcera fiunt,quæ ſanitatem nunq̃ admittunt,& periculo non vacant, & ſi dicas talia etiam fieri oportere, quando ſupra durũ tumorem ponuntur,dicimus quando ſupra durities adhibentur, duritiem ipſam dolorem inferre, neq; hominem dormire ſinere,at cum per cauteria aperiuntur,exhalant,& dolores ceſſant,vnde ſi cauteria nihil aliud

A aliud feciſſent, q̃ auferre dolorem hoc non modicum eſſet, ſed vlcera quæ per cauteria fiunt vbi praua affectio non eſt, neq; vlla exulceratio, neq; ſcirrhos, prauam affectionem in eum inducunt locum, in quo nõ erat, propterea in alijs locis à duritiebus cauteria facienda non ſunt. quanquam nonnulli ſcriptum reliquerint in hoc affectu cauteria maximum eſſe ſecretum, arbitror hos præſidiũ hoc imaginatos eſſe, quia Plinius de lychene nouo morbo apud antiquos, dicit Romam confluxiſſe medicos qui actualibus cauterijs lychenem ſanabant, & pulchrum addit fœdiore cicatrice, q̃ morbo, nam cicatrix ab igne inducta erat multo fœdior q̃ ipſa hychene vt etiam in morbo gallico contingeret ſi actuali igne curaretur.

B Notaq; ad nouos morbos & præſidia, & medicos ab India in Italiam confluxiſſe vt etiam ex India nũc ad gallicam luem medicamenta ſunt in Italiam tranſlata, forte quia huius generis morbi ſunt illis regionibus proprij, & per contagium fuere per totam Europam ſparſi, ſed vtinam neq; indica medicamẽta, neq; indicos morbos cognoſceremus.

Nonnulli etiam ſunt qui alio modo hunc affectũ ſanare conantur, quem modum ego expertus ſum, & neminem in ſanitatem reperij reſtitutum, neq; ex eo reſtitui poſſe arbitror. at ne modum hunc deſideret hic eſt qui ſequitur, in primis corpore diligenter expurgato hoc mõ ſtuffa (vt eorũ vocabulo vtar) fiat.

℞. Aquę dulcis quantum videbitur.
Maluæ
Florum chamęmelini
Bismaluæ

Meliloti

Meliloti C
Roſ.rub.
Lapatij
Fummi terræ
Senæ
Polypodij
Stœcadis
Epithymi
Singulorum man.j.

Miſce & bulliant ſecundum artem vt quæ ſint difficilioris coctiõis prius, quæ vero facilioris poſterius imponantur, & ægrotus in ſtuffa ſudet, poſtquam ſudauerit aquam quæ ſequitur bibat.

℞. Fummi terræ
Lupinorum D
Lapatij
Althęę
Enulę
Hyſſopi
Cap. Ven.
Singulorum lib.5.
Vini cretici lib.iiij.

In hoc vino hæc infundantur ad emolliendum per diem, & noctem, poſtea addatur theriacę Andromachi lib.j.5. & in alambicum ponatur, ac deſtilletur, aqua quæ deſcendit & colligitur, poſt ſudorẽ ad tres vncias inſumatur, & duabus aquę boraginis vncijs miſceatur, & ita ſingulis ſex diebus fiat ſtuffa, & aqua iſta bibatur. arbitrantur hi hoc modo peragendo gallicum morbũ exire. at nos dicimus neq; etiam ſi ſingulis diebus ſumatur poſſe hoc efficere.

Nonnulli

A Nonnulli ſunt circulatores qui profitentur ſe hũc morbum ſanaturos ex ſumptione tantum pilularũ, & præbent pilulam vnam ex vocato præcipitato, ꝙ ex vino argento conficitur, pilula hæc ſummopere exagitat corpora & vehementisſime educit, nulli tñ integre ſanitati reſtituuntur, licet poſt ſummam illã euacuationem leuiores eſſe videantur. ſed cum pilula illa vires deijciat, ac perturbet, propterea deinceps in deterius delabi, ac ruere vidẽtur, & alijs indigent pręſidijs, q̃ ſit vna ex pręcipitato pilula. quempiam vidi qui hanc pilulam imbecillo ægrotanti prębuit, & ſtatim ante prandium deſideratus eſt.

Hi ſunt modi qui ad hoc vſq; tempus in vſum deuenere, vt hi in ſanitatem reſtituãtur qui morbo gal-
B lico affecti ſunt, tamen inunctio, ac decocti guaiaci potio illa ſunt, quæ potisſimum ac vere in ſanitatem deducunt, nunc vero quædam particularia occurrũt conſideranda, quæ in hoc affectu contingere ſolent.

Nonnulli neq; doloribus infeſtantur, neq; puſtulis, neq; duritiebus, neq; re aliqua ob quã dici posſit quod gallico morbo affecti ſint, hoc ſolo remoto qđ illorum pili decidunt, tamen prius vel bubone in inguinibus correpti fuere, vel exanthematibus in præputio, & cole, vel in ore, breui vero ex his in ſanitatẽ reſtituti ſunt, aut etiam aliquis horum affectũ perſeuerauit, in hoc caſu capillorum, & pilorum defluuio prouidendum eſt, ac cum huius curationis propoſitum à capillorum profluuio inceperit, iccirco in genere de capillorum profluuio, & alopec.a, tractare incipiemus.

DE CAPILLORVM, PILLORVM VE C
[illegible] defluuio, & Alopecia.

DE pilorum defluuio & alopecia in genere loquemur, vt exquiſite ſint pertractata, antiqui medici de omnibus deflunij capillorum cauſis locuti ſunt, præterq̃ de vna, quæ eſt defluuium capillorum à lue gallica, nam ſicuti antiquitus gallica lues non extabat, ita neq; capillorum defluuium ab hac cauſa, tamen neceſſarium erit intereſſe humores etiam in defluuio capillorum à lue gallica.

Galenus in primo capite primi libri de compoſitione medicamentorum ſecũdum locos capillorum defectus duplicem cauſam aſſignat, vnam ab humorum inopia, aliam ob corruptos humores, qui capil- D
lorum radices, & pilorum vitiant, ex his vero cauſis tres poſſunt contingere paſsiones, quæ ſunt alopecia, caluities, & ophiaſis.

Capillos vero plantis comparat, ſicut enim plantæ ob nutrimenti inopiam reſicantur, & pereunt, ita capilli ob nutrimenti inopiam decidunt, & caluitium fit, propterea in ſenibus fit, quia iam cœperunt non tranſmittere nutrimentũ ad nutriendos capillos, caluitium igitur ſimpliciter fit ob humorum inopiam, & cum ex ætate contingat non reſarcitur, propterea de caluitio nihil dicimus, tamen ſi in iuuentute contingeret corrigi poſſet, & antequam ſuperueniat retardari poſſet, caluitium igitur preteribimus.

Plantæ nonnunquam exiccantur non ratione defectus nutrimenti, & humoris, ſed qa vitiatus humor ad illas pertingit, vt cum arbores exiccantur ad cuius radices

A radices feruens aqua pertigerit ita circa capillos ob vi
tiatos humores duo contingunt, alopecia videlicet, &
ophiaſis, eſt vero alopecia capillorum defluuiũ, quo
homo vulpibus aſſimilatur, quibus è cauda pili deci-
dere, inde vero nomen ſumpſit hic affectus quia vul-
pibus frequenter contingit, at ophiaſis cutem ſerpen
tibus ſimilem facit, tamen vtraq; affectio in cauſa cũ
alia conuenit, quæ eſt vitiatorum humorum abun-
dantia, ſcito autem in alopecia pilos cum aliquibus
cutis maculis decidere, in ophiaſi autem pellem etiã
excoriari, ſunt vero humores qui capillorum radices
adeo vitiant, vt capillorum defluuium contingat, qđ
eſt ſymptoma ab affectu præter naturam qui in capi-
te eſt dependens, cui medendum eſt, & non capillorũ
defluuio. propterea à Galeno in primo capite primi
B de compoſitione medicamentorum ſecundum locos
libri dicitur, oportet enim veluti in alijs ſic & his affe
ctioni mederi, cuius acceſſio ſiue ſymptoma eſt vitia-
tus capillus, ſi vero petas qui nam humor hic ſit, Aui-
cenna rñdet, à bile fieri poſſe, a pituita, ab atrabile, &
à corrupto ſanguine. Galenus vero ita humores non
exprimit, tamen & ipſe dicit, quales autem tandẽ ſint
corrupti humores, ex cutis capitis colore cognoſces,
aliquibus enim mutata albidior apparet, aliquibus
nigrior, aut pallidior, quare in iſtis primũ totius cor-
poris purgationem adhibebis, aut pharmaco pituitã
ducente exhibito, aut quod bilem pallidam, aut ni-
gram trahit, coniectura redundantis humoris, ex co-
lore cutis facta, vt tres humores à Galeno referũtur, q
poſſunt eſſe alopecię cauſa deprehendatur. de ſangui-
ne vero nihil dicit, quia ſi ſanguis ſit neceſſario corru

ptus eſt. verũtamen apud Galenum ſanguis cum cor C
rumpitur amplius non eſt ſanguis, ſed ſtatim in bilē
conuertitur, & in alios humores, iccirco neq; diceret
ſanguinem corruptum eſſe cauſam, ſed humorem il-
lum in quo conuerſus eſt ſanguis. alopeciæ igitur, &
defluuij capillorum cauſę ſunt acres humores putren
tes, qui ſiue huius generis ſint ſiue alterius cutem infi
ciunt in qua capilli infixi ſunt, vt herbę in terra, & cu
te ob hos acres & putridos humores affecta, capillo-
rum radices corroduntur, & decidunt, idem faciendũ
eſt in pilis iudicium qui in reliquo corpore ſunt, hæ
ſunt alopeciæ cauſæ iuxta Galenum.

Verũtamen in capillorum defluuij reddendis cau-
ſis, Auicenna negligendus minime eſt, à quo hæc de-
ſumuntur, capillorum defluuium (& quod de capillis
dicimus de alijs etiam intelligatur pilis,) vel capillo- D
rum diminutionem aut ipſorum penitus ablationē,
contingere vel per cauſam quæ eſt in materia ex qua
capilli fiunt, vel cõtingere per cauſam quæ eſt in mē-
bro in quo naſcuntur, de vtroq; horum à nobis dili-
genter tractandum eſt. de cauſa quæ à materia proue
nit dicamus, quod vel materia penitus abeſt, vel mo-
dica eſt, ſi penitus abſit caluitiũ ſequitur, ſi vero pau-
ciores euadant capilli, vel eſt materia pauca quæ in
membro continetur in quo capilli generantur, vel
adeſt quidem multa materia, ſed ad ſuperficiem non
pertingit, immo latitat in profundo, itaq; ad cutem
non mouetur vt exire poſſit, & in capillos conuerti,
vel forte multa quidem eſt, & ad circũferentiam per-
uenit, ac cutem, ſed cum ibi adeſt à præſente in loco
humiditate obtunditur, nam materia hæc quæ capil-
lus

A lus fieri debet ſicca eſt, ſed humiditas in loco preſens, videlicet in capitis cute, huius humoris ſiccitatem ad humidum alterat, & in capillos conuerti non poteſt, vtpote qui materiam exigunt ſiccam, hoc pueris contingit, mulieribus, & eunuchis qui barba carent, non ob id quia materiam ad barbam idoneã non habeãt, ſed quando anteq̃ ad illum determinatum locum in quo pili fieri debent perueniat, ſiccitatem amittit, & ita in pilos conuerti non poteſt, puero autem paulatim creſcente, quia ſemper exiccando procedit, barbam emittere incipit, hoc vero neq; eunuchis contingit, neq; mulieribus, quia nunquam exiccantur.

Poteſt etiam contingere capillorum defectus, ex temperiei frigiditate, quia. ſ. homo ſit ita frigidus, vt multa non fiat effumatio, iccirco frigidi paucos habent capillos, & modicam barbam. B

Si vero cauſam petas cur in aliquo humano corpore pauca ſit pilorum materia, dicimus hoc poſſe contingere, & per ſe, & per accidens, per ſe quidem vt cũ in corpore adſit materia ex qua pili generantur, quæ eſt materia fumoſa ſicca, per accidens vero contingit paucam eſſe materiam ad pilos gignendos aptam, quia materia oblongam ægritudinem exiccatur, vel ob hecticam, vel ob phthiſim, natura ob ſiccitatẽ ab his morbis inductam, nõ relinquitur in corpore materia, non tantum ad generandos capillos, ſed neq; ad illos qui adſunt nutriendos, hoc idem in hominibus contingit qui venenum potarunt, ſi ſuperuixerint, & in his qui ſunt à vipera cõmorſi. tauri qui à vipera in pede vel in aure cõmordentur nõ moriuntur, ſed pili omnes illis decidunt, poſtea ſanitati reſtituuntur,

hoc fit quia illud exiccatur, quod pilorum nutrimẽtum eſſe deberet,& pili ipſi decidunt, hoc in arboribus æſtiuo tpe contingit quando non irrigantur, & nutrimento carent quo folia nutriantur,ac decidant, quia in ſolis calore nutrimentum illud conſumptum eſt,immo à nonnullis notatur, quod ſi caput & totũ corpus frigido linimento inungeretur,capilli non generarentur,nec pili, quia materia ex qua fiunt intus, ad alias partes repercutitur, quę non ſunt cutis,& in quibus neq; capilli,neq; pili naſcuntur. C

Quandoq; non eſt materiæ defectus, ſed potius in loco eſt,in quo pili fiunt,& capilli,Auicẽna tres modos aſſignauit ex loci parte in quo pili naſcuntur, vnus modus eſt,quia ad hunc locum capillorum,materia non penetrat, hoc vero contingit quia locus eſt obſtructus,alter modus quia locus non eſt quidẽ obſtructus,immo poteſt materia per illũ permeare, ſed cum eſt in loco ob eius nimiam latitudinem non retinetur, ſed exit. tertius modus eſt, cum hæc materia in loco retinetur,ſed in eodem etiam corrumpitur,& qualitatem requirit, quæ ad pilos generandos inepta eſt,immo in hoc loco diſſoluitur, vt videas membrũ hoc in quo capilli gignuntur poſſe habere meatus nimis arctos,nimis latos,& praua qualitate affectos. D

Recentiores medici tres diſtinctos affectus in capite facere videntur, Thiriam, alopeciam, & Tiream,ita vero differunt, quia Thiria ſerpentis formam in capite facit,Alopecia hanc non facit, ſed expilationem reddunt qualem vulpes quandoq; habere ſolẽt. tirea vero abſq; pilis veſtigium relinquit, & in eodẽ loco pili nunq̃ naſcuntur, at de his tribus non erat facien-

da

A da mentio, quoniã tertium hoc quod tiream vocant,
ab his longe diſtinctum eſt, & ab antiquis area voca-
tur, de qua Galenus ſeorſum ab his morbis locutus ẽ,
idemq; gręci omnes fecere, ſimul vero de Thiria, &
alopecia locuti ſunt, vnde Area & hæc alia diſtincte
ſunt ptractanda, hæc vero Alopecia.ſ.& Thiria quia
in materia conueniunt, & ſola differunt forma vnà
ſunt pertractãda, nam ab vnoquoq; humore prauo,
corrodente,& acri,vel ſalſo fieri poſſunt,& ideo Ga-
lenus in primo de compoſitione medicamentorum
ſecundum locos dicebat,ambo hæc.ſ. Thiriã, & alo-
peciam eſſe vnum malum ſecundũ morboſam affe-
ctionem,nomina aũt iuxta figuram tantum diuerſa,
& ſi petas quomodo ſerpenti aſſimilentur, id nõ eſt
credendum,quod nonnulli dicunt,aſſimilari.ſ.ſerpẽ
B ti in colore, & in figura,at hoc abſurdum eſt, ſed tm̃
aſſimilantur(vt dicit Aetius lib.vj.cap.55.) in tortuo
ſitate, quia tortuoſe capillorũ caſus incedit vt ſerpẽs
facit,qui tortuoſe ſerpit. nonnullos vidi quibus à ca-
pitis vertice in imum, quędam expilationis tortuoſa
linea,totum ferè caput circũdans apparebat,& ita in-
cedebat,vt ſerpẽs prorſus videretur, vnde & Galenus
pręcitato loco dicit,ſerpenti enim ſimilis læſa capitis
pars in ophiaſi apparet, hæc ſimilitudo in tortuoſita-
te tm̃ intelligenda eſt, alopecia vero dicitur, non tm̃
quia ſit affectus, qui vulpibus frequenter contingat,
quantũ quod deformantur,vt vulpes illæ deformari
videntur, quæ huiuſmodi deſtillationem patiuntur,
pręſertim cũ cauda ipſis expilatur, & Paulus lib.iij.
cap.j.inquit, ophiaſim, & alopeciam ſolo ſchemate
differre, hęc.n.(ſ.ophiaſis)tortuoſis & obliquis ſpa-

tijs ad inſtar anguis locũ deglabrat, comamq; vario colore cinctam oſtendit, alopecię vero quod eo mali plerunq; vulpes corripiãtur, vt Paulus velit ineſſe coloris diuerſitatem, in ophiaſi præter tortuoſitatem, at ſi intelligat hunc colorem eſſe ratione humorum, ſecum facimus, verum & alopecia eandem habet in colore diuerſitatem, eſt vero color hic ſecundum diuerſos humores, qui alopeciam, & ophiaſim faciunt diuerſus, nam vt Galenus notat quales ſunt corrupti humores talis eſt color, immo corrupti humores ex cutis capitis colore cognoſcũtur. aliquibus enim mutata albidior apparet, aliquib⁹ nigrior, aut pallidior, iccirco dicamus cum pili decidunt, & cutis capitis alba appareat, pituita eſt quę ophiaſim, & alopeciam parit, ſi pallida ſit, vel lutea, bilis eſt, ſi ſubnigra atra bilis, ſi rubra ſanguis, cum vero poſſint eſſe mixti humores, propterea & varij erũt in cute colores, hi vero & illi eſſe deprehendẽtur ex colorum diuerſitate qui oculis preſentantur. C D

Quandoq; imaginatus ſum alopeciam ab ophiaſi in hoc differre, quare alopecia ſemper ſit ab vno humore facta, vt à bile, ſiue a pituita ſiue ab atrabile, ſiue a ſanguine, ophiaſis vero a diuerſis ſit facta humoribus, & ideo nõ tm̃ capilli in ipſa decidant, ſed & cutis ipſa maculatur, vt ſerpẽtes diuerſis coloribus aſpſi ſunt, & tantò magis erit ophiaſis, quanto plures erũt colores, tunc vero plures erũt, ſi ex omni humorum genere conficiatur, nã ex omnibus humoribus cutis capitis varia fiet, vt nigra, alba, pallida, lutea, rubra.

Galenus in ſecundo methodi libro vbi nominum ægritudinum vnde ſumantur rationem ponit ait,

A ait, nonnunq̄ ſumi nomina à ſimilitudine ad aliquid extra poſitum,& exēplum præbet de ophiaſi, & alopecia, multa etiam de his affectibus ſcripta ſunt in libello Galeno adſcripto de remedijs paratu facilibus, in quo loco ita definitur, alopecia eſt pilorum denudatio qua locus affectus apparet colore prorſus exangui, Galenus in xiiij. Methodi medendi libro dicit ophiaſim,& alopeciam ex eo eſſe morboꝝ genere,in quibus naturale aliquid eſt amiſſum. hæc ſunt perpè libri calcem,paulo poſt ait,at prorſus quidem pro dito eo qui pilos alit ſucco,caluities oritur,eodem vitiato tum quas ophiaſes græci vocant, tum alopecia proueniunt.

A recentioribus vero alopecia definitur eſſe capillorum caſum cum vlceribus,ſine ſquāmis,& furfuribus,verū tamen de capillorum caſu,& abſq; furfuribus,& ſquāmis ita eſſe conſtat,at hoc ambiguum eſt, B nunquid neceſſarium ſit in alopecia vlcera adeſſe,dicimus de ipſius eſſentia nō eſſe quod capitis cutis vlceribus ſcateat,qm̄ & cū vlcerib⁹ & abſq; vlceribus inueniri poteſt alopecia, tamen turpem habere colorē plerunq; conſtat,& talem qui humorem qui abūdat ſequitur, iccirco in alopecię definitione vlcera ponere neceſſarium non eſt,immo ſi vlcera adſint erit potius area, q̄ alopecia,quia in area capilli decidunt, & cutis reliquitur vlcerata, in alopecia vero vlceratam eſſe non eſt opus.

Nota cum de alopecia verba facimus, & de curatione,ſemper vnà & de ophiaſi intelligimus, quia ab eadem fiunt materia,& ſola differunt forma.

Alopecia eſſe certiſſimo cognoſcitur ſigno, qm̄ capilli

pilli decidunt abſq; plana,& manifeſta cauſa, & in capillorum radicibus materia adeſſe videtur,quæ radices corroſit,hæc forte illa ſunt quæ a recentibus vlcera vocantur,quia ſi capilli defluere debeant, opus eſt vt adſit cauſa,quę eſt aliquis acris humor & corrodēs qui circa capillorum radices verſans illas corrodit & obtruncat,vnde neceſſe eſt vt decidant, interimq; humores hi acres nonnihil eleuant epidermidis,vt effectæ videantur exulcerationes, nam huic materiei ſatis fuit,vt extimam pellem eroderet. C

Ad curationem vero deueniemus, ſi primo edocuerimus diuerſas eſſe ratione humorum huius affectus ſpecies, humores vero per cutis colorem cognocuntur, vt alopeciæ quatuor ſpecies eſſeconſtet, bilioſa,atrabilaris,pituitoſa,& ſanguinea. de harũ vnaquaq; ſermonem habebimus,& integram curationē D moliemur,ſi a pituita ſit cutis capitis alba apparet,& tali albedine,quę in pallorem quendam tendere videtur, in hoc caſu Galenus in primo de compoſitione medicamentorum ſecundum locos,hieram præbet Diacolocynthidis, quam exacutam vocat, at nobis videtur materiam eſſe prius concoquendam, quod hiſce efficietur ſyrupis.

℞. Syrupi de hyſſopo
Syrupi de cap. ven.
Singulorum vnc.j.
Aquarum hyſſopi
Aquarum ſaluiæ
Singulorum vnc.ij.
Miſce.

Poſt ſyrupos cum materia vniuerſalis quæ in corpore continetur

A continetur attenuata fuerit,& apta reddita vt facile à medicamento educi poſſit, medicamentum præbendũ eſt,quod ſit vel hiera diacolocynthidis,vel hoc ſit quod ſequitur.

℞. Pulpæ colocynthidis
Turbith
Singulorum drach. ſ.
Agarici ſcrup.ij.
Cinnamomi
Gingiberis
Aniſorum
Singulorum ſcrup.ſ.

Miſce & infundantur in aquam hyſſopi vel ſaluiæ ſecundum artem,poſtea exprimantur, & in expreſſione diſſolue.

B Myrobalanorum chebulorum drach.j.
Miſce & propinetur.

Si vero quiſpiam ſit cui catapotia magis arrideat hæc conficiantur,& conuenienti hora præbeantur.

℞. Pulpæ colocynthidis
Turbith
Singulorum ſcrup.ſ.
Agarici ſcrup.j.
Myrobalanorum chebulorum gra.xv.
Aniſorum
Fœniculi
Cinnamomi
Singulorum gra.ij.

Miſce & tot fiant pilulę quot ęgrotanti placuerit,Galenus præcitato loco notat poſt vniuerſalẽ purgationem caput particulariter eſſe purgandum, & monet

apophleg-

apophlegmatiſmatibus vtendũ, iccirco ita proceden- C
dum erit, hic qui erit vniuerſaliter purgatus pyretrũ
maſticet, vt pituitam quantum poteſt per os trahat, &
oleum amygdalarum amararum ĩ aures imponat, &
intra nares taurinũ fel ex agarico & aceto admoueat.
ſint vero in hac portione ſimplicia.

℞. Fellis taurini drach. ij.
Agarici ſcrup. j.
Aceti drach. j.

Miſce & nares intus inungantur, vel primo amaraci
ſuccus exorbeatur, ſiue hyſſopi, ſiue ſaluiæ, & deniq;
anagallidis rubros flores habentis, vel duo fiant hoc
modo balani qui naribus imponantur.

℞. Agarici
Pyretri
Singulorum ſcrup. j. D
Euphorbij ſcrup. ʃ.

Miſce & cum melle vel ex tragacantho fiant duo par-
ui balani in nares imponendi, conuenit etiam garga-
riſmatibus vti, quale hoc eſt.

℞. Myrobalanorum chebulorum drach. j.
Saluiæ
Hyſſopi
Rutæ
Amaraci
Singulorum Man. ʃ.
Acori drach. ij.

Miſce & fiat decoctio in aqua ſaluiæ, poſtea gargari-
zetur, poſt hæc localibus indigemus medicamẽtis, de
quibus deinceps agemus. nota vero eiuſcemodi pitui
tam eſſe poſſe vniuſcuiuſq; generis vitiatam, & tali vi

tio

A tio quod putrefacit,& capillorum radices corrodit vt mox decidant,vnde humor hic euacuari debet, & inſuper probis cibis nutriendus eſt,vt probus etiam ſanguis generetur,& non corrumpatur neq; pituitoſus gignatur,iccirco in hoc caſu oua edantur, pullorum iura,et pulli ipſi,capi phaſiani,perdices,et calida olera quæ in pituitam minime conuertantur, ſupra omnes dapes puluis ſequens ſpargatur.

℞. Gingiberis
Cinnamomi
Aniſorum
Gariophyllorum
Piperis nigri
Singulorum ſcrup. j.
Zuccari ad duplum ponderis omnium.
B Miſce & fiat puluis ſubtilisſimus.

Galenus in hoc caſu concoquẽtes potiones prębuiſſe non videtur,ſed ſemper euacuãdo processit. nam cuiuſpiam adoleſcentuli qui bonam habebat habitudinem caſum refert,& multi erat exercitij. expleuerat autem ſeſe quotidie ferè per tres aut quatuor menſes fungis,vt arbitrandum ſit quod ex victus genere alopeciam ex pituita contraxerit. nam ex fungis pituita gignitur. Galenus vero ait quod illum purgauit ſola hiera ex colocynthide,bis in quinq; diebus, & in prima purgatione quatuor ex ea drachmis, in ſecunda quinq; exhibitis. verũtamen hunc præparaſſe videtur Galenus,quia priusq̃ his purgationibus manum imponeret,catapotia ex aloe ei vndecim præbuerat, ciceribus ferè magnitudinem parem habẽtia, & ſi quis quæreret quomodo catapotia huiuſmodi ex aloe con

ficiebat,

ficiebat, dicimus hunc fuiſſe eius cõficiendi modum. C

℞. Colocynthidis partem.j.

Aloes

Scamonij

Singulorum partes.ij.

Succi abſinthij partem.i.

Miſce.

Hęc ſunt ex aloe catapotia, quibus in hoc caſu vtebatur Galenus. prius vero his catapotiis chiã maſtichen addebat, & bdeliũ, quia & hæc addebat quintus. poſtea vero iſta reiecit Galenus ſpopondítq; ſe alias edocturum cur illa in præſentiarũ prætermiſerit, tres ergo fuere purgationes quas in hoc adoleſcentulo Galenus exercuit. at vna videbatur præparatoria, quando ex aloe catapotia adhibuit, poſtea bis in quinque diebus hieram diacolocynthidis præbuit, cum Galenus D huic adoleſcentulo iuſſit vti apophlegmatiſmis, vt pituitam à capite euacuaret, contigit vt peregrinari coactus eſſet. profectus igitur eſt, & per viginti dierum ſpatium abſens, poſtea reuerſus eſt, tamen cibis vſus eſt quos Galenus illi laudauerat, cum reuerſus fuit liber erat ratione victus conuenienti ſolum vſus, et hoc modo multos ſe curaſſe dicit. at in ophiaſis principio & alopeciæ Galenus inquit repellentia conuenire, & prohibendum eſſe ne fiant. at alopeciæ principiũ vel ophiaſis non ſunt dicenda alopecia vel ophiaſis ſicut nec pſoram aut leprã iam appellamus, quæ ex lychene oritur. ſed de iam factis alopeciis loquendo Galenus inquit nos vti debere diſcuſſoriis pharmacis. diſcuſſoria vero pharmaca calida ſunt, notatq; aliquos ex alopecia ſola purgatione & euacuatione curaſſe,

neque

A neque adhibuiſſe apophlegmatiſmata, aut talia topica præſidia.

Si vero quiſpiam alopecia ex bile vexaretur Galenus materiam præparare nõ videtur, ſed hieram præbet ex ſcamonio, nam dicit ſi amara bilis purgãda eſt, adhibendum ſcamonium.

Nobis vero in hoc caſu videtur materiam primo ſyrupis eſſe præparandam, poſtea per omnes vias educendam, præſertim cum ſit iam factus morbus, iccirco ſyrupo iſto vtaris.

℞. Syrupi de endiuia
Syrupi acetoſi ſimpli.
Singulorum vnc.i.
Aquarum endiuiæ vnc.iii.
B Acetoſæ vnc.j.
Miſce.

Poſt ſyrupos medicamentum præbendum eſt, quod vim habeat bilem educẽdi, quale hoc quod ſequitur.

℞. Hieræ ſimpl. Galeni drach.j.
Scamonij gra.x.

Miſce & in iure propinetur, vel ĩ aqua endiuiæ, aut in catapocia reducatur, poterit & hoc aliud præberi.

℞. Myrobalanorum luteorum
Rhabarbari electi
Singulorum drach.j.

Miſce & infundantur in ſex vncias aquæ capillorum veneris per decem horas, poſtea exprimãtur, & in expreſſione diſſolue.

Scamonij gra.vj.

Pro his qui non poſſunt amara bibere medicamenta ſyrupus roſaceus ſolutiuus aptiſsimus eſt, diaprunis

ſolutiuus,

ſolutiuus, diamāna, diacaſsia, & ſimilia, immo cū roſę capiti conferant ab re non erit in hoc affectu talibus vti medicamentis, euacuatione perfecta illa per nares attrahenda ſunt quæ bilem educere poſſunt. hoc igitur decoctum conficiatur. C

℞. Roſ. rub. Man. ſ.
 Sebeſten numero. x.
 Prunorum ibericorum numero. vj.
 Aloes lotę ſcrup. j.

Miſce & bulliant in aqua cap. ven. & ſecūdum artem decoctum fiat, quod per nares atrahatur. nam bilem educet, immo quia aloe ita inſumpta vehementem in ore amaritudinem parit, ob hoc poteſt, & abſq; aloe confici, & nihil amari ad os penetrabit.

Poterunt & ex ſequenti linimento nares inungi. D nam & per ipſas bilis educetur.

℞. Aloes drach. ſ.
 Scamonij ſcrup. j.
 Olei roſati omphacini vnc. j.

Miſce & ex cera fiat linimentum vt magis inhęreat, & bilem educere valeat, adhibeantur & huius generis gargariſmata.

℞. Sebeſten
 Caricarum
 Tamarindorum
 Paſſularum
 Prunorum ibericorum
  Singulorum drach. ij.

Miſce & fiat decoctio in ſufficienti quantitate aquæ ſecundum artem, poſtea gargarizetur.

Intra nares roſaceum oleum imponere cōuenit, & maſticare

A maſticare ſebeſten, & pruna iberica, ac tamarindos, nonnulli ſunt qui rhabarbarum maſticare poſſunt, his prębeatur maſticandum,& myrobalani citrini,& ſi eſſent conditi recentes,hos optimos exiſtimarem.

At ſi ex atrabile ſit alopecia,Galenus præcitato loco hierā præbet ex veratro nigro.at ego prius voluerim materiam ſyrupis eſſe præparatam,quales hi ſunt.

℞. Syrupi de corticibus citri
Syrupi de epithymo
Singulorum vnc.j.
Aquarum boraginis
Acetoſæ
Singulorum vnc.ij.
Miſce.

Poſtea prębendum eſt huius generis medicamentum B iuxta Galenum.

℞. Hierę picræ drach.j.
Hellebori nigri ſcrup.j.

Miſce & in catapotia conformētur vel in potu ſumantur,ex infuſione ſenæ in tanta copia vt hæc diſſolui poſſint,vel pilulæ præbeantur de lapide lazuli, vel de lapide armeno,vel hoc quod ſequitur.

℞. Diacatholiconis vnc.j.
Inf.ſenæ vnc.iiii.
Miſce.

Poſſet & medicamentum iſtud præberi.

℞. Myrobalanorum indorum drach.ii.
Hellebori nigri drach.ſ.
Senæ vnc.i.
Polypodii drach.j.ſ.

Miſce & infundantur in aquam fumi terræ ſecūdum

artem, deinde exprimantur, poſtea. C

℞. Huius infuſionis vnc.iiij.

Lapidis lazuli præparati drach.5.

Miſce.

Fumi terræ ſuccum per nares attrahere conuenit, vel eiuſmodi decoctum.

℞. Myrobalanorum indorum drach.ij.

Epithymi drach.j.

Polypodij drach.5.

Miſce & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ fumi terræ ſecũdum artem, poſtea per nares attrahatur, niger helleborus maſticandus eſt, polypodium, & ſimilia. optimum vero eſſet ſi myrobalani indi conditi haberentur, epithymum inſuper maſticandum eſt.

Poteſt & gargariſma fieri ex illo decocto, quod per nares attrahi debere diximus. D

Amararum amygdalarum oleũ auribus ĩſtilletur. Scito vero poſſe fieri ſecundum recẽtes & alopeciam ex ſanguine de qua Galenus mẽtionem non facit, q͞a alopecia fieri non poteſt, quin humor qui illam facit putrefactus ſit. at cum ſanguis putreſcit, ſanguis amplius non eſt, verum quomodocũq; ſit, ex putrefacto ſanguine fieri põt, ſiue ſit ſanguis ſiue non ſit ſanguis, prius tñ erat ſanguis. curatio autẽ hoc modo molienda eſt, primo huius generis clyſma imponendum.

℞. Maluæ

Violarum

Hordei

Singulorum Man.j.

Miſce & fiat decoctio in ſufficiẽti q̃titate aquę, poſtea

℞. Huius decocti lib.j.

Olei

A Olei violati vnc.iiij.
Salis communis drach.ij.
Miſce & imponatur.

Impoſito ac ſecreto clyſteri, venæ ſectio fiat, ſi multo abundent ſanguine, ex communi vena primo fiat, & ſex aut octo ſanguinis vnciæ educantur, poſtea dies vnus interponatur, & ex cephalica vena ſanguis iterũ ad alias ſex aut octo vncias educatur, ſi modo nõ abũdaret ſanguine, ſemel venam ſecare eẽt ſatis. at cephalica ipſa ſecãda eſt, & illius partis cephalica ĩ qua caput eſt magis affectum, vel ſi vtrunq; ſit ęque affectum ex dextera parte, & ſex vel octo ſanguinis vnciæ ſunt educendæ, nec minor copia educi debet. intelligito vero quod cõditiones omnes adſint, quæ ad ſanguinis ſubductionem requiruntur, ſecta vena ſyrupi præbendi B ſunt, qui materiam præparent, qualis in hoc caſu hic eſt qui ſequitur.

℞. Syrupi de cap. ven.
Syrupi de endiuia
Singulorum vnc.j.
Aquarum cap. ven.
Aquarum endiuiæ
Singulorum vnc.ij.
Miſce.

Poſt ſumptos ſyrupos medicamẽtũ hoc prębẽdũ eſt.

℞. Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum drach.j.

Miſce & infundantur in quatuor vncias infuſionis ſenæ per decem horas, poſtea exprimãtur, & in expreſſione diſſolue.

Agarici trochiſcati drach.j. C

Miſce & conuenienti hora præbeatur.

Vel accipiat aggregatiuas pilulas, vel hoc aliud quod ſequitur medicamentum.

℞. Diacatholiconis drach.iiij.

Syrupi roſ.ſol.vnc.ij.

Inf.ſenæ vnc. iij.

Miſce.

Illa maſticanda ſunt, ac in os ſeruanda, quæ ſuperius in illa quæ à bile facta eſt retulimus.

Notandum vero eſt alopeciam nonnunq̃ fieri ab acribus ichoribus, qui capillorum radices adeo corrodunt, vt ipſi decidant. cum vero ichores posſint eſſe vniuſcuiuſq; humoris ichores, iccirco ſit cuius vis humoris ichor is qui alopeciam facit, erit curanda vt de alopecia ab illo humore dictum eſt, immo videbitur D difficilior curatu illa quæ ex ichoribus, quia Galenus præcitato loco dicit. difficulter.n.eluuntur in his cuti impacti ſeroſi humores. ſunt vero ita impacti in inueteratis alopecijs.

Nota vero non ſolũ alopecias inueteratas difficulter curari, ſed & illi difficulter curantur, in quibus cutis ipſa ad malum habitũ peruenerit, neq; hi poſſunt ſolis medicamentis curari.

De preſidijs modo topicis quę ad alopeciam competunt iam dicēdum eſt, Galenus in primo de Compoſitione medicamentorum ſecundum locos cap.1. notat, debere eſſe euacuatiua medicamenta, illa quæ huic affectui cōueniunt, nihilq; euacuare poſſe, quin vi diſcuſſoria præditum ſit. nihil vero diſcutere poteſt quin calidum ſit. at duplex eſt calidum, vnum vehemens,

A mens,aliud non vehemens,ſi ex vehementer ſit calefacientibus cutem exuret,ſi ex non vehementer calefacientibus in principio præclare iuuabit,ſed temporis proceſſu cutis capitis exiccabitur,qualiter in caluis videmus,vnde opus eſt medicamẽtum ad alopecias eſſe calidum nõ in extremo,ſed cum mediocritate, & eſſe tenuuiũ partium,vt penetrare poſſit,& ad illam peruenire partem in qua capillorum radices naſcũtur, & tale etiã eſſe debet,quia capitis cutis eſt durior, vt vehementi indigeat penetratione medicamentum,ꝙ illam penetrare debet.vnde medicamentum quod alopecias ſanat,prauos humores diſcutere debet,et bonũ ſanguinem ad locum trahere,vt bene nutriatur.

Inter præſidia vero à Galeno enumerata, primum B eſt thapſia,quæ cum nimis calida ſit & exulceret ac tumores inducat inflammatos,iccirco Galeno non placet ꝙ ſola Thapſia accipiatur, ſed ait inungendũ eſſe cerato ex oleo.Ego Thapſia vſus ſum ex oleo roſaceo omphacino,& iuſſi in profluuium capillorum patiẽte vt ſupra caput extenderetur,huic breuiſsime capillorum profluuium ceſſauit,& qui deciderant capilli tam breui creuerũt, vt nullus pręuiderit capillorum defluuium eſſe paſſum. Galenus vero pro cerato ex oleo vult ſumendum eſſe oleum tenuuium partium, quale ſabinum.at nos ſabino caremus,tamen ſanitati reſtituuntur,non dico ex alopecia ſolum,ſed & ex capillorum defluuio.Thapſiæ inſuper multam aquam admiſcuit Galenus ne lęderet.at nos nihil magis aptũ inuenimus oleo roſato omphacino, hoc nimirũ prohibet ne thapſia exulceret,& aliquid habet penetrantis naturæ,quanq̃ ad hoc peragendum nonnihil aceti

quandoq; admiſcuerim, ſcitoq; hoc de thapſia præſidium eſſe apud omnes cõiſsimum. nam Dioſcorides de thapſia dicit, quapropter alopecias ſucco inducto aut radice cum recẽs eſt affricata cohoneſtat eas pilo, ac denſat. miſcui nonnunq̃ thapſiæ lac, & caput ablui ac deliniui cuipiam qui vehementem patiebatur alopeciam. vtitur & Galenus cicino oleo cũ thapſia, monetq; oleum moderatæ ætatis eſſe oportere, vt videlicet ſit moderate vetuſtum, iuſsi nonnunq̃ irato cuipiã homini, ac deſperato, qui profluuiũ capillorum nullo modo ferre volebat, vt thapſiæ radicẽ ſupra caput perfricari faceret, quod cum executus eſſet, tota capitis cutis exulcerata eſt, & conquerebatur quod caput ardere perſentiebat, & veluti ardentem fornacem videri, tũc iuſsi vt linteum in oleum roſaceum omphacinum imponeret, & frigidum ſupra caput extenderet, id effectũ eſt, ter & quater ſucceſsiue, quia prima & ſecunda vice incaleſcebat oleum, & ab eo incõmodo ſolutus euaſit, ſed hoc boni habuit quod deinceps non decidere capilli, & breui in locum à quo deciderant ſubcreuere alij, Dioſcorides (vt planum eſt) nihil thapſiæ miſcet. hoc vero in thapſia animaduertẽdum eſt, an recens ſit, an antiqua. nam Galenus recẽti plus aquæ admiſcet. antiquæ vero minus, primo anno recens eſt, ſecundo veteraſcit, tertio vim habet extinctam, tñ & tertio anno caue ne illa abuti volueris.

Vtitur ẽt Gal. ĩ hoc caſu poſt thapſiã euphorbio, & laurĩo ſiue oleo, ſiue vnguẽto, ego q̃nq; ita cõmiſcui.

℞. Olei laurini vnc. vj.
Euphorbij vnc. ij.
Miſce.

Hoc

A Hoc linimento alopecias inungi iuſſi, & per totã noctem ſupra caput ſeruari, poſtea mane caput lixiuio lauari, in quo hæc quæ ſequuntur ebullierint.

℞. Iaudani
Adianti
Seminis naſturcij
Aloes
Myrrhæ
Singulorum Man. ſ.
Miſce.

Veſperi iterum prędicto linimento inungatur, & iterum mane lauetur, hocq́; per decẽ dies obſeruet, hæc etenim vim habent ad trahendum ſanguinem ad cutem, Galenus euphorbio vtitur, in oleo. ſ. oliuarum leuigato, & laurino oleo ſeorſum vtitur, arbitror

B apud antiquos alopecias fuiſſe mitiores, q̃ noſtro tempore. nam Galenus cum vna olei oliuarum libra euphorbij vnciam commiſcet. at ego oleum laurinum ad vncias ſex, & euphorbium ad vncias duas commiſcui; forte euphorbium erat antiquum & multorum annorum, tamẽ Galeni tempore alopecię non aderãt ſcabiei gallicæ coniunctæ, vt nunc adſunt, propterea tantis vtebatur correctionibus in medicamentis.

Naſturtium inſuper & ſinapi ſunt iuxta Galenum ad alopeciam medicamenta, iuſsi nonnunq̃ capiti ſinapiſmum apponi, & alopecias curauit, quandoque hoc modo medicamentum confici iuſsi.

℞. Sinapi vnc. j.
Naſturtij vnc. j. ſ.
Sulphuris viui vnc. ij.
Nitri vnc. ſ.

Olei laurini vnc. viij. C

Miſce & cum cera fiat linimentum molle.

Veratrum præterea, & adarcę, & erucæ ſemen ad alopecias à Galeno valere dicuntur, & alcyonium, & pix liquida, & cedria, murium ſtercus, & vrſinus adeps.

Paupercula quædam filiam habebat, quæ alopecia affecta erat, illi inſtitui vt caput filiæ muſcerda, & vrſino adipe deliniret, poſtea quã in lixiuio ex radicũ cannarum cinere facto hęc ebullirent.

℞. Seminis erucę

Seminis naſturcij

Seminis ſinapis

Singulorum dra. 5.

Miſce.

Poſtea iuſsi vt caput hoc lixiuio lauaretur, alia multa ſimplicia ad alopeciam refert Galenus, & poſt ſimplicia compoſita etiam adducit, quæ erant in vſu, apud antiquos. de his vero nihil à nobis agendum eſt, ſed quiſq; Galenum legat cui antiqua compoſita ſcire placuerit. nam omnia ad vnum refert. de ſimplicibus vero ab authoribus poſitis primo agemus, poſtea cõpoſita quibus vſi ſumus in medium adducemus. D

EX DIOSCORIDE.

CANNAE cõmunis cortex alopecias emendat, vſtus & in aceto perlitus.

Iuglandis putamen crematum, tritumq; in oleo atq; vino infantium puerorum capite perũcto capillum nutrit, & ad alopecias eo ſic vtuntur.

Auellanæ tritæ cum ſuo cortice comburuntur, exceptæq; axungia vel ſæpo vrſino alopecias pilo reſtituunt.

Erinaceus

A Erinaceus terreſtris cute vſta,& impoſita cum pice liquida inanitates alopeciarũ frequẽti pilo adobruit.
Hippocãpinus cinis alopecias replet cũ pice liquida mixtus aut ſincerus ex poſca amaracinove vnguẽto.
Cinis ranarũ vſtarꝝ alopecijs cũ pice liquida illinitur.
Caprarum vngues cremati alopecias ex aceto inuncti conueſtiunt.
Adeps vrſinꝰ fertilis pilo ad alopecias emẽdãdas illitꝰ.
Cinis cremati fimi caprarꝝ cum oxymelitę,aut aceto, ſi quis illinat,alopecię adoperiet areas pilo.
Cortex raphani cum aceto mulſo alopecias explet.
Betæ folijs illitis ĩplentur alopecię,ſed ſcalpello prius exaſperatæ.
Cepæ & alopeciæ confricantur ſucco fœcunditatem capilli celerius ita q̃ alcionio conſequi ſolitæ.
B Allium alopecias curat,& in ijs cũ nardino vnguento,& oleo,& ſale puſtulas erumpentes.
Sinapi vtuntur ad alopecias cum rubrica.
Ciclamen ſincerum aut cum melle mixtum.i. ipſius ſuccus moleſtias in facie,& alopecias tollit.
Aſphodeli radicis crematæ cinis, alopecias ad pilum reducit.
Batrachion alopecijs imponunt,celeriter remouet.
Laſerpitium alopecias cum vino, pipere, aceto, illitum curat.
Nymphęæ radix alopecias denſat cum pice.
Alopeciis & ambuſtis illinere cõuenit cynogloſsi ſucco & adipe ſuillo.
De Thapſia ait,quapropter alopecias ſucco inducto, aut radice cum recens eſt affricata, cohoneſtat eas pilo ac denſat.

Ærugo

Ærugo ferri alopecias pilare cogit. C
Sandaracha alopecias cum reſina terebenthina tollit.
Alcyoniũ vſtũ & illitum cũ vino alopecias conueſtit.
Cotes alopecias inunctum pilis explet.
Hæc ex Dioſcoride collecta ſunt.

EX PLINIO.

CARDVI florem purpureum emittentis illito ſucco alopecias replet, libro.20.capite.33.
Roſa ſylueſtris cum adipe vrſino alopecias mirifice emendat, libro.21.capite.19.
Chorcoron Alexandrini cibi herba eſt, alopeciis vtilis lib.21.cap.32.
Caryinum oleum alopeciis vtile eſt lib. 23. cap. 4.
Cotonea alopeciis capillum reddunt, lib. 23. cap. 6.
Folia ficuum perfricanda alopeciis, lib.23.cap.7.
Roboris pilulæ ex adipe vrſino alopecias capillo replent, libro.24.cap. 4. D
Glandes fagineæ illinuntur cum melle alopeciis, libro.24.capite quinto.
Sicca pice vtuntur ad alopecias, lib.24. cap.7.
Harundo cypria cortices cinere alopecias emendat, libro.24.capite vndecimo.
Ruborum roſa alopecias cum axungia emendat, libro.24.capite decimo tertio.
Linguæ herbę radix combuſta & trita cum adipe ſuis alopecias emendat, vngentiũ in ſole, lib. 24.cap.19.
Spongiola quę in mediis ſpinis cynorrhodi naſcitur cinere cũ melle alopecias capitis explet, lib.25.ca. 2.
Rãnuculum alopeciis imponunt, libro.25.cap. 13.
Trichomanes ſuccus alopecias denſat, tritum, & in oleo illitum, libro.27.cap.13.

Crocodilli

A Crocodilli pellis cinis alopecias explet, lib. 28. cap. 9.
Alopecias felle taurino cum Ægyptio alumine tepefactis illinunt lib. 28. cap. 11.
Alopecias replet fimi pecudum cinis cum oleo cyprino & melle, libro. 29. cap. 6.
Alopecias replēt vngulæ muli vel mulæ cinis ex oleo myrteo. ibidem.
Alopecias replet muſcarda. ibidem.
Alopecias replent muſcarum capita recentia prius folio ficulneo aſperatas. ibidem.
Alopecias replet ſanguis muſcarum.
Alii decem diebus cinerem muſcarum illinunt, cum cinere chartę, vel nucum, ita vt ſit tertia pars e muſcis. ibidem.
B Alii lacte mulierum cum braſsica cinerē muſcarum ſubigunt, alii melle tantum. ibidem.
Alopecias cinis è murium capitibus caudiſque & totis muribus emendat. ibidem.
Idem facit erinacei cinis cum melle, aut corium combuſtum cum pice liquida. ibidem.
Alopecia præparari debet nouacula & ſinapi, ibidē, & multa alia refert ad alopecias.
Pellium viperinārum cinis alopecias cellerrime explet. ibidem.
Gallinarum fimum recens illitum alopecias explet, libro. 29. capite ſexto.
Aliqui alopecias cantharide trita illinūt cum pice liquida nitro præparata cute. ibidem.
Cerebrum cornicis in cibo ſumptum palpebras gignere dicitur ibidem.
Sanguine teſtudinum alopeciarum inanitas ſanatur.

libro

libro trigemoſecundo capite quarto. C

Alopecias replet Hippocapinus cinis nitro & adipe ſuillo mixtus, aut ſyncerus ex aceto lib. 32. cap. 7.

Cyprij vero qui etiam donax vocatur, cortex alopecijs medetur vſtus lib. 32. cap. 10.

Hac ſunt quæ ex Plinio colliguntur, multa vero prætermiſimus quia ex Dioſcoride erant enarrata, ne bis idem repeteretur.

Tamen cum hęc potius confuſa videantur, q̃ per methodum pertractata, in præſentiarum compoſita illa adducemus, quibus in hoc caſu vſi ſumus, nihil illorum repetentes quæ ſuperius dicta ſunt. ſi igitur a bile ſit alopecia caput nouacula abradendum poſtea linimentum hoc ſuperaddendum.

℞. Radicum nenupharis D
Roſarum ſylueſtrium
Foliorum myrti
Corticis cannæ cõmunis
Cineris corticis iuglandis
Cineris corticis auellanæ
Glandium faginearum
Singulorum vnc. ʒ.
Picis naualis
Olei myrtini
Singulorum quantum ſufficit

Miſce & fiat linimentum è quo totum caput inungatur, poſtea lixiuium facile fiat, in quo hæc ebulliant.

℞. Corticum auellanarum
Corticum nucum iuglandium
Roſarum ſylueſtrium
Cyclaminis

Myrtillorum

A Myrtillorum
Singulorum man.j.

Miſce & bulliant in prædicto lixiuio, poſtea quando caput à prædicto linimento mũdare volueris hoc decocto vtaris, nam linimentum debet per totam noctem ſupra caput ſeruari, poſtea mane caput probè abluatur, & veſperi iterum linimentum ſupraponatur, quo ad hic affectus ſit in ſanitatem reſtitutus.

Si vero ſit corruptus ſanguis qui alopeciã fecerit, tũc abraſo capite linimentũ ꝙ ſeqtur ſupraponatur.

℞. Corticum cancrorum
Catoneorum
Radicum nymphææ
Cotis
Cynorrhodæ
B Cynogloſſæ
Myrtillorum
Radicis aſphodeli
Cardui florem purpureũ habentis
Ciclaminis
Singulorum drach.vj.
Terebinthinæ
Olei myrtini
Singulorum quantum ſufficit

Miſce & fiat linimentum molle quo totum caput noctu tegatur, mane ad linimentum auferendũ prædicto decocto vtaris.

Si vero ſit pituita quæ alopeciã fecerit linimento iſto ad ſanitatem vſq; vtaris.

℞. Thapſiæ
Æruginis

Sandarace

Sandaracę C
Laſerpitij
Ranunculi
Sinapis
Adianti
Myrrhæ
Laudani
Seminum naſturcij
Corticis raphani
Singulorum drach.v.
Fellis taurini
Succi cynoglosſi
Singulorum vnc.iij.
Adipis taurini quantum ſufficit

Miſce & fiat linimentum molle,è quo caput totum inungatur,poſtea ſequenti lixiuio bene lauetur. D

℞. Corticis cannarum cõmunium.
Seminis naſturtij
Adianthi
Corticis raphani
Vnguium caprarum
Laſerpitij
Roſarum ſylueſtrium
Singulorum man.j.

Miſce & bulliant in lixiuio dulci,& caput lauetur qñ linimentum auferendum eſt.

At ſi atrabilis ſit quæ alopeciam induxerit caput delinendum eſt hoc quod ſequitur linimento.

℞. Adianthi
Myrrhæ
Laudani

Seminis

A Seminis naſturtij
Aloes
Lapidis armeni
Senæ
Polypodij
Fumi terræ
Radicis aſphodeli
Corticum auellanarum uſtarum
Corticum iuglandium uſtarum
Vnguium caprarum vſtarum
Sinapis
Ciclaminis
Cineris cancrorum
Corticis raphani
Laſerpitij
B Sandaracæ
Æruginis
Thapſiæ
Roſarum ſylueſtrium
Myrtillorum
Singulorum drach.iij.
Fellis taurini vnc.vj.
Terebinthinæ vnc.viij.
Adipis vrſini lib.j.
Olei de euphorbio quantum ſufficit

Miſce & fiat linimentum molle.eiuſcemodi alopecia vehementisſimo indiget medicamento, quia & ipſa eſt vehementisſimus affectus,nam difficulter euellitur,ſi caput lauare volueris,& à prędicta inunctione quandoq; emundare,decoctum iſtud fiat, & quando opus eſt caput abluatur,videlicet quando tibi videbi

tur

tur auferendum eſſe medicamentum. G

℞. Lixiuij facilis lib.xv.

Senæ

Polypodij

Radicum cannarum

Fummi terræ

Seminum naſturtij

Corticis raphani

Cynogloſſæ

Epithymi

Myrtillorum

Singulorum man.j.

Miſce & bulliant ſimul ſecundum artem, poſtea caput quando opus erit, abluatur.

In hoc caſu quandoq; totum caput ſinapiſmo deliniui, quo remoto linimentum apposui. D

Quandoq; totum caput ſcilla deliniri iuſſi, & poſtea linimentum adhiberi.

Quandoq; ante linimentum euphorbio deliniui, & oleo ex oleaſtro.

Si vero ex ichoribus fiat alopecia, ichoris genus conſiderandum eſt, & ſecundum genus in quo eſt, curatio molienda, vt ſi ſit bilioſus ichor, vt alopecia ex bile curanda, ſi ſit pituitoſus vt alopecia ex pituita curanda, & ita de alijs.

Cum de alopecia ſatis dictum ſit, quæ ratione deprauatorum humorum ſemper fit, alia eſt affectio p tractanda, quæ defluuium capillorũ vocatur ab alopecia diſtincta, de qua Hippocrates in ſecundo Epidemiorum libro intellexit, cum dixit capillorum defluuium, & hanc etiam ſpeciem ponit Galenus in primo

A mo de cōpoſitione medicamentorum ſecundum lo-
cos, capite ſecūdo. eſt vero diſtinctus hic capillorum
caſus ab alopecia, quia alopecia fit ex vitiatis humori
bus & ſi capilli abſtrahantur capillorum radices pu-
rulentiam ſemper oſtendunt.

At capillorum defluuiū ab his non fit vitiatis hu-
moribus, neq; ſi capilli euellantur in eorum radici-
bus aliquid purulentiæ apparet.

Adde in alopecia capillos cito defluere, in capillo-
rum vero defluuio paulatim, & ideo à Galeno nota-
tur diuerſam eſſe alopeciæ curationem à capillorum
defluuij curatione, quia in alopecia ſcopus eſt, vitiatū
humorem conſumere, in defluuio autem capillorum
ſcopus eſt, capitis habitum roborare, & boni ſucci al-
B lationem procurare, cutemq; ad raritatem, ad denſita
tem moderatam reuocare.

Huius capillorū defluuij duæ cauſæ à Galeno præ
dicto loco redduntur, vna eſt, cutis raritas, & ſub rari
tate denſitatem etiam intelligit. alia eſt ſubſtantię pi-
los generantis inopia, itaq; tres erunt defluuij capil-
lorum cauſæ.

Vna eſt cutis raritas
Secunda cutis denſitas
Tertia materiæ affectus ex qua capilli oriuntur.

Contingere poteſt vt ſit tam rara cutis, vt materiæ
quæ capillos gignunt, exeant, & ob nimiam pororū
latitudinem contineri non poſſint, hæc vero latitudo
contingere poteſt, vel ob prauam temperiem calidā,
vel ob laborem calefacientem, & dilatantem, vel ob
balnea calida in quibus quiſpiam verſatus ſit, vel ob
vnguenta calida, cum ita ſunt dilatati meatus vapo-

res condenſari non poſſunt,ſed exeunt. C

Contingit quãdoq; meatus nimis adſtringi, & ob frigiditatem obſtrui,& ita vapores exire nõ poſſunt, vnde nec capilli oriuntur.

Capilli nõnunquam defluunt, quia nulla adeſt in corpore materia,quæ illos nutriat,& hoc plerunq; in hecticis cõtingit,& in his qui longos morbos perpeſſi ſunt,recentiores addunt hoc idem contingere ieiunantibus religioſis,quod noſtro hoc tempore vix cõtingere poteſt,vel nullo modo poteſt, ſi quis religioſorum ieiunia contempletur. Galenus monet,in hoc capillorũ defluuio ab his cauſis facto ſcopum eſſe capitis habitũ roborare, & ad capitis cutim bonos ſuccos mouere,& cutem ad denſitatem,ac raritatem moderatam reuocare.

In genere vero dicit ad pharmaca humectantia aliquid moderate adſtringens addendum eſſe, quale eſt D ladanum quod mediocrẽ habet caliditatem, mediocremq;, humiditatẽ, et mediocrem adſtringẽdi vim, vnde ladanum oleo mixtum linimentum facit quod ad defluuium cõmodiſſimum eſt. ſcito autem hoc ꝙ adſtringens eſſe debet,tunc adhibendum eſſe, quãdo pori fuerint nimis dilatati.

Vehementer adſtringentia minime conueniunt, nam refrigerant,et capillis alimentũ auferunt,immo nimis occludere poſſunt, oleum vero hiſpanum ladano miſcet, nõ autem ſabinum, ad caput inungendũ, & cæteris oleis lentiſcinum vehementius eſſe dicit, iccirco inter præſidia illud præ cæteris prefert, quod ex lentiſcino oleo & ladano cõſtitutum eſt. vult vero raſo hoc craſſum ſupraponendum medicamentum, non

A non raſo vero tenue, tamen ſit tonſum, monet vero neminem mentem capillis adhibere debere, priusq̃ fuerit ſanitati reſtitutus, ſed ſinere ſe tundi ac abradi, vt erit opus.

Nos vero huius affectus curationẽ per vnãquanq; cauſam diligentius contemplemur, ſi capillorum defluuium ob cutis raritatem cõtingat, id cognoſcitur quia eſt rara texturæ homo, & ipſius caput ab omnibus qualitatibus facile læditur, & è capite perenniter materia defluit, neq; condenſatur, tunc re leui caput denſandum eſt, nam materiæ quæ facile in pilos conuertuntur, ad caput tendunt, ſed cum meatus nimis lati ſint exeunt, & in capillos non condenſantur. Primo igitur corpus expurgetũ & hi ĩſumãtur ſyrupi.

℞. Syrupi myrtini
B Syrupi roſ. de roſis ſiccis
Singulorum vnc. j.
Aquarum roſarum
Aquarum plantaginis
Singulorum vnc. ij.
Miſce

Poſt aliquot ſyrupos ſyrupi roſacei ſolutiui vnciæ quatuor præbeantur, deinde caput abradatur, & linimentum iſtud ſupraponatur.

℞. Olei myrtini vnc. iiij.
Ladani vnc. ij.
Miſce

Deinceps caput hoc decocto lauari poterit.

℞. Roſ. rub.
Balauſtiarum
Myrtillorum

Copularum glandium C

Radicis aſphodeli

Singulorum Man.j.

Miſce & bulliant inſufficienti quantitate aquæ roſaceę ſecundum artem,poſtea caput abluatur,& veſperi iterum præſcriptum linimentum ſupraponatur,& deinde mane lauetur, itaque fiat quoad capillos oriri percipiatur.

Si vero capillorum defluuiū ob nimiam meatuū adſtrictionem contingat, meatus aperire opus eſt,ob hanc vero cauſam eſſe cognoſcitur, quia à meatibus nihil effluit,& aliqui exeunt tenuiſſimi capilli,ac breues,qui conſiſtentiam non habent,ſed cito defluunt, primo is qui afficitur purgandum eſt, hoc ſyrupo imprimis ſumpto.

℞. Syrupi de hyſſopo D

Syrupi de cap.ven.

Singulorum vnc.j.

Aquarum hyſſopi

Aquarum ſaluiæ

Singulorum vnc.ij.

Miſce

Poſt aliquot ſyrupos medicamentum iſtud prębeto.

℞. Inf.Senæ vnc.iiij.

Electuarij de dactylis drach.iiij.

Miſce

Poſtea totū caput, prius tamen abraſum, terebinthina tegito,& ita per diem ac noctem permaneat,deinde caput hoc decocto abluatur.

℞. Myrrhæ

Bdelij

Seminis

A Seminis naſturtij
Sinapi
Thapſiæ
Singulornm drach.ij.
Saluiæ
Roris marini
Hyſſopi
Baccarę
Foliorum lauri
Singulorum man.ſ.

Miſce & bulliant in vino albo potenti ſecundum artem, caputq; lauetur, & ita ꝓcedatur quo ad meatus dilatati ſint, & capilli prodierint.

At ſi ob ſubſtantiæ pilos generantis inopiam capilli deciderint, contingit, vel quia hic acuta ægritudine B vexatus fuit, quę illum extenuauit, ac exhauſit, vel ob longam ægritudinem, quæ idem effecit, vnde non adeſt ferè nutrimentum quo corpus nutriatur, nedũ capilli.

In hoc caſu purgatione aliqua non indigemus, ſed potius refectione, iccirco probis cibis nutriendus eſt ægrotus, & qui tales ſint vt illum reficiant, poſtea caput fricandum eſt, vt vapores attrahantur, & hac lotione lauandus.

℞. Ladani
Corticis cannę cõmunis
Corticum auellanarum vſtarum
Corticum iuglandium vſtarum
Adianti
Cineris cancrorum
Singulorum man.ſ.

Miſce & bulliant in vino albo potenti caputq; ablua C
tur, poſtea ſequenti linimento inungatur.

℞. Ladani
Sinapi
Laſerpitij
Thapſiæ
Singulorum drach.ij.
Terebinthinæ vnc.ij.
Olei veteris quantum ſufficit
Miſce & fiat linimentum molle

Hi refectione tantum indigent, & materiæ pilorum ad capitis circunferentiam attractione.

Nunc ſimplicia addenda ſunt, quæ aduerſus capillorum defluuia faciunt, & primo ab his quæ à Dioſcoride referuntur exordiamur. D

De ladano dicit vino accepto, myrrha, & oleo myrteo capillum fluentem continet.

De myrrha vero idem dixerat ad capillum fluentem cum ladano, vino, & oleo myrteo.

Idem dicit vinum ſit è myrti granis quod fluentibus capillis conuenit.

Succus braſſicæ ſatiuæ capillum capitis fluentem detinet.

Semen naſturtij capillum in capite defluum cõtinet.

Aloe capillum fluentem continet, cum vino.

Adiantum capillum cum ladano, & oleo myrteo, & lilijno, aut cum hyſſopo, & vino defluentem confirmat, ac denſat.

Decoctum ſpicæ nardi pilorum defluuia in genis coercet adſtringendo eos obiter, ſarciendoq;.

E limacibus ſaliua quædam lenta, & ſequax colligitur,

A tur,quę protinus applicata intempeſtiuos genarum pilos reglutinat.

Pilo genarum defluenti medetur œſipum.

Chondrillæ ſucci natura inordinatos palpebrarum pilos regendi.

Armenius lapis ad pilos vtique alendos in palpebris natura fertili cognoſcitur.

A Galeno particulariter fit mentio de loto, quod fluentes capillos cohibeat.

Et de piceę fuligine ad ſuperciliorum pilos.

DE PLINIO.

BRASSICA fluentes capillos detinet, cum alumine rotundo ex aceto. Plinius libro vigeſimo ſecundo capite nono.

Iaſion infantium capiti illita nutrit capillum, teneriorem q; eius cutem efficit, ibidem.

B Foliorum myrti arentium farina capillis fluentibus ſuccurrit, lib. 23. cap. 9.

Humor è medulla tiliæ caſtratæ capillum reddit capiti, lib. 24. cap. 8.

Echites infantibus illita capillum alit, libro vigeſimo quarto capite decimotertio.

Polynica defluentem capillum confirmat, & denſat, libro vigeſimoquinto capite nono.

Lingulata idem facit, ibidem.

Trichomanes ſuccus cohibet capillos defluentes, aut ſi effluxerunt reparat, alopeciaſq; denſat, tritum & in oleo illitum. lib. 27. cap. 13.

Caprini cornu farina, vel cinis, magiſq; hircini addito nitro, & tamaricis ſemine, & butyro oleoq; prius capite raſo mire continet, ita fluentē capillum libro

vigeſimooctauo capite.2. C

Vngularum caprinarum cinis cum pice fluentem capillum con tinet,ibidem.

Herinacei caput vſtum per ſe etiam cicatricibus pilos reddit.lib.29.cap.6.

Cancri marini cinis cum cancrorum fluuiatilium cinere pilos reſtituit.lib.32.cap.10.

Omnia bituminis genera incōmodos oculorum pilos replicant.lib.35.cap.15.

Extat in præſentiarum aliud pilorum defluuium antiquis medicis ignotum,nam ex affectu gallico cōſtat,& vulgo pellarola vocatur, ſi cuipiam placuerit in vnam defluuij pilorum ſuperius nominatam ſpeciem hoc gallicum defluuium deducere, ad alopeciā potius deducendum erit q̄ ad ſimplex capillorum ꝓfluuium, qm̄ ob nimis latos meatus minime fit, nec D ob nimis arctos,nec etiam fit ob alimenti defectum, iccirco dici non poteſt capillorum defluuium, vt de eo ſuperius locuti ſumus,at ab humoribus fit capillorum radices putrefacientibus, ac erodentibus, vt in alopecia contingit.differentia tamen eſt, quia alopecia à putreſcentibus fit humoribus cōmuni putredine,vt humores putreſcunt,& vim quandam erodentem ex putredine acquirunt. ſed in gallico pilorum defluuio humores neceſſario aliam putredinem non acquirunt,quam morbi gallici affectionem, & diſpoſitionem quādam, quæ eſt ſecunda qualitas, ratione cuius pilorum radices exareſcunt,& capilli decidunt, barba,ſupercilia,& palpebrarum pili vt homines deformes ac ridiculi euadāt, hicq; affectus in minus malum q̄ in iſtud deuenire non potuiſſet, vt.ſ.pili tantum

A tum deciderent,& capilli, & nihil aliud diſpendij paterentur , poteſt vero & vnà contingere quod humores cõmunem illam putredinem contrahant, & tunc erit gallica alopecia.

Nota inſuper defluuium iſtud quandoq; ad bubonem ſequi , ſiue ad vlcus in pene, ſiue ad vlcus in ore. at vlcus in pene,in ore, & bubo ſanitati reſtituuntur, & defluuium perſeuerat,nam praua qualitas derelinquitur,quæ pilorum radices arefacit , nec eos nutrire ſinit,& decidunt, neceſſariumq́; eſt prauã hanc qualitatem in humoribus eſſe qui ad circũferentiam mouentur , nam quandoq; videmus in vna capitis parte fieri defluuium,& nõ in alia,vt quandoq; in quatuor digitorum ſpatio tota cutis appareat , nec vnus adſit pilus, eſt vero magna pars illius affecti humoris , qui
B ad locum illum peruenit,& minor ad alias partes, iccirco in pilorum caſu inæqualitas fit. non eſt opus ſigna edocere quibus cognoſcatur, quia ſeipſum pandit hic morbus,nam vna in parte pili rareſcere videntur,vt in capite,in ſupercilijs,in barba. notandum tamen eſt,quandoq; in capite fieri,& non in alijs partibus , ſed tempore procedente in alijs etiam decidunt pili partibus . experientia nimirum oſtendit capillos qñq; decidere,& non barbã,neq; ſupercilia,quãdoq; è conuerſo.poſtea & hi decidere incipiunt , qui in his ſunt partibus,nonnunq̃ ſimul partes omnes depilari incipiunt , plerũq; perſeuerant adeo penis vlcera , & oris,ac bubones , vt vnà cũ illis pilorum incidant defluuium . Cum dictum ſit omnes qui gallico morbo affecti ſunt temporis ſucceſſu atrabilares effici,in hoc tamen pilorum defluuio , homines atrabilares fieri

neceſſarium

neceſſarium non eſt, at in ſua vnuſquiſq;, vel pars ma C
ior perſtat natura, cum aliquis tibi occurrit ob affe-
ctum gallicum ex pilorum defluuio curandus, pri-
mo purgandus eſt, & ſi ſit narura bilioſus ſyrupus hic
exhibendus eſt.

℞. Inf. ſenæ vnc. iiij.
Syrupi roſ. ſol.
Syrupi de endiuia
Singulorum vnc. j.

Miſce. ſi plurimum educat alternis diebus præbea-
tur, poſteamedicamentum hoc exhibendum eſt.

℞. Syrupi roſ. ſol. vnc. iij.
Electuarij de ſucco roſarum drach. ij.
Inf. ſenæ vnc. ij.
Miſce

Nota & ſi ſena ac ſenæ infuſio atrabilem euacuare D
videantur, ſemper tamen conuenit, in omni affectio-
nis gallicæ ſpecie ſenam adhibere, nam huic morbo
ex quadam naturæ proprietate conferre videtur, &
ideo (ſi vires conſtent) ſena ſemper adhibenda eſt, ſi ex
ſyrupis ſanus eſſe videretur bene illi eſſet, ſi vero ad-
huc perſeueraret affectio, guaiaci decoctum in aqua
vt ſuperius dictum eſt præbere oportet, vt autem ca-
pilli ac barba ſeruentur, & illi qui non ſunt affecti nõ
decidant, & noui renaſci procurentur, caput, barba,
ac ſupercilia ſequenti lixiuio abluantur.

℞. Lixiuij ex cannarum radicibus lib. iij.
Adianti
Ladani
Cineris cancrorum
Radicis nymphеæ

Roſarum

A Roſarum ſylueſtrium
Foliorum myrti
Singulorum man.j.

Miſce & bulliant ad quartæ partis conſumptionem, poſtea caput lauetur, & ſeq̃nti linimento inungatur.

℞. Adipis vrſini vnc.ij.
Myrrhæ
Ladani
Aloes
Copularum glandium
Corticum iuglandis crematorum
Corticum auellanarum crematorum
Singulorum ſcrup.i.

Miſce cum oleo ex oleaſtro vel omphacino (ſi illud B deſit) & fiat linimentum molle, ſupercilia inſuper & barba ſunt eodem linimento abluenda, at eodem linimento (in bilioſo homine) inungenda, & multos dies perſeuerandum, non enim credendum eſt, ꝙ tribus vel quatuor vicibus in ſanitatem reſtituatur.

At ſi hic pituitoſus ſit qui eiuſcemodi pilorum defluuium inciderit vena ſecanda non eſt, ſicuti neq; in bilioſo, niſi plethora correptus eſſet, verum hoc modo purgandus eſt.

℞. Inf. ſenæ vnc.iiij.
Syrupi byzantini
Oxy. ſimp.
Singulorum vnc.j.
Miſce

Poſt aliquot ſyrupos medimentum ſequens præbendum eſt.

℞. Diaphiniconis drach.vi.

Inf.

Inf.ſenæ vnc.iiii. C

Miſce

Vel cochiæ pilulæ adhibeantur,poſtea ſequenti decocto caput abluatur.

℞. lixiuii ex radicibns cannarum facti lib.vi.

Adianti

Myrrhæ

Ladani

Seminum naſturtij

Aloes

Sinapis

Radicis aſphodeli

Ranunculi

Thapſiæ

Myrtillorum

Hyſſopi D

Corticum raphani

Æruginis

Laſerpitij

Singulorum vnc.5.

Miſce & bulliant ſecundum artem ad tertiæ partis conſumptionem,poſtea colentur, & caput abluatur, barba,ſupercilia,ac cilia, deinde ſequenti linimento inungantur.

℞. Adipis vrſini vnc.iiij.

Fellis taurini vnc.ij.

Laſerpitij

Sandaracæ

Singulorum drach.ii.

Sinapis

Myrrhæ

Ladani

A Ladani
Aloes
Singulorum drach.i.
Terebenthinæ vnc.i.
Olei ex oleaſtro vel olei omphacini quantum ſufficit.
Miſce & fiat linimentum molle.

Si vero vlterius progredi ſit opus ligni indici decoctū in aqua præbeto, vel dimidia pars ſit aqua, & alia dimidia vinum.

Si quis vero ſit atrabilaris temperiei hoc modo curandus eſt, primo hos ſyrupos inſumat.

℞. Inf. ſenæ vnc. iiii.
Syrupi de epithymo
Syrupi de fumo terræ
B Singulorum vnc.i.
Miſce.

Poſt hos ſyrupos qui alternis ſumantur diebus, quia ventrem ſubducent, ſequens præbendum eſt medicamentum.

℞. Diacatholiconis vnc.j.
Inf. ſenæ vnc.iiij.
Miſce & conuenienti hora præbeatur.

Deinde ſi opus ſit, quia in hac temperie vehementioribus indigemus medicamentis, ligni indici in vino decoctum præbeatur. ſemper vero notato ſi febris adſit, frigida eſſe addenda, ſin minus non addenda.

Poſt purgationem caput, barba, cilia, & ſupercilia ſequenti decocto lauanda ſunt.

℞. Lixiuij ex cannarum radicibus lib. vj.
Senæ vnc.j.

Polypodij

Polypodij drach.ij. C
Ladani
Myrrhæ
Seminis naſturtij
Corticis raphani
Myrtillorum
Laſerpitij
Radicis aſphodeli
Batrachii

Singulorum drach.iii.

Miſce & bulliant ſecundum artem, poſtea caput lauetur, mentum, cilia, ac ſupercilia, deinde ſequenti linimento eædem partes inungantur.

℞. Adipis vrſini vnc.vi.
Terebenthinæ vnc.iiii.
Fellis taurini vnc.ii. D
Laſerpitii
Ladani
Aloes
Thapſiæ

Singulorum drach. iiii.

Sinapis
Radicis aſphodeli
Batrachii

Singulorum drach.ii.

Roboris pilulæ
Glandium faginearum
Singulorum drach.i.
Lapidis armeni drach.i.ß.
Olei myrtini vnc.iiii.
Olei ex oleaſtro quantum ſufficit.

Miſce

A Miſce & fiat linimentum molle, his opus eſt vti quo ad capilli, ac pili creuerint.

Quandoq; in vnaquaque ſpecie hoc decocto vti ſimpliciter ſolebam.

Recipe cannarum radices & illas exure ac cinerem facito. intellige vero cannarum Ferrariæ græcarum vocatarum, poſtea ex hoc cinere lixiuiũ vt conuenit facito, quod tamẽ facile ſit lixiuium in quo hęc ebullire facito.

℞. Ladani vnc. ſ.
Spicæ nardi
Hyſſopi
Singulorum drach. iii.
Acaciæ
Boli armeni
B Maſtiches
Balauſtiarum
Thuris
Singulorum drach. ii.

Miſce & bulliant ſecundum artem, poſtea iubebam omnia lauari loca in quibus pili ac capilli naſcuntur, & diligenter exiccari, neque alio vtebar præter lotionem linimento, quandoque hoc ſequente vſus ſum, purgatione perfecta prædictum lixiuium accipi iubebam, & in eo ardentem calybem frequenter extingui, prædictis deĩde additis modo plus, modo minus, ac percoctis eaſdem partes lauari iubebam.

Dubium vero contingit, an capilli atque pili abradi debeant, reſpondendum eſt ſi abradantur facilius applicari poſſe medicamenta, tamen expertus ſum ꝙ difficilius & tardius capilli naſcuntur, ſi caput abradatur.

datur. at creſcunt facilius ſi omnes non abradantur, C
quia non omnes decidunt, ſed aliqui etiam ſeruantur, iccirco potius probo non abradere caput, quàm abradere.

Si vero abradatur, tunc octies, aut decies in octo aut decem dierum ſpatio abradi debet. vt autem citius creſcerent, ac renaſcerentur, iuſsi quandoque vt abraderentur, poſtea terebenthina capiti ſupraponeretur, & ita ad alteram vſque diem ſeruaretur. ſequenti autem die hoc decocto ablueretur.

℞. Lixiuii ex cannarum cinere lib. vi.
Hyſſopi
Spicæ nardi
Naſturtii
Aſphodeli D
Singulorum Man. i.
Ladani
Myrrhæ
Aloes
Singulorum drach. i.

Miſce & bulliant ſecundum artē, poſtea caput abluatur, & iterum terebenthina ſupraponatur. itaque fiat per octo aut decem dies caput quotidie abradendo, & terebenthinam reiterando, poſt octauum aut decimum diem vt dierum numerus mihi videbatur explendus, abraſiones dimitti iubebam & eo modo inungi ac lauari, vt ſuperius dictum eſt.

Mirificum vidi in hoc caſu, ablutionem ſcilicet ex vino cretico potenti fieri, poſtea terebenthinam, & thapſiam ad hanc menſuram ſupraponi.

℞. Terbenthinæ partem vnam.

Thapſiæ

A Thapſiæ partem quartam.

Miſce.

Quandoque iuſsi taurinum fel capiti ſupraponi, eo modo quo per illos octo dies aut decem terebẽthina vſus ſum,& ita bene,ac breui finis ſuccesſit optatus.

Pauperculos hoc modo curaui, iuſsi vt caput illis abraderetur,poſtea probè vrina ablueretur, deinde acciperetur.

Calcis viuæ lib.i.

Olei roſ.omph.vnc.vi.

Miſce & fiat globus qui ſupra cutim extendatur, & per quatuor horas ſeruetur, poſtea caput vrina lauetur,hoc citiſsime capillos creſcere facit, neque arbitreris calcem ita cõpoſitam exulcerare, ſed à roſaceo omphacino corrigitur, & minime exulcerat, verum B pilorum materiam ad circunferentiam trahit.

Superioribus diebus mulierem quandam curaui, quæ nec vnum habebat capillum & capitis cutis alba erat,ac lucida,vt caro videretur,infinita ferè præſidia & ab aliis medicis,& à me ipſo huic mulieri adhibita ſunt.nam fui ego vltimus ad hanc curationem vocatus,denique percepi eſſe maximam cutis obſtructionẽ, qua mulier hæc afficiebatur, primo iuſsi vt illius caput nigro ſapone tegeretur, & nihil effectum eſt. nam nonnullos nigro ſapone quandoque ſanitati reſtituerã,poſtea iuſsi vt cantharides ſupra caput apponerentur,quæ cutem exulcerarunt,& inde ad quinq; vel ſex dies capilli apparere cœperunt, & ſe prodire velle oſtenderunt, cum prius minime prodirent, & ita breui tempore creuerunt, arbitror cantharidas exulcerando capillorum materiam ad ſe attraxiſſe, &

capillos tam cito obſtructione remota prodijſſe. C

Nonnunquam ad hoc propoſitum ſinapiſmo ſupra caput vſus ſum, cum capilli prodire non poterãt, & in mento quando barba non exibat.

Nonnunquam laſerpitio & laurino oleo totum caput deliniui, eiſdemq́ue lotionibus laui.

Hæc eſt curatio quando ſolum adeſt capillorum defluuium.

At ſi cuipiam dentes etiam deciderent, & vocata vulgo dentarola correptus eſſet, huic ſuccurrendum eſt, ne omnes penitus amittantur. ſolet hic dentium caſus ad pilorum defluuium ſequi, quandoque ad bubonem ſimpliciter ſequitur, & ad illas primas enarratas affectiones, quæ in pene ſunt, atque ore, fortè ab eadem materia dentium caſus contingit, à qua fit defluuium capillorum, ſi eiuſcemodi materia ad gingiuas progrediatur, & dentium ligamenta relaxet, ac frangat, dentes abſque vlla macula decidunt, hoc eſt non corroſi, neque carioſi, neque putridi. cum hoc percipitur ſtatim decoctum ligni indici in vino præbeatur, præſertim cum ad capillorum defluuium ſequitur. at cum incipit decoctum in aqua potius conuenit. interim vero ne dentes corruant, & materia illa conſumatur, quæ iam gingiuas occupat, hæc aqua conficiatur, e qua dentes frequenter abluantur. D

℞. Aquę plantaginis lib. iiij.

Aluminis rochæ vnc. viij.

Miſce & vocato alambico vi ignis eliquetur, poſtquã eliquatum fuerit in ore ſeruetur. nam vim habet materiam illam reſoluendi, & repercutiendi, & ſi magis penetrare volueris nonnihil aceti addito, poſtea iube-

A to fieri & hanc aliam lotionem, quæ magis reſolutiua eſt.

℞. Vini cretici lib. j.
Aluminis rochæ vnc. j.
Boli armeni vnc. ſ.
Miſce & in ore ſeruetur.

Tertio autem ad vehementiſsime reſoluendum hoc quod ſequitur vtitor.

℞. Aquæ ardentis lib. j.
Boli armeni drach. j.
Aluminis liquidi vnc. ſ.
Acaciæ
Thuris
Maſtiches
Singulorum drach. j. ſ.
B Miſce & os abluatur ac in ore ſeruetur.

Denique hoc vehementiſsimo nonnunquam vſus ſum, quod vim tantum reſoluendi habet, & nonnihil roborandi, & in ſanitatem reſtituit.

℞. Aquæ ardentis lib. iij.
Saluiæ
Roris marini
Baccaræ
Hyſſopi
Roſ. rub.
Singulorum man. ſ.
Aluminis liquidi vnc. ij.

Miſce & per noctem ac diem vna madeſcant, poſtea alambico iterum vi ignis eliquentur.

Interim vero medicus proſequatur ligni indici decoctum præbendo, vt ſuperius dictum eſt, quo praua

qualitas auferatur, hec eſt curatio in ſolo dentium caſu, & non in alijs partibus. C

Nunc parumper ad capillorum defluuium redeamus, nonnulli ſunt qui infœlicisſime hoc decocto vſi ſunt in capillorum defluuio.

℞. Senæ Man.j.
Radicis lapatij acuti vnc. j.
Florum roris marini Man.i. ſ.

Miſce & ſimul decoquantur, ſed tantum obſtat capillorum defluuio hoc decoctum quantũ id quod nihil obſtat. Alii hoc vſi ſunt.

℞. Ladani
Succi myrtillorum
Singulorum vnc.i.
Papaueris nigri
Spicæ nardi D
Cap.ven.
Singulorum Man.i.
Cyperi
Corticis pini
Seminis apii
Singulorum vnc.ſ.
Olei ſeſamini
Olei myrtini
Singulorum lib.i.

Miſce & bulliant in duplici vaſe, & colentur, ac ſeruentur.

Aliqui vtuntur fœnu græci decocto, ſed præſidio nimis leui.

Contingit & ĩ hoc gallico affectu vnguium caſus, quem vngiarolam vulgus vocat, affectus potius fœdus,

A dus, quàm doloroſus. nam decidunt vngues, vt capilli, & dentes faciunt, & hic affectus nõnunquam ad capillorum caſum ſequitur, nonnunquam antecedit, tamen ſemper illum præcedunt, aut bubo, aut penis exulceratio, aut oris exulceratio, aut aliqua ex his ſimul, quantum ſit de his quæ per os adhibentur, ita hi curandi ſunt, vt illi quibus pili decidunt, ac dẽtes. vngues vero hac ablutione lauandi.

℞. Myrtillornm
Acaciæ
Balauſtiarum
Corallorum alborum
Maſtiches
Thuris
B Singulorum drach. ii.

Miſce & bulliant in aqua plantaginis ſecundum artẽ, poſtea digiti in hoc decocto per ſemihoræ ſpatiũ immittendi, deinde hoc linimento perungantur.

℞. Olei myrtini vnc. ii.
Pinguedinis taſſi vnc. 5.
Picis hiſpanæ
Gummi arabici
Maſtiches
Singulorum drach. i.
Miſce & cum cera fiat linimentum molle.

Cum vero deciderint vngues, vel fuerint perfracti, & ſciſſi fiat hoc ceratum quod ipſis ſupraponatur.

℞. ceræ nouæ vnc. ii.
Reſinæ pini
Olei myrtini
Quantum ſufficit.

Miſce & fiat ceratum. C

In hoc vero affectu peſſimum omnium eſt oculos amittere,& hunc affectum vulgus occhiarolam vocat,propterea & de hoc agemus, quãquam neminem Ferrariæ viderim,qui oculos penitus amiſerit.Romę autem,& Venetijs nonnullis vidi, qui oculos ac viſum prorſus amiſerant.at Ferrariæ ophthalmiam incidunt,quæ difficulter quidem curatur, ſed denique ſanitati reſtituitur.prouidendum ſtatim eſt huic Ferrarienſi ophthalmiæ,imprimis venæ ſectione cucurbitulis,& euacuationibus vt ſuperius dictum eſt.

In principio autem materia repellatur dolorque hoc modo remittatur.

℞. Aquarum roſarum
Aquarum plantaginis
Singulorum vnc.ij. D
Tutiæ
Antimonij
Singulorum drach.j.
Miſce.

Poſtea aliud colyrium fiat, partim repercutiens, partim reſoluens hoc modo.

℞. Aquæ roſatæ lib.ſ.
Tutiæ drach. ij.
Aloes lotæ drach.j.ſ.
Miſce.

Deinde hoc lene fiat reſolutiuum.

℞. Meliloti
Fœnu græci
Singulorum vnc. ſ.
Aquæ fœniculi vnc.vj.

Miſce

A Miſce & modice ſimul bulliant.

Deniq; hoc valde reſoluens conficiatur.

℞. Aquarum fœniculi
Aquarum rutæ
Singulorum vnc.iij.
Myrrhæ
Bdelij
Meliloti
Fœnugræci
Sarcocollæ
Singulorum drach.j.
Miſce & nonnihil bulliant.

Sanguiſugæ poſt aures applicentur, & in occipite ſcaficatio fiat.

Quandoq; ex ſolo aloe & zuccaro quando reſoluere B opus fuit nonnullos in ſanitatem reſtitui, his videlicet in puluerem redactis, & in oculorum angulis poſitis.

Inter mirifica vero, quæ ab hoc oculorum morbo liberare ſolent, ſunt ſetarum tractiones, quæ in occipite fiunt, poſteaquam locus fuerit ignitus, & per foramen ab igne factum ligula ex equina ſeta trahatur. Conuenit & ad nares ſanguiſugas apponere, & ſanguinis copiam educere.

Poſſet & duabus ſpongijs ſupra oculos poſitis fomentum fieri, quod ex his eſſet confectum.

℞. Maluæ
Violarum
Meliloti
Fœnugræci
Singulorum man.j.

Miſce & bulliant in aqua padana, poſtea collyrium C
vltimum reſolutium adhibeatur.

Hic vero ſemper euacuandus eſt, & decoctum ligni indici in aqua ſumere debet, & tenuiori victus genere vti, & quali debemus vti cum aqua inſumitur, tamen intelligendum eſt ſi vires ipſæ conſtent.

Si vero ſimul complicentur capillorum, & dentium caſus, vel vnguium, vel ophthalmia, complicentur etiam ſimul & præſidia, quæ in his affectibus conuenire dicta ſunt, & ſi ſit caſus dentium, vel vnguium cum ophthalmia eodem modo curationes complicentur. idemq; de omnibus alijs complicationibus intelligendũ eſt, quando.ſ. ſimul aderunt dolores, tumores, ſcabies, & reliquę ſpecies de quibus ſuperius pertractatum eſt.

Contingit quandoq; vt ex his quæ dicta ſunt nihil D
accidat ægrotantibus, ſed tantum gonorrhœa afficiantur, hi ex ligni indici decocto in priſtinum ſtatum reducendi ſunt, & illa agenda quæ ſuperius cum de hac gonorrhœa tractaremus annotauimus, nam quandoq; lues gallica ab hac incipit gonorrhœa, & in ea perſeuerat, nota vero non eſſe adſtringendam niſi poſt multas euacuationes, & ſumptionem decocti in aqua ſi recens ſit, vel in vino ſi antiqua.

Vnum inſuper conſiderandum eſt in hoc affectu, cum aliqui ex hoc affectu in ſanitatem reſtituuntur contingere vt in æſtate, vel alijs quibuſdam temporibus manuum ac pedum ſciſſuras incidant, & duritias vti callos, ac exulcerationes, hi cum hęc incidunt purgandi ſunt, ratione temperiei adhibita & peccantis humoris vt ſuperius dictum eſt, poſtea iubeto vt

manus

A manus in hoc decoctum imponat, mane, & veſperi, & per ſemihoram ſaltem in illo immoretur, ad ſummum vero per horam.

℞. Maluæ.
Violarum
Altheę
Foliorum caulium
Singulorum man.j.
Pinguedinis hirci
Pinguedinis anſeris
Singulorum vnc.j.
Seminum lini
Seminum fœnu gręci
Singulorum vnc.ſ.

Miſce & bulliant in aqua ſecundum artem poſtquã B manus per prædictum tempus in hoc decocto probè calido ſeruatæ fuerint filtro bene perfricentur, vt rubeſcant, poſtea ſequenti linimento deliniantur.

℞. Pinguedinis anſeris
Agungiæ ſuillæ
Singulorum vnc.j.
Mercurij vnc.ſ.
Maſtiches
Gummi arabici
Colophoniæ
Singulorum ſcrup.ſ.

Miſce & cum oleo laurino fiat linimentum molle. Nonnunquam delicatioribus hoc ſapone ſum vſus ad manus abluendas, & ſanitati reſtituti ſunt.

℞. Saponis vocati fini. vnc.iiij.
Argenti viui extincti vnc.ſ.

Argenti

Argenti ſublimati drach.j. C

Miſce & ſapo in maſſam reducatur, quãdoq; hoc modo tantum confici iuſsi quia argentum viuum deturpat.

℞. Saponis vnc.j.
Argenti ſublimati ſcrup.j.
Miſce

Hoc eſt aliud linimentum quo etiam quandoque vſus ſum.

℞. Ol.amygd.dul.
Olei liliorum alborum
Singulorum vnc.iiij.
Polypodij triti vnc.ij.
Radicum altheę vnc.j.

Miſce & bulliant probè ſimul, poſtea coletur deinde. D

℞. Lithargirij auri
Plumbi vſti
Tutiæ præparatæ
Antimoni
Ceruſſę
Alcionij
Singulorum drach.iij.
Succi radicum altheę
Succi rumicis
Succi chelidoniæ
Singulorum vnc.j.

Miſce & omnia hęc cum prędictis oleis probè agitentur, quo ad vnguenti formã contraxerint, deniq; adde
Argenti ſublimati gra.xv.

Si manus hoc linimento inungantur omnia obliterantur quæ ob gallicum affectum in manibus fiunt,

&

A &ſciſſuras ac callos delet, quando veſperi, aut mane vnguentum hoc à manibus erit remouēdum, manus hoc decocto calido abluantur.

℞. Aquæ padanę lib.iiij.
Vini albi lib.ij.
Roſ.rub.
Cap.Ven.
Aluminis rochæ
Singulorum vnc.ſ.
Miſce & bulliant ad conſumptionem duarum librarum.

Hæcq; ſint ſatis de omnium ſpecierum morbi gallici curatione, ſi deniq; notauerimus, hunc morbum iuueteratum, vel nunquam, vel raro in ſanitatem reſtitui, raro dixi, quia nonnullos vidi qui ex antiquiſſimo huius generis morbo, & cum ſūmis cruciatibus, B tandem ſanitati reſtituti ſunt, & in ea perſeuerarunt. Quod ab hoc affectu male tractati fuerunt, tamen ſanitatem adepti ſint, quemcūq; inciderint morbum, ſemper morbus ille in quacunq; ſit ſpecie vehementior efficitur, q̃ eſſet ſi hic non fuiſſet morbo gallico affectus.

Si quiſpiam vulneretur qui morbo gallico affectus ſit, vel alias fuerit morbum gallicum perpeſſus ſanitati tardiuſcule reſtituitur. immo ſi quiſpiam cultro ſibi digitum inciderit, panē incidendo, qui alioqui in vigintiquatuor horarum ſpatio conſolidatus eſſet quadraginta dierum ſpatio in ſanitatem haud reſtituitur, tam vehementem ex lue gallica qualitatem prauam, in carne contraxit, vt difficulter minimę etiam inciſiones conſolidari poſſint, immo vnuſquiſq;

quiſq; etiam breuisſimus morbus ſanitati ſit rebellis, C
& ad eam acquirendam longa indiget mora, vnuſquiſq; igitur hunc morbum incidere caueat.

Si podagrici dolores cum gallico affectu contingant vehementisſimi efficiuntur, & hic qui affectus eſt, non minus vehementer moleſtatur, & angitur, neq; breui ſanitatem recuperare poteſt.

Morbus gallicus eſt in declinatione vniuerſali, nã remitti cœpit, & adeo remittetur vt penitus abeat, neq; amplius aliquem vexabit, ſatis enim per octuagita ferè annos vagatus eſt, hoc nimirum modo morbi omnes noui, & qui nonnullis ſolum temporibus viſi ſunt, deinceps delituerunt, & abſoleti ſunt.

Et ſi oculorum perturbatio ſeua videatur affectio, tamen parua eſt, quia vnum ſolum occupat membrum, & id etiam paruum, licet nobilisſimum ſit, ſecus eſt cum oculi ipſi amittuntur. D SENEX cum indici ligni decocta, & radicis vocatæ chinæ iam nouerim, huic ſermoni de decoctionibus finis imponendus eſt, preſertim cum in noſtris pharmacopolijs nullæ ſeruẽtur, non ab re autem videbitur ſi de infuſionibus verba faciamus. BRASSAVOLVS. cum hoc tibi gratum ſit, de infuſionibus agere non recuſabo.

Finis.

INDEX HVIVS OPERIS

ANTONII MVSAE BRASSAVOLI

EXamẽ oĩum Loch, ideſt linctuum ſeu ἐκλειγμάτων, quæ ĩ pharmacopolijs ſeruantur. cart. 2
Loch ſanũ & expertũ. 6
Alia deſcriptio. car. 7
Diapenidion. 7
Alia compoſitio Diapenidion. 9
Loch de pino. 11
Loch đ pulmo. vulpis. 14
Loch de ſcilla. 17
Loch de papauere. 19
Electuarium ſiue loch pectorale. 24
Mixturæ pectorales. 24
Diatragacanthum. 26
Diairis. 29
Diacodion. 30
Manus chriſti. 35
Diamargariton. 35
Saponea. 35. &. 36
Marzapanis. 37
Pignocata. 37
Duæ compoſitiones ex margaritis. 37. &. 38
INFVSIONES omnes quibus vtimur. 42
Roſarum infuſio. 42
Scammonij infuſio. 45
Rhabarbari infuſio. 46

Aquæ omnes quibus vtimur. 48
Suffuf & puluere omnes quibus vtimur. 55
Puluis ex quo fit ſtomachica nocrea. 55
Species diagalangæ. 56
Puluis ſenæ. 56
Species hieræ ſimplicis Gal. 56
Species picræ Gal. 56
Spẽs aromatici roſa. Gabrielis deſcriptione. 57
Species confectionis Heleſcoph. 57
Puluis pro vermibus necandis. 57
Species diacymini. 58
Spẽs diarhodon abba. 58
Spẽs diamuſchi dulcis. 59
Species diambræ. 59

Spẽs

Spẽs diatrion pipeon. 60
Puluis conſtrictiuus magiſtralis. 60.&.61
Puluis adſtrictorius vehementiſsimus. 63
Puluis capitalis tpatꝰ. 64
Puluis frigidus. 66
Puluis calidus. 66
Puluis ſanctus. 67
Senæ puluis. 67
Pul. cordialis tpatus. 67
Pu. ꝓ ſacculo cordiali. 69
Pul. cordialis frigidus. 71
frigidior. 72
Puluis incarnatiuus. 78
Puluis pro carolis ſeu tarolis. 78
Puluis cõtra lũbricos. 76
Puluis pro his qui in lecto mingunt. 78
Pul. ducis ꝓ vẽtriculo roborãdo ac calfaciẽdo. 79
Pul. ad inteſtini exitũ. 80
Puluis rhabarbari. 80
Puluis gonorrhœam. 80
Puluis ad dolores poſt partum. 81.&.80
Puluis cyprius. 82

Olea oĩa, quibus vtimur.
Oleum in communi. 95
Oleũ amyg. dulcium. 97
Oleũ amyg. amaraꝝ. 101
Oleum nucum. 102
Oleum de been. 104
Oleum de cherua. 105
Oleum de chartamo. 108
Oleum laurinum. 108
Oleum ſeſaminum. 111
Oleũ de nuce indica. 112
Oleum de ſemine lini. 113
Oleum roſaceum. 113
Oleũ chamẽmelinũ. 119
Oleum violaceum. 120
Oleum de cheir. 122
Oleum anethinum. 123
Oleũ lilioꝝ alborũ. 124
Oleum irinum. 129
Oleum ſambucinum. 131
Oleum de cotoneis. 131
Oleum myrtinum. 133
Oleum roſaceum. 135
Oleum nardinum. 137
Oleũ maſtichinum. 141
Oleum coſtinum. 144
Oleum de piperibꝰ. 146.
Oleũ de euphorbio. 148
Oleum vulpinum. 150
Oleũ de ſcorpionibꝰ. 153
Oleum de ouis. 154
Oleum de iunipero. 156
Oleũ ex indico ligno. 157

Oleum

Oleum de hyperico. 158
Oleum de maiorana. 159
Oleum de mentha. 161
Oleũ de terebinthina. 161
Oleum de ſtellione ſeu leguro. 162
Oleũ de capparibus. 162
Oleum de abſinthio. 163
Oleum de lumbricis. 164
Oleum de caſtoreo. 165
Oleum de ſulfure. 165
Oleũ de momordica. 166

Decoctiones. 168

De morbi gallici vocati definitione, cauſis, ſignisq; & curatione. 174
Prognoſtica attinentia ad ipſum gallicum morbum. 201
Gallici affectus incipientis curationes. 206
Clyſteres pro eodem affectu. 206
Phlebotomia. 207
Syrupi in materia ſanguinea ꝓ eodẽ affectu. 207
Syr. ĩ bilioſa tẽperie. 207
Syrupi in pituitoſa. 207
Syrupi in atrabilari. 207
De ſenæ infuſione. 207
Pharmacum pro ſanguinea temperie. 208
Pilulæ in eadem. 208
Pharmacũ in bilioſa temperie. 208
Pilulæ in eadem. 208
Pharmacum pro pituitoſa materia. 208
Pilulæ pro eadem. 208
Pharmacum pro atrę bilis temperie. 208
Pilulæ pro eadem. 208
Decoctũ ꝓ his q nec dũ ſanitatem attigere. 209
Puluis pro puſtulis caroli ſeu taroli appellatis. 210
Puluis alius, & vnguentũ et lotio ꝓ eis carolis. 210
Inunctio poſt ablutionem. 211
Lotio in magna exulceratione priapi & pudendorum. 211
Puluis quo vtendum eſt ſupra penis vlcera poſt ablutionem. 211. & 212
Ceratum quo vtimur qñ vlcera pudendorũ ſunt prope ſanitatẽ, & velis cicatricẽ inducere. 212
Ad pudẽdorum intumeſcentiam

ſcenriam & dolorẽ decoctum. 212
Cùm ſub præputio quod conuerti nõ poteſt adeſt dolor & praua qualitas inducta, inter glandem & preputiũ ſyringa inijciatur hoc optimum decoctum. 212
Ad durities quæ gummi vocantur. 213
Fomentũ pro gũmi. 213
Linimẽtũ ꝓ gũmi. 213
Ad bubones in inguinibus qui vocantur panochie. 213
Emplaſtra, & maturantia & rumpentia. 214
Panochiæ quandiu apertæ ſeruari poſſunt, ſeruandæ. 214
De gonorrhœa. 215
Decoctum pro ſyringatione. 215
Linimentum pro pudendis. 215
Electuarium pro gonorrhœa. 216
De puſtulis in lingua, faucibus & gutture corrodentibus. 216
De his quibus potus per nares exit. 216
De carolis in prædictis locis, qui albicant & circũ circa rubent, vel diuerſi mode colorati ſunt. 216
Gargariſmata ad illos carolos. 217
Decoctũ ad vlcera. 217
De aqua ardenti. 217
De aqua forti ſeu da partire. 217
De exulceratione mammarum. 217

Curatio eius qui morbũ hunc gallicũ contraxerit, tamen non ſit inueteratus, neq; ſit nouus, ſed affectio iecur iam attigerit & ſanguinẽ affecerit, & per totũ corpus deducta ſit, puſtulasq; excitauerit, cruſtas, duri ties, doloresq;. 218
Syrupus ꝓ ſanguinea tẽperie. 218
Syrupus ꝓ biliosa. 218
Syrupus ꝓ pituitoſa. 218
Syrupus ꝓ atrabilari. 218
Pilulæ in gallico affectu

maxime

maxime ꝓficientes. 218
Electuarium ad idē. 219

Curatio morbi gallici inueterati neceſſario effecti melancholici, qui totum iam habitum īmutauit, cū doloribus, cruſtis, & duritiebus. 219
Syrupus in eo caſu. 220
Pilulæ in eo caſu. 220
De ſuffumigijs 220
Ne dentes dolore afficiatur. 221
Suffumigia ex herbis odoratis. 221
Suffumigium ex ligno indico. 222
De inunctionibus. 222
De ceratis. 222
Inunctio communis pro morbo gallico. 222
Inunctiones diuerſę. 223
Linimentū ꝓ æſtate. 224
ꝓ hieme. 225
De inungendi modo. 225
Ad dentiū dolores & gingiuarum. 226
Balneum artificiale. 226
ꝓ hieme. 226
ꝓ æſtate. 227
Inunctio pro corde roborando. 227
Epithema ad idem. 228
Inunctio pro iecore roborando. 228
Eclegma. 228
Morſelli reficiētes. 228
Ad duros in capite vel ēt alijs partibus tumores linimentum. 229
Cur contingit ex vnctione in quā ingreditur argentū viuū, morbum ꝑ os ferè expurgari. 230
De temperie argenti viui. 230.231.232.
Argentum viuum eſt diuerſarum partium, calidarum ſ. & frigidarum, & frigidæ calidas ſuperant. 233
Argentum viuū cum venenū ſit, cur non interficit eū qui tāta copia illius plenus ſit. 234
Et ſi inunctiones à multis euitantur quia vlcerationes oris verentur: tamen inunctio ipſa ſalutaris ē & potius à dijs q̄ hoībus inuenta. 235

PP Cur

Cur argentũ viuũ ita ꝓſit morbo gallico affectis, vt nil illi ſimile vtilius reperiatur. 235
ꝑ inũctiores ex argẽto viuo oẽs ferè liberant. 235
De pręparatione argenti viui. 236
De ligni ĩdici đcocto. 236
De ligni tribus generibus. 236.237
Clyſma ꝓ his q non deijciunt eo tpe cũ decoctũ ligni ſumunt. 238
De decoctionis ligni modo ſimplici. 239
Decocto ligni quovis tpe nos vti poſſe. 240
De diæta. 341
An vinũ cõcedẽdũ ĩ ſũmptiõe huius decocti. 241
De ſomno. 242
De modo cõpoſito decoquendi lignum. 242
Ineptos eẽ q cortice ligni potius q̃ ligno ipſo vti volunt. 243
De tempore ſumendi decoctum ligni. 243
Ne aluus aſtricta ſit cũ ſumitur ligni đcoctũ. 245
Decoctum ligni cũ alijs ſimplicibus quomodo fiat. 245.246
Qđ nã potiꝰ ſit đcoctũ an illud qđ fit ex vino, an quod ex aqua. 246
Vinũ pro decoctiõe quale ſumendum. 247
De fructu ligni ĩdici. 248
Ad cruſtas, vlcera, vlcuſcula, puſtulas, pręduros tumores ex morbo gallico. 248
Linimẽtũ ad eadẽ. 248
De vlceribꝰ malignis. 249
De cruſtis contumacibus curationi. 249
Balneũ exiccatiuum pro ſãguineis & bilioſis cruſtis. 249
Aliđ ꝓ phlegmaticis. 249
Aliđ ꝓ melãcholicis. 249
Sapo pro cruſtis. 250
de Vlceribꝰ ꝓfundis. 250
Ceratum pro tumoribus præduris. 250
Fomentum per ijſdẽ. 251
Linimentum pro cruſtis, vlceribus paruis, tumoribusq;

ribusq;. 251
Puluis inſpergendus oſſibus putridis. 251
Vt remoueantur oſſis putrefactę ptes puluis. 252
De cauterio. 252
De curatiõe oſſis tecti cute & carne cũ tumorib⁹ & doloribus. 252
Pro dolorib⁹ abolẽdis & mitigãdis linimẽtũ. 252

Alexandri Fontanæ quæſita. 253
Quis primus modũ exhibẽdi hoc decoctũ, cõficiẽdiq;, & ĩ hoc morbo vires eius explicuerit q̃ſitum primum.
quibus ętatib⁹ magis cõferat, & ſi tuto pueris, ſenibusq; exhiberi poſſit q̃ſitum ſecundum.
An maribus, femellis ve plus ꝓſit q̃ſitũ tertium.
Quib⁹ morbis pręter gallicum pręſentaneum ſit hoc lignum, quartum.
Si fieret ex hoc ligno poculũ ſicut ex tamariſco lienoſis an opem ferret quæſitum quintum.
Si decoctũ ĩ thermarum aqs fieret an magis ꝓficeret, ĩ doloribus ac turibus ſcirrhoſis ĩ balnei porrettani aqua, in cruſtis & vlceribus, ĩ aquis lucanis q̃ de villa dicuntur. Quæſitum ſextum.

Alius ordo quæſitoꝝ nõnullorum eiuſdem.
Quomodo extrahat̃ oleũ e ligno, & quibus morbis cõferat q̃ſitũ primũ.
An meditulliũ eius ſit reliquis ptibus efficacius, cũ ſit ipſius centrũ, an è cõtrario diſtãtiores partes ꝓpinquioribus ſint maioris virtutis Quæſitum ſecundum.
Si lignum viride haberetur an magis prodeſſet q̃ id quo communiter vtimur, Quæſitũ tertiũ.
An lignũ ponderoſius eligibilius ſit, cũ Galenus. 5. aphoriſmoꝝ aphoriſmo 26. electionẽ aquæ ex pondere reprobet.

Quæſitum quartum.
Quid potius in ligno indagandũ an pondus, an gummoſitas, an aromaticitas, an aſpredo illa oliualis ĩmatura, quæſitum quintum.
Si indicum lignum cõburetur an ipſi⁹ cinis alicui⁹ eẽt roboris, gũmea natura & aromatũ odore exhauſtis, quæſitũ. 6.
An puluis plus debeat exquiſite in pollinẽ redigi vt de pipere & colocynthide ambigunt practici queſitum. 7.
Si puluis hic bibatur, an cõferat cũ indigeſtibilis ſit, vt aurum & ceraſorũ ſemina quæſitum. 8.
An hui⁹ pulueris vis poſt aliquot menſes exoluatur vt probi medici de aliorũ ſimpliciũ puluerizatorũ fatentur qđ ſ. tpe fatiſcant quæſitũ. 9.

Chinæ radix quid ſit. 260
An illi fidendum. 260
Decoctionis chinæ modus. 260
Affectus qui ſanãtur decocto radicis chinę. 262
Modus breuior præbẽdi decoctũ ligni vel radicis chinæ. 262
De cauterio. 263
Stufa ĩ qua ſudãdũ. 264
Contra circulatores, qui pręcipitatum per os prębent. 265
Inunctio &
Decocti guaiaci potio illa ſunt, q̃ potisſimũ ac vere in ſanitatem deducunt. 265
De capillorũ, pilorũve defluuio & alopecia. 265
De thiria, alopecia, ophiaſi. 268
Alopeciæ quatuor genera. 269
Alopeciẽrũ curatio. 269
Maſticatorium. 270
Errhinon. 270
Gargariſmata. 270
Puluis inſpergẽdus omnibus dapibus. 271
Syrupi, medicinæ ſolutiuæ, & pilulæ ꝑ alopecię oĩbus generibus. 272

Linimentũ

Linimentũ naribus inungendum. 272
Gargariſmata. 272
Curatio alopecię ex atra bile. 273
Syrupi &
Pilulę ſeu
Medicina. 273
Decoctum trahendũ per nares. 273
Clyſter. 273
Phlebotomia. 274
Curatio alopecię ex acribus ichoribus qui capillorũ radices adeo corrodunt vt ipſi decidãt. 274
Medicamenta topica ſeu localia. 274
Linimẽtũ ꝓ alopecia. 275
Medicamenta pro alopecia. 276
Ex Dioſcoride. 276
Ex Plinio. 276
In alopecia à bile, caput radendũ & hoc linimento vtendum. 278
Lixiuiũ artificiale poſt linimentũ in alopecia ex ſanguine corrupto linimẽtum abraſo iam capite. 279
In alopecia ex pituita linimentum. 279
Lixiuium. 279
In alopecia ex atra bile linimentum. 279
De capillorũ ꝺfluuio. 280
Cauſæ defluuij capillorum. 281
In defluuio pilorũ ob rarã texturã. 282
Syrupi. 282
Linimentum. 282
Ablutio. 282
In ꝺfluuio ob nimiã meatuum adſtrictionẽ. 282
Syrupi. 282
Pharmacum. 282
Ablutio. 282
In defluuio ob ſubſtãtiæ pilos gñantis ĩopiã. 283
Lotio. 283
Linimentum. 283
Simplicia quæ aduerſus capillorum defluuia faciũt. 283
Ex Dioſcoride. 283
Ex Plinio. 284
De pilorũ defluuio ex affectu

fectu gallico. 284
Pellarola. 284

Syrupus ꝓ bilioſis. 285
Pharmacum. 285
Lixiuiũ ꝓ lotione. 285
Linimentum. 286

Syrupus pro phlegmaticis. 286
Pharmacum. 286
Pilulę. 286
Lixiuium. 286
Linimentum. 286
Decoctum ligni. 286
In melancholica pellarola. 287
Syrupi. 287
Pharmacum. 287
Lotio. 287
Linimentum. 287
Decoctũ ꝓ lotione ĩ vnaquaq; ſpecie. 288
De abraſione piloꝝ. 288
Lotio. 288
Capillos citisſime creſcere faciẽs medicamẽ. 289
de Muliere q̃ neq; vnum habebat capillũ. 289
Dentarola ideſt cũ dentes decidunt. 289
Remedia ne dentes corruant. 289
Lotiones diuerſę ad idem. 290
Vnguiarola, hoc eſt cum vngulę decidunt. 290
Lotio pro vnguibus & digitis. 291
Ochiarola ideſt, oculorũ amisſio & viſiõis. 291
Collyria diuerſa. 291
de Setonibus in occipitio faciendis. 292
Fomenta. 292
de Gonorrhœa. 292
De manuũ & pedum ſciſſuris. 292
Duritiebus. 292
Callis. 292
Exulceratiõibus. 292
Lotiones. 293
Sapo pro lauandis manibus. 293
Linimẽta ad idẽ. 293
Morbo gallico affectis cũ vulnerãtur, difficillime vulnera cõſaneſcũt. 394

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T
V X Y Z AA BB CC DD EE FF GG
HH II KK LL MM NN OO PP.

Omnes quaterniones, pręter P P duernionem.

Venetijs, apud hæredes Lucæantonij Iuntæ.